2745 / 2769

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ԱՊՐԻԼ
JEUDI 1 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7334 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՆԱՍԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2745

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԲՈԼՈՐԸ ՄԻԱՍԻՆ

●

Ամէն տարի տարբեր տեսարան մը կը պարզուի, Հայաջինջ Սարսափներու տարեդարձին ազնակատարութեան առթիւ :

Միջին Արեւելքի մէջ այս պարտական - նութիւնը առանձնած են ազդ. իշխանու - թիւնները : Եւ, ամէն տարի, ոգեկոչումը տեղի կ'ունենայ անխափան, միացեալ ճակատով :

Ոչ մէկ պատակառում՝ ազնակատարու - թեան կրօնական թէ աշխարհական մա - սին մէջ :

Նոյն օրը խանութներն ալ կը փակ - ուին քանի մը ժամ, Լիբանանի թէ Սուրիոյ մէջ եւ այլուր :

Այս տարբերական պարտականութեան մասին ալ դաս առնելու պէտք ունինք մենք, «լուսաւորեալներս» :

Պատկերը կը փոխուի, երբ կը դառ - նանք արեւմուտք, ուր մարդիկ լոյսի մէջ կը լողան, բայց կը դժուարանան վարա - տել իրենց միտքերուն խաւարը :

Ամէն տարի նոյն բանաւէճը.— Ո՞վ պիտի սառնձնէ նախաձեռնութիւնը : Ո - րո՞նք պիտի ըլլան հովանաւորները, բա - նախօսները եւն. :

Տարիներ առաջ ոչ մէկուն միտքէն կ'անցնէին այս տաղտկալի հարցումները :

Ուսանողական Միութիւնը կամ Ձափա - հաս Որբերը կը կազմակերպէին սգահան - դէսը, հրաւիրելով իրենց յարմար դա - տած բանախօսները :

Ոչ աղ, ոչ ձախ : Ոչ ալ «մենք» եւ «դուք» :

Այն առեն դիմակաւոր խմբակ մը կար որ կը փորձէր խանգարել ազնակատարու - թիւնը, թռուցիկներ ցրուելով : Բայց իր դասը կ'առնէր սրահին դուռնէն :

Շատ բան փոխուեցաւ Բ. Աշխարհա - մարտէն ի վեր, որ դարձի բերաւ Ապրիլ 11/24ի ազնակատարութեան հակառա - կորդները, միեւնոյն առեն նոր ճեղքեր բանալով :

Եւ ամէն տարի տաղնապ, համաձայ - նութեան մը յանդելու համար :

Մեռելներուն ոսկորներէն հետք մնա - ցած չըլլալով, ամէն մարդ ինքզինքը ա - զատ կը զգայ դիրք ճշդելու :

Հոդեւոր պետերն անդամ վարանոտ կամ երկդիմի դիրք մը կը բռնեն, քաղա - քականութիւն խաղալով :

Ինչպէս կը հաստատէ հրատարակուած ազդը, այս տարի ալ, Փարիզի մէջ, Սգա - հանդէսին նախաձեռնութիւնը ստանձնած են երիտասարդական կազմակերպութիւն - ները, իրենց հետ ունենալով Ռազմիկնե - րու Միութիւնը :

Որքան դիտենք, բանախօսներն ալ ընտ - րուած են փոխադարձ համաձայնու - թեամբ : Եւ ոգեկոչումը պիտի կատարուի պինուրական նուազախումբով :

Իսկ յարանուանութիւնե՞րը, իրենց հո - գեւոր պետերով :

Որ եւ է տարբ տեղեկութիւն չունինք :

Լսողներ կան թէ անոնք իրենց պատ - եանին մէջ քաշուած են եւ պիտի զոհա - նան աւանդական հոդեհանդիստով, քանի որ չեն կրնար բոլորը միասին հաւաքել :

Երեւի, չեն ուզեր զէշ մարդ ըլլալ ա - նոնց հետ որ ջուր կը պղտորեն ամէն տա - րի եւ ամէն առիթով :

Փարիզէն դուրս, Մարսէյլի մէջ սգա - հանդէսին կազմակերպութիւնը ստանձ - նած է Ազգ. Առաջնորդարանը :

Կը կարծենք թէ Լիոնի Ազգ. Միութիւ - նը այս տարի եւս պիտի յաջողի պահել միացեալ ճակատը, առանց որեւէ խորու - թեան կամ վարանումի :

Ամէն տեղ ալ երիտասարդութեան կ'ին - նայ տիրական դեր կատարել այս տօնա - կատարութեան մէջ, կա՛մ նախաձեռնու - թիւնը ստանձնելով եւ կամ դործնապէս աջակցելով ազգ. իշխանութեանց :

Բոլորս միասին, գոնէ տարին մէկ ան - գամ, առաջնորդութեամբ երիտասար - դութեան : Շ.

ՕՐՈՒԱՆՑ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՆՈՐԷՆ ՋՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲ ՄԸ

●

ԱՐԴԻՒՆՔԸ «ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ»

ՉԸՐՉԻԼ ՉՈՒԶԵՐ ՈՐ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՔ ԴԱԴՐԵՑՆԵՆ ՓՈՐՁԵՐԸ

Ինչպէս դրած էինք երէկ, Ամերիկացի - ները երկրորդ Ջրածին ռումբ մը փորձեր են Մարտ 26ին, Մարշալ կղզիներուն մէջ, Խաղաղական ովկիանոս :

Մ. Նահանգներու ազդ. պաշտպանու - թեան նախարարը, Պ. Ուիլսըն, Գչ. օր մամուլի ասուլիս մը սարքելով, տեղե - կութիւններ հաղորդեց այս գործողու - թեան մասին : Ըստ թէ՝ ցորչափ դիտէ, նոր վարակումներ պատահած չեն ռում - բին չղարձակումներէն, ինչպէս եղած էին առաջին անգամ, մարտ մէկին, երբ զանազան այրուցքներ ստացան խումբ մը ճափոնցի ձկնորսներ :

Նախարարը առանց որեւէ մանրամաս - նութիւն հաղորդելու գործողութեան թը - ւականի եւ ուրիշ պարագաներու մասին, ըսաւ թէ արդիւնքը «անհաւատալի» եղած է, իրրեւ քանդիչ ուժ եւ թէ կարելի չէ նոր տպաւորութիւն չհրել : Պ. Ուիլսըն այս յայտարարութենէն առաջ տեսած էր գործողութեան լուսանկարները եւ բա - ցատրեց թէ երկու փորձերուն արդիւնքէն դատելով, թշնամին այնպիսի ուժ մը ու - նի դիմացը, որ բաւական պիտի մտածէ, Մ. Նահանգներուն վրայ յարձակելէ ա - ռաջ :

Փորձերու մասին տեղեկութիւններ հա - ղորդեց նաեւ Հիւլէական ուժի յանձնա - խումբին նախագահը, Սթրաուս, որ նոր վերաղարձած էր փորձակութեան վայրէն եւ անմիջապէս զեկուցում տուած՝ նա - խագահ Այզընհաուըրի :

Ինքն ալ, իրրեւ ականատես պատմեց թէ երկրորդ փորձը կատարուեցաւ ուր - բաթ օր, 26 մարտ : Գործողութենէն ա - ռաջ, ծովային եւ օդանաւային ուժերը խուզարկութիւններ կատարած էին չըր - ջականները, ապահովութեան տեսակէ - տով : Թղթակիցները չորք մը հարցում - ներ ուղղեցին, բայց Սթրաուս մերժեց պատասխանել : Ազգ. պաշտպանութեան նախարարն ալ մերժեց կարծիք յայտնել Անգլիոյ, Հնդկաստանի եւ ուրիշ երկիր - ներու մէջ յայտնուած վախերուն առթիւ, բայց խոստովանեցաւ թէ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել կրաւորական պաշտպանութեան համար : Նախարարը Ծայր. Արեւելք պիտի այցելէ յառաջիկայ մայիսին, հասկնալու համար թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ այդ երկիրներուն մէջ :

× *Նոյն օրը վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ : Ընդդիմադիրները պահանջեցին վարչա - պետէն՝ համոզել Մ. Նահանգները որպէս զի դադրեցնեն Ջրածին ռումբի նոր փոր - ձերը : Զըրչիլ պատասխանեց թէ իրա - ւունք չունին միջամտելու : « Կառավա - րութիւնը չի կրնար բողոքել այնպիսի փորձերու դէմ որոնք էական դեր մը կը կատարեն բարեկամ եւ դինակից ազդի մը պաշտպանութեան ծրագրին մէջ : Մեծ վնաս մը պատճառած պիտի ըլլայինք ա - զատ աշխարհին, եթէ փորձէինք խափա - նել մեր ամերիկացի դինակիցներուն աշ - խատանքը՝ կերտելու իրենց ջախջախիչ ուժը զէնքով մը որ ամենամեծ կարելի արգելակը կը կազմէ երրորդ աշխարհա - մարտի մը դէմ » :*

Ճետոյ խօսքը ուղղելով ընդդիմադիր - ներու առաջնորդին՝ Էթլիի, ըսաւ թէ հակառակ չէ որ Ջրածին ռումբի մասին վիճաբանութիւն մը կատարուի խորհր - դարանին մէջ, Զատիկ տօնէն առաջ : Տասնբինը հարցապնդումներ ուղղուած էին կառավարութեան, թելադրելով յե - տաձգել Ջրածին ռումբի որեւէ նոր փորձ Խաղաղականի մէջ, կամ առաջարկելով որ Անգլիա նախաձեռնութիւնն ստանձնէ անմիջական խօսակցութիւն մը սարքելու Մալենկովի եւ Այզընհաուըրի միջեւ :

Զըրչիլ պատասխանեց՝ թէ մեծ պետու - թեանց վարիչներուն միջեւ հանդիպում մը կրնայ օգտակար դեր կատարել : Բայց, իր կարծիքով, ժամանակը եկած չէ տա - կաւին : Իսկ յայտնուած վախերուն եւ բո - ղոքներուն առթիւ, ըսաւ թէ իրաւունք չունին ճնշում բանեցնելու Մ. Նահանգ - ներուն վրայ կամ անճահ խօսքեր արտա - սանելու անոնց դէմ, ճիշդ այն պահուն երբ նախագահ Այզընհաուըր կը փորձէ համոզել խորհրդարանը որ բարեփոխ հիւլէական տեղեկութեանց փոխանակման արգելքը : Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ ցարդ ոչ ոք բողոքեց Մոսկուայի կատա - րած հիւլէական փորձերուն դէմ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՀԱՐՑ - ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

— Ինչո՞ւ կը կարծէք թէ արդար եւ օ - րինաւոր են Նիսի նոր Հոգաբարձութիւնը եւ իր կուսակիցները :

= Իսկ դուք ինչէ՞ն գիտէք որ նախորդ Հոգաբարձութիւնն է արդարն ու օրինա - ւորը :

— Ահաւասիկ իրենց պաշտօնական տե - ղեկագրութիւնը, Մարտ 6 թուակիր :

= Հետեւա՞ծ էք ամբողջ անցուդար - ձին : Պատասխանն ալ կարդացէք :

— Այդ բահանան արժանի չէ պաշտպա - նութեան : Մինչեւ անգամ խարոզ մը խօ - սած է Ճառաջի դէմ : Նոր Հոգաբարձու - թեան մէջ ալ անհատներ կան որոնք եր - բեք բարեկամ եղած չեն ձեր կուսակցու - թեան, թերթին եւ խմբագրին :

= Կը նշանակէ թէ Ճառաջ վերէն կը ճայի այդ բոլորին եւ անձնական նկա - տումներ չունի : Խնդիրը սա է.— մեծա - մասնութիւնը ապօրէն եւ անհանդուրժելի գտնելով նախորդ Հոգաբարձութիւնը, եր - կու անգամ ժողով գումարեր եւ նոր վարչութիւն մը ընտրեր է :

— Մարտ 6ի տեղեկագրութիւնը «գիւ - ղացիական խեղճուկ եւ անհամ կատա - կերգութիւն» կը կոչէ այդ արարքը :

= Ըսել կ'ուզեն թէ այն ռուսուհա - բիւր ներկայացուցիչները որ ժողով գու - մարեր եւ ընտրութիւն կատարեր են, ե - րէկուան «խըմպըլ»ներ՞ըն են, հասարակ « խոռվարարներ», ինչպէս կ'ըսէ պաշ - տօնական գեկոյցը, միեւնոյն առեն ամ - բողջ մաղձը թափելով տէրտէրի մը վրայ :

= Ձեմ գիտեր : Ամէն պարագայի մէջ, անել է այս նամբան եւ վարկաբեկիչ՝ գաղութին համար : Մանաւանդ որ պե - տական իշխանութիւնն ալ կը զթաղեցնեն, թեր ու դէմ՝ ձեռնարկներ կատարելով :

= Թող ընդհ. ժողով մը նշդէ պատաս - խանատուութիւնները : Մարտ 6ի գեկոյցը կ'ըսէ թէ իրենց ալ «միակ բաղձանքն է որ նոր ուժեր գան այդ հաստատութիւնները մատակարարել եւ շէնցնել» : Ահա նոր մարդիկ եկեր են, ալ ի՞նչ կ'ուզեն :

— Հիները ամբաստանութիւններ ունին անոնց դէմ, «բահանան եւ իր հինգնակոչ» «վարչութիւնը» կը կոչեն նորեկները, ոչ մէկ «օրինաւորութիւն» տեսնելով անոնց կատարած գործերուն մէջ : Նէֆ մը, նէֆ մը գտնելու է :

= Միակ նէֆը այն է որ անհնազան փոխ - րամասնութեան մը այդ փաստարաներն իրենց պատեանին մէջ բաշուին, իրենց նիւթական եւ բարոյական գործունէու - թեան հաշիւը յանձնելով անաչառ յանձ - նախումբի մը ընութեան : Ազատ երկրի մը մէջ կ'ապրինք : Եթէ ցարդ կատար - ուած փորձերը չեն բաւեր, թող հանրա - քուէ մը սարքեն, հասկնալու համար թէ որո՛ւ հետ է գաղութին մեծամասնու - թիւնը : Պայման չէ որ ամէնին ալ իրա - ւագէտ ըլլան, ծուռն ու շիտակը զանա - զանելու համար : Վ.Ա.Հ.

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ

●

Ազգ. ժողովը առջի դիչեր 244ի դէմ 320 ձայնով քուէարկեց հարկային բարեփոխ - ման օրէնքը, որ անմիջապէս յղուեցաւ Հանրապետութեան Խորհուրդին (Ծերա - կոյտ) : Այս վերջինը միայն կարծիք յայտնելու իրաւունք ունի, այնպէս որ օրէնքը կրնայ վերջնական համարուիլ :

Ինչպէս դրած էինք, օրէնքը տուրքէ ա - զատ դումարը 180·000 ֆրանքէն կը բար - ձրացնէ 220·000 ֆրանքի : Անպաւակ ամոլ մը կամ ան որ միայն մէկ զաւակի հոգ ունի, ազատ է 440·000 ֆրանքի համար : Ամէն զատ, իւրաքանչիւր հարկատու ի - րաւունք ունի 20 առ հարիւր, այսինքն 10 % աւելի զեղչելու իրրեւ զործի ծախք :

Օրէնքը մշակուած է հարկային խար - դախութիւնները կամ խուսափումները արգիլելու համար, միեւնոյն առեն զարկ տալով առեւտրական գործառնութեանց եւ թեթեւցնելով Գոշակներու եւ աշխա - տավարձի տուրքը : Օրէնքին նորու - թիւններէն մէկն է պատիժներու խստա - ցումը հարկային խարդախութեանց հա - մար,— մէկէն մինչեւ հինգ տարի բան - տարկութիւն : Ճետոյ, կառավարութիւնը կրնայ աւելցնել հարկատուի մը տուրքը, եթէ հաստատէ որ անոր կենցաղը աւելի մեծ եկամուտ մը կ'ենթադրէ քան յայ - տարարուած գումարը : Ծառ երկիրներ կամ զաղթավայրերը բնակող Ֆրանսացի - ները մայր երկրի տուրքին ենթակայ են այն եկամուտին համար զոր կը ստանան Ֆրանսական աղբիւրներէ :

Կարեւոր կէտերէն մէկն է «յատկայ արժէք»ի (վալէօր ժէուԹէ) տուրքը, որ հիմնուած է բոլոր գնումներու եւ վաճա - ռումներու տարբերութեան վրայ եւ որ արտադրութեան տուրքին տեղը պիտի բռնէ : Այս տուրքին սահմն է 16·85 առ հարիւր : Բայց կառավարութիւնը կրնայ յառաջիկայ տարի նշանակել 16·20 առ հարիւր կամ 17·50 առ հարիւր : Գործառ - նութեանց տուրքը կը մնայ : Բայց կա - ռավարութիւնը կը խոստանայ օրինագիծ մը առաջարկել տարեվերջէն առաջ, զայն ընդելու համար :

Ընկերութեանց տուրքը 34 առ հարիւ - րէն բարձրացած է 36 առ հարիւրի, լե - ցնելու համար միւս տուրքերու կրճատու - մէն զոյացած բացը :

Մասնագէտ մը կը հաշուէ թէ ներկայ օրէնքին չնորհիւ, Ֆրանսայի աշխատա - ւորներուն դրեթէ 50 առ հարիւրը տուրք պիտի չվճարէ : Մոսկական անհատ մը որ տարեկան 600·000 ֆրանք եկամուտ ունի, կնթակայ է 32·500 ֆր. տուրքի : Եթէ ա - մուսնանայ միայն 4000 ֆրանք պիտի վը - ճարէ, իսկ եթէ զաւակներ ունի, տուրքէ ազատ պիտի համարուի :

Ճառաջիկային ուրիշ տեղեկութիւններ ալ կը հաղորդենք : Նոր օրէնքը գործա - դրելի է 1953 տարեշրջանին համար :

(Շար. կարդալ Գ. էջ)

Ի ՓԱՌՍ ՄՇԱԿՈՑԹ՝

Ապրիլ 7ին Մարսէյլէն մեկնելով 10ին Գահիրէ կը հասնին Լիւք Անտռէ Մարսէլ, Ժան Պալառ եւ Տիկինը, ընկերակցու - թեամբ Կ. Փոլատեանի, ինչպէս դրած ենք արդէն : Ժան Պալառ ծրագրած է դա - սախօսութիւն մը տալ «Միջերկրականեան քաղաքակրթութեան մէջ արաբական նը - պաստի մասին», եւ ուրիշ մը հայ մշա - կոյթի մասին : Իսկ Լիւք Անտռէ Մարսէլ պիտի ներկայացնէ Նարեկացին եւ Միջ - նադարեան հայ բանաստեղծութիւնը : Ու - րիշ երեկոյթի մը ընթացքին Ժան Պալա - ռի նախագահութեամբ պիտի խօսի պրա - դէտ Կ. Փոլատեան, իսկ Լիւք Անտռէ Մարսէլ պիտի նուագէ դաշնակի վրայ :

ՂՈՂԵՎՍԿԵ ՕՄՈԿ

խաթրաւեն :

— Ամէն անգամ որ կ՚երթամ Ամերիկա, կը տեսնեմ զարմանալի բաներ, որոնք կը մղեն զիս մտածելու մեր հայրենիքի մասին։ Ամերիկա ունի հարիւր քսան միլիոն բնակիչ, որոնց մէջ կան 231 հազար հայեր։ Ամերիկահայերը ունին իրենց սեփական եկեղեցիները, դպրոցները, կազմակերպութիւնները, թերթերը, ամսագրերը, գրքերը եւ այլն։ Ամերիկահայերը կը սիրեն իրենց հայրենիքը, կը հետաքրքրուին անոր կեանքով, կը հետեւին անոր զարգացման ընթացքին։ Ամերիկահայերը կը կարդան հայերէն գրականութիւն, կը հետեւին հայ մամուլին, կը հաճին հայ գրքեր գնել եւ կարդալ։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ երգը, հայ պարը, հայ նուագը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ ճաշերը, հայ խոհանոցը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ գինին, հայ կոնեակը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ ծխախոտը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ ամէն բան։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայ ամէն բան, որովհետեւ կը սիրեն հայրենիքը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն հայրենիքը, որովհետեւ կը սիրեն մայրը։ Ամերիկահայերը կը սիրեն մայրը

ԿԱՐՃ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ

•

ՆԻՄ.— Նիսի եւ շրջակայից Կրօն. Ըն– կերակցութեան, նորընծաիր եւ վաւերա– կան վարչութիւնս յաւով կը տեսլուի կարճ պատասխան մը տալ այն թռուցի– կին որ հրապարակ է նետուած, ինքզինքը մինչեւ օրս պաշտօնական վարչութիւն նկատող մարմնի մը կողմէ :

Ծրագիրը – կանոնադրի ԺԲ. եւ ԺԴ. յօդուածները կ'ըսեն .—

ա) «Կրօն. ընկերակցութեան վարչու– թիւնը պարտաւոր է ամէն տարի դումա– րել ընդհ. ժողով »:

բ) «Կրօն. Ընկեր. վարչութիւնը ամէն տարի պարտաւոր է ներկայացնել ընդհ. ժողովին վերջացած տարուան նիւթական եւ բարոյական հաշիւները :

գ) Կրօն. ընկերակցութեան վարչական կազմը կ'ընտրուի երկու տարուան հա – մար :

դ) Եթէ զանազան պատճառներով վար– չական կազմը կորնցուցած է անդամնե – րէն 1/3ը, պարտաւոր է երեք ամսուան ընթացքին մասնակի ընտրութիւն կատա– րել ամբողջացնելու համար իր կազմը, եւ եթէ կորնցուցած է անդամներուն 2/3ը, պարտաւոր է մէկ ամսուան ըն– թացքին ամբողջական ընտրութիւն կա – տարել :

Ուրեմն մենք կ'իյնայ հարցնել իրա –ւագէտ կամ բանիմաց այն անձին որ չա– րադրած է այս թռուցիկը, յանուն անկ– եալ վարչութեան մը, թէ օրինաւո՞ր է, չորս տարի անդադար ինքնագլուխ դոր – ծունէութիւնը Պ.Սաւոյի, առանց ոչ բա– րոյական , ոչ ալ նիւթական հաշիւ տա– լու ժողովուրդին :

Ըստ ծրագիրի կանոնադրի, պաշտօնէ դադրած վարչութիւնը մը, յաչս ժողո – վուրդին, իր մեղքերուն վրայ ուրիշ մեղ – քեր ալ բարդելու համա՞ր է որ հրապա– րակ կը հանէ չորս էջնոց թռուցիկ մը , վերէն վար սուտերով լեցուն, խղճմտան– լով, եւ ժողովուրդին արդարադատու – թեան դիմելով :

Ժողովուրդը չատոնց տուած է իր պա– տասխանը :

Ժողովուրդը ընտրած է իր վարչա– կը– նը, ինը անդամներով, 1953 Նոյեմբեր 29ին եւ կը սպասէ որ դադրութին անդոր– րութիւնը խանդարողներ քաշուին հրա – պարակէն :

Զորս էջնոց թռուցիկին կէսը յատկաց– ուցած է պախարակելու հոգեւոր հո – վիւը, Աստմ քահանայ :

Տէր Աստմը Սավոյի առաջին զոհը չէ :

Զորս տարի առաջ նոյն կատաղու – թեամբ Սավօ հալածեց ութսունամեայ արժանաւոր Տէր Սահակ քհնյ. Շամլեա– նը, որ զղուելով հեռացաւ Նիսէն, 18 տարի պաշտօնավարելէ վերջ :

Սավօ Նիս բերաւ Տէր Վարդան քահա– նան եւ չատ չանցած զայն ալ քշեց : Ցե– տոյ Անթիլիասէն բերել տուաւ Տէր Աստ– մը, երիտասարդ եւ տէր բազմանդամ ըն– տանիքի մը, երեք անչափահաս զաւակ – ներով :

Սավօ Տէր Աստմի մէջ ալ չգտաւ իր ու– զածը — հզու հնազանդ ստրուկ մը : Եւ սկսաւ զայն ալ հալածել : Որպէսզի տահ– մանէն դուրս հանել տայ , գնաց մատ – նեց Ազահովութեան տեսչութեան, իբրեւ վնասակար անձ մը :

Սավօ եւ իր դործակից իրաւագէտը կրկին վարկաբեկուեցան յաչս ժողովուր– դին :

Վարչութիւնս կը յայտարարէ թէ գա– րնան հաստատել կիլլիկիոյ Աթոռի պատ– ուանշանի դրութիւնը : Այս որոշման դործադրութիւնը յանձնուեցաւ Տնօրէն Ժողովին, որ պիտի պատրաստէ յատուկ կանոնադրութիւն մը՝ զայն յառաջիկայ մխրանական ժողովին ներկայացնելու եւ վաւերացնել տալու համար :

Նկատի ունենալով որ յառաջիկայ տա– րի Անթիլիասի Դպրեվանքը կը լրացնէ իր հիմնադրութեան 25րդ տարին, միաբա– նական ժողովը որոշեց 1955ին տօնել հիմ– նադրութեան 25ամեայ յոբելեանը : Պիտի կազմուի կեդր. յատուկ յանձնախումբ մը, առաւելաբար բաղկացած Դպրեվան – քի կրօնական թէ աշխարհական շրջանա– ւարտներէն՝ անհրաժեշտ կարդադրու – թիւնները ընելու համար :Այս առթիւ պի– տի հրատարակուի հատոր մը ուր պիտի տրուի անցնող 25ամեակի ընթացքին Անթիլիասի Դպրեվանքին կատարած գործը՝ շահեկան մանրամասնութիւններով :

Ցուցակ հաստատել կիլլիկիոյ Աթոռի պատ– ուանշանի դրութիւնը : Այս որոշման դործադրութիւնը յանձնուեցաւ Տնօրէն Ժողովին, որ պիտի պատրաստէ յատուկ կանոնադրութիւն մը՝ զայն յառաջիկայ մխրանական ժողովին ներկայացնելու եւ վաւերացնել տալու համար :

Նկատի ունենալով որ յառաջիկայ տա– րի Անթիլիասի Դպրեվանքը կը լրացնէ իր հիմնադրութեան 25րդ տարին, միաբա– նական ժողովը որոշեց 1955ին տօնել հիմ– նադրութեան 25ամեայ յոբելեանը : Պիտի կազմուի կեդր. յատուկ յանձնախումբ մը, առաւելաբար բաղկացած Դպրեվան – քի կրօնական թէ աշխարհական շրջանա– ւարտներէն՝ անհրաժեշտ կարդադրու – թիւնները ընելու համար :Այս առթիւ պի– տի հրատարակուի հատոր մը ուր պիտի տրուի անցնող 25ամեակի ընթացքին Անթիլիասի Դպրեվանքին կատարած գործը՝ շահեկան մանրամասնութիւններով :

ղութը դոհ է իր հոգեւոր հովիւէն : Անոր դէմ եղած ղրպարտութիւնները կը ծառա– յեն միայն իրենց հեղինակներուն սեւ հո– գիները մերկացնելու, ժողովուրդին առ– ջեւ :

Անկեալ առենապետը պարտաւոր է հա– շիւ տալ իր արարքներուն համար, որոնք երբեք պատիւ չեն բերեր իրեն :

Ան Փետր. 7ին, երիցատունը կը փու – թացնէ եօթը ոսոխականները, ըսելով.— Գացէք Հայոց եկեղեցին, հոն դուռները կը կոտրտեն, իրար կը ծեծեն ,մարդ կը մեռցնեն :

Ոսոխականները կուգան եւ ապ ի բերան կը մնան տեսնելով որ ոչ կռիւ կայ ոչ ալ ծեծ : Այդ այն օրն էր երբ վարչու – թիւնս ճարահատ բացաւ երիցատան դու– ռը, որպէսզի քահանան իր բնակութիւնը հաստատէ երիցատան մէջ :

Երիցատան բացման պաշտօնական հան– դիսաւորութենէն օրը Սավօ նամակ մը կը դրէ քաղաքապետարան, ապօրինաբար պահած թռուղթերը եւ կնիքը դործածե – լով.— «Բացման հանդիսաւորութիւնները յետաձգուած են, որպէսզի քաղաքապե– տարանէն պաշտօնական անձնաւորու – թիւններ ներկայ չըլլան բացման հանդի– սաւորութենէն : Նախ քան այդ քաղա – քապետը պաշտօնապէս ընդունած էր վարչութեան հրաւէրը եւ պիտի դար :

Ամբողջ դաղութը կը բողոքէ Սավոյի ազդավնաս եւ անպատուաբեր դործու – նէութեան դէմ եւ պահանջէ հանդիստ ձգել դաղութը :

Թռուցիկը միեւնոյն տեղն կը զրպարտէ այս տղաքը որոնք անձնուիրաբար լծուե– ցան աշխատանքի եւ ոչ մէկ նիւթական չահ սպասելով հիմը դրին երիցատան, պատերը բարձրացուցին եւ տանիքը դո– ցեցին : Թռուցիկը կ'ըսէ.— «Անոնք կը յուսային այս չինութեան չնորհիւ յաւել– ուածական չահեր ապահովել իրենց», եւն. եւն. :

Պատասխան.— Ուրիշ տեղ փնտռեցէք այդ չահախնդրութիւնը եւ ոչ թէ այս տղոց մէջ» :

Անդամ մը եւս կը հարցնենք ծանօթ ի – րաւագէտին.— Ե՞րբ պիտի վերադար – ձնէք եօթը հարիւր հազար ֆրանքը , ե– կեղեցւոյ դրամը եւ ժողովուրդին հան – դանակուած դումարը: Երբ բարերար Պ. Գ. Կիւլպենկեան իրեն կը յանձնէր եր – կուքուկէս միլիոնի պատկառելի դումար մը երիցատան չինութեան համար, որ – պէսզի չենքը ըլլայ ամբողջովին բարեր– րին նուէրը, պէտք է, եւ բարերարին կամքն է որ ժողովուրդին վերադարձուի իր եօթը հարիւր հազար ֆրանքը :

Ժողովուրդը կը պահանջէ իր դրամը :

Ժողովուրդը այնպէս կը պահանջէ որ քիչ մը բարեկրթութեամբ արտայայ – տուին Պ. իրաւագէտը եւ իր դործակից– ները.— Իրենց չհասնած «գիւղացիներն » են որ կը պահեն իրենց լումաններով տա – րիներէ ի վեր դպրոց ու եկեղեցի ու քա– հանայ , իսկ ինքը Պ. Մալէդեան նոյն « գիւղացիներուն » լումաններով է որ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանեայց առաքելական եկե – ղեցւոյ կրօնական ընկերակցութեան Փա– րիզի եւ Շրջակայից

ՅՕԴ. Զ.— Գործօն անդամներուն թիւը առնուազն քսանը հինգ է : Այս թիւը կը – նայ անսահմանօրէն աւելնալ : Բարերար անդամներուն եւ պատուոյ անդամներուն հետ միասնաբար անոնք կը կազմեն ըն – կերակցութիւնը, համաձայն մէկ Յուլիս 1901 եւ 9 յուլիս 1905ի օրէնքներուն մէջ նախատեսուած պայմաններուն :

ՅՕԴ. Է.— Անդամակցութեան ամէն խնդրանք առարկայ կ'ըլլայ ընկերակցու– թեան վարչութեան քուէարկութեան : Անդամները կ'ընդունուին ներկաներու պարզ մեծամասնութեամբ, այս պարա – դան եկեղեցւոյ քարտուղարութեան մի – ջոցաւ կը տեղեկացուի ենթակային որ իր տարեկան տուրքը վճարելով կը տես– նայ անդամակցութեան տոմսակը :

Այն պարագային որ անդամակցութեան խնդրանք մը կը մերժուի ենթական կը– նայ ներկայացուցիչներու ժողովին վե – րաքննութեան դիմել: Ներկայացուցիչնե– րու ժողովը իր որոշումը կուտայ ներկայ անդամներուն բացարձակ մեծամասնու– թեամբ, մերժումը կը հաղորդուի ենթա– կային յանձնարարեալ նամակով մը :

ՅՕԴ. Թ.— Որեւէ բարերար անդամ կամ պատուոյ անդամ կրնայ քաշուիլ ըն– կերակցութենէն հրաժարումով :

Որեւէ դործօն անդամ, կրնայ տալ իր հրաժարականը, վճարելէ ետք անցեալ եւ ընթացիկ տարիներու անդամատուրքերը:

Որեւէ դործօն անդամ, որ երկու տա – րիէ ի վեր չէ վճարած իր անդամատուր– քերը եւ կամ այլեւս չի բնակիր Փարիզ կամ փարիզեան շրջանը, կրնայ հրաժա – րած նկատուիլ, վարչական ժողովին որո– շումէն ետք :

Վարչական ժողովը կրնայ որոշել ան – կախ սպասելէ ենթակային, որ իր տարեկան տուրքը վճարէ :

ՅՕԴ. Ժ.— Ընկերակցութիւնը կը դե – կավարուի .—

1. Ներկայացուցչական ժողովի մը կողմէ որ կը բաղկանայ 24 անդամներէ 21ը աշխարհական եւ երեքը եկեղեցա – կան : Պատդամաւորներու թիւը կ'որոշուի իւրաքանչիւր 200 իրաւասու անդամ մէկ պատդամաւոր ունենալու հիման վրայ , պայմանաւ որ ներկայացուցիչներուն թի– ւը 24էն բնաւ պակաս չըլլան : Այս համե– մատութեամբ կ'աւելնան նաեւ եկեղեցա – կան պատդամաւորներու թիւը :

2.— Վարչական ժողովէ մը բաղկացած ինը անդամներէ եօթը աշխարհական եւ երկուքը եկեղեցական :

Վարչական ժողովի աշխարհական ան – դամները կ'ընտրուին ներկայացուցիչ – ներու ժողովէն եւ միայն ներկայացու – չական ժողովի անդամներէն, թէ ներկա– յացուցչական եւ թէ վարչական ժողովի եկեղեցական անդամները կ'ընտրուին փարիզի եւ շրջակայքի եկեղեցականներու ժողովէ մը որ կը դումարուի Առաջնորդի հրաւէրով եւ անոր նախագահութեամբ : Ընտրութիւնը կը կատարուի դաղտնի քուէարկութեամբ :

ՅՕԴ. ԺԱ.— Ներկայացուցիչներու ժո– ղովի 21 անդամները կ'ընտրուին, ընկե – րակցութեան անդամներէն, դաղտնի եւ անձամբ քուէարկութիւնով :

(2) (Շար.)

դամի մը հեռացումը, բացայայտօրէն անպատուաբեր արարքի մը պարագային :

Այս որոշումը կը տրուի դաղտնի քուէ– արկութեամբ եւ վարչութեան ներկայ անդամներուն երկու երրորդին ձայնով :

Հեռացման որոշումները կ'ենթարկուին առաջին ներկայացուցիչներու ժողովին , որ զանոնք կը վաւերացնէ կամ կը բեկա – նէ, ներկայ անդամներու բացարձակ մե– ծամասնութեամբ եւ դաղտնի քուէարկու– թեամբ :

ՅՕԴ. ԺԲ.— Ներկայացուցիչներու ժո– ղովի անդամները կ'ընտրուին, ընկե – րակցութեան անդամներէն, դաղտնի եւ անձամբ քուէարկութիւնով :

Թռուցիկին հեղինակներուն սուտերուն եւ դաւերուն ժողովուրդը ունի մէկ պա– տասխան . — Հեռացէք եւ հանդիստ ձգե– ցէք դաղութը :

ՕՐԻՆԱԻՈՐ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Նիսի եւ շրջանի Կրօն. ընկերակցութեան

Յ. Գ.— Ահաւասիկ այդ նամակներէն մէկուն պատճէնը, ուղղուած՝ անկեալ վարչութեան առենապետին՝ Պ. Սաւոյի.

ՆԻՄ, 24 Մարտ.— Նիսի քահանան ինձ մօտ ոչ մի անդամ խրատուելու վիճակի մէջ չէ դտնուած : Այդ բանը ով որ ձեղ ըսած է պարզապէս ՍՈՒՏ է :

« Տարօրինակ կը դտնեմ որ առանց իմ հաւանութեան իմ անունս կը դործա – ծէք , դիտնալով հանդերձ որ, քանի տա– րիներէ ի վեր նիւթական եւ բարոյական հաշիւնիդ տալու համար, ընդհանուր ժո– ղով պահանջողներէն մէկը եղած եմ, եւ ինչպէս ձեղ ըսած եմ Պ. Տէր Ներսէսեա– նի մօտ , եւ առ հասարակ միշտ ձեր վար– չական կազմը թերացած է իր առանձնած պաշտօնին մէջ» : Ս. ՓԱՆԵՄԱՆՑ

— Ես համոզուած եմ որ հայ յեղափո– խութիւնը ամենակարող է, անոր ահա – բեկիչները անվախ են ու նշանաւոր նչա – նաձիգներ, անոնք Սուլթանին պալատն ալ կը մտնեն, ցարին ալ, անոնք եթէ ուզեն՝ ռեւէ բռնակալ գետին կը փռեն, կեդր. կոմիտէն կրնայ օդտակար ըլլալ մեր բան– տարկեալներուն :

— Բայց ինչո՞վ եւ ինչպէ՞ս կրնան օդ– տակար ըլլալ, յարեց կեդր. կոմիտէի ներկայացուցիչը, մենք Հայ ենք, մեր եւ կառավարութեան յարաբերութիւնները լաւ չեն, Թուրքերը մեզ իրենց թշնամին կը նկատեն : Եթէ մենք այս խնդրին մէ – ջտեղ ըլլանք՝ կը կարծեմ թէ բան – տարկեալներու վիճակը աւելի պիտի ծան– րանայ :

— Ոչ, դուք միջտեղ խոչոչ չըլլաք, մենք չատ լաւ պիտենք Թուրք պետու – թեան քաղաքականութիւնը Հայերու հան – դէպ, ու չենք փափաքիր որ ձեր հետ – կրութիւնը ցոյց տաք, ասիկա, անկաս – կած կը վնասէ թէ մեղի եւ թէ բանտար– կեալներուն :

– Հապա ի՞նչ ընել, ի՞նչ խորհուրդ կու տաք :

(Շար.) ՅՈՍ – ՎԱՆԻ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

— Ես եմ, Տիգրանը, Արեգնազ :

— Տիգրա՞նը, Տիգրա՞նը :

Ու Արեգնազը դիչերազդեստով վազեց դէպի բակը, մոռցաւ ամօթն ու պատչա– ճուութիւնը, զրկեց Տիգրանը, համբուրեց : Առաջին համբոյրն էր, զարունին պէս թարմ, եւ առտուան պէս արդար :

Դուրսը՝ տակաւին կը ձիւնէր :

Իպրահիմի սպանութենէն անմիջապէս վերջ, կառավարութիւնը յանձնախումբ մը դրկեց, որ տեղին վրայ քննութիւններ կատարեց, բայց՝ բոլոր պրպտումները դուր անցան, չկրցան հետք մը դտնել : Ոսոխականական ուժերը միաժամանակ ըս – կսան գործել, Հիրճը եւ շրջակայ բոլոր դիւղերը, ենթարկուեցան հարցաքննու – թեան եւ խուզարկութեան : Ոչ տուն ձը– դեցին , ոչ յարդանոց ու դոմ, ոչ «ճամի» ու եկեղեցի, ոչ խոտ դէզ ու ջրհոր : Մեծեցին այր մարդիկը, խոշտանդեցին կիները, խոտոտանութիւն մը կորզելու անոնց բերնէն, բայց ոչ մէկ արդիւնք : Այն առեն՝ ոսոխականութիւնը ձերբակա– լեց բազմաթիւ քիւրտ եւ հայ երեւելի – ներ, Վան փոխադրեց չվմայակալ ու խիստ հսկողութեան տակ, լեցուց բան – տերը : Բանտարկեալներու մէջ էր նաեւ Ռէս Սանօն, Կանանչենց Տիգրանի հայրը :

Հիրճի Քիւրտերը եղածը իմացուցին Պաշքալէ՝ Սլոյին, եւ Ալաչկերտ՝ Խուբ – չուտ պէյին, որոնք աճապարեցին Վան հասնիլ եւ պաշտպանել իրենց դիւղացի – ները : Որքան ամօթ էր իրենց համար , ու որչափ անպատուութիւն, երբ իրենք իրենց համախոհներով երկրին սահման – նները կը պաշտպանեն, իրենց հանդիստը զոհելով ու կեանքը վտանգի ենթարկե – լով, անդին՝ թուրք ոսոխիկանները համա– դիւղացիները խոշտանդեն, ու բանտար – կեն : Կատղած էր Սլօն, երբ Վան հասաւ ու իմացաւ որ բանտարկեալներու մէջ կը դտնուէր նաեւ Ռէս Սանօն՝ աւելի բար – կացաւ , հայհոյեց պետութեան ու օրէն– քին :

Դատը տեղի ունենալէ առաջ Խուբչու– տըն ու Սլօն դիմեցին Վանի կուսակալին, պինուորական հրամանատարին , դատա – կան նախագահին, ազդեցիկ Թուրքերու եւ անոնց միջամտութիւնը խնդրեցին , ասկէ զատ՝ Սլօն Տիգրանի կարդադրու – թեամբ տեսնուեցաւ կեդր. կոմիտէի ներկայացուցչին հետ, անոր ուշադրու – թեան յանձնեց հայ եւ քիւրտ բանտարկ– եալներու դժնդակ վիճակը, մանաւանդ Հայերուհիը: Անոնք՝ անհնայ կը խոչտան– դուին :

Սլօն կ'ըսէր .

— Եթէ մենք ալ ձեր պէս ըլլանք, ինչպէ՞ս կրնանք ապրիլ, ինչպէ՞ս կրնանք ապրեցնել մեր ընտանիքները, ինչպէ՞ս կրնանք ապրիլ մեր հողերուն վրայ, մեր ցեղին մէջ, մեր ազգին մէջ, եթէ մենք ալ ձեր պէս ըլլանք : Ինչպէ՞ս կրնանք ապրիլ մեր հայրենի հողերուն վրայ

800.000 ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐ ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն կը հեռագրեն Մարտ 30 թուականով.— Ձորս միլիոն բնակչու – թեան վրայ 800.000 հոգի, (հինգ Իրաք- սիէ մէկը) վնասուած են Տիգրիսի ողո – ղումներէն։ Աչխարհի բոլոր մասերէն օգ- նութիւններ կը հասնին։ Ընկերային գոր- ծերու նախարարը կը ծանուցանէ թէ անդ. դեսպանը հազար վրան տրամա – դրած է կառավարութեան, տարագիրնե- րու միջազգային կազմակերպութիւնն ալ խոստացած է հազար վրան, կաթ, առող- ջապահական պիտոյքներ եւ դեղեր ղրկել։ Իրաքի հարեւան երկիրները եւ Մ. Նա – հանգներու մարդասիրական կազմակեր – պութիւնները եւս օգնութեան փութացած են։

Գալով ազատարար գործողութեանց, անդ. հաստատութիւն մը մասնագէտներ ղրկած է որոնք սկսած են փակել թում – բերու վրայ բացուած ճեղքերը, փրկելու համար մայրաքաղաքը։ Այդ ճեղքերէն հոսած ջուրերը արհեստական լիճմը կազ- մած են Պաղտատի արեւելեան կողմը եւ կը սպառնան ամբողջովին ողողել քաղա- քին ճախ ափը։ Երեսուն ժամ պէտք է այս աշխատանքները լրացնելու համար։ Մաս- նագէտներ կը կարծեն թէ այն թումբը որ 18 քիլոմեթր երկայնութիւն ունի եւ արե- ւելքէն կը պաշտպանէ Պաղտատը, պիտի կրնայ դիմանալ աւելի քան չորս միլիոն խորանարդ մեթր ջուրի ճնշումին։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՁԻՆԷն կը հեռագրեն թէ ըմ – բոստները ընդհ. յարձակումի մը ձեռ – նարկած են Տիէն Պիէնի բերդին դէմ, որ պաշարուած է երեք շաբաթի ի վեր։ Մանրամասնութիւնները դաղտնի կը պահուին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ տպագրատը մեղմացած է առ այժմ։ Ուսանողները ցոյց մը կատարե – ցին «դնդապետներու իշխանութեան» դէմ։ Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած էր եւ օդանաւեր կը սաւառ – նէին համալսարանին վերեւ։ Հանդար – տութիւնը վերահաստատուած է Գահիրէի մէջ։ Իսկամ եղրայրները սրբազան պա – տերազմ կը պահանջեն Անգլիոյ դէմ։

200.000 ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ գործադուլ յայտարարեցին երէկ, բողոքելով կրթա – կան վարկերու անբաւականութեան դէմ, թէեւ Ազգ. ժողովը ձեռք առած է խնդիրը եւ կը ջանայ գոհացում տալ։ Փակուած էին բոլոր համալսարանները, երկրորդա- կան վարժարանները եւ ուրիշ բազմաթիւ դպրոցներ։

ԻՍՐԱՑԻԼ յանցաւոր հռչակուեցաւ դի – նադատարի յանձնախումբին կողմէ, Ցոր- դանանեան գիւղի մը դէմ կատարուած յարձակման առթիւ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուըր, երեք պայմաններ դրած է, Սարի չրջանին եւրոպականա – ցումը ընդունելու համար։— Արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային իշխանութիւնը նոր սեղմումներ հաստատեց արեւմտեան զինուորական մարմիններու երթեւեկին դէմ։

ԳԻՆԵՐՈՒ ընդհ. գեղչ յայտարարուե – ցաւ Զեխոսլովաքիոյ մէջ։

13 ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԵՑԱՆ Մարաքէ- շի մէջ (Մարոք), երբ ազգայնական ա – հաբեկիչ մը ռումբ մը նետեց սրճարանի մը մէջ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ նաւահանգիստին բան – ուորները կը չարունակեն գործադուլը, որ կը տեւէ 26 օրէ ի վեր։ Հազարաւոր բեռներ դիզուած են քարափին վրայ եւ բոլոր գործառնութիւնները խանգարուած են։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ.— ՄԱՐՍԷՑԼ, Մերիկ – եան.— Տես Ցառաջ, 27 Մարտ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁ ՍԱՐԳԻՍԸ (վէպ իրա – կան կեանքէ)։ Գրեց՝ Ա.բրամ Սահակեան։ Տպ. Պէյրութ, 1954, դին 400 ֆրանք։

Դիմել Ց. Հիսայեանի, 38 ռիւ տիւՄէ- նիլ, Անիէռ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ՄԱՑՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Նախածեռնութեամբ ՋՈՄի Մայիս 23ին։

×

Երդչուհի Տիկին Արփինէ Արդութեանի երդահանդէսը Ապրիլ 25ին, ժամը 21 – ին, Սալ Շոփէնի մէջ։

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Au Préau de l'Ecole des Filles,
69, Rue d'Arcueil Bagneux (Seine)

Շաբաթ, 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին- չեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

ԸՆկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին։

Ա. մաս.— Երկու նոր պատկերներ Ց. Պարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկան- ներ»էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոս- եանի)։

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ եր- գեր։

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտադրով, ղեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի։

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ։

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.—

Métro Bagneux, Autobus 188 Porte d'Or- léans-էն իջնել Marcel Bonnet

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Պրիւսէլի Ուսանողներու Միութիւնը մասնակցութեամբ գաղութիս երիտա – սարդ ուժերուն եւ հովանաւորութեամբ Գաղթային վարչութեան, պիտի ներկա- յացնէ Ց. Պարոնեանի՝

«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»

Քրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

12 Ապրիլ, երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 20ին, Beaux-Arts «Petit Théâtre» սրահին մէջ, Պրիւսէլ։

Հասոյթը պիտի յատկացուի գաղութին կարօտեալներուն։

Ծանօթ.— Տոմսերուն դիները են 30, 50 եւ 100 ֆրանք, զորս կրնաք այժմէն ա – պահովել

Bureau de location - Palais des Beaux-Arts, Bruxelle, ou Persiana, 19, Chaussée de Charleroi, Bruxelles,

Ամէն առաւօտ ժամը 9–12։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՆ ԼՐԱՑԱՒ

Տակաւին թերթեր, միութիւններ եւ բաժանորդներ կան որոնք «Ցառաջ»ի հին հասցէն կը գործածեն, սրտնեղութիւն պատճառելով թղթատարական վարչու – թեան։

Ի՞նչպէս բացատրենք որ հինը մոռնան եւ նորը սորվին։

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԱԶԴ

Մեր արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումներուն համար օգ- տագործել Միջազգային Մանտա Քարտ (Mandat Carte International)

կանխայայտ շնորհակալութեամբ։

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

« ՑԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԷՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր։ Գին 6000 ֆրանք։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), դին 1000 ֆրանք։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – բով)։ Գին 1000 ֆրանք։

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլլայի դպ- րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին։

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր։

SALLE CAISSE D'EPARGNE
32-34 Ave. de la Porte des Lilas
(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ։ Ընտիր նուագախումբ։

Մուտքը 250 ֆրանք։

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի չահ Կրթ. գործին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՑԻՇԱՏԱԿ

1915Ի ԵՂԵՌՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ

Շաբաթ, Ապրիլ 24ին, ժամը 21—23

ՑԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔԵՐ, ԴԵՂԱՐՈՒԵՍ – ՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ, ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈՒԱ – ԳԱԽՈՒՄԲ։

Սգահանդէսին կազմակերպիչ փարիզ – եան երեսունեւերկուն միութիւններէն ըն – տրուած յանձնաժողովը կը խնդրէ մը – նացած քանի մը միութիւններէն, որոնք դեռ որոշում չեն տուած, փութացնել ի – րենց պատասխանը, ոտնակատարութեան համազգային միասնականութիւնը ան – խախտ պահելու համար աղջային ամենա – մեծ աղէտին 39րդ տարեդարձին առթիւ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Ց.Դ. «Փոթորիկ» խումբի կողմէ։ Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի։ Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23։

Կը նախագահէ ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին։ Հայկական եւ եւրոպական պարեր։

Պիւֆէ։ Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները։

ԾԱՆՕԹ.—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուէն «ՓՈԹՈ- ՐԻԿ»ի հանդէսը։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ «Ահարոն – եան խումբը կազմակերպած է յիշատակի ոտն մը Ապրիլ 25ին, Սալ տ'Իէնա։ Շարժանկար եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Պորտոյի Նոր Սերունդի Ն. Աղբալեան խումբը իր Օրը կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մուլէն Պլէոյի սրահը, Սընօն։

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, խմբերգ, նուագ, մեներգ եւ ասմունքներ։

Պիտի ներկայացուի «երկու Մայրա – յեղները» վաւերագը։ Ցետոյ եւրոպական պարեր։

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին։

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ձայտագիր՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա, Գատմազրեան, Գ. Ալէմշահ։

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փոփոխող հայրենակիցները կանխաւ ճա – նչեն իրենց տոմսերը հեռեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք պրատուններ, Նալբա- վմաճեաններ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Ալիքեան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբա- գրատուներէն։

Երգահանդէսին օրը կիշէն տոմսակ պի – ւֆէի չարամատրուի։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի երգչախումբի անդամուհիները եւ անդամները պիտի հաւաքուին շաբաթ 3 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։ Հիւրընկալ ընտանիքնե- րէն կը խնդրուի ներկայանալ նոյն ժա – մուն։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտ. Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրինեաճ, Շա – բաթ գիշեր Ապրիլ երեքին։

Անակնկալներ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռ – չակաւոր նուագախումբը։

Տոմսերու համար դիմել Պ. Արամ Շէ – խիկեանի.—

Pharmacie Centrale, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ընդ – կերական բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հր – աւիրէ Մարսէյլի եւ չրջանները բոլոր ընկերները եւ ընկերուհիները այս կիրա – կի, կէսօրէ եաք ժամը 3ին, Ահարոնեան սրահը, 26 ռիւ տէ Քոնվալէսան։

Կը զեկուցանէ ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎ- ՄԱՍԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Քաղաքական ներկայ կացութիւնը»։ Բոլորին ներկայութիւ – նը պարտաւորիչ է։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովի չա – րունակութիւնը այս հինգշաբթի, ժամը ճիշդ 21ին, Ազգ. Տան մէջ։

Պարտաւորիչ ներկայութիւն բոլոր ըն – կերներու։ Նիւթը՝ Պատմ. ժողովի պատրաստութիւն։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Համազասպ» խումբի բոլոր ընկերները այս հինգշաբ- թի երեկոյեան ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՎԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՀԱՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ մշա – կութային Միութիւնը կազմակերպած է դասախօսութիւն մը Ազգ. Տան մէջ, ուր- բաթ 9 Ապրիլ ժամը 21ին։ Դասախօս՝ բժ. Ն. Ազատեանեան, նիւթը՝ «Փարիզահայ կարգ մը երիտասարդներու հոգեբանա – կան տիպարները»։ Մուտքը ազատ է։

ԽԱՐԲԵՐԴի եղեգի գիւղի բարեսիրաց միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, Պար տը լա Փոսթի մէջ, 2 ռիւ Ալպէռ, Մարսէյլ։ Տարեկան հաշուետուութիւն եւ նոր ընտ – րութիւն։ Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր եղեգցիները, անդամ կամ ոչ։

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Սերաստացի- ները եւ մասնաւորապէս գործօն անդամ- ները այս կիրակի ժամը 15ին Իսթի Խը – րիմեան գպրոցը, Ռիւ տը լա Տէֆանս։ Օրակարգ.—ա) Ներկայ վարչութեան բա – րոյական եւ նիւթական հաշուետուու – թիւնը.— բ) Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու

4 Ապրիլ, կիրակի, Վերջին Արեւագալ։

11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դռնբացէ 4·30։

ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

144, Rue St. Honoré

GUT. 44 - 98

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱ, ԲԻԼՕՆ 800 ՖՐ-

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար։ Դիմել Կանաչեան,

30, Rue Vignon (Madeleine)
Tèl. OPE. 26 - 10

ԿԱՐՈՒԱԻԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ԷԼՄԻՐ հաստատութիւնը ստիպուած – բար կը փնտռէ շքմխիչէի լաւ կարուհի – ներ գործատեղիի կամ տան մէջ աչխա – տելու համար։

Թեկնածուները կարող են դիմել ամէն օր հեռեւեալ հասցէին Տիկ. Պարոնեանի, 16, Ave. des Jardins Anglais, - Le Raincy

ou téléphoner Le Raincy 28 - 57

Լաւ վճարում։

ԾԱԽՈՒ Է

Մահուան պատճառով խիստ աժան գի – նով նպարավաճառի բանուկ խանութ մը, մեթրօ Ժոռէս։ 30 ռիւ Պուռէ, Փարիզ։ Դիմել Տիկին Մանուկեանի։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 2 ԱՊՐԻԼ
VENDREDI 2 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7335 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2746

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Այն օրէն ի վեր որ Թուրքիոյ Ազգ. ժողովը նոր օրէնք մը քուէարկեց, ազատ ասպարէզ բանալով օտար դրամագլուխին առջեւ, Ամերիկացիները աւելի մեծ հե – տաքրքրութեամբ կը հետեւին Թրքական անցուդարձին :

Մանաւանդ որ, քարիւղի չահագործ – ման համար ալ դիւրութիւններ պիտի տրուին :

Ինչպէս դրեցինք ժամանակին, այս առ – թիւ օրէնք մը մշակուած էր որուն բուն հեղինակն է ամերիկացի մասնագէտ մը եւ որ նոյնութեամբ ընդունուեցաւ :

Վերջերս Անգարա այցելեցին խումբ մը ամերիկացի լրագրողներ :

Վարչապետը, Առնան Մենտերէս, լրագրական ասուլիս մը սարքելով պատաս – խանեց չատ մը հարցումներու :

Ուշադրաւ են իր խօսքերը, քարիւղի չահագործման մասին .

— « Մասնագէտներու կարծիքով բարիւղի մեծ պահեստներ կան մեր երկրին մէջ : Կուսակցութիւն եւ կառավարութիւն, մենք կը հաւատանք թէ անիրաժեշտ է գործակցութիւն մը օտար դրամագլուխին հետ, մեր բարիւղի աղբիւրներուն շահագործման համար : Խորհեցանք թէ մեր բարիւղի աղբիւրները երեւան հանելու համար մասնաւորապէս մեր ամերիկացի բարեկամները պիտի կրնան օժանդակել մեզի : Անոնք ամէնէն հոչակաւոր մասնագէտները առաջարկեցին : Մենք ընտրեցինք մէկը, որ օրինագիծ մը մշակեց մեր մասնագէտներուն հետ : Օրինագիծը օրէնքի վերածուած է արդէն :

Ինչպէս կ'երեւայ, Ամերիկացիները ո – րոշ վերապահումներ ունին, իրենք դրած մարզ :

Այսպէս, թղթակիցները դիտել կուտան թէ կրնայ բլլալ որ տեւական չդառնայ օրէնքը : Եւ կը հարցնեն թէ Թուրքիան ալ չի՞ կրնար հիմնական օրէնքին մէջ ներ – մուծել այս խնդիրը, ինչպէս ըրաւ Ռու – նաստան :

Մենտերէս պատասխանեց .

— « Յունաստանի պարագան չեմ գիտեր . բայց մեր օրէնքը փոխադարձ յանձնառութիւններ կը պարունակէ եւ միւս օրէնքներէն տարբեր հանգամանք ունի . եթէ ոչ մենք ալ կրնանք սահմանադրութիւնը փոխել երկու երրորդի մեծամասնութեամբ : Մեր բարիւղի օրէնքը դեռ նոր հրատարակուեցաւ եւ չենք կրնար մէկ միլիմեթր անգամ ետ երթալ» :

Միջանկեալ բսենք թէ նորութիւն մը չէ քարիւղի չահագործման այս խնդիրը :

Տարիներ առաջ, Անգարան սկզբունքով Ամերիկացիներու տուած էր չահագործ – ման իրաւունքը, եւ Հայաստանի Անկա – խութեան երբեմնի կոմիտէն բողոքեց, այն առեն :

Հիմա որ Թուրքիա Մ. Նահանգներու անտեսական եւ ռազմական աջակցութիւ – նը կը վայելէ, իրեւ իրենց յառաջապահ միջնաբերդը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, սկզբունքը գործի վերածուած է :

Կ'ենթադրենք թէ ամէնէն կարեւոր պե – դումները պիտի սկսին վանէն, եւ երբ քարիւղի առաջին խաւերը երեւան եւ հոսը երկինք բարձրանայ, երկու երկիր – ներուն գործակցութիւնը աւելի սերտ հանգամանք պիտի առնայ :

Այս առթիւ չատ լաւատես կ'երեւայ Առնան Մենտերէս .

— Յառաջիկայ երեք տարիներու ընթացքին, Թուրքիա պիտի դառնայ չատ յառաջադէմ ուժ մը, տնտեսական եւ ռազմական տեսակէտով :

Ամերիկացի թղթակիցները հարցումներ ուղղած էին նաեւ ռուսեւթուրք յարաբերութեանց մասին :

Վարչապետը դիւանագիտական պա – տասխան մը տուաւ, հասկցնելով թէ սակաւած են արթուն կեանք : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՇՈՒՆԴԱԼԻՑ ԱՆԱԿՆԿԱԼ

•

ՄՈՍԿՈՒԱ Կ'ՈՒԶԷ ՄԱՍՆԱԿՑԻԼ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ

Ե. Մխութեան արտաքին նախարարը, Պ. Մոլոթով, Մարտ 31ին Մոսկուայի Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան դեսպաններուն յանձնեց իր կառավարութեան մէկ ծանուցագիրը, որ կը պարունակէ նոր առաջարկներ՝ Եւրոպայի ա – պահովութեան մասին :

Ահաւասիկ բովանդակութիւնը .—

Առաջին մասին մէջ, ծանուցագիրը կը յիշեցնէ թէ Ե. Միութիւնը միշտ կը հետապնդէ եւ պիտի հետապնդէ խաղաղութեան եւ միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման քաղաքականութիւն մը : Այս առթիւ իբրեւ օրինակ կը յիշէ Ե. Միութեան առաջարկները Աղգ. ժողովին, ըստ պատասխանատուութեանց ընդհանուր կրճատման, հիւլէական եւ ուրիչ կործանարար զէնքերու արգիլման մասին : Կը բացատրէ թէ սպառազինութեանց ընդհ. կրճատման չնորհիւ ահագին համեմատութեամբ պիտի թեթեւնայ այն ծանր բեռը զոր այժմ կը կրեն ժողովուրդները իրեւ հետեւանք զինարշաւի եւ պիտի փարատի դիտական դիւտերը, ինչպիսին է հիւլէական ուժը, քանդիչ նպատակներու գործածելու վտանգը : Ե. Միութիւնը այսուհետեւ ալ պիտի չարունակէ համաձայնութիւն մը փնտռել արգելոցի պատասխանատուութիւնները կրճատուին եւ արգիլուի քանդիչ նպատակներու համար զոր ծածել հիւլէական ուժը. մանաւանդ որ հիւլէական զէնքին քանդիչ ուժը անդադար կ'աճի, իսկ ջրածին զէնքը մեծապէս կը զլուխացնէ հիւլէական գործութիւնը :

ՄԻՒՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿ = ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ

Խաղաղութիւնը ամրապնդելու համար, անհրաժեշտ է քննել Եւրոպայի ապահովութեան խնդիրը : Այս առաջադրութեամբ, Ե. Միութիւնը Պերլինի խորհրդաժողովին յանձնեց առաջարկ մը, ի խնդիր ապահովութեան, ինչպէս եւ հաւաքական ապահովութեան դաշնագրի նախագիծ մը : Բոլոր Եւրոպական պետութիւնները, ի՛նչ վարչակարգ ալ ունենան, կրնան մասնակցիլ այս դաշնագրին, մէկը բլլալով Գերմանիան, երբ երկրին երկու մասերը միանան : Դաշնագիրը կը ձգտի հաւաքական ապահովութեան ապրուկարգադրութեամբ մը հաստատել Եւրոպայի մէջ, համաձայն Աղգ. ժողովի ուխտին : Այդ կարգադրութեան տեսլեալ վերջ պիտի դնէ պետութեանց ռազմական հակամարտ խմբակցութեանց կազմութիւնը Եւրոպայի մէջ, ինչ որ թշնամութեան եւ անվստահութեան տեսական աղբիւր մը կը կազմէ պետութեանց միջեւ եւ զինարշաւի կ'առաջնորդէ : Այդպիսի խմբակցութեանց կազմութիւնը անխուսափելի կերպով յառաջ կը բերէ համապատասխան անօրինութիւններ ուրիչ պետութեանց կողմէ, յանուն ապահովութեան : Այսպէս աւելի կը ծանրանայ մի – ջազգային յարաբերութեանց լարումը եւ, ատով ինք, նոր պատերազմի մը սպառնալիքը : Այս բոլոր պարագաները անհրաժեշտ կը դարձնեն արդիւնաւոր դործակցութիւն մը Եւրոպական պետութեանց միջեւ, խաղաղութիւնը պահպանելու եւ ամրապնդելու համար :

Ձիշդ այս պատճառով է որ խորհրդային կառավարութիւնը Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրեց Եւրոպական պաշտպանութեան կարծեցեալ միանութեան մը ծրագիրներուն վրայ, ո – րոնք պիտի յանգին դերման զինապաշտութեան վերահաստատման : «Եւրոպական» բանակին մէջ գլխաւոր դերը սահմանուած է արեւմտ. Գերմանիոյ զինեալ ուժերուն, որոնց գլուխը պիտի գտնուին հիթլերական զօրավարները, հակառակ Ֆրանսայի, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն առանձնած յանձնառութեանց : Արեւմտեան Գերմանիոյ վարիչ շրջանակները բացէ ի բաց նպատակ ընտրած են չուտափոյթ պատրաստել վերազինումը եւ միջոցներ ձեռք առնել կանոնաւոր ուժեր ստեղծելու համար, ամէն տեսակ զէնքերով : Գերմանիոյ դրացիները օրինաւոր անձկութիւն մը կը զգան այս իրողութեան հետեւանքով :

Այժմ աւելի քան երբեք ժամանակն է որ բոլոր խաղաղասէր պետութիւնները եւ առաջին հերթին մեծ պետութիւնները իրենց ուժերը լարեն խափանելու համար նոր պատերազմ մը : Այս խնդիրը կրնայ յաջողութեամբ լուծուիլ եթէ Եւրոպայի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԿԱՐՄԻՐ ՋԱԶՈՒՆԵՐԸ

Խորհրդային թերթերը զարմանագան յայտնութիւններ կը հրատարակեն իրենց երիտասարդութեան մասին :

Ուրեմն կարմիր գիծէն անդի՞ն ալ տարածուած են ֆաշիզմի – դրամատիրական բարքերը :

Երէկ տեղական թերթ մը պերճախօս վկայութիւններ բազած էր բուն աղբիւրէն, պատկերներն ալ հրատարակելով :

Սոֆիայի Գրական Ճակատը (Լիտերատուրէն Ֆրոնտ) բուռն պայքար մը բացած է նոր երիտասարդութեան դէմ :

Այս առթիւ կը մատնանշէ զազուներ որոնք անձնատուր եղած են ամէն տեսակ մոլութեանց : Կը խմեն, հրապարակաւ կը հայհոյեն, պարապ տան կուզան, ճեղ տարատներ կը հագնին եւ իրենց մազերը կտրել կուտան ամերիկեան ձեւով :

Հունգար. թերթ մը կը զանգատի թէ ուսանողուհիները Ամերիկացիներուն կը հետեւին, իրենց մազերը յարդարելու համար, մինչեւ անգամ կողմնակի կը ճեղքեն իրենց շրջազգեստը, ստրկօրէն իրագործելով արեւմտեան նորաձեւութիւնները :

Չեխոսլովաքիոյ նոր սերունդը մասնաւոր նախասիրութիւն մը կը մատնէ ճեղ տարատներու մասին, գծաւոր գուլպաներ, եռապատիկ թաւնիր ներքանով կօշիկներ եւ ամերիկեան նշանակներով փողկապներ կը փնտռէ :

Փրակայի «Մլատա Ֆրոնտա» թերթը կը գրէ թէ երիտասարդները կը նախընտրեն արեւմտեան աշխարհի ոստիկանական եւ արկածախնդրական վէպերը կարդալ, քան թէ կուսակցական ժողովի երթալ :

Սահմանէն անդին, Լեհաստանի մէջ, ամերիկեան նորաձեւութեանց գերի դարձած են բազմաթիւ երիտասարդներ, «պիճիճիարիզէ», ինչպէս կը յորջորջեն հեգնելով :

Նոյն վարակիչ օրինակները Ե. Միութեան մէջ :

Կոմսոմոլներու (երիտ. Միութիւն) վերջին համագումարին մէջ, ընդհ. քարտուղարը խստօրէն ձադկեց «երիտասարդ մակարոյծները, որոնք իրենց ժամանակը կ'անցընեն թափառելով մեծ քաղաքներու փողոցներուն մէջ : Կը հագուին թուրակներու պէս, իրենց մազերը կը կտրեն ամերիկեան նորաձեւութեամբ, իրենց գիշերը կ'անցընեն ճաշարաններու եւ սրճարաններու մէջ, իբրեւ նորատեսակ «ափաշ»ներ եւ «արիստոկրատ»ներ» :

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Արեւմուտքի Ազատութիւնը չի կրնար ճեղք մը բանալ երկաթեայ Վարագոյրին վրայ, իսկ այս թերեւսօրէն բարքերը կը տարածուին սահմանէ սահման ... Վ.Ա.Հ.

ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՑՈՑՔԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբերեան լուրերը կը հաստատեն ե – գիպտոսէն : Բարեկարգութիւնը վերա – հաստատուած է, բայց նոր դէպքեր ան – պակաս են :

Զորեքշաբթի օր, Իսլամ Եղբայրներու Ընկերակցութիւնը, որ ապօրէն կը համարուի, հսկայական ժողով մը սարքած էր Ապտինի պալատին առեւը, հակառակ դրուած արգելքի : Հեռագիրները կ'ըսեն թէ ցոյցին կը մասնակցէին հինգ հազար հոգի : Ուսումնասիրութիւնը չէր ուղած միջամտել : Ընկերակցութեան կեդրոնին բակը լեցուած էր անհամար բազմութեամբ : Երբ ճառախօսը պահ մը կը կենար չունչ առնելու համար, բազմութիւնը « Ալլահ, Ալլահ » կ'աղաղակէր : Ճառերը կրակոտ էին, բայց ոչ սպառնալից : Բոլոր բանախօսները, մէկէն ըլլալով ընկերակցութեան առաջնորդը, կը պահանջէին .— 1· Ազատութիւն կարծիքի, ժողովի եւ մամուլի :— 2· Վերահաստատում սահմանադրութեան, ազատ բնակրութիւններով :— 3· Զինու զօրութեամբ արտաքսում Անգլիացիներու՝ Սուէզի շրջանէն :

Ընկերդիրները ցնծութեան աղաղակներ կ'արձակէին, ողջադուրուելով և չնորհաւորելով բանտէն արձակուած եղբայրները : Ցնծակցութեան մը առիթ, եղբայրութեան առաջնորդը, Հոտէյպի, յայտարարեց թէ Մ. Միութիւնը միշտ երկու միլիոն անդամ ունի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻՆ կը հետապրեն թէ ըմբոստները արդէն սկսած են բնդդ. ուժ – ձակողականը Տիէն Պիէնի բերդին դէմ եւ կատաղօրէն կը կռուին, բազմաթիւ զոհեր տալով :

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ դինուբանական Գերագոյն Խորհուրդին դեր – նախագահութեան պաշտօնէն արձակեց մարեչալ Ժիւկովը, մեղադրելով թէ «ծանրօրէն թերացած է զինուորական կարգապահութեան մէջ» : Ինչպէս դրած էինք, մարեչալը, որ հրամանատարութեան պաշտօն մը ունի Ատլանտեան դաշինքով, բանախօսութեան մը առթիւ քննադատած էր Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը եւ չէր ներկայացած վարչապետին :

ԲՈՒՌՆ ՄԻՋԱԴԷՊ մը ծագեցաւ Լիբանանի խորհրդարանին մէջ : Ընդդիմադիր երեսփոխան մը, Ճումպլատ, կառավարութիւնը պատասխանատու կը նկատէր ուսանողի մը սպանութեան : Երբ վարչապետը միջամտեց, երեսփոխանը դատ մը եհատց անոր վրայ որ վրիպելով պարնուեցաւ քարտուղարի մը գլխուն, յետոյ ուղղակի յարձակեցաւ եւ ձեռքով զարկաւ : Ներկաները դժուարաւ կրցան զատել երկու հակառակորդները :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հետապրեն թէ ա – րաբական զօրամասեր կը համախմբուին հին քաղաքամասին մէջ : Սուրիոյ ազգ. պաշտպանութեան նախարարն ալ կը մեղադրէ թէ Իսրայէլ զինուոր կը համախմբէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի սահմաններուն վրայ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հետապրեն թէ մաս – նաւոր յանձնախումբ մը կազմուած է, քննելու համար փախստական զօր. Շիշէքլիի դրամական գործառնութիւնները : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ ահագին հարստութիւն դիզած է չորս տարուան ընթացքին : Զորհրդարանը ջնջեց քան օ – րէնքներ որոնք հաստատուած էին Շիշէքլիի օրով :

ԱՄԲՈՂՋ ՔԱՂԱՔ ՄԸ ԿՐՆԱՑ ԿՈՐՄՆԻԼ ջրածին ռումբով —մէկէն բլլալով Նիւ Եորքը — յայտարարեց Մ. Նահանգներու Հիւլէական ուժի վերատեսուչը, Ժովակալ Սթրաուս, որ անձամբ ներկայ եղած էր վերջին փորձերուն :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հետապրեն թէ որոշուած է նորէն դեղձել զինները, 5–45 տարիք, բացի միէկն, բանջարեղէններէն եւ ըմպելիներէն : Եօթներորդ զեղչն է այս, պատերազմէն ի վեր :

«ԷՄՄԻ»Ն ԵԿԱՒ «ԷՄՄԻ»Ն ԳՆԱՑ…

●

Իսկէնտէրունի մասին Տօքթ. Պաղտոյեանի գրած «Քանի մը յուշեր»ը թարմացուցին յիշատակները 1914 – 1915ի Կիլիկեան չրջանին: Քառասուն տարի վերջն ալ այդ Զարհուրանքը ապրող ամէն Հայու սրտին մէջ յուշերը կը ծնին. մանաւանդ որ Ապրիլեան տարեդարձն ալ մօտ է:

Մանաւորապէս անուն մը, անգլիական «Տորիս» յաձանաւը, ի՞նչ պատմութիւններ կը յիշեցնէ Միջերկրականի ափերէն, 1915ին, երբ ան իր ամենօրեայ պատյանները կը կատարէր մէկ նաւահանգիստէն միւսը:

Տէօրթ եօլ էի այդ օրերուն: Ալէքսան – տրեթէն մէկ ժամ դէպի Օսմանիէ, երկաթուղիի դիծին վրայ: Շատ փոքր նաւամատոյց մը ունէր, աւելի ճիշդ անցպի վաճառականներուն կողմէ չինուած «խանկէյ» մը, ուրկէ իրենց նարինջներուն անուշները կը բեռցնէին Օտեսայէն յատկապէս եկած չոգենաւերը:

Տէօրթ եօլ էի այդ օրերուն: Ալէքսան – տպագործէին գայն իրենց գրօսանքի ժամերուն «պատյաններ» տարբելու մինչեւ կայարան, երբեմն նարինջի անուշկներ ձեռք ձգելու, երբեմն թենիս խաղալու, կամ հաւ ժողվելու … Ու մանաւանդ… փորձանք տեղծելու Տէօրթեօլցիներու դէմ:

Անշուշտ ոչ մէկ տուն, ծովահայեաց ըլլայ թէ դիւղին ներսերը, լոյս վառելու իրաւունք չունէր: Հակնալի արդելք մը: Իսկ «Տորիս»ին այցելութեան օրը, չորեքշաբթի, մանաւանդ խստութիւններ ձեռք կ'առնէին: Կին ըլլար թէ պատանի (այրերը զինուոր էին կամ ճամբայ չինելու տարուած), իրաւունք չունէին դիւղէն քանի մը քայլ դուրս ելլելու, իսկ վա՛յ այն հետաքրքիր տղուն որ բարեմի մը դադաթը կը մագլցէր «էմմի»ն տեսնելու հաճոյքին համար: «Էմմի»ն «Տորիս»ն էր, Հայերուն հօրեղբայրը, Թուրքերը այդպէս կը կոչէին զայն: Ալ «թաչկինակ երերցուցիր», «նշան տուիր», «մանաւանդ շարժուձեւերով խօսեցար»ները, սովորա[illegible] էին եւ առիթ «Սէյհար ժանտարմաներու» համար ձեռք անցած տղան լաւ մը ափելու եւ «քարաքօլ» առաջնորդելու:

Աւոնք հասարակ դէպքեր էին: Եւ մեր չարաճճի տղաքն ալ վարժուած ծեծին, կամ վտահ իրենց ճկուն չարժումներուն եւ արագավազ սրունքներուն, բարեմնե – րու բնակիչ դարձած էին: Դանիէլ մը ունէինք որուն բնակարանէն ծովը հազիւ կ'երեւար:

Զորեքշաբթի օրերը երբ տեսնէինք զինքը դէպի մեր տունը դալու ճամբուն վը – րայ, բնազդարար կը նայէինք Միջերկրականին, դիտէինք որ «Տորիս»ը հոն էր եւ մեր Դանիէլին դիտարանը մեր պարտէզին բարեմիներուն ամէնէն բարձրը մինչեւ երեկոյ պիտի հիւրընկալէր այդ աշխոյժ պատանին:

Զորեքշաբթի օր մըն էր դարձեալ, ի – րիկուան դէմ: Տեսանք որ փողոցը իրա – բանցում մը կայ: Ոստիկան – զինուոր – ներ իրենց ձիաւոր հարիւրապետով դէպի Քէլէկեան որբանոցը կը դիմեն ա – ճապարանքով: Որբանոցը տակաւին չէր տեղահանուած 1915ի ամառը: Շէնքը կը դանուէր դիւղին հիւսիսային ծայրը, բայ դաշտի մը մէջ, պարտէզներով չրջապատուած եւ ամբողջովին ծովահայեաց:

Հետաքրքիր տղոց բազմութիւն մըն ալ կը հետեւէր զինուորներուն: Սպասելինք անհամբեր պատճառը հասկնալու: Տեղահանութիւնները ընդհանրապէս այդքան յուզական ձեւով չէին ըլլար: Ուրիշ բան մը կար: Փամ մը վերջ անօրէնը, Պ. Կարմիրեան կը պատմէր դէպքը, պզտիկ ժըպիտով մը:

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ, եկան խուզարկեցին նորէն, տասներորդ անգամն ըլլա – լով, իրրեւ թէ — Հէյլոս Օյնասրյօրը – մըշդ, — հայելի կը խաղցնենք եղեր «Տո – րիս»ին , նշան տալու համար: Մայրա – մուտի արեւը որ կ'իջնէ դէպի Միջերկրականի հեռաւոր հորիզոնը , իր ճառա – գայթները կը ցոլացնէ մեր ապակիներուն վրայ, հայելիի նման փայլեցնելով զա – նոնք: Մարդիկը «հէյլոս» կարծեր են ա – րեւին ցոլացումը… Ըսելիք չկայ եւ այս քանիերո՞րդ անգամը ըլլալով…:

Այս ամենօրեայ զուարճալի դէպքերը «Տորիս»ին երեսէն ի վերջոյ պատճառ է – գան եղերական դէպքի մը, որուն զոհ գացին զիւղին քանի մը երեւելիները, մանաւորապէս Պալեանները եւ իրենց նահապետը՝ Ցովհաննէս էֆ. Պալեան, 80ի մօտ պատկառելի ծերունի մը որ Ա – տանայի մէջ կախաղանի վրայ քաւեց «Տորիս»ին մեղքը: Աւելի ճիշդ պիտի ըլ – լար ըսել Տէօրթեօլի չրջակայ Թուրք զիւ – ղացիներուն վրէժը: Այս մարդիկը1909ի, Ատանայի կոտորածին չէին կրցած չար – դել եւ հրկիզել Տէօրթեօլը, անոր հերո – սական զիմադրութեան պատճառով: Պալեանները եղած էին զիմադրութեան ոդին, հնչակեան ժիրայրի հասցուցած ե – րիտասարդ յեղափոխական սերունդին հետ :

Ինչպէս քիչ մը բոլոր զիւղերը, Տէօրթ – եօլն ալ ունէր իր «խենդը», պաշտօնապէս ընդունուած թէ հայ եւ թէ չրջակայ Թուրք բնակչութեան կողմէ: «Տէլի Փո – րի» կը կոչուէր: Ամէն տունի եւ ամէն խանութի մէջ (Վարի Թաղին) ազատ մուտք ունէր: Ան էր որ «էմմի»ին մեծ բարեկամը կը նկատուէր Թուրքերուն կողմէ: Եթէ կէօթօղլանեանը այծ կը ղըր – կէր լողալով «Տորիս»ին եւ կը պարեհա – ւորէր զայն, Ատանայի պատերազմական տեսանին առջեւ դատուելու համար, ին – չո՞ւ Տէլի Փորին ալ նամակ մը չտանէր Ցովհ. Պալեանին կողմէ, անգլերէն դը – րուած՝ Վարի Թաղի վարժապետին՝ Քա – րուկեանին ձեռքով: Դժուար չեղաւ սար – քել բեմադրութիւնը: Փորին հրապուրե – ցին խոստումներով:

— «Քուկդ է Ցովհ. էֆէնտիին տունը, Պաղտասար Պալեանին կինը, այնքան ալ ղրամ, ընելիքդ դժուար չէ, նստէ սա է – շուն վրայ եւ քշէ դէպի ծովեղերք»…

Եւ ծովեղերքի հսկողութիւնը կատարող ոստիկան զինուորներ վրայ կը հասնին կը բռնեն Փորին եւ ձեռքով ղրածի պէս կը դտնեն էշուն համեմին տակէն անգլե – րէն նամակը, ուղղուած «Տորիս»ի նա – ւապետին:

Հետեւա՞նքը: Բոլորը միասին պատե – ղազմական տեսան, ուր մահուան կը դա – տապարտուի Ցովհ. Պալեան, 15 եւ 10 տարի բանտարկութեան՝ Պաղտասար Պալեան, Քարուկեան եւ միւսները: Տէլի Փորին ալ բաժին մը կը տանար 4 – 5 տարի, հակառակ իր բուռն բողոքին, երբ կը պոռար պատերազմական տեսա – նին առջեւ.

—Ո՞ւր է Ցովհաննէս էֆ.ին տունը, Պաղ – տասարին կինը ինծի պիտի տայիք, բան մըն ալ չտուինք, «Էտէպսիզ էէրիփլէր»:

Մինչեւ ընդհ. տեղահանութիւն 1915 Օգոստոս, այլեւս «Տորիս» էմմին ժպիտ չէր բերեր Հայերու դէմքին վրայ, բոլո – րին սիրտը կը դողար երբ իր նաղելաճեմ պտոյտը նշմարէին Միջերկրականի կա – պոյտին վրայ :

Տէօրթեօլցիները չեն կրնար օրհնու – թեամբ յիշել «Տորիս»ը , ինչպէս Մուսա – ադղիք կը յիշեն ազատարար «Տէօքքոս»ը:

Տ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԱՆՀԵՏԱՅՈՂ ԴԷՄՔԵՐ

ՎԵՐ. Կ. ՀԱՍԷՍԵԱՆ

●

Երեւանէն ստացուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Փետրուար 9ին իր մահկանացուն կնքած է վերապատուելի Կա – րապետ Ա. Հասէսեան, որ 1947ի աշնան ներգաղթի վերջին կարաւանով Հայաս – տան մեկնած էր Պէյրութէն, իր ընտանիքին հետ :

Հանդուցեալը ծնած էր Մարաշ, շուրջ 82 տարի առաջ, լուսաւորչական ընտանիքի մէջ (մայրը Սամուէլեան չորս եղ – բայրներու միակ քոյրն էր):

Նախնական կրթութիւնը ստացած էր իր թաղի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ նախակրթարանին, յետոյ հայ բողոքականներու Առաջին եկեղեցւոյ «Ակադեմիա» վար – ժարանին մէջ:

Զափահաս էր արդէն, երբ տեղի ունեցաւ 1895ի մեծ կոտորածը, որուն զոհ դացին աւելի քան հազար Հայեր, այրե – ցան քանի մը հայկական թաղեր, իրենց եկեղեցիներով եւ դպրոցներով :

Ամերիկացի միսիոնարները արդէն չա – տոնց հաստատուած էին Մարաշի մէջ, ուր ունէին իրենց Աստուածաբանական ճեմարանը եւ Աղջկանց գօլէճը :

Զարդին հետեւանքով որբանոցներ բա – ցին ամերիկեան եւ գերմանական միսիոնարները՝ աղջկանց եւ մանչերու համար: Անոնք միաժամանակ նիւթապէս կ'օդնէին այրիներուն ալիւր բաչխելով եւ աշխատանք հայթայթելով (ձեռադործ):

Հայ աւետարանական չարժումը մեծ զարկ ստացաւ այդ չրջանին Կիլիկիոյ, մասնաւորապէս Այնթապի ու Մարաշի մէջ: Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ դաւակներէն շատեր բողոքականութեան յարեցան :

Հասէսեան — որ պզտիկ տարիքին ծնողքին հետ երեսադէմ ուխտի դացած ըլլալով ծանօթ էր «Հաճի Կարապետ» անունով, չիման մէջ մտաւ ամերիկացի միսիոնարներու հետ եւ բողոքականութիւնը ընդունեց :

Ինքնաչխատութեամբ մեծ զարդացում ձեռք բերաւ: Մասնաւոր ընդունակութիւն ունէր բժշկութեան, մանաւանդ բեկտերիոլոդիոյ եւ շատ կանուխէն համբաւ չահած էր իրրեւ բեկտերոլոգ: Զրի կը դարմանէր իրեն դիմողները :

Մեծ փափաք ունէր հայ աւետարանական քարոզիչ դառնալու : Թէեւ Գօլէճական դասարանական ձեմարանը, ուր իր նմանեռիչն կազմուած դասարանի մէջ հետեւեցաւ մասնաւոր դասընթացքի մը:

Իրրեւ քարոզիչ ղրկուեցաւ Մարաշի հեռաւոր զիւղերէն Կապան, յետոյ Կէօքսիւն:

1909ին Կէօքսիւնի քարոզիչն էր եւ իր այդ հանդամանքով ճամբայ ելած էր մասնակցելու համար Կիլիկիոյ Հայ Աւետարանական Միութեան համաժողովին, որ պիտի դումարուէր Ատանայի մէջ Ապրիլին :

Կիլիկիոյ համատարած ջարդը սկսած էր արդէն՝ երբ դեռ պատդամաւորները տեղ չէին հասած: Օսմանիկէի, Զայրը Ազղըի եւ Սայ Կէչիտի մէջ նահատակուեցան 37 հոդեւոր դործիչներ, որոնց չարքին մէկ փրոֆէսէօր, 9 ձեռնադրեալ հովիւներ, տասը արտօնեալ քարոզիչներ, ինը երեսփոխաններ եւ չորս կիներ, որոնք Ատանայի համաժողովին կ'երթային Կիլիկիոյ դանադան քաղաքներէն:

Պատ. Կարապետ Հասէսեան ճամբայ ելլելէն վերջ վտանգին տեղեակ ըլլալով, իր տեղը վերադարձեր եւ ընդհանուր ապտնդէն փրկուեր էր հրաչքով :

Կէօքսիւնէն եւ Կապանէն վերջ քարոզիչ նշանակուեցաւ Ալտուսթանի, ուր մրնաց մինչեւ համաչխարհային առաջին պատերազմը, որուն ամբողջ տեւողութեան՝ կերպով մը յաջողեցաւ մնալ Մարաշ :

Զինադադարին պաշտօնավարեց իր ծննդավայրին մէջ: 1922ին, Մարաշի պարպումէն վերջ անցաւ Սուրիա – Լիբանան չրջանը, ուր գործեց քառորդ դար անընդհատ :

1922 Օգոստոսին պաշտօնական քարոզիչ նշանակուեցաւ Դամասկոսի Հայ Ա. – ւետարանականաց եկեղեցիին, որ չնորհիւ իր չանքերուն կազմակերպեալ վիճակ ստացաւ: Հոն մնաց մինչեւ 1923 Հոկտեմբեր 30:

1924ին պաշտօնավարեց Լաթաքիոյ մէջ իրրեւ արտօնեալ քարոզիչ: Ցետոյ անցաւ Տրիպոլիս, ուր մնաց մինչեւ 1927 իրրեւ հովիւ տեղւոյն եկեղեցիին : Հոն բացաւ նաեւ նախակրթարան մը քառասուն աշակերտներով եւ վարեց կիրակնօրեայ դպրոցը :

Ժամանակ մը պաշտօնավարեց նաեւ Իսքէնտէրունի մէջ:

1927 – 1934 դործակցեցաւ վեր. Ենովք Հատիսեանի՝ Պէյրութի մէջ, դառնալով քարոզիչ Քէմփի եկեղեցիին:

Պուրճ – Համուտ (Նոր Մարաշ) մէջ նոր եկեղեցի մը հիմնուեցաւ, վեր. Հասէսեան հովիւ նշանակուեցաւ անոր: Այդ պաշտօնին վրայ մնաց 1934 Ցունուարէն մինչեւ 1942ի աչունը, երբ իր յառաջացեալ տարիքին պատճառաւ հրաժարական տուաւ: Եւ սակայն չդադրեցաւ միչտ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՊԱՏԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԶԷՅՆԷՊ

●

Պայծառ առաւօտ մըն էր, երբ Զէյնէպ արթնցաւ ու մօտենալով պատուհանին դուրս նայեցաւ, եւ այսպէս ըսաւ.

— Գարուն է ահա: Ինչքան աղուոր ես, ով գարուն, երիտասարդութեան եւ յոյսի եղանակ… կանաչդ յոյսի նշանն է աշխարհի : Սակայն, սիրտը խռով ըսաւ «ով դժբախտ ամուսինս. դուն մեռար եւ հանդիստ օր մը չտեսար: Քու կարճ կեանքդ Հռոմէացիներու դէմ պատերազմելով անցուցիր: Բայց Թող չտխրի հոդիդ· պիտի վրէժդ լուծեմ եւ փոքրիկ դաւակդ աչխարհի մեծագոյն Թագաւորը պիտի դարձնեմ :

Ապա, վերադարձաւ իր սենեակը եւ, դիշերազգեստը փոխելով, ելաւ դուրս ու կանչեց իր վկիրը :

— Բարի լոյս, ով Թագուհիս, հրաման :

— Օգոստոս, ըսաւ Զէյնէպ, դիտես որ մենք Հռոմի իչխանութեան տակն ենք տարիներէ ի վեր, եւ մեր ամբողջ հարստութիւնը կ'երթայ իրենց դանձը:

— Հիանալի է նպատակդ, ով Թագուհիս, հրամայէ եւ կողքիդ պատրաստ պիտի դանես քու հաւատարիմ ժողովուրդդ:

— Ուրեմն մտիկ ըրէ Օգոստոս, մենք չատ չարչարուեցանք անոնց լուծին տակ, (պատուհանէն դուրս նայելով) այո, ահաւասիկ գարունը կը խայտայ դուրսը եւ կը մղէ զիս՝ իրաւունքս պաչտպանելու համար :

— Ով Թագուհիս, երիտասարդի արիւնը տակաւին կը հոսի երակներուդ մէջ : Դուն իմ կեանքս ես, ինչպէս ամբողջ Փալմիրի ժողովուրդին :

Զէյնէպ անոյչ ժպիտով մը ըսաւ ա – նոր .

— Շատ ազնիւ ես Օգոստոս :

Հիմա պիտի յայտարարենք ժողովուրդին, որ Փալմիր անկախ է այսօրուընէ սկսեալ, եւ ես՝ իրեն արժանաւոր Թագուհին պիտի ըլլամ :

— Այսօր դուն պիտի հաննիս քու փափաքիդ… երանի սիրտս ալ հաննէր իր փափաքին… : Զէյնէպ չլսելու տուաւ այս վերջին խօսքը, եւ արձակեց զայն:

Ամբողջ Փալմիրը ոտքի է: Հազարաւոր մարդիկ խանդավառութեամբ կը դիմեն պալատ եւ կը դոչեն խնկայեղօրէն… կեցցէ մեր Թագուհին, կեցցէ՝ մեր քաջ Զէյնէպը :

Այդ վայրկեանին, Զէյնէպ կ'երեւի պատչգամին վրայ՝ պատերազմական զէնու զրահով, եւ կ'ըսէ ժողովուրդին .

— Ով սիրելի ժողովուրդ, Փալմիր Փալմիրցիներուն է այսօրուընէ սկսեալ:

Ահա կը տեսնէք հազուստներս. բոլորդ ալ ինծի պէս պիտի հագուիք եւ պիտի հանենք այն պատն միասին երբ անկախ դարձնենք մեր երկիրը :

Ժողովուրդը խանդավառութեամբ ընդունեցաւ իր քաջ եւ զեղեցիկ Թագուհիին պատգամը, եւ ցրուեցաւ :

— Օգոստոս, ահաւասիկ կեսարին ուղղուած նամակը, որուն մէջ յայտնեցի իրեն տուրք չվճարելու մեր որոչումը: Այս նամակը անմիջապէս պիտի ղրկես իրեն :

— Այո, սիրելի Թագուհիս: Պատրաստ է այս պաչտօնին յարմար անձը. (Օգոստոս ներս կը կանչէ զրան եռեւ սպասող երիտասարդը, որ կը մտնէ եւ խոնարհելով Թագուհիին առջեւ, կը սպասէ հրամանի) :

Զէյնէպ անոր կը յանձնէ կայսեր ուղղուած նամակը եւ կ'ըսէ .

— Կեցցես, քաջ երիտասարդ, բարի ճանապարհ եւ յաղողութիւն կը մաղթեմ : (Երիտասարդը կը մեկնի) : Ապա, վէգիրին դառնալով, կ'ըսէ·

— Օգոստոս, պէտք է որ պատրաստես բանակը, որովհետեւ պիտի որ պատերազմի պիտի սկսին Հռոմէացիները :

— Մի մտահոգուիր, ով Թագուհիս, ես ամէն ինչ պատրաստած եմ արդէն :

— Ուրեմն, դնա եւ պատրաստութիւն տես, որպէսզի բանակը զօրահանդէս մը կատարէ վաղը:

Մեկնող երիտասարդը՝ որ Սիբիւս կը կոչուէր, լրտես մըն էր: Թագուհիին նամակը տարաւ Հռոմ եւ յանձնեց կեսարին, որ հրամայեց .

— Թող բանակս բռնէ այդ ապստամբ կինը եւ զայն բերէ ինծի, իսկ Սիբիւս Թող ապասէ իմ նոր հրամաններուս :

— Ով տէր, քու բարիքդ անսահման է, ինծի չնարհէ այս կինը:

— Քուկդ Թող ըլլայ այդ կինը եւ դուն եղիր իմ փոխանորդս Փալմիրի մէջ :

— Արեւչատութիւն, ով տէր …

Թարգմ. ՆԻՋԱՐ ԽԱԼԻԼԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ք. Երևան, 27 Մարտի, (Յունուար) 1947 թ.

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ

Մարտի 26-ին Մխիթարյան սրտաբուխ – Երևանի Տնօրէնութեան շէնքին մէջ, ի պատիւ ազգային մեծ բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 75-ամեակին, տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր նիստ – Հանդիսութեան մասնակցեցան Հայաստանի Կոմունիստական (Բոլշևիկների) Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի, Հայաստանի Կոմունիստական (Բոլշևիկների) Կուսակցութեան Երևանի Քաղաքային Կոմիտէի, Հայաստանի Կոմունիստական (Բոլշևիկների) Կուսակցութեան Երևանի Շրջանային Կոմիտէի, Հայաստանի Կոմունիստական (Բոլշևիկների) Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի Գրականութեան և Արուեստի Բաժնի, Հայաստանի Գրողների Միութեան, Հայաստանի Գիտութիւնների Ակադեմիայի, Երևանի Պետական Համալսարանի, Երևանի Պետական Մանկավարժական Ինստիտուտի, Երևանի Պետական Կոնսերվատորիայի, Երևանի Պետական Թատրոնի, Երևանի Պետական Օպերայի և Բալետի Թատրոնի, Երևանի Պետական Կամերային Թատրոնի, Երևանի Պետական Պատկերասրահի, Երևանի Պետական Գրադարանի, Երևանի Պետական Արուեստի Թանգարանի, Երևանի Պետական Պատմութեան Թանգարանի, Երևանի Պետական Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանի, Երևանի Պետական Կինոթատրոնի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Ազգային Նուագախումբի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Սիմֆոնիական Նուագախումբի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Ազգային Երգչախումբի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Սիմֆոնիական Երգչախումբի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Ազգային Պարերգչախումբի, Երևանի Պետական Ֆիլհարմոնիայի Սիմֆոնիական Պարեր

մէջ ստեղծուի ապահովութեան կարգա – սարք մը, հիմնուած՝ բոլոր եւրոպական պետութեանց հաւաքական ջանքերուն վը – րայ :

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱԼ ԿՐՆԱՑ ՄԱՍՆԱԿՑԻԼ

Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ տարա – կարծութիւններ ծագեցան խորհրդային ծրագրին քննութեան առնն եւ կարելի չեղաւ հաւաքական որոշումի մը յանգիլ : Դիտել տուեցաւ թէ ցանկալի չէ որ Մ. Նահանգները դուրս մնան եւրոպայի ա – պահովութեան դաշինքէն : Նկատի առնե – լով Մ. Նահանգներուն մասնակցութիւնը հիթլերական նախայարձակման դէմ կա – տարուած հաւաքակաց պայքարին, ինչ – պէս եւ անոնց ստանձնած պատասխանա – տուութիւնը եւրոպայի յետպատերազմ – եան խնդիրներու կարգադրութեան մէջ , ինչպէս եւ ամերիկեան կառավարութեան յայտնած տեսակէտը, խորհրդային կա – ռավարութիւնը արդելք մը չի տեսներ որ Մ. Նահանգներն ալ մասնակցին եւրոպա – յի ապահովութեան ընդհ. դաշինքի մը : Այսպէս կը վարանի համաձայնութեան մը յանգելու դժուարութիւնը :

Պերլինի մէջ քննուեցաւ նաեւ Հիւս. Ատլանտեանի դաշինքին տեղը եւ դերը եւրոպայի հաւաքական ապահովութեան դաշինքին տնտեսութեամբ : Մ. Միութիւնը համաձայն չէ եղած եւ այժմ ալ չի կըր – նար համաձայն ըլլալ այն տեսակէտին թէ Ատլանտեան դաշինքը պաշտպանողական հանդամանք ունի : Այդ դաշինքը կ'անտե – սէ գերմանական նոր նախայարձակում մը խափանելու անհրաժեշտութիւնը. եւ, նկատելով որ հակահիթլերական խըմ – բակցութեան անդամակից մեծ պետու – թիւններէն միայն Մ. Միութիւնը չի մաս – նակցիր այդ կազմակերպութեան, կը հե – տեւի թէ եղածը յարձակողական դաշինք մըն է ուղղուած Մ. Միութեան դէմ : Բայց, Ատլանտեան դաշինքը կընայ, պատուաստուած պայմաններով, կորսըն – ցնել իր յարձակողական հանդամանքը , եթէ հակահիթլեր. պայքարին դինակից պետութիւնները անդամակցին : Խորհր – դային կառավարութիւնը պատրաստ է շահակից պետութեանց հետ բնութիւ Մ. Միութեան մասնակցութիւնը Հիւս. Ատ – լանտեանի դաշինքին :

Խորհրդային կառավարութիւնը կը հր – րատրէ Ֆրանսան, Մեծն Բրիտանիան եւ Միացեալ Նահանգները միջոցներ ձեռք առնել որպէս զի Գերմանիոյ մէկ կամ միւս մասը չդառնէ զինակցու – թեանց մէջ : Այդ պարագային, Ատլան – տեան կազմակերպութիւնը այլեւս պիտի չդառնայ զինուորական փակ խմբակցու – թիւն մը եւ բաց պիտի մնայ եւրոպական ուրիշ երկիրներու առջեւ :

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մանուցագրին հրատարակութենէն ան – միջապէս ետք, Մ. Նահանգներու արտա – քին նախարարութեան մէկ բանբերը յայ – տարարեց թէ Մ. Միութիւնը նոր խաղ մը կը փորձէ, Արեւմուտքի պաշտպանութիւ – նը խախտելու համար :

Փարիզի մէջ ալ թերահաւատ են եւ կը կարծեն թէ Մ. Միութիւնը կ'ուզէ ապրել Ֆրանսայի վրայ, միացեալ բանակի ծը – րագրին քննութեան առթիւ, որ կը չա – րունակուի Ազգ. ժողովի արտաքին գոր – ծերու յանձնախումբին առջեւ : Վերա – պահութիւն կը տիրէ նաեւ Լոնտոնի մէջ : Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատենաուըը, յայտարարեց թէ ա – րեւմտեան եւրոպայի քաղաքական եւ զինուորական միութիւնը լուսադոյն մի – ջոցն է վերջ տալու համար պաղ պատե – րազմին : «Երբ միացեալ բանակի ծրա – գիրը իրագործուի, Մ. Միութիւնը այլ եւս պիտի չկրնայ օգտուիլ Արեւմուտքի հաւանական պատակոտումներէն» :

.....

80 ԳԵՐՄԱՆ ՄԱՄՆԱԳԻՏՆԵՐ կը կազ – մակերպեն Եգիպտոսի բանակը, ինչպէս յայտարարուեցաւ Անգլիոյ Լորտերու ժո – ղովին մէջ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտ. Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Բլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրինեան, Շա – բաթ դիշեր Ապրիլ երեքին :

Անակնկալներ եւ զեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հո – չակաւոր նուագախումբը :

Տոմսերու համար դիմել Պ. Արամ Շէ – խիկեանի .—

Pharmacie Centrale, 1, Bl. d'Athène.

Montjean Sport, La Canebière.

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԷԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

SALLE DES REUNIONS

Mairie de Cachan

Շաբաթ , 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին – չեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին :

Ա. մաս.— Երկու նոր պատկերներ Ց. Պարոնեանի « Մեծապատիւ Մուրացկան – ներ »էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոս – եանի) :

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ եր – գեր :

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտագրով, ղեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն :

Հաղորդակցութեան միջոցներ .—

Métro Arcueil, Autobus 187 Porte d'Or – léans-էն իջնել Mairie De Cachan

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւ – րոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւո – րապէս փրանսահայութեան լուսաւորու – թեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժ – տուած պետական վարժարաններու իրա – ւունքներով :

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ. մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրէ – վէի եւ Պաֆալորէայի պետական ճեմա – րաններուն, երկու երրորդի յաջողու – թեամբ :

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տա – րեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, եթէ տա – րիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն : Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջա – կաներէ :

Գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն ե – կողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ :

Արձանագրութիւնները բացուած են , դիմել ուղղակի Տեսչութեան :

Direction du Collège Arménien

Samuel - Moorat

26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28.

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլլայի դպ – րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին :

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

SALLE CAISSE D'EPARGNE

32-34 Ave. de la Porte des Lilas

(Métro: Porte des Lilas)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին փարի – զահայ արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ : Ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը 250 ֆրանք :

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի շահ Կրթ. գործին :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու

4 Ապրիլ, կիրակի, Վերջին Արեւագալ :

11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դոնբաճէֆ 4·30 :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՑԻՇԱՏԱԿ

1915ի ԵՂԵՌՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ

Շաբաթ, Ապրիլ 24ին, ժամը 21—23

ՑԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔԵՐ, ԴԵՂԱՐՈՒԵՍ – ՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ, ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈՒԱ. – ԳԱԽՈՒՄԲ :

Սգահանդէսին կազմակերպիչ փարիզ – եան երեսունեւերկուն միութիւններէն ըն – տրուած յանձնաժողովը կը խնդրէ մը – նացած քանի մը միութիւններէն, որոնք դեռ որոշում չեն տուած, փութացնել ի – րենց պատասխանը, ազնակատարութեան համազգային միասնականութիւնը ան – խախտ պահելու համար ազգային ամենա – մեծ աղէտին 39րդ տարեդարձին առթիւ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Ց.Դ. «Փոթորիկ» խումբի կողմէ : Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի : Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23 :

Կը նախագահէ ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Պիւֆէ : Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները :

ԾԱՆՕԹ.—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուեն «ՓՈԹՈ – ՐԻԿ»ի հանդէսը :

ԽՆԴՈՑՔ ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Խաչի :

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Ա – հարոնեան սրահին մէջ :

Խօսք օրուան տօնին առթիւ :

Գեղարուեստական բաժին, հաճելի ժա – մանց :

Մուտքը ազատ է բոլորին համար :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Պորտոյի Նոր Սերունդի Ն. Աղբալեան խումբը իր Օրը կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մուլէն Պլէոյի սրահը, Սընօն :

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, խմբերգ, նուագ, մեներգ եւ անակնկալ – ներ :

Պիտի ներկայացուի «Երկու Մայրա – յեղները» զաւեշտը : Ցետոյ եւրոպական պարեր :

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ցայտագիրը՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա , Գատմագրեան, Գ. Ալէմշահ :

Զերմապէս կը խնդրուի որ փութաջող հայրենակիցները կանխաւ ճա – շին իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք դրատուներ, նպարա – վաճառներ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Մխիթար – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբա – գրատուներէն :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի երգչախումբի անդամուհիները եւ անդամները պիտի հաւաքուին չաբաթ 3 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ : Հիւրընկալ ընտանիքնե – րէն կը խնդրուի ներկայանալ նոյն ժա – մուն :

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԻԼԻԱ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ըն – կերական բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հր – աւիրէ Մարսէյլի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները եւ ընկերուհիները այս կիրա – կի, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Ահարոնեան սրահը, 26 ռիւ տէ Ռոնվալէաան :

Կը դեկուցանէ ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԹՈՎ – ՄԱՍԵԱՆ : Նիւթ՝ «Քաղաքական ներկայ կացութիւնը » : Բոլորին ներկայութիւ – նը պարտաւորիչ է :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի , սովորական հաւաքատե – ղին, ժամը 9ին :

Վիէն.— Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ԽԱՐԲԵՐԴԻ եղեռնի դիւղի Բարեսիրաց միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի , առաւօտեան ժամը 10ին, Պար տը լա Փոսթի մէջ, 2 ռիւ Ալպէռ, Մարսէյլ : Տարեկան հաշուետուութիւն եւ նոր ընտ – րութիւն : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր եղեդցիները, անդամ կամ ոչ :

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Սեբաստացի – ները եւ մանաւանդ պարտաւորապէս գործօն անդամ – ները այս կիրակի ժամը 15ին Խալի Պը – րիմեան դպրոցը, Ռիւ տը լա Տէֆանս : Օրակարգ.—ա) Ներկայ վարչութեան բա – րոյական եւ նիւթական հաշուետուու – թիւնը.— բ) Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՄԱՀԱՅԲԵՐԴԻ վարչութեան մասնա – ճիւղը կազմակերպած է հանդէս – խն – ջոյք մը , այս չաբաթ ժամը 21ին, Գաս – պար Միմոնեանի սրճարանը, 26 ռիւ Պի – լեմա : Առատ կերուխում, երգ, պար եւ մենախօսութիւն : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները եւ բարեկամնե – րը :

ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

144, Rue St. Honoré

GUT. 44 - 98

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱՄ. , ՔԻԼՕՆ 800 ՖՐ.

ԾԱԽՈՒ Է

Օղակ չինող (Պութոնիէ) մեքենայ մը Գերմանական վաճառանիշով՝

PFASS

Հեռախօսել ամէն օր Պոլ. 71 – 86 :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձեռնա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՐԱՍՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ :

Ձեր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Մխակ հաստիք՝

BONNETERIE BERBEROUSSE

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

Պ Ո Ս Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ ընտրավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլաւրի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 3 ԱՊՐԻԼ
SAMEDI 3 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7336 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2747

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ԵՐԿՈՒՆՔ

•

Երկու դղրդապին ղէպքեր մէկ շաբթուան ընթացքին :

Առաջինը՝ իսկական դղրդիւն,— ջրածին ռումբի մը պայթիւնը Խաղաղական ովկիանոսի մէջ, Մարտ 26ին, իբրեւ պետական փորձ :

Երկրորդ փորձն էր այս : Առաջինը տեղի ունեցաւ Մարտ 1ին :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, տակաւին երեք փորձեր ալ պիտի կատարուին, ուրեմն ընդամէնը հինգ պայթիւն, ապացուցանելու համար նոր զէնքերուն քանդիչ ուժը ...

Մարտ 26ի փորձին առթիւ կարդ մը տեղեկութիւններ հաղորդեց Մ. Նահանգներուն Հիւլէական Ուժի յանձնախումբին վերատեսուչը, Ծովակալ Սթրաուս :

Իր ամէնէն վճռական եղրակացութիւնը այն էր թէ « կրկնապատիկ արդիւնք » ստացած են, թէ իրենց ռազմական պահանջները զոհացնելու եւ թէ հիւլէական ուժը խաղաղասիրական նպատակներով գործածելու տեսակէտէն :

Այս առթիւ, առանց վերապահութեան յայտնեց թէ ամերիկեան ջրածին ռումբ մը կրնայ « առնել տանիլ » Նիւ Եորքը կամ ուրիշ մեծ քաղաք մը :

Երբ թղթակիցներ հարցուցին թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէ « առնել տանիլ » բառերով, ծովակալը պատասխանեց,— « Կործանել » :

Աւելի վերջը, նախագահական պալատէն քարտուղար մը կը բացատրէր թէ ծովակալը ըսել կ'ուզէր՝ մեծ քաղաք մը « կործանուծել », ոչ թէ « հիմնովին քանդել » :

Թէ տակաւին պիտի շարունակուին նոր պրպտումները եւ փորձերը, ատոնցմէ ետք համար քանդիչ ուժը :

Նախագահ Այզընհաուըը, որ ներկայ էր ատելիսին, « խոհեմ լաւատեսութիւն » մը յայտնեց այս առթիւ, ըսելով թէ Ա. Միութիւնը այժմ աւելի տրամադիր կ'երեւայ բանակցելու, որպէսզի միջազգային հակակշռի մը տակ առնուի հիւլէական ուժը, ինչպէս առաջարկած էր ինք՝ անցեալ Դեկտ. 8ին, Ազգաժողովին առջեւ :

Երկրորդ չռնգալից դէպքը Ա. Միութեան վերջին ծանուցագիրն է, որ հրատարակուեցաւ Ապրիլ 1ին, եւ որ երկու անակնկալներ կը պարունակէ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ :

Առաջին՝ Մոլոթով կը հաւանի որ իր առաջարկած հաւաքական ապահովութեան դաշինքին մասնակցին նաեւ Մ. Նահանգները, Եւրոպայի 32 պետութեանց հետ :

Երկրորդ, Ա. Միութիւնը պատրաստ է մասնակցելու Ատլանտեան դաշինքին, նախապէս խնդիրը քննելով չհակիւ պետութեանց հետ :

Մոսկուայի համար, Ատլանտեան կազմակերպութիւնը յարձակողական հանդամանք ունի, ուղղուած՝ Ա. Միութեան դէմ :

Ուրեմն, պայմանները պիտի առաջարկէ, որպէսզի դառնայ պաշտպանողական :

Զարմանալի չէ որ այս առաջարկը սառն ընդունելութիւն գտաւ արեւմտեան շրջանակներու մէջ :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակեց, անվստահութիւն յայտնելով, եւ զայն համարելով « ռազմախաղ մը՝ Ա-րեւմուտքի պատերէն ներս մտնելու եւ անոր ապահովութիւնը խախտելու համար » :

Անգլիոյ արտաքին նախարարն ալ մերժեց, երեսփ. ժողովին մէջ :

Բայց եւ այնպէս Փարիզի մէջ եւ այլուր չատեր Մոլոթովի առաջարկը անընդունելի համարելով հանդերձ, չեն ուզեր բոլոր դուռները փակել : Մանաւանդ որ, Ա. Միութիւնը հետզհետէ նոր զիջումներ կը կատարէ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

•

ԱՆՆՊԱՍՏ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոլոթովի ծանուցագրին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, անվստահութիւն յայտնելով, առանց վերապահութեան :

Զեկոյցը, զոր կարդաց նախարարու-թեան մէկ բանիերը, լրագրական ասուլիսի մը մէջ, վճռապէս մերժելով հաւաքական ապահովութեան ծրագիրը, ի'րաւ :

— « Պ. Մոլոթովի առաջարկը ոչ մէկ վստահութիւն կը ներշնչէ, ցորչափ Ա. Միութիւնը կը պահէ իր երկաթեայ բռունցքը ներքի ժողովուրդներու վրայ : Այս առաջարկը ռազմախաղ մըն է Արեւմուտքի պարխոյներուն մէջ մտնելու եւ անոր ապահովութիւնը խախտելու համար : Ներհրդային առաջարկը փորձ մըն է զարմանելու Պ. Մոլոթովի կրած դիւանագիտական ձախողանքը Պերլինի մէջ : Այնտեղ Պ. Մոլոթով երկու յարձակողական ուղղութեան հետեւեցաւ : Առաջին՝ պնդեց թէ Ատլանտեան դաշինքը յարձակողական կազմակերպութիւն մըն է եւ պէտք է մէկդի դրուի : Երկրորդ՝ անոր փոխարէն առաջարկեց ապահովութեան դաշինք մը կնքել, 32 ազգերէ, դուրս ձգելով Մ. Նահանգները, որոնք միակ պետութիւնն էին որ ինչպէս հաստատեցին Ձիւրիխի մէջ, անոր մասնակցելու պատրաստակամութիւնը յայտնեցան ձախողանքի մը, եւ Պ. Մոլոթով այժմ կ'առաջարկէ, փոխանակ Ատլանտեան կազմակերպութիւնը լուծելու, անոր մէջ առնել Ա. Միութիւնը » :

Զեկոյցը, որուն խմբագրութեան մասնակցած է արտաքին նախարարը՝ Պ. Տըլլըս, յիշուց կ'ըսէ թէ « Պերլինի մէջ եղած հիմնական առարկութիւնները կը պատճառեն նաեւ ներհրդային նոր առաջարկին» : Այն առեն Պ. Տըլլըս դիտել տուած էր թէ ներհրդային առաջարկը չի պարունակեր որեւէ բան որ արդէն նախատեսուած չըլլայ Ազգաժողովի ուխտին մէջ» :

Զեկոյցին հրատարակութենէն վերջ, արտաքին նախարարութեան բանիերը յայտնեց թէ Մ. Նահանգները պիտի ներհրդակցին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ եւ թէ պատասխանը պիտի տրուի դիւանագիտական ճամբով :

ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԵՐԺՈՒՄԸ

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին եշ. օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը, Պ. Իրըն, պարզելով ծանուցագրին բովանդակութիւնը, վճռապէս մերժեց Ա. Միութեան անդամակցութիւնը Ատլանտեան դաշինքին : Մերժեց նաեւ հաւաքական ապահովութեան առաջարկը, հակառակ վերջին պահուն կատարուած բարեփոխման : (Մասնակցութեամբ Մ. Նահանգներու) : Ըստ ըսաւ թէ արդէն իսկ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Լոնդոնի, Փարիզի եւ Ուաշինկթընի մէջ, Ա. Միութեան նոր ծանուցագրին առթիւ : Զուգընթաց՝ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին նաեւ Ատլանտեան կազմակերպութեան խորհուրդին հետ, իրազեկ պահելով արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը : Ապա շարունակեց .

— « Բրիտանական կառավարութիւնը այն համոզումն ունի թէ խաղաղութեան եւ ապահովութեան համար Ազգաժողովը լուսադյն ատեանը եւ ամէնէն յուսատու պատեհութիւնը կը ներկայացնէ, եթէ լաւ օգտագործուի : Կառավարութիւնը չի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԱՇՈՏ ՄԱՏԱԹԵԱՆ

Այսօր, 3 Ապրիլ, Աշոտ Մատաթեանի թատերական գործունէութեան յիսնամեայ եօթելեանը կը տօնուի Պէյրութի մէջ :

Այս առթիւ, երկտող մը ստացայ կազմակերպիչ յանձնախումբէն, որ կը խնդրէ «բանի մը տող ստորագրել կազմուելիք կարծիքներու ծաղկեփունջին համար, ստորեւ ներկայացուած կտրօնին մէջ» :

Ի՞նչ մեղմս պահեմ : Կտրօնը դեռ կը մնայ գրասեղանիս վրայ :

Նախընտրեցի թելադրել հեղինակ – դերասան Գրիգոր Վահանի, որպէսզի համաոստակի ներկայացնէ յոբելեարը, իբրեւ ամենավերջին իրագեկը :

Եւ գրեց : Տես *Յառաջ* 30 Մարտ :

Զեմ գիտեր թէ օրինակ մը ղրկուեցա՞ւ օդային թղթատարով, որպէսզի հասած ըլլար յոբելեանին օրը :

Գալով ինծի, ի՞նչպէս իմ տեղս գրաւէի կազմուելիք ծաղկեփունջին մէջ, աւելի քան երեսուն տարուան բաժանումէ մը ետք :

Մօտէն կը ճանչնամ Աշոտը : Ոչ միայն իբրեւ «հայրենակից»— Սկիւտարցի— այլ եւ իբրեւ գործակից՝ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Տարի մըն ալ եղած է տառապանքի ընկեր, ձեռ ձեռքի շղթայուած (1916–17) ..

Որքան կրցած եմ հետեւիլ այդ օրէն ասդին, Աշոտ Մատաթեան միշտ մնացած է նոյն տեսլացան եւ բծախնդիր արուեստագէտը : Խստապահանջ՝ ոչ միայն ինքն իրեն, այլ եւ բոլոր անոնց հանդէպ որ կ'ուզեն դեր մը կատարել մշակոյթի [illegible]

Օամ. Սահմանադրութեան մեղրալուսնի օրերուն, «Գրական Ասուլիսներ » տեղի կ'ունենային Պոլսոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ Էսաեան Սաներու Միութեան :

Կիրակի մը, կարգը եկած էր Գ. Զօհրապի գրականութեան :

Զեմ գիտեր ինչպէս, խօսելու հրաւիրուած էր նաեւ այս տողերը ստորագրողը, դեռ սկսնակ մը :

Նշանակուած օրը երբ նաւամատոյց կ'իջնէի ասուլիսին երթալու համար, Աշոտը դիմացս ելաւ եւ հարցուց, առանց բառերը ծամծմելու :

— Լաւ սերտած, պատրաստուա՞ծ ես : Պիտի խօսի՞ս թէ պիտի կարդաս : Գիտես որ դիւրին բան չէ խօսիլ Զօհրապի մասին :

= Որոշ բաժին մը ստանձնած եմ, նիշեր ալ արձանագրելով :

Որքան կրցած եմ հետեւիլ, այդ բծախնդիր ոգին միշտ մնաց տիրական գիծը Աշոտ Մատաթեանի : Նոյնիսկ սովորական հանդիսի մը կազմակերպութեան առթիւ :

Միւս բնորոշ գիծը՝ իր հաւատարմութիւնը եւ յարատեւութիւնն է, հակառակ բազմապիսի դժուարութեանց եւ անձնական հոգերու :

Աշոտ կրցաւ թարմութիւն հոսեցնել Պոլսոյ թատերական կեանքին մէջ, երբ արտօնուեցան հայերէն ներկայացումներ, երկարատեւ արգելքէ մը ետք :

Ցիսուն տարի նուիրել հայկական թատրոնին, կը նշանակէ հարիւր յիսուն մեթր բարձրութեամբ ցից լեռ մը բարձրանալ տարին 12 ամիս : Սերտելով, կազմակերպելով, ուսուցանելով եւ արտադրելով :

Զեմ գիտեր թէ յոբելեանի յանձնախումբը պիտի կրնա՞յ տեղաւորել այս յետասնեակ թաղարը, իր ծաղկեփունջին մէկ ծայրը :

Աչքն պարագայի մէջ. արտանց կ'ոդ – չունենք փուշերով ծածկուած նուաճումներդ, սիրելի Աշոտ :

Սկիւտարի եւ Միջերկրականի զեփիւռը բեզ ապտուէն : Վ.Ա.Հէ

ՄԱՌԵՇԱԼԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

•

Տեղական մամուլը սիւնակներ կը նուիրէ մառեչալ Ժուկովի մէջազգային, թէ ու դէմ կարծիքներ յայտնելով : Մօրը – դարանին մէջ ալ զօր. տը Կոլի կուսակիցները եւ ուրիշներ խստօրէն դատապարտեցին կառավարութեան տնօրինութիւնը, որով պինուորական Գերագոյն Խորհուրդի անդամակցութենէն կը զրկուի մառեչալը, որ միեւնոյն ատեն ընդհ. հրամանատարն է կեդր. Եւրոպայի ճակատին, համաձայն Ատլանտեան դաշինքին :

Կառավարական տնօրինութենէն վերջ, մառեչալը Ատլանտեան ճակատի սպարապետն՝ զօր. Կրունթըրի ներկայանալով, պարզեց անցուդարձը : Կ'ըսուի թէ այս առթիւ իր հրաժարականը ներկայացուցած է կեդր. Եւրոպայի հրամանատարութենէն, բայց չեն ընդունած :

Ինչպէս դրած էինք, մառեչալը որ 65 տարեկան է, ճառ մը խօսելով Օքսերի մէջ, քննադատած էր Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը : Վարչապետը եւ պաշտպանութեան նախարարը իրենց մօտ հրաւիրած էին զինքը, որպէսզի բացատրութիւն տայ : Մառեչալը ոչ միայն չներկայացաւ, այլեւ նոր ճառ մը խօսելով նախկին ռազմիկներու ժողովի մը մէջ, կրկնեց իր քննադատութիւնները : Թերթերը կը դրեն թէ այս առթիւ ըսած է :— « Ես խուլերու համար երկու անգամ պատարագ չեմ ըներ » :

Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, ուր ակներեւ ջղագրգռութիւն մը կը տիրէր, վարչապետը բացատրեց թէ մառեչալը երեք օրուան մէջ երեք անգամ մերժեց կառավարութեան հրաւէրը, բացատրութիւն տալու համար : Այս առթիւ կարդաց մառեչալին մէկ նամակը որ

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը դրեն թէ ապահովութեան նոր վերատեսուչը, Պ. Էտըհէմ էրթքինէը Մարտ 24ին փոխադարձ այցելութեան գացած է Գարեգին պատրիարքի, որ չնորհաւորած էր իր պաշտօնը : Պատրիարքարանին մէջ զինք ընդունած են ներկայացուցչական ժողովին ատենապետը, Պ. Սրապ Խորեան, եւ կեդր. վարչութեան անդամներէն Կ. Աբրահամեան եւ Մ. Շէլլէֆեան : Տեսակցութիւնը տեւած է կէս ժամ :

կ'ըսէ .— « Ես պարզ փոդահար մը չեմ որ մեղադրական հրաւէր մը կ'ուղղէք» : Եւ կը մերժէր ներկայանալ : Այս մերժումին վրայ, վարչապետը նամակ մը ուղղելով ցաւ կը յայտնէ եւ կը կրկնէ իր հրաւէրը : Մառեչալը դարձեալ կը մերժէ : Երրորդ փորձն ալ կը ձախողի : Առը վրայ Պ. Լանիէլ խորհրդակցելով Հանրապետութեան նախագահին հետ, բացառիկ նիստ կը հրաւիրէ նախարարական խորհուրդը եւ կ'որոշուի կարգապահական միջոցներ ձեռք առնել :

Այս բացատրութիւններէն վերջ, վարչապետը յայտարարեց .

— « Որքան ողբալի է որ կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ այս ծայրայեղ տնօրինութեան դիմել : Միակ խնդիրը հետեւեալն է,— Հանրապետութիւնը զոյութիւն ունի՞ թէ ոչ, եւ անոր բոլոր ծառայողները, ի'նչ ասլիճան ալ ունենան, յարգանք եւ հնազանդութիւն կը պարտի՞ն պետութեան թէ ոչ » :

Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Ատլանտեան Խորհուրդը կրնայ հրամանատարութեան պաշտօնէն հանել մառեչալը, Ֆրանսական կառավարութեան հետ խորհրդակցելով :

Ազգ. ժողովը վաւերացուց կառավարութեան որոշումը, քուէարկելով զին-ուորական եւմսացոյցը, 232ի դէմ 302 ձայնով :

ՆՈՐ ՈՒԺԵՐՈՒ ՊԱՀԱՆՋ

•

Մինչ մէկ կողմէ մահուան մանդաղը կը հնձէ մեր մարդի անդաստանին չքեղու – թիւնները, միւս կողմէ ցանցառօրէն կը հասնին մեծութիւններ, անզարմ մեկնող – ներու ձգած պարապը լեցնելու համար :

Հայկական Սփիւռքը, իբրեւ աշխար – հագրական նոր միջավայր, անշուշտ ա – ւելի առատօրէն կը հասցնէ պատրաս – տուած ուժեր, բայց մեր խօսքը կը վե – րաբերի ազգային կալուածէն ներս աչ – խատանքի լծուողներուն :

Երէկ, ունէինք ամբողջ հինգ կամ ա – ւելի նահանգներ բնակուած Հայերէ , չունէինք սակայն այնքան քժիչկ կամ երկրաչափ, որքան կը հաշուենք օտա – րութեան մէջ այսօր :

Երէկ, հայրենի հողին վրայ, մտաւո – րական համեստ պատրաստութեան տէր անձեր էին մեր ուսուցիչներէն շատեր , որոնք նուիրուեցան սերունդին դաստիա – րակութեան գործին, սահմանելով հեռա – ւոր քաղաքի մը կամ գիւղի մը մէջ պաշ – տօն՝ շատ խեղճ ռոճիկով :

Հարիւրին լինելուն, իրական նուիրեալ – ներ էին անոնք, երբ մոռցած աշխարհի հաճոյքն ու վայելքները, պարտականու – թեան մէջ կը գտնէին իրենց բովանդակ սփոփանքը :

Այսօր հարիւրաւորներու կը հասնին համալսարաններէ շրջանաւարտներ, բայց մատի վրայ կը հաշուուին սերունդին դաստիարակութեան լծուողները :

Աշխարհագրական մեր նոր միջավայրե – րը ընդունակ են պատրաստուած ու բաղ – մակողմանի զարգացման տէր ուժեր հան – ցնելու, ասիկա առաւելութիւն մը ըլլա – լով հանդերձ, դեռ նպաստ մը չդարձաւ ազգային տեսակէտով, որովհետեւ հաս – նող ուժեր գործունէութեան ասպարէզ կ'ընդգրկեն ոչ թէ հայկական ածուն, այլ օտարին անդաստանը կամ հանդը :

Բազդատմամբ երէկի, աւելի շատ են համալսարանականները մեր մէջ այսօր, բայց մատի վրայ կը հաշուուին անոնցմէ պատրաստուածները :

Մեծ մասը հասնող ուժերէն, կը գործէ օտարին հաշուոյն : Հայկական միջավայ – րի եւ հայ կեանքի հետ կապուած աշխա – տանքներ գրեթէ չեն խանդավառեր նո – րերը :

Բացառութեամբ դրականութեան , ուր դեռ կը նշմարուին սիրողներ ու ասպա – րէզին կոչումով կապուողներ, այլ մար – զերու մէջ՝ չէք տեսներ պատրաստուած ուժեր :

Հասկնալի է բացատրութիւնը երեւոյ – թին :

Հայ դպրոցը, հայ լրագրութիւնը, հայ հանրային կեանքի հետ կապուած աշխա – տանքներ՝ քիչ կը հրապուրեն նորերը :

Օտարը ունի աւելի լեցուն ռոճիկներ պիրենք վարձատրելու ու ապահովելու համար իրենց կեանքը· այսքանը բաւա – կան է, որ անոնք չմտածեն ազգային դպրոցի, լրագրութեան, արուեստի եւն. :

Ու ասիկա այն պահուն, երբ լրջօրէն վտանգուած է մեր դիմագիծը· երբ յոր – ձանքին առաջքը առնելու համար պէտք ունինք պատրաստուած ու երիտասարդ բազմաթիւ ուժերու :

Երէկ, հայրենի հողին վրայ, երբ ձուլ – ման ոչ մէկ վտանգ կը սպառնար մեզ, երբ հայերէն կը խօսուէր մեր շրջապատին, ուսուցչութեամբ զբաղիլը պատիւ էր : Կարելի է ըսել թէ տեղ տեղ պահանջէն աւելի էր թիւը ուսուցիչներու·այսօր ,երբ օտար լեզու կրթօճախումնը ,երբօտար էմի – ջրավայրը ու անդամ զպրոցներու մէջ սե – րունդը հակամէտ է օտար լեզուով բար – բառելու, ցանցառ է հայ ուսուցիչներու թիւը, ու մատի վրայ կը հաշուուին պատրաստուածները :

Գրեթէ նոյն երեւոյթը կը տիրէ դործա – նէութեան այլ մարդերու վրայ եւս :

Հայ կեանքը քանի՞ հանրային դործիչ կրնայ հաշուել ներկայիս Զօհրապի , Վարդգէսի, Ակնունիի, Խաժակի, Շահ – րիկեանի, Խատիսեանի, Վարանդեանի , Վռամեանի, Ռուբինի, Զամալեանի եւ նմանները պատրաստութեամբ ու պա – պակարականութեամբ :

Կորուստը այս մարդին վրայ, անփո – խարինելի է :

Հսկաներ գրկած են յաւերժականու – թիւնը, երբ անոնց ներկայութիւնը դար – ձեր է արդէն անհրաժեշտութիւն :

Ամայութիւնը նաեւ է չորս կողմ, երբ աւելի քան նման մեծութիւններ պահանջ են հայ կեանքին համար :

Ցիշեցինք հանրային դործիչներու ա – նուններ միայն :

Բայց քիչ մը նոյնը չէ՞ արդեօք դործու – նէութեան այլ մարդերու վրայ եւս :

Քանի՞ հոգեւորական կրնանք հաշուել , օրինակ, Եղիչէ Դուրեանի, Թորգոմ Գու – շակեանի, Նարոյեանի, Գարեգին Ցոլ – ակեանի, Սահակ Խապայեանի եւ անոնց խմորով ու պատրաստութեամբ :

Հեռի մեզմէ յոռետեսութեան ամէն մը – տածում :

Կ'արձանագրենք սակայն իրողութիւն – ները, ըսելու համար թէ արդի մեր պայ – մաններուն մէջ, եթէ դերադոյն ճիդով մը չխորհինք մեզ շրջապատող վտանգները մեղմացնող կամ չեզոքացնող դործիչներ դրենք ահաւոր կորուստներ :

Եւ քանի որ սերունդը կարդ մը ասպա – րէզներու կապելու միակ միջոցը նիւթա – պէս գտնենք վարձատրելով պիտի ըլլայ, պէտք է գտնենք կերպը այդ զոհողու – թիւնները կատարելու :

Կարճ ու կտրուկ ճամբան է ասիկա :

Եւ որովհետեւ շատ տեղ նիւթապէս կրնանք զոհացնել մեր դպրոցներուն, հանրային մեր դործերուն կապուող ան – ձերը, պէտք է այժմէն անցնիլ դործնա – կան աշխատանքներու :

Մրթի՞ սխալ չէ, թողլ տալ, որ պատ – րաստուած մեր ուժերէն օտարին ուրիշ – ներ, երբ նոյնը վճարելով պիտի կրնա – յինք մեզի կապել գտնուք :

Սխալ է ամէն զոհողութիւն սպասել ի – րենց ընտրած ասպարէզով իսկ զոհաբե – րութեան պատրաստակամ անձերէ , երբ կաբելիութիւններ կան զոհացուցիչ վար – ձատրութիւններով ունենալ անոնց ծառա – յութիւնը ու ժրաջան տալ հանրային մեր դործերուն :

Հայ կեանքը տիպար ու նոր դործիչնե – րու պէտք ունի ներկայիս : Երկինքէն չէ որ պիտի իջնեն անոնք, այլ պիտի դուրս գան մեր շրջապատի սերունդին ծոցէն :

Մենք է որ պիտի երեւան հանենք զի – րենք, մեր ձեռնտուութեամբ ու քաջա – լերութեամբ :

Հաւատացած ենք, որ մեր արդար պնա – հատութիւնը կրնայ հրաշքներ դործել, ու կարճ ժամանակ մը ետք, տալ մեզի, ա – մէն տեղ նոր ուժեր, որոնց պէտք ունինք այսօր աւելի քան երբեք :

Անդամ մը երբ կապուին անոնք մեր կեանքին, հաւատացած ենք, որ զոհաբե – րութեան ոգին աւելի պիտի խորանայ ա – նոնց մէջ :

Կորհինք գտնել ունենալու միջոցնե – րուն մասին ուրեմն :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐԸ

•

1947ին 1·700·000 Արաբներ կային Պա – ղեստինի մէջ, 1953ին անոնց թիւը իջաւ 170·000ի : Առանք երկրէն հեռացան զա – նազան պատճառներով : Ամէնէն առաջ կը վախնային պատերազմէն եւ Հրեաներու փոխ – վրէժէն : Երկրորդ՝ վարիչ դասա – կարգը վախաւ Պաղեստինէն եւ վերջա – պէս Արաբական Դաշնակցութիւնը կը սպառնար անոնց որ կը մնային Հրէական Պաղեստինի մէջ :

Բոլոր այն Արաբները որ ամփոփուած էին Սուրիոյ, Յորդանանի, դաղթակա – յանութեան մէջ, առելութեամբ լեցուած էին Հրեաներուն դէմ, ինչպէս կը բա – ցատրէ տեղական թերթի մը աշխատակի – ցը :

Պաղեստինեան դաղթականներու հարցը հաշուեյարդարի պիտի ենթարկուէր , և – թէ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ աշխատէին վերջնապէս տեղաւորել այս դաղթական Արաբները : Սակայն Ա – րաբները կ'ուզեն ամէն դնով վերադառ – նալ Իսրայէլ :

Իսրայէլի համար հարցը բոլորովին տարբեր է : Անոնք կ'ուզեն որ Արաբները հեռանան երկրէն : Իսկ «Արաբական Դաշ – նակցութիւնը » ընդհակառակն կը փափա – քի որ անոնք վերադառնան իրբեւ տէր եւ ոչ թէ իրբեւ դերի : Եթէ անոնք վերա – դառնան, մեծամասնութիւն պիտի կազ – մեն երկրին մէջ :

Թէեւ այժմ փոքրամասնութիւն կը կազ – մեն Իսրայէլի մէջ մնացած Արաբները, բայց միշտ վտանգաւոր կը համարուին , թէ արտաքին թէ ներքին տեսակէտով :

Առաջին ակնարկով կը թուի թէ խա – դաղութիւն կը տիրէ երկրին մէջ, հրա – ցանաձգութիւն չի լսուիր փողոցներուն մէջ եւ նոյնիսկ Արաբները եւ Հրեաները կը խօսին իրարու հետ : Պեսեւինները ա – զատօրէն կը շրջագային եւ մինչեւ իսկ զգուշութիւնը ու ժրաջան տալ հարցերը մեր դործերուն :

Հայ կեանքը տիպար ու նոր դործիչնե – րու պէտք ունի ներկայիս : Երկինքէն չէ որ պիտի իջնեն անոնք, այլ պիտի դուրս գան մեր շրջապատի սերունդին ծոցէն :

Մենք է որ պիտի երեւան հանենք զի – րենք, մեր ձեռնտուութեամբ ու քաջա – լերութեամբ :

Հաւատացած ենք, որ մեր արդար պնա – հատութիւնը կրնայ հրաշքներ դործել, ու կարճ ժամանակ մը ետք, տալ մեզի, ա – մէն տեղ նոր ուժեր, որոնց պէտք ունինք այսօր աւելի քան երբեք :

Անդամ մը երբ կապուին անոնք մեր կեանքին, հաւատացած ենք, որ զոհաբե – րութեան ոգին աւելի պիտի խորանայ ա – նոնց մէջ :

Կորհինք գտնել ունենալու միջոցնե – րուն մասին ուրեմն :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

կ'երթան հրէական թաղամասէն ջուր առ – նելու , ներսը կատարեալ համերաշխու – թիւն եւ հասկացողութիւն կը տիրէ , հա – կառակ շրջած աննպաստ պայմաններուն :

Իսրայէլի վերջին Տեղեկատուն՝ «Արաբ – ները Իսրայէլի մէջ », որ լոյս տեսաւ 1952 Յունուարին, առատօրէն կը բաշ – խուի օտար այցելուներուն : Հոն ամէն բան շատ վարդագոյն կը նկարագրուի :— Կ'ըսեն թէ «Ռատիօ Իսրայէլը » մէկ ժամ երեք քառորդ կը նուիրէ Արաբներուն , թէ կրօնական նախարարութիւնը կը պաշտպանէ մահմեդական կրօնքի վերակազմակերպութեամբ եւ հանրային դաստիարակու – թեամբ : Օրէնքները կը նախատեսեն հա – ւասարութիւն Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ , կրօնական ազատութիւն կը տիրէ արարներէնը ընդունուած է իրբեւ երկ – րորդ լեզու եւն. :

Բայց եւ այնպէս Արաբները ենթակայ են մասնաւոր կարգադրութեանց : Իրենց յատուկ անձնագիրներ ունին : Իսրայէլի մէջէն անցած առեն ճամբորդը կը տեսնէ բոլորովին քանդուած տուներ , որոնք Ա – րաբներու կը պատկանէին :

Կարդ մը շրջաններու մէջ պաշարման վիճակը չէ դադրած : Այդ վայրերուն մէջ ժողովուրդը չի կրնար տեղէն շարժիլ ա – ռանց պինուորական արտօնագրի, որ դժ – ուարութեամբ կը տրուի եւ յաճախ ալ կը մերժուի : Երբեմն այդ պատճառով պիւղացիները չեն կրնար երթալ աշխա – տիլ իրենց հողերուն վրայ, որոշ հեռա – ւորութեամբ : Իրբեւ հետեւանք այն օ – րէնքին որ կը դրաւէ «բացակայ»ին ըս – տացուածքը, խնդրոյ առարկայ հողերը իրբեւ «լքեալ» կը նկատուին եւ պետու – թեան կը փոխանցուին : Կարդ մը տեղե – րու մէջ փոխարինութիւններ կ'ընեն, սա – կայն եթէ ասոնց անդամ ալ աւելի դրամ առանան, Արաբները զոհացում չեն դտ – ներ : Հողը խոպան չձգելու համար, Հր – էաներու կը յանձնեն, որպէսզի մշակեն :

Այս հողերուն բուն իրաւատէրերը միշտ Արաբներն են, հոդ չէ թէ երկրէն դուրս դտնուին, որովհետեւ ծախելու պաշտօ – նական օրէնք չկայ, պէտք է որ հաստա – տում ստանան : Կառավարութիւնը Արաբ – ներու կը նկատէ [illegible] կայ, սակայն ժամանակաւորապէս հեռա – ցած, ուրեմն ենթակայ կալուածատուր – թեան օրէնքին :

Միւս կողմէ գործակցական կազմակեր – պութիւններ կը ստիպեն Արաբները որ ծախեն իրենց երկրագործական արտա – դրութիւնները :

Թ. Ա. Թ.

ԵՐԵՒԱՆի «Կոմիտաս Լաբային քառեա – կը» արեւելեան Գերմանիա գացած եւ նը – ւագահանդէսներ տարքած է Լայփցիկի, Պերլինի, Մակդէպուրկի եւ տասնեակ մը ուրիշ քաղաքներու մէջ, ամէն տեղ որ – ժանանալով բարձր գնահատանքի : Լայփ – ցկի նուագահանդէսը զուգադիպելով տօնավաճառին, ներկայ եղած են մեծ թիւ – ով օտարազգի մասնագէտներ : Գերման – նական թերթերը մեծ գովեստով խօ – սած են :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՊԱՏԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԶԷՅՆԷՊ

•

(Բ. եւ վերջին մաս)

Օրին մէկը, Զէյնէպի պալատին պահակ – ները արեւնլուայ վիճակի մէջ կը գտնեն անձանօթ մէկը, եւ կը բերեն Թագու – հիին :

— Ով Թագուհի, այս մարդը պալատին քով գտանք :

Թագուհին նեղուած՝ կ'ըսէ .

— Տարէք պինք, լոզցուցէք եւ կապե – ցէք վէրքերը : Ապա՝ վեղերին .

— Օն, պատրաստ, պատերազմի ժամը հասեր է :

Ու, հագած իր պէն ու զրահը, Զէյնէպ՝ իր բանակին դլուխն անցած՝ կ'երթայ Հռովմէացիներուն դէմ :

Բուռն կռիւ մը եաք, կը յաղթէ անոնց եւ կը շարունակէ իր յառաջխաղացքը դրաւելով նոր քաղաքներ եւ ամրոցներ :

Երբ Հռովմէացիք քաշուեցան իր երկ – րէն, Զէյնէպ վերադարձաւ Փալմիր, հոն իր պալատին մէջ տեսաւ այն վիրաւոր մարդը՝ որ Սիբիուան էր, եւ հարցուց ա – նոր .

— Պատմէ թէ ինչ ըրիր դուն :

— Երբ հասայ Հռոմ, պատասխանեց ան, տուի նամակը կեսարին, որ կարդա – լէ եաք հրամայեց իր պինուորներուն որ պիս սպաննեն եւ նետեն քու պալատիդ քով եւ քեզ ալ բռնեն եւ սպաննեն :

Զէյնէպ ծիծաղեցաւ եւ ըսաւ .

— Մի վախնար քալ Սիբիուս, մենք յաղթեցինք անոր բանակին, դուն ասկէ վերջ պիտի ըլլաս իմ երկրորդ վէզիրս :

×

Օգոստոս, որ իրապէս սիրած էր Զէյ – նէպը, կը նկատէ որ Սիբիուսը Հռոմի լր – տես է : Օր մը կ'ըսէ Թագուհիին .

— Մինչեւ այսօր հաւատարմութեամբ ծառայեցի քեզի· քեզմէ խնդրանք մը ու – նիմ , կ'ուզեմ որ Սիբիուսը հեռացնես այս պալատէն, անկեղծ մարդ մը չերեւիր :

Թագուհին՝ որ կը սիրէր Սիբիուսը, ը – սաւ, «ոչ, Օգոստոս, այս տղան շատ հաւատարիմ է ինծի, չտեսա՞ր թէ ինչեր ըրին իրեն անոնք :

— Դուն աւելի խմաստուն ես ինձմէ ով Թագուհիս : Երանի թէ ես սխալած ըլլամ :

— Կը յուսամ որ երկուքդ ալ միասին պաշտպան պիտի ըլլաք ինծի՝ բոլոր գժ – ուարութիւններու ժամանակ :

Օգոստոս տխրութեամբ կը հեռանայ անոր քովէն :

×

— Տարիներ անցան եւ, չնորհիւ իր տաղանդին, Զէյնէպի փառքը աւելցաւ , մինչեւ որ Փալմիր Արաբիոյ մեծագոյն պետութիւնը դարձաւ :

Եւ ահա օր մը, կայսրը՝ հզօր բանակի մը գլուխն անցած՝ եկաւ Փալմիրի վրայ զայն գրաւելու համար :

Զէյնէպ պատրաստ չէր պատերազմի , կը կանչէ իր վէզիրները եւ կ'ըսէ անոնց :

— Կեսարի բանակը մօտեցաւ քաղաքին եւ մեր ուժը բաւարար չէ գիմադրելու ա – նոր :

ՍԻՐԻՈՒՍ .— Կը հաշուենք Հռովմէա – յիներու հետ եւ աւելի ապահով կ'ըլլանք :

ՕԳՈՍՏՈՍ .— ԵԹԷ հաշուինք իրենց հետ, անպայման կը սպաննեն մեր Թա – գուհին, պէտք չէ հաշուինք :

ՍԻՐԻՈՒՍ .— Այն առեն, ի՞նչ կրնանք ընել·

ՕԳՈՍՏՈՍ .—Կը կռուինք, կամ կը յաղ – թենք եւ կամ կը մեռնինք :

ՍԻՐԻՈՒՍ .— Ես համամիտ չեմ քեզի, դուն անմիտ մարդ մըն ես, դուն վտան – գաւոր ուղղութեամբ կը տանիս մեզ :

ՕԳՈՍՏՈՍ .—Դուն աւելորդ խօսքեր կը խօսիս : Դուն անանց կողմէ լրտես եւ ե – կած :

ՍԻՐԻՈՒՍ .— Դուն ես լրտեսը ...

ՉԷՅՆԷՊ .— Մենք եկած չենք հոս իրա – րու հետ կռուելու··· : Ես կը խորհիմ Պարսիկներէն օգնութիւն խնդրել· ի՞նչ կ'ըսէք :

ՕԳՈՍՏՈՍ .— Շատ լաւ միտք է, ես համաձայն եմ :

ՍԻՐԻՈՒՍ .— (Քաշուելով) ես ալ ...

Պարսիկները Զէյնէպին չեն օգներ ա – ռարկելով ճամբուն երկարութիւնը :

Սուրհանդակ կը դրկեն Հայաստան Տիդրան Թագաւորին՝ որ իր բանակով կուդայ եւ կ'ազատէ Փալմիրը :

Տիդրան Թագաւորի ուժերը ութ տարի եաք երբ կը քաշուին, Հռովմէացիները նորէն կը յարձակին եւ կը շրջապատեն քաղաքը : Զէյնէպ կը պատրաստուի փախ – չիլ Հայաստան : Սակայն Սիբիուս՝ երբ կ'իմանայ թէ զաղտնօրէն պիտի փախչի Թագուհին, լուրը կը հասցնէ Հռովմէա – յիներուն՝ որոնք դարանակալ կը սպասեն եւ կը յաջողին բռնել Զէյնէպը եւ կը տա – նին կեսարին մօտ : Կեսարը կը հրամայէ որ այրեն Զէյնէպը : Ու այսպէս կ'իջնէ վարագոյրը այս մեծ Թագուհիին կեան – քին վրայ :

Թարգմ.՝ ՆԻՋԱՐ ԽԱԼԻԼԻ

ԽՈՀԱՏ ՑԳԱԾՈՂՈՒՆ

ՊԱՅՈՒՆ ԴԱՇՏՈՒՄ

— Ես ու Հոսիփ ամուսնացած էինք արդեն երեք տարի, երբ մեր ընտանիքում հայտնվեց Հոսիփի քույրը՝ Ռոզան։ Նա մեզ մոտ եկավ Ղրիմից, որտեղ ապրում էր իր ամուսնու հետ։ Ռոզան ինձ համար ոչ միայն հարազատ քույր էր, այլև ընկեր, որի հետ կարելի էր ամեն ինչ կիսել։ Նա ինձ հետ միասին էր աշխատում, միասին էինք գնում շուկա, միասին էինք պատրաստում ճաշը։ Ռոզան ինձ հետ էր նաև այն ժամանակ, երբ ես առաջին անգամ զգացի, որ հղի եմ։ Ես ուրախ էի, որ ունենալու եմ երեխա, բայց միևնույն ժամանակ ինձ մի տեսակ անհանգիստ էի զգում։ Ես չգիտեի, թե ինչպես կընդունի Հոսիփը այդ լուրը։ Նա ինձ հետ շատ քնքուշ էր, բայց ես գիտեի, որ նա ատում է երեխաներին։ Ես վախենում էի, որ նա կարող է ինձ ասել, որ չեմ ուզում ունենալ երեխա։ Ես չգիտեի, թե ինչ անեմ։ Ռոզան ինձ խորհուրդ տվեց ոչինչ չասել Հոսիփին, մինչև որ ծնվի երեխան։ Նա ասաց, որ Հոսիփը կսիրի երեխային, երբ նա ծնվի։

— Ա՛խ, Ռոզա, Ռոզա, ինչքա՜ն դու սխալվեցիր։ Ես ամուսնացել էի Հոսիփի հետ, որովհետև նա ինձ դուր էր գալիս, և ես նրան սիրում էի։ Ես չէի ուզում երեխա ունենալ նրանից։ Ես ատում էի նրա մտքի մեջ անգամ, որ նա կարող է ինձ հղի դարձնել։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ համբուրում էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ հետ քնում էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ դիպչում էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ նայում էր։ Ես ատում էի նրա ձայնը, նրա ոտքերը, նրա ձեռքերը։ Ես ատում էի նրա ամեն մի մազը։ Ես ատում էի նրան, երբ նա քնած էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա արթուն էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ուրախ էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա տխուր էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ սիրում էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ չէր սիրում։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ ատում էր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ չէր ատում։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ հետ չէր։ Ես ատում էի նրան, երբ նա ինձ հետ էր

հաւատար թէ նոր ընկերակցութիւն մը, լայն եւ ընդհանրական, ինչպէս կ'առա – ջարկէ խորհրդային ծանուցագիրը, կրնայ տեղը բռնել ազգերու ազատ անդամակ – ցութեան, ներկայ պարագաներուն մէջ : Ը. Միութեան մասնակցութիւնը Ատլան – տեան դաշինքին՝ ինքնին բաւարար է – րաշխիք մը չի կազմեր այդ կազմակերպ – պութեան անդամներուն համար, որոնք դիտեն թէ ՀԱՕկը (Հիւս. Ատլանտ. Կազմ.) ամէնէն ապահով երաշխիքն է իրենց ա – զատութեան »:

Ընդգիմադիր կուսակցութեան առաջ – նորդը՝ նախորդ վարչապետ Էթլի դժգո – հութիւն յայտնեց Իրանի յայտարարու – թեան առթիւ, պահանջելով որ կառավա – րութիւնը լրջօրէն նկատի առնէ խորհր – դային ծանուցագիրը, իբրեւ հիմք մեծ պետութեանց բանակցութեան :

Շատ մը պահպանողական եւ աշխատա – ւորական երեսփոխաններ Ապրիլ մէկի խաղ կը նկատեն Մոսկուայի առաջարկը՝ անդամակցիլ Ատլանտեան դաշինքին :

× Փարիզի մէջ ալ վերապահ են : Տե – ղական թերթերը կը դրեն թէ Ը. Միու – թեան առաջարկը չի կրնար հիմք ծառա – յել արդիւնաւոր բանակցութեանց : Ֆը – րանսայի պատասխանը պիտի արուի Անգ – լիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ կատար – ուած խորհրդակցութիւններէն վերջ : Կարդ մը շրջանակներու կարծիքով, աչ – խարհի ներկայ բաժանման վերջ տալու համար, գլխաւոր ճիգը պէտք է կեդրո – նանայ դինաթափութեան եւ հիւլէական զէնքի խնդիրներուն վրայ : Այս առթիւ կը յիշեն Այզընհաուըրի ծրագիրը՝ հիւլէա – կան ուժի խաղաղասիրական օգտագործ – ման մասին :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ եւս ուժգնախաղ մը կը նկատեն Մոսկուայի նոր առաջարկը : Վարչապետը մերժել յայտնել իր տեսակէտը. բայց տեղեկա – տու դիւանը դեկոյց մը հրատարակեց որ կ'ըսէ .— «Այլանդակութիւն պիտի ըլլար Ը. Միութիւնը տեսնել միաբանութեան մը մէջ որ հիմնուած է ժողովրդապետու – թեան, ազատութեան եւ արդարութեան վրայ : Խորհրդային բոլշեւիկ Միութեան ամբողջ կարգուսարքը ուղղակի կը հա – կասէ Ատլանտեան դաշինքին հիմնական սկզբունքներուն »:

Խորհրդարանին արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահն ալ դիտել տուաւ թէ Մոսկուայի ծանուցագիրը կը դարձ ըլլատել Արեւմուտքը պաշտպանե – դական դրութիւնը եւ խորտակել միաց – եալ բանակի ձեռնարկը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ, Ը. Միութեան ներքին առեւտուրի նախարարը, ճառ մը խօսե – լով արեւելեան Պերլինի կուսակցական համագումարին մէջ, բաւ թէ արդէն իսկ անտեսական փոխօրինակ մը նչանները կ'ե – րեւան Մ. Նահանգներուն մէջ եւ թէ ա – ռաջ հետեւանքով արեւմտեան Եւրոպայի մէջ հետզհետէ կ'աճի անապահովութեան զգացումը ապագայի մասին : Իր կարծի – քով, նոյն տագնապին պիտի մատնուի արեւմտեան Գերմանիան : Պ. Միկոյեան խօսեցաւ նաեւ Մոլոթովի նոր ծանուցա – գրին վրայ, զայն համարելով չատ կա – րեւոր ձեռնարկ մը : Համագումարին կը մասնակցին երեք հազար պատգամաւոր – ներ, ինչպէս եւ երկու հազար ուրիշ հա – մակիրներ 24 անդամներէ :

ՀՆԴԿԱՉինէն կը հեռագրեն թէ կռիւ – ները կը չարունակուին Տիէն Պիէնի ճա – կատին վրայ : Ըմբոստները կատաղօրէն կը կռուին բերդին փշաթելերուն առջեւ :

ԹՈՒՐԲԻԱ. ԵՒ ՓԱՔԻՍՏԱՆ ապրիլ 2ին ատրապրեցին համաձայնութիւն մը որով յանձն կ'առնեն փոխադարձաբար օգնել, եթէ մէկն ու մէկը յարձակում կրէ :

ԼԻԲԱՆԱՆ պահանջից նիասի հրաւիրել Ազգաժողովին Ապահովութեան Խորհուր – դը, քննելու համար Պորդանան – Իսրա – յէլ վէճը :

ՍԱՐի վէճը նորէն հրատապ հանգա – մանք ստացած է արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, ուր կը պահանջեն նախ իրականա – ցնել եւրոպական միութիւնը եւ յետոյ վճռել վիճելի շրջանին ճակատագիրը :

ԱՆԳԼԱՍԱՅի մէջ դեկոյց մը հրատա – րակուեցաւ Թուրքիոյ, Պունտոսանի եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ կատարուած պին – ուորական բանակցութեանց մասին : Զե – կոյցը կ'ըսէ թէ համաձայնութիւն դոյա – ցած է երեք երկիրներու հաղորդակցու – թեանց, ցամաքային, ծովային եւ օդա – նաւային ուժերու գործակցութեան մա – սին :

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ
SALLE DES REUNIONS
Mairie de Cachan

Շաբաթ, 3 Ապրիլ ժամը 20·30էն մին – չեւ կէս գիշեր,

Նոր Սերունդի կեդր. վարչութեան կողմէ կը խօսի՝

ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ճոխ եւ խնամուած գեղարուեստական բաժին :

Ա. մաս.— Երկու նոր պատկերներ Ց. Պարոնեանի « Մեծապատիւ Մուրացկան – ներ »էն (բեմադրութիւն ընկ. Թորոս – եանի) :

Բ. մաս.— Արտասանութիւններ եւ եր – գեր :

Գ. մաս.— Հայկական եւ կովկասեան պարեր նոր յայտագրով, ղեկ. տիկին Հ. Թորոսեանի :

Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ :

Հանդէսը կը սկսի ճիշդ նշանակուած ժամուն :

Հաղորդակցութեան միջոցներ .—
Métro Arcueil, Autobus 187 Porte d'Orléans-էն իջնել Mairie De Cachan

Մուտք՝ 200 ֆր., ուսանողներուն՝ 150 ֆրանք :

ՔԱՐՈԶ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հայր. պատուիրակ գեր. Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ պիտի քարոզէ այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս Եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուի հաւատացեալութիւնը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍԻՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու
4 Ապրիլ, կիրակի, Վերջին Արեւագալ :
11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դոնբացէֆ 4·30 :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտ. Միութիւնը իր տարեկան պարահանդէսը կուտայ Քլիւպի չքեղ սրահին մէջ, 51 ռիւ Կրիմեան, Շաբաթ գիշեր Ապրիլ երեքին :

Անակնկալներ եւ գեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը նուագէ Փօլ Մօրիայի հռչակաւոր նուագախումբը :

Տոմսերու համար դիմել Պ. Արամ Շէ – խէկեանի .—
Pharmacie Centrale, 1, Bl. d'Athène.
Montjean Sport, La Canebière.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԳԻՆԵԶՕՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԳՐԱԳԻՏՈՒՀԻ ԵՒ Հանրային գործիչ ՏԻԿ-ԷԼԼԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴԻ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. «Քրիստա – փոր» խումբի կողմէ : Մայիս 9ի կիրակի ժամը 15ին, Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ :

ԱՊՐԻԼ 24ԷՆ ՄԱՅԻՍ 3, 1954
ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յուցադրողներուն fաթալոկը կրնաք ստանալ՝ 470 ֆրանք :
Contre remboursement
Տեղեկութիւններ՝
LYON, Rue Menestrier (B U. 55-05)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ. Ց.Դ. «Փոթորիկ» խումբի կողմէ : Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի : Ազգ. Տան Թատերասրահին մէջ, կիրակի 4 Ապրիլ, ժամը 18էն 23 :

Կը նախագահէ ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ գեղարուեստական բաժին :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Պիւֆէ : Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները :

ՇԱՆՕԹ.—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ, կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը, յետոյ պատուեն «ՓՈԹՈ – ՐԻԿ»ի հանդէսը :

ԽՆՋՈՑՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի եւ Կապոյտ Աստղի :

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Ա – հարոնեան ակումբին մէջ :

Խօսք օրուան ոգինի առթիւ :

Գեղարուեստական բաժին, համեղ ժա – մանց :

Մուտքը ազատ է բոլորին համար :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Պորտոյի Նոր Սերունդի Ն. Աղբալեան խումբը իր Օրը կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մուլէն Պլէոյի սրահը, Սընօն :

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, խմբերգ, նուագ, մեներգ եւ ասկնկալ – ներ :

Պիտի ներկայացուի «Երկու Ծայրա – յեղները» դաւեչտը : Ցետոյ եւրոպական պարեր :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Լիլլայի դպ – րոցին Սանուց միութեան կողմէ, ի նը – պաստ իրենց դպրոցին :

Կիրակի, 4 Ապրիլ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

SALLE CAISSE D'EPARGNE
32-34 Ave. de la Porte des Lilas
(Métro: Porte des Lilas)

Դեղարուեստական ճոխ բաժին մասնա – ւորապէս արուեստագէտներու մասնակցու – թեամբ : Ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը 250 Ֆրանք :

× Կը խնդրուի մասնաւորաբար երկսեռ սերունդէն քաջալերել այս երիտասար – դական ձեռնարկը, ի շահ Կրթ. գործին :

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ. ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ
ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի, ապրիլ 4ին ժամը 15ին :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ
(Սալ Ռիշըլիէօ)

Յայտագիրը՝ Սիւնի, Կոմիտաս Վ., Բ. Կանաչեան, Եկմալեան, Կարա Մուրզա, Պատմագրեան, Գ. Ալէմշահ :

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա – րեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն.

Հայկական երեք գրատուներ, նպարա – վաճառներ, Արաքս, Մասիս, Հրաչեան, Սիփան – կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն, «Արաքս» եւ «Յառաջ»ի խմբա – գրատուներէն :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝

Վիէնի երգչախումբի անդամուհիները եւ անդամները պիտի հաւաքուին չաբաթ 3 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ : Հիւրընկալ ընտանիքնե – րէն կը խնդրուի ներկայանալ նոյն ժա – մուն :

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ըն – կերական բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հր – աւիրէ Մարսէյլի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները եւ ընկերուհիները այս կիրա – կի, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Ահարոնեան սրահը, 26 ռիւ տէ Ռոնվալէսաո :

Կը գեկուցանէ ընկ. ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ԹՈՎ – ՄԱՍԵԱՆ : Նիւթ՝ «Քաղաքական ներկայ կացութիւնը » : Բոլորին ներկայութիւ – նը պարտաւորիչ է :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի, սովորական հաւաքատե – ղին, ժամը 9ին :

Վիէն.— Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, «Համօ Օհանջանեան» Ակումբին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւ – ղին ընդհ. ժողովը՝ այս չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ահարոնեան ակում – բը, ռիւ տէ Ռոնվալէսաո : Օրակարգ 1.— Զեկուցում վարչութեան երկամեայ գոր – ծունէութեան : 2.— Զեկուցում պատգմ. ժողովի : 3.— Ընտրութիւն նոր վարչու – թեան : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԽԱՐԲԵՐԴԻ եղեգի դիւղի Բարեբերաց միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, Պար տը լա Փոսթի մէջ, 2 ռիւ Ալպէռ, Մարսէյլ : Տարեկան հաշուետուութիւն եւ նոր ընտ – րութիւն : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր եղէգցիները, անդամ կամ ոչ :

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Սեբաստացի – ները եւ մասնաւորապէս գործօն անդամ – ները այս կիրակի ժամը 15ին Իսիի Մը – լիմեան դպրոցը, Ռիւ տը լա Տէֆանս : Օրակարգ.—ա) Ներկայ վարչութեան բա – րոյական եւ նիւթական հաշուետուու – թիւնը.— բ) Նոր վարչութեան ընտրու – թիւն : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՄԱԽԱՐԲԵՐԴԻ Վալանսի մասնա – ճիւղը կազմակերպած է հանդէս – խն – ջոյք մը, այս շաբաթ ժամը 21ին, Գաս – պար Սիմոնեանի սրճարանը, 26 ռիւ Պի – լեմա : Առատ կերուխում, երգ, պար եւ մինախօսութիւն : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները եւ բարեկամնե – րը :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Որեւէ գործ կը փնտռէ երիտասարդ աշխատաւոր մը :

Դիմել Թերթիս վարչութեան :

ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
144, Rue St. Honoré
GUT. 44 - 98
ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ
ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱ, ԿԻԼՕՆ 800 ՖՐ.

ԾԱԽՈՒ Է
Օզակ չինող (Պուէօնիէ) մեքենայ մը Գերմանական վաճառանիշով՝
PFASS
Հետախուզել ամէն օր Պօլ. 71 – 86 :

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ. Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու :
Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ
Խանութ մը ամէն գործի յարմար Բակի մէջ :
Դիմել Կանաչեան,
30, Rue Vignon (Madeleine)
Tèl. OPE. 26 - 10

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 4 ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE 4 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7337 30e ANNEE Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2748

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹԻՒՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

●

Դաս մը բանգէտներ ունինք որոնք մասնաւոր հաճոյք մը կը զգան, ժժդոյն տեսնելով զրական վաստակը՝ Հայկական Արտասահմանի մէջ : Անշուշտ բաղդատե – լով Երեւանի արտադրութեանց հետ :

Այս հարցին մէջ ալ աւելի շատ քաղա – քականութեան սեւերես դէմքն է որ կ'ելլայ, եւ ոչ թէ պաղարիւն եւ անաչառ վերլուծումը :

Այս առթիւ ալ յառաջդիմականի յա – ւակնութիւններն են որ կը ցցուին այսպէս կոչուած յետադիմութեան դէմ :

Օրինակ, բանդէտները դէմ դիմաց չա – բելով յատկապէս ընտրուած տուներ, ար – տասահմանի բանաստեղծներէն, դասերու կը բաժնեն պանոնք,— յառաջդիմական – ներ եւ յետադիմականներ :

Եւ որովհետեւ բաղդատութիւնը կիս – կատար է եւ արուած օրինակները ա՛ պատահական, ձեր առջեւ կը պարզուի հետեւեալ պատկերը :—

Ոտանաւորի տափակ արհեստաւորը, վիճելի տաղանդը կը դառնայ յառաջդի – մական, իսկական տաղանդը, որ իր կաթը կը ծծէ օտարութեան տառապանքէն, կը դառնայ յետադիմական :

Մարդիկ նկատի չունին այս կամ այն բանաստեղծին ներշնչումի եւ ուժգնները, զարգացման հոլովոյթները, կամ տեղ – ծագործութեան պահը :

Իրենց փոռոտածը՝ տենդենցիոզ մար – դանքն է, հետեւողութեամբ մասնաւոր կաղապարի մը :

Մենք այն միամտութիւնը չունինք թէ ինչ որ կ'արտադրուի արտասահմանի մէջ, իբրեւ բանաստեղծութիւն, անպատ – ճառ կը ճոխացնէ մեր քերթողական դրա – կանութիւնը :

Կարելի է կէս առ կէս մաղել :

Բազմութիւն մը կը կազմեն ձախողած – ները :

Ո՛րքան ժժդոյն, միօրինակ արտա – դրութիւնները, և՛ ներշնչումի և՛ ար – ուեստի տեսակէտով :

Շատերու լեզուն անգամ լուրջ խնամքի կը կարօտի, ինչպէս «յառաջդիմական» քննադատներուն չարադրութիւնը :

Ճիշդ է նաեւ որ ոմանք հորիզոն կամ հաւասար չունին. եւ կը գրեն յիշատակնե – րու ազդեցութեան կամ վայրկեանի տպա – ւորութեան տակ :

Ուրիշներ իրենց անձնական յոյզերու յարերը կը մաշեցնեն :

Ներելի չէ ընդհանրացնել այս վրի – պումները, ի յառաջագունէ որոշուած եզ – րակացութեան մը յանգելու համար :

Եթէ կարելի ըլլար հաւաքել վերջին ե – րեսուն տարիներու բանաստեղծութիւն – ները, եւ քննել, վերլուծել, առանց կանխակալ կարծիքներու, պիտի տես – նէինք թէ իրական թիւրատեսութեան մը մատնուած են բանդէտները :

Այն առեն երեւան պիտի գար թէ՝ «յա – ռաջդիմական»ը ոտիպուած է ձիարշաւ մը փորձել, հասնելու համար յետադիմակա – նին կտրած ճամբուն : Ամէն տեսակէտով, — ներշնչում, արուեստ, լեզու :

Եւ տակաւին չըսինք թէ «յառաջդիմա – կան» համարուած պուէտներէն անոնք որ Երեւան գային, իրենց ինքնութեան հետ, լեզուն ալ կորսնցուցին :

Երբ խորութիւնը պակսի, բնազդը կը դառնայ պատճէն :

Այ թէ ձախ կոչուին, ձախողածները մեծ մասով անոնք են որ ոչ միջավայրին հետ կապ ունին, ոչ ալ սեփական ժողո – վուրդին :

Երբ մարդիկ չեն հետեւիր օրուան շար – ժումին, եւ ոտանաւոր կամ արձակ տողը կը թիւեն սովորամոլութեամբ, անշուշտ ետ գացած կ'ըլլան : Նոյն իսկ եթէ յեղա – փոխական նշանախօսքեր գոց ըրած ըլ – լան :

Ջ.

ՕՐՈՒԱՆՔ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՍԱՐՍԱՓԸ

●

ՓՈՐՁԵՐԸ ԴԱՐԵՑՆԵ՞Լ ԹԷ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

Այլեւս հրատապ հանգամանք ստացած է հիւլէական զէնքերու խնդիրը, իբրեւ հետեւանք վերջերս կատարուած նոր փորձերու :

Ամերիկացիները հրապարակաւ կը պարզեն մարտ 1ի եւ 26ի փորձերուն « կրկնապատիկ արդիւնքը», վեց հարիւր անգամ աւելի զօրաւոր դնելով ջրածին ռումբին ուժը, բաղդատմամբ Հիրոշիմա – յի վրայ արձակուած հիւլէական ռում – բին : Իսկ ուրիշներ կը պահանջեն դադ – րեցնել նոր փորձերը :

Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, որ կը ջանայ վճռական դեր մը կատարել միջազգային քաղաքականութեան մէջ, նորէն առաջարկեց անմիջապէս դադրե – ցնել ջրածին ռումբի փորձերը, իբրեւ առաջին քայլ ծրագրի մը որ կը բաղկա – նայ չորս կէտերէ :

Պ. Նեհրու ճառ մը խօսելով Հնդկաս – տանի երեսփ. ժողովին առջեւ, խոր մտա – հոգութիւն յայտնեց ջրածին ռումբի վերջին փորձերուն առթիւ որոնք տեղի կ'ունենան Ասիոյ եւ անոր ժողովուրդին մօտ եւ առաջարկեց համաձայնութիւն մը կնքել, դադրեցնելու համար : «Հնդկաս – տան հակառակ է ամէն տեսակ ահարկու զէնքի, մէջն ըլլալով ջրածին ռումբը, ա – նոր ծանօթ եւ անծանօթ արհաւիրքը եւ հետեւանքները» : Ցետոյ պարզեց իր ծրա – գիրը.— 1· Համաձայնութիւն մը կնքել մեծ պետութեանց միջեւ, անմիջապէս դադրեցնելու համար ամերիկեան եւ ռու – սական ջրածին ռումբերու պայթիւնը.— 2· Լրիւ տեղեկութիւններ հաղորդել այդ ռումբերու արտադրութեան եւ մասնա – ւորապէս անոնց քանդիչ կարողութեան եւ ձեռք բերուած արդիւնքներու մասին .— 3· Անմիջապէս նիստի հրաւիրել Ազգա – ժողովին զինաթափութեան մէկ յանձնա – խումբը, քննելու համար փորձերու դա – դարման խնդիրը .— 4· Գործօն միջոց – ներ ձեռք առնել աշխարհի բոլոր պետու – թեանց եւ ժողովուրդներուն կողմէ, մը – տահոգութիւն յայտնելով այս կարգի զէնքերու արտադրութեան մասին :

Իր ծրագիրը պաշտպանած առեն, պ. Նեհրու ըսաւ.

— «Կ'ըսեն թէ Մ. Նահանգները եւ Խ. Միութիւնը ջրածին ռումբ ունին, թէ ևր – կուքն ալ դայն պայթեցնելու փորձեր կա – տարեցին վերջին երկու տարիներու ըն – թացքին եւ հետեւանքը եղաւ աննախըն – թաց՝ իբրեւ քանդիչ զէնք : Միլիոնաւոր մարդիկ կրնան բնաջնջուիլ մէկ պայթիւ – նով : Այս պարագան ահռելի հետանկար – ներ կը պարզէ մեր առջեւ : Մարդկութիւնը պէտք է արթնայ եւ կացութիւնը դիմա – դրաւէ վճռականութեամբ, կանխելու հա – մար աղէտը : Բայ ովկիանոսը այլեւս բաց չէ, եթէ մարդիկ զգուշական միջոցներ ձեռք չառնեն պայթիւններու պատճառած վտանգներուն դէմ, նաւարկութեան կամ ձկնորսութեան առեն » :

Վարչապետը այս առթիւ համակրանք յայտնեց վերջին փորձերու ճափոնցի զո – հերուն համար — ձկնորսներ որոնք զա – նազան այրուածքներ ստացան եւ դեռ կը դարմանուին :

ԱՑԻ ԱՌԱՔ ԼՈՒԱՐՈՒԲ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ նորէն պիտի յուզուի այս խնդիրը : Զբրչիլ նոր յայտարարութիւն մը պիտի ընէ, Բ. օր : Արտաքին նախարարը, պ. Իրըն ճառ մը խօսելով Պելֆաստի մէջ, յայտարարեց .

—«Անհրաժեշտ է որ Արեւմուտքը հիւլէա – կան զէնքերէն եւ մասնաւորապէս ջրածին ռումբէն հրաժարի մինակողմանի կեր – պով : Ներկայիս այդ զէնքերը կը կազմեն

(Շար. է կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

« ԼՐԵԱԼ ԳՈՑՔ » ...

Ի՞նչ փորձանքներ կը ծագին, երբ ար – տատպումներ կը կատարուին քերթ – քերթ, առանց աչ–ձախ նայելու :

Մանաւանդ, երբ մահան փոփոխու – թիւններ ալ տեղի կ'ունենան, համաձայն խմբագրին հայեցողութեան :

1947 Յունուար 12ին, ոտանաւոր մը հրատարակուած էր *Յառաջի* մէջ,— *Անի* :

Գրողը, Գորեան, նախկին ռազմագերի մըն է, որ յետոյ դարձաւ կանոնաւոր աշ – խատակից, Գ. *Միհեռնակ* ստորագրու – թեամբ :

Զանազան քերթեր կ'արտատպէին իր գրութիւնները, իբրեւ ևմոյշ Հայաստան – եան գրականութեան, պահելով անունը :

Ո՛րկէ ուր, այս ոտանաւորը, «*Անի*» , գնդակի պէս գլորուելով, կ'իյնայ Պէյ – րութի «Զարթօնք»ին մէկ անկիւնը :

Այս առթիւ, ոտիկատար խմբագիրը գիւտ մըն ալ կ'ընէ.— «Դորեան»ը շփո – թելով Երեւանի բանաստեղծներէն Դաւ – դէնեօրեանի հետ, իբրև ստորագրութիւն կը դնէ ոտանաւորին տակ, անունով եւ մականունով :

Ուրիշ վարպետութիւն մը եւս,— ստո – րագրութեան դիմացը կը դնէ *Երեւան*, հաստատելու համար թէ Հայաստանէն ղրկուած է :

Ամիսներ ետքը, *Յառաջի* ալ, հակառակ իր արթնութեան, թիւրիմացութեան մատնուելով, մարտ 28ին նորէն կը տպէ ոտանաւորը, իբրեւ « Հայաստանեան գրականութիւն » :

Առաջին ակնարկով իսկ, աչքի կը զար – նէր թիւրիմացութիւնը :

Արդարեւ, Թուրքեն Բորեան կամ ուրիշ ո եւ է խորհրդային բանաստեղծ կրնա՞ր երգել, Երեւանի մէջ .

Եւ ոտքերիս տակ գետն է չառաչում ,
Վըշվըշում անվերջ.— Ա՛խ, ո՞ւր երթամ
ես .

Այս քաղաքակիրթ, քարսիրտ աշխարհում
Այսքան վիշտ ու ցաւն ո՞ւմ պատմեմ,
ի՞նչպէս :

Կամ կրնա՞ր «որբ» կոչել իր հայրենիքը եւ ինքզինքն ալ՝ «վտարանդի» .

—Ո՞վ էր քեզ խլեց ու հալածեց մեզ
Քո լոյս ափերից, իմ որբ հայրենիք .
Անի, մինչեւ ե՞րբ դու դերի լինես ,—
Իսկ ես բնաւեր եւ վտարանդի :

Հիմա որ ճշդումը կատարեցի, կը կար – ծէ՞ք թէ առաջին ձախաւերութեան հեղի – նակները պիտի սրբագրեն իրենց վրիպու – մը : Մանաւանդ որ, ոչ միայն բանաստեղ – ծին անունը փոխեր, այլեւ *Երեւան* մըն ալ կցեր են, առանց նկատի առնելու հետե – ւանքները : Վ.Ա.Հ.

ԹՈՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ՄԻ ՍԿՈՒԱՏԻ ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻՆ ԱՌԹԻՒ

Քաղաքական շրջանակները եւ միջազ – գային մամուլը կը շարունակեն թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնել Խ. Միութեան վերջին ծանուցագրին առթիւ : Արեւմտեան երեք պետութիւնները խորհրդակ – ցութիւն մը պիտի կատարեն Փարիզի մէջ, իրենց պատասխանը պատրաստելու համար :

Մինչ այդ, հանրային կարծիքը լաւ – ուած ուշադրութեամբ կը հետեւի ան – ցուզաբձին :

Ամերիկեան շրջանակներու մէջ կապ մը կը տեսնեն ջրածին ռումբերու վերջին փորձերուն եւ Մոսկուայի նոր առաջարկ – ներուն միջեւ : Մասնագէտներ կը կարծեն թէ Խ. Միութիւնը կ'ուզէ կասեցնել զի – նադրաւը : Մոսկուայէն Լոնտոն եւ Ուա – շինկթըն հասած լուրերու համաձայն, Մալենկով եւ Մոլոթով անկեղծօրէն հա – մոզուած են թէ անհրաժեշտ է դադրեցնել պաղ պատերազմը, վերկելով Խ. Միու – թեան դրաւած դիրքերը : Այս տրամա – դրութիւնը առաջին անգամ յայտնուեցաւ Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ : Մոլոթո – վի նոր ծանուցագրէն ալ կը հասատատէ դայն, հակառակ քարոզչական փորձե – րուն : Ուոշինկթընի եւ Լոնտոնի մէջ նկա – ւած առնելով ծանուցագրին ոգին եւ ոչ թէ տառը, կ'ենթադրեն թէ Մոսկուա փորձեր կը կատարէ իր հաշտարար տրամադրու – թիւնները պարտկելու հետաորական ձե – ւերով :

× Իտալիոյ դահլիճը խորհրդարանին յղեց օրինագիծ մը որ կ'առաջարկէ վա – ւերացնել Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը : Հաւանական է որ քննութիւնը սկսի այս շաբթու, Երեսփ. ժողովին եւ ձերակոյտին մէջ միաժամանակ : Իրա – դեկներ կը կարծեն թէ վաւերացումը պի – տի չուշանայ :

.....

ՄԱՌԵՇԱԼ ԺՈՒԿՈՎԻ միջադէպը միշտ կը ղրաղեցնէ հանրային կարծիքը : Ա – լանեան ճակատին սպարապետը, զօր. Կրունթըը, չէ ընդունած մառէշալին հը – րաժարականը եւ չուզեր խառնուիլ Ցը – րանսայի ներքին գործերուն :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ քուէարկեց կրթական նախարարութեան եմտացոյցը, որ 250 միլիոն ֆրանքի յատկացածական վարկ մը կը տրամադրէ ուսանողական թոշակնե – րու համար, ինչպէս եւ 40 միլիոն՝ ճաշա – րաններու համար :

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

Նորէն հարցումներ կը ստանանք, Թուր – քիոյ կեդր. դրամատան մէջ ի պահ դըր – ուած հայատառական դրամարներու մա – սին :

Անգամ մը եւս կը յիշեցնենք թէ՝ ի վե – ճակի չենք որեւէ լուսաբանութիւն տա – դորդելու Պոլսոյ թերթերէն արտատպ – ուած լուրերու մասին : Անոնք որ իրենց ա – նունները կը գտնեն ցանկերու մէջ, կըր – նան դրծը հետաղրել դիմելով Պոլիս, իրենց բանկամներուն :

ՅՄԱՀ ԿՌՈՒԻԼ

Հնդկաչինէն կը հետադրեն թէ Տիէն Պիէնի բերդին սակաւաթիւ պահակազօր – քը յուսահատօրէն կը դիմադրէ բո – նտաներու յարձակման, որ կը տատակա – նայ օրէ օր : Բերդին հրամանատարը , գնդ. Քասթրի, հրամայած է մեռնիլ քան տալ : Այս հրամանը տուած է իր տպայակոյին անդամներուն, օդաչուն – երուն եւ բոլոր օժանդակ ուժերուն : Տե – դական թերթերը այս առթիւ կը յիշեցնեն թէ մառէշալ Ժոֆռ եւս նոյն հրամանը տուած էր 1914ին, երբ Վիլհելմ կայսեր բանակները դէպի Փարիզ կը յառաջանա – յին : Գնդապետը նկատելով որ դինուոր – ները ուժասպառ եղած են, հրամայած է «վինոժել» — խտացած դինի հրամցնել դինուորներուն , ինչպէս եւ կաղդուրիչ դեղահատներ : Բերդապահ զօրքը կը բաղկանայ 11 հազար դինուորներէ . յար – ձակողներուն թիւը քառասուն հազարէն աւելի է : Գնդապետը հետեւեալ տեղեկու – թիւնը հաղորդեց Հանոյի ընդհ. սպայա – կոյտին, անթելով .— « Ճակատամարտը կը շարունակուի կատաղօրէն : Կրնաք վս – տահ ըլլալ մեր վրայ : Սքանչելի է զօրքին բարոյական կորովը » :

Վերջին լուրերու համաձայն, նոր եւ նոյնքան ծանր վտանգ մը կը սպառնայ Հարաւային ճակատին : Մտաւարաթիւ զի – բոսա զօրամաս մը Քամպոճ մտած է Լա – ոսէն, դրաւելով կարեւոր քաղաք մը :

Վերջին պահուն հասած հետագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տիէն Պիէնի դէմ յարձա – կումները կատաղօրէն շարունակուեցան ամբողջ գիշերը : Թագմադաչտը գժոխքի մը վերածուած է, եւ մասամբ կը յիշեցնէ Քորէայի եւ Վերսէօնի կռիւները :

.....

ԾԽԱՒՈՏԻՆ եւ ծխիկներու դինը տասը առ հարիւր պիտի աւելնայ, բացի սովո – րական տեսակներէն (կոլուազ) :

ԳԱՐՆԱՆ ՕՐ ՄԸ…

•

Մեր աւանդական ծխակատարութիւն – ներէն Միւռոնի օրհնութիւնը բացառիկ հանդիսաւորութեամբ կատարուած է միշտ: Էջմիածին եւ Սիս — որոնք մի – այն, իբրեւ կաթողիկոսանիստ մայրա – վանքեր իրաւունքը ունին կատարելու զայն — հազիւ 10 – 12 տարին անգամ մը կը կրկնէին այս վսեմահեղ հանդիսութիւ– նը :

Ի՞նչ գառն յիշատակի մը վերածուեցաւ սակայն 1914ի Միւռոն օրհնէքը Սիսի մայրավանքին վերջինը, Սահակ կաթողի– կոսի նախագահութեամբ :

1914ի գարնան անմոռան վերապրութիւն էր բնութեան, կիլիկիոյ դաշտերուն եւ շրջակայ բլուրներուն վրայ: Համբուիչէն, Անարզափա եւ անկէ դէպի ձիհան կառքով պէտք է անցնիլ Զուքուր Օվայի ծայրամասէն ուր արդէն քաղուելու պատ– րաստ էին հասկերը, դլուխները ծանրա – բեռն, ծփուն ոսկեծով մը, Միջերկրական– ի կապոյտին դիմաց : Լաստերով կ'անց– նինք գետը եւ այս անգամ կը մտնենք վարդագոյն աշխարհի մը մէջ: Սիսի նշե– նիներն են ծաղկած չորս բոլորդ : Ճամբան եղերող պարէդներ հարս են բրած իրենց բոլոր ծառերը : Ձերմակի եւ վարդագոյ– նի համադրութիւն մը աննման գեղեցկու– թեամբ, որ կը մոգոնէ ձիհանի տժգուտ ու աղտոտ տեսքը: Բարերար տիրամ մը անշուշտ որ Նեղոսի նման Զուքուր Օվան կը հարստացնէ կրկնակի բերքով մը.— Նախ ցորեն ու յետոյ բամպակ :

Շուտով Սիս կը մտնենք Ժիրայրի եւ Մուրատի քովէ՝ Օր. Հայկանուշ Պօյա – ճեանի հետ, որ դէպէ հանած է պիս Տէօրթեօլէն: Ուրբաթ առաւ ճամբայ կ'ելլենք կիրակի օրուան արարողութեան նախայ ըլալու համար : Կ'ուզէի օր ա – ռաջ տեսնել Սիսը, Ռուբինեաններու, Հե– թումներու, Լեւոններու, ինկած բերդե – րը: Իշխանուհիներ եւ իշխաններ, հա – ւաքուած իրենց պալատներու գահլիճնե– րուն մէջ ուխտաւորներուն կը սպասէին կարծես: Եւ ինչ ուխտաւորներ: Ամբողջ Կիլիկիան էր նախկայացուած հոն: Հեռա– ւոր Զէյթունէն մինչեւ Հասան – Պէյլի , մինչեւ Փէթիաս, եկած էին բոլորը տես– նելու Միւռոնին եռքը, երբ ոսկիէ կաթ – սային կափարիչը աճուրդով վեր պիտի վերցուէր առաւտեան նուիրատուին ան– ուան օրհնուելով :

Վեհափառին աջը քրանած է չաթաթ օ – րէն իսկ աջհամբոյրէն, իր վեհարանին մէջ հիւրընկալութեան ընթացքին :

Վեհապանծ ու փառահեղ է տաճարը, ուր չնորհալիներու աթոռը մարմարէ չքնաղ քանդակ մը կը ցոլացնէ, կը պատմէ փառքը մեր թագաւորներու եւ ի– մաստութիւնը մեր մեծ կաթողիկոսնե – րուն :

Տաճարին ձախ կողմի խորանին առջեւ էր սակաւին կաթսան, հազար ու մէկ բուրմնաւէտ պէսպիսուն ծաղիկ – ներով լիքը, քաղուած Հայոց դաշտերէն: Քառասուն օր ապօթքի մրմունջներ ու խունկի դուլաներ կը բարձրանան անկէ , երթալ արձագանգելու համար կամարնե– րուն տակ, ծունկի եկած հաւատաւոր ուխտաւորներու սրտին մէջ ... Կ'օգ – տուինք դանձապահ վարդապետին բար – եացակամութենէն որ կաթողիկոսին հը – րամանով ցոյց կուտայ մեզի թանկագին դանձը տաճարին, ուր պահուած են մե – ծարժէք հնութիւններ եւ գոհարազարդ հանդերձներ , թագեր ու գաւազաններ :

Կ'ըսեն թէ անոնք այժմ Անթիլիաս փո– խադրուած են: Կաթողիկոսական աթոռը դէր հնագէտ Անգլիացի մը ուղած էր բրիտանական թանգարանը փոխադրել , 7000 անգլ· ոսկի վճարելով վանքին, ջարդուփշուր եղած է վանդալներու մուրճերուն եւ կացիններուն տակ :

Պէտք էր տեսնել նաեւ գեղանախօր պա– լատները, բանաերը, բաղնիքները, որոնք վանքին ու եկեղեցիին յարակից բլուրին տակ թաղուած էին եւ որոնց փոքր, դը– րեթէ աննշմար մուտքերը անհաւատալի ճարտարութեամբ մը պահուած, ապահով ճամբաներ էին ձեզ իջնելու այդ հրա– շալիքներու խորը:

Մեր հիւրընկալը, Խաղ վարդապետ, այժմ կաթող· տեղապահ Անթիլիասի , մեր առաջնորդը եղաւ ցոյց տալու հա – մար Ռուբինեանց, մեր անկախութեան այդ վերջին վկաներուն դինուորական վտանգները՝ թաղուած, վեց հարիւր տա – րիներու մոռացութեան մէջ եւ սակայն կենդանի ամէն ուխտաւորի սրտին մէջ :

Կիրակին անմոռանալի է: Վանքին եկե– ղեցին, վեհարանին ու բոլոր շրջակայ չէնքերուն տանիքները մրջիւնի բոյներ դարձած էին: Իսկ վարը, ընդարձակ բա– կին մէջ կը կատարուի կրօնական արա – րողութիւնը միւռոնի օրհնութեան: Կա – փարիչը կը բացուի կնքահօր անունով :

Սահակ կաթողիկոս կը կաթեցնէ հին միւռոնը կաթսային մէջ: Պղպջակներ կը դոյանան ուխտաւորներուն ակնապիշ նայուածքին տակ ու մրմունջ մը ապօթ– քի նման կը բարձրանայ երկինք — «Եռաց տեսա՞նք , տեսա՞նք ...:

Ու այդ «եռալ»ը վերջինը եղաւ Սիսի Մայր Տաճարին կամարներուն տակ:

Ձկայ այլեւս ոչ Սիս, ոչ տաճար, ոչ վանք, ոչ ալ վեհարան :

Ձկայ, նաեւ, ուխտաւորներու բազմու– թիւնը լուսաւոր իրենց դէմքերով :

Ապրիլեան օր մը սկսաւ քանդումը , նախ մեր Մոքին քանդումը, ապա մեր մշակոյթին աւերը, իրարու եռեւ ինկան վանքերը, տաճարները եւ դպրոցները, ինչպէս ինկած էին թագաւորներն ու իշ– խանները: Կայ միայն հայ ժողովուրդը որ չի մոռնար ամէն առթիւ երգել իր ան– նման մշակոյթին փառքը :

Տ· Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ՑԱՌԱՋ»Ը

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

•

7·— «ԿՐՕՆ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ »

Գիրքը բաժնուած է վեց մայր գլուխնե– րու: Ա·— Ի՞նչ է կրօնը: Բ·— Բնաշրջ – ման գաղափարը նախ քան Տարուին : Գ·— Տարուին եւ տարուինականութիւն : Դ·— Տիեզերքի ծագումը: Ե·— Կեանքի ծա – գումը եւ Նեւտոնեան չերտաւորումները : Զ·— Մարդուն ծագումը :

Անշուշտ մենք հոս հնարաւորութիւն չունինք իւրաքանչիւր բաժանում վերլու– ծելու զատ զատ: Պիտի ջանանք ամփոփել Վարանդեանի պարզած ընդհանուր տեսա– կէտը եւ հանել եղրակացութիւնը :

Ըստ Վարանդեանի կազմած դրութեան, Եկեղեցին, եւ կամ աւելի ընդհանրական բառով մը կրօնը, մեկնելով Հին Կտա – կարանի աւանդածովը, ցարդ մարդկու – թիւնը օրօրած է նախապաշարեալ մնա – պաշտութիւններով: Ըսուած է մեզի, թէ Աստուած վեց օրուան մէջ ստեղծեց, մին միւսին հետեւէն, տիեզերքը, այսինքն ա – րեւը, լուսինը, ծովերը, հողը, վեցերորդ օրն ալ մարդը, ճիշդ իր դէմքին դիծերո– վը: Իսկ եօթներորդ օրն ալ նշանակեց « օր հանգիստի »:

Արդ, հոս, անմիջապէս հարց կը ծագի· — Եթէ Աստուած ստեղծեց բնութիւնն ու մարդը, հապա ո՞վ ստեղծեց դինքը···:

Այս թնճուկէն կը սկսին «կրօն ու Գի – տութիւն»ին որոնումները :

Ռօսքը տանք Վարանդեանի· — «Ի– րիստոնէական աստուածաբանութիւնն էր, որ արծարծեց գերբնական արարչա – գործութեան վարդապետութիւնը : Շեշ – տեց անձնաւորուած ու միահեծան Ա– ստուծոյ դաղափարը , որ դուրս է եւ բար– ձր բնութիւնից, որ ստեղծել է Տիեզերքը ոչնչից: Ստեղծել է մարդուն փոշիից: Որ յօրինել է բնութեան օրէնքները որ կարող է փոխել նրանց ու քանդել, վերաշինել ամէն բան՝ իր կամքի·ու քմահաճոյքի համաձայն »:

Վերեւի հատուածը եթէ տարբեր տա– րողի մը ենթարկենք, պիտի ըսենք թէ այդ բոլորը բնազանցութիւն են, (մե – թաֆիզիք), անմատչելի՝ մեր մտքի ճշ – դրիտ հասողութեան: Մէկ բառով՝ քն – նելի չեն: Ուրեմն չեն ենթարկուած փոր– ձառութեան: Աւելին: Երբեք հնարաւո – րութիւն չկայ ստուգելու, թէ ճի՞շդ է որ Աստուած վեց օրուան մէջ ստեղծեց տիե– զերքը: Սո՞ւտ է որ ինք հնարեց նիւթը եւ թէ ամէն տարի կախում ունի իր գե – րագոյն կամքէն: Այսինքն , ուզէ կը պա– հէ՝ ուզէ կը քանդէ :

Այս կապակցութեամբ ճի՞շդ է որ Ա – րարիչը անգամ մը ուզեց պատժել մարդ– կութիւնը, Աստուածաշունչով մեզի ա – ւանդուած Ջրհեղեղը կազմակերպելով : Իրրեւ թէ, Նոյ մտաւ տապանը, որ կառ– չելով Արարատի գագաթին, վերստին ըն– ձիւղեցաւ մարդկութիւնը :

Ահա այս անլուծելի բնազանցական և – րեւոյթներուն դիմաց ծնաւ գիտութիւնը, փորձառական գիտութիւնը, որ չընդու – նիր գերբնականը, հրաշքը, անոռապաշ – տութիւնը, Հին Կտակարանը: Իրեն հա – մար ճշմարտութիւններ են միայն այն տուեալները, զորս կրնայ չօշափելի կեր– պով ենթարկել վերլուծման :

Գիտութիւնը, իր յարակից ստորաբա – ժանումներով, ինչպէս բնագիտութիւն , տարրալուծութիւն , աստղաբաշխու – թիւն, տիեզերագիտութիւն եւն·, իրեն օժանդակ ունենալով փիլիսոփայական երկու հոսանքներ, դրապաշտութիւնն (փոզիթիվիզմ) ու նիւթապաշտութիւնը (մաթերիալիզմ), սկսեալ Միջին Դարէն մինչեւ մեր օրերը, եկաւ քանդել ստա – ուածարանութեան տարփոզածը: Գիտու – թիւնը կեանքի ամէն երեւոյթի դիմաց սկսաւ փնտռել «ինչո՞ւն եւ ինչպէ՞ս »ը:

Ինչո՞ւ, օրինակ, նոյն ծնողքէն ծնած զաւակները, նոյնիսկ երկուբեակ, չեն նը– մանիր իրարու: Կենդանական աշխարհին մէջ երբ էգը միաժամանակ 3–4 ձագուկ– ներ կը բերէ աշխարհ, ինչո՞ւ ատոնք չեն նմանիր իրարու՝ գոյներով, մեծութեամբ եւ ուժի կողմէ: Ինչո՞ւ զարերու ընթաց – քին ընձուղտին վիզը կարճութենէ անցաւ երկայնութեան: Ինչո՞ւ նախամարդուն , կամ կենդանիներուն կազմախոսութիւնը տարբեր է այս օրուան էակներէն: Սկզ – բնաւորութեան ուրկէ՞ առաջ եկաւ մարդ արարածը երկրի վրայ :

Ահա խնդիրներ, որոնց լուծման կը մի– ւռի Վարանդեան իր այս աշխատու – թեամբ :

Մենք հոս նպատակ չունինք վերեւի ո – րոնումները ընդհանրացնելու: Մատնա – նշեցինք, եւ այսքան :

Ըստ Վարանդեանի, որ առաջնորդուած է դրապաշտ փիլիսոփաներ Օկիւստ Քոն – թի, Սփէնսըրի, Հեկէլներու տեսութի – նէն, կրօնքը պիտի ընկրկի, քանի որ դի– տութիւնը վերջին քանի մը դարերու ըն – թացքին բացատրեց, բնութեան երեւոյթ– ներու «ինչու»ները:

Կրօնքը, որ բազմատառուածութենէն մինչեւ միատառուածութիւն քալած է մար– դուն հետ, եւ որուն ծնունդը կը վերա – դրծուի մարդ արարածին բնութեան վայ– րագ երեւոյթներէն զդեցած վախերուն , (կայծակ, որոտում, խաւար, հրաբխային պոթկումներ, երկրաշարժ, փոթորիկ , եւայլն) պէտք էր տեղի տար՝ քանի որ դիտութիւնը եկաւ պարզեց ատոնց պատ– նիքները:

Եւ սակայն, կրօնքն ալ իր աստուածա– պետական կարդերովը, դիտութեան յա – ռաջդիմութեանց քովն ի վեր, փոխանակ տարուէ տարի ընկրկելու, ընդհակա – ռակն կը ճիւղաւորուի ,դղալապէս ներկայ է ընկերային կեանքին մէջ :

Վարանդեան իր այս գործին յառաջա– բանին մէջ տեղ մը կ'ըսէ արդէն .— « Կրօնը չարունակում է մնալ, իրրեւ մե– ծագոյն սրբութիւններից մէկը, եւ այդ «սրբութեանը» պէտք է մօտենալ ··· զգուշութեամբ »:

Հեղնա՞նք, մարդոց միամտութեան հանդէպ :

Ընդհակառակն: Ուրիշ տեղ մը, խորա– նելով կրօնական զգացումը, Վարանդ– եան միատառուածութիւնը կը տանի ընդ – հանրական արուեստներու բարձր երե – ւոյթներուն եւ կ'ըսէ .

— « Լսեցէք այդ վիթխարի , երկնա – գնշոյլ պատարագը Պեթհովէնի Ցրդ հա– մանուագին մէջ, ականջ դրէք սիւեպեր – կան ցաւի այդ ազնուզոյժ մրմունջներին, շղթայազերծ գահավիժող այդ փոթոր – կին···: Գնացէք ապրելու նոյն գոռ փո– թորիկը բնութեան ազատ գրկի մէջ, լեռ– ներու գագաթներին, ամպրոպի , կայծակ– ներու եւ հսկայ հեղեղատներու ոլորապը – տոյտ յորձանքներում···: Գնացէք լսելու Հոմի Ս· Պապրոսի Մայր Տաճարում զաւակական «Լամանթացիոն»ի սրտաճմ– լիկ կչռոյթը: Այդ ողբաձայն, մահահը– բաւէր ղօղանջը, այդ լացող եւ լացա– ցնող երաժշտութիւնը···: Դուրս եկէք այնտեղից եւ մտէք Սիքստինի մատուռը, դիտեցէք Պուօնարոտտիի հսկայատիպ որմանկարը, «Վերջին Դատաստանի » հանճարաշունչ սոսկումները : Ծորտաւո– ւեցէք բնութեան եւ արուեստի այդ դի– թիչ ներդաշնակութեան մէջ: Ապրեցէք այդ վսեմ յոյզերը, այդ ահեղ, սաստկա – գուցիչ տպաւորութիւնները.— Եւ դուք չէք կարող չհամակուիլ նոյն կրօնական որմադրութեամբ, նոյն կախարդիչ , միստիկական չունչով: Դուք չէք կարող

Ա Ր Ա Ֆ Ս

•

Արաքս գետի ափին բերդ մը կայ, շատ հին ժամանակներէ կը մնայ իր սեւցած պատերով ու մաշած քարերով: Այդ բեր– դը դեռ հոն է և սարսափ կ'ազդէ բնակիչ– ներուն ,մանաւանդ աղջիկներուն, որոնք քովէն վազելով կ'անցնին եւ կ'ըսեն թէ լալու ձայներ կը լսուին եւ ոգիները զի – բենք կը հալածեն :

Բարձր ժայռի մը վրան է բերդը եւ թե– ւաւոր գուլեր ու վիշապներ՝ արդէն շա – տոնց քարացած, անոր դրան պահակները են: Այդ երկիրը ժամանակին չոր անա – պատ էր ու դեռը շատ հեռուէն կ'անցնէր, հոն չկար ոսկի խաղող, կաթի պէս տանձ ու խնձոր, ցորենը կ'այրէր արեւէն եւ ոչ մէկ ծաղիկ կը բուսնէր: Բայց բնակիչնե– րը կը սիրէին այդ հողը եւ չէին ուզեր ա– ւերւլի բարերար երկիրներ երթալ, հոն ծը– նած եւ հոն մեռած էին իրենց հայրերը :

Ամէն նոր տարի՝ Օգոստոս ամսուան մեր հեթանոս հայրերը դոհեր կ'ընէին Ի– րենց աստուածներուն որ տարին առատ ըլլար եւ ցորենը բուսնէր ու միրգերը դե– ղեցիկ ըլլային :

Եղաւ տարի մըն ալ որ սաստիկ երկրա– շարժ պատահեցաւ, հողը ճեղքուեցաւ, տուները փլան եւ հսկայ ժայռեր վրիպան Մասիս լեռնէն:

Գաղաքին ծերերը եւ քուրմերը հաւաք– ուեցան եւ ըսին.

— Աստուածները մեղի սաստիկ բար – կացած են, անոնք կ'ուզեն որ Հայաստա– նի ամենագեղեցիկ աղջիկը իրենց նուիր– ուի :

Անոնք շրջեցան մեր երկիրը, գացին Արմաւիր, գացին Արտաշատ, անցան Տիգրանակերտը եւ դարձան դէպի Վան եւ քիչ անդին Արտամետ գաղաքը կար ղմր– բուխաէ ծառերու մէջ, հոն գտան Հա – յաստանի ամենագեղեցիկ աղջիկը, Արաք– սին:

Սեւ վիճակը Արաքսիին ինկաւ, հազիւ տասնըվեց տարեկան կար եւ կարծես դեռ մօրը կաթէն նոր կտրուած էր: Առին Ա– րաքսին ու փառաւոր կառքի մը վրայ՝ տարին իրենց երկիրը: Տասներկու ճեր– մակ ձիեր կը քաշէին անոր կառքը եւ կոյսեր ու կիներ կը պարէին կառքին առ– ջեւէն :

Երբ հասան իրենց աշխարհը, ժողո – վուրդը ուրախութեամբ լեցուած սոսկա – լի աղաղակներ հանեց, դինուորական փո– ղերը հնչեցին եւ բոլոր ասպետները իրենց սուրերը մերկացուցած անոր առջեւ պա– տիւ կեցան :

Եօթը օր եւ եօթը գիշեր ուրախութիւն ըրին, ապա հաւաքուեցան երկրին բոլոր քուրմերը եւ աղօթեցին Արաքսիին վրայ, յետոյ գինքը օծեցին անուշահոտ իւղե – րով, գլխուն վարդէ պսակ մը դրին, ճեր– մակ զգեստներ հագցուցին ու մեծ յաղ – թանակով տարին դէպի հին օրերու բեր– դը:

Ծերունի քուրմ մը բարձրացաւ ժայռի մը վրայ եւ հրամայեց որ բոլորը լուռն:

— Ով աստուածներ, ըսաւ, ահա ձեզի կը նուիրենք Հայաստանի ամէնէն գեղե – ցիկ աղջիկը· դուք մեր երկրին առատու– թիւն տուէք, դուք բռնեցէք որ մեր ո– քերուն տակէն չփախչի եւ մենք երջանիկ ապրինք : Այս կոյս աղջիկը բերդին մէջ պիտի մեռնի ձեր սիրոյն համար: Ով աստուածներ, ձեզի կը նուիրենք Արաք – սին:

Բացին սեւ բերդին երկաթէ դռները եւ խեղճ Արաքսին հոն բանտեցին, քառա – սուն բանալիներով դռները կղպեցին ու գացին:

Խեղճ Արաքսին սարսափելի ճիչերով ու լացով մարած գետին ինկաւ, բայց ան – դութ ծերերը փակեցին բերդին դռները եւ իրենց սրտերն ու գացին :

Անցան երկար օրեր· Արաքսին նստած նեղ պատուհանի մը առջեւ կը դիտէր սրտմտութեամբ գաշտերն ու բնակիչները: Ամէն մը առտուան կառքեր ամէն օր անոր կը բերէին հացի կտորներ, զոր խառնելով իր ազի արցունքներուն այնպէս կ'ուտէր, հարիւրաւոր ճնճղուկներ կատուներով ջուր կը բերէին ու կը լեցնէին քարի մը խորշը որպէսզի Արաքսին ծարաւէն չմեռ– նէր :

Հ· ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՆՈՅՈՆ ՑՂԳՑՈՂՈՎ

ՄՎՇԵՑ ԴԱՃՈՄ

— Մարդ ուզում, բեզ նայելիս չես կարող հավատալ, որ քո մեջ այդքան մեղք կա։ Ինչպե՞ս ես դու կարողանում ամեն ինչ այդքան հանգիստ ընդունել։

— Ի՞նչ իմանամ, ինչ ասեմ։ Ես ինձ մեղավոր չեմ զգում։ Ինչ որ արել եմ, ուրիշներն էլ են արել։ Ես ինձ ոչ ավելի վատ եմ համարում, ոչ էլ ավելի լավ։ Ես ինձ ոչ մի բանում չեմ մեղադրում։ Ինչ որ պետք է լիներ, եղավ։ Ինչ որ պետք է լինի, կլինի։ Ինչ որ պետք է անեմ, կանեմ։ Ինչ որ պետք է ասեմ, կասեմ։ Ինչ որ պետք է լսեմ, կլսեմ։ Ինչ որ պետք է տեսնեմ, կտեսնեմ։ Ինչ որ պետք է ուտեմ, կուտեմ։ Ինչ որ պետք է խմեմ, կխմեմ։ Ինչ որ պետք է անեմ, կանեմ։ Ինչ որ պետք է ասեմ, կասեմ։ Ինչ որ պետք է լսեմ, կլսեմ։ Ինչ որ պետք է տեսնեմ, կտեսնեմ։ Ինչ որ պետք է ուտեմ, կուտեմ։ Ինչ որ պետք է խմեմ, կխմեմ։

Ցավոք, «Ժողովուրդ խնամյոց» ժողովածուն ևս չի ազատվել «Հայկազնյան» ու «Ազգային» ոգուց։ Ահա թե ինչ է գրում Ղազարոս Աղայանը «Ժողովուրդ խնամյոց» ժողովածուի մասին։

Ղ. ԱՂԱՅԱՆ

Ժողովածուն բացվում է Ղ. Աղայանի «Ժողովուրդ խնամյոց» ժողովածուի առաջաբանով։ Ղ. Աղայանը գրում է, որ ինքը հավաքել է այդ ժողովածուի նյութերը, որ ինքը խմբագրել է այդ ժողովածուն, որ ինքը հրատարակել է այդ ժողովածուն

միակ երաշխիքը ազատ աշխարհին հա – մար : Հիւլէական ռումբերը ցարդ նպաս – տեցին պատերազմը խափանելու, չնոր – հիւ արեւմտեան աշխարհին վայելած դե – րազանցութեան : Ջրածին ռումբն ալ ա – հարկու ազդարարութիւն մըն է անոնց որ կը խորհին նախայարձակում կատարել : Մենք արդէն հաստատած ենք թէ պատ – րաստ ենք քննելու սպառազինութեանց խնդիրը, դասական ըլլան թէ հիւլէական : Քննութիւնը պէտք է ընդգրկէ այդ բո – լոր զէնքերը : Ես չեմ կրնար ըմբռնել որ մենք հրաժարինք միակ ուժէն որ ազատ աշխարհը կը պաշտպանէ համայնավարա – կան դերութեան դէմ» :

Ժընեւի խորհրդաժողովի մասին ալ խօ – սելով, Պ. Իսըն յայտարարեց .— «Զննք կրնար ընդունիլ որ հինգ պետութիւններ, ինչ որ ալ ըլլան, այլամերժօրէն իրա –ւունք ունենան վճռելու խնդիրներ որոնք կը շահադրգռեն բազմաթիւ պետութիւն – ներ : Մնաց որ Ժընեւի խորհրդաժողովը ասիական խնդիրներու ժողով մը պիտի ըլլայ, այլ խորհրդակցութիւն մը՝ Ko – րէական եւ Հնդկաչինի մասին» :

Գալով Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին , «կառավարութիւնը մտադիր պիտի ծանուցանէ թէ ի՛նչ միջոցներ կը – նայ ձեռք առնել Մեծն Բրիտանիա , օգ – նելու համար այդ ծրագրին իրականաց – ման : Այդ միջոցներով մենք կարելի դո – ծակցութիւնը պիտի ընծայենք միացեալ բանակի ղինակիցներուն» :

Նախարարը կը յուսայ թէ Ֆրանսայի խորհրդարանը մտադիր պիտի ձեռնարկէ ծրագրին քննութեան :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԵՒՓԱՔԻՍՏԱՆԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ստորագրութիւնը մեծ խանդավառու – թիւն չպատճառեց Անդարայի մէջ, ինչ – պէս կը հետագրէ «Լը Մոնտ»ի թղթակի – ցը : Թուրքիա միշտ կը յուսար իր չուք – ջը համախմբել արաբական պետութիւն – ները, Միջին Արեւելքի պաշտպանու – թեան համար, բայց կէս ճամբան մնաց :

ԵԳԻՊՏՈՍԻՆ կը հետագրեն թէ Գահի – րէի մէջ զօրքը ցրուեց երկու հազար ու – սանողներ որոնք ցոյց մը սարքած էին , բողոքելու համար սահմանադրութեան վերահաստատման յետաձգման որոշու – մին դէմ : — Բժիշկները բացարձակ հան – պիստ պատուիրեցին զօր. Նեկիպի , մին – չեւ 10 ապրիլ :

15 ՕՐ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատապար – տուեցաւ Լոզանի համալսարանին յունա – կան գրականութեան դասախօսը՝ Պոնտո, որ կը դատուէր իբրեւ լրտես : Ցետագէ – ուած է պատիժին գործադրութիւնը :

Հ . Ց . Դ . ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՀԵՌԱԽՕՍԸ

Հ . Ց . Դ . Մոնմորանսիի Թանգարանի հեռախօսի նոր հասցէն է՝ 964–26–21 (օ – թոմաթիք) :

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սեւռի Մուրատեան վարժարանին աչա – կերտներէն Ցակոբ Ֆէրմանեան պետա – կան պատկառելի (պաքալորէա) քննու – թիւններուն առաջին բաժնին ներկայանա – լով ոչ միայն յաջողած է , այլեւ երկրորդ մասի քննութիւններուն պատրաստուելու համար Լիսէ Շափթալ արձանագրուած ըլլալով , առաջին ամսէն իսկ 42 ֆրանսա – յի դասընկերներուն մէջ առաջին եղած է : Այս առթիւ իր ծնողքը եւ Մուրատեան վարժարանը մասնաւոր շնորհաւորու – թեան արժանացած են :

Իրեն հետ միաժամանակ վկայեալ Սար – դիս Գրեան նոյնպէս ուշադրաւ աչա – կերտ մը կը հանդիսանայ Լիսէ Շափթալի մէջ :

Իսկ Ցակոբիկ Մալաճեանը որ որոշեալ նուազագոյն տարիքէն 22 ամիս փոքր ըլ – լալով Սէն է Ուազի քաղաքապետարանէն բացառիկ արտօնութեամբ մասնակցած է վերոյիշեալ քննութիւններուն , նոյնպէս յաջողած է : Շնորհաւորութիւններ թէ ա – շակերտներուն եւ թէ Մուրատեան վար – ժարանի ուսուցչական կազմին :

ԵՐԳԻ ԴԱՍԵՐ

Ձայնի մշակում, մարզում ձայնասփիւ – ռի, օփերայի եւ համերգներու համար , Մարկեզի – Գարսիայի հոչակուած մեթո – տով :

Տեսակցութիւն ժամադրութեամբ :
Մատչելի պայմաններ :
Տիկին ՋԱՄԱԼԵԱՆ՝
22, Ave. Reille, Tél. GOB. 30 - 15

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՆԵԶՕՆ Ի ՊԱՏԻՒ ԴՐԱԳԻՏՈՒՀԻ ԵՒ հանրային դործիչ ՏԻԿ.ԼԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴԻ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դ . «Քրխտա – վոր» խումբի կողմէ : Մայիս 9ի կիրակի ժամը 15ին, Ազդ . Տան Թատերասրահին մէջ :

ՔԱՐՈԶ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հայր . պատուիրակ վեր . Տ . ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ . Վ . ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ պիտի քարոզէ այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս . Պօղոս – Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԱՑՐ . ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու
11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս . պատարագ ժամը 10 , Դռնքացէք 4 .30 :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Ճ . Կ . Խաչէ Սէն Ժեռոմի վարչութիւնը չնորհակալու – թեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները . — Այբի Տիկին Վերժին Դաւիթեանէ 2000 ֆրանք , իր ամուսնոյն ողբացեալ Ցակոբ Դաւիթեանի մահուան առթիւ : Նոյնպէս Տէր եւ Տիկին Արամ Տէրտէրեան , Տէր եւ Տիկին Նշան Մարանեանէ հազարական ֆրանք , փոխան ծաղկեպսակի , ողբաց – եալ Աւետիս Տայիկեանի մահուան առ – թիւ :

Սէն Ժեռոմի թաղական խորհուրդը եւս չնորհակալութեամբ առացած է Աւետիս Տայիկեանի մահուան առթիւ , երեք հա – զար ֆրանք , Նոթր Տամի թաղեցիներէն հինգ հարիւր ֆր . , ալ Պ . Կարպիս Ձա – նիկեանէ , ի նպաստ դպրոցին :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՑԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ , աշխարհահռչակ թարգմանութիւն Սրապիոն Վ . Ուլուհոճեանի : Ընտիր տպագրու – թեամբ եւ պատկերազարդ : Տպ . Վենե – տիկ , 1952 , Ս . Ղազար : Գին 3 .50 դուխց . ֆրանք :

ՓՈՔՐԻԿ ԼՈՐՏ , Ֆ . Հ . Պըրնըթ , Թարգմ . Հ . Ց . Զանէթեան : 1954 , գին 1 .50 դուխց . ֆրանք :

ԴԷՊԻ ԱՂԲԻՒՐԸ լոյսին (Տիեզերքի ա – ւազծուածը) : Հ . Եփրեմ Տէր Ղազարեան : Վենետիկ : 1953 : Գին 1 .50 դուխց . ֆր . :

ՆԿԱՐԱԳՐԻ ՏԷՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ , Թոթ Թեհամէր : Հունգարական բնագրէն Թարգմանեց Հ . Անդրէաս Ֆոկոլեան : Վե – նետիկ , 1953 : Գին 1 .75 դուխց . ֆր . :

Դիմել Վենետիկ , Ս . Ղազար , Մխի – թարեան տպարան :

ԾԱԽՈՒ Է

Օդակ չինող (Պութօնիէ) մեքենայ մը Գերմանական վաճառանիշով՝
PFAFF
Հեռախօսել ամէն օր Պօլ . 71 – 86 :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը
Մօտ է Զատիկը .
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
Առանց չէօրէքի Զատիկ չըլլար :
Լաւագոյն ՁԷՕՐԷՔԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Tréviee
Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ թիւը մոռնաք , Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ ՁԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն ի՛նաւցնորդէ :

Աւանդական չէօրէկէն պատ , դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ :

ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած Հ . Ց . Դ . «Փոթօրիկ» խումբի կողմէ : Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդի : Ազդ . Տան Թատերասրահին մէջ , կիրակի 4 Ապրիլ , ժամը 18էն 23 :

Կը նախագահէ ընկ . Շ . ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի ընկ . Ա . ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Շատ ճոխ դեղարուեստական բաժին : Հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Պուֆէ : Կը հրաւիրենք բոլոր հա – մակիրները :

ՇԱՆՕԹ .—Նկատելով որ նոյն օրը կէսօրէ վերջ Վիէնի երգչախումբի երգահանդէսը տեղի կ'ունենայ , կը խնդրենք յարգոյ հասարակութենէն որ երթան քաջալերեն երգահանդէսը , յետոյ պատուեն «ՓՈԹՈ – ՐԻԿ»ի հանդէսը :

ՎԻԷՆԻ ՀԱՅԿ . ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ

ՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի , ապրիլ 4ին ժամը 15ին :

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

(Սալ Ռիշըլիէօ)

Ցայտագիրը՝ Սիւնի , Կոմիտաս Վ . , Բ . Կանաչեան , Եկմալեան , Կարա Մուրզա , Պատմագրեան , Գ . Ալէմշահ :

Ջերմապէս կը խնդրուի որ փափաքող հայրենակիցները կանխաւ ճա – բեն իրենց տոմսերը հետեւեալ վայրերէն .

Հայկական երեք դրամատուներ , նպարա – վաճառներ , Արաքս , Մասիս , Հրաչեան , Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբի վար – չութիւն , «Արաքս» եւ «Ցառաջ»ի խմբա – գրատուներէն :

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել .—
PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7e)

Հաւաքոյթներու, հանդէսներու, ճաշե – րու, հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկները նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով , օդանաւով , երկաթուղիով , ռեէ ընկերութեամբ եւ միեւնոյն գի – ներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար , դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵ – ՐԻԿԱ , ԿԱՆԱՏԱ , ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ , ՄԻՋԻՆ ԱՐԵԻԵԼՔ եւ ամէն կողմ :

Դիմել ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն

American LLOYD

48, Rue de la Republique
Tél: Co. 47.22 et 74.51, Marseille
7, Rue Auber, Paris.

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ , մի – պա , ներքին ներքնա – կեղէններ , ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՆԴԷՍ . ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԷՋ

Հ . Ց . Դ . Մարսէյլի Շրջ . կոմիտէն ընկերական բացառիկ ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ Մարսէյլի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները եւ ընկերուհիները այս կիրա – կի , կէսօրէ ետք ժամը 3ին , Ահարոնեան սրահը , 26 ռիւ տէ Քոնվալէսան :

Կը դեկուցանէ ընկ . ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ԹՈՎ – ՄԱՍԵԱՆ : Նիւթ՝ «Քաղաքական ներկայ կացութիւնը » : Բոլորին ներկայութիւ – նը պարտաւորիչ է :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Հ . Ց . Դ . Ուս . Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի , սովորական հաւաքատե – ղին , ժամը 9ին :

ՄԱՐՍԷՑԻ .— Ճ . Կ . Խաչէ մասնաճիւ – ղին ընդհ . ժողովը՝ այս չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ահարոնեան ակում – բը , ռիւ տէ Քոնվալէսան : Օրակարգ 1 .— Զեկուցում վարչութեան երկամեայ գոր – ծունէութեան : 2 .— Զեկուցում պատգ . ժողովի : 3 .— Ընտրութիւն նոր վարչու – թեան : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՑԻ .— Կապ . Խաչէ Պոմոնի մաս – նաճիւղին ընդհ . ժողովը այս երկուշաբ – թի ժամը 15ին , Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ : Օրակարգ .— Պատգ . ժողովի զե – կուցում եւ բնթացիկ հարցեր : Ներկայ պիտի ըլլայ Ս . Տէր Թոմմասեան : Ներ – կաներուն թիւը բաւարար պիտի համար – ուի :

ՄԱՐՍԷՑԻ .— Կապ . Խաչէ Սէն Ժեռոմի մասնաճիւղին ընդհ . ժողովը այս հինգ – շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին , դպրոցի սրահին մէջ : Օրակարգ՝ զեկուցում պատ – գամաւորական ժողովի եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն :

ՎՐԻՊԱԿ .— Ադունիէի բուժարանին օր – ուան հասոյթը պիտի ըլլայ 12 .000 լիր . ոսկի եւ ոչ թէ 12 , ինչպէս տպուած էր ե – րէկ , սխալմամբ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՊՈՒՏՕ , Կ . Տ .— Արձանագրեցինք նոր բաժանորդը :

ԼԻՈՆ , Կ .— Նոյնպէս :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Որեւէ գործ կը փնտռէ երիտասարդ աշխատասէր մը :

Դիմել Թերթիս վարչութեան :

ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

144, Rue St. Honoré

GUT. 44 - 98

ՆՈՐ ՏՏԱՑԱՆՔ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱ , ՓԻԼՕՆ 800 ՖՐ .

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու , պաշտօնական հաչուեցոյցներով , իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

Պ Ո Ս Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ , բոլորիայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով , նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ԱՊՐԻԼ MARDI 6 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7338 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ : ԹԻՒ 2749

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՍԱՆՋԵԼԻՆ

●

Խօսքը, դարձեալ, հիւլէական ուժի մասին է,— ահաւոր մղձաւանջ մը՝ ամբողջ մարդկութեան համար :

Մինչ փորձեր կը կատարուին չափելու համար հիւլէական թէ ջրածին ռումբերու զօրութիւնը, միւս կողմէ հետզհետէ կը ծանրանայ ուրիշ մահոդութիւն մը, — կարելի՞ է ձեռքի տակ պահել, սանձել այդ ուժին գործածութիւնը :

Ուրիշ խօսքով, կրնա՞ք զայն պահել հակակշռի, «քոնթրոլ»ի տակ, որպէսզի ուրիշ աւերներ չգործէ, ինչպէս եղաւ վերջին փորձերուն ատեն, Մարտ 1էն հետք, երբ 20 – 30 մաիլոնոյի ձկնորսներ այլուղքները ստացան, իրենց ախորժակը կորնչուցին եւ դեռ կը դարմանուին :

Մ. Նահանգներու Հիւլէական Ուժի յանձնաժողովին նախագահը, Ժովլակ Սթրաուս, որ ներկայ եղած էր Մարտ 26ի փորձերուն, իր զեկուցումին մէջ տեղ – կութիւններ հաղորդեց նաեւ այս մասին :

Հաստատելէ վերջ թէ իրենց սպասածէն երկու անգամ աւելի արդիւնք ստացան, Ժովլակը հաւաստեց թէ միեւնոյն ատեն տեսան որ կարելի է հակակշռի տակ պահել ջրածին ռումբը :

Ուրիշ խօսքով, կրնա՞ն զայն պահել պէս վարել որ ուրիշ հետեւանքներ չու – նենայ, բացի առաջադրուած նպատակէն : Այսինքն աւերներ չգործէ նախատեսուած սահմանէն անդին, չվթարչար անակն – կալներով :

Այս հաւաստիքը բաւակա՞ն է, փարա – տելու համար ահաւոր մղձաւանջը :

Որեւէ առաջադրուած նպատակ նոյն – քան անսանձելի եւ «անկշռելի» է, իր հե – տեւանքներով, որքան չնախատեսուածը :

Ձիշդ այս պատճառով ալ, հետզհետէ կը բազմապատկուին կոչերը, հիւլէական զէնքերը արգիլելու, նոյն իսկ փորձերը դադրեցնելու համար :

Վերջին կոչը ուղղուեց Հնդկաստանի վար – չապետը, Նեհրու, որ իր քաղաքականու – թեան մէջ կը ներշնչուի վարպետէն՝ Կանտիէ :

Նեհրուի ճառէն անմիջապէս առ, Անգ – լիոյ արտաքին նախարարը, Իրըն, «ան – ըմբռնելի» կը գտնէր «հրաժարիլ միակ ուժէն որ ազատ աշխարհը կը պաշտպանէ համայնավարական գերութեան դէմ » :

Միեւնոյն ատեն կը բացատրէր թէ « հիւլէական ռումբերը ցարդ նպատակին խափանելու պատերազմը» եւ թէ «ջրա – ծին ռումբն ալ նոր ազդարարութիւն մըն է», որպէսզի ոչ ոք փորձէ նախայարձա – կում կատարել :

Այս ճառէն առաջ, աննախընթաց եւ աննկարագրելի ներկայացում մը տար – քուած էր Մ. Նահանգներուն մէջ, անց – եալ հինգշաբթի օր :

Լարուած էին չարժանկարի եւ հեռա – պատկերի (Թելեվիզիոն) բոլոր մեքենա – ները, ներկայացնելու համար 1952 Նո – յեմբերին կատարուած առաջին փորձե – րուն արդիւնքը, դունատը :

Ահա քանի մը տեղեկութիւններ, այդ առթիւ հրատարակուած նկարագրու – թիւններէն :—

Ջրածին ռումբին պայթիւնէն ամպ մը դոյացած էր 150քիլոմեթր լայնութեամբ : Կղզի մը (Էլուկլար) կը սրբուէր աշխար – հի քարտէսին եւ իր տեղը կը կազմուէր հրաբուխի խառնարան մը որ կրնար կլա – նել 17 յարկէ բաղկացած չէնք մը կամ իր մէջ առնել Հռոմի Կոլիսէոնին 74 ան – գամը : Ամպը երկու վայրկեանի մէջ հա – ասած էր 49 էյֆէլի աշտարակներու բարձ – րութեան, իրարու վրայ դիզուած, իսկ տասը վայրկեանէն՝ 50 քիլոմեթրի : Հրե – ղէն գունդ մը կազմուած էր վեց քիլոմէ – թրը տրամագծով : Ամէն ինչ բնաջնջուած էր հինգ քիլոմեթր շրջագծի մը մէջ, իսկ մեծ աւերներ յառաջ եկած էին տասը քի – լոմեթր շրջագծի մը մէջ :

Շ.

ՕՐՌԻԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՑԵՐ ԱՋԵՐՈՒԻ ԿՈՂՄԷ

●

ՑՈՒՑԱՐԱՐՆԵՐԸ ԽՈՇՏԱՆԳԵՑԻՆ ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ ԵՒ ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Կիրակի օր միջադէպ մը պատահեցաւ Շան դ'Ելիզէի վրայ :

Ազգակոմեան հոսանքի մը պատկանող ցուցարարներ, որոնք մասնաշէն ժիւէնի բարեկամները կը համարուին, յանկարծ պաշարեցին վարչապետը, Պ. Լանիէլ եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Պ. Փլեւէն, որոնք Անծանօթ Զինուորին դամբարանը զացած էին, մասնակցելու համար ի պատիւ Հնդկաչինի ռազմիկնե – րուն սարքուած արարողութեան մը : Մա – ռնէյէ ժիւէն, որ նոյնպէս ներկայ պիտի ըլլար, վերջին պահուն ետ կեցած եւ Նորմանտիա զացած էր, յուղարկաւորու – թեան մը առթիւ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, Մառէյէլին բարեկամները ու – զած էին իրենց զայրոյթը յայտնել անոր պաշտօնանկութեան առթիւ : Քանի մը հարիւր ցուցարարներ հաւաքուած էին եւ անկարդութիւնը սկսաւ Պ. Պ. Լանիէլի եւ Փլեւէնի ժամանումէն անմիջապէս վեր – ջը, «կեցցէ՛ ժիւէն» աղաղակներով : Բազմաթիւ ցուցարարներ յանկար խո – յացան վարչապետին եւ նախարարին վը – րայ, խզելով ոստիկանական շղէն : Պ. Փլեւէն երկու անգամ ապատակուեցաւ, ինչպէս կը դրեն տեղական թերթերը, իսկ վարչապետը ոտքի հարուածներ ստացաւ, իր կառքէն վար առնուելով, բայց յաջո – ղեցաւ ոստիկանական կառք մը մտնել :

Ցուցարարները այս անգամ յարձակե – ան այդ կառքին վրայ, որ յաջողեցաւ հեռանալ : Ճետոյ չրջապատեցին Պ. Փլե – եւէնը, որ զերի մնաց քան վայրկեան : Միեւնոյն ատեն թռուցիկներ ցրուած է – ին, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— «Ո՞վ պիտի յաջորդէ մառէյէլ ժիւ – էնի. Ֆոն Շթուլփնագէլ՞ը : Այսօր ժիւէնը կը նեռեն, վաղն ալ ոը Կոլը պիտի ձեր – բակալեն » :

Զօր. Օթթօ Ֆոն Շթուլփնագէլ Փարիզի պինուորական կառավարիչն էր դրաւման առաջին տարիներուն : Ինչպէս մառէ – չալ ժիւէն, նոյնպէս զօր. ոը Կոլ հակա – ռակ են եւրոպական միացեալ բանակի ծրագրին, որ կը տրամադրէ Գերմանիոյ վերազինումը : Թռուցիկներէն կը հետեւի թէ ցուցարարներէն չատերը կը պատկա – նէին զ«ր. ոը Կոլի կազմակերպութեան որ տակաւ կը գտնէ Ֆրանսայի ներկայ պե – տական կարգադրութիւնը եւ կը պահանջէ զօ – րաւոր իշխանութիւն մը :

Թերթերը կը գրեն թէ «կեցցէ՛ թագա – ւորը» աղաղակներ ալ կը լսուէին : Ուրեմն արքայականներ ալ կը գտնուէին ցուցա – րարներուն մէջ : «Ֆիգարօ» համայնավար – ներն ալ մեղադիր կը նկատէ այս ցոյցին, դաւելով թռուցիկին հակասական բո – վանդակութենէն եւ ուրիշ պարագաներէ : Եւ կ'ըսէ թէ խռովութիւնը պայթեցաւ մէկ վայրկեան լուսթենէն եւ «Մարսէյ – եզը»էն վերջ, երբ Պ. Լանիէլ կ'ուղէր առարկել ոսկեմատեանը : Ցանկարծ ա – ղաղակներ լսուեցան.— «Հրաժարեցէ՛ք : Անկցի՛ Փլեւէն : Կեցցէ՛ բանակը» : Ճետոյ սկսան հրմշտուքը եւ խոշտանգումը, Փա – նի մը ոստիկաններ յաջողեցան վարչա – պետը տեղաւորել Փարիզի պինուորական կառավարիչին կառքին մէջ, աջակցու – թեամբ ոստիկանութեան վերատեսուչին, իսկ Փլեւէն, որ կը փորձէր Պ. Լանիէլի ընկերանալ, մէկդի քաշուեցաւ եւ ստիպ – ուեցաւ ճամբայ փոխել երեք անգամ, թռուցիկներու տեղատարափին տակ : Այդ պահուն օդնական ուժեր հասան եւ նա – խարարը կրցաւ իր կառքը մտնել, զանա – զան հարուածներ կրելով : Իր մեկնումէն ետք ոստիկանութիւնը ցրուեց ամբոխը, որ կը բաղկանար երկու հազար հոգիէ :

Թերթերը կը գրեն թէ Պ. Փլեւ ոը Կոլ, զօրավարին եղբայրը, չաբաթ օր հեռա – խօսով զարմանք յայտնած էր ոստիկա – նութեան վերատեսուչին, որ այնքան ստուարաթիւ ուժեր կը պատրաստէր յարգանքի արարողութեան մը առթիւ : Պ. Փլեւ ոը Կոլ կ'հերաշխաւորէր թէ որ եւ է դէպք պիտի չպատահի :

× Դէպքէն վերջ, վարչապետը տեսակ – ցութիւն մը ունեցաւ ներքին նախարա – րին՝ Պ. Մարթինօ – Տեփլայի հետ, որուն կ'ընկերանար ոստիկանութեան վերատե – սուչը : Նախարարը չափազանցեալ կը նը – կատէ հրատարակուած տեղեկութիւննե – րը, կ'ըսէ թէ ոչ վարչապետը, ոչ ալ նա – խարարը խոշտանգուեցան եւ թէ ամբողջ անկարգութիւնը տասը վայրկեան տեւեց, թշնամական աղաղակներով եւ հրմշ – տուքներով :

× Մառէյէլ ժիւէն, կիրակի դիշեր Փարիզ վերադառնալով, մեծ ժեց ընդու – նել թղթակիցները : Իր թիկնապահը յայ – տարարեց թէ մառէյէլը գոհ է որ ներկայ չեղաւ արարողութեան եւ թէ որեւէ պա – տասխանատուութիւն չունի պատահած միջադէպին մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

« ԴԱԻԱՌ»Ը ԹԱՐՄՈՒԹԻՒՆ ԲԵՐԱՒ

Կիրակի օր եօթը ժամ հայկական մբռնո – ղրտ վայելեցինք Փարիզի մէջ, Սորպո – նէն մինչեւ Ազգ. Տուն, շնորհիւ Վիէնի Հայկ. երգչախումբին :

Ժամը 3էն մինչեւ 6, «Սալ Ռիշըլիէօ»ն դարձած էր Հայաստան, բազմութեամբ և երգերով :

Կրնամ ըսել թէ ասեղ ձգելու տեղ չկար, բուն սրահէն մինչեւ վերատուները :

Երգչախումբին անդամները եւ անդա – մուհիները փարիզ եկած էին շաբաթ առ – տու, փառաւոր օթոբարով մը որուն ճա – կատը արձանագրուած էր, փրանսերէն, — « Վիէնի Հայկական երգչախումբ » :

Նոյն օրը իրիկուան դէմ, եռուզեռ մը Ազգ. Տան պարտէզին եւ թատերասրահին մէջ :

Հիւրընկալ տիկիններ և ազգականներ կը սպասէին վարը, Ցառաջի խմբագրատան մէջ, տուն առաջնորդելու համար եկ – ուորները :

Կէս ժամուան մէջ ամէն ինչ կարգա – դրուած էր : Ոչ մէկը դուրսը մնաց : Եւ դեռ կային հիւրընկալները որ հիւր կը փնտռէին ...

Բուն երգահանդէսի մասը ձգելով մաս – նագէտներու, ըսեմ, մէկ բառով, որ ար – ժանի էր ջերմագին շնորհաւորութեան, իրրեւ աշխատանք եւ զոհողութիւն :

Անհնարագրելի էր խանդավառութիւ – նը, սկիզբէն մինչեւ վերջը :

Շատեր կը հարցնէին.

— կարելի չէ՞ փարիզի մէջ ալ այսպիսի ձեռնարկ մը կատարել, իրրեւ ամէնէն ազդու միջոցը սերունդի փրկութեան : Մեծ մասով այստեղ ծնած են : Տեսէք ինչպէս լաւ կ'արտասանեն բառերը .— «Մայր Արաքսի ափերով», «Հայր Մեր», « Ո՛վ մեծասպաւէր , կեա՛ց անսասան », «Հայրենիք», «Հայաստա՛ն»... եւ զգա – ցումով :

Բոլորը տետրակներ ունէին, հայերէն , ոչ թէ լատինատառ :

Երգչախումբը պիտի մեկնէր կիրակի գիշեր : Խմբավարը, Յովսէփ վրդ. Լեւոն – եան, դարձեալ Ազգ. Տուն կ'առաջնորդէր երգիչներն ու երգչուհիները, մասնակցե – լու համար Հ. Ց. Դ. «Փոքորիկ» խում – բի խնջոյքին :

Ոգեւորութիւնը չարունակուեցաւ գի – շերը ուշ ատեն, մեներգներով, խմբերգ – ներով եւ բաժակաճառերով :

Այս առթիւ համեստ սեղան մըն ալ սարքուած էր, ի պատիւ երիտասարդ հիւրերուն, որոնք մեկնեցան լաւագոյն տրամադրութեամբ :

Այսպէս, «Գաւառ»ը — 1000 – 1500 հո – գինոց համեստ գաղութ մը, Վիէն, թար – մութիւն բերաւ բազմահայ Փարիզի, իր տաք շունչով եւ օրինակելի նախաձեռ – նութեամբ :

Ապրի՛ Վիէնի Հայկական շրջուն երգ – չախումբը, կեղրոնի օրինակ հաւատքի եւ ինքնագործունէութեան :

Վ.Ա.Հէ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ԿՆԱՒԱՋԱՐԿԵՆ ՆԻՍՏԻ ՀԻԱՒԻՐԵԼ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի օր, 4 Ապրիլ, արեւմտեան մայ – րաքաղաքները ոտնկայն Ատլանտեանկոդ – մակերպութեան 5րդ տարեդարձը :

Դաշինքը ստորագրուած էր 1949 Ապրիլ 4ին, Ուաշինկթընի մէջ, մասնակցու : թեամբ 12 արեւմտեան պետութեանց ո – րոնց յետոյ միացան Յունաստան եւ Թուրքիա : Գլխաւոր նպատակն էր կազ – մակերպել Արեւմուտքի ապահովութիւնը : Այս առթիւ ճառեր խօսուեցան մասնաւո – րապէս Անգլիոյ և Մ. Նահանգներուն մէջ : Անգլիոյ արտաքին նախարարը դոհունա – կութիւն յայտնեց ստացուած արդիւնքին համար եւ ակնարկելով Գերմանիոյ մաս – նակցութեան՝ ըսաւ .

— Տակաւին չատ անելիք ունինք : Զինուորական տեսակէտով կարեւոր է որ արեւմտեան Գերմանիան իր աջակցու – թիւնն ընծայէ կարելի եղածին չափ չուտ, թէ իր սեփական երկրին եւ թէ արեւմտ – եան Եւրոպայի պաշտպանութեան :

Նախկին նախարար Հարթլի Շոքրոս, որ Անգլիոյ ներկայացուցիչն էր Նիւրընպէր – կի ատեանին մէջ, բաւ.— « Ուզենք – չուզենք Գերմանիան պիտի վերապինուի , վասնզի այդ բնական իրաւունքն է դերիչ – խան ազգի մը : Պատերազմի պարագային, նախընտրելի է որ Գերմանիան վերապին – ուած ըլլայ բարեկամ քան թէ թշնամի ճակատի վրայ : Ուրեմն պէտք է ուշա – դրութիւն ընենք որ Գերմանիոյ վերապի – նումը, որքան ալ անհամոյ ըլլայ, կա – տարուի Եւրոպայի միացեալ պաշտպա – նութեան չրջանակին մէջ» :

× Մ. Նահանգներու արտաքին նախա – րարը, Պ. Ֆ. Տըլըս ալ կրկնեց թէ Ա. Մ. Միութիւնը ռազմախուզ մը կը փորձէ, ա – ռաջարկելով Ատլանտեան դաշինքին միա – նալ : «Անոր նպատակն է խորտակել այդ կազմակերպութիւնը : Թերեւս նոր ոչ – խարհամարհի մը վտանգը նուազած է վերջին ամիսներու ընթացքին : Եթէ այդ – պէս է, եւ ես կը կարծեմ թէ այդպէս է, մեծ մասով կը պարտինք Ատլանտեան Ապ – դերու միութեան եւ յարաճուն զօրու – թեան : Կարելի է ուրիշ բաներ ալ ընել Ատլանտեան դաշինքին ուժը աւելցնելու համար, երբ վաւերացուի միացեալ բա – նակի ծրագիրը, ապահովելով Գերմանիոյ մասնակցութիւնը Եւրոպայի պաշտպա – նութեան » :

Նախագահ Այզընհաուըր եւս յայտա – րարեց թէ Ատլանտեան պինակցութիւնը հաստատուց միջազգային ընկերակցու – թեան նոր գրութիւն մը որ աննախընթաց է : «Ատլանտեան դաշինքը կը խորհրդանշէ ազատ ժողովուրդներու միութիւնը վը – տանգաւոր չրջանի մը մէջ : Տասնեւչորս ազգեր, տարբեր անհատականութեամբ եւ տար – բեր լեզուներով, անոր միացան վասն պի իւրաքանչիւրը վճռած է պաշտպանել իր անկախութիւնը : Ատլանտեան կազմա – կերպութիւնը կ'ապացուցանէ թէ ազատ ժողովուրդներու գործակցութեան չնոր – հիւ միայն կրնանք լաւագոյնս ամէն վը – տանգէ պահպանել մեր հասարակաց ժա – ռանգութիւնը, ազատութիւնը՝ բռնակա – լութեան դէմ » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

●

Այն օրէն՝ չուրջ հարիւր վաթսուն տարի առաջ՝ երբ Յարութիւն քհնյ. Շմա – ւոնեան Մատրասի մէջ հրատարակեց ա – ռաջին հայ թերթը, դարաւոր հայ մչա – կոյթին վրայ աւելցաւ փառքի նոր պսակ մը՝ որ է «Հայ Մամուլը» :

Իր մէկուկէս դարու դոյութեամբ, Հայ Մամուլը» իբրեւ սկզբունքի, դաղափա – րի, կամ ճաշակի խնդիր մը չի ներկայա – նար, որուն չուրջ կարելի ըլլայ ուրիշ հարցերու նման տարակարծիք ըլլալ : Ոչ : Հայ լրագրութիւնը պատմական իրողու – թիւն մըն է, որ իր ծաւալով, որակով եւ քանակով, ինչպէս նաեւ իր տուած ազ – դօգուտ արդիւնքով՝ անուրանալի վաստ մըն է հայ ժողովուրդին կենսունակու – թեան, իր արդիւնարեր սեռեզադործու – թեան եւ իր մշակութային բարձր մա – կարդակին :

Օտարներն իսկ՝ հիացումով կը ջանան դիտական բացատրութիւն մը գտնել հայ ազգին զարմանալի տեւունութեան : Ան – լմբռնելի կը մնայ իրենց համար թէ ին – չո՞ւ եւ ի՞նչպէս բազմաթիւ ուրիշ ցեղեր, էն հզօրներէն եւ էն նուրբերէն՝ կորսուե – ցան պատմութեան մառախուղին մէջ , իսկ Հայերը դեռ կը շարունակեն իրենց դոյութիւնը՝ նոյնքան չարքաշ, նոյնքան կայտառ, նոյնքան կորովի :

Ընկերաբանական, անտեսական եւ մարդկային բոլոր օրէնքներուն համա – ձայն՝ վաղուց պէտք էր դադրած ըլլար մեր դոյութիւնը, որպէս ինքնուրոյն ժո – դովուրդ : Կայ սակայն անչափելին, եւ երբեմն՝ անբացատրելի երեւոյթ մը, որ դեռ կը մղէ դէպի մեր ճակատագիրը : Առ ի չդոյէ լաւագոյն բացատրութեան՝ հայկականութիւն կրնանք կոչել այս կենսատու ուժը : Ուրիշ տեղ մի փնտռէք բարդ արդարացումներ կամ պատճառա – բանութիւններ ... մինչեւ այսօր Հայը մնացած է ու, ան դեռ կը մնայ որովհե – տեւ Հայը Հայ է :

Եւ այս հանճարեղ կենսունակութեան ամէնափայլուն ապացոյցներէն մին՝ կը տեսնուի մեր լրագրութեան մէջ :

Ան մը ժողովուրդ, աշխարհի չորս ան – կիւնները ցիրուցան , առանց կեդրոնա – կան կազմակերպութեան, առանց նիւթա – կան միջոցներու, առանց որեւէ օժանդա – կութեան ստեղծած է մամուլ մը, որ մին – չեւ այսօր միւսնոյն նուիրումով եւ դի – տակցութեամբ՝ կը շարունակէ իր ան – տակցութեամբ՝ կը շարունակէ իր ան – դնահատելի դերը : Իրաւ եւ արդար է , եթէ պարծենանք մեր մամուլով, որով – հետեւ զայն կրնանք հպարտութեամբ բաղդատել շատ մը երկիրներու մամու – լին հետ :

19րդ դարու սկիզբը մեր մէջ բիւրեղա – ցաւ ազդասիրութեան դիտակցութիւնը եւ սկսաւ մեր ազատագրութեան շարժումը : Այդ շրջանին ծնունդ կ'առնէ նաեւ մեր մամուլը, որ առանձնակ ոչ միայն տեղե – կատուութեան կարեւոր պաշտօնը, այլ մեծագոյն առեն եղաւ նեցուկ մը դաս – տիարակութեան տարածման մեր ժողո – վուրդին մէջ :

Առաջին հայ թերթերը, 18րդ դարուն հիմնուեց Հնդկաստանի հայ գաղութը : Ա. – ռաջ յաջորդեց 1812ին Վենետկոյ Մխի – թարեանց «Տիտակ Բիւզանդեանը», որ հանդիսացաւ իրրեւ Թուրքիոյ առաջին լրագիրը : Կ'արժէ տալ այստեղ նմոյշ մը «Դիտակ Բիւզանդեան »էն (1813, Յուն – ուար) դաղափար մը կազմելու համար թէ որքան բարեփոխուած է լեզուն այդ օրէն ի վեր :

Հետեւեալ տողերը՝ այդ առենուան ա – մէնէն յղկուած լեզուով՝ կը նկարագրեն օրուան ամենակարեւոր նիւթը : Նապո – լէոնի արշաւանքը դէպի Մոսկուա :

— « Ձմեռանները բովանդակ սառ կա – ծեցաւ. ձիաւոր զօրքերուն ձիերը, թօփ քաշող ձիերը, տահա ուրիշ բանակի մէջ եղած ձիերը ամէն դիշեր կը սատկէին ...

... Ցետոյ սաչափ խմացանք որ առջի խումբը տահաթը հինդին ճամբայ ելեր էր, մէկ տահաթէն ճամբան մոլորեր է , թշնամւոյն զօրքը փրանսոզի զօրք կարծե – լով, անոնց կրակին մէջ ընկեր է, եւ այս – պէս պաշարուելով՝ հարկաւորապէս կոր – սուած կ'ըլլայ :

— Պէռէզինայի ծեծին՝ Ռէնճիօյի Տու – դան թիւֆէնքի դուրչունով վէրք մը ա – ռաւ կուշտին», եւն. :

Առաջին իսկական հայ օրաթերթը «Ա – շալոյս»ը՝ 1840ին հիմնեց Ղուկաս Պաղ – տասար Իպմիրի մէջ, ուր կար բարդաւած եւ լուսամիտ հայ գաղութ մը : Կարճ ժա – մանակուան մէջ բազմապատկուեցաւ ըն – թերցողներուն թիւը, եւ մինչեւ իսկ բա – ժանորդ դրուեցան Հայեր Ռուսիոյ եւ Հնդկաստանի հեռաւոր գաղութներէն :

1840էն 1866 Պոլսոյ մէջ հաստատուե – ցան բազմաթիւ հայ թերթեր, որոնցմէ կարեւորագոյնն էր «Մասիս»ը : Իր խմբ – բագրականներուն եւ յօդուածներուն բարձր որակով՝ «Մասիս» եղաւ Պոլսոյ հայութեան ամենազդեցիկ հրատարա – կութիւններէն մին, եւ իր խմբագրին, Կ. Իւթիւճեանի ձեռքին տակ, կազմուեցաւ հայ հրապարակագիրներու սերունդ մը :

Աւելի ուշ՝ 1885ին, Ա. Արփիարեանի առաջնորդութեամբ «Հայրենիք » եղաւ Պոլսոյ ամենաընտիր պաշտօնաթերթը :

Այդ օրերուն կային նաեւ բազմաթիւ հանդէսներ եւ պարբերականներ, ինչպէս «Ժամանակ»ը, «Արեւելեան Մամուլ»ը եւ ուրիշներ : Առանց կարգին՝ մանաւանդ տեղ մը գրաւեցին Երմեան Հայրիկի հիմնած երկու ամսագիրները, «Արծուի Վասպուրականի» եւ «Արծուի Տարօնոյ» :

Իսկ Անդրկովկասի մէջ՝ տեղի ունեցաւ լրագրական զուգընթաց չարժում մը : 1846ին հիմնուեցաւ արեւելահայութեան առաջին թերթը «Կովկաս» անուան տակ : Անոր յաջորդեցին «Այրարատ»ը եւ «Հա – յաստանի Մեղու»ն :

Կարելի չէ անտեսել երկու կարեւոր հանդէսներ. Սեմիրամիսի Նազարեանցի « Հիսիսասիայ»ը եւ Ցովհաննէսեանի « Փորձ »ը :

Սակայն՝ Թիֆլիսի բոլոր հրատարա – կութեանց մէջ, ամենակարեւոր տեղը պէտք է վերապահել Գրիգոր Արծրունիի «Մշակ»ին : Անտարակոյս՝ կարելի է ը – սել, որ «Մշակ» եղաւ մեր ազգապաղրու – թեան զարթօնքին ոգեվիրաւորիչն մին : Արծրունի իր չուրջ հաւաքեց բազմաթիւ տաղանդաւոր աշխատակիցներ, ինչպէս Րաֆֆի, Սունդուկեանց, եւ ուրիշներ :

Այսօր, հակառակ Սիփւռքի դժնդակ պայմաններուն, դեռ կը չարունակուի հայ մամուլին այս զարմանալի երեւոյ – թը : Ամէն դաղութ ունի իր պարբերա – կանները եւ թերթերը... «Հայրենիք» ամսագիրը, «Բազմավէպ», «Հանդէս Ամ – սօրեայ», «Ցառագ», «Հայրենիք», «Ճա – ռաբեր» եւ ուրիշներ :

Վերջին խօսք մըն ալ մեր խմբագիրնե – րուն մասին : Մայր առաիճան անպատաս պայմաններու տակ՝ իրենց բազմավաս – տակ չանգրուի այսօր ալ կը կատարեն ազ – դօգուտ գործ մը՝ որ ամէն դնահատանքէ վեր է :

Ներկայիս՝ ողջամիտ տրամաբանու – թեամբ ամէնէն աւելի մեր խմբագիրները ըմբռնած եւ դնահատած են մեր լեզուին

ՅՈՒՇԵՐ Ա.ԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ

ՄՕՒՐԱՏ
ԵՒ ՄԵՇԷՏԻ ԱՒԵՏԻՍ

●

Երբ Մեչէտի Սեբաստիա այցելեց ,Մու – բատ զայն մեր դուրդուրանքին ու խնամ – քին յանձնելով պատմեց .

— Երկիրը պէնք փոխադրեր էինք ու կը վերադառնայինք Կարս : Սահմանին մօ – տիկցած առեն կանիւ մը ունեցանք որ տե – ւեց մինչեւ երեկոյ : Ունէինք մէկ թեթեւ ու մէկ ծանր վիրաւոր : Առաջարկեցի ըն – կերներուս որ թեթեւ վիրաւորը իրենք տանին, իսկ ես յանձն առի զրաղիլ ծանր վիրաւորով զոր լքելու միտք չունէի բը – նաւ : Խումբին ամէնէն սակաւախօս ան — դամն էր, բայց իր յանդդնութիւնը տահ – ման չունէր, ամէնէն վտանգաւոր ձեւ – նարկներուն մէջ : Ցերեկը մինչեւ երեկոյ անմասունչ կը քալէը եւ մինչ ուրիշներ կը քնանային , ան կը քննէը ձիերու կաղ – մածները, կը նորոդէը եթէ պէտք ունէին : Կ'օդնէր այն ընկերներուն, որոնք կար – կառք չէին դիտեր եւ կը վերանորոդէր անոնց տրեխները : Աղամ կը կոչէինք զինքը :

Երբ խումբը հեռացաւ, չալկեցի զայն ու կամաց եւ զգուշաւոր, յաջողեցայ սպրդիլ տահմանէն ներս՝ ռուսահայ գին – զի մը մեկուսացած մարդը :

Պահկեցուցի վիրաւորը չոր խոտի վը – րայ : Շունչ մը քաշեց , բայց իր աչքերը, բայց չէր կրնար խօսիլ, արիւնաքամ եւ կիսովին ուշաթափ ըլլալով : Ցետքը եր – կարեց լինձի, զրպց որ ես եմ ,փորձեց ժպ – տիլ եւ հակեց իր գլուխը :

— Ադամ , ըսի , ալ չվախնաս , տահմանը անցանք եւ հայ դիւղ մը կը դտնուինք , քնացիր հանդիստ , քանի մը օրէն կ'ա – զդկնաս :

Լուսնալու մօտ էր : Մրագրած էի հոդ մնալ ցերեկը : Եթէ սրացաւ մարդիկ էին, պիտի կրնայի առժամաբար ընդհրս իրենց խնամքին վստահել մինչեւ որ կարսի ըն – կերներուն միջոցաւ կարենայի հիւանդա – նոց մը փոխադրել :

Ցողնած էի, ուստի չուշացայ իմ կար – գիս մրափել :

Ցանկարծ աղմուկէ մը արթնցայ : Եր – կայնահասակ մարդ մը, կռնակը յարդի մը կողով եւ աջ ուսէն ալ պետական հրա – ցան կը պտռար մեր վրայ :

—Դուրս, դուրս, թշուառականներ, իմ մարդս, ոչ դատարկապորանների բնա – կարան է, ոչ ալ դողերու օթեւան : Դուրս ...

Շտկուեցայ : Զայրոյթը բռնեց գիս եւ կ'ուզէի գինքը սպանել տասնոցով : Ա. – դամ ալ արթնցած էր ,բայց չարժելու ան – կարող, անունս կը մրմնջէր :

Խելաբերեցայ, լմբռնեցի որ ընելիքս լիմարութիւն պիտի ըլլար : Եթէ սպաննէի պիտի տեսնուէի հեռանալ, ինչ որ ան – կարելի էր, գանդի չէի կրնար իմ թան – կագին ընկերս լքել : Սկսայ քաղցրու – թեամբ աղաչել մարդուն :

— Կը խնդրեմ որ չպռատաս, մենք տատ – գակներ չենք, ոչ ալ դատարկապորաններ : Ազգի ցաւից սար ձոր ինկած մարդիկ ենք : Երկիրը պէնք տարինք, վերադար – ձին՝ կռիւ ունեցանք Քիւրտերու հետ : Ընկերս ծանր վիրաւոր է, գնա ընկերոջս դդալ մը տաք ապուր, ինձի ալ քիչ մը չոր հաց բեր : Ցերեկը հոս մնանք, գիշերը ընկերս կ'առնեմ կը տանիմ :

Մարդը երբ տեղեկացաւ որ յեղափո – խականներ ենք, աւելի կատղեցաւ :

— Ի զուր չէ, որ պետութիւնը ի վարձ իմ ծառայութեանց լինձի պետական հրա – ցան կրելու իրաւունք տուած է : Ինձի դիւզապետ Ցովհաննէս կ'ըսեն : Ձեղի պէս վտանգաւոր մարդիկ իմ դիւղս տահմանին մէջ թոյ տեղ չունին :Դուրս և –

«Մշակ»ին : Անտարակոյս՝ կարելի է ը – սել, որ «Մշակ» եղաւ մեր ազգապաղրու – թեան զարթօնքին ոգեվիրաւորիչն մին : Արծրունի իր չուրջ հաւաքեց բազմաթիւ տաղանդաւոր աշխատակիցներ, ինչպէս Րաֆֆի, Սունդուկեանց, եւ ուրիշներ :

Այսօր, հակառակ Սիփւռքի դժնդակ պայմաններուն, դեռ կը չարունակուի հայ մամուլին այս զարմանալի երեւոյ – թը : Ամէն դաղութ ունի իր պարբերա – կանները եւ թերթերը... «Հայրենիք» ամսագիրը, «Բազմավէպ», «Հանդէս Ամ – սօրեայ», «Ցառագ», «Հայրենիք», «Ճա – ռաբեր» եւ ուրիշներ :

Վերջին խօսք մըն ալ մեր խմբագիրնե – րուն մասին : Մայր առաիճան անպատաս պայմաններու տակ՝ իրենց բազմավաս – տակ չանգրուի այսօր ալ կը կատարեն ազ – դօգուտ գործ մը՝ որ ամէն դնահատանքէ վեր է :

Ներկայիս՝ ողջամիտ տրամաբանու – թեամբ ամէնէն աւելի մեր խմբագիրները ըմբռնած եւ դնահատած են մեր լեզուին անփոխարինելի դերը ազգապահպանման տեսակէտէն : Ո՞ւր էր թէ Արարիչը մեր խմբագիրներուն տար մեր մեծահա – րուստներուն դրամը կամ ալ մեր մեծա – հարուստներուն տար մեր խմբագիրնե – րուն գիտակցութիւնը :

Տարօրինակ նուիրումով մը՝ խմբագիր – ները «կրցած են ըմբռնել իրենց առաքե – լութեան վսեմութիւնը եւ սրբութիւնը »:

Իսկապէս որ տխուր եւ անմխիթար – կան պիտի ըլլար հայ իրականութիւնը , եթէ չունենայինք «Հայ Մամուլը որ կը թռացնի թեւ տալու համար հայ մտքին, հոգիին, ու հայ խմացական եւ հոգեկան բոլոր արտայայտութիւններուն » :

Այն օրէն երբ մեր դաղութին վերջին թերթերը, յուսաչքուած եւ ուժասպառ , կը դադրեցնեն իրենց մամուլներուն ա – նիւները եւ ընդմիշտ կը փակեն իրենց դռները, այն օրէն կը վերջանայ մեր դո – յութիւնը իրրեւ դաղութ :

Հեռանկարը դեղեցիկ չէ, բայց շատ յստակ է :

ԵՆՈՎՔ Լ.ԱԶԻՆԵԱՆ

Ա Ր Ա Ք Ս

(Բ. եւ վերջին մաս)

Անցան երկար օրեր, տղիկը կամաց կամաց աչնան ծաղիկի պէս կորնչուց իր մանկական դեղեցկութիւնը եւ չար ծե – բերու սրտերը աւելի քարացան :

Օր մը յանկարծ փոչիի ամպ մը տես – նուեցաւ հեռուն, կարծես որոտում կ'ել – լէր : Ահա հսկայ եւ ուժեղ երիտասարդ մը երեւցաւ այդ երկրի հորիզոնին վրայ, Նկաւ մօտեցաւ սեւ բերդին, որուն աչուա – րակին վրայ պատուհանի մը առջեւ նըս – տած էր թշուառ Արաքսին : Այդ հսկան փառնակ կը կոչուէր, հին օրերու սար – սափելի մարդը՝ որուն մասին շատ զար – մանքով կը խօսի մեր պատմութիւնը : Փառնակ տեսաւ հրաշալի աղջիկը, նայե – ցաւ, երկար նայեցաւ :

— Ո՞վ ես դու, ճայն տուաւ, աչքերուս դէմ արե՞ւ , թէ այս աշխարհի թագուհին :

— Ոհ, ես թշուառ աղջիկ մըն եմ, նը – եիրուած երկնքի չար աստուածներուն եւ դատապարտուած այստեղ մեռնելու :

— Ոչ , դուն պիտի չմեռնիս այդ ան – դութ աստուածներուն համար, դոչեց յանկարծ հսկան, դուն Հայաստանի դե – դուհի՝ իմս պիտի ըլլաս, եւ ոչ մէկ մարդ, ոչ ալ բանակները կրնան քեղ իմ ձեռքէս խլել :

Երկու ձեռքերով գնգեց բերդին դունե – րը : Բերդը կարծես հիմերէն պիտի կոր – ծանէր :

— Մայրիկ, մեռայ, պոռաց Արաքսի տարտափած :

Փառնակ թող տուաւ երկաթները : Իր չուրջը հաւաքուեցան բոլոր բնակիչները եւ անոնց մէջէն ամէնէն ծերունի քրմա – պետը առաջ գալով ըսաւ .

— Ո՞վ ես դուն որ կը համարձակիս աստուածներու զոհը խլել. մենք ուխտած ենք դեղանի կոյս մը զոհել անոնց որպէս դի մեղի առատ բերք չնորհեն ու միշտ հաչտ ըլլան մեղի հետ :

— Անգութ եւ չար էք ձեր աստուած – ներէն ու դուք. բերէք բերդին բանալիները, եթէ չէք ուզեր որ բոլորդ այս սուրին բերանը տամ :

Քաշեց իր ահաւոր սուրը եւ կարծես թէ ամպերէն կայծակ իջնէր : Ուժանը վա – խէն փախաւ եւ մնաց միայն ծերունի քր – մապետ :

— Ով քալ Փառնակ, ըսաւ, տես մեր դաչտերը ամայի ու չոր են. ոչ ցորեն կը բուսնի եւ ոչ ալ կանաչ թուխերու մէջ սոխակներ'երգեն ,այս աշխարհը կարծես անիծուած է աստուածներէն, պէտք է ա – մէնէն թանկագին ընծայով հաչտուինք անոնց հետ : Եթէ կ'ուզես որ Արաքսին ցմահ քուիդ ըլլայ՝ մէկ պայման կայ :

— Ի՞նչ պայման, հարցուց Փառնակ :

— Կը լսե՞ս հեռուն որոտացող դետին ձայնը :

— Այո, կը լսեմ այդ առուակին ձայնը :

— Դուն առուակ կը կոչես, բայց ան ժայռերու լեռները փչրելով կ'անցնի ու կ'երթայ առանց կաթիլ մը ջուր տալու մեր դաչտերուն. եթէ կարենաս այդ դա – հավէժ պետը դէպի մեր դաչտերը դար – ձրնել՝ Արաքսին քուիդ պիտի ըլլայ :

Հսկային սիրտն ու աչքերը ամպոտե – ցան, սաստիկ բարկացած ըսաւ.

— Տուէք ինձ եօթը օր եւ եօթը դիշեր, ձեր դաչտերը ովկիանոսի կը վերածեմ :

Փառնակ թռաւ դէպի դետը. իր հսկայ մատներով, որոնք երկաթէ բրիչի պէս ուժով էին, սկսաւ հողը փորել ու լայն եւ խոր ճամբայ բանալ : Մեծդի ժայռերը կը նետէր հեռուները, փոչին ամպի պէս կը բարձրանար եւ սոսկալի աղմուկով լեց – ուեցաւ երկինքը : Գիւղերու եւ քաղաքնե – րու բնակիչները սարսափով կը դիտէին հեռուէն, կարծես թէ աշխարհի վերջն ըլ – լար :

Փրփրադէղ դետին բերանը դոցեց ժայ – ռերով ու հողով, նետեց հասա ծառեր որ թռմբ ըլլան եւ դետին ջուրը կաղած ու սպառամբ՝ ուղելով չուղելով դարձուց իր գլուխը դէպի հին օրերու բերդը : Գետը մտաւ իր նոր ճամբան, քալեց բերդին տակէն, ոլորեց չոր դաչտերը՝ հետը քը – շելով ծառեր ու թուփեր :

Փառնակ դեռ քրտնած իջաւ դիւղը. բայց հոն կարծես մարդ չկար , միայն պատաւ կին մը նստած ճամբուն ափը մա – տաղ կը բաժնէր անցնող դարձողին :

— Մամիկ, որո՞ւ հողին համար է այս մատաղը, հարցուց Փառնակ :

— Դուն ողջ մնաս զաւակս, խեղճ Ա. – րաքսիին համար է :

— Արաքսի՞ն համար :

— Այո, հազիւ երկու օր է որ մեռաւ :

Փառնակ ուժգին մռնչեց, սարսափելի ոլորով լեցուց դաչտերն ու ձորերը : Գետը կը հոսէր հսկայ բերանին մէջ հոդ ու ծա – ռեր :

— Ախ Արաքսի, խեղճ Արաքսի , ըսաւ ու նետուեցաւ գետին մէջ, ու կը լսուէր ալիքներու մէջէն. Ախ Արաքսի, խեղճ Ա – րաքսի :

Գետը տարաւ իր հսկայ մարմինը կար – ծես բեռան տակ կքած, եւ անոր համար մեր հայրերը այդ գետին անունը Արաքս դրին :

Հ. ՎԱՀԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

(Մ. Ընտանիք)

լէք, դուրս, կը դոչէր փրփրած :

Ճար չկար, ինչքան որ աղաչեցի մարդը համոզելու՝ չյաջողեցայ, ճարահատ չալկեցի գինուորս ու դուրս ելայ :

Ճամբան , մարդը չալակս, տեսակ մը կասկած ինկաւ միտքս : Ադամ, արթննալով անունս մրմնջած էր, արդեօք մարդը լսե՞ց : Հիմա պիտի պարծենայ որ ձեր ահարկու համարած Մուրատը աւելի կռ – թով վռնտեցի : Ես ալ իբրեւ հոդածին , չէի կրնար հանդուրժել որ իմ դէչ – պէկիկ համբաւս արատաւորուէր :Այս մտածումներով համակուած , յաջողեցայ ընկերս փոխադրել կարսի ափը, վստահելի տուն մը : Գացի կոմիտէի անդամներուն մօտ, բայց գայրոյթէս չէի կրնար բառ մը արտասանել : — Գիւղապետ Ծովհաննէս, որ ուսին մասուցած ծառայութեան համար, պետական հրացան կը կրէս, որ ազգին դաւին համար վիրաւորուած գին – ուորին անպատմ խնայել չես դիտեր եւ աւելի կոթով զայն մարագիդ դուրս կը շպրտես, այսօր անչուշտ քու վերջին օրդ է, կը մրթմրթայի :

Կոմիտէին անդամները չուրջս կը դառնային, կը պնդէին որ ըսեմ թէ ի՞նչու բարկացած եմ : Ցանկալէ , ուրիէց ուր, Մեչէտին ներս մտաւ : Երբ տեսայ զինքն ընկերս , լեղուս բացուեցաւ եւ ըսի :

— Աւետիս, կ· գիտես դիտե՞ս :

— Այո, Մուրատ, գիտեմ :

— Այդ գիւղին գիւղապետ Ծովհաննէսը կը ճանչնա՞ս :

— Չէ, չեմ ճանչնար :

— Փնտռէ, գտիր զինքը, այսօր երի – կունէն առաջ իր երկու ականջները կ'ուզեմ քեզմէ :

Մեչէտին ըմբռնեց թէ ինչքան կատղած էի : Չհարցուց թէ ինչո՞ւ կ'ուզէի որ այս մարդը մեռնէր : Իրեն համար բաւական էր որ այդ մարդը յանդգնած էր Մուրատը գայրացնել : Մուրատ միշտ իրաւունք ունէր... իրեն համար : Ոտքի ելաւ բարեւեց գինուորի մը պէս եւ ըսաւ .

— Երեկոյեան ճաշին ինձի սպասէ :

Մեչէտին կը հասնի խնդրոյ առարկայ գիւղը, կը հարցնէ գիւղապետի տունը , կը զարնէ դուռը եւ երբ մարդը կը յայտնուի միջտ հրացան ուսին, կը հարցնէ .

— Գիւղապետ Ծովհաննէսը դո՞ւն ես , չըլլայ որ սխալիս ...

Մարդը հապիւ «ես եմ» ըսելու միջոց կ'ունենայ : Մեչէտին կը կրակէ տասն անգամ, կը կոխկրտէ անոր գլուխը իր կօշիկներով եւ կը հեռանայ :

— Դեհ հիմակ սորվէ թէ ի՞նչ կ'արժէ Մուրատը գայրացնել ...

Ճամբան միտքը կ'ինչայ Մուրատի պահանջը : Կը զառնայ գիւղ, կը կորչ անոր ականջները, կը դնէ մախաղին մէջ , կը հասնի Կարս, Մուրատ երեկոյեան ճաշին :

— Մուրատ՝ ճաշդ բերի, կ'ըսէ Մեչէտին եւ կը դնէ երկու ականջ անոր սեղանին վրայ :

Մեչէտին Սեբաստիա եկաւ 1910ին Զարեհ աղբարին հետ, գրամ ճարելու եւ իրենց համար եկեղեցի եւ դպրոց շինելու : Շաբաթէն աւելի բանտեց մեր սեղանը : Մագերը կը ներկէր հինայով : Իրեն համար պատրաստած էր գրքոյկ մը Աստուածաշունչէն եւ Աւետարանէն քաղուած ուր միայն վկայութիւններ կային եւ թելադրութիւններ, վրէժ լուծելու թշնամիէն, սուր գործածելու անոր դէմ :

Կ'ըսէր, հաւատքով.— Երբ մարդ ըսպաննեցի եւ էջ մը կարդացի այս գրքոյկէն, արդէն փրկուած եմ ...

1908ին երբ Զարսանճաքի բանտէն արձակուած էր առիթով մը, պայմագամին դէմ բարկանալով դաշոյն կը քաշէ զայն սպաննելու : Ներկաները հապիւ կ'արդիլեն զայն : Դատարանը վեց ամիս բանտ վճռած էր :

— Մուրատ, կ'ըսէր յաճախ, ի՞նչ խորհուրդ կուտաս : Երթամ կրկին Թուրքի բա՞նտ նստիմ :

— Չէ, կ'ըսէր Մուրատ, մի գնար, կեցիր ինձ մօտ :

— Որ ըսեն, թէ Մեչէտին դպրոցի համար դրամ հաւաքեց ու անհետացաւ :

— Իրամներդ տուր քահանային եւ դուն կեցիր հոս :

— Ի՞նչպէս դրամ վստահիմ քահանային, ան ոչ կոմիտէ է, ոչ Ֆետայի :

Մեչէտի համար միայն Ֆետային եւ կոմիտէն վստահելի էին :

Մեչէտիի մասին աւելի լայն տեղեկութիւններ կան Սեպուհի Ցուչերու նոր շարքին մէջ որ լոյս տեսաւ 1939ին :

Երբ Մեչէտին մեկնեցաւ Սեբաստիայէն, համբուրուեցան Մուրատն ու ինքը եւ արտասուեցին երկուքն ալ, մինչ կայծակ Առաքել կ'օրօրէր գլուխը եւ կը ժպտէր... Այս երկու ահարկու Ֆետայիները, Մուրատ եւ Աւետիս, պահած էին մանուկներու անմեղ ոչին ու կուլային դիրկընդխառն :

ՅՈՒՐՀԱՏ

ՏՈՄՍԵՐ

ԽՐԱՏՆԵՐ՝ ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

★

Փորձառու մեծ հայրիկի մը եւ մեծ մայրիկի մը խրատները իրենց Թոռներուն եւ Թոռնուհիներուն .

— Զունեւորին առջեւ ունեցածովդ մի պարծենար ,երբ պիտես որ դիմացինդ հաց ու պանիրով կ'ապրի, կերած «պիֆ–թէք»ներուդ համրանքը իրեն մի տար...

— Եթէ հարուստ ես, ոչ – հարուստին առջեւ չփայած ձեւեր մի առներ եւ մի ըսեր — «Երանի մարդ դրամ ունենայ եւ ամէն օր սա պանդոկը ճաշէ». աղքատին քիթին մի խնդար, մեղք է :

— Եթէ աղքատ ես, հարուստի հովեր մի առներ, չեն կլլեր, դիւցած ըլլաս ...

— Երբ այցելութեան գացած ես եւ կամ հիւրեր հրաւիրած ես տունդ, ժամերով , քու ցաւերուդ եւ քու ընտանիքիդ անդամներուն մասին մի խօսիր ...

— Եթէ գրոց – բրոց ես, քեզի պահէ գրոց – բրոցութիւնդ ոչ–գրոց – բրոցնե – րու ներկայութեան. դուն «վար իջիր» , երբ անոնք «վեր չեն կրնար ելլել» քեզի հասնելու համար ...

— Կրօնասէրը ու Աստուածավախ մարդոց առջեւ, անկրօնութեան դասեր մի տար ... Անոնց միամտութիւնը աւելի կարժէ քան քու բանդիտութիւնդ :

— Տանդ չորս պատերուն մէջ, ձայնդ ձգէ եւ ուզածիդ չափ «Կռամփափուլին» երգէ, մարդ չի խառնուիր... Բայց, «ես երգիչ եմ» ըսելով, բեմ չելլես. եթէ այդ յիմարութիւնը դործես, քիթդ բերանդ չկախես, երբ, յաջորդ օրը, թերթերը գրեն քեզի համար — «Աքլորը իրմէ աւելի լաւ ձայն ունի »...

— Ցիմարութիւն չընես եւ ոտանաւոր գրելու չափ առաջ չերթաս, երբ չորս տող արձակը չորս օրէն կը գրես եւ կը քրտնիս ...

—Մոհարարին դաս մի տար թէ հերիսան ինչպէս կ'եփեն, երբ ատան մը ջուր անդամ եռացնել չես գիտեր ...

— Կրնայ ըլլալ որ ամբողջ կեանքիդ մէջ « գերասան» եղած ըլլաս. բայց «ես գերասան եմ» ըսելով, չելլես Համլէթ կամ Օթէլլօ խաղալս, վրադ կը խնդան :

— Այրի կնոջ մը մի հարցներ — «Ա – ղէկ, իրիկուննե՞րդ ինչպէս կ'անցընես , կիրակի օրե՞րը ինչ կ'ընես, կարդալու միաք չունե՞ս...» Եղիր ըրջահայեաց եւ աչխատէ որ ըսուելիքները չսուելիքներէն զատես ...

— Կինդ ուրիշներուն առջեւ վար մի զարներ եւ մի համբեր անոր յանցանքները՝ դուռ – դրացիի ներկայութեան ...

— Աղջիկս, դուն ալ էրիկդ աղքատութիւնը իր երեսին մի տար եւ մի ըսեր — « Նայէ, Սաթենիկին էրիկը հինդ հազարնոց մատանի մը առեր է, դուն հինդ տա – լարնոց ալ չես կրնար առնել :

— Այրերու չրջանակին մէջ մի թեթեւնար, աղջիկս: Ինքդինքդ ծանր ծախէ, մանաւանդ, երբ ամուսնացած ես. պիտացած ըլլաս, երեսիդ կը խնդան, եաեւէդ կը բամբասեն ...

— Շնորհքով նայէ , շնորհքով հաչուէ— կը հասկնաս ինչ ըսել կ'ուզեմ — շնորհքով խնդա, շնորհքով խօսէ, որպէսզի քեզի համար ըսեն — «Ինչ շնորհքով կին է ...»:

— Իսկ դուն, ազուոր Թոռնուհիս, ճաշարանը, հանրակառքին մէջ կամ ճամբան, ամէն «բարեւ» ըսողին, «Աստծու բարին» մի ըսեր. եթէ ըսես, Հայու աղ – ջիկ չես:

Ա.յսօրուան համար այսքան ...

ԵՒՐՈՊԱՑի

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ 300 Ս. ՈՍԿի ՎԱՐԴԱՆԱՆԲի ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԻՆ

★

Հալէպի Զաւարեան Կրթական Միութիւնը կը յայտարարէ, թէ հաստատած է պրակեան տարեկան մրցանակ մը, եւ ամէն տարի իր որոշած նիւթին լաւագոյն հե – դինակին պիտի նուիրէ երեք հարիւր սուրիական ոսկի դրամ մը :

Այս տարուան նիւթն է «Վարդանանց Թատերախաղը», եւ այս առիթով Միութիւնը կը յիշեցնէ հետեւեալ կէտերը.—

ա) Բոլոր գրուածները, մինչեւ դատական կազմին յանձնուելու թուականը, պէտք է ըլլան անտիպ :

բ) Հեղինակները տպատ են նիւթը տանելու իրենց նախատրամադրած տեսանկիւնին – բէն, պայմանով որ երաչխաւորեն պատմական ոգին, ոճն ու բեմի յարմարութիւնները :

գ) Բոլոր գրուածները պէտք է ուղարկուին Միութեան Մայր Դիւանի քարտուղարին, տուաւելագոյնը մինչեւ 20 Մեպտեմբեր 1954, ապահովագրուած :

դ) Միութեան Մայր դիւանը զանոնք պիտի փոխանցէ կազմի անդամներուն, առանց յայտնելու հեղինակի անունը եւ թատերախաղին խորագիրը :

ե) Դատական կազմի իւրաքանչիւր անդամ, իր կարծիքը պիտի յայտնէ Մայր Դիւանին, դրաւորապէս, մինչեւ 10 Դեկտեմբեր 1954, նախընտրութիւն տալով միայն մէկ գրուածի :

զ) Ընտրութիւնը պիտի կատարուի դատաւորներու ձայնի առաւելութեամբ :

է) Դումարը պիտի յանձնուի հեղինակին Ցունուար մէկին :

ը) Միութեան թատերախումբը իրաւունք պիտի ունենայ զայն ներկայացնելու առաջին անգամ :

թ) Միութիւնը իր նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը պիտի բերէ նաեւ հեղինակին՝ իր գրուածը հրատարակելու եւ նոյնիսկ սպառելու գործին , եթէ համաձայնութիւն գոյանայ :

ժ) Առաջին հանդիսացող գրուածը պիտի հրատարակուի մեր գրական թերթերուն՝ «Նայիր»ի եւ «Ակօս»ի մէջ, առ ի հետաքրքրութիւն հանրութեան, յատուկ Ցիկայ Ցունուարին :

ժա) Մեր յաջորդ «Գրական Մրցանակ»ին նիւթը պիտի յայտարարենք նոյնպէս Ցունուարին :

ժբ) Դատական կազմին անդամներն են. Հայր Վահան Ծովհաննէսեան (Հալէպ), Պ. Պ. Կարօ Սասունի (Պէյրութ), Գէորգ Իփճեան (Հալէպ), Անդրանիկ Ծառուկեան (Պէյրութ), Գրիգոր Պոյաճեան (Հալէպ), Հրաչ Քալֆարեանց (Պէյրութ), Մեսրոպ Թէօլէօլեան (Հալէպ):

Բոլոր գրուածները պէտք է ուղարկուին, ինչպէս նաեւ յաւելեալ տեղեկութիւններու համար պէտք է դիմել Միութեան Մայր Դիւանի քարտուղարին , հետեւեալ հասցէով Kévork Barsoumian 33-35 Kéyaly, Djidéydé Alep - Syrie.

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Հապիւ կանգ առած էինք, ահա փերեզակ մը, որ կանչելով ու իր ծախելիքները դովելով մեզի մօտեցաւ, Տիգրանը որպէս թէ սանար մը պիտի գնէր, վաճառատուրէն դեռինը գնել տուաւ ու սկսաւ սակարկել, սակարկութիւնը տեւեց երկար, ես բարկացայ ներսէս, մենք եկած էինք Ամէնի տունը գտնելու կամ պէտք եղած ցուցմունքները ընելու, իսկ Տիգրանը անհոգ, կը կատակէր փերեզակին հետ, սանարեր կ'ընտրէր, գիներըը կը հարցնէր, ըսի Տիգրան, սանար չունի՞ս, «ունիմ եւ լաւը ունիմ» պատասխանեց, դէ, ուրեմն ձգէ որ մարդը երթայ եւ մենք մեր գործովը զբաղինք, մոռցա՞ր որ կարեւոր խնդրի մը համար հոս եկած ենք, «չեմ մոռցած, Սլօ, եւ մանաւանդ հիմա այդ գործովը կը զբաղիմ, սա մարդը սուտ փերեզակ է, ան եկած է իմանալու թէ ո՞ւր կը գտնուի Ամէնի տունը, Սլօ , դուն բացատրէ, մենք քեզի կը հետեւինք, բերնիդ բառը չենք փախցներ, այս փերեզակը ահաբեկիչ է» յարեց Տիգրանը :

Ինչ որ պէտք էր ըսի, յետոյ փերեզակը մեզմէ բաժնուեցաւ, մտաւ գոյց տրուած փողոցը, քալեց ու ճչաց, իր ապրանքը գովեց : Իսկ մենք՝ հետացանք : Հօրեղբայրը, հայ յեղափոխականները Ամէնի տունը, տունի չրջապատը, փախուստի ճամբաները վերեզակին մեզմէ յետոյ քննելէ, ուստի՞ նախընտրելէ վերջ՝ սպաննելին զայն :

— Ի՞նչ կ'ըսես Սլօ, հետաքրքրելի է :

— Այո, շատ հետաքրքրելի, հիմա որ խնդիրը վերջ գտած է, ու մենք հասած ենք մեր նպատակին , պիտի խնդրէի Ռէս Սանոյէն, որ՝ Տիգրանը ղրկէ եւ փերեզակը հոս կանչել տայ :

— Լաւ, ես ձեզմէ գաղտնիք մը չունիմ, եթէ այդ է ձեր փափաքը, Թող Տիգրանը երթայ ու հոս կանչէ «փերեզակը», ես զայն չեմ ճանչնար, ոչ ալ գիտեմ թէ ա.– նոր տունը մօ՞տ է, թէ ոչ հեռու :

— Հայտէ Տիգրան, քեզ տեսնեմ գնա կանչէ, ըսաւ Մուրշուտ պէյը :

Տիգրանը գնաց :

— Ռէս Սանո, չարունակեց Մուրշուտը, Սլոյի պատմած դէպքը՝ մտքիս մէջ արթնցուց պատմութիւն մը :

— Ի՞նչ կայ, Մուրշուտ պէյ, չըլլա՞յ թէ դուն ալ փերեզակի մը հանդիպեցար :

— Ոչ, Ռէս Սանո, իմ տեսածը փերեզակ չէր, այլ խենթ մը՝ Ալաշկերտի մէջ, եւ բժիշկ մը՝ Դիարպեքիրի մէջ, տակէ երկու տարի առաջ, կառավարութիւնը իմացեր էր որ Կովկասի Հայերը կը պատրաստուին Կարսի եւ Իգտիրի ճամբաներով սահման անցնիլ, զէնք ու փամփուշտ փոխադրել դէպի Սասուն, ասոր համար՝ կը հրահանգուէր Համիտիէ Ալայիններուն խիստ հսկողութեան ենթարկել Ալաշկերտն Պայազիտ տարածուած սահմանադիծը եւ անխնայ սպաննել հանդիպածը : Ռէս Սանո, այս դծին վրայ, մենք՝ ա – նանցանելի պատ մը քաշեցինք զինուորական ուժերով, ամէն մէկ քայլափոխին կը հանդիպէիր զինուորի, սուինի ու զէնքի անտառ, փետային չէ, սատանան անգամ պիտի չկրնար անցնիլ : Ես խումբովս Ա.– լաշկերտէն եկայ, Սէյտօ դիւղը գացի, ու մնացի չաբաթ մը, յետոյ՝ անցայ Դուրմալի, Սապունճի, այս վերջին գիւղը դեռատակ մը ունէր, եղերքները ծառազարդ , ծիլ ու կանաչ, երբեմն մէկ, երկու ընկերներուս հետ, հոն պտտելու կ'երթայի, օր մը, մեր տղաքը, այդ դեռատ մօտերը անծանօթ մէկը կը դանեն ու ինծի կը բերեն, հրամանը խիստ էր, դանցառուն կեանքի գինովը պիտի պատժուէր, ուրեմն պէտք է հետաքրքրուէի ,մարդուն ով ըլլալը հասկնայի, Ռէս, մի այպաներ դիս, ես՝ սիրտս քարացուցի ու սկսայ հարցաքննութիւնը.

— Անունդ ի՞նչ է :

— Մըս, տօ, հը, հը, եղաւ պատասխանը :

— Հօրդ անո՞ւնը :

— Մըս, տօ, հը, հը :

— Մօրդ անո՞ւնը :

— Մըս, տօ, հը, հը:

« Ինչ որ հարցուցի՝ նոյն պատասխանը ստացայ, ծեծել կ'ուզես, անօթի ձգել կ'ուզես, ինչ որ ըրի՝ բերնէն բառ մը չկրցայ փրցնել: Ինձի մըն էր, աչքերը կ'ոլորէր, երեսները կը ճմրթկէր, տօ – թին ինչ ըլլալը չէր գիտեր, հանդիպած տեղը կը թքնէր ու կ'ատամոտէր, կարծեմ թէ համր ալ պիտի ըլլար, որովհետեւ ծեծի տակ բաներ մը կը մռլտար, բաներ մը ըսել կ'ուզէր, հասանարար խօսիլ կուզէր ,բայց բառ բերնին մէջ կը խղդուէր, բան մը չէր հասկցուեր, մենք՝ զայն ծե – ծելէն յոգնեցանք, բայց խենթը չյոգնեցաւ «Մըս, տօ, հը, հը» ըսելէն, վերջապէս անոր ձեռքերը կապել տուի, ղրկեցի Ալաշկերտ, հոն ալ նոյն չաբշաբանքը եւ նոյն պատասխանը ,չաբաթներ վերջ իմացայ որ ապատ արձակեր են, իսկամ խենթ մը կարծուելուն համար ...»:

« Դիարպեքիրի մէջ՝ չատ սիրելի բարեկամ մը ունէի. Ֆալիտ պէյ կը կոչուէր, Համիտիէի չանդուկն ու քաջ զեկավարներէն մէկը, որուն կուրծքը զարդարուած էր Սուլթանական նշաններով, բոլորէս աւելի չարդ ու պատիւ ունէր կառավարութեան մօտ, եւ անսահման իշխանութիւն՝ Ռուս– Թրքական սահմանագլխուն վրայ, կոտրածը կոտրած էր, եւ չարդած՝ Քիւչիւք սուլթան» անուն կ'օրակուէր :

(Շար.) ՍՕՍ – Վ.ԱՆԻ

Լորա Իամէյ, Ամերիկահայ կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, նոյնպէս յայտարարեց.

— Ամէն բարեմիտ մարդ, ինչ դիրք ալ ունենայ Ամերիկահայ դաշինքին հանդէպ, պէտք է խոստովանի թէ ևթէ այսօր ա – զատ է ազատ աշխարհի մը մէջ, այդ կը պարտի 14 երկիրներու վճռական մխու – թեան :

Ֆրանսայի ներկայացուցիչներէն Պ.Պիտօ յայտարարեց.— «Մենք միշտ պատրաստ ենք Թ. Մխիթեան հետ նորէն քննելու ապահովութեան խնդիրները, բայց ոչ ի դէմ մեր ապահովութեան»: Իսկ Պ. Փլեւէն ըսաւ.— «Չկայ ապահովութիւն ո եւ է մէկուն համար, եթէ կազմակերպուած չէ հաւաքաբար՝ բոլորին համար»:

× Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնները նոյնիսկ նամակներ ուղղեցին Ազգ. ժողովին, առաջարկելով նիստի հրաւիրել դիմաց – մութեան յանձնաժողովը, որ չէր պատրաստուած 1953ին: Իրագեկները դիտել կուտան թէ այս ձեռնարկը հետեւանք է հիւլէական փորձերու առթիւ յառաջ եկած ընդհանուր յուզումին : Երեք Արեւմտեան պետութիւնները պիտի պահանջեն որ մասնաւոր յանձնախումբ մը կազմուի, ընդունելի բանաձեւ մը կազմելու համար դիմաց – մութեան մասին:

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Վերջին լուրերու համաձայն, ըմբոստ – ները երրորդ անգամ պրսհ առած են Տիէն Պիէնի բերդին վրայ, հետեւակէն զար – նելով: Ֆրանսացիները օդնական ուժեր ղրկած են օդանաւերով, բայց կարելի չէ եղած փոխադրել վիրաւորները: Այս յար – ձակումէն առաջ, ըմբոստները թուլցուցած էին հարաւակողմի ճնշումը, տեղի տալով պահակազօրքին բուռն դիմադրութեան առջեւ: Կ'ըսուի թէ ըմբոստները մէկուկէս զօրաբաժին կորնչացուցած են : Կռիւները նոյն սաստկութեամբ կը չա – րունակուին Քամպոճի մէջ:

× Ծովակալ Ռէֆորտ, Մ. Նահանգներու ընդհ. սպայակոյտին պետը, յոռետես կարծիքներ յայտնած է Հնդկաչինի կացութեան մասին, զաղանի ժողովի մը մէջ :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԱՋ ՕԴԱԶՈՒ ՄԸ, պնդ. Ռոզանով, որ համաշխարհային համբաւ չահած էր վերջերս կարգ մը յանդուգն փորձերով, դոհ պնդաց մահացու արկածի մը: Իր նաւած օդանաւը, «Մխիթեր Դ.» խորտակուեցաւ եւ բռնկեցաւ չաբաթ օր, Մելէօն, Վիլարօշի մէջ (Փարիզ), ի ներկայութեան Պ. Փլեւէնի եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներու, Ֆրանսայի եւ անգլիա – յի: Ռոզանով ծնած էր Վարշաւա, 1905–ին:

ԳԱՀԻՐԻ մէջ հազար ուսանողներ ցոյց մը սարքած էին չաբաթ օր, բողոքելով, ի նպաստ զօր. Նեհրուի: Այս առթիւ քարեր նետած ըլլալով, ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ: Հետեւիրը կ'ըսէ թէ դէպքէն անմիջապէս վերջ յեղափոխական խորհուրդը արտակարգ նիստ մը դումարեց նախագահութեամբ պնդ. Նասըրի, քանի որ զօր. Նեհրու հիւանդ է :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Իւլպրիխտ, խօսք առնելով կուսակցական համագումարին մարին մէջ, ըսաւ թէ կառավարութիւնը պիտի միջամտէ ամէն գործի, գերմանացիները հողին վրայ, արեւելեան ըլլայ թէ արեւմտեան: Այս առթիւ քննադատեց եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան ծրագիրը : — Պ. Ա. Միկոյեան, որ նոյնպէս կը մասնակցի համագումարին, պատրաստ մը կատարեց արեւելեան Պերլինի գործադուլներուն մէջ :

ԵԳԻՊՏՈՍԻՆ պատուիրակութիւն մը պիտի դայ Փարիզ, գնումներ կատարելու համար .— Զօր. Նեհրուի իրաւադէտ խորհրդականը, Սուլիման Հաֆըզ, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն :

ՔՈՄԵՏԻ ՖՐԱՆՍԻԶԻ թատերական խումբը Մոսկուա հասաւ կիրակի օր: Պիտի մնան երկու չաբաթ, ներկայացում – ներ տալով մայրաքաղաքին եւ Լենինկրատի մէջ: Կիրակի դիշեր ներկայ եղան Օվերայի ներկայացման :

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏԸ, Թոսքանինի, որ 87 տարեկան է, իր վերջին նուագահանդէսը տուաւ կիրակի օր, Նիւ Եորքի մէջ: Որոշած է հանդամանալ Իտալիոյ մէջ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը Ապրիլեան եղեռնին նուիրուած: Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Մարսէյլի հա – մալսարանի Ամֆիթեատրոնին մէջ (Ալէ Լէոն Կամպէբթա):

Կը նախագահէ Փրոֆ. Գ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԻՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ՝ «Ինչ կորսնցուց հայ քաղաքական միտքը»: Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՂՈՑԵԱՆ՝ «Ի՞նչ կորսնցուց հայ ղրկականութիւնը »:

Մուտքը ազատ է :

ՀՐԱՊԱՐԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մխիթարեան ենթակոմիտէի, այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ տիւ Նօռի սրահը, 4 Փըլաս տը լա Մէրի:

Կը խօսի ընկեր ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԻԼ

Նիւթ՝ «Միջազգային քաղաքականութիւնը եւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան դերը»:

Սիրով կը հրաւիրուին զաղութիս հարաբերութիւնն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները :

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀՍԿԻԶՆԵՐՈՒ

Ֆ. Կ. Հայի Շրջ. վարչութիւնը կը փափաքի նիւթապէս օժանդակել այն հայախօս երիտասարդուհիներուն, որոնք կ'ուզեն փոքրերու օգնոփոխութեան կայանի համար վկայեալ հսկիչ(Մոնիթռիս) դառնալ: Մանրամասնութեանց եւ արձանագրութեան համար փութով դիմել Տիկին Ա. Թաղէոսեանի ժամադրութեամբ նախապէս հեռախօսով Թրիւ. 27–35:

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՔ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հայ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ հեռեւեալ արարողութիւններուն .—

7 Ապրիլ 1954, չորեքշաբթի Տօն Աւետումն Ս. Աստուածածնի, Ս. պատարագ ժամը 10ին:

9 Ապրիլ, 1954, Ուրբաթ առաւօտ վերջին Աւետաւոր ժամը 9ին, իսկ երեկոյեան ժամը 4·30ին «Խաղաղական եւ Հակում» :

11 Ապրիլ, Կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը 10ին: Նոյն օրը երեկոյեան Դռնբացէք ժամը 4·30ին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ծանուցագրոյց Զատկական տօներու
11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք 4·30:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մուրատեան նախկին աշակերտներու միութեան կողմէ այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սեւուի Մուրատեան վարժարանին թատերասրահին մէջ:

Կը ներկայացուի Ց. Պարոնեանի

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

եւ

JEUNESSE

(Comédie en 3 actes)

Բեմադրութեամբ Միշել Առաքելի կողմէ: Ձոխ պիճիճ միջնաբերին :

Տոմսակներու համար դիմել՝ Մուրատեան վարժարան, դրասուն Հրանտ Սամուէլ, 51 ռիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս, Հրաչեան 6 ռիւ Լամարթին :

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՆ ԼՐԱՑԱՒ

Տակաւին թերթեր, Միութիւններ եւ բաժանորդներ կան որոնք «Ծառայ»ի հին հասցէն կը դործածեն, սրտնեղութիւն պատճառելով թղթատարական վարչութեան :

Ի՞նչպէս բացատրենք որ հինը մոռնան եւ նորը սորվին :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԷՆԻ ԾՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Գին 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով) : Գին 1000 ֆրանք:

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը: Կը դասախօսէ Սերժ Թորոսեան : Նիւթը՝ «Հայկ. Թատրոնի երկհազարամեակը»: Դասախօսը նկատի պիտի ունենայ նաեւ երեւան տպուած ռուսերէն դիրքը Հայկ. Թատրոնի մասին: Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Իր չաբաթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ սրճարանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Արշաւիր Խանէտանեան, նիւթ ունենալով «Զանդուածը»: Մուտքը ազատ է :

ՀԱՑ Կ. ԽԱՉԻ ՕՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՕՐԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ,

կիրակի 16 Մայիս ժամը 14·30ին

Սիրայօժար մասնակցութեամբ տաղանդաւոր արուեստագիտուհիներու եւ արուեստագէտներու :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՀԵՌԱԽՕՍԸ

Հ. Ց. Դ. Մոնմորանսիի Թանգարանի հեռախօսի նոր հասցէն է՝ 964–26–21 (օթամաթիք):

ՀՐԱՒԷՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայց. Եկեղեցւոյ Փարիզի կրօն. Ընկ. արտակարգ ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ 11 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

Օրակարգ՝ Ծրագիր–կանոնագրի փոփոխութիւն:

Ծրագիր – կանոնագրի 16րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, երբ առաջին անգամ մեծամասնութիւն չի դոյացնար, 15 օր ետք կը հրաւիրուի երկրորդ ընդհ. ժողովը, որ օրինաւոր կը նկատուի, ինչ որ ալ ըլլայ ներկայ անդամներու թիւը : (ԴԻՒԱՆ)

Ծանօթ.— Կրօն. Ընկերակցութեան այն անդամները՝ որոնք կը փափաքին տեղեակ ըլլալ կանոնագիր – ծրագրի փոփոխութիւններուն եւ կարդալ բարեփոխուած ծրագրի նախագիծը, կրնան դիմել եկեղեցւոյս դիւանատունը՝ ուր պիտի տրուին հարկ եղած բացատրութիւնները :

Այս առիթով պարտք կը սեպենք տեղեկացնել հասարակութեան թէ ժողովին ներկայ կ'ըլլան իրենց անդամավճարը հատուցած անդամները:

Անդամները կրնան իրենց վճարումները կատարել չէֆ փոսթալով, մանտա բար – դով կամ իրենց յարմար դատած ձեւով :

Անճամբ վճարողները կրնան ստանալ նաեւ իրենց անդամական քարտերը :

եկեղեցւոյ չէֆ փոսթալի թիւն է.
Paris 6761-25.
Ass. Cultuelle Des Arméniens
Apostoliques de Paris
15, Rue Jean Goujon, Paris (8e)

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը եւրոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւորապէս փրանսահայութեան լուսաւորութեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժտուած պետական վարժարաններու իրաւունքներով :

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ. մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ գանոնք Պրեվէի եւ Պաքալորէայի պետական քննութիւններուն, երկու երրորդի յաջողութեամբ :

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տարեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, եթէ տարիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն : Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջականերէ :

Դասատուներէն եւ օտար երկիրներէն ե – կողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ:

Արձանագրութիւնները բացուած են , դիմել ուղղակի Տեսչութեան:

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովի շարունակութիւնը այս հինգշաբթի Ազգ. Տան մէջ: Ժողովը կը բացուի ժամը ճիշդ 21ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Օրակարգ.— Պատգամ. ժողովի պատրաստութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ահարոնեան սրահը, ուր ան Քոնվալէսան: Օրակարգ 1.— Չեկուցում վարչութեան երկամեայ գործունէութեան: 2.— Չեկուցում պատգամ. ժողովի: 3.— Ընտրութիւն նոր վարչութեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կապ. Խաչի Ազն Թեոդիկ մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, դպրոցի սրահին մէջ: Օրակարգ՝ զեկուցում պատգամաւորական ժողովի եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Փ.— Անցեալ չաբթու նամակ դրած ենք տան հասցէով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Հրանտ Սամուէլ եւ ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ իրենց քեռայրին՝ Արժ. Տ. Մեսրոպ Եպս. Օրջանեանի մահուան քառասունքին առթիւ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ծաղկազարդ, պատարագի ընթացքին, Փարիզի Հայոց Եկեղեցին :

ՑԵՏԱԶԳՈՒՄ Է

Ահարոնեանի յիշատակին, կազմակերպուած ցերեկոյթը, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբին, որ տեղի պիտի ունենար Ապրիլ 25ին, յետաձգուած է ցնորինութիւն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁ ՍԱՐԳԻՍԸ (վէպ իրական կեանքէ): Գրեց՝ Արամ Սահակեան : Տպ. Պէյրութ, 1954, գին 400 ֆրանք :

Դիմել Ց. Հիսայեանի, 38 ռիւ տիւ Մէնիլ, Անիէտ :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Որեւէ գործ կը փնտռէ երիտասարդ աշխատասէր մը:

Դիմել թերթիս վարչութեան :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը
Մօտ է Զատիկը .
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար :
Լաւագոյն ՋԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Tréviee
Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ թիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ ՋԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ :

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ :

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ԳԱՂԹԱՑԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

144, Rue St. Honoré

GUT. 44 - 98

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱ , ՔԻԼՕՆ 800 ՖՐ.

ԾԱԽՈՒ Է

Օդակ չինող (Պութօնիէ) մեքենայ մը Գերմանական վաճառանիշով՝

PFAFF

Հեռախօսել ամէն օր Պօլ. 71 – 86 :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 85-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
7 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7339 — 30e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2750

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Վ. ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ

•

Արեւելեան ճակատի երբեմնի հրամա – նատարը, Ալի Ֆուատ Ճեպէսոյ, անցեալ տարի կարդ մը յուշեր գրած էր, Հայաս – տանի դէմ սարքուած կռիւներու մասին :

Այդ առթիւ կը յիշէր, Մոսկուայի հետ փոխանակուած դրութիւնները, հաստա – տելով երկու պետութեանց սերտ դոր – ձակցութիւնը :

Ահաւասիկ նոր հատուած մը, երկար լռութենէ ետք :— « Հայկական Շար – ժումները Արեւելեան ճակատին վրայ» (տես Գ. էջ) :

Ինչպէս կը վկայէ երբեմնի փաշան, ան – մէ՛ղ Թուրքիան ստիպուեր է պատերազմ յայտարարել 1920 Սեպտ. 28ին, պաշտ – պանելու համար «Դաշնակցական » Հա – յաստանի Թուրքերը :

— « Մենք ունենալով Մոսկուա – յի կառավարութեան յանձնարարութիւնը եւ պնդումը, խոստացած էինք շարժման անցնել : Սակայն Դաշնակցականները գործիք եղան դաշնակից ուժերուն, օգ – նեցին Արեւմուտքի, Ցայներուն և չմօտե – ցան հաշտութեան » :

Դեռ աւելին .

— « Անոնք առիթ նկատեցին Սեւրի դաշնագիրը, զոր ստորագրելու ստիպ – ուած էր Իթթիհատի կառավարութիւնը եւ պատրաստուեցան արեւելեան նա – հանգիները գրաւելու » :

Այլ Ֆուատ Ճեպէսոյ չատ լաւ գիտէ դաշնագրին տրամադրութիւնները եւ դրաւելի սահմանները : Ուստի ան կը փո – ձէ համոզել թէ Հայերը կ'ուզէին մեծ պե – տութիւն մը հիմնել, « Պարսից Ծոցէն ? մինչեւ Սեւ Ծով :

Ուրեմն, Անգարայի Ազգ. Ժողովը կ'ո – րոշէ զօրքի ձեռնարկել «Դաշնակցական – ներուն դաս մը տալու եւ անոնց յարձա – կողական երազները ոչնչացնելու հա – մար» :

Յօդուածագրին վկայութեամբ, այս բոլոր կէտերը հաղորդուած են Մոսկուա – յի 1920 Հոկտ. 6ին , մասնաւոր ծանու – ցագրով մը, որ կը վերջանար հետե – եալ եղրակացութեամբ .

— « Դաշնակցականներու պարտութե – ան վերջ հայ ժողովուրդը տրամաբանու – թեամբ պիտի շարժի : Այս ուղղութեամբ կը սպասենք Մոսկուայի կառավարու – թեան օգնութեան » :

Ամէնքս ալ գիտէնք որ այդ օգնութիւնը երբեք չտակսեցաւ :

Բոլշեւիկեան իշխանութիւնը առաջին օ – րէն իսկ Թուրքիան համարելով Թանկա – պին աջակից մը, ամէն կարելի աջակցու – թիւն ընծայեց, զայն ոտքի հանելու, վե – րակազմելու եւ Արեւմուտքի սպառնալու համար :

Այդ քաղաքականութենէն չատչատ տուժեցին ոչ թէ «արեւմտեան աշխարհա – կալները», այլ Հայաստանը եւ Ցունաս – տանը : Առաջինը կորսնցուց իր երկրին կարեւոր մէկ մասը, երկրորդը՝ Փոքր Ա – սիան : Առանց հաչուելու զանգուածային կոտորածները որոնք անբաժան մասը կը կազմեն որեւէ Թրքական ձեռնարկի, սե – րունդէ սերունդ :

Մոսկուան առաջին մահացու հարուածը կուտար հայ ժողովուրդին 1917ին, «դէպի ուն» կանչելով ռուս զինուորները եւ պարպելով «արեւելեան նահանգները » :

Այնուհետեւ իր տուած հաւաստիքները տարբերութիւն չունէին « Աստծու ծագր »էն :

Մնանաւանդ որ, այդ օրէն մինչեւ 1945, նոյն իշխանութիւնը երբեք չդադրեցուց իր դինակցութիւնը Թուրքիոյ հետ :

Այլ Ֆուատները պարզապէս կը հաստա – տեն ինչ որ գրուած է ժամանակակից պատմութեան մէջ, երկաթգիր, — Ան – պարան տեղէն պիտի չշարժէր 1920 Սեպ – տեմբերին, եթէ նախապէս ապահոված չըլլար Մոսկուայի հաւանութիւնը եւ գործօն աջակցութիւնը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ԲԱՆԱՎԷՃ ՄԸ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

•

ԶԸՐՋԻԼ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Երկուշաբթի օր բուռն բանավէճ մը տե – ղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփոխանատան մէջ, հիւլէական զէնքերու մասին :

Վարչապետը, Զըրչիլ, իւր լսողները կին վրայ, մէջտեղ հանելով գոյութիւն մը որ կնքուած էր գահ Բոզվէլթի հետ, Քեպէքի մէջ, ին : Այդ համաձայնութեամբ, Անգլիա ու Մ. Նահանգները յանձն կ'առնէին .—

1.— Հիւլէական ռումբ չպատրաստել եւ բարու դէմ :— 2. Զգուշացնել երբորդի մը դէմ, առանց երկու պետութեանց հաւա – նութեան .— 3. Որեւէ տեղեկութիւն չհա – ղորդել ուրիշ պետութեան մը, առանց նա – խապէս համաձայնելու :

Զըրչիլ վաւերագիրը կարդալէ ետք լը – րացուցիչ բացատրութիւններ ալ տալով, ըսաւ թէ նախագահ Բոզվէլթի ձգուած էր, պատերազմէն վերջ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ հաւասարակշիռ բաժնել հիւլէական ուժին զարգացման տնտեսական առաւելութիւնները : Համա – ձայնութիւնը կը նախատեսէր նաեւ չա – բունակ տեղեկութիւններ հաղորդել, փո – խադարձաբար : Իր ամէն մէկ խօսքը դաղտնիք մը կը պարզէր, մեծ զարմանք պատճառելով : Եւ յանկարծ փոթորիկ մը պայթեցաւ, երբ Զըրչիլ, մատնանշելով Պ. Էթլին, ըսաւ թէ ան վարչապետ եղած ատեն լքած է այս համաձայնութենէն բը – խած իրաւունքները : Ընդդիմադիր ա – ռաջնորդը, որ սաստիկ յուզուած եւ զայ – րացած էր, ուժգնօրէն բողոքեց, ըսելով թէ ինք ոչինչ լքած է եւ թէ չի կրնար տանձնել պատասխանատուութիւնը Մաք Մահոնի օրէնքին որ քուէարկուեցաւ 1946ին, ամերիկեան խորհրդարանին կող – մէ եւ որ կ'արգիլէր որեւէ տեղեկութիւն հաղորդել հիւլէական զէնքերու մասին :

Զըրչիլ պնդեց իր ամբաստանութեանց վրայ, տեղի տալով բուռն ժխորի մը ուր կը լսուէին թշնամական կանչեր — «Հրա – ժարեցէք» , եւայլն :

Պահ մը ժխորը այնքան սաստկացաւ որ Զըրչիլ չկրցաւ շարունակել իր դեկու – ցումը :

Երբ հանդարտութիւնը վերահաստատ – ուեցաւ, Զըրչիլ կրկնեց թէ Անգլիա Թան – կագին իրաւունքներ կորսնցուց իրրեւ հետեւանք աշխատաւորական վարչու – թեան : Փոթորիկը վերսկսաւ : Էթլի տե – ղէն ցատկեց, շեշտակի նայելով Ճերչիլի վարչապետին որ կը մնար անտարան : Կարծես երկու ցուլեր էին որ ճակատա – մարտի մը կը պատրաստուէին : Նախորդ վարչապետը պահանջեց որ Զըրչիլ ապա – ցուցանէ իր մեղադրանքը : Պնդեց թէ Թրումընի կառավարութիւնը պիտի զոր – ծագրէր համաձայնութիւնը, բայց ամե – րիկեան Ներկայացուցչական ժողովը արդիլեց, մասնաւոր օրէնք մը քուէարկելով : Աշխատաւորա – կանները կ'աղաղակէին .— «Եթա տուէք ձեր մեղադրանքը, քաչուեցէք : Քաղաքական խաղ մը կը փորձէք » :

Զըրչիլ չարունակելով իր դեկուցումը , յայտարարեց .

— Երկու տարի առաջ, երբ Մ. Նա – հանգները գացած էի, համաձայնագիրը գոյց տուի Մաք Մահոնի զոր կը ճանչնայի իրրեւ չատ պատուաւոր եւ հայրենասէր մարդ մը : Ան ըսաւ .— «Եթէ տեսած ըլ – լայի այս վաւերագիրը, այդ օրէնքը ա – ռաջարկած պիտի չըլլայի » :

Եւ բացարձակապէս անվիճելի համա – րելով այս յայտարարութիւնը, Զըրչիլ բացատրեց թէ պիտի չյայտնէր այս մաս – նաւոր խօսակցութիւնը, եթէ ամերիկացի

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԻՄԿ ԴՈՒԻՒ, Ի՞ՆՉ ԿԸ ԲԱՆԻՒ...

«Ջարխինք»ի ծածկանուն դրքակիցը կը շարունակէ ջուր եւ արիւն պղտորել, «Մարսիլիահայ Նամականի»ներով :

Անգամ մը առիթ ունեցայ խօսելու իր վայրահաչութեանց մասին :

Ահաւասիկ ուրիշ նմոյշներ .—

Փետր. 28ի թիւին մէջ, անցողակի կը յիշէ թէ «զրպարտութիւնները եւ մատնիչական փորձերը կը շարունակուին ամէն ուղղութեամբ » :

Ապացո՞յց ,— անհրաժեշտ է բժշկական բնութեան մը ենթարկել իր խելապատակը ,տեսնելու համար թէ ո՛ր եւ է հետմ մնացա՞ծ է տրամաբանութենէ եւ ուղղա – մտութենէ :

Հատուածը կը վերջանայ հետեւեալ «յայտնութեամբ» .

— « Ամփոփուելով տեղական չրջանա – կին մէջ, ըսեմ թէ աքսորականներ կան , ինչպէս նաեւ ուրիշներ, որոնց ինքնու – թեան թուղթերը հա առնուած են » :

Անշուշտ կը հասկնամ թէ՛ ի՞նչ ըսել կ'ուզէ :

Սեւերես դրքակիցը ուրիշ խնդիր մըն ալ կը շօշափէ, սրտառո՛ւչ ազգասիրու – թեամբ .

Կարծես լուսնկայէն իջնելով, կը պատ – մէ թէ «Մարսիլիոյ հայ գաղութը ունե – ցաւ իր կորուստները — Մկրտիչ Փոր – թուզալեան, Միհրան Չերազ ,Մեսրոպ Նու – պարեան, Պալաճեան եպիսկոպոս, Վա – հան Թուրյումճեան, Արամ Թիւրապեան եւ ուրիշներ :

Եւ կ'ոպա՛յ,— «Անգամ մը որ հոգին յանձնուի մարմինը մէկու մը, ալ ամէն բան կը վերջանայ : Մոռացութեան սեւ վարագոյրը կ'իջնէ ուղեղներէն ներս» :

Այս առթիւ, մոռնալով որ տգիտութիւ – նը եւ նենգամտութիւնը շատոնց մտմտուկ կապած են իր սեւ ուղեղին մէջ, հետեւ – եալ խուբիւնը կը սահեցնէ .

— « 1933ին (պրէ՝ 1934) մեռաւ Մինաս Վարանդեանը, թշուառութեան մէջ : Կենդանութեանը ոչ ոք հետաքրքրուեցաւ իրմով : Եւ սակայն երբ մեռաւ յաղնա – ռանջ պրադէտը, կազմակերպուեցաւ վարիմատ յուղարկաւորութիւն մը : Եւ ճառեր, ճառե՛ր, իսկ հիմա, կը կարծէ՞ք թէ «ընկերները»ը կը հետաքրքրուին Մ. Վարանդեանով » :

Հարցուցէք սեւհոգի թշուառականին թէ ե՛րբ եւ ո՛ւր տեսաւ որ Վարանդեան մեռաւ թշուառութեան մէջ :

Ինչ որեւէ տեղ հետաքրքրուա՞ծ էր Դաշնակցական գրագէտով, ասոր կենդա – նութեան տեղ :

Թե՞րբ ալ չի կարդար, իմանալու հա – մար թէ՝ քանի տարի վերջն ալ, ընկեր – ները որքան ջերմութեամբ կ'ոգեկոչեն ա – նոր յիշատակը :

Ահաւասիկ յիշատակի տօն մը եւս,— նախաձեռնութեամբ Համազգային ընկե – րութեան : Ոգեկոչում ոչ միայն Մինաս Վարանդեանի, այլ եւ Մկրտիչ Փորթու – գալեանի, յառաջիկայ Մայիս 23ին :

Իսկ դուք, ի՞նչ կը բանիք, երկերես պարոննե՛ր, յիշելու համար ուրիշ մեռ – եալներ, որոնց կարգին ձեր ոամկավար ընկերը, Յովսէփ Գույումճեան :

Օրն ի բուն ձիւթ եւ բամբասանք ծա – խելն ալ սահման մը ունի : Վ.Ա.Հէ

ԱՅՋԸՆՀԱՈՒՐ ԱԼ ՑՈՐԴՈՐ ԿԸ ԿԱՐԴԱՅ

•

*Դարձեալ երկուշաբթի օր կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ նախագահ Այզընհաուըը, հիւլէական մղձաւանջին առթիւ : Պարզե – լով երկրին պաշտպանողական ուժը, չո – շափեց օրուան հրատապ խնդիրները եւ հրաւիրեց Ամերիկացիները «քաջութեամբ եւ վճռակամութեամբ դիմագրաւել զանոնք, մէջն բլլալով ջրածին ռումբի ահռելի հարցը : «Ամերիկան իր ներքին խնդիր – ները կը դիմագրաւէ առանց խուճապի եւ երկիւղի, պատճառ չկայ որ նոյնպէս ա – նանց խուճապի չդիմագրաւէ ջրածին ռումբին հետեւանքները : Ամէնքն ալ մտա – հոգութեան մատնուած են աչքի առջեւ բերելով Կրեմլինի մարդիկը եւ հիւլէա – կան զարաշրջանը : Սպառնալիքները կը տեսնենք ամէն կողմէ : Ամէն մէկս իրա – րու կը հարցնենք թէ ինչ պիտի պատա – հի, անհատապէս եւ մեր երկրին համար : Այս բոլոր վտանգներուն հիմը կը կազմէ համայնավարական սպառնալիքը : Ջրա – ծին ռումբը եւ հիւլէական զարը իրենք իրենց սպառնալիք մը չեն մեղի համար : Անոնք սպառնալիք են եթէ նախայարձա – կը վճռած է գործածել մեղի դէմ : Պէտք է դգուշական միջոցներ ձեռք առնենք այս վտանգին դէմ : Կրեմլինի մարդիկը ու – սումնասիրած են Հիթլերը , Մուսոլինին եւ նոյն իսկ Նափոլէոնը : Անոնք չատ լաւ կ'ըմբռնեն նոր պատերազմի մը վտանգնե – րը : Ա. Միութիւնը պիտի նաեւ թէ ինչ վտանգներ կը ներկայացնէ իր «արբան – եակ երկիրներու » ցանցը : Նափոլէոնի արբանեակները իրարու հետեւէ լքեցին դինքը : Ասիկ գատ, արբանեակներու դը – րութիւնը տնտեսական տկարութեան աղ – բիւր մըն է : Կա՛ն ուրիշ միջոցներ , նուաղ հաւանական դարձնելու համար պատե – րազմը : Ցորչափ Կրեմլինի մարդիկը դի – տեն որ մենք ի վիճակի ենք ուժգնօրէն գործելու եւ հարուածին պատասխանե – լու, անոնք պատերազմի որոշում չեն տար թեթեւօրէն : Բայց կրնան տալ՝ խելապա – րութեան տագնապի մը մտահոգելով կամ սխալ հաշիւներ ընելով : Մենք պատե – րազմ պիտի չյայտարարենք ջրածին ռումբով : Ա. Միութիւնը չատ լաւ գիտէ որ փոխադարձ միջոցներ ձեռք պիտի առնենք արձագանգին, եթէ յարձակում կատարուի Մ. Նահանգներու պինակիչներէն ուեւէ մէկուն կամ անոր կենսական չահերուն դէմ » :

ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԶՈՒԶԵՐ ՈՐ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՉԵՌՔՆ ԱՆՑՆԻ ԱՅԴ ԵՐԿԻՐԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա – րը, Պ. Տըլըս, նոր ճառ մը խօսելով ուղ – ղակի ամբաստանեց կարմիր Ձինաստանը թէ կ'օդնէ Հնդկաչինի բմբռոնողներուն, մասնագէտներով եւ զէնքերով : Այս ան – թիւ հասկցուց թէ Մ. Նահանգները երբեք թոյլ պիտի չտան որ Հնդկաչինը կար – միրներուն ձեռքն անցնի : Այս խօսքով աղդարարութիւն մը պիտի ուղղուի, Ժը – նեւի խորհրդաժողովէն առաջ :

Կարդ մը ամերիկացի թղթակիցներ կ'ըսեն թէ Պ. Տըլըս այս պարագան հաս – կցուցած էր նաեւ Պերլինի մէջ, Մոլոթո – վի ուշադրութիւնը հրաւիրելով հետե – ւանքներու մասին :

× Ռազմադաշտէն հասած վերջին լու – րերու համաձայն Տիէն Պիէնի պահակա – դօրքը եւս մղած է ըմբռոնողներուն երրորդ դրոհը, եւս առնելով կարեւոր դիրք մը : Ըմբռոնողները հազար մեռեալ ձգած են ռազմադաշտին վրայ : Ֆրանսացիները չա – բունակ օդնական ուժ կը սպասեն : Ամէ – րիկեան վերջին ռմբաձիգները երբ հաս – նին, ռմբակոծութիւնը պիտի սաստկա – նայ, ինչպէս կը ծանուցանէ հրամանա – տարութիւնը :

ՄԱՌԵՇԱԼ ԺՈՒԿՈՎ առջի օր ունկնդրու – թեան ընդունուեցաւ Պ. Լանիէլի եւ Պ. Պիռայի կողմէ, առանձին տեսակցութիւն – ներ ունենալով : Պ. Պիռօ զայն կ'ընդու – նէր ոչ թէ իբրեւ արտաքին նախարար ,այլ իբրեւ նախագահը Ատլանտեան խորհուր – դին : Մառեշալը որոշած է չհրաժարիլ կեդր. Եւրոպայի ճակատին հրամանատա – րութենէն, մինչեւ որ իր տեղը Ֆրանսացի մը ընդունի : Կ'ըսուի թէ իրեն պիտի յաջորդէ Զօր. Կիյոմ :

ԶԱՐԻՓԻՆ ԱՂԲԻՒՐԸ

•

Սուրիոյ եւ Լիբանանի ազգային իշխանութեանց եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան միջեւ դոյութիւն ունեցող հիմնական տարաձայնութիւնները՝ կը բխին Բարեգործականի կրթական քաղաքականութենէն ... « *Կրթական քաղաքականութենէն* » :

Մենք կը չահագրգռուինք, առաւելապէս, այս «քաղաքականութեամբ». ու մեր եւ այդ կազմակերպութեան միջեւ դոյութիւն ունեցող պայքարի դիմաւոր պատճառը այն է, որ Բարեգործականի վարիչները չեն ուզեր դիմել իրենց մասնաւոր հաշիւներէն, ի չահ ընդհանրական մտահոգութիւններու :

Ի՞նչ մասնաւոր չահերու հետամուտ է Բարեգործականը, իր կրթական քաղաքականութեամբ : — Ամբագրական սիւնակները չեն բաւեր, մանրամասնօրէն ներկայացնելու այդ չահերը, իրենց կուսակցական, խմբակային ու անհատական բնոյթով : Եւ սակայն, պիտի փորձենք խտացնել զանոնք քանի մը կէտերու մէջ, որպէս զի Պ. Ալէք Մանուկեան ընդհանուր զաղափար մը կարենայ ունենալ ա նոնց մասին : Մեր առաջին իսկ տողերուն մէջ, քանի մը օր առաջ, մենք չեշտեցինք, թէ Բարեգործականի նոր նախագահը պիտի կարենայ ըմբռնել մեր վերապահութիւններն ու դժգոհութիւնները, եթէ տարրական զաղափար մը դնէ ունենայ մեր ազգային կեանքի ընդհանուր դիմադրուն, ու, մասնաւորաբար, Սուրիոյ եւ Լիբանանի կրթական մեր մտահոգութեանց չուրջ :

Արդ, Բարեգործականի կրթական «քաղաքականութիւնը» կը կայանայ հետեւեալ հիմնական կէտերուն մէջ :

Ա.— Նկատելով որ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ ազգային իշխանութիւնները կը բաղկանան Դաշնակցութեան համակիր տարրերէ ու քիչ թիւով Դաշնակցական — ներէ, մեր կրթական հաստատութիւնները վերածել այդ իշխանութիւններու դէմ պայքարի եւ մրցակցութեան դաշտերու :

Բ.— Ապաւինելով Բարեգործականի նիւթական նպաստներուն, ու վարժարաններու չինութեան համար ձեռնարկուած հանդանակութիւններու արդիւնքին, Բարեգործականի անունին տակ՝ ուժ տալ Դաշնակցական կուսակցութեան, անոր չարքայիններուն ու համակիրնե — րուն, ու նիւթապէս ապահով կեցութեան մը հասցնել այն հաստատութիւնները, ուր դաշնակցական վարիչներ կամ ուսուցիչ — ներ լծուած են գործի :

Գ.— Այս հիմնական նպատակով, վարժարաններ հաստատել նոյնիսկ այն չըր — ջաններուն մէջ, ուր արդէն ազգային կրթարաններ գոյութիւն ունին :

Աւելորդ է ըսել, թէ Բարեգործականի կրթական այս «քաղաքականութիւնը »՝ ծրագրուած է այդ կազմակերպութեան դաշնակցական վարիչներուն, ու, առնուազն, այդ կազմակերպութեան հակադաշնակցական զեկավարներուն կողմէ :

Տակաւին 1938ին, Դամկավար Ազատական կուսակցութեան Սուրիոյ Թ. պատգամաւորական ժողովին մէջ, հետեւեալ որոշումը կը քուէարկուէր, իբրեւ... «կրթական քաղաքականութեան» մեկնա — կէտ .

— « Ժողովը որոշեց ջանք թափել կուսակցական ընկերներ տեղաւորելու հա — մար զպրոցներէ ներս, որպէս «պուշիէ» ... (Տես Դամկավարներու Թ. պատգմ. ժողովի որոշումներու արձանագրութիւ — նը, ուր կաւելցուի նաեւ, թէ՝ իրենց նը — պատակը պիտի ըլլայ պայքարիլ Դաշ — նակցութեան եւ Դաշնակցականներու ձգտումներուն դէմ) :

Պիտի ուզէինք, որ Բարեգործականի զերագոյն մարմինները կեզրոնանային այս որոշումին վրայ, ու փորձէին պա — տասխանել իրենց միտքը զրաւող հետեւեալ հարցումներուն .

1·— Դամկավար կուսակցութիւնը ո՞ր վարժարաններուն մէջ կ'առաջադրէ «ընկերներ տեղաւորել »...

2·— Դամկավար կուսակցութիւնը ինչո՞ւ կ'ուզէ կուսակցական որոշումով «ընկերներ տեղաւորել» այդ վարժարան — ներուն մէջ : Ու Դաշնակցութեան «ի՞նչ բանին դէմ» պայքարելու համար ...

Մենք պատասխանենք.— Դամկավար կուսակցութիւնը վարժարաններ չունի : Ունի մի միայն Բարեգործականի վարժա — րանները, կամ՝ այդ կազմակերպութեանէն նպաստաւորուող հաստատութիւնները , ուր կարելի է մեծ թիւով Դամկավար կամ Դամկավարներու համակիր ուսու — ցիչներ գտնել, գտնել նոյնիսկ համակ — վար ուսուցիչներ, սակայն՝ ոչ իսկ մէկ Դաշնակցական ուսուցիչ, ոչ իսկ Դաշ — նակցութեան համակիր որեւէ ուսուցիչ : Այդ վարժարանները կ'ընդունին , առ — առաւելն , Դաշնակցութեան... զամբիւղը նեղուած, փճացած կամ այլասերած մարդիկ :— Դամկավար կուսակցութիւնը կը ձգտի պայքարիլ Դաշնակցութեան դէմ, մեր վարժարաններն ու ուսուցիչ — ները հակադրելով ազգային օրինաւոր իշխանութեանց, Ուսումնական Խոր — հուրդներուն, ու այդ ճամբով՝ նաեւ մեր թշուառ ու աղքատիկ ծնողները տեղու — թեամբ լեցնելու համար նոյն ազգային իշխանութեանց դէմ : Պայքարի ուրիշ տպարէզ չէ մնացած իր առջեւ. ամէն տեղ պարտուած է ու արհամարհուած : Իսկ եթէ վարժարաններու մէջ եւ իր «կրթական քաղաքականութեամբ» կը յամառի... «պայքարիլ», կը վտանգի միմիայն Բարեգործականի դումարներուն : Գամբէձիի, Հալէպի, Պէյրութի եւ Լիբանանեան թաղերու մէջ, Բարեգործականը կ'ուզէ վարժարաններ հաստատել, այսօր, հակառակ անոր՝ որ բաւարար կրթարաններ կան, կամ՝ հակառակ անոր, որ, անհրաժեշտ կրթարանները հաստատելու համար, պէտք է զործակցի ազգային իշխանութեանց :

Զարիքին արմատը ... կրթական «քաղաքականութեան » մէջ է : Եւ Բարեգործականի զեկավարութիւնը, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, Դամկավար — ներու ծրագիրներով է որ կը գործէ :— Յանկալի է, նաեւ մեզի համար, որ Պ. Ալէք Մանուկեանի նախագահ ընտրութե — նէն առ, հիմնական վերատեսութեան ենթարկուի այս քաղաքականութիւնը, ի նպաստ ընդհանրական, համահայկական չահերու :

(Խմբագրական ԱՐԵՒԵԼՔԻ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԲԱՐԻ ԵՒ ԶՈՒԱՐԹ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ

•

Հնդկաչինի պատերազմին առթիւ չատ կը խօսուի պատմական երկրի մը՝ Լաոսի վրայ, որուն մայրաքաղաքն ալ չատ ճակատն ենթարկուեցաւ վերջերս :

Այս առթիւ քանի մը տեղեկութիւններ կը քաղենք ուսումնասիրութենէ մը, այդ բարի ժողովուրդի բարքերու մասին.—

Լաոսցիները 3500 տարի առաջ հիմնե — ցին Մէ Քոնկի վրայ չառաջադէմ եւ նր — բաուեսա քաղաքակրթութիւն մը որ իր զագաթնակէտին հասաւ ԺԵ· զարուն : Անկէ ի վեր պարբերական չարձակումներու ենթարկուեցաւ, Բիրմաները, Սիամցիները, Քոնքինցիները չորս հարիւր տարի զրաւած պահեցին : Օգոստինոս Պաւին էր որ առաւ անոնց իրենց անկախութիւնը :

Պաւին Ֆրանսացի մըն էր որ 1885ին եր — եակ պաշտօն կը վարէր, իբրեւ պաշտօն — եայ հեռագրատան, ազդագիտ եւ փոխ — հիւպատոս Լուանկ — Փրոպանկի մէջ :

Մանաւանդ ան մէկն էր որ մեծ համակրութիւն ունէր Լաոսցի ժողովուրդին հանդէպ : Ան չաջողեցաւ հաչտեցնել Սիամցի Լուանկ Փռոպանկի առաջնորդը Փավիյյօն Փօնի հետ, ազգային ծովահէն մը : Երբ անոնք բարեկամացան, կոչ ըրին Ֆրանսայի որ Սիամցին հեռացուց անկէ եւ Լաոս զարձաւ երկիր :

Ֆրանսական թեւարկութիւնը տեղի ու — նեցաւ բարեկամական մթնոլորտի մէջ : Ապացոյց՝ յիսուն տարուան խաղաղ կեանքը : 1941ին, Լաոս միակ հնդկաչինեան երկիրն է ուր Ֆրանսացիներ եւ բնիկ ընդդիմադիրներ չարունակեցին պայքարը : 1945ին չինական զրաւումը եւ ապ մը սիամադիրներու ըմբոստութիւնը որեւէ ազդեցութիւն չունեցաւ եւ փոխադարձ վստահութեան վրայ հիմնուած զաշնադիր մը 1949ին նուիրագործեց Լաոսի անկախութիւնը Ֆրանսայի դերիչխանութեան տակ :

Հնդկաչինի դժոխային պատերազմին մէջ, Լաոս մինչեւ անցեալ տարի տեսակ մը երկրային զրախտ էր : Հանոյչն չորս հարիւր քիլոմեթր ոչ չատ հեռու Լուանկ Փռոպանկը խաղաղութեան եւ երջանկութեան ովասիս մը կը կազմէր : Արքայական այս մայրաքաղաքը — Վանթիանը վարչական մայրաքաղաքն էր — ընդարձակ զարաստան մըն է ուր ամէն մէկ տուն կը զտնուի բուրաստանէտ ծառերու զաղջ ստուերին տակ : Ծաղիկներու եւ արմաւենիներու միջեւ նրբաբուեսա կառոյցներ կը յայտնուին վայելչագեղ տրանկներուն, բարձրութեանց վրայ : Փողոցներուն մէջ կը չրջապային թխորակ եւ զեղեցկազէմ պարմանուհիներ, ինչպէս եւ պուտտայական զուրմեր, դանկերը ածիլուած եւ փաթթուած զեղնորակ կերպասի մը մէջ· անթափանցելի սեւ հովանոցը սեղմած թեւին տակ :

Թատրոններու զրան առջեւ չինացի վաճառականներ քնքշօրէն կ'ուտեն ողջ ծղրիթները, ոտքերը եւ թեւերը դուրս նետելով : Պարզ եւ նկարագեղ չուկայ մը եւ մեծ խաղաղութիւն մը ամէնուրեք :

Առաջին ուչագրաւ երեւոյթը Լաոսցի ժողովուրդին՝ իր աղնուութիւնն է : Հիւրասէր եւ զուարթ են : Կը պաչտեն երաժշտութիւնը, ոտները եւ նուագահանդէսները որոնց կ'ընկերանայ զաղջը եւ զրաւիչ Լաոսեան սրինգը : Ամէնուրեք կը տիրէ լրջութիւն մը, զեղչկական եր — ջանկութիւն մը, զուարթօրէն տանելի աղքատութիւն մը :

Գրեթէ Նափոլիի չատուկ այս չատկութեանց վրայ, Լաոսցին առաւելն եւս ունի աչխատանքի զերի չըլլալու առաւելութիւնը : Կը բաւէ որ ուտելիք բան մը ունենան եւ ծխախոտ մը՝ պանանի ծառի տերեւներու մէջ : Լաոսի օրացոյցը նոյնքան հարուստ է ոտնական օրերով որքան չինականը : Բաղաքավարութիւնը կը պահանջէ որ չին· ոտներն ալ պահուին որքան Լաոսինը, Վիէթնամականը եւ Ֆրանսականը :

Լաոսի մէջ պէտք է չատ քաղաքավար ըլլալ : Փողոցին մէջ բարեւելու համար , պէտք է նստին եւ միացնեն ձեռքերը : Երբեք չդպչիլ ուրիշին զլուխն , որ լուրջ նախատինք է : Ոտքով առարկայ մը ցոյց տալը չատ մեծ կոպտութիւն է : Յատուկ — ցական այցելութեան մը համար, օրէնք է որ ուրախ ըլլան, կատակեն, երգեն եւ սեննեակի խաղեր ընեն :

Պուտտայականութիւնն է պաչտօնական կրօնքը : Լուանկ — Փռոպանկ կը նչանակէ «Աստուածային Պանկի թագաւորութիւն» : Պանկ անունն է պուտտայական սուրբի մը որ չրջագայած է քսան դար ամբողջ Աչխոյ մէջ : Ամէն երկրի մէջ ազգային մարզանքը կը կայանար դայն յարիչատակել բռնադրաւիչէն : 1867էն ի վեր Պանկ կը զտնուի Լուանկ — Փռոպանկի մէջ :

Երեսուներկու հազար կաթոլիկ կայ հոն եւ երկար տեսնէ ի վեր զուիցերիական միսիոնարութիւն մը եռանդով կ'աչխատի բողոքական համայնք մը կազմել : Սակայն կրօնքը տարիներ թչնամիներ ունի յանձինս Ֆիերու, չարագործ կամ բարե —

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Երբ առաջին մեծ պատերազմը պայթեցաւ, իզմիրի մէջ ալ, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը նախատեսելով մօտալուտ վտանգը, որոշեց զղուչական միջոցներ ձեռք առնել : Կարգ մը ընկերներ ալ պատրաստուեցան Ցունական կղզիները քաչուելու :

Մինչ այդ Իզմիրի առաջնորդ Ինճէեան եպիսկոպոս, կարգ մը երկչոտ մեծահարուստներու հետ խորհրդակցաբար «կասկածելի»ներու ցանկ մը կազմած ոտիկանութեան տուիչը ձգած էին : Իրենց այս վատութիւնը պարակելու մտահոգութեամբ, թուրք իչխանութեան վստահելի քաղաքացիներ՝ ամէն հայկ· փողոցի անկիւն զետեղեցին մտնաւոր տուիչներ եւ հրահանգեցին որ ամէն Հայ իրեն ծանօթ «կոմիթէճիի»ներուն եւ պետութեան դէմ «զաւադիրներուն» անուններն նչանակելով թուրթի մը վրայ տուիչը ձգէ, անըստորագիր :

Կարելի է երեւակայել թէ, այդ դաժան ու ճնչող մթնոլորտին մէջ ինչ անզուսպ կրքեր ու վատութիւններ ստեղծուեցան, անճնական եւ չահագիտական միտումներով : Ինճէեան եպիսկոպոսի արարքէն թեւ առած էին մտանիչներ եւ սրիկաներ : Եւ արդիւնքէն զոհ էր կառավարութիւնը : Հայը ինք էր որ կը հարթէր սպանդանոցի ճամբան :

Ոտիկանութիւնը հետապնդումը օրէ օր աւելի կը սաստկացնէր, թաքստոցները անխնայ կը խուզարկուէին, հայ լրտեսներու ցուցմունքները հետզհետէ կ'աւելնային : Մեր տունը չաճախ «կ'այցելէին », եղբայրներուս, ազգականներուս, ծանօթներու եւ զրացիներու տուներն անգամ ննթարկուած էին անակնկալ խուզարկութեանց : Տան մը մէջ երբեմն մէկ օր, մերթ քանի մը ժամ միայն կրնայի ա — պաստանիլ : Օր մը եղբօրս տունը զանը — ւած պահուս, առտուան ժամը չորսին յանկարծակի չրջապատուեցանք : Իմ զտնուած սենեակս խուժեցին չայտնի եւ զաղտնի ոտիկաններ եւ լրտեսներ : Ինքզինքս ճարահատ նետեցի զրան առեւը, եղբօրս կինը առանց պալարիւնը կորսնցնելու նկատ առջեւս կեցաւ : Ոտիկանները աչք մը զարձնելով սենեակին մէջ, չատ — պեցին չարակից սենեակը, առիթէն օգ — տուելով ինքզինքս նետեցի պարտէզ, պարտէզէն ծով նետուեցայ, մթնչաղէն օգտուելով լողացի դէպի ծովուն բա — ցերը :

Հրաչքով ազատուած էի, բաւերախտաբար որ ծովը պարտէզին մէջ էր մխրճուած : Այս չրջանի տուներէն ամէն մէկը իր ծովն ունէր : Շատեր ծովի բաղնիքներ կառուցած էին եւ կ'օգտուէին անկէ : Երկար ժամեր լողալով անցուցի հոն, ցոյ — ներ նետելով ձուկ կ'որսային : Ուզեցին ինծի օգնել : Այսպէս մինչեւ կէսօրի մօտ, ամէն վտանգ հեռացած ըլլալով վերադարձայ տուն :

Մինչդեռ խուզարկութիւնները կը սաստկանային : Կառավարութեան որոշումները չդադրեցին կը չարունակէին բանտերը լեցնել անմեղներ : Առաջնորդարան հաւաքուած մեծահարուստներն ու ազգային զեկավարները որոնք տակաւին դուրս էին մնացած, մեծ դումարներ կը հանդանակեն կաչառելու համար Թուրք վարիչները, զեկավարները : Պատկառելի դումարներով մասնակցած էին, Պաղըրճեան, Սաբաթեաթեան, Սիվըրհիսարեան, Արապեան, Աւետիքեան — Իփլիքճեան ընկերութիւն, Անտոնեան — Փափազեան ընկերութիւն, եւայլն, այդ օրերու հնչուն ոսկիի իմաստով մեծ վաճառականներ են : Հանգանակուած դումարէն առիւծի բաժինը կը զրկուէր չանաստակ Ենվէրին :

*Այս հեղձուցիչ մթնոլորտին մէջ անկարելի էր երկար մնալ, ջղային զրութիւնս կը խանդարուէր : Վերջապէս որոշեցի յայն փախստականներու հետ անցնիլ յունական կղզիները , ուր այդ օրերուն Ցոյներ իբրեւ պինուորական փախստական խոյս կուտային երկրէն : Առաջնորդի մը հետ ծպտուելով , իբր յայն գիւղացի մեկնեցանք եէնի Գալէի մօտակայ Ուռլա գիւղին այդիները ուր անցուցի երկու օր : Երրորդ գիչերը երբ մօտեցանք ծովեզերքին, հարիւրաւոր յայն փախստականներ նաւակներ

ՀԱՑԿ· ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

★

Զօր· Ալի Ֆուատ Ճէպէսոյ կը գրէ Վա–թանի մէջ· (26 Մարտ)·—

Հայկական կառավարութիւնը, որ Պը–ըսեթ Լիթովսքի դաշնագրով իր անկա–խութիւնը շահած էր, սկսաւ մեր երկրին եւ Հայաստանի մէջ գտնուող Թուրքե–րուն դէմ թշնամական դիրք մը բռնել: Մասնաւորաբար Ա· աշխարհամարտին Թուրքիայէ խոյս առած Հայերու կող–մած հրոսախումբերը սկսած էին Հայաս–տանի մէջ գտնուող կամ ապահմանակից Թուրքերը զանազան չարչարանքներու են–թարկել եւ բնաջնջել:

Անմեղ Թուրք ազգին դէմ ծրագրուած կերպով կատարուած այս յարձակումները հետեւեալ դրութիւնը ղրկուեցաւ 6 Հոկ–տեմբեր 1920ին :

«Դաշնակցական Հայաստանի կառավա–րութեան եւ անոր հպատակող հրոսակ՛–ներու ըրած չարչարանքները իսկապ ժո–ղովուրդին, մեծ յուզում պատճառած են: Մենք նկատի ունենալով Մոսկուայի կա–ռավարութեան յանձնարարութիւնը եւ պնդումը, խուսափած էինք չարժման անցնելէ : Սակայն Դաշնակցականները զործիք եղան դաշնակից ուժերուն , օգ–նելու արեւմուտքի Յայներուն եւ երբեք չմօտեցան հաշտութեան :

Անոնք առիթ նկատելին Սեւրի դաշնա–դիրը, զոր ստորագրելու ստիպողու–թեան տակ դրուած էր Իսթանպուլի կա–ռավարութիւնը, եւ պատրաստուեցան ա–րեւելեան նահանգները գրաւելու: Իրենց նպատակն էր Պասրայի ծոցէն մինչեւ Սեւ ծով , արեւելքի եւ Թուրքիոյ միջեւ մեծ պետութիւն մը հիմնել: Այս պատճառով Թուրք Ազգ· Մեծ Ժողովի կառավարու–թիւնը Դաշնակցականներուն դաս մը տա–լու եւ իրենց յարձակողական երազները ոչնչացնելու համար չարժման անցաւ :

Դաշնակցականներու պարտութենէն վերջ հայ ժողովուրդը տրամադրանու–թեամբ պիտի չարժի: Այս ուղղութեամբ կը սպասենք Մոսկուայի կառավարու–թեան օդնութեան »:

ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

★

Հ· Ց· Դ· Ուսանողական Միութիւնը , յիշատակի երեկոյ մը կազմակերպած էր վեթերան ընկերը Ռուբէն Տէր Մինասեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ, երեքշաբթի 30 Մարտ, Սալ սը Ժէօկրա–ֆիք մէջ :

Բեմին ճակատը գեղեցած էր Ռուբէ–նի մեծադիր նկարը, եռագոյնով :

Օրուան նախագահ ընկերը Շ· Մխաք–եան հրաւիրեց ներկաները մէկ վայր–կեանի յոտնկայս լռութեամբ յարգել Ռուբէնի յիշատակը : Ապա ներկայա–ցուց ողբացեալ ընկերոջ դիմագիծը, իր–րեւ ֆետայի, պետական մարդ, մտաւո–րական եւ հեղինակ :

Պ· Եավրուեան (Քօնսէրվաթուառ Ս· մրցանակ) դաշնակի վրայ վարպետօրէն նուագեց Շօփէնէն: Տիկին Գեւոնեան մե–ներգեց «Թող չերդէ պլպուլը» եւ «Ս· Կարապետի զովքը», ընկերակցութեամբ դաշնակի եւ դաշիլ :

Պ· Զաւէն Մելիքեան ջութակով նուա–գեց Շոսոնի գժուարին «Փոէմը» , ընկե–րակցութեամբ դաշնակի :

Ռուբէնի յուշերէն յուզիչ հատուածներ կարդացին ընկերը Տ· Աբրահեան, Պարոն–վարդեան եւ Տիկին Ա· Տէր Մինասեան :

Փակումը կատարեց նախագահը, հե–տեւեալ ուղերձով .

— « Ռուբէն իշխան նոր գահ մը հաս–տատեց կիլիկիոյ մէջ: Ռուբէնն Տէր Մի–նասեան Արարատեան գաշտը վերածեց տարածութեան մը ուր հայ ժողովուրդը պիտի գտնար գահակալ, ուր ամէն Հայ պիտի կարենար ըսել — Այս իմ երկիրն է, իր լեռներով, դաշտերով եւ գետերով : Հ· Ց· Դ· Ուս· Միութիւնը այս հատուած–ը կազմակերպած է իբրեւ յիշատակի տօն, բայց մենք աչքի առջեւ ունինք ոչ թէ մեռել մը, այլ խորհրդանշան մը, որ կը խտացնէ մէկ պատգամ,— ներկայ : Ռուբէն ներկայ էր ամէն տեղ, հայ ժո–ղովուրդի կեանքի բոլոր ելեւէջներուն մէջ· մտքով, սրտով եւ բազուկով : Իր ցուցերուն հօթը հատորները համալսա–րանական դասընթացք մը կը կազմեն ձե–ռի համար, որպէսզի դուք ալ սորվիք ներկայ ըլլալ միշտ, ամէն ճակատի վրայ: Եթէ երիտասարդութիւնը նժոյգ մըն է , այս ժողովուրդը երաւունք ունի կառչելու անոր բաշերէն, որպէսզի սուրայ իր ու–զած ուղղութեամբ »:

Այս առթիւ Ուսանողական Միութիւնը պրքոյկ մը հրապարակ հանած էր Ռուբէ–նի, նուիրուած՝ կեանքին եւ գործին :

Պ· ՊԱՐԳԵԻ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Կ· Մ· ՍԱՑԵԱՆԴԵԱՆ ծանօթ մեքենա–պէտը Թեհրանի մէջ արժանացած է վար–չապետ Զահեդիի բարձր գնահատանքին, տեղական միջոցներով իր պատրաստած առնարանին համար, որ երբեք ևս չէ մնար եւրոպական եւ ամերիկեան ամէնէն ընտիր սառնարաններէն, եւ աւելի ժամն է :Վարչապետը իր գնահատութիւնը յայտ–նելով հրահանգած է նախքան ամրան տաքերը, պատրաստել բաւարար թիւով սառնարաններ, եւ խոստացած է վարկ բանալ, գործարանի մը համար չինանիւ–թեր ալ տրամադրելով :

ՋԻՆԱՍՏԱՆԷՆ փախչելով Հոնկ Քոնկ կղզին հասած են կարգ մը գաղթական–ներ, որոնց անուանները հրատարակուած են Սան Ֆրանչիսկոյի (Մ· Նահանդներ) «Ռուսական կեանք» թերթին մէջ: Փա–խստականներուն մէջ կան երկու Հայեր— Կարանտաչեան Մամիկոն, որ Պրազիլիա պիտի երթայ, եւ Ամասեան Ելիզավետա, որ Փարակուէյ կը մեկնի :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԻՄԳԵՐՈՒԻ տապանաքա–րեր մէջտեղ եւած են Բերայի նախկին գե–րեզմանատան հողին վրայ, չէնքերու հի–մերը փորուած առեն :

ՏԻՐՈՒՆԻ·— Մելանի մէջ մեռած է Գահիրէաբնակ հայրենասէր երիտասարդ մը, Պ· Վահէ Սարգիսեան, Մարտ 11ին: Կը պատկանէր Գահիրէի հայ բողոքական համայնքին եւ սիրուած էր բոլորէն: Ծա–նօթ էր իր մեծ թղթավաճառատունը : Սիրայօժար եւ լուռ ու մունջ կ'աջակցէր ամէն հանրօգուտ ձեռնարկի :

× Մխքայէլ Գուլումճեան որ մեռաւ Հալէպի մէջ յունուար 13ին, ծնած էր Զէյթուն: Իրրեւ Դաշնակցական չատ կա–րեւոր գործունէութիւն ունեցած է Մա–րաշի մէջ: Հռոմկլայի մէջ ազատած է երկու հարիւրի մօտ Սերաստացի եւ էր–զրումցի հայ կիներ, որոնք բռնի թրքա–ցած էին: Զերմուկի մէջ ալ կ'ապահովէ հայ տղաք որոնք թրքացած էին: Իսկ Հալէպի մէջ կը ներկայանայ Ազգերու Դաշնակ–ցութեան ներկայացուցիչ Պիւռնիէի եւ կը յաջողի ապահովել Մէյսանի մէջ ընդար–ձակ հող մը, ուր կը շինուին Զաւարեան ակումբը եւ բնակարաններ 15 Զէյթունցի ընտանիքներու համար :

ՏԻՐՈՒՆԻ·— Պուէնոս Այրէսի մէջ մե–ռած է ընկեր Նազարէթ Սարը Գուլում–ճեան , եօթանասուն երեք տարեկան էր , բնիկ Կեսարացի : Գաղափարի պարզ դիւնուր մըն էր, սակայն Դաշնակ–ցութեան վստահութիւնը չհեղով պա–տասխանատու պաշտօններ յանձնուած է –ին իրեն ժամանակին:

ՀԱՑԿ· ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

★

Զօր· Ալի Ֆուատ Ճէպէսոյ կը գրէ Վա–թանի մէջ· (26 Մարտ)·—

Հայկական կառավարութիւնը, որ Պը–ըսեթ Լիթովսքի դաշնագրով իր անկա–խութիւնը շահած էր, սկսաւ մեր երկրին եւ Հայաստանի մէջ գտնուող Թուրքե–րուն դէմ թշնամական դիրք մը բռնել: Մասնաւորաբար Ա· աշխարհամարտին Թուրքիայէ խոյս առած Հայերու կող–մած հրոսախումբերը սկսած էին Հայաս–տանի մէջ գտնուող կամ ապահմանակից Թուրքերը զանազան չարչարանքներու են–թարկել եւ բնաջնջել:

Անմեղ Թուրք ազգին դէմ ծրագրուած կերպով կատարուած այս յարձակումները հետեւեալ դրութիւնը ղրկուեցաւ 6 Հոկ–տեմբեր 1920ին :

«Դաշնակցական Հայաստանի կառավա–րութեան եւ անոր հպատակող հրոսակ՛–ներու ըրած չարչարանքները իսկապ ժո–ղովուրդին, մեծ յուզում պատճառած են: Մենք նկատի ունենալով Մոսկուայի կա–ռավարութեան յանձնարարութիւնը եւ պնդումը, խուսափած էինք չարժման անցնելէ : Սակայն Դաշնակցականները զործիք եղան դաշնակից ուժերուն , օգ–նելու արեւմուտքի Յայներուն եւ երբեք չմօտեցան հաշտութեան :

Անոնք առիթ նկատելին Սեւրի դաշնա–դիրը, զոր ստորագրելու ստիպողու–թեան տակ դրուած էր Իսթանպուլի կա–ռավարութիւնը, եւ պատրաստուեցան ա–րեւելեան նահանգները գրաւելու: Իրենց նպատակն էր Պասրայի ծոցէն մինչեւ Սեւ ծով , արեւելքի եւ Թուրքիոյ միջեւ մեծ պետութիւն մը հիմնել: Այս պատճառով Թուրք Ազգ· Մեծ Ժողովի կառավարու–թիւնը Դաշնակցականներուն դաս մը տա–լու եւ իրենց յարձակողական երազները ոչնչացնելու համար չարժման անցաւ :

Դաշնակցականներու պարտութենէն վերջ հայ ժողովուրդը տրամադրանու–թեամբ պիտի չարժի: Այս ուղղութեամբ կը սպասենք Մոսկուայի կառավարու–թեան օդնութեան »:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՏԻՐՈՒՆԻ

ԿԱՓ·— Մարտ 24ին Կափի գաղութը պժբախտութիւնն ունեցաւ կորսնցնելու իր եռանդուն եւ գոհաբերող անդամներէն Միհրան Վարդումեանը, Ամասիացի, 54 տարեկան: Իր եաին կը Թողու ծերունի մայր մը ,այրին՝ չորս զաւակներ եւ թոռ–ներ: Իսկական նահապետական ընտանիք մը, բարեացակամ :Դուռը բաց երբոլորին առջեւ, սեղանը չէն: Սիրուած էր բոլո–րէն, իր առատաձեռնութեամբ : Որեւէ բարի նպատակի համար քսակը լայն կը բանար :— Ներդաղթ , Հայկ· Դատ եւն·: Որպէս զի նոր սերունդը հայերէն սորվի եւ Հայ մնայ, դպրոցին նուիրեց որոշ դրամար մը, եւ գաղութը իրրեւ երախ–տագիտութիւն , դպրոցը անուանեց Վա–րդանեան :

Դագաղին եռեւէն կ'երթային իր այն–քան սիրած դպրոցին աշակերտները, իւ–րաքանչիւրը ծաղիկներ բռնած եւգաղութը ամբողջութեամբ, ինչպէս եւ բազմաթիւ Ֆրանսացիներ :

Հարազատ Հայու տիպար մըն էր : Ա–ւազ, հին սերունդին անհետացումով կը բացուի պարապ մը որուն խորութիւնը անձկութեամբ կը լեցնէ մեր սիրտերը :

Հանգիստ բազմաչարչար ոսկորներուդ, սիրելի բարեկամ :

Ց· ԱՒԱՆՈՍԵԱՆ

եթէ երիտասարդութիւնը նժոյգ մըն է , այս ժողովուրդը երաւունք ունի կառչելու անոր բաշերէն, որպէսզի սուրայ իր ու–զած ուղղութեամբ »:

Այս առթիւ Ուսանողական Միութիւնը պրքոյկ մը հրապարակ հանած էր Ռուբէ–նի, նուիրուած՝ կեանքին եւ գործին :

Պ· ՊԱՐԳԵԻ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

Կ· Մ· ՍԱՑԵԱՆԴԵԱՆ ծանօթ մեքենա–պէտը Թեհրանի մէջ արժանացած է վար–չապետ Զահեդիի բարձր գնահատանքին, տեղական միջոցներով իր պատրաստած առնարանին համար, որ երբեք ևս չէ մնար եւրոպական եւ ամերիկեան ամէնէն ընտիր սառնարաններէն, եւ աւելի ժամն է :Վարչապետը իր գնահատութիւնը յայտ–նելով հրահանգած է նախքան ամրան տաքերը, պատրաստել բաւարար թիւով սառնարաններ, եւ խոստացած է վարկ բանալ, գործարանի մը համար չինանիւ–թեր ալ տրամադրելով :

ՋԻՆԱՍՏԱՆԷՆ փախչելով Հոնկ Քոնկ կղզին հասած են կարգ մը գաղթական–ներ, որոնց անուանները հրատարակուած են Սան Ֆրանչիսկոյի (Մ· Նահանդներ) «Ռուսական կեանք» թերթին մէջ: Փա–խստականներուն մէջ կան երկու Հայեր— Կարանտաչեան Մամիկոն, որ Պրազիլիա պիտի երթայ, եւ Ամասեան Ելիզավետա, որ Փարակուէյ կը մեկնի :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԻՄԳԵՐՈՒԻ տապանաքա–րեր մէջտեղ եւած են Բերայի նախկին գե–րեզմանատան հողին վրայ, չէնքերու հի–մերը փորուած առեն :

ՏԻՐՈՒՆԻ·— Մելանի մէջ մեռած է Գահիրէաբնակ հայրենասէր երիտասարդ մը, Պ· Վահէ Սարգիսեան, Մարտ 11ին: Կը պատկանէր Գահիրէի հայ բողոքական համայնքին եւ սիրուած էր բոլորէն: Ծա–նօթ էր իր մեծ թղթավաճառատունը : Սիրայօժար եւ լուռ ու մունջ կ'աջակցէր ամէն հանրօգուտ ձեռնարկի :

× Մխքայէլ Գուլումճեան որ մեռաւ Հալէպի մէջ յունուար 13ին, ծնած էր Զէյթուն: Իրրեւ Դաշնակցական չատ կա–րեւոր գործունէութիւն ունեցած է Մա–րաշի մէջ: Հռոմկլայի մէջ ազատած է երկու հարիւրի մօտ Սերաստացի եւ էր–զրումցի հայ կիներ, որոնք բռնի թրքա–ցած էին: Զերմուկի մէջ ալ կ'ապահովէ հայ տղաք որոնք թրքացած էին: Իսկ Հալէպի մէջ կը ներկայանայ Ազգերու Դաշնակ–ցութեան ներկայացուցիչ Պիւռնիէի եւ կը յաջողի ապահովել Մէյսանի մէջ ընդար–ձակ հող մը, ուր կը շինուին Զաւարեան ակումբը եւ բնակարաններ 15 Զէյթունցի ընտանիքներու համար :

ՏԻՐՈՒՆԻ·— Պուէնոս Այրէսի մէջ մե–ռած է ընկեր Նազարէթ Սարը Գուլում–ճեան , եօթանասուն երեք տարեկան էր , բնիկ Կեսարացի : Գաղափարի պարզ դիւնուր մըն էր, սակայն Դաշնակ–ցութեան վստահութիւնը չհեղով պա–տասխանատու պաշտօններ յանձնուած է –ին իրեն ժամանակին:

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ԾՊՏՈՒԱԾ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ

Ալիա կը հիւանդանայ, բժիշկ կը կան–չեն Պայազիտէն, Վանէն եւ Էրզրումէն, որոնք կուգան, չարաթներով հիւանդը կը նային, դեղ ու դարման կ'ընեն, սակայն անօգուտ, Ալիաը օրէ օր կը դէշնայ, աղզականները, ընտանեկան պարագանե–րը եւ բոլոր իր բարեկամները կը յուսա–հատին... պիտի մեռնի ,ճար չկայ... ա–հա ճիշդ վերջին ժամերուն Դիատին կու–գայ ամերիկացի բժիշկ մը, պենն ու մօ–րուքը ածիլուած, գլուխը զրած եւրոպա–կան գլխարկ, հագեր է նոր զգեստ մը, որպէս թէ էրզրումէն եկեր ու վան կ'եր–թայ, կը հանդիպի Դիատին, ուր կ'լմա–նայ նայ որ ծանր հիւանդ մը կայ, կը հարցնէ, կը գտնէ Ալիաի տունը, ներս կը մտնէ , եւ կ'ըսէ .

— Պուրսա գաստա , պէն վար տաքթըր :

«Տնեցիները կը գուշակեն որ եկողը օ–տարական բժիշկ մըն է, եկեր է հիւանդը տեսնելու, հաւաք չունին, բայց՝ էհ, աշխարհ, է, կարելի է բան մը կ'ըլլար, կը մտածեն, բժիշկը կը տանին հիւանդին քով . . . , ինչ հիւանդ, Ալիաը հոգեւարքի մէջ է արդէն . . .» :

«Ամերիկացի բժիշկը գործի կը սկսի, հիւանդը կը քրտնցնէ, դեղ կուտայ, խը–նամք կը տանի, քանի մը օր վերջ՝ հիւան–դը աչքերը կը բանայ, վերջապէս Ալիաը կ'առողջանայ . . . , տնեցիները կ'ուրախա–նան, բժիշկը Աստծու տեղ կը պաշտեն, կ'ուզեն հետը խօսիլ, չնորհակալութիւն յայտնել, բայց եկուր տես որ բժիշկը մի–այն անգլերէն գիտէ, իր գիտցած թուր–քերէն բառերը տանէն անդին չեն անց–ներ, կը սահիպուին Վանէն հետապրով թարգման ուզել, թարգմանը կուգայ, հայ երիտասարդ մը, որուն միջոցով կը հաս–կնան թէ՝ «բժիշկը» Նիւ Եորքցի է, աշ–խարհը պտտելու ելեր է, Պարսկաստանի վրայով պիտի երթայ Աֆղանիստան, Պե–լուճիստան, Հնդկաստան եւ Զինաստան» :

«Ըսի որ՝ Ալիա պէյը բարեկամս է ,երբ հիւանդութիւնը կը ծանրանայ անոր տը–ղան ինձի նամակ մը կը գրէ, կ'ըսէ, «Մուրշուտ պէյ, քու մտերիմ բարեկամը եւ իմ հայրիկս ծանր հիւանդ է, վերջին օրերը կ'ապրի, կը խնդրեմ Դիատին և–կէք չուտով, երանի թէ մինչեւ ձեր գալը ողջ մնացած ըլլար», ճամբայ ելայ՝ սիր–ալս տխուր, ու վախ ունէի որ Ալիաը մեռած կը գտնեմ, Դիատին հասայ, հի–ւանդին տղան առջեւս վազեց, ձիուս սան–ձը բռնեց եւ խնդումերես բսաւ. «Աչքեր –

նիս լոյս, Մուրշուտ պէյ, հայրիկս աղէկ–ցաւ» : Ցունը մտայ, տեսայ հիւանդը, կը խօսէր, կատակներ կ'ընէր, մենք փոթ–թուեցանք իրարու եւ համբուրուեցանք: Հոս ինձի պատմեցին ամերիկացի բժիշ–կի մասին . . . , այդ օրը չկրցայ հրաչա–գործ բժիշկը տեսնել ու խօսիլ բայց յա–ջորդ օրը՝ բժիշկը եկաւ, փոքրիկ պայու–սակ մը ձեռքին կար: Հիւանդի սենեակին մէջ ենք ես, Ալիաի մայրը՝ Ճէնն, Ա–լիաի տղան՝ Հըսօն, բժիշկը եւ Վանեցի թարգմանը: Կը խօսինք Ամերիկացի քա–ղաքներու, ֆապրիքաներու, տուներու, գործի մասին հարցումներ կ'ընենք, ու բժիշկը՝ թարգմանի միջոցաւ տեղեկու–թիւններ կուտայ» :

«Կը խօսինք, Ռէյս Սանօ, բայց աչքերս ամերիկացի բժիշկին չեմ հեռացներ, ես՝ ճանչցայ այդ նշանաւոր բժիշկը, ան՝ մը–սո–հը–հըն էր, խենթը» :

— Ի՞նչ կ'ըսես, Մուրշուտ պէյ :

— Ռէյս Սանօ, Սապուճի գիւղին խեն–թը, Դիատինի մէջ եղած էր բժիշկ: Ես զարմացած եմ ձեր Հայերու վրայ, եւ համոզուած եմ որ՝ խենթն ալ, ամերիկա–ցի բժիշկն ալ, փերեզական ալ, եւ ուրիշ–ներ՝ Հայեր են, Ֆիտայի, որոնք ծըպ–տուելով կը ծառայեն իրենց երկրին ու ժողովուրդին . . . մենք եւ դուք՝ շատ տարբեր մարդիկ ենք, քիւրտերս կը ծա–ռայենք օտարին, այսինքն՝ Թուրքին , իսկ դուք՝ ձեզի, ձեր ազգային դատին համար, մենք՝ մեռնելու զատապարտը–ւած ենք, իսկ դուք՝ հակառակ ջարդերուն պիտի ապրիք, պիտի ունենաք ազատ հայրենիք:

— Մուրշուտ պէյ, շատ կը զովես Հա–յերը, բայց պիտցածիդ չափ խելացի չեն անոնք, մէկ մըն ալ մեղի հարցուր, մեր կարծիքը մեր մասին՝ լաւ չէ, մենք ո՛ւր ազատ հայրենիք ուր, մեր մէջ դինուոր ու տասնապետ չկայ, ամէնքս ալ թափառը–ցու ենք, Թող փորձեն մեղի պէյլիճ տալ, քանի մը տարիներու ընթացքին, մենք ի–րարու միս պիտի ուտենք ու պիտի կոր–սունք աշխարհիս երեսէն:

Ռէյս Սանօն՝ Սլոյի եւ Մուրշուտի «մարդ»ն էր, բայց ՀԱՑ էր, չէր ուզեր անոնց յայտնել ճշմարտութիւնը :Իր կար–ծիքովը՝ հայութիւնը բոլոր ազգերէն ա–ւելի բարձրն ու խելացին էր, բայց երբ խօսակիցը Թուրք մը կամ Քիւրտ մըն էր՝ հայութիւնը վար կը դարնէր, թէ՝ տգէտ է, թէ՝ անպիտան է, ան՝ իր մտածումը չէր հաղորդեր օտարականի մը, կը մը–նար դաղտնապահ, բերանը կուզպ· հա–մակարծիք չէր որ Տիգրանը երթայ ու փերեզակը կանչէ, բայց ի՞նչ ընէր, չկրը–ցաւ մեքժել, ասոր համար ալ՝ սիրտին մէջ նեղութիւն մը կար, անհրաժեշտ էր պակասութիւնը դարմանել, որով՝ Ռէյս Սանօն որոշեց :

(Շար·) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

ծերակուտականը հրապարակաւ ալ յայտնած չըլար զայն, քանի մը չաբաթ վերջը։ Երբ Անգլիա հիւլէական զէնքի յաջող փորձ մը կը կատարէր Աւստրալիոյ մէջ, Մաք Մահոն, որ մեռած է արդէն, հրապարակաւ ըսած էր թէ ինք եւ հիւլէական յանձնաժողովին անդամները տեղեկու – թիւն չունէին կնքուած համաձայնութե – նէն, երբ 1946ի օրէնքը կ'առաջարկէին ։

Աշխատաւորականները սասկիկ պայրա – ցած էին անոր համար որ Զըրչիլ մէջառեղ կը հանէր մեռած մարդու մը յայտարա – րութիւնը , ամբաստանելու համար իրենց կառավարութիւնը։ Էթլի նորէն խօսք առ – նելով ըսաւ թէ վարչապետը էթէ ամբաս – տանեալ մը կը փնտռէ , պէտք է իր մե – ղադրանքը ուղղէ Մ. Նահանգներու կա – ռավարութեան։ Զըրչիլ, որուն ձայնը հազիւ կը լսուէր ընդհ. ժողովի մէջ, պնդեց թէ էթլի պարտաւոր էր ամերիկ – եան կառավարութեան յիշեցնել զաղտնի համաձայնութիւնը ։ Թերանալով այդ պարտականութեան մէջ, էթլի պատճառ եղած է որ Մեծն Բրիտանիա կորնցնէ մեծ առաւելութիւններ ։

Երբ հարցուցին թէ ինչո՛ւ ինք այս պա – րագան չյայտնեց ամերիկեան կառավա – րութեան, Զըրչիլ պատասխանեց ։— «Վարանեցայ հրապարակաւ յայտնել զաղտնի համաձայնութիւն մը, իբրեւ սոսկական անհատ, բայց Թրումընի հետ խօսեցայ այդ մասին եւ ան թախանձագին խնդրեց որ այդպիսի բան չընեմ »։

Բանավէճը չարունակուեցաւ նոյն սասկութեամբ, այնպէս որ Զըրչիլ չկրցաւ պարզել իր հիմնական տեսակէտները հիւլէական քաղաքականութեան մասին ։

ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԱՑԹԻ

Վիճաբանութիւնը սկսած առեն, Պ. էթլի բացատրեց թէ անդամ մը որ պա – տերազմը պայթի — ամբողջական պատե – րազմ — ի վերջոյ որեւէ զէնք պիտի գործածուի, էթէ ազդային գոյութիւնը վտանգուած է։ «Ես չեմ կրնար երեւակա – յել թէ ժողովրդավար երկրի մը մէկ վա – րիչը կրնայ առանձնել հիւլէական պատե – րազմի մը նախաձեռնութիւնը, բայց միշտ պէտք է յիշել ժողովրդավար եւ համա – տիրական պետութեանց տարբերութիւնը։ Միւս կողմէ, վտանգաւոր է նաեւ սա պա – տգամ.— հիւլէական զէնքի գործածու – թեան առեն ան որ առաջինը կը զարնէ ահագին առաւելութիւն մը կը չահի »։

Քեռոյ առաջարկեց անմիջապէս ժողովի հրաւիրել մեծ պետութեանց ամենաբար – ձրը աստիճանաւորները, «մանաւանդ որ ջրածին ռումբի փորձերը ահռելի մասնած են ամբողջ աշխարհը։ Այս եր – կիւղը հեռուհեռ կը ծաւալի եւ կը կար – ծեմ թէ պէտք է քաջալերել որ աճի։ Ես վստահ եմ թէ Պ. Մոլոթով եւ ռուս վա – րիչները չեն ուզեր որ ջրածին ռումբը ո – չնչացնէ իրենց ընկերային եւ տնտեսա – կան փորձը։ Վտանգը կ'աւելնայ ամէն ամիս։ Քանդիչ ուժերը պիտի կուտակ – ուին անընդհատ եւ կարելի չէ կեցնել ։ Միակ միջոցն է նորէն քննել համաչխար – հային խնդիրները այս մեծ վտանգին դի – մակցութեամբ։ Անհրաժեշտ է իրատա – հոհութիւն մը։ Ուշ չէ գործի ձեռնարկե – լու համար ,պէտք է իրական ճիգ մը փոր – ձել ապրելու եւ ապրեցնելու համար» ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՅՈՑՅԵՐՈՒՆ առթիւ ձերբակալուած էր կոմս մը, Ալեն Մոնա – փի, նախատինքներ ուղղած ըլլալով ազգ. պաշտպանութեան նախարարին, Պ. Փլե – ւէնի։ Անմիջապէս դատուելով դատա – պարտուեցաւ 10 հազար ֆր. տուգանքի։

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ մը որոշած է Աչ – խատանքի Դաշնակցութիւնը՝ Ապրիլ 28ի համար։ Պիտի պահանջէն ամսական 25-166 ֆր.ի բարձրացնել նուազագոյն օ – րապահիկը, 173 ժամուան աշխատանքի համար ։

ՀԻՒՍ. ԱՖՐԻԿԷի (Ալժերիա, Մարոք եւ Թունուզ) ներկայացուցիչները համաձայ – նութիւն մը կնքեցին Գահիրէի մէջ, պայ – քարելու համար ֆրանսական գաղթա – տութեան դէմ։ Բայարձակ անկախութիւն կը պահանջեն։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՑԼԵ. Խորհուրդին անդամ – ներէն Խալիտ Մոհիէտտին, որ կուսակից է սահմանադրական կարգերու վերահաս – տատման, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն ։

ՔՈՄԵՏԻ ՖՐԱՆՍԷԶԻ դերասաններն եւ դերասանուհիները ջերմ ընդունելութիւն գտան Մոսկուայի մէջ, ճաշակելով խա – եսըը եւ վոտկան։ Առաջին օրը այցելեցին Լենինի դամբարանը ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը Ապրիլեան Եղեռնին նուիրուած։ Այս չա – բաթ իրիկուն ժամը 9ին Մարսէյլի հա – մալսարանի Ամփիթեատրոնին մէջ (Ալէ Լէոն Կամպէթա)։

Կը նախագահէ Փրոֆ. Գ. ԽԱՃԻԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ՝ «Ինչ կորնցուց հայ քաղաքական միտ – քը»։ Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՒՈՑԵԱՆ՝ «Ի՞նչ կորնցուց հայ դրականութիւնը »։

Մուտքը ազատ է ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մի – նասեան Ենթակոմիտէի, այս ուրբաթ ժա – մը 21ին, Քաֆէ տիւ Նօի սրահը, 4 Փը – լաս տը լա Մէրի։

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Նիւթ՝ «Քաղաքական կացութիւնը »։

Սիրով կը հրաւիրուին զաղութիս հա – սարակութիւնն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնա – յարկը։ Կը դասախօսէ Սերժ Թորոսեան ։ Նիւթը՝ «Հայկ. թատրոնի երկհազարամ – եակը», ըստ Գոյեանի՝ ռուսերէն երկու հատորներու պատմութեան։ Մուտքը ա – զատ է ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

22 Մայիս, 1954, Շաբաթ երեկոյ, Լիոնի Օլօժի թատերասրահին մէջ կը ներկա – յացուի Շիրվանզատէի՝

«ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱՑ» թատերգութիւնը

ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան Ֆոնտին։

Կը խնդրուի նկատի առնել ։

Մանրամասնութիւնները ապագայ վրայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշա – կերտներու միութեան կողմէ այս կիրակի ժամը 15-30ին, Սեւրի Մուրատեան վար – ժարանին թատերասրահին մէջ ։

Կը ներկայացուի Ց. Պարոնեանի

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

եւ

JEUNESSE

(Comédie en 3 actes)

Բեմադրութեամբ Միշէլ Ազատեանի

Ձոխ պիւֆէ միջնարարին ։

Տոմսակներու համար դիմել՝ Մուրատ – եան վարժարան, դրատուն Հրանտ Սա – մուէլ, 51 ռիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս , Հրաչեան 6 ռիւ Լամառթին ։

ՎԱՂԸ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ

Ցառաջի վերիրատարակման 9րդ տա – րին։ Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ փութան վերանորոգել իրենց բաժա – նորդագրութիւնը առանց սպասելու մաս – նաւոր նամակներու ։

Սկսած ենք դադրեցնել այն բաժանոր – դագրութիւնները, որոնք անվճար կը մը – նան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մեր դիմումներուն։

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փլէյէլի մէջ ։

8 Rue Daru,Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիւ – փառէ, Պռամսէ, Տվօռաճէ, Չէրէփնինէ, Ռախմանինօֆէ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ. Մելիճեանէ, Արամ Խա – չատուրեանէ, Տ. Ղազարեանէ, Գ. Ալէմ – շահէ, Օ. Տուրեանէ եւ վ. Սարգսեանէ ։

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ ։

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Խալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) դրատուներէն։ Սալ Փլէյէլ ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Իր չաբաթական հաւաքոյթը այս չո – րեքշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ որ – ճարանին վերնայարկը։ Կը խօսի Պ. Աբ – շաւիր Խանէտանեան, նիւթ ունենալով «Զանգուածը»։ Մուտքը ազատ է ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիրարփի Սանթուրճեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պա – տարագ պիտի կատարուի այս կիրակի , 11 Ապրիլ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր մօ – րը Սկիւտարի Ս. Խաչ երկսեռ վարժա – րանի բազմամեայ տեսչուհի

ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻՒԿ ՀԱԼԼՊԱԼԵԱՆԻ

մահուան տասնամեայ տարելիցին եւ իր ամուսնոյն՝

Պ. ՁՕՀՐԱՊ ՍԱՆԹՈՒՐՃԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա – տակը յարգողները ։

×

Վիէն.— Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ուզունեան եւ զաւակները, կը ծանուցա – նեն թէ իրենց եղբօր, տապրոզ, հօրեղբօր

ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, պատա – րագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 9ին Վիէնի Սէն Մար – թէնի եկեղեցին ։ Կը հրաւիրուի ողբաց – եալին յիշատակը յարգողները ։

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Թոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւ. ժա – մը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը։ Կարեւոր օրակարգ ։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովի չա – րունակութիւնը այս հինգշաբթի Ազգ. Տան մէջ։ Ժողովը կը բացուի ժամը ճիշդ 21ին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն ։ Օ – րակարգ.— Պատմ. ժողովի պատրաս – տութիւն ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ց. Կ. Խաչի մասնաճիւ – ղին ընդհ. ժողովը՝ այս չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ահարոնեան սիւռի – ըը, ուր ատ Քոնվալէսան։ Օրակարգ 1.— Զեկուցում վարչութեան երկամեայ գոր – ծունէութեան։ 2.— Զեկուցում պատմ. ժողովի։ 3.— Ընտրութիւն նոր վարչու – թեան։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կազ. Խաչի Սէն Փեռոմի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս հինգ – շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ զեկուցում պատ – մամատրական ժողովի եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն ։

ՀԱՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ մշա – կութային Միութիւնը կազմակերպած է դասախօսութիւն մը Ազգ. Տան մէջ, ուր – բաթ 9 Ապրիլ ժամը 21ին։ Դասախօս՝ բժ. Ն. Աղաճանեան, նիւթը՝ « Փարիզահայ կարգ մը երիտասարդներու հոգեբանա – կան տխլարները»։ Մուտքը ազատ է։

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

144, Rue St. Honoré

GUT. 44 - 98

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՐԱՄԱ , ԿԻԼՕՆ 800 ՖՐ.

ԾԱԽՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ ազատ փավիյեօն մը , չորս յարկաբաժինով, 700 քառ. մէթր, բանուկ ճամբու վրայ, չուկային հիւղ դիմացը։ Օժտուած ամէն յարմարու – թեամբ։ (Քոնֆոռ)։ Ունի 30 պտղատու ծառեր, Դիւրութիւն կառաման համար ։ Դիմել՝

24 Rue du Marché, Alfortville

×

Օդակ չինող (Պութօնիէ) մեքենայ մը Գերմանական վաճառանիշով՝

PFAFF

Հեռաձօսել ամէն օր Պօլ. 71 – 86 ։

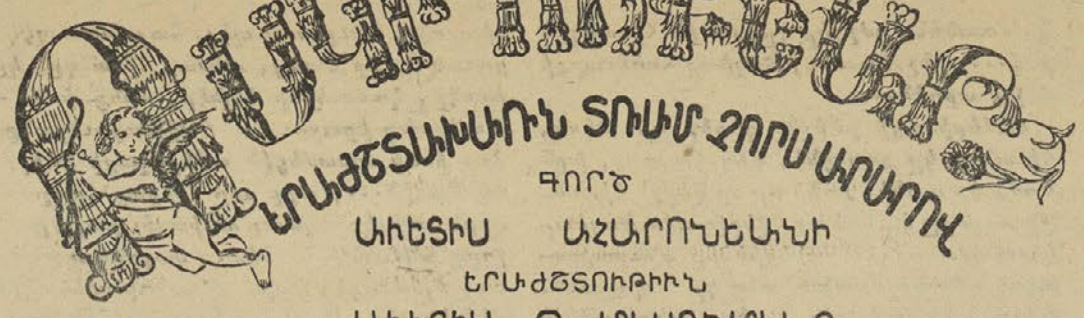
ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար Բակի մէջ ։

Դիմել Կանաչեան,

30, Rue Vignon (Madeleine)

Tél. OPE. 26 - 10

Առաջին անգամ ըլլալով

Թէաթրը տը լա Կէթէ Լիրիճի մէջ 17 Մայիս, երկուշաբթի իրիկուն

եւ մասնակցութեամբ փարիզահայ, լաւագոյն ուժերու

ԾԱՆՕԹ.— Ցիշեցէք Ղարաբաղի Մելիքներու պեղեցիկ ներկայացումը, եւ եկէք վերապրելու զարձեալ նոյնքան խնամուած ներկայացումի մը ։

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise,Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու ։

Կը խօսուի նաեւ հայերէն ։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիայ ներարաւանառներուն էսվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆալորի)։

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ԱՊՐԻԼ JEUDI 8 AVRIL 1954

ՅՕՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7340 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2751

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ՊԱՏՆԷՇԻՆ ՎՐԱՑ

●

Այսօր , 8 Ապրիլ, կը լրանայ Յառաջի վերհրատարակութեան 9րդ տարին :

Գործի ձեռնարկած էինք 1925 Օգոս – տոս 2ին : Անընդհատ չարունակելով ,գաղ– բեցուկինք 1940 Յունիս 10ին , երբ թշնա– մին գրաւեց Փարիզը : Եւ վերսկսանք 1945 Ապրիլ 8ին :

Տժգոյն էր այս երկրորդ շրջանը, բաղ– դատելով նախընթաց տարիներու հետ, երբ Յառաջ լոյս կը տեսնէր տեղական թերթերու ծաւալով, եւ աշխատակիցնե– րու բազմազան խումբով մը :

Թուղթը բաժնեչափով կը ճարուէր , եւ երկար տակն տախտուած էինք հրատարա– կել քառօրդ ,յետոյ կէս էջի մեծութեամբ :

Տեղական թերթերն ալ նոյն դժուարու– թեան մատնուած էին, հակառակ իրենց լայն միջոցներուն :

Շատեր դադրեցան : Ուրիշներ իրարու մէջ ճուլուեցան :

Այսօր , ազատագրութեան շրջանին հրատարակուած 25 – 30 օրաթերթերուն հազիւ մէկ չորրորդը մնացած է :

Յառաջն ալ ,Թուղթի սուր տագնապէ մը վերջ, 1953 Ապրիլ 8ին վերածուեցաւ ներ– կայ ծաւալին, փոխադրուելով կեդրոնա – կան Թաղ մը :

Յառաջ մինակը չէր Փարիզի մէջ, եւ սակայն մնաց առանձին՝ իր յարատեւու – թեամբ : Առանց չեղլու իր հիմնական ուղղութենէն, եւ միշտ չանալով լուա – դոյն բովանդակութիւնը տալ, թէ իրրեւ տեղեկատու եւ թէ իրրեւ ուսումնական մշակոյթի :

Իր աշխատակիցներէն շատերը մեռած են այսօր ,— Ա.Տարոնեան , Վարանդեան , Զամալեան , Գիւլխանդանեան , Խատիս – եան , Ռ. Բերբերեան , Մ. Տէրպէտէրեան , Օհան Կարօ , Ա. Բարսեղեան , Պերճուհի , Տարագ եւն. :

Վերջին 15 – 20 տարիներու ընթացքին պատահած մահերը աւերներ գործեցին ամէն ճակատի վրայ , լրագրականէն մին – չեւ գրականը եւ կրթականը :

Կաղնիներու չուքին տակ հետզհետէ կը բուսնէին նոր ծիլեր , որոնք մինչեւ այսօր ալ կը չարունակեն իրենց աշխատակցու – թիւնը :

« Յառաջ»ը դպրոց մը եղաւ նորահաս – ներու համար եւ միշտ ալ իր կարելին կը փորձէ , որպէս զի նոր ուժեր հասնին :

Իր երկարաեւ դոյութեան ընթացքին , թերթը հարիւ ճամբայ մը չունէր իր առ – ջեւ : Ոչ ալ հաստատուն եկամուտ , բացի բաժնեգրութենէ եւ ծանուցումներէն :

Միւս կողմէ, պակաս չեղան անճոռնի կանչեր եւ թրքաբարոյ դաւեր , խափա – նելու համար անոր հրատարակութիւնը :

Մանաւանդ պատահաբար ա – ռաջին տարիներուն, անզօր կառոյց – թեան մը հասած էր խուժանավարութիւ– նը ինչպէս Հ. Ց. Դաշնակցութեան, նոյն– պէս Յառաջի դէմ :

Մարդիկ չվարանեցան երկուքն ալ ներ– կայացնել թշնամի ոչ միայն հայ ժողո – վուրդին եւ հայրենիքին, այլ եւ այս հիւ– րընկալ երկրին :

Եւ այս՝ ոչ միայն բերնէ բերան , այլ եւ սեւով ճերմակի վրայ : Եւ տարիներով , դանդաղ քուրջերու միջոցով : Հայերէն թէ ֆրանսերէն :

Պատասխանը տուաց բուն իսկ ժողո – վուրդն , բազմահազար բաժանորդներով եւ ընթերցողներով :

Բոլոր սուտերը, դրպարտութիւնները եւ բանսարկութիւնները դարձան անջնջելի մուր եւ փշապատ սեւհոդիներու ճակ – ատին , իսկ Յառաջը մնաց պատնէշին վրայ , իր պայծառ դիմագծով եւ յարատեւ աչ – խատանքով :

Եւ պիտի մնայ , չնորհիւ իր հիմնական դաւանանքին , — ծառայել ժողովուրդին եւ հայրենիքին , ամէն դատին եւ մշա – կոյթին , համաձայն Հ. Ց. Դաշնակցու– թեան աշխարհահայեացքին :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԱ ՊԻՏԻ ՄԻՋԱՄՏԷ՝ ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

●

ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻԻ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ խոր տպաւորութիւն գործեց Մ. Նահանգնե – րու արտաքին նախարարին՝ Տըլըսի վեր– ջին ազդարարութիւնը, որ ուղղուած էր Չինաստանի դէմ եւ որ այդ պետութիւնը կ'ամբաստանէր իրրեւ աշակից Հնդկա – չինի ըմբոստներուն :

Նախարարին խօսքերէն կը հետեւէր թէ հաւանական ագդարարութիւն մը եւս պի– տի ուղղուի անմիջապէս , մասնակցու – թեամբ Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Աւստրա – լիոյ եւ ուրիշ շահակից պետութեանց : Այդ ազդարարութեան կը սպասուէրերէկ, բայց վերջին պահուն յետաձգուեցաւ :

Տըլըս բացէ ի բաց կ'ըսէր թէ չինական համայնավարներու մասնակցութիւնը յայտնապէս կը նմանի ուղղակի միջամ– տութեան մը : Այս առթիւ եղած հար – ցումներուն պատասխանելով , Պ. Տըլըս , որ կը խօսէր Երեսփ. ժողովի արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին առ – ջեւ, հետեւեալ տեղեկութիւնները տը – ւաւ.— 1. Չինացի համայնավար զօրա – վար մը, Լի Չին Հու, կը գտնուի Հնդկա– չինի ըմբոստներու հրամանատարին՝ զօր. Ժիապի բանակատեղին, երբեւ սպայա – կոյտի պետը այն բանակին որ կը գործէ Տիէն Պիէնի շուրջը.— 2. Այդ չինացի զօ– րավարին հրամանին տակ կը գտնուին երբ քան չինացի զօրականներ եւ ուրիշ մասնագէտներ .— 3. Հետաձգիչի մոնա– զոր դիծեր հաստատած են եւ կը զոր– ծածուին չինացի պաշտօնեաներու կողմէ. 4.— Բազմաթիւ չինական թնդանօթներ կը գործեն Ֆրանսական օդանաւերուն դէմ , Տիէն Պիէնի մէջ.— 5. Նոյն ռազմա– ճակատին վրայ կան մօտ հազար բեռնա – կառքեր պարէնաւորման համար որոնց կէսը հասած են Մարտ 1էն ի վեր : Կա – ռավարներն ալ առնուած են չինական բա– նակէն եւն. :

Այս տեղեկութիւններէն եւք, նախա – բարը անհրաժեշտ կը դառնէր որ Մ. Նա – հանգները պատրաստ ըլլան ի հարկին գործելու : Այս առթիւ ըսաւ թէ կը նախ– ընտրէ դանդաղ նիստի մը մէջ պարզել իր տեսակէտները հաւաքական ձեռնարկի մը մասին, խափանելու համար համայնավա– րութեան ծաւալումը Հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ : Միեւնոյն ատեն յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները չանձն առած չին դինուոր զրկել Հնդկաչին : Կը կարծուի թէ ի հարկին ծովային եւ օդանաւային դոր – ձողութեանց պիտի ձեռնարկեն :

Այս յայտարարութեանց առթիւ, Փա – րիզի կիսապաշտօնական օրկանը , « Լը Մոնտ » , խմբագրական մը հրատարա – կած էր երէկ, յուսատս եզրակացու – թեամբ, «Խաղաղութիւնը վտանգուած » խորագրով : Թերթը վերլուծելով Տըլըսի խօսքերը, վախ կը յայտնէ որ նոր պատե– րազմ մը պայթի Ծայր . Արեւելքի մէջ , եթէ Չինաստան նկատի չառնէ ամերիկ – եան կամ հաւաքական ագդարարութիւնը :

Ամէն պարագայի մէջ, Ֆրանսական կա– ռավարութիւնը անձկութեամբ կը հետեւի զէպքերու ընթացքին Ընկերվարական խմբակցութիւնը առաջարկեց դռնփակ նիստ մը հրաւիրել Ազգ. ժողովը, բայց կառավարութիւնը առ այժմ չուզեր նոր վիճաբանութիւն մը բանալ Հնդկաչինի մասին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ մօտերս պիտի քննէ վարչապետին եւ Պ. Փլեւէնի դէմ սար – քուած վերջին յոյսը, որ կապ ունի Եւրո– պայի միացեալ բանակին հետ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՄԻՇՏ ԱՌԱՋԻՆԸ ...

Պոլսոյ *Ժամանակը* արձանագրելով 40 տարի առաջ պատահած դէպքեր, 1953 Դեկտ. 21ին կը պատմէր հետեւեալ իրո– դութիւնը .—

Օսմ. կաւառին հանդէսը վերջին երկու թիւերուն մէջ հրատարակած է իր ան– դամներէն Տիրան էֆէնտի Քէլէկեանի մէկ շահեկան ուսումնասիրութիւնը Պէզ– ճեան Յարութիւն ամիրային մասին :

Թուրք պատմագիր մը, Լութֆի էֆէն– տի, իր գրքին մէջ Պէզճեան ամիրան ներ– կայացուցած էր իրրեւ մոլեռանդ Հայ մը, որ միայն իր ազգին կը ծառայէր հաւա – տարմութեան դիմակին տակ :

Քէլէկեան էֆէնտի փաստերով կ'ապա – ցուցանէ թէ Գազազ Արքին հաւատար – մութեամբ ծառայելով , օգտակար եղած է թէ պետութեան եւ թէ իր ազգին :

— « Այս նոր կենսագրութիւնը երեւան կը հանէ պարագայ մը որ ցարդ անծանօթ մնացած էր հայ պատմագիրներու եւ որ ցոյց կուտայ թէ Հայերը իրենց յառաջ – դիմութեամբ կարեւոր դեր մը կատարած են օսմանեան նաւատորմին վերանորոգ – ման մէջ :

Մինչեւ 1828 չորեքշաբ. Օսմ. ծովը – միլին մէջ : Առաջին չորեքշաբ. գնած եւ Սուլթան Մահմուտի նուիրած են Պէզ – ճեան ամիրա եւ հայ վաճառականները : Այս նաւը անգլիական դրօշ կը կրէր եւ կը կոչուէր «Սուլթան» (արքնթաց) :

Տիրան Քէլէկեան այս տեղեկութիւնը հաղած է անգլիացի ուղեւոր Զարլզ Մաք Ֆերլանի գրքէն : Անգլիացին Պոլիս գա – ցած է այդ նաւով :

Այսպէս, ուրեմն, միշտ առաջինը եղած ենք մեր բաին մէջ : Ոչ միայն առաջին հրիստոնեաները, այլ եւ առաջին հաւա – տարիմները՝ օտարի ծառայութեան մէջ :

Աւելորդ է խօսիլ արդիւնքի մասին :

Եթէ Պէզճեան ամիրա հրաշքով ազատե– ցաւ ,ուրիշ ամիրաներ ,օրինակ՝ Տիւզեան– ները , վարձատրուեցան գլխատումով կամ կախաղանով :

Իսկ տարաբախտ Տիրան Քէլէկեան, որ թուրքերէն աւելատեղ օրաթերթին՝ *Մա– պահի* խմբագրապետն էր , միւսներուն հետ կը ձերբակալուէր 1915 Ապրիլ 11/24– ին , յօշոտուելու համար Անատոլուի խո – րերը :

Եւ տակաւին Հայեր կան որոնք պատի՛ւ կը սեպեն միշտ առաջին հանդիսանալ , խնջոյքներ սարքելու համար ի պատիւ Թուրքիոյ վարիչներուն : Միեւնոյն տոհե թանկագին նուէրներ մատուցանելով , — ոսկի կոճակ եւ գնդասեղ՝ նախագահին, *վիզոն* կրկնոց՝ Տիկին Պայարի ...

Ամերիկեան թերթ մը, «Սան Ֆրանսիս– կօ Էկզեմինըր» այս առթիւ կը գրէ թէ ձէլալ Պայար հիւրընկալուած է Հայու մը կողմէ «որ իր աչքերովը տեսած էր հօրը գլխատումը Թուրքերու ձեռքով» :

Խորհրդածութիւնները ձեզի կը ձգեմ :

Վ.Ա.Էլ.

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԵՒ ՄԱՌԵՉԱԼ ԺՈՒԿՈՎ

●

Ատլանտեան խորհուրդը բանաձեւ մը քուէարկեց մառեչալ Ժիւկովի դէմ, հե – տեւեալ բովանդակութեամբ.— « Հիւս. Ատլանտեանի Խորհուրդը իր խոր ցաւը կը յայտնէ այն հրապարակային յայտարա – րութեանց առթիւ զոր բրած է Կեդր. Եւ– րոպայի ընդհ. հրամանատարը 1954 Մարտ 27ին եւ զոր կրկնած է յետոյ : Այդ յայ – տարարութիւնները կը հակասեն. Խոր – հուրդին յատակ եւ քանիցս կրկնուած ո – րոշումներուն, մանաւանդ որ բոլոր հրա– մանատարները իրենց պաշտօնները ստա – ցած են Ատլանտեան Խորհուրդէն» :

Այս պարագաները մառեչալ Ժիւկովի յանձնուեցաւ զօրավարի մը կողմէ :

Այս առթիւ ըսենք թէ Ատլանտեան խորհուրդը քանիցս իր համամտութիւնը յայտնած է Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագրին ,— 1952էն ի վեր , Լիսպոնայի եւ Փարիզի մէջ (1952 եւ 1953 Դեկտ.) :

Կազմակերպութեան մէկ ներկայացու – ցիչը յայտարարեց թէ որեւէ փոփոխու – թիւն պիտի չհատարուի կեդր. Եւրոպայի հրամանատարին ազդութեան մէջ : Եթէ մառեչալ Ժիւկովի հրաժարի , Ատլանտեան ճակատին սպարապետը պիտի խնդրէ Փը– րանսական կառավարութենէն յաջորդ մը նչանակել :

ՋՐԱՅԻՆ ՌՈՒՄԲԸ արդիւնաւէտ համար ձեռնարկներ կը կատարուին Անգլիոյ մէջ : Գէշ- գինիներ ցուցադրարներ չրջեցան Լոնտո– նի փողոցները, նշանաւոր խոտանիներով ո – րոնց վրայ արձանագրուած էր.— «Մտի – պեցէք ձեր երեսփոխանը որ պահանջէ ար– գիլել ջրածին ռումբը» : Զորս աշխատա – ւորական երեսփոխաններ ալ պայքար մը բացած են եւ պիտի փորձեն հանրապետու – թիւն մը կազմել 30 միլիոն Անգլիացիներ – ու ստորագրութեամբ, ջրածին ռումբը արգիլելու համար :

ԻՏԱԼԻՈՑ երեսփ. ժողովը սկսաւ քննել Եւրոպայի միացեալ բանակի օրինագիծը : Վարչապետը երբ կը սկսէր «պատիւ ու – նիմ ներկայացնելու ծրագիրը» խօսքե – րով, կարմիրները սկսան ծաղրել.— «Եւ դուք պատիւ կը սեպէք այս բանը ...» : Պ. Շելպա չարունակեց իր զեկուցումը ա – մենայն հանդարտութեամբ :

ԵՐԲ ՊԻՏԻ ԸՆՏՐՈՒԻ

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է տե– ղական թերթերու, Կիլիկիոյ կաթողիկո– սարանի միաբանական ժողովին դէմառ – թիւ .

— Տեղապահ Սրբազանը հրահանգած է Գաւառ. ժողովներուն փութացնել պատ – գամաւորներու ընտրութիւնը : Ասած է նաեւ մեզի : Կը սպասենք գրաւոր հրա – հանգի : Պատգամաւորներու ընտրութիւնը պիտի փութացնենք, որպէսզի կարելի ըլ– լայ Ձատիկէն վերջ կատարել կաթողի – կոսական ընտրութիւնը :

ՆՈՐ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի պինուորական իշխանութիւ– նը որոշեց չարունակել իր մաքրագոր – ծումները «ապականեալ տարրերու եւ խռովարարներու դէմ» : Ազգ. առաջնոր – դութեան նախարարը, պնդ. Սալեհ Սա – լիմ, վեց ժամուան ժողովի մը վերջ, յայ– տարարեց թէ կառավարութիւնը միջոց – ներ կը խորհի խորտակելու համար ա – նոնք որ պատասխանատու են լրագրական եւ ուրիշ ապականութեանց : Ցեղ. Խոր – հուրդը եւ կառավարութիւնը հաւաքաբար քննած են օրէնք մը՝ որ սահմանուած է պաշտպանելու յեղափոխութիւնը : Նախա– բարը մանաւանդ որոշումներ չյայտնեց , բայց չեշտեց թէ յեղափոխական կար – գուադրքը պիտի չարունակուի ամենայն խստութեամբ : Իր յայտարարութեան հա– մաձայն, ամբաստանեալներէն ոմանք դատի պիտի չանձնուին, իսկ ուրիշներ պարզապէս պիտի դրկուին քաղաքական իրաւունքներէ : Խիստ մաքրագործումներ պիտի կատարուին նաեւ մամուլին մէջ , հետագնելով ապականած եւ կաշառակեր տարրերը, որպէսզի չկարենան գործել , երբ վերահաստատուի մամուլի ազատու – թիւնը : (Այժմ թերթերը ենթակայ են դրաքննութեան) :

ԴԱՏԱԿԱՆ վերադարձ առնանին նախա– գահ ընտրուեցաւ քաղաքացի Լուս. Տէփոէօ (ընկերվարական) 50ի դէմ 138 ձայնով :

ԻՍՐԱՑԻԼ Անգլիոյ օդանաւերը խնդ – րեց, Յորդանանի հետ ծագած վէճին առ – թիւ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

« ՓՈՄԵՏԻ ՖՐԱՆՍԷԶԸ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ »

●

Ինչպէս պրած էինք, արդէն Մոսկուա հասած է «Փոմետի Ֆրանսէզ»ի թատերախումբը, շարք մը ներկայացումներ տալու համար մայրաքաղաքին եւ Լենինկրատի մէջ։

Այս առթիւ «Լը Մոնտ»ի մէկ աշխատակիցը տեսութիւն մը հրատարակեց երկու երկիրներուն թատերական յարաբերութիւններուն մասին, որոնք երկու հարիւր տարուան պատմութիւն ունին։

1742ին, Մեծն Պետրոսի աղջկան՝ ցարուհի Եղիսաբեթի իշխանութեան օրով էր որ առաջին անգամ Ռուսիա գնաց Ֆը – րանսայի թատերական առաջին խումբը դեկավարութեամբ Սերիւնեի։ Թէեւ Ֆը – րանսերէնի լաւ ծանօթ էին Մոսկուայի մէջ եւ ցարուհին սահուն կը խօսէր, սակայն մինչեւ այն առեն ազգային եւ իտալական դերասանական խումբեր կ'երթային հոն։

Ռուսերը այնքան զոհ մնացին Ֆրանսայի դերասաններէն որ ցարուհին խնդրեց Լուդովիկոս ԺԵ.էն որպէսզի Ռուսիա զրկէ Փոմետի Ֆրանսէզի երկու լաւագոյն դերասանները՝ Լըքէն եւ Օրիորդ Քլէռոնը։ Սակայն թագաւորը յարմար չդատեց նախ քաղաքական նկատումներով, երկրորդ վախցաւ որ Ֆրանսայի ժողովուրդը դժգոհ կը մնայ զրկուելով իր երկու լաւագոյն դերասաններէն, եւ առաջարկեց դուռտի դերասաններէն զրկել։

Կառավրինէ թագուհիին օրով էր որ Ֆրանսական թատրոնին ազդեցութիւնը իր փառքի զագաթնակէտին հասաւ։ Թատրոնի մասին տեսութիւններ կըզարզուէին եւ վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենային պալատին մէջ։

1773ին երբ Տիտրօ Սէն Փեթերսպուրկ գնաց, յաճախ այնքան տաք վիճաբանութիւններ կ'ունենար կայսրուհիին հետ դլուխ դլխի որ կը ստիպուէին անոնց միջեւ աթոռ մը դնեղել, որովհետեւ Տիտրօ տրօ տենդագին կը զարնէր կայսրուհիին ծունկերուն։

Ռուսիոյ թատերական պատմութեան մէջ Ֆրանսայի դերասան Օֆռէն թուական մը կը բանայ իրրեւ իրատես արուեստագէտ։ Կառավրինէ Բ. կայսրուհին Սէն Փեթերսպուրկ հրաւիրեց զայն, ուր թատերական մեծ յաղթանակներ չահեցաւ։ Դասընթացքներու դասախօս նշանակուեցաւ մայրաքաղաքին մէջ եւ հոն մեռաւ 1804ին։

Իր մահէն հոգ տարածուեցան անոր իրատես զաղափարները թատրոնին մէջ, եւ անոր ազդեցութեամբ Շեակին դարձաւ «իրապաշտ» թատրոնի հիմնադիրը եւ անվիճելի փառքը ռուսական բեմին։ Իսկ դերասան Օֆրէնի անյաջողութեան պատճառը Փոմետի Ֆրանսէզի մէջ իր իրատեսութիւնն էր։

Օֆրէնէն հոգ, Ռուսիա կ'երթայ դերասանուհի Ռոքուռ 1808ին դերասանուհի Ժօռժ գնաց Ռուսիա, տանելով իր հետ իր փառքը։ «Շամիրամի» իր ներկայացման ներկայ եղաւ ամբողջ պալատական շրջանակը։ Ներկայացումէն հոգ ցար Ալեքսանդր բեմ երթալով շնորհաւորեց հետեւեալ յայտարարութեամբ ։ — Տիկին, դուք աւելի լաւ կը կրէք թագը քան մեր մեծ կատարինէն»։ Օր. Ժօռժ պատասխանեց ։

— « Վեհափառ տէր, որովհետեւ այս թագը նուագ ծանր է քան Ռուսիոյ բոլոր թագերը »։

Ֆրանսական թատրոնին ազդեցութիւնը մթագնեցաւ Օր. Ժօռժէ հոգ, Ժ.Լ. դարուն ։

1812ի պատերազմին, Ֆրանսացի դերասանները ազատ արձակուեցան, թէեւ թոյլ տրուեցաւ որ հոն մնան և խոհեմ ըլլան։

1833ին էր որ Ֆրանսայի ականաւոր դերասանուհիներէն Ռաչէլ անձնասպան հրաւիրուելով Նիքոլա Ա. ցարէն, վերադարձաւ Ռուսիա։ Իր արուեստով եւ բնական խաղով շլացուց բոլորը ։

1865էն 1875 կիւսթավ Ուորմս դարձեալ ըլաւ։ Պարզութիւնը եւ հարազատութիւնը իր գլխաւոր երկու յատկութիւնները կը կազմէին, արդիականութեան մը հետ միասին։ Անբացատրելի հմայք մը կը հոսէր իր դեղեցիկ ձայնէն, ծանր եւ խոր, եւ «Քեզ կը սիրեմ» կ'ըսէր անբաղդատելի անկեղծութեամբ։ Ամէնէն չատ ծափահարուած դերասանը եւ ամէնէն չատ սիրուած մարդը եղաւ ։

1881ին Սառա Պեռնառի թատերական պտոյտը չհնդալից եղաւ։ Ռուսիա երթալէ առաջ, հոն դացած էր արդէն իր համբաւը։ Սակայն փորձանքի հանդիպեցաւ, որովհետեւ Օսեասյի մէջ յիշելով որ հրեայ է, քարի բունեցին եւ Քիեւի մէջ ա – նարգեցին դինքը։ Ասոնց փոխարէն Սէն Փեթերսպուրկի մէջ մինչեւ այն առեն չտեսնուած յաղթանակ մը տարաւ։ Թագուհեցաւ ծաղիկներու մէջ։ Իր խաղացանկին մաս կը կազմէին «Քամելիադարձ տիկինը», «Թոսքա»ն, «Կղէպատրա »ն, « Ֆրանսեսկա տը Ռիմինին»։ Քննադատները անգործ կը դոչէին, ըսելով թէ իր ամէն մէկ շեշտը երաժշտութիւն մըն է, ամէն մէկ կեցուածքը, քանդակ, ամէն մէկ տեսարանը ապրող նկար մը եւն.։

1882 – 1891 Լիւսիէն Կիթռին պայմանագրութիւն մը կնքեց։ Իր տղան՝ Սաշա Կիթռին ծնած է Սէն Փեթերսպուրկ ։

*Մեր դարուն Մունէ Սիւլլին ամէնէն յարգուած դերասանը եղաւ։ Անոր խաղացանկին մէջ, կը դանուէին «Ռուի Պլազ»ը, «Համլէթ»ը, «Օթէլլօ»ն, «Եդիպտոս տը քան» ։ Քննադատները դրեցին թէ՝ «Մունէ Սիւլլին չի հետեւիր կեանքին, ան իրապաշտ չէ եւ չի փորձեր ըլլալ։ Հիանալի կ'երգէր իր դերերը։ Կարծես պատարագ մը կը սպմոսերգէր... Երբ չէր խօսեր, Սակայն արեւուն լոյսը չի սահմանափակուիր տեսանելի ճառագայթներով։ Ան ունի նաեւ անտեսանելի ճառագայթումներ, որոնց մին՝ ծայրայեղ կարմիրը, իր երկար ալիքներով կարելի է ըսել չերմութեան ալիքն է։ Երկրորդը՝ անդրմանիշակադոյն ալիքներու չերան է։ Շատ կարճ ալիքներ՝ որոնք եթէ ամբողջութեամբ հասնէին մեզի, կեանքը պիտի դադրէր ինքնին։ Երկար պիտի ըլլար կանգ առնել լոյսի կառուցուածքին վրայ։ Բնութեան այս ուժն ալ մաս կը կազմէ աչխարհահռչակ դիտուն Այնչթայնի յարաբերականութեան վարկածին։ Դարեր չարունակ անուանի դիտուններ վիճած են լոյսին հանդամանքը ճշդելու համար։ Ոմանք պաչտպանած են լոյսին ալեձեւ մեքենականութիւնը (չարժումը)։ Ուրիշներ նիւթականացնելով լոյսը, զայն նկատած են աներեւակայելի փոքրութեամբ հատիկ – ներու սիտում մը։ 1923ին Լուի տը Պռոյ լուծեց հարցը համադրելով երկու տարբեր տեսակէտները։ Այսպէս, իր տեսութեամբ լոյսը կազմուած է «ֆոթոն»ներէ այսինքն հատիկներէ՝ որոնք կը տարածուին ալեձեւ չարժումով մը։ Սակայն բնադիտութեան համար հարցը տակաւին չէ լուծուած։ Բնութիւնը ժլատ է իր գաղտնիքները պարզելու ։

Կենսաբանական դեսնի վրայ ի՞նչ է լոյսին ներգործութիւնը։ Ինչպէս ըսինք լոյսը աղբիւրն է կեանքին։ Անոր չնորհիւ ու կանանչանիւթի գործունէութեամբ բուսականութիւնը կը ծծէ օդին բնածխային թթուն, կ'արտաչնչէ թթուածինը, եւ լուսա – քիմիական հակազդեցութեամբ կը կերտէ կենդանի նախանիւթը (փրոթոփլազմ)։ Այս բարերախտ համադրութեան չնորհիւ կենդանական աչխարհն ալ կ'ապրի ու կը յարատեւէ , իր սնունդին դլխաւոր հիմը կազմելով բուսականութիւնը ։

Շատ կարեւոր է լոյսին ներգործութիւնը մարդոց եւ կենդանիներու վրայ։ Անոր աղդեցութեամբ մարմնին կարգ մը ամինային թթուները կը փոխակերպուին հիւթամիւնի, որ կ'ընդլայնէ մազերականները, դիւրացնելով արեան և ուրիշ կենսահեղուկներու շրջանառութիւնը ու մանաւանդ մղիչ տարրը կը հանդիսանայ ներ – ծոր դեղձերու կանոնաւոր գործունէութեան։ Դարձեալ լոյսին չնորհիւ արեան գնդիկները կը բազմանան, նախանիւթի բաղադրութիւնը փոփոխութիւն կը կրէ կիւրի եւ փոսֆորի քանակին աճումով ։ Կիրը դիւրութեամբ կը լուծուի ոսկրային կազմին մէջ։ Որով կը նպաստէ երախա – ներու աճումին։ Լոյսին թափանցողական ուժը մորթէն ներս կը տարբերի մէկ ճառագայթէն միւսը, համաձայն ասոնց ա – լիքներուն երկայնութեան։ Տեսանելի չոգերը գրեթէ բոլորն ալ կը ծծուին մորթէն, անոր պարունակած գունանիւթերուն գործունէութեամբ։ Ասոնք մարմինը կը պաչտպանեն վտանգաւոր ճառագայթներու դէմ, անոնց փոխադրած ուժը ջերմութեան վերածելով։ Այդ գունանիւթե –

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Ա Ր Ե Ւ Ը

●

Ահա գարունը։ Եղանակներու թագուհին։ Ձմեռնային երկար թմրութենէն վերջ ամբողջ բնութիւնը կը զարթնու ։ Ծառ ու ծաղիկ կ'երկնեն հրաչալիքը բնութեան։ Մայր հողը դարձած է հսկայական աչխատանոց մը, ուր կեանքը կը խլրտի անձայն, ու սաղմը նոր աւիւնով ուռճացած իր մազաթաղանթները կը հատատէ ։ Իսկ երկնակամարին վրայ լուսափառ արեւը կը ժպտի ի տես բնութեան զարթօնքին ու իր կենսատու ճառագայթներով կը դգուէ ծաղկած նշենին ։

Կարելի՞ է երեւակայել կեանքին գոյութիւնը առանց արեւի։ Ի՞նչ կերպարանք պիտի ունենար երկիրը առանց լոյսի եւ ջերմութեան։ Բարեբախտաբար գիտուն – ները կը հաւատան թէ տակաւին մէկ միլիառ տարիներ արեգակը իր բարերար աղդեցութիւնը պիտի սիրէ երկրիս վրայ, կեանք պարգեւելով անհամար սերունդներու։ Արեւը հնոց մըն է բնութեան ուժի ։ Երբ արեւին չուրջ կը խօսինք, իսկոյն լոյսն է որ կը պատկերանայ մեր աչքին ։ Բայց ի՞նչ է լոյսը։ Բնադիտութիւնը մեզ կ'ուսուցանէ թէ լոյսը թրթռան ու ալեձեւ չարժում մըն է որ պարապութեան մէջ կը տարածուի ժամական երեք հարիւր հազար քիլոմեթր արագութեամբ ։ Նեւտոնն էր որ առաջին անգամ հաստատեց թէ արեւուն լոյսը բաղադրութիւն մըն է եօթը դիւաւոր դոյներու ճառագայթումներուն որոնց իւրաքանչիւրը ունի ալիքներու յատուկ երկայնութիւն մը։ Ծիածանը կը ներկայացնէ արեւուն լոյսին տարրալուծութեան բնական օրինակը ։

Ռամպրանտի նկարի մը կը նմանէր ։

Ուժան բազմաթիւ անգամներ Ռուսիա գնաց։ Իսկ ռուս դերասանուհի մը Իա – վորսկայա, այնքան լաւ իւրացուց անոր խաղը իր Փարիզ գտնուած միջոցին որ երբ անգամ մըն ալ Ուժան Մոսկուա դնաց, չատեր ըսին թէ Իավորսկայան կ'ընդօրինակէ ։

Ատոռ Ալթուան ծանօթ էր Ռուսիոյ մէջ իբրեւ ստեղծողը «Ազատ թատրոնին » եւ բեմական իրապաշտութեան, որուն ընդդիմադիր աչակերտը կը համարէ Կոնստանտին Սթանիսլաւսքին։

Ճաշօրդարար Քոքլէն Երկրը եւ 1905ին կապրիէլ Ռօսինը, Սիլվէն եւ իր կինը , որ Ֆրոսէն, Մառի Թէռէզը, Ալպէռ Լամպէռը, Անտռէ Պոնիէն եւ Մաուրէն Լեվին, Սէսիլ Սորէլը։

Այնուհետեւ 1914ին Լիւնեը Փօն, եւ Միւրան Տէվուէն, Վիքթոռ Ֆրանսէնը , Ռօպէռ Սաթիէն, Ժօռժ Քոլէնը, Ժէռմէն Տէռամօզը ։

Ուրեմն, 37 տարիէ ի վեր ընդհատուած աւանդութիւն մըն է որ կը չարունակուի։

ԴԻՊԻ ՏԷՐ ՁՕՐ

Պրուսայի չրջանը երբ պինուոր էի, բոլոր հայ եւ քրիստոնեայ պինուորները պինուած էին։ Քանի մը օր վերջ բոլորը Հայերս պինաթափ եղանք եւ զրկուեցանք բանուորական վաչտերուն մէջ (ամէնէ թագուրի)։ Սկսանք քար կոտրել ճամբաներ չինելու համար ։ Սակայն այս ալ վերջ գտաւ։ Նախ ձերբակալեցին, երկու երկու կապեցին իրար ։Քիչերի այն տեւ օրերը երբ Ուրլայէն փախստականներս իրար կապկպին հատ պարաններով, կապուած թեւս մէկ ժամուան մէջ տեւցաւ , թեւս իմս չէր, միւս կողմէ ծեծն ու հր – մշտուքը մեզ իրարու վրայ կը դիպչէր սպանդանոց քչուած ոչխարներու պէս ։ Կաչառքն էր որ այդ վիճակէն փրկեց մեզ։

Երբ կը նետուինք գաղթականներու կառաւանին մէջ, վերջ կուտան այս չարչարանքին ։

Ամբողջ ճամբու երկայնքին, հայ գաղթականներու կարաւանները անվերջանալի են ։ Տեղ տեղ քուրջերու կտորներով վրան են բարձրացուցած, եթէ կարելի է ըսել վրան, փայտի մը ծայրէն քուրջ մը կը տատանի, հազիւ չուք մը ձգած մահերձ հիւանդին դէմքին, իսկ քովը նստած անոր խնամատարը կմախացած ուրուական մը, մահամերձ մըն ալ ան։ Դաչտու ձոր մեռելներ ու մահամերձներ, դիակներ յօդտուած չուներէ եւ չնազայլերէ, որոնք դիշերը վոհմակներ կազմած ձայն ձայնի կուտան եւ սարսափելի վայնասուններով կը խուժեն մեռելներու, մահամերձներու, հիւանդներու եւ ողջերու վրայ։ Ողջերն անգամ զոհ կ'երթան թէ երկոտանի եւ թէ չորքոտանի բորենի – ներուն ...

Գեղանի եւ մատաղատի կիներ, աչքան – դակուած, կիսամերկ եւ հոդեվարքի մէջ ինկած կիզիչ արեւին տակ ցերեկը, դիշերը ցուրտ եւ սառեցնող եղեամին տակ, դրկած սրտհատորը, սեղմած իրենց կը – մախացած կրծքին, յաճախ երկուքն ալ մահացան այդպէս դիրկընդխառն մայրական սէրը սառած իրենց չբթներուն վը – րայ։ Շատեր մահացած են և անօթի երախաներ անոնց ստինքին փակած կը քամեն արեան վերջին կաթիլը ...

Դաչտերուն մէջ ցիրուցան , յօդտուած մատաղատի դիակներ, մանուկներ, դաժան ոսոխականներու ձիերուն սմբակներ – րուն տակ ։ Ամէն կողմ արիւն եւ նախճիր, բացօթեայ սպանդանոց մը եւ ողջակէզ դառնուկներ անմեղ եւ դեռափթիթ...

Հայը օրէնքէ դուրս է, անոր կեանքը ճանճի մը արժէք անգամ չունի։ Ամենայետին թուրք խլէգն անգամ դարձած է յանդուգն դազան մը։

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(2) (Շար.)

ԱՑՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Ես ալ նետուեցայ մօտակայ բլուրն ի վեր։ Ամբողջ դիչերը թառեցայ , թափառեցայ, սակայն պահակներու չղթան այնքան խիտ եւ կանոնաւոր էր որ չկրցայ պրծիլ անոնց հետապնդումէն։ Արշալոյսին ձերբակալուեցայ իբրեւ յոյն պինուրական փախստական։ Առաջնորդուեցանք պինուորական բանտ դատուելու։ Սկսաւ անկուր չարչարանքը, դանակոծում ։ Միչա յունարէն կը խօսէի ։

Զինուորական տեսանին առջեւ, հարցաքննութեան մը պահուն դատաւորը կ'ըսէ ար — «Դուն Հայ ես ինչո՞ւ չես խոստովանիր»։ Կ'ուրանամ։ Բանտ վերադարձիս կը հասկընամ թէ մատնուած եմ Ցոյնի մը կողմէ։ Աւելութեամբ եւ վրէժխնդրութեամբ լեցուած, կ'ուզեմ մատներովս խեղդել։ Բանտակից ընկերը – ներս կը հանդարտեցնեն։ Օհ որչափ լաւ է բարի ընկերներ ունենալ։ Նեղ ու դժբնդակ օրերուն է որ մարդուն բարութիւնն ու մխիթարանքը կը զգայուի։ Բանտին մէջ միակ Հայն եմ, Ցոյն, Թուրք բոլորս միեւնոյն ճակատագրին ենթարկուած , բոլորէն կը նախատուի վատը, կը հեռացուի մեր սենեակէն։ Չեմ ուզեր եղբայրս – ներուս եւ ծնողքիս իմացնել ձերբակալութիւնս ։

Օր մը եղբայրս բանտ կուգայ, կը կարդադրէ դոնէ կերակուր ղրկել։ Դիւրին է կաչառել Թուրքը, այդ միջոցաւ կը մեղմանայ չարչարանքս։ Միչտ Ցոյն եմ եւ ինչ զարմանք, քաղաքական իշխանութիւնը չորս Հայեր կը փնտռէ իրրեւ յեղափոխականներ, որոնց մէկը ես եմ, իրրեւ Ցոյն կը դատուիմ, իսկ Թրքական քաղաքային ոստիկանութիւնը տեղեկութիւն անգամ չունի ։

Երկար դատավարութենէ մը հոգ, բանիսօսութեամբ հայ տիկնոջ մը (Տիկին Ճերմակեան)։ Անոր տան մէջ վարձակալ էր դատաւորը որ Հայու մը պէս հայերէն կը խօսէր եւ Թուրք բարձրաստիճան սպայ մը ըլլալով, առանց քաղաքական իշխանութեան յանձնելու դրկուեցայ Պրուսայի չրջանը, իրրեւ պինուոր։ Բանակին մէջ չարչարանքի օրերուս, դուրսը արտակարգ աչխատանք կը տարուէր, Իզմիրի Հայ հաւաքականութիւնը սպանդանոցէն փրկելու համար։ Պատիւ իրենց, Պոլսոյ Ամերիկեան դեսպան Մօրկընթաուի մեջամտութեան եւ Տիկին Ղուկաս Եսայեանի անխոնջ չանքերուն չնորհիւ Իզմիրի Հայութիւնը աքսորի արհաւիրքէն փրկուեցաւ, իսկ Ինճէկեան եղիկ տակաւին ամէն տեղ միջոց ձեռք կ'առնէր Հայ յեղափոխականները պատժել տալու համար ։

ՅՈՎՀ ՑՂԳՅՈՂԿ

*

ՊՎՄԼԵ ՎԱՄԱՀՅԱ

ՅՂՈՒՈՊԱՍՓՈՆՎՈՑ ԶՂՎԱՏՖՓ

Ի ՀԱՅՏ ԱՇԽԱՐՀԻ

Ես կրկին, ինչպես միշտ, ամեն տարի, ամեն գարնան, ամեն ծաղկաբույր ու հաճելի օրերի հետ, ինչպես

ԱՌԻՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ՄԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ

Մ. Նահանգներու խորհրդարանին ար – տասահմանի օդնութեան յանձնաժողովին նախագահը , Սթեսըն, զեկուցում տալով պատկան յանձնաժողովին առջեւ, բա – ցատրեց թէ Նաղաղականի եւ Ծայր. Ա. – րեւելքի շրջանները այս տարի մեծագոյն բաժինը պիտի առնան տրամադրելի վարկերէն: Նախատեսուած բաժինը կը ներկայացնէ 1·768·000·000 տոլարի գու – մար մը: Իսկ Եւրոպան, որ Բ. աշխարհա – մարտին դադարումէն ի վեր մեծագոյն բաժինը կ'առնէր, այս անգամ պիտի ըս – տանայ միայն 947·700·000 տոլար Մօտա – ւոր Արեւելքի համար եւ Ափրիկէի համար կ'առաջարկուի 569·100·000 տոլար :

Ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ հա – ղորդելէ վերջ, Պ. Սթեսըն չեչտեց թէ Ծայր. Արեւելքի տրամադրուած օդնու – թեան մեծագոյն բաժինը պիտի տրուի Հնդկաչինի: Այս առթիւ յայտարարեց թէ «Հնդկաչինի պատերազմին ելքը ամե – նամեծ կարեւորութիւն ունի Մ. Նահանգ – ներուն ապահովութեան համար »:

× Ուշադրութեան կը հետաքրքրեն թէ Մ. Նահանգները կ'ուզեն պատրաստել հան – րային կարծիքը եւ միացեալ ճակատ մը կազմել միւս դաշնակիցներուն հետ, վճ – ռական ձեռնարկ մը կատարելու համար : Խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին դէպատուր մայրաքաղաքներուն մէջեւ: Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը մերժէ որեւէ լուսաբանութիւն տալ այդ մասին, հաստատելով հանդերձ թէ լուրջ եւ հանդիսաւոր աղաղարարութիւն մը պի – տի ուղղուի Չինաստանի: Միեւնոյն ատեն դինակցութիւն մը պիտի կազմուի, ամ – բարձրացնելու համար հարաւ – արեւելեան Ասիոյ ապահովութիւնը :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Վերջին լուրերու համաձայն, ֆրանսա – կան օդանաւերը կը շարունակեն ռմբակո – ծել ըմբոստներուն դիրքերը ուր օդնական ուժեր կը հասնին, նոր գրոհ մը փորձելու համար: Կռիւները կը շարունակուին Տիէն Պիէնի առջեւ, երեսուն օրէ ի վեր: Բազ – մաթիւ դիակներ անթաղ կը մնան փչա – թելերուն մէջ, ինչ որ կրնայ ծանր հետե – ւանքներ ունենալ: Ֆրանսական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ կիրակիէն երկուշաբթի 800 թշնամի դիակներ դտած են փչաթե – լերուն մէջեւ: Միայն մէկ դիրքի վրայ ըմբոստները ունեցած են հազար մեռեալ: Կարմիր հրամանատարը վճռած է վերա – կազմել իր ուժերը, Տիէն Պիէնի առջեւ համախմբելով բոլոր տրամադրելի դին – ուժերը: Երեքշաբթի ամբողջ օրվան – ը կռիւներ մղուեցան, յաճախ դիրկընդ – խառն : Ֆրանսական իշխանութիւնները Թոնքինի շրջանին մէջ ձերբակալեցին 163 կասկածելիներ: Այնտեղ լեռնադաշտին վրայ եւս կռիւներ կը մղուին :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը եւ երեք մարզպանները հետաքրքրաբար քննեցին արեւելեան Գերմանիոյ տրուած գերբնականութեան խնդիրը: Վարչապետը պարզելով իր կառավարութեան տեսակէ – տը, յայտարարեց թէ Դաշնակցային հան – րապետութիւնը միակ ժողովրդական պետու – թիւնն է որ իրաւունք ունի խօսելու յա – նուն Գերմանիոյ: «Կարծեցեալ գերիշխա – նութիւն մը չնորհելով արեւելեան Գեր – մանիոյ Սովետները անդամ մը եւս կ'ա – ւելցնեն գերման միութեան վերահաս – տատման դժուարութիւնները »: Ցետոյ բացատրեց թէ այդ միութիւնը դլուխ հանելու կարողութիւնը եւ պատասխանա – տուութիւնը կ'իյնայ մեծ պետութեանց վրայ: Մարզպանները հաւանութիւն յայտնեցին: Խորհրդարանն ալ միաձայ – նութեամբ որոշած է չճանչնալ արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը :

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՑԻՆ կը հետաքրքրեն թէ բուռն ընդհարումներ տեղի ունեցան ու – սանողներու եւ պնուտորներու միջեւ: Տա – սը ուսանողներ վիրաւորուեցան: Բացա – ռիկ միջոցներ ձեռք առնուած են բարե – կարգութիւնը պահպանելու համար հա – մալսարաններու մէջ :

ԵԹՈՎպԻՈՑ կայսրը Մ. Նահանգները պիտի երթայ Մայիս 27ին, Այզընհաուըրի հրաւէրով :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՑՑ ՋԱՏԿԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 11 Ապրիլ կիրակի՝ Ծաղկազարդ :

Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7·30 : Պատարագ 10: Երեկոյեան Դռնբացէք 5 :

(Շար.)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, մասնակցու – թեամբ Կրօնական Ընկերակցութեան :

Այս կիրակի, ժամը 15ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Կը նախագահէ Պ. Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Կը խօսի Պ. ՆՇԱՆ ՊԼԻՇԿԱԹՃԼԵԱՆ

Երգ՝ Տիկին Ս. Թադէոսեան (Վլէնէն), արտասանութիւններ Օր. Օր. Մ. Առա – ֆելեան, Տապաֆեան եւ Ժ. Աստուրեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը Ապրիլեան եղեռնին նուիրուած : Այս չա – բաթ իրիկուն ժամը 9ին Մարսէյլի հա – մալսարանի Ամֆիթեատրոնին մէջ (Ալէ Լէոն Կամպէթա):

Կը նախագահէ Փրոֆ. Գ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԻՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ՝ «Ինչ կորսնցուց հայ քաղաքական միտ – քը»: Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ՝ «Ի՞նչ կորսնցուց հայ գրականութիւնը »:

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ ժամը 21ին, Ֆաֆէ Ռեժանի վերնա – յարկը: Կը դասախօսէ Սերժ Թորոսեան : Նիւթը՝ «Հայկ. Թատրոնի երկհազարամ – եակը», ըստ Գոյեանի՝ ռուսերէն երկու հատորներու պատմութեան: Մուտքը ա – զատ է :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մի – նասեան ենթակոմիտէի, այս ուրբաթ ժա – մը 21ին, Ֆաֆէ տիւ Նօռի սրահը, 4 Փը – լաս տը լա Մէրի:

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Նիւթ՝ «Քաղաքական կացութիւնը »:

Սիրով կը հրաւիրուին զաղութիս հա – սարակութիւնն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները :

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Բացառիկ թատերական ներկայացում Մուրատեան վարժարանի աշակերտներու կողմէն, կազմակերպուած Նախկին Սա – նուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւ – ղէն: Ապրիլ 25ին :

Կը ներկայացուի՝ ԱՆԻԾԵԱԼԸ

Ընտանեկան առամ երեք արար եւ հինգ պատկեր :

LES DIABLES ROUGES
Comedie en un acte de Denechau P.
LA FAUSSE MONNAIE
Comedie en un acte de d'Hervilliez G.

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)
Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Սուացած ենք հետեւեալ նորութիւնները :–

Արտասանութիւններ Գմբէթեանէն եւ Օր. Սէրէնկիւլեանէ : Ժողովրդական ա – մէն տեսակի մեներգներ՝ օրիորդներ Պալպիւլեանէ, Այտա Ագնաուրէ, Շամէ Պէնկեանէ, Անժել Վարժապետեանէ, Տիկ. Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոնեանէ եւ Տիկին Գարագաշէ :

Նոյնպէս Խաչատուրեանի «Գայիանէ » պալէն, ամբողջութեամբ: Ադազարեանի , Մեսրոպեանի, Պարթեւեանի երգապնակ – ները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արե – ւելեան երգերը, արեւելեան կոտրներ Գոլսէն եւ Լոնտոնէն: Ամէնքէն հասած են յունական տիսքեր:

Այցելեցէք եւ ձայնապրի վրայ մտիկ ը – րէք մեր տիսքերը: Գոհ պիտի մնաք :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌԱՊԱՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներման – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար ։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ

Ցառաջի վերհրատարակման 9րդ տա – րին: Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ փութան վերանորոգել իրենց բաժա – նորդագրութիւնը առանց սպասելու մաս – նաւոր նամակներու :

Կանխայայտ շնորհակալութեամբ

Սկսած ենք դադրեցնել այն բաժանոր – դագրութիւնները, որոնք անվճար կը մը – նան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մեր դիմումներուն:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մուրատ Թափայէլեան նախկին աշա – կերտներու միութեան կողմէ այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սեւուի Մուրատեան վար – ժարանին թատերասրահին մէջ :

Կը ներկայացուի Յ. Պարոնեանի

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

եւ

JEUNESSE

(Comédie en 3 actes)

Բեմադրութեամբ Միշէլ Առաքելի

Ճոխ պիւֆէ միջնաբարին :

Տոմսակներու համար դիմել՝ Մուրատ – եան վարժարան, դրատուն Հրանտ Սա – մուէլ, 51 ռիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս , Հրաչեան 6 ռիւ Լամառթին :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Պրիւսէլի Ուսանողներու Միութիւնը մասնակցութեամբ զաղութի երիտա – սարդ ուժերուն եւ հովանաւորութեամբ Գաղթային վարչութեան, պիտի ներկա – յացնէ Ց. Պարոնեանի՝

«ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ »

Բրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

12 Ապրիլ, երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 20ին. Beaux-Arts «Petit Théâtre» սրահին մէջ, Պրիւսէլ:

Հասոյթը պիտի յատկացուի զաղութին կարօտեալներուն :

Ծանօթ.— Տոմսերուն գիները են 30, 50 եւ 100 ֆրանք, զորս կրնաք այժմէն ա – պահովել

Bureau de location - Palais des Beaux-Arts, Bruxelle, ou Persiana, 19, Chaussée de Charleroi, Bruxelles,

Ամէն առաւօտ ժամը 9–12:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ինպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան Հովանաւորութեամբ Վիէնի եկեղ. Տիկ – նանց Միութեան վարչութեան, կազմա – կերպութեամբ Լիոնի «Անի» թատերա – խումբի :

Այս կիրակի հէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Վիէնի քաղաքապետական շքեղ սրահին մէջ: Ղեկավարութեամբ Պ. Դեւոնդ Գայ – թանեանի :

Վիէնի թատերաբեմին վրայ առաջին անգամ ըլլալով, խնամեալ պատրաստու – թեամբ կը ներկայացուի «ՎԱՐԶԲ»:

Հեղինակ՝ Յարութիւն Պիլէմեան :

Տոմսերու գիները.— 250, 200, 150 եւ 100 ֆրանք :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիրարփի Սանթուրճեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշ – ամոն պիտի կատարուի այս կիրակի , 11 Ապրիլ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր մօ – րը Սկիւտարի Ս. Խաչ երկսեռ վարժա – րանի բարեմտեայ տեսչուհի

ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻՒԿ ՀԱԼԷՊԼԵԱՆԻ

մահուան տասնամեայ տարելիցին եւ իր ամուսնոյն՝

Պ. ՁՕՀՐԱՊ ՍԱՆԹՈՒՐՃԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա – տակը յարգողները :

×

ՍԷՆ ԺԵՐՄ.— Պ. Պ. Աբչակ եւ Սե – պուհ, Օր. Վարդուհի Աբրահամեան, Տէր եւ Տիկին Իսկէնտէրեան, Տէր եւ Տիկին Զա – րուկեան եւ այրի տիկին Արշալոյեան կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր, հարսին , հօր, մօր եւ հօրեղբօր Տէր Բարկէն հօր, մահուան տարելիցին, ինչպէս նաեւ երի – տասարդ Ցարութիւն Աբրահամեանի յիշա – տակին Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուին այս կիրակի , Թաղիս Ս. Սահակ Մեսրոպ եկեղեցւոյ մէջ: Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յի – շատակը յարգողները :

— Ց Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւ. ժա – մը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սէրունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովի չա – բունակութիւնը այս հինդշաբթի Ազգ. Տան մէջ: Ժողովը կը բացուի ժամը ճիշդ 21ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Օ – րակարգ.— Պատգամ. ժողովի պատրաս – տութիւն :

ԻԹԱԼԻԻ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 16ին, Ֆանթիլիի Հայկ. դպրոցին մէջ: Օրա – կարգ.— Պատգամաւորներու զեկուցում, հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլ – լալ :

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնա – ճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի , կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Մաքսի սրճարանին ներքնասրահը : Կա – րեւոր օրակարգ: ա) Նոր վարչութեան ընտրութիւն: բ) Պարահանդէսի հաշուե – տուութիւն: գ) Ընթացիկ հարցեր :

ՄԱՐՍԻԼ.— Կայ. Խաչի Սէն ժերոմի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս հինդ – շաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, զպրոցի սրահին մէջ: Օրակարգ՝ զեկուցում պատ – գամաւորական ժողովի եւ նոր վարչու – թեան ընտրութիւն :

ՎԱԼԱՆՍ.— Խարբերդի Եփրատ Մի – ութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առ – տու ժամը 9ին, սովորական հաւաքատե – ղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ : Պարտա – ւորիչ ներկայութիւն :

ՏԻՐՈՒՆԻ.— Լը Փոնթիէն (Վոքլիւզ) Պ. Մկրտիչ Գարրիէլեան ցաւով կը ծա – նուցանէ մահը՝ իր կնոջ՝

ՀԱՃԻ ՍԲՐՈՒՀԻ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ

(Ծնեալ Զուամպալեան, Զորումցի)

որ տեղի ունեցաւ Մարտ 15ին, յետ եր – կարատեւ հիւանդութեան :

ԾԱԽՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ ապատ փավիյեօնի մը , չորս յարկաբաժինով, 700 քառ. մեթր, բանուկ ճամբու վրայ, շուկային ճիշդ դիմացը: Օժտուած ամէն յարմարու – թեամբ (Քոնֆոռ): Ունի 30 պտղատու ծառեր, Դիւրութիւն կառատան համար : Դիմել՝

24 Rue du Marché, Alfortville

×

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմա – րութիւններով, առանձին փավիյեօնի մը մէջ հինդ ապատ սենեակներով: Կը յար – մարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի , վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել Ցառաջի վարչութեան :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը
Մօտ է Զատիկը .
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար :
Լատգոյն ՁԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise

Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ թիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ ՁԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ :

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ :

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ՁԷՕՐԵԿ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

ԳԵՂԱՆԿԱՐՈՂ, ԳԵՂԱԳՐՈՂ
ENSEIGNES - GRAVURES - PUBLICITES

ՍԱՐԳԻՍ ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Artisan - Décorateur

Տուներու, խանութներու եւ կառքերու
43, Rue de la Félicité, Paris 17e
Tél. : MAR. 54-13

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
9
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
9 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7341 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇԱՐԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2752

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄՏԱՀՈՒԳ ԵՒՐՈՊԱՆ

●

Ամէնէն լաւատեսներն ալ անձկութեան մատնուած են այս միջոցին, ի տես անվէն եւ վինեալ պատերազմի ելեւէջներուն :

Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Տիէն Պիէնի բերդին առջեւ, աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր, միայն ռազմական արժէք չունի, այլ եւ քաղաքական :

Եթէ բերդը իյնայ, մեծապէս պիտի ազդէ պատերազմի ելքին, ինչպէս եւ Ժընեւի ժողովին վրայ :

Այս մատնոդութեամբ է որ Մ. Նահանդներու նախագահը եւ իր արտաքին նախարարը զանազան աղդարարութիւն - ներ կ'ուղղեն :

Անցեալ տարի, Ֆոսթըր Տըլլըս երեք աղդարարութիւններ կ'ուղղէր, զգուշա - ցնելով կարմիր Չինաստանը :

Այս անգամ, քանի մը օր առաջ, աւելի վճռական խօսքեր ուղղեց, այն տպաւո - րութիւնը ձգելով թէ ի հարկին պիտի մի - ջամտեն :

Իր յայտարարութիւնէն կը բխէր նոր ա - ռաջարկ մը,— Հաւաքական աղդարա - րութիւն մը ուղղել Չինաստանի, մաս - նակցութեամբ Մ. Նահանդներուն, Անգ - լիոյ, Ֆրանսայի, Աւստրալիոյ, Նոր Զե - լանտայի եւ Սիամի :

Եւ մինչ կը կարծուէր թէ աղդարարու - թիւնը պիտի հաղորդուի այսօր - վաղը, միջազդային մամուլը սկսաւ արձանագրել վարանումները եւ ժխտական եղրակացու - թիւնները :

Ամէնէն առաջ, Փարիզն էր որ ոչ միայն վերապահ, այլ եւ բացասական դիրք մը բռնեց :

Պատահական երեւոյթ մը չէր կիսա - պաշտօնական օրկանին՝ «Լը Մոնտ»ի խմ - բագրականը,— « Խաղաղութիւնը վտան - գուած » (7 Ապրիլ) :

Թերթը տող առ տող վերլուծելով Տը Լըսի վերջին յայտարարութիւնը, վտան - գաւոր կը դտնէր Չինաստանի ասպարէզ կարգալու առաջարկը :

Եզրակացութիւնը պարզ էր,— եթէ Չի - նաստան անտեսէ եղած աղդարարութիւնը եւ արեւմտեան պետութիւնները հար - կադրուին փոխադարձ միջոցներ ձեռք առնել, հետեւանքը պիտի ըլլայ պատե - րազմի ծաւալում, այսինքն նոր փոթորիկ մը որուն հետեւանքները դժուար է նա - խատեսել :

« Լը Մոնտ» երէկ ալ կը չօշափէր այս խնդիրը, նոյն մտահոգութեամբ : Կը նախընտրէր բանակցել, փոխանակ ամե - րիկեան միջամտութիւն մը փորձելու :

Նոյն օրը լրագրական ասուլիս մը տա - քելով, զօր. Մը Կոլ, որ նոյնպէս մտա - հոգութեան մատնուած է, անհրաժեշտ կը դտնէր մեղմացնել միջազդային կացու - թիւնը եւ «ամէն բան փորձել Հնդկաչինի պատերազմը դադրեցնելու համար» :

Այս հարցին մէջ, զգոյշ եւ պաղարիւն դիրք մը բռնած է նաեւ Մեծն Բրիտանիա :

Տըլլըսի ճառէն անմիջապէս վերջ, Լոն - տոնի մէջ դիտել տուին թէ անհրաժեշտ է մանրամասնօրէն քննել հաւաքական ազ - դարարութեան վտանգները, որպէս դի անոմէջ յոխորտանքի մը ձեւը չառնէ :

Նոր ազդարարութիւն մը առաջարկած աաեն, Ամերիկացիները միշտ կը յիշե - ցնեն Քորէայի օրինակը :

Բայց, իրագեկները դիտել կուտան թէ մեծ տարբերութիւն կայ Քորէայի եւ Հնդկաչինի պարագաներուն միջեւ :

Եւ դեռ խնդիրը է թէ այն 16 պետու - թիւնները որ զինուոր ղրկեցին Քորէա, նոյն յանձնառութիւնը պիտի առանձնե՞ն, եթէ պատերազմը ծաւալի :

Նոյնքան վրդովիչ հարցումներու տեղի կուտայ Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը, մասնաւորապէս Փարիզի մէջ, ուր խնդիրը աւելի բարդացաւ, իրրեւ հե - տեւանք մտահոգ ժխտէնի ծանօթ յայտա - րարութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵԹԷ ՀՆԴԿԱՉԻՆԸ ԿՈՐՍՈՒԻ...

●

ԱՁԳԸՆՀԱՒՈՒԼՔ ԱՆՀԱՇՈՒԵԼԻ ՀԵՏԵ - ՒԱՆՔՆԵՐ ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍԷ ԱԶԱՏ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀԱՄԱՐ

*Մ. Նահանդներու նախագահը իր վեր - ջին լրագրական ասուլիսը մեծ մասով նը - ւիրած էր Հնդկաչինի պատերազմին եւ Մ. Նահանդներու դիրքին : Երբ հարցուցին թէ կը հաւատա՞յ որ կարելի է բանակցու - թեամբ կարգադրել Հնդկաչինի խնդիրը, Ժընեւի ժողովին մէջ, պատասխանեց թէ չի հաւատար գոհացուցիչ կարգադրու - թեան մը : Իր կարծիքով, Հնդկաչինի կո - րուստը անհաշուելի հետեւանքներ պիտի ունենայ ազատ աշխարհին համար : Ինք դիտէ թէ ի՛նչ կրնան բնել Մ. Նահանդ - ները եւ իր դաշնակիցները, կանխելու համար Հնդկաչինի անկումը, բայց մեր - ժեց յայտնել իր տեսակէտները, քանի որ բանակցութիւնները կը կատարուին միա - ւոգերուն հետ, կարելի ձեռնարկի մը մա - սին : Ցետոյ բացատրելով Հնդկաչինի կա - րեւորութիւնը Մ. Նահանդներուն եւ իր դաշնակիցներուն ապահովութեան տեսա - կէտով, բաւ թէ անոր անկումը պիտի խախտէ Ճափոնի, Ֆորմոզայի եւ Փիլիպ - ինները միջոցաւ կազմուած պաշտպա - նութեան շղթան, ուղղակի վտանգելով Աւստրալիան եւ Նոր Զելանտան : Երբ հա - մայնավարութիւնը տիրապետէ Հարաւ - արեւելեան Ասիոյ, Ճափոն պիտի դրկուի իր առեւտրական ասպարէզէն եւ պիտի դիմէ համայնավար Չինաստանի եւ Մանչուրիոյ, ապրելու համար : Այս առ - թիւ պարզեց նաեւ Հնդկաչինի անտեսա - կան կարեւորութիւնը, իբրեւ չտեմարան հում նիւթերու,— Թիթեղ, ձգախէժ եւն : Եւ վերջապէս բացատրեց թէ միլիոնաւոր ժողովուրդներ համայնավար բռնակալու - թեան պիտի ենթարկուին :

Այդընհաւուրը միեւնոյն առեն յայտնեց թէ Մ. Նահանդները պատրաստ են բա - նակցելու որեւէ միջազդային հարցի մա - սին, ո՛րքան թոյլ կուտայ խոհեմութիւ - նը : Բայց, պիտի չանդնին այդ խոհեմու - թեան սահմանը եւ պիտի հսկեն որ յանձ - նառութիւնները յարգուին :

Երբ հարցուցին թէ խորհրդակցա՞ծ է խորհրդարանին հետ, ի հարկին ձեռնարկ մը կատարելու համար Հնդկաչինի մէջ, նախագահը «ոչ» պատասխանեց. բայց ա - ւելցուց թէ ոչ ոք մտքէ կ'անցընէ խու - սափիլ պատասխանատուութենէ, վասն դի խնդիրը կապ ունի Մ. Նահանդներու կեն - սական շահերուն հետ :

Թղթակից մը հարցուց թէ ի՛նչ միջոց - ներ ձեռք պիտի առնեն Մ. Նահանդները, եթէ կացութիւնը ծանրանայ Հնդկաչինի մէջ, իրրեւ հետեւանք Չինաստանի դոր - ձակութեան, ինչպէս յայտնեց արտաքին նախարարը : Այդընհաւուրը առանց որոշ պատասխան տալու բաւ. «Ատոր համար անհրաժեշտ է որ ամերիկեան խորհրդա - րանը եւ միւս շահակից կառավարութիւն - ները համաձայնութեան մը յանգին » : Ուրիշ մը հարցուց թէ Մ. Նահանդները պատրա՞ստ են առանձին դործելու Հնդ - կաչինի մէջ : Նախագահը դիտել տուաւ թէ չի կրնար պատասխանել այդպիսի հարցումի մը, մինչեւ որ բոլոր շահակից կողմերը իրենց տեսակէտները յայտնեն :

× Անգլիոյ դահլիճը նիստ դումարեց նախագահութեամբ Զըրչիլի, քննելու հա - մար սա խնդիրը թէ Մեծն Բրիտանիա կը - նա՞յ ի հարկին աշակցութիւն ընծայել, Հնդկաչինի պատերազմին մէջ : Յարդ որ եւ է դիմում կատարուած չէ Ֆրանսայի կողմէ : Դահլիճը քննեց նաեւ Չինաստանի ուղղակի աղդարարութեան խնդիրը : Անգլիոյ հանրային կարծիքը խոհեմու - թիւն կը թելադրէ այս հարցին մէջ : Աս - տրալիան ալ համաձայն չէ որեւէ ձեռ - նարկի, առանց խորհուլէս քննելու խըն - դիրը :

× Զինաստանի հեռաղրական գործա - կալութիւնը պատասխանելով Տըլլըսի մե - ղադրանքներուն, կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգ - ներն են որ գործօն միջամտութիւն կը կա - տարեն Հնդկաչինի պատերազմին մէջ եւ ոչ թէ ուրիշ ոեւէ պետութիւն : Եւ կ'ա - ւելցնէ .— «Պ. Տըլլըս վտանգաւոր ռազմա - խաղ մը կը փորձէ, տարածելու համար Հնդկաչինի պատերազմը, երբ կը խօսի հաւաքական ձեռնարկի մը մասին» :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՊԱԿԱՄՆԵՐԸ ԼՐԱՑՆԵԼ, ՃՈՒԱՑՆԵԼ

Ամէնէս ալ կը պարծենանք մեր լեզուին գեղեցկութեամբ, ճոխութեամբ եւ ուրիշ արժէքներով :

Բայց, ի՞նչ կ'ընենք զայն աւելի հարս - տացնելու, արդիացնելու, պակասները լրացնելու համար :

Ամենօրեայ մամուլը գիտակցօրէն կը կատարէ՞ իր դերը, լեզուին զարգացման համար :

Կ'օգտագործէ՞ բոլոր պիտանի բառերն ու բացատրութիւնները, ոճերը եւ ասաց - ուածքները, նոր աւիշ հոսեցնելով :

Վերջին տարիներու ընթացքին բազմա - թիւ գիրքեր հրատարակուեցան այս կամ այն գաւառի մասին, էջեր յատկացնելով տեղական բարբառներուն :

Այդ ուսումնասիրութեանց մէջ բառեր կան որոնք բոլորովին պիտի մոռցուին, եթէ չօգտագործուին : Նաեւ պատկերալից ասացուածքներ, որոնց մասին շատ քիչեր գաղափար ունին :

Մինչեւ այսօր ալ սովորութիւն եղած է թուրքերէնը օգնութեան կանչել, առակ մը կամ առած մը փնտռած ատեն :

Ցետոյ, շատեր տակաւին կ'աննրկին, առտնին, ամենօրեայ իրերու, գործիքնե - րու եւն. հայերէնը գտնելու համար :

Մինչեւ Փարիզ փոխադրուած են «չա - մաշըրին թէֆթէ»ն (լուացքի տաշտը), ջու - րին «տէսթի»ն (կուժ), «ֆիրէմիտ»ը (ա - դիւս), «ֆիւրէկ»ը (թի), «խովա»ն (դոյլ), «թեփսի»ն (ափսէ), « պալթա »ն (կա - ցին) եւն. :

Իրողութիւն է նաեւ որ շատ մը գործա - ծական բառեր կը պակսին, — մասնաւո - րապէս արհեստագիտական (թեքնիք) :

Այդ կարգի բառեր հաւաքելով, հետ - գհետէ պիտի ներկայացնեմ այս էջին վր - րայ, որպէս զի ձեռնհասներ գտնեն հա - մապատասխան հայերէնը :

Յառաջ այս փորձին ձեռնարկած էր Բ. աշխարհամարտէն առաջ, եւ կարելի եղաւ իւրացնել հանի մը բառեր :

Ահաւասիկ մտքի մարզանք մը, որ մի - եւնոյն ատեն պիտի ծառայէ իրական պա - հանջ մը գոհացնելու :

Ֆրանսացին «մածուն»ի մասին գաղա - փար չունի, եւ մինչեւ այսօր ալ կը գոր - ծածէ բարբարոս բառը, «հողուրտ» :

Արդի կեանքին մէջ ընթացիկ բառեր կան որոնց արտայայտած գաղափարին համապատասխան առարկան, մեքենան կամ գործողութիւնը չկար, Հայաստանի մէջ, որպէսզի գործածէին :

Արօր եւ գութան ունէինք. բայց *տրակ - տո՞ր*, *փառչի՞ս* եւ անոր միջոցաւ կա - տարուած գործողութի՞ւնը,— *փառչու - ատ* :

Երկաթուղին գիտէ. իսկ «շըմին֊»ն :

Եւ այսպէս դէպ մը բառեր, ըստ կարգի :

Պիտի ջանամ ներկայացնել նաեւ երե - ւանի մէջ կատարուած գիւտերը, որոնք մեծ թիւ մը չեն կազմեր : Վ.Ա.Էֆ

ՋՕՐ. ՏԸ ԿՕԼ

ԽՈՀԵՄՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ

●

«1946 – 47ԻՆ, ԵԹԷ Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՌԱՋ ԲՇԵՐ ԻՐ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ, ԴՐԱՒԱՆՔ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՐ ԵՒՐՈՊԱՆ »

Երկար լռութենէ մը ետք, զօր. ը Կոլ լրագրական ասուլիս մը սարքած էր Դ. օր, պարզելու համար իր տեսակէտները միջազդային կացութեան մասին : Այս առթիւ անուղղակի պաշտպանեց մտահղա - ցութիւնը, դիտել տալով թէ ան «զոհ պնայ բարոյական խարէութեան մը, իրրեւ կու - սակից հռչակուելով միացեալ բանակի ծրագրին եւ Գերմանիոյ վերազինման » : Եւ զնահատեց անոր բռնած դիրքը :

Թղթակից մը հարցուց թէ ինք եթէ վարչապետ ըլլար, թոյլ պիտի տա՞ր որ մտահղա - ցող մը կամ ուրիշ ոեւէ պինուորա - կան առաջնորդ մեծ ժէնէրալ իրեն ուղղուած կոչնագիրը : Զօրավարը բարկանալով ձեռքը սեղանին զարկաւ եւ յայտարա - րեց ,

— Ես կառավարութիւն էի , պետու - թիւն էի, Ֆրանսան էի, կը խօսէի յանուն Ֆրանսայի շահերուն : Ահա թէ ինչու ա - մէն մարդ կը հնազանդէր : Պետութիւնը միշտ հնազանդութիւն կը դտնէ երբ կը նոյնանայ ազդին շահերուն հետ, այլա - պէս հետեւանքը անիշխանութիւն է » :

Եւ խնդրեց այդպիսի հարցումներ չուղ - ղել այլեւս :

Ցետոյ անցնելով օրուան կացութեան , չափազանց վտանգաւոր դատ դաչն, մա - նաւանդ հիմա որ հիւլէական դէնքեր կը փորձուին : «Խաղաղականի մէջ պայթած երեք ջրածին ռումբերը մահ ցանեցին երեսուն քիլոմեթր տարածութեան վրայ : Այդ կարդի երեք ռումբեր եթէ պայթին Նիւ Եորքի, Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ, այդ երեք քաղաքները պիտի վերածուին

մշակոյթի աւերակներու մեկնեցան

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ .— *Ձորեքշաբթի , 7 ապրիլ, ժամը 12ին «Քամպոճ» չոգենաւով Եգիպտոս մեկնե - ցան Տէր եւ Տիկին Ժան Պարար, բանաս - տեղծ Լիւք Անառէ Մարսէլ եւ Կ. Փօլատ - եան : Ղղկերթի գացած էին քանի մը Ֆրանսացիներ, բարեկամներ եւ ընկերներ Յ. Պապիկեան, Ս. Տէր Թովմասեան, Պե - տիկեան եւն. : Ճամբորդները մեկնեցան խանդավառ տրամադրութեամբ :*

Նաւը Փորթ Սայիտ կը հասնի չաբաթ, ուր դիմաւորելու պիտի երթան Համազ - գային բնակերութեան Գահիրէի վարչու - թիւնը եւ ընկերները :

× Համազգայինի Մարսէյլի վարչու - թիւնը մեծ խանդավառութիւն ստեղ - ծած է , իր դասախօսութիւններով եւ դասընթացքներով : Բառասուն պատանի - ներ եւ աղջիկներ եռանդով կը հետեւին դրականութեան եւ պատմութեան դասե - րուն : Մէկն աշխատանք կը տարուի, աւե - լի զարդացնելու համար այս դեղեցիկ ձեռնարկը :

× Որոշուած է Ապրիլեան սպահանդէսը կատարել Համազգային դետնի վրայ, հո - վանաւորութեամբ հոդեւոր իչխանու - թեանց :

հրաբուխի խառնարանի մը, ուր ոչինչ, բացարձակապէս ոչինչ ողջ պիտի մնար : Եւ դեռ կը խօսին աւելի զօրաւոր դէնքե - րու, մանաւանդապէս քոպալտէ չինուած ռումբերու մասին : կարճ խօսքով, մէկ պահէն միւսը, ամբողջ մարդկութեան կեանքը կրնայ վտանգուիլ : Սարսափելի մրցակցութիւն մը բացուած է երկու մեծ պետութեանց միջեւ : Ոչ ոք կրնայ տարա - կուսիլ որ եթէ փոթորիկ մը պայթի, ամ - բողջ աշխարհի մէջ տեղ պիտի ունենան աւերներ զորս կարելի չէ երեւակայել : Այն առեն ամէն բան, հաւատքը, յառաջ - դիմութիւնը, ձեռնարկները, սէրը, ըն - տանիքը, հայրենիքը, վարդապետութիւն - ները, ամէն ինչ որ եւ է կարեւորութիւն պիտի չունենան » :

Այս քամնելի հեռանկարը պարզելէ վերջ, զօրավարը չեչտեց թէ անհրաժեշտ է միջոցներ մտածել, յարաբերութիւննե - րը բարւոքելու համար : Այս առթիւ ըսաւ թէ 1946 – 47ին եթէ Ե. Ռուսիան յառաջ քշէր իր բանակները, Եւրոպան զրաւած

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿ

●

ՆՄՐ.— Ապրիլ 1ին իր հրատարակութեան 40րդ տարեշրջանը թեւակոխեց Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը, *Ծուսարեր*:

Այս առթիւ հրատարակուած խմբագրականէն կը քաղենք հետեւեալ խորհրդածութիւնները.—

.. Հաւատացած ենք, որ յաղթելու համար պայքարիլ պէտք է: Եան մը չընկճելով, ձեռնածալ նստելով, ետ նայելով միայն՝ առանց առաջնայելու, ամէնինչուրիշներէն սպասելով, հաշտուելով մեր վատթար վիճակին հետ՝ վատթարագոյնէն խուսափելու մտահոգութեամբ, միշտ չօժարել լավ բան մը վրայ տալ մեր ունեցածէն,— այս ձեւով, կ'ըսենք, ոչ Դատ կը պաշտպանուի, ոչ յաղթանակ կը շահուի:

Եթէ այսպէս մտածէին նաեւ մեր հայրերն ու նախահայրերը, այսօր հաւանաբար հայ անունով ազգ մը գոյութիւն չէր ունենար մեր մոլորակին վրայ:

Ըսենք անմիջապէս.— Մեր պայքարը անձնական հիմ չունի եւ անձնական նպատակներ չի հետապնդեր: Եթէ այս ոգին առաջնորդէր մեզ, մեր ջանքը պիտի ըլլար ոչ թէ պայքարիլ, այլ յարմարիլ: Ոչ թէ դէմ ըլլալ որեւէ բանի եւ ոեւէ անձի, այլ թեր ըլլալ ամէն բանի եւ ամէն անձի: Ընդունիլ դերութիւնը իբրեւ վերապրելու, կատանքն ու չղթան՝ իբրեւ ազատութիւն:

Քաջութիւնը ոչ թէ այս ըսելն է միշտ, այլ պիտնալ ոչ ըսել, անցին եւ պարապային համեմատ: Ամէն մարդու վայել չէ այս ըսել, երբ դիտէ, թէ փրկութիւնը ոչ ըսելուն մէջ է:

Այս ոգին էր, — կրկնենք անգամ մը եւս,— որ առաջնորդեց մեր նախահայրերը, Հայկէն մինչեւ Վարդան, Սահակ Դաւթէն մինչեւ մեր օրերու հայդուկները, որոնք յօժար էին եւ պատրաստ՝ « ժամը 4ին մեռնելու »:

Մենք հաւատարիմ ենք այս ոգիին:

Մեր չնչին անձերուն եւ ուրիշ չնչին փառասիրութիւններուն համար չենք պայքարած մինչեւ հիմա եւ պիտի չպայքարինք նաեւ ապագային: Որովհետեւ կը հաւատանք, թէ Արդարութիւնը անպարտելի է:

Այն օրը, որ դադրինք հաւատալէ այս ճշմարտութեան, այն օրը մենք պարտուած ենք:

Քաղաքականին հետ մեր թերթը ունի նաեւ ազգային — մշակութային մտահոգութիւններ, զորս կրնանք ամփոփել սա քանի մը կէտերուն մէջ.

Ա) Հայապահպանում:

Բ) Պայքար ստորադասութեան ղեցուդինի դէմ:

Գ) Սիրել եւ սիրելի դարձնել հայ լեզուն:

Դ) Հոգ տանիլ, որ ժանգ չկպչի մեր ազգային ոգիին:

Ե) Ըլլալ աննահանջ եւ անդաւաճան պահակները հայկական մշակոյթին:

Զ) Կապը անեղծ պահել հին եւ նոր սերունդներուն, հին եւ նոր զաղութներուն միջեւ:

Է) Անեղծ պահել նաեւ հոգեկան կապը երկրին եւ Արտերկրին միջեւ:

Ը) Հայութիւնը եւ Հայաստանը դարձնել խոչոլ:

Մէկ խօսքով՝ պահել մեր ունեցածը իբրեւ կուսակցութիւն, եթէ խուլ ձեւա — նայինք եւ չընկճինք մեր կարելին, յաճախ նոյնիսկ անկարելին, փրկութեան գործին բերելու համար մեր համեստ բաժինը:

« Երբ իրական հանճար մը երեւան կուգայ, — կը գրէր Սուիֆթ մեզմէ չուրջ երկու հարիւր քառասուն տարի առաջ ,— իր ներկայութեան ապացոյցը կը գտնէք այն բանին մէջ, որ բոլոր տխմարները իրեն դէմ կը գտնակցին»:

Մենք մեզ «հանճար» չենք նկատեր բնաւ, ոչ ալ «տխմար»ի տեղ կը դնենք մեզ պէս չմտածողները. ոչ, պարզապէս կ'ուզենք հաստատել ճշմարտութեան բաժինը մարզարէաբանչ պատգամին մէջ անգլիացի մեծ գրագէտին, որ իրաւացուկուած Իրլանտայի դառը պաշտպանեց ընդդէմ իր իսկ հայրենիքին:

Մեր երկիրը «Իրլանտա » է, իսկ մենք « Իրլանտացի»ներ ենք:

Ո՞ւր են Սուիֆթները հիմա ...

Կրնանք ըսել, թէ բոլոր տխմարները կը դաշնակցին՝ պայքարելու համար այն իրական «հանճար»ին դէմ, որ հայ ժողովուրդն է, որ Հայկ. Դատն է:

Մենք այս «հանճար»ին հետն ենք ընդդէմ բոլոր «տխմար»ներուն:

Երբեք նկատի չենք առներ մեր ուժը — եւ մեր հակառակորդին ուժը — այն պայքարին մէջ, զոր կը մղենք յանուն մեր ազգային Դատին, հայրենիքին եւ մեր անժխտելի իրաւունքներուն:

Այս պատճառով ալ չենք խոչ մտածեր, թէ ով կայ մեր առջեւ կամ մեզի դէմ: Կը մտածենք միայն մեր իրաւունքներուն, մեր ազգային պահանջներուն մասին:

Սխալ է կարծել, թէ մենք կը պայքարինք Թուրքին դէմ, Ռուսին դէմ, Բոլշեւիկմին դէմ, Արեւելքին կամ Արեւմուտքին դէմ, ոչ: Կը պայքարինք միայն եւ միայն ի խնդիր եւ ի պաշտպանութիւն մեր իրաւունքներուն:

Ով որ դէմ է այս իրաւունքներուն, մեր թշնամին է:

Ով որ հետն է այս իրաւունքներուն, մեր բարեկամն է եւ մեր դաշնակիցը:

Մեր պայքարին մէջ մենք մեզ կը նկատենք անպարտելի: Որովհետեւ կը հաւատանք, թէ Արդարութիւնը անպարտելի է:

Այն օրը, որ դադրինք հաւատալէ այս ճշմարտութեան, այն օրը մենք պարտուած ենք:

Քաղաքականին հետ մեր թերթը ունի նաեւ ազգային — մշակութային մտահոգութիւններ, զորս կրնանք ամփոփել սա քանի մը կէտերուն մէջ.

Ա) Հայապահպանում:

Բ) Պայքար ստորադասութեան ղեցուդինի դէմ:

Գ) Սիրել եւ սիրելի դարձնել հայ լեզուն:

Դ) Հոգ տանիլ, որ ժանգ չկպչի մեր ազգային ոգիին:

Ե) Ըլլալ աննահանջ եւ անդաւաճան պահակները հայկական մշակոյթին:

Զ) Կապը անեղծ պահել հին եւ նոր սերունդներուն, հին եւ նոր զաղութներուն միջեւ:

Է) Անեղծ պահել նաեւ հոգեկան կապը երկրին եւ Արտերկրին միջեւ:

Ը) Հայութիւնը եւ Հայաստանը դարձնել խոչոլ:

Մէկ խօսքով՝ պահել մեր ունեցածը իբրեւ կուսակցութիւն, եթէ խուլ ձեւա — նայինք եւ չընկճինք մեր կարելին, յաճախ նոյնիսկ անկարելին, փրկութեան գործին բերելու համար մեր համեստ բաժինը:

« Երբ իրական հանճար մը երեւան կուգայ, — կը գրէր Սուիֆթ մեզմէ չուրջ երկու հարիւր քառասուն տարի առաջ ,— իր ներկայութեան ապացոյցը կը գտնէք այն բանին մէջ, որ բոլոր տխմարները իրեն դէմ կը գտնակցին»:

Մենք մեզ «հանճար» չենք նկատեր բնաւ, ոչ ալ «տխմար»ի տեղ կը դնենք մեզ պէս չմտածողները. ոչ, պարզապէս կ'ուզենք հաստատել ճշմարտութեան բաժինը մարզարէաբանչ պատգամին մէջ անգլիացի մեծ գրագէտին, որ իրաւացուկուած Իրլանտայի դառը պաշտպանեց ընդդէմ իր իսկ հայրենիքին:

Մեր երկիրը «Իրլանտա » է, իսկ մենք « Իրլանտացի»ներ ենք:

Ո՞ւր են Սուիֆթները հիմա ...

Կրնանք ըսել, թէ բոլոր տխմարները կը դաշնակցին՝ պայքարելու համար այն իրական «հանճար»ին դէմ, որ հայ ժողովուրդն է, որ Հայկ. Դատն է:

Մենք այս «հանճար»ին հետն ենք ընդդէմ բոլոր «տխմար»ներուն:

Երբեք նկատի չենք առներ մեր ուժը — եւ մեր հակառակորդին ուժը — այն պայքարին մէջ, զոր կը մղենք յանուն մեր ազգային Դատին, հայրենիքին եւ մեր անժխտելի իրաւունքներուն:

Այս պատճառով ալ չենք խոչ մտածեր, թէ ով կայ մեր առջեւ կամ մեզի դէմ: Կը մտածենք միայն մեր իրաւունքներուն, մեր ազգային պահանջներուն մասին:

Սխալ է կարծել, թէ մենք կը պայքարինք Թուրքին դէմ, Ռուսին դէմ, Բոլշեւիկմին դէմ, Արեւելքին կամ Արեւմուտքին դէմ, ոչ: Կը պայքարինք միայն եւ միայն ի խնդիր եւ ի պաշտպանութիւն մեր իրաւունքներուն:

Ով որ դէմ է այս իրաւունքներուն, մեր թշնամին է:

Ով որ հետն է այս իրաւունքներուն, մեր բարեկամն է եւ մեր դաշնակիցը:

Մեր պայքարին մէջ մենք մեզ կը նկատենք անպարտելի: Որովհետեւ կը հաւատանք, թէ Արդարութիւնը անպարտելի է:

Այն օրը, որ դադրինք հաւատալէ այս ճշմարտութեան, այն օրը մենք պարտուած ենք:

Քաղաքականին հետ մեր թերթը ունի նաեւ ազգային — մշակութային մտահոգութիւններ, զորս կրնանք ամփոփել սա քանի մը կէտերուն մէջ.

Ա) Հայապահպանում:

Բ) Պայքար ստորադասութեան ղեցուդինի դէմ:

Գ) Սիրել եւ սիրելի դարձնել հայ լեզուն:

Դ) Հոգ տանիլ, որ ժանգ չկպչի մեր ազգային ոգիին:

Ե) Ըլլալ աննահանջ եւ անդաւաճան պահակները հայկական մշակոյթին:

Զ) Կապը անեղծ պահել հին եւ նոր սերունդներուն, հին եւ նոր զաղութներուն միջեւ:

Է) Անեղծ պահել նաեւ հոգեկան կապը երկրին եւ Արտերկրին միջեւ:

Ը) Հայութիւնը եւ Հայաստանը դարձնել խոչոլ:

Մէկ խօսքով՝ պահել մեր ունեցածը իբրեւ կուսակցութիւն, եթէ խուլ ձեւա — նայինք եւ չընկճինք մեր կարելին, յաճախ նոյնիսկ անկարելին, փրկութեան գործին բերելու համար մեր համեստ բաժինը:

Անարժան պիտի ըլլայինք մեր դերին ու առաքելութեան, թէ իբրեւ թերթ, թէ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԿՈՄՏՈՄՈՒՆ ԱԼ « ՋԱԶՈՒ » ՆԵՐ ՈՒՆԻ

●

« Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անտռէ Փիէռ, յօդուածով մը կը վերլուծէ Մ. Մխութեան երիտասարդութեան վիճակը, վերջին համագումարին առթիւ:

Ինչպէս դիտել կուտայինք անցեալ շաբթու, Մ. Մխութիւնը եւ արբանեակ երկիրներն ալ ունին իրենց «զազու»ները, Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան :

Ստորեւ՝ Անտռէ Փիէռի յօդուածին ամփոփումը .—

Մարտ 19–26ին տեղի ունեցաւ Մ. Մխութեան Կոմսոմոլներու (Երիտ. Մխութիւն) ԺԲ. համագումարը : 1949էն ի վեր Ա. համագումարն էր այս: Հանգուցեալ Առաջնորդը, Սթալին, ներկայ չէր եղած ԺԱ. համագումարին : Այս անգամ Մալենկով մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց տուաւ երիտասարդութեան հանդէպ : Միւս վարիչները, Մոլոթով, Խրուշչեւ, Վորոշիլով, Բուլկանին եւ ուրիշներ հետեւեցան իր օրինակին :

Կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարին՝ Ալեքսանդր Շելեփինի տեղեկագրին համաձայն 1949ին ինը միլիոն անդամ ունէին, իսկ ներկայիս մօտ տասնըվեց միլիոն, բաժնուած 431 հազար «նախնական կազմակերպութեանց»: Ընկերային տեսակէտով բանուորները ընդհանուրին մէկ երրորդը կը ներկայացնեն,կոլխոզի դիւղացիները 13·2 առ հարիւրը՝ զլրօցներու եւ արհեստագիտական զլրօցներու աշակերտները 38 առ հարիւրը :

Ընդհ. քարտուղարը ըսաւ թէ կազմակերպութեան մէջ ուր կը մնան 14էն մինչեւ 26 տարեկանը, կային 271 հազար ճարտարագէտ եւ մասնագէտ, 455 հազար ուսուցիչ, մօտ 51 հազար մասնագէտ կենդանաբոյժ եւ երկրագործ, 892·000 բարձրագոյն կարզի ուսանող: Աւտնք վարչակազմի անդամներն են որոնք հինգերուն տեղը պիտի բռնեն: Կոմսոմոլը «կուսակցութեան տնկարանն » է եւ իր անդամները պէտք է հայրենասիրութեան օրինակ հանդիսանան :

Կոմսոմոլները կ'ենթարկուին չատ խիստ մասնագրական եւ բարոյական դասակարգութեան մը,հիմնուած մարքսեան վարդապետութեան վրայ, եւ կուսակցութիւնը դանոնք կ'օգտագործէ դժուարին վայրկեաններու մէջ: Երկրագործական արտադրութեան բարձրացումը առաջնահարզ հարց մըն է Մալենկովիկառավարութեան համար, ուստի կոմսոմոլը հրաւիրուեցաւ իր լայն օժանդակութիւնը բերելու այս ձեռնարկին: Իր գլխաւոր կազմակերպութիւնները, որոնք գոյութիւն ունին 89 հազար կոլխոզներու մէջ, երկու միլիոն անդամով, պաշտօնի կանչուեցան տալ 60 հազար երիտասարդներ մեկնելու Կազաքիստանի, Ուրալի, Ալթայի եւայլնի մէջ, իսկ մօտ 400·000ի խնդրանք եղաւ կամաւոր արձանագրուելու :

Առայժմ մեկնած չատ մը ուսանողներ չեն ըմբռներ իրենց պարտականութիւնը եւ կը մերժեն երթալ հոն ուր կը կանչէ զիրենք հայրենիքը: Կոմսոմոլն է պատասխանատուն այս վիճակին, ինչպէս կը հաստատէ Շելեփին: Ամէն երիտասարդ մասնագէտ պէտք է ուսումը վերջացնելէ ետք , աշխատի, համաձայն իր մասնագիտութեան, հոն ուր պետութեան չահը կը պահանջէ: Բայց մարթիւ տղաք եւ աղջիկներ կան , որոնք կը խորչին ֆիզիքական աշխատանքներէ եւ կը նախընտրեն մտաւորական գործերը, իբրեւ հետեւանք խմբագիտներու եւ մանկավարժներու սըխալ ուղղութեան : Անոնք կ'ըսեն երիտասարդ համայնավարին, «լաւ սորվէ եւ ապահովաբար պիտի ըլլաս ճարտարագէտ կամ դրագէտ » : Անոնք անոր մէջ չեն արթնցներ ընտիր բանուոր մը կամ մեքենագէտ կամ մեքենավար դառնալու տենչը:

Ընդհ. քարտուղարը դիտել տուաւ թէ կայ երիտասարդութեան դասակարգ մըն ալ որ կ'ընդդիմանայ ամէն տեսակ համայնավարական դաստիարակութեան :

Մ. Մխութիւնն ալ ունի իր դատարկապորտ երիտասարդները, մոլորեալներ, որոնք իրեւ մակարոյծ կ'ապրին ընկերութեան մէջ: Մինչեւ անգամ կազմակերպութեան մէջ տգաքներ կան, որոնք լաւ չեն վարուիր ոչ հանրային վայրերու , ոչ փողոցին եւ ոչ ալ զլրօցին մէջ: Անոնք կոպիտ են իրենց ծնողքին եւ ուսուցիչներուն հանդէպ: « Պէտք է անխնայ պայքար մղել զինովութեան, զողութեան եւ բարքերու ապականութեան դէմ »: Ակնարկելով երիտասարդ անպատժելիներու պատճառած դայթակղութեանց, ընդհ. քարտուղարը հետեւեալ հատուածը կը նուիրէ «խորհրդային զազու»ներուն:

— « Մոսկուայի, Լենինկրատի, Թիֆլիսի, Երեւանի եւ ուրիշ քաղաքներու կեդրոնական փողոցներուն մէջ կը թափառին երիտասարդներ Թարզանի պէս սանտրուած եւ թափթփուած վրայ-պուլուվով: «Ստիլյագի» կը կոչեն զանոնք: Ոչ մէկ տեղ կ'աշխատին, բան չեն սորվիր, դիշերները ճաշարանները կ'անցընեն եւ աղջիկ կը հետապնդեն: Ո՞վ են սոնք, ինչո՞վ կ'ապրին, ո՞վ է անոնց ծնողքը , անոնց ընկերը: Կոմսոմոլը պէտք է մարտնչի այս «ստիլյագիներուն» դէմ, այս «ազնուականներուն», այս արիւնաներուն : Պէտք է բոլորը ստիպել որ աշխատին եւ պատուաւոր կերպով աշխատին, խորհրդային մարդու վարմունք ունենան » :

Ուրեմն այս անկարգութիւնները քաղքենի ընկերութեան բարքերուն արդիւնքը

անվթար, թէ իսկ չկարենանք մեր կողմէ բան մը աւելցնել անոր վրայ :

Մեր ծանրաչափը, այս կէտին մէջ, սովորական այն ծանրաչափը չէ, զոր ուրիշներ ընդունած եւ զործածած են առաւել կամ նուազ չափով: Մեր նպատակն է ժողովուրդը զարթեցնել տէրը իր պարտականութեանց , բայց նաեւ տէրը իր իրաւունքներուն :

Պարտքի եւ իրաւունքի դիտակցութիւնն է գերագոյն խարիսխը ազգութեան :

Մեր ուշադրութիւնը պիտի ուղղենք այս խարիսխը եւ հաւատարիմ մնանք քառասուն դարերու աւանդութեան.— « Հայ ապրինք, եղբարք, մարդկութեան մէջը...» :

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Օհ, թշնամին արիւնարբու, բարբարոսը անզուսպ բորենի մըն է դարձած, կը բզկտէ առանց խղճահարութեան, ինչպէս վայրագ վագրը, գերազանցելով զայն ...

Ու այս բոլորը տեղի կ'ունենար օրը ցերեկով արեւի ճաճանչով կրակին տակ Եհովային, Ամենակարողին աչքին առջեւ :

ՏԷՐ – ՁՕՐ

Երկար տառապանքներէ եւ զրկանքներէ ետք կը հասնինք այս անապատային քաղաքը, մուրացկաններու, լքուածներու , որբերու կայան մը: Հոն են Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներէն հաւաքուած խլեակ – ներ, մերկ , բոպիկ, անօթի, ծարաւ :

Մեր հոս հասած օրերուն քաղաքապետը, Ալի Սուատ փաշան էր, ծագումով արաբ: Ցաճախ կը պտռար Թուրք պաշտօնէութեան երեսն վեր ու բոլորին ներկայութեան :

«Անասուածներ , բնաւ սիրտ եւ խիղճ չունի՞ք , ի՞նչ ըրած են այս կիներն ու անմեղ երախաները որ կը չարչարէք եւ կը խողխողէք առանց խղճահարութեան, Գուրանին ո՞ր էջը գրուած է այս տեսակ պատուէր :

Այդ չրջանին համեմատաբար Հայերու վիճակը տանելի էր, գոնէ չկար ջարդ եւ հալածանք: Ալի Սուատ փաշայի օրերուն, ամէն աքսորական Հայ որ կարողութիւն ունէր ստեղծած էր գործ մը: Այդ անհրապոյր քաղաքը տակաւ առ տակաւ կենդանութիւն կ'առնէր: Փոքր կրպակներ եւ խանութներ կը բանային աւազին մէջէն : Ամէն արհեստաւոր տարբեր միջոցներով սկսած էր շինել, կերտել:

Հայ հնարամիտ հանճարը իր բարութիւնն ու չինարարութիւնը կը տարածէր խաչնարած, կիսամայրենի անապատա – կաններուն վրայ: Մէկ օրէն միւսը տեղացի արաբ ժողովուրդը սկսած էր մեզքնալ, տեսնելով այս նահատակ ժողովուրդը, որ անխնայ կը հալածուէր ու կը ջարդուէր բարբարոս Թուրքին կողմէ: Կեանքը կը զարդանար երկիրը, կը բարգաւաճէր Ալի Սուատ փաշա գոհ էր:

Աւաղ, երկար չտեւեց այս վիճակը : Նախապէս որոշուած սպանդանոցը կը վերածուէր հանդստարանի: Պէտք էր դահճապետ մը, ամէն բան քանդելու, Հայը արմատախիլ ընելու համար :

Իթթիհատի տեղեկատուները օրը օրին հաղորդած էին կատարուած աշխատանքները: Ամէն օր նոր կարաւանները կը ժամանէին յոդնած, մաշած, ուծացած , հազարաւորներէ հալիւ հարիւրեակ մը տեսակցողներ որոնք իրենք զիրենք կը նետէին այս աիրը:

Պէտք էր բնաջնջել օրէ օր կուտակուած բազմութիւնը : Այս էր ընդհանուր պատգամը: Այն պաշտօնեաները որոնք թոյլ կը վարուէին, կը թերանային իրենց պարտականութեան մէջ պիտի դնդակահարուէին իբրեւ դասալիք եւ դաւաճան: « Պէտք չէ խնայել ոչ ծերին, ոչ երախային, ոչ հիւանդին, ոչ կիներուն, պէտք է սրածել, ոչնչացնել բոլորը :

Ալի Սուատ փաշա չէր ենթարկուեր այս տարդի որոշման: Օր մըն ալ պաշտօնեութեան հրամանատիրը առանալով, իր արաբ հետեւորդներուն հետ մեկնեցաւ Պաղտատ: Խորապէս յուզուած էր եւ մեկնած տեղն ըսաւ .

— Այս անմեղներուն փոխարէնը ազգն է որ պիտի լուծէ , Աստուած

օղնութեան հասնի Թուրք ժողովուրդին :

Կ. Պոլսէն նշանակուած էր Տէր Զօրի կառավարիչ արիւնարբու իթթիհատական մը՝ Զէքի պէյ, Կեսարիոյ Ջարդարարը : Այս բոլորնին՝ իր հասած օրն իսկ հրամայեց բոլոր Հայերու մարդահամարը կազմել: Երկու օր վերջ հրահանգեց որ պատրաստուին իրենց տուները վերադառնալու համար: Այս առթիւ կ'ըսէր.— « Պետութիւնը հայր մըն է, իր զաւակները թէ կը սիրէ եւ թէ կը պատժէ, ձեր չարչարանքը բաւ է, հիմա թաղաւորական ներում եկած է »:

Առաջին կարաւանը հազիւ ճամբուեցաւ Զէյթիններու առաջնորդութեամբ: Յաջորդ օրերը կարաւաններ կազմուեցան դէպի սպանդանոց :

Առաջին կարաւանէն քանի մը խլեակներ մերկ ու սպառած կը հասնէին դիչերով, սարսափելի զոյժ ու բողոքանի մը նման տարածուեցաւ զաղթականութեան չարքերը, սահմռկեցուցիչ սպանդը կը տարածուէր :

Գ. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(Շար.)

ՏՈՄՍԵՐ

★

Մեծ հայրիկին ու մեծ մայրիկին խը – րատները լսելէ ետք, բարեմիտ հայրե – նակիցս մը կը բանաձեւէ ուրիշ կարգ մը խրատներ՝ ի պէտս անդիսացդ .

— Ընտանեկան յարկի տակ, կուսակ – ցական վէճեր մի յարուցաներ. եթէ ներ – կաներէն մէկը այդ տեսակ անհամութիւն մը ըրած է, աշխատէ որ «վրան գոցես» եւ նիւթը փոխես. դիտե՞ս ինչու — որովհե – տեւ ... տակաւին հասունցած չենք :

— Իմացած եմ թէ կը խենթենաս որ թաղական կամ հոգաբարձու ըլլաս . հո – գիդ կուտաս այդ պատիւին արժանանալու համար :

Բան չեմ ըսեր, ճաշակի խնդիր է : Բայց, եթէ ընտրուիս , աշխատէ որ քանի մը տարիէն աւելի պաշտօնի վրայ չմնաս. ձգէ որ կիրակի առաւօտները, «Շէն եւ պայծառ»ի պնակը պատցնելու փառքը ու – րիշներն ալ վայելեն... Հազար տարի , ազգին գործերը դուն պիտի չվարես , վեր – ջապէս ... Քեզի պէս թաղականցուներ չատ այս ազգին մէջ ...

— Հին սերունդին ներկայութեան , ու – զած դանդաղները չատ մեր Ժողո – վուրդին դէմ : Մատնանիշ ըրէ մեր թե – րութիւնները, մեր անճարակութիւնները, հոգ չէ, որովհետեւ ունկնդիրներուդ միտքը չես կրնար պղտորել եւ չես կրնար զանոնք ազգէն հեռացնել : Բայց, դժոյզ , նոր սերունդին առջեւ էւել պակաս խօս – քեր չընես. չափդ դիտցիր եւ ազգը մի բամբասեր : Ընդհակառակն, միշտ , լաւ բաներ ըսէ մեր մասին, ի հարկէ , առանց համը փախցնելու եւ չափազանցելու ... Նոր սերունդին ժաքը եւ ժաքլինը արդէն պատրաստակ կը փնտռեն ազգէն բաժնուե – լու համար, այդ պատրուակը դուն չատ իրենց :

— Մի մտնար, քանի մը տարի Եւրոպա կամ Ամերիկա մնալով, մեծ մարդ եղած չես ըլլար : Նորէն, առաջուան դիւղացին ես : Չատեսի հովերը մի առներ եւ մի խնդար մեր արժէքներուն վրայ, եթէ նոյնիսկ « քաղցի » եղած ես. ֆրանքներուդ դէմդ երբեք իրաւունք չի տար քեզի որ ինք – դինդ բանի մը տեղ դնես ու խնդաս մեր Ժողովուրդին վրայ :

— Եթէ ամուսնացած ես, կինդ Թող ըլ – լայ տանդ Թաղուհին, ոչ թէ սպասուհին :

չեն, ինչպէս կը պնդեն մարքսեան քարո – զիչները : Ի. Միութեան մէջ ալ, ինչպէս ամէնուրեք, չնայած տղաք կան, որոնց վրայ ծնողքը չի հսկեր : Դրամը կ'ամբա – րոյացնէ զանոնք : Ի. Միութեան կարդ մը խաւերու մէջ ալ միեւնոյն արատները կան ինչ որ դրամատիրական ընկերութեան մէջ, որովհետեւ դասակարգամտութիւնը եւ դրամը իրենց ապականիչ ազդեցութիւնը կը գործեն : Յօդուածագիրը կ'եզրակացնէ թէ անարդար պիտի ըլլար խօսիլ դա – տապարտել Ի. Միութեան երիտասար – դութիւնը : Իր ամբողջութեան մէջ ան աշ – խատասէր է, յանդուգն, մարմնով եւ մտ – քով առողջ, ինչպէս Ֆրանսայի երիտա – սարդը :

Ցարդ պինքը եւ Ախտիսի վայել աղա – յութիւն մի ծախեր իրեն. «երկիրը » չենք. մի մոռնար, զաւակներուդ մայրը աշխարհի թագուհիներուն թագուհին է : Ցարդը դիտցիր եւ ուրիշ տեղ... Թութի դողութեան մի երթար :

— Ժամանցի եւ հաճոյքի միջոցներուդ ընտրութեան մէջ, եղիր բծախնդիր , ո – րովհետեւ, ընդհանրապէս , մարդու մը իրական արժէքը կը գնահատուի այն բա – ներէն, որոնցմէ հաճոյք կ'առնէ. բան չեմ ըսեր, «փոքէր» ալ խաղա , «թավլու» ալ : Բայց, նայէ որ աւելի բարձր բաներ ալ հոգիիդ եւ մտքիդ խօսին ...

— Փափկասուն օրիորդ կամ սիրասուն տիկին, ոչ – մտերիմ պարոններուն հետ եղակիով մի խօսիր , աղուոր բան չէ ...

— Երբ տղէտ ու անկիրթ պարոն մը .«վրան – բաց » բաներ պատմել սկսի, հե – ռացիր իր քովէն, իր «սրամտութիւնը» , Թող ցուցադրէ սրճարանին մէջ.— Ոչ մէկ առեն չքաջալերես այդ «վրան – բաց»նե – րը, եթէ նոյնիսկ պատմողը ընկերուհիդ է ...

— Այս խրատներս ականջի օղ Թող ը – նեն՝ չատ դիտցողներն ալ, քիչ դիտցող – ներն ալ ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԲՒՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԿՈՉԸ

ՄՄԲ.— Նիւ Եորքէն ստացանք Բարե – գործականի նոր նախագահին՝ Պ. Ալեքս Մանուկեանի կոչը, Միութեան 45ամեա – կին առթիւ :

Կ'ամփոփեմք հիմնական մասերը.—

... Եթէ Միութիւնը անցեալին նուիրե – ուեցաւ մեր ազէտներուն անմիջական դարմանումին, եւ պատմական նշանակու – թիւն ունեցող մեծ ծրագիրներու դլուխը անցաւ եւ յաջողութեամբ ի կատար հա – նեց զանոնք, այսօր իր ամբողջ ուժը ու – րամադրած է զաղթաշխարհի մէջ հայա – պահպանումի գործին, իր սեփական կը – թական հիմնարկութիւններով, հարիւրէ աւելի կարօտ համայնքներու վարժարան – ներուն իր ընծայած օգնութիւններով, իր ուսանողական թոշակներով եւ մշակու – թային ու խնամատարական ձեռնարկնե – րով :

Մէկ տարուան մէջ 300·000 տոլարի հասնող դումար մը կը ծախսէ Միութիւնը աղդապահպանման այս նպատակներուն համար :

Եղերական զուգադիպութեամբ մը , Բարեգործականի տարեդարձը տեղի կ'ու – նենայ մեր Մեծ Սուրբին ամսուան մէջ : 39 տարի առաջ, Ապրիլ 24ին էր որ մեր Ժո – ղովուրդին բնաջնջման ազդանշանը տրո – ւեցաւ : Ազդովին կողոպտուեցանք, տա – րագրուեցանք ու կոտորուեցանք, ամէնէն աներեւակայելի ու դիւեղնական ձեւերով : Ահաւոր այդ եղեռնը մոռնալ՝ ուրացումը պիտի ըլլայ մեր ինքնութեան, մեր հա – յութեան : Անոր սահմռկեցուցիչ յիշատա – կը միշտ պիտի կոտտայ մեր մէջ եւ ան – լռելի պատգամ մը պիտի ըլլայ ամէնուս , որ մեր ցեղային գոյութեան պահպանու – մին համար ալ աւելի մտահոգուինք, ա – ւելի սեղմուինք իրարու մօտ, ու գործենք միասիրտ եւ միակամ :

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ազդային համե – բաչխ գործակցութեան այս դաշտն է, եւ հրաւէր կ'ուղղեմ բոլոր ազնուասիրտ Հա – յերուն, որ իրենց ջանքերն ու զոհողու – թիւնները միացնեն մերիններուն, մեր Ժողովուրդին կարօտութեանց ազդու դարմանումին, մէկ խօսքով մեր վեր – ապրումին համար :

Իմ մեծայարդ նախորդս, Տիար Արշակ Գարակէօզեան, անցեալին մէջ սրատպին կոչեր ուղղած է Հ. Բ. Ը. Միութեան բո – լոր մարմիններուն եւ բազմահազար ան – դամներուն, որպէս զի ամէն տեղ Բարե – գործականի տարեդարձը տօնեն, Ապրիլ ամսուան ընթացքին, պատշաճ հանդիսու – թիւններով, ու բանախօսութիւններով , եւ անոր կատարած ազդաշէն գործերը ա – ւելի մօտէն ծանօթացնեն մեր Ժողովուր – դին :

Մեր բոլոր կազմակերպութեանց վա – րիչներէն կը խնդրեմ որ հաւատարիմ մը – նան այս դեղեցիկ աւանդութեան :

ԹԱՏՐՈՆ ՄԱՐՍԼԻԳԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԼԻԳԼ.— Ապրիլ 25ին , կիրակի , տեղի պիտի ունենայ Թատերական բացա – ռիկ ներկայացու մը, Թէատրը Ճ. Վէր – տելի մէջ :

Ներկայացումը, հայերէն եւ ֆրանսե – րէն , կազմակերպուած է Մուրատ – Ռա – փայէլեան նախկին սաներէն եւ պատրաս – տուած Մուրատեան վարժարանի աշա – կերտներու կողմէ : Թատրոնը եւ լեզուն են որ ազգի մը մտաւոր մակարդակին բարձ – րութիւնը ցոյց կուտան : Եւ այսօր այդ բարձրութեան հասնելու միակ առիթը ու – նինք : Սիւրի Մուրատեան վարժարանը ուր մանուկը կը ստանայ ազգային կրթու – թեան հետ եւրոպական բարձր կրթութիւն մըն ալ : Ամէն գիտակից եւ ճշմարիտ հայրենասէրի պարտքը պէտք է ըլլայ եւ առաջին մտահոգութիւնը փրկել իր զա – ւակը օտարացումէ, այդպէս փրկելով հայ ընտանիք մը : Մարզկային ամէնէն նուիրական գաղափարականն է ծառայել իր հայրենիքին :

Դուք ձեր աչքերով պիտի տեսնէք եւ պիտի համոզուիք թէ այդ մտաղաչ եւ ա – ռոյգ դէրասաններդ, որոնք քանի մը տա – րի առաջ զուրկ էին իրենց մայրենի բա – բառէն, ինչպէս դժբախտաբար ներկայիս ուրիշ շատեր, այսօր սիրացած են անոր :

Ուրեմն , սիրելի հայրենակիցներ , բո – լորիս պարտքն է անկեղծօրէն փարիլ ազ – գային լեզուին եւ աւանդութիւններուն եւ օգտուիլ լուսաւոր կեդրոններէն :

Համախմբուելէք բազմութեամբ Ապրիլ 25ի հանդէսին, քաջալերելու հայ մանկու – թիւնը եւ ապրելու համար քանի մը ժամ հայկ. թատրոնին մէջ : Ա. Տ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ընդհանուր դասաւոր – ման, լաւ դիրքի վրայ դտնուող խումբե – րը, վերջին մրցումներուն միշտ պրկուած ջիղերով կը մասնակցին խաղերուն : Ատ – կէ անակնկալներ կը ծնին ...

Ալֆորվիլի Հայ Մարզականը, Ապրիլ չորսին կը հանդիպէր Իր էմ Փանթէնի , այս վերջինին դաշտին վրայ : Երթին յաղ – թած էինք 3–2 :

Ուժգին հով մը կը փչէր մեր դէմ ու հակառակորդը չատ դիւրին կը խաղար :

Բայց հավիս հինդ վայրկեան էր անցած եւ մեր ազգ արշաւը պիտի պսակուէր յաջողութեամբ, երբ վերջապահը ձեռքով կը կեցնէր գնդակը :

Փենալթին սուլուեցաւ ու խմբապետ Սրապ անվրէպ կ'արձանագրէր առաջին կէտը :

Թէեւ հակառակորդին համար խաղին արդիւնքը արժէք չունէր իր դասաւորման համար , սակայն եւ այնպէս , չէր հան – դուրժեր պարտուիլ մեր խումբին ու խա – ղը սաստկացաւ :

Դաղարին հինդ վայրկեան կար երբ հո – վին օդնութեամբ մեր բերդէն ներս կը մտնէր գնդակը 1–1 :

Կիսախաղին այլեւս հովը մեզի հետ էր : Անպայման կ'ուզէինք այս մրցումն ալ շա – հիլ : Գալուստեան եւ Միլոյեան մեր կէ – տերը երեքի կը բարձրացնեն : Սակայն հակառակորդը ուժգնօրէն չեղաւ եւ ինքն ալ կը յաջողէր կէտ մը չահիլ 3–2 :

Կը զօրացնենք մեր պաշտպանութիւնը եւ խաղը կը վերջանայ այդ արդիւնքով : Մեր ուրախութիւնը անսահման էր, երբ աւելի ուշ կ'իմանայինք թէ Ֆոնթէնբլօ – ցօն իր դաշտին վրայ չարաչար պար – տուած էր Իր էմ Քուռնէօվին 0–3 :

Այժմ այս վերջին խումբին հետ առա – ջին տեղը դրաւած ենք :

Եթէ երկու խումբերը մինչեւ վերջ յաղ – թական ելլեն, բարձրանալու համար պա – հեստի խումբերուն դասաւորումը նկատի կ'առնուին :

Երազներ ունէինք, բայց այսքան յոյս երբեք :

Զ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ԾՊՏՈՒԱԾ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ

Ուրեմն, հօրեղբայր, մէջ մտաւ: Սլօն, այս երիտասարդը Վանի մէջ եղաւ սուտ փերեզակ, Ալաշկերտի մէջ՝ սուտ խենթ, իսկ Դիառնի մէջ՝ սուտ բժիշկ ...

— Այո, Սլօ:

Արտաշէսի երիտ երեսները կարմրած էին սրտին նեղութենէն: Ուէս Սանօն՝ կարծես թէ հոգեկան տպնաւէտ բռնուած ըլլար, կը դողար եւ չխօսեցաւ, իսկ Տիգ – րան կը նայէր Արտաշէսին ու կը հպար – տանար : Ան հայ ժողովուրդի վրէժխնդ – րութեան վկան էր եւ արդար հատու – ցումի առաքեալը, համեստ տունէ ծնած այդ հերոսը՝ Արտաշէսն էր :

Այդ ուշ դիշերով, Այգեստանի վրայ կը ծածանէր համայքը հայ առնական յեղա – փոխութեան ...

Արտաշէսն ու Տիգրանը ընկերներ էին: Անոնք միասին ստացան իրենց յեղափո – խական դաստիարակութիւնը, իրարմէ պաղտնիք չէին պահեր, եթէ անոնցմէ մէ – կը, տնական կամ ընկերային գործ մը ու – նէր հետապնդելիք, միւսին կը յայտնէր գայն, կը բացատրէր նպատակը, եւ կը սպասէր ընկերոջ հաւանութեան կամ կարծիքին: Այդն օր, դոնէ հետ մը, իրար պիտի տեսնէին, քանի մը խօսք պիտի փո – խանակէին : Իսկ եթէ դէպքերու բերու – մով, քանի մը օր իրար չտեսնէին, կա – րօտը կը տառապեցնէր զանոնք:

Անոնք՝ իրար չատ անդամ կը դանէին ժողովներու եւ հաւաքոյթներու ժամա – նակ, պատյատ զացած պահուն, Ցակոբ Մարտիրոսեանի տունին կամ խանութին մէջ, ու չատ անդամ ալ միասին կ'ապցե – լէին տիկին Գիւլնարին. ուր կուզար նաեւ Շուչիկը, կը կազմուէր ընկերական չրջա – նակ մը, չատ անդամ թէյի, անուշեղէնի կամ մրգեղէնի հիւրասիրութիւն, խօսք ու պրոյց, երդ ու կատակ, ընտանեկան խա – դեր, պար ու զուարճութիւն, իսկ երբ դինիի զաւաթները կը չարուէին սեղանին վրայ, ու քանի մը զաւաթներ կը լեցուէ – ին ու կը պարպուէին յաջորդաբար, լե – զուները կը բացուէին. տրամութեան սա – ռերը կը հալէին, կը թիսէր բերկրալից տրամադրութիւն մը: Կը բորբոքէր զը – ւարճութիւնը՝ խաղավից ու կենդանի չարժումներով :

Այսպիսի հանդիպումներու ժամանակ, Արեգնազ կը խլէր զուարճախօսութեան մրցանակը: Ան՝ խօսելու մասնաւոր ձեւ ունէր, որուն կ'ընկերանար իր կիրթ ու ներդաշնակ չարժումը: Իր դիմայեղու – թեան խաղերը, ոգեւորիչ ու թարմ ա – սոյթները, տեղին յարմարցուած կատա – կալից մանրավէպերը անոր խօսակցու – թեան կուտային աչխուժութիւն եւ տպա – ւորութիւն: Իսկ երդելու առաջնութիւնը ամէն անդամ Շուչիկին կը մնար: Օր մը, Շուչիկ երդեց «Հով արէք սարեր Ջան»ը: Այդ օրը Շուչիկը տխուր էր, կարօտցեր էր հայրենիքի լեռն ու քարը, ձորն ու հո – վիտը, Ջուրն ու ծաղիկը, հայրենաբաղ – ձութիւնը կրակ նետեր էր անոր ղգացա – կան աչխարհին մէջ, յուզումի մատներ էր անոր երեւակայութեան հոսումը..., Շուչիկ երդեց ցաւով, ամբողջական կա – րօտով, յոգսաւ ու լացուցիչ ամէնքը , երի – տասարդներու խմած դինիին հետ խառնեց ողբութեան չիթերը, անոնք՝ անծանօթ ցաւի մը խիթը ղգացին եւ գալիք հոգեկան տագնապի մը ցուրտը :

Արտաշէսը աւելի զգածուած կը թուէր, անոր թաց աչքերը կը դնդասեղուէինՇու – չիկի դէմքին վրայ : Խռոված էր իր սիր – տը, փոթորկահար Նայիրեան Ծովակ կարծես թէ ըլլար : Ի՞նչ ունէր այս մոկա – ցի աղջիկը իր պարզունակ արտաքինէն անդին, իր դիւղացի աղջկան ամօթխած – ծութեան տակին, որ զինքը հմայել, կար – թել դինքը:

Արտաշէս միշտ համակրած էր Շուչի – կին, այն օրը, երդէն ետք, աւելի համա – կրեցաւ անոր, այս աղջկան մէջ զտաւ եր – ջանկութիւնը իր վաղուան կեանքին : Արտաշէսի ներաչխարհին խորունկը, լեռ – նացած զգացումի մը աստորատէն, սկսած էր ծոր տալ սիրոյ մը աղբիւրը:

Ընտանեկան այս զուարճանքէն քանի մը օր ետք, Արտաշէս կ'այցելէր Տիգրանին եւ անոր կը բանար սիրտը, Թէ՝ կը սիրէր Շուչիկը եւ կը խնդրէր անկէ անհրաժեշտ տեղեկութիւններ անոր նկարագրի, բա – րոյականի եւ ընտանեկան պարագաներու մասին :

(Շար.) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

պիտի ըլլար: Եւ այն ատեն Ալանեան պինակցութիւն մը պիտի հիմնուէր: 1951-ին եթէ Մ. Նահանդները լսէին Մաք Ար-Թրը, չհաած պիտի ըլլային Ախոյ պատերազմը: Բայց երկուքն ալ չուզեցին բռնութեան դիմել: Քանի որ այդպէս է եւ երկուքն ալ դիտեն թէ ընդհարումը պիտի խորտակէ երկուքը միասին, ահաւասիկ աւելի մը յարաբերութիւնները մեղմացնելու»:

Ջօրավարին կարծիքով, Ֆրանսա կրնայ վճռական դեր կատարել այս գործին մէջ, քանի որ չահերու հակամարտութիւն չունի ոչ Ս. Միութեան, ոչ ալ Մ. Նահանգներուն հետ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ծրագրին քննութիւնը կը չարունակուի Ազգ. Ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին մէջ: Նախկին նախարար Ռոպէր Շուման այս առթիւ բացատրութիւններ տալով, ըսաւ թէ միացեալ բանակի ծրագիրը ծնաւ 1950 Օգոստոսին, նկատի առնելով օրուան կացութիւնը: Ցետոյ ըսաւ թէ լուծման բոլոր ձեւերը նկատի առնուեցան 14 ամսուան ընթացքին, երբ կը պատրաստուէր դաշնագիրը: «Սորպոնի համալսարանէն ետք, մասնակցած եմ դաշնագրին խմբագրութեան, տեւական աշխատակցութեամբ»:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ խորհրդարանը Ապրիլ 7ին նիստ գումարեց, լսելու համար կառավարութեան յայտարարութիւնը արեւելեան Գերմանիոյ դերիչխանութեան վերահաստատման մասին: Վարչապետը, Տօքթ. Աթենաուերը մանրամասնօրէն բացատրեց ամբողջ անցուդարձը, կրկնելով.— Մենք երբեք պիտի չճանչնանք արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային իշխանութիւնը որ հաստատուած է ներգամութեամբ, դաւաճանութեամբ եւ բռնութեամբ»: Ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ կ'ըսէ թէ «դերման ժողովուրդը երբեք պիտի չընդունի Գերմանիոյ բաժանումը եւ երկու դերման պետութեանց գոյութիւնը»:

ԵՐՐՈՐԴ ՋԱՆՑԻՆ ՌՈՒՄԸ ՄԸ փոքր ձուկցաւ Գչ. օր, Խաղաղական ովկիանոսին մէջ: Պաշտօնական ղեկոյցը դոհացուցիչ կը դտնէ արդիւնքը եւ թանկագին՝ ազգային պաշտպանութեան տեսակէտով: Նախապէս մէջոցները ձեռք առնուած էին, յանուն ապահովութեան: Այդընհաուրը իր լրագրական ասուլիսին մէջ ըսաւ թէ Մ. Նահանգները աւելի զօրաւոր ռումբեր պիտի չչինեն, բայց պիտի աւելցնեն հիւլէական դէնքերու արտադրութիւնը:

ՀՆԴԿԱՋԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ երկու կողմերն ալ օդնական ուժեր կը հաւաքեն չոզեպինդ, Տիէն Պիէնի ճակատամարտը վերսկսելու համար: Ամերիկացիները ռմբաձիգ օդանաւեր ճամբայ հանած են դէպ ի ռազմադաշտ:

ՍԻՐԱԼԻՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ (Անգլիա եւ Ֆրանսա) 50րդ տարեդարձն էր հիմկ, 8 ապրիլ: Այս առթիւ հեռագիրներ փոխանակուեցան երկու կառավարութեանց միջեւ:

ԵՐԿ – ԵՐԿՈՒ ԱՄԻՍ բանաստեղծութեան եւ 50000ական ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցան «Իմանիթէ»ի պատասխանատու օրօրէնք՝ Պ. կոսթոն Թէսիէ եւ քննադատը՝ Սադուլ, այն ամբաստանութեամբ թէ անուանարկած եւ անարգած էին Քորէայի ֆրանսական զօրամասը, 1953 Փետրուար 14ին հրատարակուած դրութեամբ մը:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ Թուրքիա պիտի երթայ մարտանաւով մը եւ պիտի մնայ մէկ շաբաթ: Պոլսոյ մէջ պիտի բնակի Տոլմա Պաղչէի պալատը, Անգարայի մէջ ալ՝ ուրիշ պալատ մը:

ՄԱՀՈՒԱՄԲ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺՈՒԻՆ այն ծրջնողները որոնք չարաչար վարուելով իրենց դաւակներուն հետ, պատճառ կ'ըլլան անոնց մահուան: Վերջերս յանախ դէպ են այս կարգի արարքները: Բազմաթիւ մանուկներ մեռած են անհոգութեան կամ վայրագութեան հետեւանքով:

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀՍԿԻՉՆԵՐՈՒ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը կը փափաքի նիւթապէս օժանդակել այն հայ խոյս երիտասարդուհիներուն, որոնք կ'ուզեն փորձերու օգտախոհութեան կայանի համար վկայեալ հսկիչ (Մոնիթոռ) դառնալ: Մանրամասնութեանց եւ արձանագրութեան համար փութով դիմել Տիկին Ս. Թադէոսեանի ժամադրութեամբ նախապէս հեռախօսով Թրիւ. 27-35:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Բանակի Հայ Ռամփկիներու Միութեան, մասնակցութեամբ Կրօնական Ընկերակցութեան:

Այս կիրակի, ժամը 15ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. Ս. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Կը խօսի Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Երգ՝ Տիկին Ս. Թադէոսեան (Վիէննէն), արտասանութիւններ Օր. Օր. Մ. Առաքելեան, Տապաբեան եւ Ժ. Աստուրեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը Ապրիլեան Եղեռնին նուիրուած: Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Մարսէյլի հայ մայաարանի Ամփիթեատրոնին մէջ (Ալէ Լէոն Կամպէթա):

Կը նախագահէ Փրոֆ. Դ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ՝ «Ինչ կորսնցուց հայ քաղաքական միտքը»: Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ՝ «Ի՞նչ կորսնցուց հայ գրականութիւնը»:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը: Կը դասախօսէ Սերժ Թորոսեան: Նիւթը՝ «Հայկ. Թատրոնի երկհազարամեակը», ըստ Գոյեանի՝ ռուսերէն երկու հատորներու պատմութեան: Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան Էնթակոմիտէի, այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ տը Նօր սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի:

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Նիւթ՝ «Քաղաքական կացութիւնը»:

Սիրով կը հրաւիրուին դաղութիս հասարակութիւնն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21-էն մինչեւ լոյս Օթէլ տը լա Փլաժի (Սաթիէ) սրահներուն մէջ:

Պատուական նախագահութեամբ Պ. Պ. ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Միութեան, անդամ նահանգային Ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր տեղանքը, դիմելով Պաո Ռաֆֆի,

47, Rue des Dominicaines

Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.

Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.

Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներուն մօտ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ինպասս Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան Հովանաւորութեամբ Վիէնի եկեղ. Տիկնանց Միութեան վարչութեան, կազմակերպութեամբ Լիոնի «Անի» Թատերախումբի:

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Վիէնի քաղաքապետական չքեղ սրահին մէջ: Ղեկավարութեամբ Պ. Վեռնդ Գայթանեանի:

Վիէնի Թատերարեմին վրայ առանձին անդամ ըլլալով, խնամեալ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի «ՎԱՐՁԲ»:

Հեղինակ՝ Յարութիւն Պիլէմճեան:

Տոմսերու գիները.— 250, 200, 150 եւ 100 Ֆրանք:

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ.— Փրէսէօր մը, չաբաթը քանի մը օրուան աշխատանքի համար: Լաւ վճարում: Դիմել՝

Pressing, 48 Rue Jeanne d'Arc

Paris (13e)

ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Ցառաջի վերնրատարակման 9րդ տարին: Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ փութան վերանորոգել իրենց բաժանորդագրութիւնը առանց սպասելու մասնաւոր նամակներու:

Սկսած ենք դադրեցնել այն բաժանորդագրութիւնները, որոնք անվճար կը մընան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մեր դիմումներուն:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աշակերտներու միութեան կողմէ այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սեւրի Մուրատեան վարժարանին թատերասրահին մէջ:

Կը ներկայացուի Յ. Պարոնեանի

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

եւ

JEUNESSE

(Comédie en 3 actes)

Բեմադրութեամբ Միշէլ Առաքելի

Ձոխ պիւֆէ միջնարարին:

Տոմսակներու համար դիմել՝ Մուրատեան վարժարան, դրասուն Հրանտ Սամուէլ, 51 ռիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս, Հրաչեան 6 ռիւ Լամառթին:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 11 Ապրիլ կիրակի՝ Ծաղկազարդ:

Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7·30: Պատարագ 10: Երեկոյին Դռնբացէք 5:

(Շար.)

ՊԱՏԱՐԱԳ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

Ծաղկազարդի առթիւ պիտի պատարագ է եւ քարոզէ Վարդան քհնյ. Ժամկոչեան: Առաւօտեան ժամերգութիւն 8ին, պատարագ 10ին, Դռնբացէք 5ին:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

11 Ապրիլ.— Կիրակի Ծաղկազարդի. ժամը 9·30ին ժամերգութիւն, անդամատան, ուռօրհնէք: Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ: Ժամը 16ին երեկոյեան ժամերգութիւն եւ Դռնբացէք: (Շար.)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Պրիւսէլի Ուսանողներու Միութիւնը մասնակցութեամբ դաղութի երիտասարդ ուժերուն եւ հովանաւորութեամբ Դաղթօյին վարչութեան, պիտի ներկայացնէ Ց. Պարոնեանի՝

«ՊԱՂՏԱՍԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ»

Բրքջալիր կատակերգութիւն 3 արար

12 Ապրիլ, երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 20ին. Beaux-Arts «Petit Théâtre» սրահին մէջ, Պրիւսէլ:

Հասոյթը պիտի յատկացուի դաղութին կարօտեալներուն:

Ծանօթ.— Տոմսերուն գիները են 30, 50 եւ 100 ֆրանք, զորս կրնաք այժմէն ապահովել

Bureau de location - Palais des Beaux-Arts, Bruxelle, ou Persiana, 19, Chaussée de Charleroi, Bruxelles,

Ամէն առաւօտ ժամը 9-12:

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հայ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւններուն.—

11 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը 10ին: Նոյն օրը երեկոյեան Դռնբացէք ժամը 4·30ին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՑ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու

11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք 4·30:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Տիկին Սիրարփի Սանթուրճեան իր ամուսնոյն Պ. Զօհրապ Սանթուրճեանի մահուան տարելիցին եւ իր մօրը Տիկին Կիւլիւկ Հալէպլեանի մահուան տասնամեայ տարելիցին առթիւ 5000 Ֆրանք կը նուիրէ Կաղոյա Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին, 5000 Ֆրանք ալ կարմիր Խաչի կարօտեալներուն:

Տառնալ «Ցառաջ»էն:

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Ռուբ. Միութեան ժողովը այս չաբաթ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ.Ց.Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը ճիշդ 20·30ին, 101 Ավընիւ Սաքսի սրճարանի ներքնայարկը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէվրիլ Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբի դասախօսութիւնը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, Ահարոնեան սրահումբին մէջ: Դասախօս ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան: Նոր Սերունդի անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ իրենց ծնողները:

ԻՒԱԼԻԻ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 16ին, Ժանթիլիի Հայկ. զպրոցին մէջ: Օրակարգ.— Պատգամաւորներու զեկուցում, հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը: Կարեւոր օրակարգ: ա) Նոր վարչութեան ընտրութիւն: բ) Պարահանդէսի հաշուետուութիւն: գ) Ընթացիկ հարցեր:

ՎԱԼԱՆՍ.— Խորհրդի եփրատ Մի-ութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առտու ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԱԹԱԿԻԱ, Գ. Շ.— Շնորհակալութեամբ ստացանք ձեր բաժնեգինը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Սիրարփի Սանթուրճեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, 11 Ապրիլ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իր մօրը Սկիւտարի Ս. Խաչ երկսեռ վարժարանի բազմամեայ տեսչուհի

ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻԻԿ ՀԱԼԷՊԼԵԱՆԻ

մահուան տասնամեայ տարելիցին եւ իր ամուսնոյն՝

Պ. ԶՕՀՐԱՊ ՍԱՆԹՈՒՐՃԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

×

ՍԷՆ ԺԵՐՈՄ.— Պ. Պ. Աբշակ եւ Սեպուհ, Օր. Վարդուհի Արսլանեան, Տէր եւ Տիկին Իսկենտէրեան, Տէր եւ Տիկին Զաբուկեան եւ այրի տիկին Արսլանեան կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր, հարսին, հօր, մօր եւ հօրեղբօր Տէր Բարկէն հօր, մահուան տարելիցին, ինչպէս նաեւ երկուսէ եւ Ցարութիւն Արսլանեանի յիշատակին Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուին այս կիրակի, Թաղիս Ս. Սահակ Մեսրոպ եկեղեցւոյ մէջ: Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կապ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք իրենց նուէրներով սատարեցին պիւֆէին եւ վիճակախաղին, նոյնպէս հանդիսականներուն որոնք հոծ բազմութեամբ եկած էին քաջալերելու իր բարեսիրական եւ կրթական ձեռնարկները:

ԾԱԽՈՒ Է

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմարութիւններով, առանձին փավիյեօնի մը մէջ հինգ ազատ սենեակներով: Կը յարմարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի, վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել Ցառաջի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 10 ԱՊՐԻԼ
SAMEDI 10 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7342 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2753

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ՅՈՒՍԱԲԵՐ »

●

Ինչպէս հաղորդած էինք, Ապրիլ 1ին իր հրատարակութեան 40րդ տարեշրջանը թեւակոխեց Եգիպտոսի մեր պաշտօնա – կիցը, «Յուսաբեր»:

Մեր բոլոր թերթերուն պէս, այս ձեռ – նարկն ալ սկսած է ժլատն եւ տաժանելի պայմաններու մէջ :

Սեղմուկրակ ապարան մը, որ ընդհան – րապէս վարձու կ'ըլլար : Սելան մը եւ եր – կու աթոռ՝ գեանապարկի մը վրայ : Մա – բաղիրն ու գրաշարները՝ պատրաստ ամէն սեւ աշխատանքի :

Նիւթական միջոցներն ալ միշտ եր – բուն, — բաժնեգրութիւն եւ պատահա – կան ծանուցումներ :

Պատահական, նաեւ, աշխատակցու – թիւնը : Պիտի գրէին ընդհարաբար կամ բա – րեկամաբար : Երբ՛ղ էր կազմակեր – պուած, վճարովի աշխատակցութիւնը :

Ամէնէն տկուն ուժն ալ պիտի ընկրկէր այս դժուարութեանց առջեւ, եթէ չու – նենար հաւատք՝ իր կոչումին եւ կատա – րած գործին վրայ : Եթէ չունենար որոշ դաւանանք, ի խնդիր ժողովուրդի բարե – բութեան եւ բարձրացման :

Այս գիտակցութեան չնորհիւ է որ Դաշ – նակցական մամուլը այսօր կը գրաւէ տի – րական դիրք մը՝ մեր կեանքին մէջ : Ոչ միայն որակով, այլ եւ քանակով : (Օրաթերթերուն կէսը, առանց հաշուե – լու պարբերականները) :

« Յուսաբեր»ն ալ, ինչպէս երբեմն «Հայրենիք»ը, տասնեակ տարիներ տո – կոյ ամէն տեսակ դառնութեանց, եւ այ – սօր լոյս կը տեսնէ փառաւոր չէնքի մը մէջ, ապարանական բոլոր յարմարու – թիւններով :

Երկու տարիէ ի վեր, երկու տողաշար մեքենաներ անընդհատ կը բանին, օրա – թերթին հետ հրատարակ նետելով բազ – մաթիւ հանրօգուտ գիրքեր :

Մատենաշարին թիւը արդէն հասած է 58ի : Այս չարքին մէջ մասնաւոր տեղ մը կը գրաւեն հայ պատմագիրներու երկե – րուն աշխարհաբար թարգմանութիւնները (Եղիշէ, Մովսէսացի, Փաւստոս Բիւզանդ) :

Օրաթերթին հետ, այս հրատարակչա – կան ճիւղը կոչուած է գործ տալու հայկ. մշակոյթի զարգացման, Միջին Արեւել – քի մէջ :

« Յուսաբեր » ընկերակցութեան կա – ռուցած չէնքը — ութ յարկ՝ մեծ ու փոքր սրահներով եւ թատերասրահով, արդէն իսկ գործած է կենդանի վառարան մը ի – մացական գործունէութեան : Ժամադրա – վայր երիտասարդութեան եւ մտաւորա – կանութեան :

Այս բոլորին մղիչ ուժն է, անշուշտ, օրաթերթը, «Յուսաբեր», իր քառասնամ – եայ վաստակով :

Քաղաքական – ազատագրական պայ – քար, ազգապահպանում եւ մշակոյթ, — ահա իր հիմնական մտահոգութիւնները, ինչպէս կը բանաձեւէր երէկ, իր խմբա – գրականով :

Ոչ մէկ տատանում կամ նահանջ՝ այս ճամբուն վրայ : «Պահել մեր ունեցածը անվթար, թէ իսկ չկարենանք մեր կողմէ բան մը աւելցնել անոր վրայ » :

Յուսաբեր ինքնուրոյն դէմք մըն եւս ունի.

—Ամենօրեայ խմբագրականներու դրու – թիւն տեղ, պարբերաբար կը հրատարա – կէ երկարաշունչ եւ մանրակրկիտ տեսու – թիւններ, ուսումնասիրութիւններ, օր – ուան հարցերու մասին : Վերլուծումներ որոնք ամբողջ էջեր կը գրաւեն եւ օրեր կը տեւեն եւ յետոյ վերամշակուելով, կը հրատարակուին իրրեւ գիրք :

Եւ այսպէս կ'ունենանք մտաւնաչար մը քաղաքական գրականութեան, որ այնքան անտեսուած է մեր մէջ :

Քառասնամեակը գործունէութեան նոր դաշտ մը կը բանայ Յուսաբերի առջեւ :

Յաջողութեան սրտագին բաղձանքներ՝ այս հեռաւոր ափերէն : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՁԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՕՐԵՐ

●

ՏՐԼԼՍ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ ԿՈՒԴԱՑ, ՀԱՄՈԶԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարա – րը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, Փարիզ եւ Լոնտոն կու գայ օդանաւով, հաւանաբար երկուշաբթի օր, խորհրդակցելու համար Հնդկաչինի կացութեան մասին, որ լուրջ մտահոգու – թիւն կը պատճառէ Ուաշինկթընի : Հրա – տարակուած տեղեկութեանց համաձայն, նախարարը պիտի չկանայ համոզել երկու դաշնակիցները, միացեալ ճակատ մը կազմելու համար համաչափօրէն պետու – թեանց դէմ : Այս առթիւ պիտի փորձէ վարատել երկու կառավարութեանց վա – րանումները, որպէսզի հաւանին հատա – կական ազդարարութիւն մը ուղղել Չի – նաստանի, վճռական դիրք մը բռնելով ա – նոր միջամտութեան դէմ :

Իրապէս ալրիւրէ կը հաղորդեն թէ Մ. Նահանդները անհրաժեշտ կը դտնեն չուտ չարժիլ, հետեւեալ պատճառներով .—

1. Զինագի համաչափաւորները կը չա – րունակեն օդնել Հնդկաչինի ըմբոստնե – րուն, եւ նոյնիսկ աւելցուցած են իրենց ջակցութիւնը, հակառակ Տըլլըսի երկու ազդարարութեանց, որոնց վերջինը տեղի ունեցաւ անցեալ յունուար 12ին :

2. Ամերիկայի պինուորական մասնա – դէտները չեն կարծեր թէ անձրեւաթը և – դանակը պիտի կասեցնէ ռազմական գոր – ծողութիւնները : Ընդհակառակն, կրնայ աննպատա վիճակի մը մատնել Ֆրանսա – կան ուժերը, դանդաղեցնելով օդանաւա – յին գործողութիւնները : Ուրեմն, Փրնեւի խորհրդաժողովը բացուած առեն, հաւա – նական չէ որ կռիւները դադրին եղանա – կին բերումով : Ընդհակառակն, Ֆրանսա – կան պատուիրակութիւնը թերեւս ձախո – ղանք մը կրէ, ինչ որ կրնայ ծանրակչիռ հետեւանքներ ունենալ հոկտեմբերեան թէ բարոյական տեսակէտով :

3. Այս նախատեսութեամբ, միայն մէկ միջոց կը մնայ, միացեալ եւ կանխարդել ճակատ մը կազմել հարաւ-արեւելեան Ա – սիոյ մէջ : Հետեւաբար, Մ. Նահանդները կը սպասեն որ իր դաշնակիցները միա – նան, հաւաքական ձեռնարկ մը կատարե – լու համար :

4. Եթէ այս միացեալ ճակատը չկազ – մուի անմիջապէս, այսինքն Փրնեւի ժո – ղովէն առաջ, անպատեհութիւններ կրնան ծագիլ, մինակ ձգելով Ֆրանսան եւ իր ընկերակից պետութիւնները պայքարի մը մէջ զոր չեն կրնար մինչեւ վերջը չարու – նակել առանձին :

5. Մ. Նահանդները անհրաժեշտ կը դանեն արագ չարժիլ նաեւ անոր համար որ Մ. Միութիւնը կրնայ նախաձեռնու – թիւն մը ստանձնել, երեւութական դի – ջումներով, մթնոլորտը պղտորելու հա – մար, Փրնեւի ժողովէն առաջ :

× Տըլլըս կիրակի օր Լոնտոն հասնելով, պիտի խորհրդակցի Զըրչիլի եւ Իրընի հետ, երկուշաբթի եւ թերեւս մինչեւ ե – րեքշաբթի : Ցետոյ պիտի պայ Փարիզ, տեսակցելով Պ. Պ. Լանիէլի եւ Պիտոյի հետ եւ Ուաշինկթըն պիտի վերադառնայ չորեքշաբթի օր :

Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա համաձայն չեն որ և է նոր ազդարարութեան՝ Փրնեւի ժողո – վէն առաջ : Երկու կառավարութեանց կարծիքով, Տըլլըսի առաջարկած յայտա – բարութիւնը պիտի վնասէ Փրնեւի ժողո – վին եւ կարմիրները պիտի մեղադրեն թէ արեւմտեան պետութիւնները խորտակե – ցին խորհրդաժողովը, բացումէն առաջ :

Պ. Տըլլըս Եշ. օր տեսակցութիւն մը ու – նեցաւ Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպա – նին հետ :

× Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Զըր – չիլ եւ Իրըն երկուքուկէս ժամ խորհր – դակցելով, որոշեցին վճռապէս մերժել նոր ազդարարութիւն մը ուղղել Չինաս – տանի, ինչպէս կը պահանջէ Տըլլըս : Եր – կուքն ալ այն տեսակէտն ունին թէ այդ – պիսի ազդարարութիւն մը պիտի նշանա – կէ վերջնադիր, ինչ որ չի կրնար օգտա – կար ըլլալ եւ պիտի համարուի փորձ մը Փրնեւի ժողովը ձախողեցնելու : Այդ պա – րագային Ֆրանսան ալ պիտի չկրնայ որ եւ է բանակցութիւն կատարել Չինաստա – նի հետ : Ինչպէս կ'երեւայ, Մեծն Բրիտա – նիա այս հարցին մէջ կը բաժնուի Մ. Նահանդներէն, աւելի մօտենալով Ֆր – րանսայի, որ կ'ուզէ բանակցիլ Չինաս – տանի պատասխանատուութեան հետ, Փրնեւի ժողովին մէջ :

Այս կացութիւնը լուրջ մտահոգու – թիւն կը պատճառէ Լոնտոնի, ուր կը վախնան որ երեք դաշնակիցները Փրնեւ երթան պատակոտած, պօռացնելով Մ. Միութեան եւ Չինաստանի դէմ :

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ երկու կառավարութիւնները պիտի աշխատին համոզել Տըլլըսը որ յետաձգէ իր ծրագրած ազդարարութիւնը : Այդ պա – րագային ալ Անգլիա համաձայն չէ Տըլլը – սի առաջարկին. մանաւանդ եթէ Մ. Նա – հանդները պահանջեն ռմբակոծել Չինաս – տանը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Ուրեմն, ճամբայ ելած են արդէն, ա – րեւմուտքէն արեւելք, մեր երկու բարե – կամները, Պ. Պ. Ժան Պալան եւ Լիւք – Անտրէ Մարսէլ եւ մեր գրագէտ աշխա – տակիցը, Կ. Փոլատեան :

Բարի ճանապարհ մըն ալ՝ գրաւոր :

Այս առաքելութեան նախաձեռնութիւնն ստանձնած է **Համազգային ընկերութեան** Գահիրէի վարչութիւնը :

Վաղը, շաբաթ, եգիպտոս հասնելով, երեք այցելուները կիրակի առտու իրենք գիրենք պիտի գտնեն *Ճուսաբեր* ընկերակ – ցութեան շէնիին մէջ, ուր կը բնակի ա – ռաքելութեան չորրորդ անդամը, Շ. Նար – դունի :

Մնացեալը կ'իմանաք հետզհետէ, ըն – դունելութիւններով, դասախօսութիւն – ներով եւ ասուլիսներով :

Ուրեմն խանդավառութեան նոր պիէս մը՝ Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ մէջ, ի փառս հայկական եւ արեւմտեան մշա – կոյթի :

Որքան գիտեմ, այցելուները պիտի հան – դիպին, նաեւ, Լիբանան, ուր այնքան խանդավառ բազմութիւն մը կը սպասէ ի – րենց :

Կ. Փոլատեան մեկնելէ առաջ կը գրէր թէ հազիւ Պէյրութ իջած, օդանաւ մը պի – տի նետուի դէպի Հալէպ, անկէ Տէր-Զօր երթալու եւ տպաւորութիւնները գրելու համար :

Կ'ըմբռնեմ իմ անձկութիւնը : Մեր աշ – խատակիցը իր ուսումը առած է Հալէպի մէջ :

Իսկ Տէր Զօ՛րը, — անհրաժեշտ չէ օժ – տուած ըլլալ բոցավառ երեւակայու – թեամբ, պատկերացնելու ինչ որ տակա – ւին անյայտ կը մնայ այդ անմոռանալի դժոխքին մէջ : Մանաւանդ Ապրիլի այս օրերուն :

Այս ուղեւորութեան մէջ, ամէնէն ու – շագրաւ պարագան այն է որ, երկու փր – կանացի բարեկամները, մէկը՝ բարձր մտաւորական, միւսը՝ բանաստեղծ, կ'եր – թան աչօք – բացօք տեսնել մեր տարագիր բազմութեանց կեանքը եւ վաստակը՝ ա – հաւոր փլուզումէ մը վերջ :

Անոնց առջեւ պիտի պարզուի հրաշք մը, անգամ մը եւս ապացուցանելով թէ որ եւ է Արհաւիրք անզօր է խորտակելու այս ժողովուրդին ապրելու եւ ստեղծա – գործելու կամքը, հայրենի լեռներէն մին – չեւ Միջին Արեւելքի արիւնազանգ անա – պատները :

Եւ պիտի վերադառնան կրկնապէս «հա – յացած», խորապէս վերլուծելով դարերու խորհուրդը, Հայկէն, Վահագնէն եւ Նա – րեկացիէն մինչեւ մեր օրերը : *Վ.Ա.Էի*

ԱՐԱԲՆԵՐԸ ԱՌԻՆ ՔԱԼԵՑԻՆ

●

Մ. Նահանդներու արտաքին գործերու նախարարութիւնը ճաշ մը սարքած էր ի պատիւ օտար դեսպաններու : Բաժակա – ճառներ առին, ամերիկացի Հրեայ մը «Միջին Արեւելքի միակ ժողովրդավար երկիրը» հռչակեց Իսրայէլը : Ասոր վրայ Սուրիոյ, Արաբիոյ, Իրաքի, Եգիպտոսի եւ Լիբանանի ներկայացուցիչները առին քալեցին : Ճառախօսը, Տոքթ. Սալիա, միեւնոյն առեն կը բողոքէր Իսրայէլա – կիներու սպանութեան դէմ : Միջադէպին ներկայ էին նաեւ Պ. Տըլլըս եւ օտար դես – պանները, մեծ մասով :

Ներկաները փորձեցին եւս կեցնել արաբ ներկայացուցիչները, բայց անօգուտ : Ա – նոնք յայտարարեցին թէ դրաւոր բողոք մը պիտի ուղղեն հիւրընկալին, եղած նա – խատինքին առթիւ : Եւ ըսին թէ հիւրըն – կալը պարտաւոր էր կարդալ ճառը, ար – տասանուելէ առաջ : Հրեայ ճառախօսն ալ ցաւ յայտնեց միջադէպին առթիւ, ըսելով թէ երբեք միտք չունէր վիրաւորելու որ եւ է մէկուն զգացումները :

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Պատիւ ունեցանք մեր խմբագրատան մէջ ընդունելու ամերիկահայ ծանօթ բանա – ւէրը, Պ. Ց. Քիւրտեան, որ չարունակ պրպտումներ կը կատարէ, հում նիւթեր հաւաքելով :

Քանի մը օր Փարիզ մնալէ ետք, մեր բարեկամը եղիպտոս մեկնեցաւ :

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԴԱԴՐԵՑՆԵ՞Ն

Մ. Նահանդներու ձերակալատանէ – րէն Նելսընս, հանրապետական մեծամաս – նութեան առաջնորդը, Եշ. օր խօսելով ձերակոյտին մէջ, ըսաւ թէ խորհրդարա – նը կրնայ յետաձգել որեւէ որոշում ար – տասահմանի արուեստից օգնութեան մա – սին, մինչեւ որ դաշնակիցները իրենց դիրքը ճշդեն հաւաքական ձեռնարկի մը առաջարկի մասին : Այս յայտարարութիւ – նէն ըրաւ հիմնաւորելով այն տեղեկութեան վրայ թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա հակառակ են որեւէ հաւաքական ազդարարութիւն ուղղելու Չինաստանի, Փրնեւի ժողովէն առաջ : Ներկայացուցչանը աւելցուց .—Խոր – հրդարանը կրնայ յետաձգել որեւէ որո – շում արտաքին օգնութեան մասին մաս – նաւորապէս այն երկիրներուն համար ո – րոնք կը ձգձգեն Եւրոպայի միացեալ բա – նակի ծրագրին քննութիւնը » :

Միւս կողմէ արտասահմանի պինուորա – կան օգնութեան յանձնախումբին անօրէ – նը յայտարարեց թէ Ֆորմոզայի չինական ազգայնականները կրնան զսպել կարմիր – ներուն ձեռնարկները :

× Տըլլըսի ծրագիրը կը նախատեսէ նա – եւ Նոր Զելանտայի մասնակցութիւնը՝ հա – ւաքական ձեռնարկի մը համար : Այդ երկրին աշխատաւորական կառավարու – թիւնը վարիչը յայտարարեց խորհրդարա – նին առջեւ թէ չեն ուզեր խրել այդպիսի ձեռնարկի մը մէջ եւ թէ անհրաժեշտ է «ծայրագոյն խոհեմութեամբ» չարժիլ :

× Ուաշինկթընի մէջ կը կարծեն թէ Մո – լոթով ապահովութեան դաշնագիր մը պիտի առաջարկէ Ծայր. Արեւելքի հա – մար, Փրնեւի ժողովին մէջ :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ մէջ պատերազմութիւնները կը չարունակուին, նոր գրոհ մը տալու համար Տիէն Պիէնի վրայ :— Վարչապետը երէկ յայտարարութիւն մը բրաւ Ազգ. ժողովին առջեւ, կացութեան մասին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Մ Ե Ն Ք
ԵՒ ՄԵՐ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ

•

Ի՞նչ կ'ընենք մենք, մեր ժառանգութիւնը պահելու եւ զարգացնելու համար :

Նախ՝ պահելու համար :

Պարզ է որ մեր կեանքի պայմաններուն մէջ, հայ մշակոյթը պահելն իսկ մեծ գործ է : Պահել, սակայն, չի նշանակեր թանգարաններու կամ գրադարաններու մէջ պահ դնել մեր մշակոյթը, այլ կը նշանակէ կեանքին խառնել, տարածել գայն ժողովրդական լայն խաւերուն մէջ, ապրիլ անով : Տարածել գայն մանաւանդ, երիտասարդութեան մէջ, որուն իրաւունքն է ու պարտականութիւնը մի անդամայն, տէր դառնալ իր նախահայրերու ստեղծագործութիւններուն եւ տոգորուիլ անոնց չունչով, վաղը, օր մը, աւելի գարգացնելու համար գայն, աւելի հեռուն ու բարձրը երթալու համար ա նոնցմով :

Սակայն, մշակոյթ մը պահելու համար, հարկ է ծանօթանալ հայ մշակոյթին, իր բոլոր երեսներով, իր արժէքին ու զեղեցկութիւններուն մէջ, իր ոլիին ու ձգտումներուն մէջ :

Պահելու համար, նախ՝ հայ գրագէտի մը գործը պիտի ճմնայ դարակներու մէջ դիզուած, մինչ պիտենք թէ Սփիւռքի չորս մէկ միլիոնի հասնող հայութիւնը հազար օրինակ գիրք, վէպ, պատմուածք ու քերթուած չի կրնար սպառել տասը տարիէն. պատմութեան ու բանասիրութեան գործերը չատ աւելի քիչ չափով :

Ասօքը, անշուշտ, մեր արժէքաւոր գրողներու մասին է : Զարմանալի է, բայց լրագրութիւն որ, այսօր իսկ, գեռ կարելի է գտնել Զօհրապի ու Սրմաքէշխանլեանի, Մեծարենցի ու Սիամանթոյի, Թէքէեանի ու նոյնիսկ Վարուժանի գործերը, գրավաճառներու դարակներուն մէջ ...

Մեր գրականութեան տիտաննե՛րն իսկ կը մնան անծանօթ : Այսպէս՝ Յովհաննէսին, մեր պատմահայրը, որ հայը ազդ դարձուց եւ ազգային դպրոցում ու հպարտութիւն տուաւ անոր, գրաբարով թէ աշխարհաբարով, չատ նեղ շրջանակի մը մէջ միայն մտած է, մինչ պէտք էր որ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ եւ հինգերորդ ու աւելի տպագրութիւններու արժանացած ըլլար, ամէն հայ տունէ ներս մտնելու համար իրրեւ հոգեկան հայ :

Պահելու համար մեր մշակոյթը՝ պէտք էր որ մեր երգահանդէսի ու թատերական սրահները նեղ դային հայ բազմութիւններուն առջեւ, յաջորդական կրկնումներով :

Թող չըսուի թէ չունինք երգող ու երգախումբ, թատրոն ու դերասան, անոնք կը ստեղծուին, երբ հայ երգը դառնայ հոգեկան պահանջ եւ հայ թատրոնը ըն կերային ու ազգային անհրաժեշտութիւն. գրականութիւնը՝ խմցական վայելք :

Եւ թող չըսուի թէ հայ արուեստագէտները — գրագէտ, բանաստեղծ, երգիչ, նուագող, դերասան, նկարիչ — չեն այն, ինչ որ են օտարները, այսինքն՝ խոնարհ են, համեստ են ու չեն «մեծ»... Կրնան, անկեպտիկները, վստահ ըլլալ որ աւելին են : Ամէն արուեստագէտ կամ գրագէտ կապուած է միջավայրի մը, ազգային մթնոլորտի մը, կեանքի մակարդակի մը : Տաղանդը չի պակսիր երբեք հայ գրողին կամ արուեստագէտին մօտ, որոնք աւելի են իրենց ոլիով ու նուիրումով, քան օտարները, հանկնալի պատճառներով : Աւելի վիշտ ունի Հայը, աւելի կարօտ ու ապրելու տենչ ...

Ունի՞ն սակայն հայ բազմութիւնները այն հետաքրքրութիւնը, զոր ունին օտարները. համոզքը այն անչօչափելի վարկերուն, զորս մշակոյթը միայն կրնայ տալ :

Մեր հետաքրքրութեամբ, մեր ղնահատումով ու դիտակցութեամբ միայն կը նանք պահել մեր մշակոյթը եւ յոյս ունենալ աւելցնելու մասին : Աճեցնելու ան պատճառ, որովհետեւ եթէ չաճի կը ցամքի, եթէ չաւելնայ կը պակսի. եթէ չփայլի կը ժանգոտի :

Ինչո՞ւ ըսինք այս ամէնը. այս դառնութիւնները : Ըսինք, յիշեցուցինք այս բոլորը, անգամ մը եւս անդրադառնալու համար մշակոյթի ազգային կարեւորութեան, արժէքին ու նշանակութեան : Ո րովհետեւ կը հաւատանք ,թէ ան, մշակոյթը միայն կրնայ հոգեկան կապ ու կամուրջ դառնալ ցիրուցան ու բաժան բաժան հայութեան միջեւ. համազգային դուրգուրանքի առարկայ, վեր՝ բոլոր դաւանանքներէն, բոլոր քաղաքական կամ այլ կարգի հոսանքներէն, կիրքերէն ու ազդեցութիւններէն :

Կարելի՞ է վէճ ունենալ Յարենացիի գրքին շուրջ. Կամիտասի բերած դեղեցկութեան մասին, Մեծարենցի կամ Վահրուժանի քերթողութեան նկատմամբ :

Ո՞ւր էր թէ հայ մշակոյթը, դռնէ ներս հայ ցամաք ու ցիրուցան կացութեան մէջ, դառնար «չէզոք», այսինքն՝ ազգային զօսի մը, «ոչ ոքի պատկանող», այլ բովանդակ հայութեան պատկանող գեսին մը, հոն իրարու քով գալու, գայն պանծացնելու եւ անոր լոյսովը համախուելու բազձանքով :

Տեւական գարձնելու համար գայն, անմահ, տեւելու եւ անմահ մնալու համար :

Այս գեղին վրայ իսկ պատկառում կը սիրէ դժբախտաբար. ուրացումն ու ժխտումը՝ մեր լեզուին, գրականութեան, արուեստին եւ արուեստագէտներուն հանդէպ գործած են տիրական եւ ան՝ այն աստիճան, որ օտարներն իսկ սկսած են տեսնել :

Ժան Պալար չըսե՞ր ,իր հիացական խօսքերու կարգին, ցաւագին այլ դուրգուրանքով մը.

— «Ձեզ մօտ կան չատ մը անձնուիրութիւններ, բայց նաեւ չատ մը բժանումներ, կռմիզ :

Օհ, սիրելի Հայեր, ինչ լաւ կը ճանչբուն մէջ : Կեանքը քաղցր է, որքան ալ դժնդակ պայմաններու մէջ գտնուի, մարդ արարածը կ'ուզէ ապրիլ : Այդ ահուսարսափի օրերուն անգամ կ'ուզէի ապրիլ. վրէժս լուծել : Անհամար ընկերներ, գործակիցներ ամբողջ կեղտ կը սրածուէր ու իմ հոգիս կը սաւառնէր ղէպի հայերնիք, ղէպի ծննդավայրս : Այդ հոգեվարքի վայրկեաններուն կը մտածէի, ի՞նչ արժեց հիմա այն մեծահարուստներու դանձը, եթէ պէտք եղած զոհողութիւնն ու ողջմտութիւնը ունենային, իրժամանակին ստեղծէին կուռ կազմակերպութիւն եւ գինական ուժ, այսօր այս ահաւոր աղէտը գոնէ կը սահմանափակուէր : Ինքզինքս յանձնած եփրատի յորձանքին, սակայն վստահ ուժիս եւ հայրենի դեսին, հասած եմ արդէն եղերքին մօտ, աւելի վճռական կը յառաջանամ, կարծես ջուրերը թեթեւօրէն գիս կ'առաջնորդեն փրկարար ցամաքը :

Վերջապէս ջուրէն դուրս կը ցատկեմ, ցնցոտիներս փակած մարմնիս չեն կրնար պատսպարել : Բայց յողնած եմ, ուժերս սպառած՝ ինծի կը դաւեն : Հազիւ հարիւր քայլ հեռացած գետէն՝ հոն կ'իյնամ : կենսատու հողն ու արեւը գիս համակած են քաղցր քունով : Ջեմ գիտեր որչափ քնացած եմ, աչքերս կը բանամ արեւը բաւական թեքուած է, հրաժեշտի կը պատրաստուի ճառագայթները հաւաքած : Իրիկուան զով օդին խաչնարածը սրինգին նամ եւ որքան կը սիրեմ ձեզ, քանդի կը նմանիք մեզի, ծայրայեղ ստահաճոյ մը » :

Արժէքներով ու առաւելութիւններով , այո, բայց նաեւ «բաժանումներ»ով :

Բաժանումներ՝ որոնք կրնան կործանումի տանիլ մեզ :

Ինչ՞ ճակատագրական նմանութիւն :

Եղբայրական, բարեկամական ազդակ – ցութիւն մը մեզի մանաւանդ, օտար մեծ բարեկամի մը կողմէ, որպէսզի արթուն մնանք. ափ կենանք մեր ոսկեղէն ժառանգութեան եւ ըլլանք զգոյշ, ըլլանք միասին, սրտով ու մտքով, անզուգդն ի վար չիյնալու համար :

Պիտի լսե՞նք այս ազդարարութիւնը օտար բարեկամի մը սրտէն բխած է ...

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԻՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Անոնք որ քիչ մը կարողութիւն ունէին կը խուսափէին, առժամապէս : Եւ ամէն օր ոստիկաններ, դինուորներ, զարդարար Զէչէններ որսկան չուներու պէս կը հալածէին, կը հաւաքէին եւ կարաւաններ կազմելով կը տանէին ոչնչացնելու :

Քանի մը օրուան ընթացքին դաղթականութեան կէսը խողխողուած էր : Եփրատ՝ Հայոց աշխարհի բարձրաւանդակէն մինչեւ ովկիանոս, իր սիրած ժողովուրդին պատանքն էր զարձած, իր եղերքները անսահման գերեզմանոց , ալիքներուն ամէն մէկ ծալքը նահատակի մը դամբանի վերածուած էր :Նաւակները հազարներ կը փոխադրէին դէպի մահ,— Մրատէն Սուար, Հասիէչ, Շէմիսիէ արեան լիճեր կազմուեցան իսկ բոլորնին չէր յագնար :

Առաու մը հետապնդուեցայ : Ճար չկար, ինքզինքս գետեղերք նետեցի եւ ա նանց վայրկեան կորնչելու նետուեցայ Եփրատի ալիքներուն մէջ :

Բաւական հեռացած էի եղերքէն երբ հրացաններու պայթիւններ լսեցի : Երբ նայեցայ, ի՞նչ տեսնեմ — երեք հրէշներ վրաս կը կրակէին : Սուզուեցայ կոհակներուն տակ եւ որքան կրնար սիրեմ ձեզ, քանդի կը նմանիք մեզի, ծայրայեղ ստահաճոյ մը » :

Արժէքներով ու առաւելութիւններով , այո, բայց նաեւ «բաժանումներ»ով :

Բաժանումներ՝ որոնք կրնան կործանումի տանիլ մեզ :

Ինչ՞ ճակատագրական նմանութիւն :

Եղբայրական, բարեկամական ազդակ – ցութիւն մը մեզի մանաւանդ, օտար մեծ բարեկամի մը կողմէ, որպէսզի արթուն մնանք. ափ կենանք մեր ոսկեղէն ժառանգութեան եւ ըլլանք զգոյշ, ըլլանք միասին, սրտով ու մտքով, անզուգդն ի վար չիյնալու համար :

Պիտի լսե՞նք այս ազդարարութիւնը օտար բարեկամի մը սրտէն բխած է ...

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԿՐԹԱԿԱՆ ՃԻԳԸ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

•

ՅՄԲ.— Լիբանանի Ուսումն. նախիւրդի երկամեայ տեղեկագրէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները, որոնք որոշ գաղափար մը կուտան կատարուած աշխատանքի մասին.—

... Ազգ. վարժարաններու թիւը կը մնայ 24, աշակերտներու թիւն ալ մեց հազար, որոնց 540ը բոլորովին ձրի են : 1953ին նախակրթարաններէն շրջանաւարտ եղած են 205 հոգի, 84 մանչ, 121 աղջիկ. մանկապարտէզներէն 667 փոքրիկներ, 347 մանչ, 320 աղջիկ : Դիտելի է որ 1) մանկապարտէզներէն քանի վեր բարձրանան մանչերու թիւը կը նուազի, աղջիկներու թիւը նոյնը կը մնայ, մաս նաւորապէս Դ. դասարանէն սկսեալ : 2) մանկապարտէզներու մէջ մանչերու թիւը աւելի է աղջիկներու թիւէն : 3) վերջին ութ տարուան ընթացքին 147 աղջիկ աւելի շրջանաւարտ եղած են :

Յորհուրդս՝ յաճախակի զբաղեցաւ հաստուցումներու խնդիրներով եւ միշտ իր կարելին ըրաւ գոհացում տալու համար ուսուցիչներու պահանջներուն, վճարելով հաստուցումներուն 30 առ հարիւրը, 70 առ հարիւրը թողլով թաղական խորհուրդներուն : Երկու տարուան ընթացքին վճարուեցաւ 7000 լ. ոսկիէն աւելի գումար մը :

Հաստուցումներու հարցը կը ծանրանայ ազգային պիւտճէին վրայ : Հաշուեցինք որ մինչեւ 1952 թուականը դպրոցներու մէջ 3էն մինչեւ քսան տարի պաշտօնավարող ուսուցիչներու հաստուցումներու գումարը կը հասնի 117·000 լ. ոսկիի : Այդ գումարը հայթայթելու համար հաստատուեցաւ «Վարժարանաց Օր»ը կանաչ կի – րակիի առթիւ, հաւանութեամբ Բազմաքսական ժողովին եւ արդիւնքը առաջին անգամն ըլլալով գոհացուցիչ եղաւ : Ըր – նարհիւ գործունեայ երկտեղ երիտասարդութեան մը աշխատանքին գոյացաւ 10500 լիր. ոսկի :

Ազգային գժուարութեանց առջեւ չզանուելու համար կրկին չրջաբերականներով հրահանգուեցաւ թաղական խորհուրդներուն 13րդ ամսականի գրութիւնը ընդունիլ եւ բան այնմ պատրաստել իրենց պիւտճէները : Յաւալի է յայտնել որ թաղականութիւններ առարկեցին թէ ի վիճակի չեն իրենց պիւտճէն բարդելու , մանաւանդ որ սոխպուած են թոշակներու վրայ յաւելումներ կատարելու : Յանձ – նարարուեցաւ աւելցնել մուտքի տուրքերն ու թոշակները :

Այս առթիւ խորհուրդս հանդիպումներ ունեցաւ սոներ որդեդրոյ մարմիններու, — Օգնութեան Ուսչի, Ազգ. ատեանի եւ Հայրենակցական Միութիւններու հետ , որպէսզի իրենց սոներուն համար վճարեն գոնէ նուազագոյն թոշակը, — չուրջ չորսուն լիր. ոսկի, բաւարարելու համար դպրոցներու պիւտճէն : Միջին հաշուով իւրաքանչիւր աշակերտ կը վճարէ երեսուն լիր. ոսկի տարեթոշակ : Եթէ չորսուն ոսկի վճարուի, պիտի ունենանք 300·000 ոսկիի ընդհանուր պիւտճէ մը եւ մնացած պակասը դիւրին պիտի ըլլայ լրացնել յատկացումներով :

Ուսուչութեան թիւը կը մնայ 240, դանազան ատեճանի պատրաստութեամբ : Կազմուեցաւ բոլոր ուսուցիչներու թղթածրարը դասաւորումներ կատարելու համար : 1951 — 52 կրթական չրջանին , կրթական պիւտճէն էր 294·000, 1952–53ին բարձրացաւ 322·000 : Իւրաքանչիւր ուսուցիչ միջին հաշուով կը սոանայ 1090 լ. ոսկի : Տասներեքերորդ ամսականը գրութեամբ պիտի ունենանք չուրջ 350·000 լ. ոսկիի պիւտճէ մը : Անցեալ տարի ա – շակերտութեան վճարած գումարին եւ պաշտօնէութեան սոացած գումարին տարբերութիւնը կը հասնէր մօտաւորա – պէս 82·000 լիր. ոսկիի : Այս բացը դրսուած է Հայ Կրթական Հիմնարկութեան 21·000 լիր. ոսկի նպաստով եւ Հ. Բ. Ը. Միութեան 33·000 ոսկի յատկացումով, մնացեալն ալ հայթայթուած է հանդէս – ներով եւ ներկայացումներով :

Բարձրացնելու համար ուսուցիչներու որակը, հարկ պիտի ըլլայ աւելցնել կը – թաթոշակները : Այդ պարագային բազմաթիւ աշակերտներ, որդեդրուած սաներ , դպրոցէ դուրկ պիտի մնան, կամ յարանուանական վարժարաններ պիտի յաճախեն : Ապզ. 24 վարժարաններու աշակերտութեան թիւը արդէն նուազ է համեմատաբար յարանուանական դպրոցներու աշակերտութեան թիւէն : 80000 հայ հայ – մանքի պատկանողէն վեց հազարը կը յաճախեն հայկ. վարժարաններ, հինգ հազարը յարանուանական դպրոցներ : Եթէ նկատի ունենանք ազգ. վարժարաններ յաճախող աշակերտութեան բնականքնե – րու թիւը եւ որակը, պիտի դանենք որ կը զարմանար թէ, ինչո՞ւ իր լեզուն չեմ հասկնար :Իսկ ես ոչ միայն անծանօթ էի արաբերէնի, այլեւ տակաւին ոչ ուժ, ոչ ալ արամադրութիւն ունէի խօսելու : Մեծ փափաք մը արթնցաւ մէջս, — Օհ, որ – չափ քաղցր կը հնչէր հայերէնը, պապակը կը զգայի մայրենի լեզուիս, — խօսիլ, երգել, ազօթել այդ անապատին մէջ : Թերեւս Աստուած իմած ըլլար լսելու ցեղի մը աղաչանքը... Այդ մահաբոյր օրեւ – րուն, հայ «մեծասքանչ»ը բռնած էր բոլոր անապատը իր լայնքին, երկայնքին , Իսրայէլի ժողովուրդին նման կենաց եւ մահու պայքարը կը մղէր անապատի եւ մարդասպաններու դէմ : Մայրենի լեզուին անուշ հնչիւնը, Աստուածաչունչի սրբութեամբ օծուն, համակ ազօթք, աղաչանք, պաղատանք, կը բարձրանար դէպի վեր : Եւ քանի կը բարձրանար, ցասումի եւ բողքի կը վերածուէր, փոթորիկ դառնալով կը ճեղքէր երկինքը : Եհովային գահը կը սարսէր : Իսկ Ջոլիբը աւելի զայրացած, աւելի հեղնանքով եւ վայրագութեամբ կը բազմապատկէր սպանդը, ի հեճուկս Աստոր անզօրութեան ...

Այդ քամնելի նախճիրին մէջ անգամ մայրենիքս զարձած էր սիսիանքի յորդառատ աղբիւր մը :

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(4) (Շար.)

ՓԵՏՐ· 18-Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

★

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մարտ 27ին Սալ Մազը – նոյն սրահին մէջ տեղի ունեցաւ համա – ժողովրդական մեծ ապստամբութեան, Փետրուար 18ի տարեդարձի հոնակատա – րութիւնը :

Նոյն օրը եւ նոյն ժամուն ուրիշ հանդէս մըն ալ տեղի կ'ունենար եւ սակայն, որը – բան լեցուած էր արդէն :

Ընկեր Տ· Թադեւեան հանդէսին բացու – մը կատարելով, հրաւիրեց ներկաները յոտնկայս յարգել ապստամբութեան օրհ – նուն եւ ընդհանրապէս մեր ազատագրա – կան չարժումի ընթացքին զոհուած հե – րոսներու յիշատակը :

Ապա զործադրութեան դրուեցաւ յայ – տադիրը :

Մարսէյլի երաժշտանոցէն Օր· Սիւզան Պօյաճեան դաշնակի վրայ նուագած իր ընտիր կտորներով (Մաշտոցեանէն եւայլն) հմայեց հանդիսականները եւ բուռն ծափերու արժանացաւ : Տիկին Տէր Վարդանեանը իր երգերով խանդավառեց ներկաները, իսկ ընկեր Ս· Սարգիսեան յաջողութեամբ արտասանեց յատուր պատշաճ բանաստեղծութիւն մը :

Առաջին բանախօսն էր ծանօթ զը – րադէտ Պ· Կ· Փոլատեան, որ իր կրակոտ ճառովը էլեկտրականացուց մթնոլորտը :

Բանախօսը վերլուծեց Փետրուար 18ի դէպքը Հայոց պատմութեան ընդհանուր շրջադծին մէջ եւ եզրակացուց թէ ամէն տեսակի բռնակալութեանց դէմ ծառանա – լու ոգին, տեւական եւ անխորտակելի ղէնքն է եղած մեր ժողովուրդին : Ատ – տանէնչ այդ ոգին է որ զայն պահած է դարեր շարունակ, ահաւոր փոթորիկնե – րու մէջ : «Մի վախնաք, երբ ժողովուրդ մը կը ծառանայ, կ'ըմբոստանայ, կը նետ – ուի անհաւասար, կռիւներու մէջ : Վախ – ցէք երբ ղլուխ կը ծռէ, կ'ընդունի բռնու – թիւնը, կը թուլնայ, կը հաչտուի իրեն պարտադրուած ճակատագրին հետ : Ազա – տութեան տենչը բոլոր ժողովուրդներու տեւականութեան առաջին պայմանն է : Անոնք որ կը կորսնցնեն այդ առաքինու – թիւնը, դէպի մահ կը քալեն : Հայ ժողո – վուրդը իր երեք հազարամեայ պատմա – կան կեանքին ընթացքին իր արիւնով պա – հած է եւ դեռ պիտի չարունակէ պահել ազատութեան այդ պաշտամունքը : Մշ – տական կռիւ, յարատեւ պայքար յանուն ազատ ապրելու արդար եւ անընկճելի ի – րաւունքին : Ահա զաղտնիքը իր տեւակա – նութեան : (Բուռն եւ երկարատեւ ծա – փեր)

Երկրորդ արտասանողն էր Օր· Տէր – ափրեանը, որմէ վերջ Օր· Ս· Պօյաճեան զարձեալ նուագեց զաշնակի վրայ, Օր· Ալիս Ճարուճիւնեան «Դաշնակցութիւն » բանաստեղծութեան այնքան զեղեցիկ ար – տասանութեամբ հմայեց բոլորը :

Երկրորդ բանախօսն էր ընկեր Ս· Տէր Թովմասեան, որ հանդէսավարն բացատ – րեց Փետրուար 18ի արժէքը, իրրեւ ակա – նատես եւ իրագէտ : ...«ի զուր կը ճգնին թերադնահատել Փետր· 18ի իրական ի – մաստը՝ մեր ազատագրական նորագոյն շրջանի պատմութեան մէջ : « Ոչ մէկ մը արկածախնդիրներու» եւ կամ կուսակցու – թեան մը կողմէ սարքուած «զաւադրու – թիւն » մը չէր Փետրուար 18ի ըմբոստա – ցումը, այլ Հայաստանի բովանդակ ժողո – վուրդին ընդվզումը—առանց ընկերային, քաղաքական եւ զասանքի խորութեան — միացեալ ցասումն էր ,որ աննախընթաց – թաց սասակութեամբ կ'իջնէր զաղտնա – գած եւ խելագար բոլշեւիկ իշխանաւորներու զլուխն : Եկուորները իրենց առաջին «հայրենասիրական » պարտականութիւնը նկատեցին ահռելաբոսիկ տարածել : Եր – կու ամսուան ընթացքին բանաւորը լեցուն – եան եւ Ռուսաստան աքսորուեցան հայ – կական բանակին սպաները, եւ բոլոր կեն – սունակ տարրերը : Փետրուար 18ը մեր ժողովուրդը գլխատող այս հրէշային ծը – րագիրը խափանելու, Հայաստանի զեկա – վար ուժը առոյգ ոչնչացումէ փրկելու ձեռնարկ մը, հերոսութեան հոյակապ քայլ մըն էր :

... Գալով չհայլուած խոստումներուն, փաստ է որ Հայաստանի խորհրդային իշ – խանութիւնը չի կրնար իրական իրաւա – տէրը զանազել հայութեան ազգային պա – հանջներուն : Ա· Միւռեհեան համար Հա – յաստանը եւ Հայկ· Դաւը եղած են միջոց ապահովելու բացառաբար իր սեփական շահերը :

Ես կը հաւատամ թէ մենք պիտի վերա – դառնանք մեր ազատութիւնն ու անկախու – թիւնը : Փետրուար 18ը ամրապնդեց այս հաւատքը մեր ազատատենչ ժողովուրդին մէջ ալ ,որ հակառակ իրկրած յուսախարու – թեանց, աւելի ջերմութեամբ, աւելի վճ – ռականութեամբ կապուած կը մնայ իր ազգային պահանջներուն : Միշտ աւելի նուիրումով եւ վստահութեամբ չարունա – կենք մեր պայքարը ,հետեւելով մեր պատ – մութեան մէջ կրկնուած Փետրուար 18ե – րու դասերուն »:

Հանդէսին վակումը կատարեց ընկեր նախագահը, շնորհակալութիւն յայտնե – լով բոլորին : ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

★

ՄԻԼԱՆՕ, (Յառաջ).— Իտալիոյ Հայ Մշակութային Միութեան հրաւէրով , Մարտ 27ին, Հայկ· Տան մէջ, «Բաղմա – վէպ»ի խմբագիր Հ· Մեսրոպ վրդ· Ճա – նաշեան դասախօսութիւն մը կատարեց : Նիւթն էր « Նկարագիրը արդի հայ դրակա – նութեան»: Միութեան նախագահը ներ – կայացուց դասախօսը, ամփոփ դիծերու մէջ վերլուծուելով անոր դրականագատա – կը : Դասախօսութիւնը կ'ընդգրկէր 1850– էն մինչեւ մեր օրերը : Հ· Ճանաչեան նա – խաբանէ մը վերջ, որով չեշտեց թէ արդի հայ դրականութիւնը երբեք պէտք չէ ան – ջատուած նկատուի հին եւ վերածնունդի շրջանէն՝ իր նիւթը բաժնեց հետեւեալ կէտերուն .— ա) Ժողովրդականութիւնը հայ դրականութեան : բ) Անոր վարանդի ըլլալը : գ) Ծնունդ պայքարի մը, հոգե – ւոր, մտաւոր : դ) Ժամանակակից դրա – կանութեան հնչնուքը, որոնումները ի խնդիր նոր զաղափարի եւ արուեստի զոր դեռ չէ զտած, իր վերջնական ձեւն ու նկարագիրը : ե) Ինչ չափով հայ միտքը կը մօտենայ միջազգային արժէքներու :

Դասախօսութիւնը տեւեց մէկ ժամ :

Ներկաները , շնորհաւորեցին «Բազ – մավէպ »ի խմբագիրը , որ սիրով պատասխանեց զանազան հարցումներու , պարզաբանելով կարգ մը կէտեր :

Ա· Ս·

ՍՈՒՐԻՈՑ ԹԷՐԹԷՐը կը զրէն թէ զօր· Աթամ Գարամանուկեան կը մնայ իր պաշ – տօնին վրայ :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԳԱՀԻՐԷի Քաղաք· ժողովը յանձ – նարարած է կալուածներու քննիչ յանձ – նաժողովին զանձել պետականացած ազ – գապատկան հողերու փոխարժէքը : Կա – ռավարութիւնը 1947ին պետականացու – ցած է չուրջ 12 ֆեդան :

× Արքայական հրովարտակով եղիլ – ատհպատակութիւն ստացած Հայերը ի – րաւունք ունին մասնակցելու յառաջիկայ Թէմական ընտրութեանց : Նոյն իրաւուն – քը կը վայելեն նաեւ այն երիտասարդնե – րը, որոնք անչափահաս էին իրենց հօր հպատակութիւն ստացած թուականին :

× Ժողովը որոշեց կառավարութեան դիմել եւ հարցնել, թէ նախկին Օսման – եան հպատակ Հայերը որոնք եդիպտահպ – պատակութեան համար դիմում կատա – րած են եւ իրենց ձեռքը ունին այդ ա – թիւ վճարուած դոմարին ընկալագիրը եւ թղթածրարին թիւը, կրնա՞ն մասնակցիլ Թէմական ընտրութեանց :

× Գահիրէի Ուսումնական Խորհուրդը կազմուեցաւ հետեւեալ անդամներով .— Աբգարեան Ժապ, Գարագեան Հմայեակ, Չէյթունեան Տիգրան, Բժ· Եր· Խաթանասեան, Մարաշեան Օննիկ, Մար – գարեան Ճարութիւն, Բժ· Պետրոս Մի – սաքեան, Պապիկեան Տիգրան եւ Վարժա – պետեան Բիւրատ :

«ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԿԵԱՆՔԸ» անուն թատեր – գութիւն մը զրած է Էլի Սըմէհեան ,հինգ զործողութեամբ, միեւնոյն տեսն ստանձ – նելով բեմազրութիւնը : Ողբերգութիւնը կը ներկայացնէ Կոմիտասի կեանքը ման – կութենէն մինչեւ էջմիածին եւ յետոյ մահը Փարիզի մէջ, նաեւ պատյանները , երգեր հաւաքելու համար, անոր տեսիլ – քը իր մանկութեան սիրուհի Աստղիկի հանդէպ, եւն· : Իրրեւ զերասան Պարգեւ Վարժապետեան յաջողապէս կատարած է Կոմիտասի դերը երաժշտութեամբ :

ԿԻՊՐՈՍի ՀԱՑԵՐԸ եղբայրօրէն կ'ապ – րին Թուրքերուն հետ, կը զրէ Լորա Փա – մբր, Մանչեսթրը Կարտիընի մէջ, ըսելով թէ անոնք հակառակ են կղզին Յունաս – տանի կցելու եւ թէ անկեղծօրէն կը զոր – ծակցին Թուրքերուն հետ : Հելլէնական թերթերը մեծ ատելի բարբարոսացած է – ին այս առթիւ : Աթէնքի Կեդր· վարչու – թեան խորհրդականը, Պ· Ցէսճեան հերքում մը ուղղեց յանարէն թերթերուն եւ հաստատեց թէ Կիպրոսի ե – րեք հազար Հայերը — (ոչ թէ 7000) եր – եք հակառակ չեն եղած Յունաստանի ազգային բաղձանքներուն : Թուրք թեր – թերը կը չահագործեն այս անցուդարձը :

ԼԻԲԱՆԱՆի Գաւառ· ժողովի Մարտ 30ի նիստին մէջ առաջնորդ Տօրէն Եպիսկ· յայտնեց թէ Պ· Յակոբ Ապաճեան յանձն առած է էջմիածնի եկեղեցիին չինութեան ամբողջական ծախքը : Այս առթիւ բաւ նաեւ թէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի ակումբին «Թա – փուն» արձանագրած է ազգային իշխա – նութեանց անունով եւ փափաք յայտնեց որ ուրիշ միութիւններ ալ հետեւին Հ· Մ· Ը· Մ·ի օրինակին :

× Լիբանանի Հ· Մ· Ը· Մ·ի ազգիկնե – րու պասքէթ պօլի խումբը չորրորդ տա – րին բլլալով չահեցաւ Լիբանանի ախոյե – նութեան տիտղոսը :

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ՕՊՏՈՒԱՑ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ

— Աբրաչէս, Շուչիկը Արեգնապի ընկե – րուհին է եւ անոր մտերիմը, միեւնոյն զպրոցը կ'երթան, իրարու զաղափարա – կից են, չատ անզամներ Արեգնապը զայն իրենց տունը կը հրաւիրէ, մենք բոլորս ալ սիրած ենք Շուչիկը , Տիկին Գոհարը զայն իր աղջկան տեղը զրած է, հայրս ալ ամէն անգամ որ նամակ զրէ, անպատճառ Շուչիկի համար բարեւ մը ունի, Ինուն – դին ու Զաուիկին մեզի նուէր զրկած մի – ջոցին, հայրս չի մոռնար Շուչիկը, անոր բաժինն ալ կը զրկէ, մենք սիրած ենք այդ աղջիկը իր առաքինութեան եւ բնաւոր վարքին համար :

— Համամիտ եմ քեզի, Տիգրան, դի – տակիս եւ լուրջ աղջիկ մը կը թուի ըլլալ, ես՝ այսպիսի մէկը կը փնտռէի, ինծի այնպէս կ'երեւայ թէ՝ յանձին Շուչիկի պատ պիտի ըլլամ զաղափարակից կնոջ – ման եւ էջերիվիէի վարժարաններուն նո – րոդումները :

Կրթական կեանքի ցաւալի կողմը կը կազմէ արարերէնի ուսուցումը : Որ – հուրդս յաճախակի զբաղեցաւ այս խնդ – րով , դիմումներ կատարուեցան պատկան իշխանութեան, բայց կարելի չեզաւ կար – զադրութիւն մը կատարել :

Որհուրդս անհրաժեշտ կը նկատէ բարձրագոյն նախակրթարանի մը հիմ – նարկութիւնը Պուրճ – Համուտի մէջ, դիւրահասկնալի պատճառներով :

Որհուրդս կը փափաքի հետզհետէ կեդրոնացնել կրթական զործը, ուսու – ցիչներու անուանում, պիւտճէի մատա – կարարութիւն : Փորձել հոգաբարձու – թիւններ կազմել, բաժնելու համար եկե – ղեցիի եւ զպրոցի պիւտճէները, ուսում – նական երիտասարդներ ազգային կեանքի մղելու համար :

Իր ուղեգիծէն զործադրելի կը մնան ուսուցիչներու դասաւորում, մանկավար – ժական դասընթացքի հաստատում : Կը յուսայ թէ առաջիկայ շրջանին նորընծաի խորհուրդը կ'իրականացնէ սոյն ծրագիրը յօդուտ ուսուցչութեան եւ զպրոցներու :

3400ը չանցնիը եւ կ'ապրի համեստ պայ – մաններով : Հայ համայնքը կը հաչուէ մի – ջին հաչուով անդուչա 16000 ընտանիք : Եթէ իւրաքանչիւր ընտանիք 1 զաւակ ու – նենայ ազդ· վարժարաններու մէջ, պիտի ունենայինք չուրջ 16000 աշակերտներ յարանուանական զպրոցներու եւ օտար հաստատութեանց մէջ : Որքան որ կարելի եղաւ ճզտել աշակերտներու թիւը, կրնանք ենթադրաբար ըսել թէ բաւական թիւով զպրոցական տարիք ունեցող մանուկներ կը զրկուին զպրոցէ : Հայ համայնքը կը մասնակցի կրթական ընդհանուր պիւտ – ճէին խիստ կարեւոր դումարով մը, ոչ միայն վճարելով ազգային զպրոցներու թոշակները, այլ նաեւ անուղղակի տուր – քերով մասնակցելով պետութեան կրթա – կան պիւտճէին :

Դպրոցական չէնքերու վիճակը ծանօթ ըլլալով ամէնուն, աւելորդ կը նկատենք արտայայտուիլ այդ մասին : Գոհունակու – թեամբ կ'արձանագրէ խորհուրդս 19 դպ – րոցներու նորոգումները եւ զասարանն – րու չինութիւնը Հ· Բ· Ը· Միութեան կող – մէ եւ բարերար Պ· Մխրդուտ Տիգրանեա – նի նուիրատուութեամբ Ռմէյլի Ռուբին –

մը եւ կեանքիս հաւատարիմ ընկերը : Տիգրան, Շուչիկը ընտանեկան ի՞նչ պա – րագաներ ունի :

— Արտաչէս, Շուչիկը ոչ ոք ունի, որ – բուհի մըն է : Հայրը զոհ զացած է հայ – րենիքի ազատագրութեան զաղափարին, մայրը իր ամուսինին կորուստէն վերջ տառա – պեր, մաշեր ու մեռեր է : Երկու տարի ա – ռաջ, Լեռնապարի Կ·Կոմիտէի միջնոր – դութեամբ Շուչիկը մտաւ Ամերիկեան Որբանոցը, ուր կը մնայ հիմա ալ :

— Տիգրան, ես՝ որբ, Շուչիկը՝ որբուհի, ահա ազերդութիւնը եւ ահա զեղա – սաններըը, երկու որբեր՝ Հայոց նահատա – կութեան բեմին վրայ : Կեանքը երբեմն տարօրինակ քմայքներ ունի, մերթ երկու երջանիկներ քով քովի կը բերէ, յետոյ՝ զանոնք կը զժբախտացնէ, երբեմն ալ եր – կու անբախտներ իրարու կը միացնէ եւ զանոնք կ'երջանկացնէ, Տիգրան, օրնէ ինծի, որը մըն եմ, ամուսնանամ որբու – հիի մը հետ, իրարու վրայ բարդենք, ես ու Շուչիկը մեր ցաւերը, մեր տանջանքնե – րը· չինենք Աշխարհութիւն եւ Գողգոթա, համբերութեամբ տանդապինք եւ բարձ – րանանք վերը ու սպասենք մեր կեանքի երջանկութեան արեւածագին : Տիգրան, օրնէ ինծի, ճամբան յարդարէ, որ կարե – նամ ամուսնանալ Շուչիկի հետ, կարդա – դրէ այնպէս՝ ինչպէս որ կը փափաքիս, քու տարամադրութեանդ տակն եմ, միայն քեզմէ կը սպասեմ որ տեսնուիս Շուչիկին հետ, կարզադրես խնդիրը այնպէս՝ ինչ – պէս որ կ'ուզես :

— Լաւ, Արտաչէս, քանի մը օրէն :

Երկու ընկերները իրարմէ բաժնուե – ցան : Տիգրան աճապարեց տեսնել Արեգ – նապը եւ անոր ըսել պատահածը, մանա – ւանդ ըսել թէ «Արեգնապ, տեսա՞ր, ասկէ քանի մը ամիս առաջ Սուրբ Թոնիրի վրայ մեր ըրած կատակը այսօր ի՞նչպէս իրա – կանութիւն կը դառնայ, ես քեզի չըսի՞ որ Սուրբ Թոնիրը իրեն ուխտի եկողին ուխ – տը կը կատարէ» :

Տիգրան զուարթ էր, լեցուած բացառիկ ուրախութեամբ, ինքնիրենը կը խնդար, նոյնիսկ կրիսօսէր : Աճապարանքով կը քա – լէր, վայրկեան մը առաջ կ'ուզէր տուն հասնիլ··· , բայց՝ ճամբան ինչքա՛ն եր – կար կը թուէր··· :

Վերջապէս հասաւ : Արեգնապը պատու – հանին առջեւ նստած կարկատուք կ'ընէր, Տիգրան ուրախ տրամադրութեամբ կան – չեց·

— Արեգնապ :

— Ի՞նչ կայ, Տիգրան:

— Սուրբ Թոնիրը :

— Բորբոսած չուրով փոս մը, որուն մէջ թիթեռնիկի մը դիակը, քանի մը դորտեր եւ ժապաւէնի մը կտոր··· :

— Թող բաժդ ըլլայ, բայց դիտցիր, աղքատ եւ երեսի վրայ ձգուած սուրբե – րը, պճնուած սուրբերէն աւելի չատ հը – բաշք կը զործեն, ախ, ես այն Սուրբ Թոնիրի մէջ դանուած թիթեռնիկի տեսքը համբուրեմ եւ դորտերը սրբեմ··· ի՞նչ հոգ, Արեգնապ, ադատ չուրով Սուրբ Թոնիրը դիտցաւ չուտով եւ յարմար հը – բաշք մը զործեց

— Տիգրան, ձգէ կատակները, ադատ չուրը ուր, հրաշք զործելը ուր, ես՝ չեմ հաւատար Սուրբ Թոնիրի հրաշքին, ավ դիտէ որ խոփած պատառ սուտ մըթխաներ է ու դուն ալ հաւատացեր ես :

— Սո՞ւտ, խոփած պատա՞ռ, Արեգնապ, ի՞նչ կ'ըսես :

— Այո, կը պնդեմ ըսածիս վրայ, կը յարդեմ ժողովրդական աւանդութիւննե – րը, կը սիրեմ ալ, բայց թոյլ տուր ինծի որ չհաւատամ, մանաւանդ անարժէք կը նկատեմ Սուրբ Թոնիրի ձեր ըրած պատ – մութիւնը, հետեւաբար դուն չինեցիր այդ աւանդութիւնը, որպէսզի խորհրդա – ւոր զարձնես հոտած փոս մը :

(Շար·) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ
ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Արեւմտեան Գերմանիոյ երկք մարզպանները հրապարակաւ ճշդեցին իրենց դիրքը, արեւելեան Գերմանիոյ չնորհուած դերիչխանութեան մասին: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ Ս. Միութեան մարտ 25ի յայտարարու-թիւնը բան մը չէ փոխեր Գերմանիոյ ռուսական չրջանին մէջ որ կը գտնուի Մոսկուայի տիրապետութեան տակ: Հետեւաբար, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնները պիտի չարունակեն 1. Ս. Միութիւնը ճանչնալ իբրեւ պատասխանատու պետութիւն-դիր-մանիոյ խորհրդային չրջանին.— 2. Անոնք չեն ճանչնար արեւելեան Գերմանիոյ վարչաձեւին դերիչխանութիւնը որ հիմնուած չէ ազատ ընտրութեանց վրայ եւ դայն չեն ընդունիր իբրեւ կառավարու դ թիւն.— 3. երեք պետութիւնները կը կարծեն թէ միւս երկիրներն ալ նոյն դիրքը պիտի բռնեն, չարունակելով դաշնակցային կառավարութիւնը ճանչնալ իբրեւ միակ ազատօրէն եւ օրինապէս ընտրուած իչխանութիւնը Գերմանիոյ մէջ:

Այս յայտարարութիւնը կը համապատասխանէ արեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարանին կողմէ քուէարկուած բանաձեւին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԻՐԱԼԻՐ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ 50ամեակին առթիւ մեծ հանդիսութիւններ տեղի ունեցան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ: Այս առթիւ Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովը խոսեցաւ դարաւոր աւանդութիւն մը: Ժ. դարէն ի վեր, լատիներէնը եւ յունարէնը երբեմն կը թոյլատրուին խորհրդարանի վիճաբանութեանց մէջ. բայց օտար լեզուները խոտիւ արդիլուած, իսկ Ֆրանսերէնի համար կանոնը կ'ըսէ.— «Երբեք, երբե՛ք Ֆրանսերէն»: Արդ, եչ. օր ոչ ոք բողոքեց, երբ երեսփոխան մը կ'ազատակէր, Ֆրանսերէն.— « Կեցցէ՛ Ֆրանսան, կեցցէ՛ Սիրալիր Համաձայնութիւնը»: Երեսփոխանը Ֆրանսերէն արտասանեց նաեւ խօսքերը՝ 1903ին.— « Երբեք պիտի չմոռնամ այցելութիւնս եւ կը յայտարարեմ թէ միշտ հաճոյքով Փարիզ պիտի գամ, ուր ինձ-պինքս կը զգամ իմ տանս մէջ»: Ճառերը խօսուեցան նաեւ Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին մէջ եւ չնորհաւորական հեռագիրներ փոխանակուեցան երկու պետութեանց վեհապետներուն եւ վարչապետներուն մի-ջեւ:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ ճամբայ ելաւ դէպի Թուրքիա: Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելութեան: Կ'ըսուի թէ մասնաչալը պիտի խորհրդակցի Անգարայի վարիչներուն հետ, իբրեւ պինակցութիւն մը կնքելու համար Եւրոպայի, Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ:

ԻՐԱՆԻ ՆԱԽՈՐԴ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, Տօքթ. Մոսատեղ, վերաքննութեան դիմած ըլլալով, նորէն կը դատուի: Առաջին օրն իսկ յայտարարեց թէ իր բանտապահները կը ապառնային չիմարանոց մը նետել զինքը, որովհետեւ «կ'ուզէր անձնասպան ըլլալ, վերջ տալու համար իր տառապանքներուն»: Ցետոյ պոռաց պինուորական տեսանի դատաւորներուն երեսին,— «Դատական տեսան չէ, այլ չարչարանքի սենեակ: Ես պատրաստ եմ հայրենիսի-րաբար մեռնելու իմ երկրիս համար»: Իրեն հետ կը դատուի նաեւ ազգայնական, պր. Ռիահի: Տօքթ. Մոսատեղէն նորէն լացաւ, ինչպէս կ'ընէր առաջին դատավարութեան առեն:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Վարդանեան կոմիտէին կողմէ խնամով պատրաստուած «Վարդանանց», 9 Մայիս-Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Թէաթըը Օրլոժի մէջ, հոմանուագութեամբ Ազգ. Միութեան, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան:

Կը հրաւիրուին բոլոր Լիոնահայերը, խուռներամ ներկայ ըլլալ, թէ նպաստելու համար եկեղեցւոյ չինութեան եւ թէ ոգեւորուելու Վարդաններու հայրենասիրական պատգամներով:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փրէսէօր մը, չարաթը քանի մը օրուան աշխատանքի համար: Լաւ վճարում: Դիմել՝
Pressing, 48 Rue Jeanne d'Arc
Paris (13e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆ
ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան, մասնակցութեամբ կրօնական Ընկերակցութեան:

Այս կիրակի, ժամը 15ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:

Կը նախագահէ Պ. Ս. ԱՒԱԳԵԼԵԱՆ
Կը խօսի Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ
Երգ՝ Տիկին Ս. Թադէոսեան (Վիէննէն), արտասանութիւններ Օր. Օր. Մ. Առաքելեան, Տապաքեան եւ Ժ. Ասատուրեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը Ապրիլեան եղեռնին նուիրուած: Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Մարսէյլի Համալսարանի Ամփիթատրոնին մէջ (Ալէէ Լէոն Կամպէրթա):

Կը նախագահէ Փրոֆ. Դ. ՄԱՑԻԿԵԱՆ
Կը խօսին՝ Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ՝ «Ինչ կորսնցուց հայ քաղաքական միտքը»: Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ՝ «Ի՞նչ կորսնցուց հայ գրականութիւնը»:

Մուտքը ազատ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան Հովանաւորութեամբ Վիէննի եկեղ. Տիկնանց Միութեան վարչութեան, կազմակերպութեամբ Լիոնի «Ալե» թատերախումբի:

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Վիէննի քաղաքապետական չքեղ սրահին մէջ: Ղեկավարութեամբ Պ. Ղեւոնդ Գայթանեանի:

Վիէննի թատերաբեմին վրայ առաջին անգամ ըլլալով, խնամեալ պատրաստութեամբ կը ներկայացուի «ՎԱՐԶԻՔ»:

Հեղինակ՝ Յարութիւն Պիլէմեան:

Տոմսերու գիները.— 250, 200, 150 եւ 100 Ֆրանք:

ՀՐԱՒԻՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայց. եկեղեցւոյ Փարիզի Կրօն. Ընկ. արտակարգ ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ 11 Ապրիլ ժամը 15ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

Օրակարգ՝ Ծրագիր-կանոնադրի փոփոխութիւն:

Ծրագիր – կանոնադրի 16րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, երբ առաջին անգամ մեծամասնութիւն չի գոյանար, 15 օր ետք կը հրաւիրուի երկրորդ ընդհ. ժողովը, որ օրինաւոր կը նկատուի, ինչ որ ալ ըլլայ ներկայ անդամներու թիւը: (ԴԻՒԱՆ)

Ծանօթ.— Կրօն. Ընկերակցութեան այն անդամները՝ որոնք կը փափաքին տեղեակ ըլլալ կանոնադիր – ծրագրի փոփոխու-թիւններուն եւ կարդալ բարեփոխուած ծրագրի նախագիծը, կրնան դիմել եկեղեցւոյ գրասենասուները՝ ուր պիտի բլլան հարկ եղած բացատրութիւնները:

Այս առիթով պարտք կը սեպենք տեղեկացնել հասարակութեան թէ ժողովին ներկայ կ'ըլլան իրենց անդամավճարը հատուցած անդամները:

Անդամները կրնան իրենց վճարումները կատարել չէք փոսթալով, մանտա բար-դով կամ իրենց յարմար դատած ձեւով:

Անձամբ վճարողները կրնան ստանալ նաեւ իրենց անդամական քարտերը:

Եկեղեցւոյ չէք փոսթալի թիւն է.
Paris 6761-25.
Ass. Cultuelle Des Arméniens
Apostoliques de Paris
15, Rue Jean Goujon, Paris (8e)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՆՈՐ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ապրիլ 3ի չաբաթ օրը տեղի ունեցան «Ասոսիասիոն Լէօփոլտ Պէլան»ի տարեկան մրցումները: Մասնակցող բազմաթիւ աշակերտներու մէջ փոքրիկ Իհէն Ֆատչեան միջին դասընթացքի առաջնութիւնը չահեցաւ եւ վկայուեցաւ Մանսիօն պիէնոյ: Տեսչութիւնը եւ կազմակերպիչները ջերմապէս չնորհաւորեցին:

Դեռատի Հայուհին, որ ինը տարեկան է, երկու տարուան ընթացքին Գ. ան դասն է որ առաջնութիւն կը չահի:

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հայ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւններուն.—

11 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը 10ին: Նոյն օրը երեկոյեան Դռնբացէք ժամը 4·30ին:

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի Ծաղկազարդի առթիւ Շաւիլի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի առաւուն, իսկ երեկոյեան Դռնբացէքի արարողութիւնը եւ այս առթիւ հրաւիրուած է երաժչտապետ Պ. Նշան Սերոբեան թէ Ծաղկազարդի եւ թէ ամբողջ աւագ չաբաթուան եւ Ս. Զատկի կիրակի եւ երկուչաբթի մեռելոցի արարողութիւնները վարելու:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

Պուռոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 11 Ապրիլ կիրակի՝ Ծաղկազարդ:
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7·30:
Պատարագ 10: Երեկոյին Դռնբացէք 5:
(Շար.)

ՊԱՏԱՐԱԳ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

Ծաղկազարդի առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Վարդան քհնյ. Ժամկոչեան: Առաւօտեան ժամերգութիւն 8ին, պատարագ 10ին, Դռնբացէք 5ին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժամանակացոյց Զատկական տօներու 11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս. պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք 4·30:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՍՈՒՐԲ ՇԱՒԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

11 Ապրիլ.— Կիրակի Ծաղկազարդի. ժամը 9·30ին ժամերգութիւն, անդրանման, ուսուցչական: Ժամը 10·30ին ճաչնտեսուր պատարագ: Ժամը 16ին երեկոյեան ժամերգութիւն եւ Դռնբացէք: (Շար.)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մուրատ Ռափայէլեան նախկին աչակերտներու միութեան կողմէ այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սեւուր Մուրատեան վարժարանին թատերասրահին մէջ:

Կը ներկայացուի Յ. Պարոնեանի
ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐԸ
եւ
JEUNESSE
(Comédie en 3 actes)

Բեմադրութեամբ Միչէլ Առաքելի

Ճոխ պիւֆէ միջնաբաթին:

Տոմսակներու համար դիմել՝ Մուրատեան վարժարան, պրոտուն Հրանտ Սամուէլ, 51 ռիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս, Հրաչեան 6 ռիւ Լամարթին:

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս չաբաթ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ.Ց.Դ. ԼԻՈՆԻ Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս երկուչաբթի ժամը ճիչտ 20·30ին, 101 Ավընիւ Սաքսի սրճարանի ներքնայարկը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէվիլի Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւ. ժամը 10ին, ընկ. Մանուկի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբի դասախօսութիւնը այս երկուչաբթի ժամը 21ին, Ահարոնեան սրճարանին մէջ: Դասախօս ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան: Նոր Սերունդի անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ իրենց ծնողները:

ԻՒԱՒԻՒ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 16ին, Ժանթիլիի Հայկ. դպրոցին մէջ: Օրակարգ.— Պատգամաւորներու զեկուցում, հաչուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուչաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, 101 Ավընիւ սը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը: Կարեւոր օրակարգ: ա) Նոր վարչութեան ընտրութիւն: բ) Պարահանդէսի հաչուետուութիւն: գ) Ընթացիկ հարցեր:

ՎԱԼԱՆՍ.— Խորհրդի Եփրատ Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Հայր. Միութեան վարչութիւնը արտ. ապաքինում կը մաղթէ Տիկին Բ. Իւսկիւտարեանի իր կրած բժչկական գործողութեան եւ Պ. Կ. Թէրզիպաչեանի՝ իր արկածին առթիւ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Հրանտ Սամուէլ եւ ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ իրենց քահայրին՝ Աբժ. Տ. Մեսրոպ Քհնյ. Օրջանեանի մահուան քառասունքին առթիւ Հոգեհանգստեան պաչտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ծաղկազարդ, պատարագէն ընթացքին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

×

Վիէն.— Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ուզունեան եւ զաւակները, կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբօր, տագրոջ, հօրեղբօր
ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆԻ
մահուան քառասունքին առթիւ, պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի Ծաղկազարդ, պատարագէն ընթացքին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձերմա – կեղէնեներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ:
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՃԱԽՈՒ Է
ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմարութիւններով, առանձին փավիյեօնի մը մէջ հինգ ազատ սենեակներով: Կը յարմարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի, վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել Ծառայի վարչութեան:

ARTICLES DE PARIS — BIMBLOTERIE
Ets. ARARAD
8, Rue des Pénitents - Bleus (près rue Colbert)
MARSEILLE CO 03 - 68
Կը ծանուցանենք մանրավաճառներուն, չրջուն վաճառորդներուն, պազարի ապրանքներ ծախողներու, ծխավաճառներու եւն. եւն. Թէ բացուած է ԱՐԱՐԱՏ ՄԵԾԱՒԱՃԱՌԱԿ հաստատութիւնը վարիզեան նորութիւններու, մանկական խաղալիկներու: Անմրցելի գիներ: Այցելութիւն մը կ'արժէ
Մասնաւոր գեղչ ամէն գնումի վրայ եթէ ներկայացուի թերթիս կտրօնը:

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է թաղիս հայ յաճախորդներու:
Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 11 ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE 11 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7343 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2754

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ

●

Կը թուի թէ ամէն Մաղկազարդի ծանօթ երգ մը կը թրթռայ մթնոլորտին մէջ, իբրեւ խորհրդանշան.

Ծիծեռնակը բոյն է շինում·— Ե՛ւ շինում է, ե՛ւ երգում·— Ամէն մի շիւղ կպցընելիս·— Առաջուայ բոյնն է յիշում :

Նա յիշում է անցեալ տարուան — Իր անուցած ձագերին·— Որոնց շատերն յափշտակեց — Արիւնարբու թշնամին :

Մի անգամ էր նա բոյն շինել·— Շատ անգամներ կարկտել·— Բայց այս անգամ վերադարձին·— Բոյնն աւերակ էր գտել :

Բայց նա դա՛րձեալ բոյն է շինում·— Ե՛ւ շինում է ե՛ւ երգում···

Ահա մեր ամբողջ պատմութիւնը՝ երէկ եւ այսօր :

Կը շինէինք անընդհատ, դիմանալով հանդերձ որ պիտի քանդեն :

Լեռ ու ձոր կը ճեղքէինք, ծաղկաստանի վերածելով խոպան դաշտեր :

Շէն բոյներ կը ծաղկէին ամայի տարածութեանց վրայ : Երկիրը կը դառնար շինարան եւ այլեւս՝ մի՛շտ այն հաւատքով թէ մօտ է Զատիկը :

Առտու մը թշնամին սպանդանոցի եւ աւերակի կը վերածէր ամէն բան :

Եւ մենք նորէն կը շինէինք, մի՛շտ յիշելով «առաջուանը» : Կը շինէինք եւ կ'երգէինք նոյն վարդավառ հաւատքով :

Անցօր կառաւարութեան մոլուցքի մը մէջ, թշնամին հայրենի սպանդանոցի մը վերածեց ամբողջ երկիրը :

Ոչ մարդկային չունէր, ոչ չինութիւն եւ յիշատակ : Ոչ ալ ծիծեռնակ :

Եւ «Մնացորդաց»ը սկսաւ բոյներ չինել սահմաններէն անդին,— իր հայրենի հողերուն եւ հիւրընկալ տարածութեանց վրայ :

Մինչեւ այսօր ալ կը շինէ, ծաղկաստաններ վերածելով անապատներն ու ճահիճները :

« Ե՛ւ շինում է, ե՛ւ երգում » :

Անշուշտ շատ բան պակասած է երգին եղանակէն, քանի որ նոր բոյները կը հաստատուին օտարութեան մէջ :

Բայց անդին, աւելի առոյգ շեշտ մը կը հնչէ Աբրահամեան զաւակէն , — «Մաղկիր ազատ » :

Ազգին՝ սանձարձակ ազատութիւն : Անդին՝ սահմանափակ : Բայց, նոյն չի – նայած բազուկը եւ առեղծագործ միտքը, ամէն ճակատի վրայ, նախաձեռնութեամբ ժողովուրդի մը որ երբեք չմոռցաւ ծի – ծեռնակն ու իր երգը : Երկուքն ալ խորհրդանշան՝ իր անցեալ եւ ներկայ պատմութեան :

Գարուն է· ծաղիկները կը բացուին եւ Մաղկազարդը նոր Զատիկ մը կ'աւետէ , յանուն քրիստոնէութեան :

Քանի տարի առաջ, Անատոլուի խորերը մնացած բեկորներ երկտող մը ուղղելով Պոլսոյ Ազգ· Պատրիարքարանին, կը հարցնէին թէ Զատիկը ե՛րբ է :

Ոչ ժամ ունէին, ոչ տէրտէր, ոչ ալ օրացոյց մը : Պատրիարքարանի հասցէն ալ պատահաբար կը յիշէին :

Մենք ամէն բան ունինք, ինչպէս եւ բազմաթիւ հասցէներ :

Բայց, հաւատքաբար, ունի՞նք նոյն նախանձախնդրութիւնը, իմանալու համար թէ Զատիկը ե՛րբ է :

Ուրիշ խօսքով, ի՞նչպէս կ'ունենանք բուն Զատիկը, որպէսզի ոչ ոք համարձակի քանդել մեր չինած բոյները :

Ծաղկազարդէ Ծաղկազարդ, քանի զո – րանան մեր ազգային դիմակազերծութիւնը եւ հաւատքական կամքը, այնքան ծաղկաւէտ անապատաններ պիտի բացուին մեր առջեւ :

Եւ մի՛շտ ալ ծիծեռնակներ պիտի ճախ – րեն մեր հոլիզոնին վրայ, մինչ անդին բուերն անգամ կը փախչին համատարած վայրահներէն :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՆԴԿԱԶԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ ԱԶԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Վարչապետը, Պ· Լանիէլ ուրբաթ օր կարեւոր յայտարարութիւն մը ըրաւ Ազգ· ժողովին առջեւ, պարզելով կառավարութեան քաղաքականութիւնը Հնդկաչինի պատերազմին առթիւ : Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս յայտարարութեան որ տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը Լոնտոն եւ Փարիզ կուգայ, իր կառավարութեան տեսակէտները պարզելու համար :

Ահաւասիկ վարչապետին յայտարարութեան ամփոփումը ·

— Զինուորական կացութեան տեսակէտով, չեմ կրնար մանրամասնութիւններ հաղորդել, երբ ճակատամարտը կը չարունակուի ամենայն ասպակութեամբ : Պէտք չէ այն ապաւորութիւնը թողունք երկրին մէջ եւ աշխարհի առջեւ թէ մենք վիճաբանութիւններ կը կատարենք երբ կռիւը կը չարունակուի կատաղօրէն : Մենք մէկ պարտականութիւն ունինք ,— ամէն բան ընել ապահովելու համար պինուորական յաջողութիւնը : Ֆրանսայի նպատակն է զանց չառնել որեւէ պատեհութիւն մը որ ապահովէ չահակից պետութեանց հիմնական իրաւունքները : Արեւելեան դիւանագիտութիւնը հետզհետէ խստանալով պատճառ եղաւ որ բազմապատկուին Չինաստանի ուղղուած ազդարարութիւնները : Մենք միշտ յստակօրէն յայտնած ենք մեր դաշնակիցներուն թէ որ եւ է խաղաղ լուծում ձեռնթափութեան պիտի չմղէ մեզ : Ներկայիս աչքի առջեւ ունինք երկու ասիպողական պարագաները, — նախ՝ ամէն բան փորձել, դիմադրելու համար Տիէն Պիէնի մէջ, եւ պահել մեր դիրքը աջակցութեամբ մեր դաշնակիցներուն, յետոյ ամենայն ազատութեամբ մասնակցիլ Ժընեւի բանակցութեանց , որպէսզի յանկին մեր ուզած արդիւնքին , — խաղաղութիւն՝ յարգելով ժողովուրդներու իրաւունքը : Եթէ պարագաները ծանրակչիռ փոփոխութիւններ յառաջ բերեն, կառավարութիւնը նիստի պիտի հրաւիրէ խորհրդարանը » :

Պ· Լանիէլ յետոյ յարգանքի խօսքեր ուղղեց Տիէն Պիէնի պահակազօրքին , Ֆրանսայի երախտապիտութիւնը յայտնելով անոնց : Այդ միջոցին չափազանց երեսփոխանները կը ծափահարէին յոնկայա : Համայնավարները լուռ էին, իսկ ընկերվարները կը ծափահարէին առանց ոտքի ելլելու : Սէն է Ուազի նորընծաիր երեսփոխանը, Տիկին Ժեւմէն Փերոլ , խօսք առնելով յայտարարեց ·

— Եռագոյն դրօշի մասին կը խօսին եւ ոտքի անգամ չեն ելլեր : Քանի տարեկան երիտասարդներ կը մեռնին եւ ոտքի՞ ալ չեք ելլեր :

Մարսէյլի ընկերվարական երեսփոխանը, Պ· Կասթոն Տէֆէր, մեկ ընդդիմադիրին էր որ խօսք առաւ, կարգ մը հարցումներ ուղղելու համար : Եթէ Զանկ Քայ Շէք, Սիհնման Ռի եւ ուրիշներ միացեալ ճակատ կազմեն Ասիոյ մէջ եւ Չինացիներն ալ Հնդկաչինն արշաւեն, կառավարութիւնը պիտի կրնա՞յ տարհամոզել Ամերիկացիները որ վրէժխնդրական ձեռնարկներ չկատարեն Չինաստանի մէջ : Պէտք է ամէն բան ընել որպէսզի պատերազմը չընդհանրանայ : Գալիք օրերու ընթացքները վճռական ազդեցութիւն մը պիտի ունենան :

Պ· Լանիէլի յայտարարութիւնը լաւ ապաւորութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ, ուր միշտ վերապահ են Պ· Տըլլըսի առաջարկած նոր ազդարարութեան մասին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱՐՈՒԵՍՏԻՆ ՀՐԱՇՔԸ

Ֆրանսական եւ խորհրդային թերթերը խանդավառ նկարագրութիւններ կը հրատարակեն, «Ռոմետի Ֆրանսէզ»ի թատերախումբին այցելութեան առթիւ :

Մասնաւորապէս գնահատուած է Մոլիէռի «Թարթիւֆ»ը :

Կը գրեն թէ աննախընթաց բազմութիւն մը խռնուած էր Մոսկուայի մեծ թատրոնին առջեւ : Այն աստիճան որ , նախապարներն անգամ դժուարաւ կրցեր են ներս մտնել , նեղոթելով բազմութիւնը :

Իմնչ տարակոյս որ այս ձեռնարկը դրական հետեր պիտի ձգէ ոչ միայն գեղարուեստական տեսակէտով , այլեւ իբրեւ փորձ մը ժողովուրդներու փոխադարձ ճանաչման :

Երկու հարիւր տարուան պատմութիւն ունին թատերական յարաբերութիւնները՝ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ միջեւ :

Առաջին Աշխարհամարտը եւ 1917ի բոլշեւիկեան յեղափոխութիւնը վերիվայր շրջեցին ամէն բան , խախտելով նոյն իսկ մշակոյթի յարաբերութիւնները :

Այժմ փորձեր կը կատարուին վերահաստատելու կապերը , փոխադարձ այցելութիւններով :

Հետզհետէ կը զօրանայ նոր հոսանք մը , — մեղմացնել , պայծառացնել մթնոլորտը , զարկ տալով առեւտուրի եւ մշակոյթի յարաբերութեանց ,— Ազատ փոխանակութիւն ապրանքի եւ արուեստի :

Իսկապէս փրկարար միջոց մը , փարատելու համար հիւլէական մղձաւանջը որ ահուդողի մատնած է պատասխանատու վարիչներն անգամ :

Դժբախտաբար «Թարթիւֆ»ը կը շարունակէ տիրական դեր մը կատարել ոչ միայն բեմերու վրայ , այլ եւ դիւանագիտութեան մէջ , աւերներ գործելով եւ արիւն պղտորելով :

Մեր անտէր ածուն անգամ ազդուած է այդ խորշակէն :

Տեսէք , տակաւին կարելի չեղաւ միացեալ ճակատ կազմել ապրիլեան սգահանդէսին առթիւ :

Պատճա՞ռ ,— հարցուցէք եւ պատասխանը կուտան ոչ թէ պաշտօնական բերանները , այլ ընդհակառակն անձնական մտերիմներ :

— Ուր որ «նրանք» կան , մենք չկանք ··

Եւ այս՝ ամէն տեղ : Համաձայն կանխորոշ ազդանշանի մը , որ հետաւոր կապ անգամ չունի մեռելներու յիշատակին հետ :

Երբ մարդիկ վարձու կուտան իրենց խելքն ու խիղճը , էջմիածնի քարոզած միասնականութիւնն ալ կը դառնայ ծաղրանկար :

Մանաւանդ , երբ ամէն տարի կը կրկնուի նոյն տժգոյն փոխասացութիւնը :

Միջին Արեւելքէն պատգամաւորու – թի՞ւն մը կամ··· թատերախո՞ւմբ մը բերենք , որպէսզի բացատրեն կարգ մը տարրական գիտելիքներ ··· Վ.Ա.Հ.

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Մեսինա Նիւ Եորքի բնակիչներէն Տէր եւ Տիկին Շմաւոն Դաբրինեանէ տասը տոլար , իրենց այցելութեան առիթով :

ԵԹԷ ՀՆԴԿԱԶԻՆԸ ԻՅՆԱՅ

★

Մ· Նահանգներու ծերակոյտին հանրապետական առաջնորդը, Նոլէնա, որ կը կարծէ թէ ամերիկեան օդնութիւնը կրնայ դադրիլ, եթէ դաշնակիցները չճղճղան իրենց դիրքը, նոր ճառ մը խօսելով բաւ թէ ազատ Ասիոյ ճակատագիրը պիտի կնքուի յառաջիկայ 60–90 օրերու ընթացքին , Հնդկաչինի պատերազմով : «Եւ թերեւս Մ· Նահանգներու եւ Եւրոպայի ազատ մարդոց ճակատագիրն ալ կնքուի , թէեւ չենք կրնար դուշակել այժմէն : Եթէ Հնդկաչինը համայնավարներուն ձեռքն իյնայ , անոնք յետոյ պիտի արշաւեն Փիլիպպեան կղզիները , Ճաւան , Ֆորմոզա , Աւստրալիա , Նոր Զելանտա , մէկ – մէկ գրաւելով այդ երկիրները : Այն ատեն Մ· Նահանգները պիտի քաշուին պաշտպանութեան առաջին գիծը , դէպի Հաղտաքանի ափը , դէպի Ուոշինկթընի , Օրեկոնի եւ Քալիֆորնիոյ նահանգները : Պէտք է գործել միացեալ ճակատ կազմելով · այլապէս , պիտի կախուիք բոլորդ միասին կամ պատ – պատ » :

Իր կարծիքով , կղզիացման քաղաքականութեան բուն կուսակիցները Մ· Նահանգները չեն զոնուիր , այլ Եւրոպայի կարգ մը երկիրներուն մէջ որոնք չեն ըմբռներ համայնավարներուն ոտղմտութիւնը : «Ազգամոդովին անդամներէն 17ը միայն զինուոր արամադրեցին Քո – րէական պատերազմին համար , իսկ պաշտպանութեան 90 առ հարիւրը ճաբեցին Մ· Նահանգները : Ա՞յս է հաւաքական ապահովութիւնը» :

× Ռազմադաշտէն հասած վերջին լուրերու համաձայն , ըմբոստները վերակառած են Տիէն Պիէնի ռմբակոծութիւնը զօրաւոր ռումբերով : Զորրորդ չարաթն է որ կռիւները կը չարունակուին այս բերդին շուրջ : Ուրբաթ օր ռմբակոծութիւնը տեւեց քսան ժամ , չինական թնդանօթներով : Ֆրանսական օդանաւերն ալ ռմբակոծէին ըմբոստներուն դիրքերը : Ինչպէս կ'երեւայ , ըմբոստները կ'ուզեն վճռական յարձակում մը չհրահրել , Ժընեւի ժողովէն առաջ , ազդելու համար բանակցութեանց վրայ :

× Պ· Տըլլըս Ուոշինկթընէն ճամբայ ելաւ չարաթ օր եւ Լոնտոն կը սպասուի այս իրիկուն , կիրակի : Փարիզ պիտի գայ երեքշաբթի եւ պիտի վերադառնայ յաջորդ օրը , ինչպէս գրած էինք երէկ : Իրականները կը կարծեն թէ նախապարը պիտի չկրնայ համոզել Անգլիան եւ Ֆրանսան , որպէսզի ընդունին իր առաջարկը՝ հաւաքական ձեռնարկի մը մասին :

Լոնտոնի մէջ Պ· Տըլլըսի կը սպասեն հանդիպումօրէն , հաշտեցնելու համար Անգլիոյ խոհեմութիւնը եւ Մ· Նահանգներու վճռականութիւնը : Մեծն Բրիտանիա չատ լաւատես չէ լլալով հանդերձ Ժընեւի ժողովի մասին , չուզեր այն տպաւորութիւնը ձգել թէ անխոհեմ է այդ խորհրդակցութիւնը : Հետեւաբար , կը զգուշանայ ի չառաջադունէ ճախողանքի մատնել զայն :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Հետագիրները չարունակ նոր դէպքեր կը ծանուցանեն Իսրայէլի , Եգիպտոսի եւ Յորդանանի սահմաններուն վրայ : Այժմ Եգիպտոսի սահմանապահներն ալ ծանրակչիռ լուրեր կը հասնին : Օր չանցնիր որ մահացու ընդհարում մը չպատահի : Ուրբաթ գիշեր եգիպտական եւ իսրայէլեան ուժեր ընդհարեցան երեք տարբեր կէտերու վրայ : Այս չզարմանք մթնոլորտին մէջ էր որ Եգիպտոսի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ այսուհետեւ Եգիպտոս եւ միւս արաբական պետութիւնները պիտի պատասխանեն իսրայէլեան որեւէ նախայարձակման : Նախարարը անձամբ այս որոշումը հաղորդած է պինդարարի յանձնախումբի նախագահին :

Այս դէպքերը տեղի կ'ունենան ճիշդ այն

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ջորդ օրը , ինչպէս գրած էինք երէկ : Իրականները կը կարծեն թէ նախարարը պիտի չկրնայ համոզել Անգլիան եւ Ֆրանսան , որպէսզի ընդունին իր առաջարկը՝ հաւաքական ձեռնարկի մը մասին :

Լոնտոնի մէջ Պ· Տըլլըսի կը սպասեն հանդիպումօրէն , հաշտեցնելու համար Անգլիոյ խոհեմութիւնը եւ Մ· Նահանգներու վճռականութիւնը : Մեծն Բրիտանիա չատ լաւատես չէ լլալով հանդերձ Ժընեւի ժողովի մասին , չուզեր այն տպաւորութիւնը ձգել թէ անխոհեմ է այդ խորհրդակցութիւնը : Հետեւաբար , կը զգուշանայ ի չառաջադունէ ճախողանքի մատնել զայն :

ՕՀԱՍ ԴԱՐ

ԴԵՎՈՒՏԱՑՈՒ ՏՂՈՒՀԻՆ

(ԺԴ. ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

Իսկ դուռը փակ էր, ներսից ամրացրած։ Ես ուզեցի ծեծել, բայց հետո մտածեցի, որ ավելի լավ կլինի, եթե ես ինքս ինձ ներս թողնեմ։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ է անում Դևուտացու տղան։ Ես ներս մտա պատուհանից։

Ներսում խավար էր։ Ես լսեցի, որ ինչ-որ մեկը շնչում է։ Ես ուզում էի ճրագ վառել, բայց հանկարծ լսեցի, որ ինչ-որ մեկը ինձ ասում է.

— Մի վառիր, ես այստեղ եմ։

Ես ճանաչեցի Դևուտացու տղայի ձայնը։ Նա ասաց.

— Ես ուզում եմ քեզ մի բան ասել։ Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես սիրում, բայց ես քեզ սիրում եմ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ հետ ամուսնանաս։

Ես ոչինչ չպատասխանեցի։ Ես ուզում էի տեսնել, թե ինչ է անելու նա հետո։ Նա ասաց.

— Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես սիրում, որովհետև ես աղքատ եմ, իսկ դու հարուստ ես։ Բայց ես քեզ կարող եմ ապացուցել, որ ես քեզ սիրում եմ։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ։ Ես քեզ համար կգողանամ, կսպանեմ, կհափշտակեմ։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ

ՆՈՅՈՆ ՁԱՎԱԾՈՂՈՒՆ

ՊԱՏՄՈՒՎԱԾՔ ԱՌԱՍՏԱԾՔ

ՎԱՄԵՂ ՎԱՀԱԺԱՅԻ

*

— Ի՞նչ է, Նորայր, ասում էր ինձ Նոյնը, — ասում էր միայն Նոյնը։

— Ոչինչ, Նոյնը, ոչինչ, ոչինչ, — ասում էր Նորայրը։

— Ինչպե՞ս ոչինչ, Նորայր, ես լսեցի, որ ինչ-որ բան ասաց ինձ մասին։

— Ոչինչ, Նոյնը, ոչինչ, ոչինչ, — ասում էր Նորայրը։

— Ես ինքս

պահուն երբ ժողովի հրաւիրուած է Ազգային Դաշնակցութեան խորհուրդը :

Իրազեկները կը կարծեն թէ այս փոխադարձ զրկոտմները աւելի պիտի ծանրանան կացութիւնը, եթէ արեւմտեան պետութիւնները վճռական միջոցներ ձեռք չառնեն : Ամէն պարագայի մէջ, անհրաժեշտ կը համարուի ազդու միջամտութիւն մը : Զինադադարը, որ կը քաջքշուի հինգ տարիէ ի վեր, չկրցաւ ապահովել խաղաղութիւնը : Արաբական պետութիւնները պաշարած են Իսրայէլը, որ չի կրնար դիմանալ երկարատեւ տալնապի մը : Ուստի դիմումները կը կատարուին Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, որպէսզի ելք մը գտնեն : Իսրայէլ օգնութիւն կը սպասէ Արեւմուտքէն, որ ճանչցած է նոր պետութիւնը : Արաբներն ալ բացորոշապէս կը հասկցնեն թէ խաղաղութիւնը չի կրնար վերահաստատուիլ, եթէ թշնամական դիրք բռնեն իրենց հանդէպ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼ. ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ «երք – երք», որ Հոմմէն ճամբայ ելած էր դէպի Գահիրէ, ծովը ինկաւ Նափոլիի հարաւակողմը, 14 ուղեւորներով եւ եօթը օդաչուներով : Այս նոր արկածին վրայ, արդիլուեցաւ «Քոմէթ» դրութեամբ օդանաւերու երթեւեկը :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը հրամայեց 18էն 53 առ հարիւր ազատ ձգել առեւտրական փոխանակութիւնները : 12 առ հարիւրի յաւելուածական ճիզ մը եւս պիտի փորձուի Նոյ. 1էն առաջ : Նախանիներու համար դիւրութիւններ պիտի արուին 68 առ հարիւր համեմատութեամբ :

ՁԱՓՈՆի կառավարութիւնը յայտարարեց թէ դինուոր պիտի չղրկէն Հնդկաչին, եթէ պատերազմը ծաւալի : — Մ. Նահանգները նոր օդանաւեր կը ղրկեն Հնդկաչին, առնելով Ծայր. Արեւելքի խաղիսներէն :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ եւս ուրիշ սենսէքիներ բուռն քարոզութիւն – ներ կը կատարեն, Ապրիլ 28ի ընդհ. գործադուլին յաջողութեան համար :

ՄԱՆՐԷԱԿԱՆ պատերազմի փորձեր պիտի կատարուին Անգլիացիներու կողմէ, Պահամա կղզիներուն մէջ : Ամրողջ նաւ մը բնաւնջարանի վերածուած է : Մանուկ – դէմները պիտի փորձեն թէ ինչ միջոցներ կարելի է ձեռք առնել, եթէ մանրէական պատերազմ մղուի Անգլիոյ դէմ :— Քուպայի կառավարութիւնը բողոքեց այս փորձերուն դէմ, նկատելով որ տեղի կ'ունենան իր երկրին մօտ :

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Համպուրգի մէջ (Գերմանիա) ի ներ – կայութեան երեսուն տարի Հոդինոյ բազմութեան մը տեղի ունեցաւ կէրհարտ Հէխթ եւ Ժազ Հայրապետեանի մրցումը (Եւրոպայի ախոյեանութեան) համար 15×3 : Գերման ոսոխը կէտերու լայն տարբերութեամբ պարտութեան մատնեց Ժազ Հայրապետեանը : Գերմանացին 31 տարեկան է, Հայրապետեան 29 տարեկան : Ս. Զ.

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կամքէին կողմէ խնամով պատրաստուած «Վարդավառը» 9 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Թէաթրը Օլոժի մէջ, հովանաւորութեամբ Ազգ. Մութեան, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան :

Կը հրաւիրուին բոլոր Լիոնահայերը, խնայեցեալ ներկայ ըլլալ, թէ նպաստաբերելու համար եկեղեցւոյ շինութեան եւ թէ ոգեւորուելու վարդաններու հայրենասիրական զգացումներով :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·թադամասի Բաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)

Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆի

Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆիի, ՊԱՏՈՒԻԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

Լիոնի մէջ

Մայիս 2, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Աչխատանքի Սակարանի չքեղ սրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Ազգ. Մութեան եւ մասնակցութեամբ ամբողջ գաղութին :

Մանրամասնութիւնները յայտնուելիք :

×

ՍԷՆՔ ԱՆԹՈՒԱՆի մէջ (Մարսէյլ)

25 Ապրիլ կիրակի

Առաւօտեան պատարագ եւ հոգեհանգիստ : Ս. Թադէոս եկեղեցւոյ մէջ : Կէս օրէն վերջ Սպահանդէս Պար Վիատիւքի մէջ :

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

11 Ապրիլ·— կիրակի Ծաղկազարդի· *ժամը 9·30ին ժամերգութիւն, անդաստան, ուրօրհնէք : Ժամը 10·30ին ճայնաւոր պատարագ : Ժամը 16ին երեկոյեան ժամերգութիւն եւ Դռնբացէք :*

15· Ապրիլ Աւագ Հինգշաբթի ժամը 9·30ին ժամերգութիւն : Ժամը 10·30ին ճայնաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդութիւն : Ժամը 16ին Ոտնլուայի արարողութիւն : Ժամը 20ին ուսումնական ժամերգութիւն :

16 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս. Խաչի :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիէնի հայկական երգչախումբը իր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ Փարիզի հայ գաղութին, որ իւրաքանչիւր եկաւ քաջալերելու կիրակի օրուան Սորպոնի երգահանդէսը, «Ճառաջ»ի խմբագրութեան, «Սիլման – Կոմիտաս » երգչախումբին, Հ. Ց. Դ. « Փոթորիկ » խումբին Պ. Նուպար Յովհաննէսեանի, Օր. Հայկանուշ Թորոսեանին, Պ. Ժիրայր Դատաւորեանի եւ բոլոր անոնց, որոնք աջակցեցան իր ձեռնարկի յաջողութեան :

× Նոյնպէս շնորհակալութիւն հիւրընկալ ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ Վիլֆրանչէն Պ. Սեդրակ Սանճեանի եւ միւս անանուն նուիրատուներուն :

Վիէնի երգչախումբի վարիչ
ՅՈՎՍԷՓ ՎՐԴ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Աւագ Շաբթուան եւ Ս. Ջատկի ծառայութեան արարողութիւնները կը կատարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն :—

Աւագ Հինգշաբթի :— Ցիշատակ ընթրեաց Ս. Պատարագ ժամը 10ին, Երեկոյեան՝ Ոտնլուայ ժամը 16ին, Խաւարում ժամը 19ին :

Աւագ Ուրբաթ :— Կարգ թաղման, սկսը· ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

11 Ապրիլ, կիրակի, Ծաղկազարդ, Ս· պատարագ ժամը 10, Դռնբացէք 4·30 :

13 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ տասն կուսանաց ժամը 4·30ին :

15 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Նախաոճնակ ժամը 8·30ին, Ոտնլուայ եւ խաւարում ժամը 4·30 — 8 :

Պոմոնի Ս· Գր· Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

11 Ապրիլ կիրակի՝ Ծաղկազարդ :

Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7·30 : Պատարագ 10 : Երեկոյին Դռնբացէք 5 :

Աւագ երեքշաբթի յիշատակ կուսանաց ժամը 5ին : :

Աւագ հինգշաբթի :— Ցիշատակ Ընթրեաց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8ին, Պատարագ 10ին : Մանուկներուն հաղորդութիւն :

Երեկոյին Ոտնլուայ ժամը 5ին, Խաւարում 8ին, «Ուր ես, մայր իմ» ողբը պիտի երգեն Պ. Բիւզանդ Վարդերեսեան եւ Տիկին Թամարա Աբրահամեան :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Զորեքշաբթի, ժամը 9ին Քաֆէ Քաւէի վերնասրահը : Պիտի խօսի բանասիրուհի Դր. ԳՈՐԵԱՆ· Նիւթ ունենալով «Ազգային աւանդութիւնները, ուխտագնացութիւնը եւ եկեղեցին Հայաստանի մէջ » :

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Թաղ· Խորհուրդ, Սէնթ Անթուան :— *Ձեր ուղած թերթերը կրնաք առնալ ընկեր Ա. Պետիկեանէ :*

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ.Ց.Դ. Լիոնի Վարանդեան կամքէին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը ճիշդ 20·30ին, 101 Ավընիւ Սաքսի սրճարանի ներքնայարկը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւտ ժամը 10ին, ընդհ. Մանուկի բնակարանը : Կարեւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ռոստոմ» խումբի դասախօսութիւնը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, Ահարոնեան սրահին մէջ : Դասախօս ընկերը Սահակ Տէր Թովմասեան : Նոր Սերունդի անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ իրենց ծնողները :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Արամ Ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 15ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանին ներքնասրահը : Կարեւոր օրակարգ : ա) Նոր վարչութեան ընտրութիւն : բ) Պարահանդէսի հաշուետուութիւն : գ) Ընթացիկ հարցեր :

ԱԶԴ·

Մեր կամքէն անկախ՝ պատճառներով Պանեէօ Քաչանի Նոր Սերունդի ոտնակատարութեան հանդէսին վայրը ստիպուած եղանք փոխել վերջին վայրկեանին, որով չկրցինք ժամանակին իմացնել հասարակութեան : Այս առթիւ կը խնդրենք նախորդ հանդիսավայրէն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Հրանտ Սամուէլ եւ ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ իրենց քեռայրին՝ Արժ· Տ· Մեսրոպ Եհնյ· Օրջանեանի մահուան քառասունքին առթիւ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Ծաղկազարդ, պատարագի ընթացքին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուետուցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ.— Փրէսէօր մը, չարաքը քանի մը օրուան աշխատանքի համար : Լաւ վճարում : Դիմել՝
Pressing, 48 Rue Jeanne d'Arc
Paris (13e)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Տունի մէջ աշխատող գործաւորուհիներ մանուածէա ամառուան հագուստի, սենեկապահի (փենուար), քոքնոյի պլուղ, մեծ չարք (կռանա սեռի) : Ապահով գործ, առիպողաբար ներկայանալ :—
ETS. ORLEANS
170 Rue St. Martin, Paris (3e) (entresol)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

Առաջին անգամ ըլլալով

Թէաթրը տը լա կէթէ Լիբիէի մէջ 17 Մայիս, երկուշաբթի իրիկուն

եւ մասնակցութեամբ վարիպահայ, լա տագոյն ուժերու

ՄԱՆՕՓ.— Ցիշեցէք Ղարաբաղի Մելիքներու պեղեցիկ ներկայացումը, եւ եկէք վերապրելու դարձեալ նոյնքան խնամուած ներկայացում մը :

Տոմսերը ապահովել դրատուներէ Բալտեան (43 ռիւ Ռիչէ), Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ), Գ. Սամուէլ (51 ռիւ Մէօսիէօլը Փրէնս) :

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒԻՄԸ, բոլորիայ ներարտադրութիւններուն *խմ*

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապիւնով պատրաստուած տեսակներ :

Թժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒԻՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (վիթամին) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Համր 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ԱՊՐԻԼ
MARDI
13 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 7344 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 2755

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԵՍ ՉԵՄ ՎԱԽՆԱՐ »

●

Անցեալ երկուշաբթի օր, նախագահ Այզընհաուըը յորդոր կը կարդար իր հայրենակիցներուն, որպէսզի խուճապի չմատնուին, հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու զարհուրելի հեռանկարին առթիւ :

— « Ամէնիճն ալ մտահոգութեան մատնուած են, աչքի առջեւ բերելով կրեմլինի մարդիկը եւ հիւլէական դարաշրջանը : Սպառնալիքներ ամէն կողմէ» :

Ջրածին ռումբը եւ հիւլէական դարը իրենք իրենց սպառնալիք մը չեն մեզի համար : Անոնք սպառնալիք են եթէ նախայարձակը վճռած է գործածել մեզի դէմ : Պէտք է զգուշական միջոցներ ձեռք առնենք այս վտանգին դէմ» :

Այզընհաուըը այս յորդորը կը կարդար երբ իր պատերազմական նախարարը, Ուիլսըն, արդէն պարզած էր երկրորդ ջրածին ռումբին փորձը, որուն ներկայ եղած էր անձամբ, Մարտ 26ին, եւ որուն արդիւնքը կը գոնէր «անհաւատալի» :

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ծանօթ երգիչ Էտտի Ֆիշըը խորապէս ներշնչուելով նախագահին յորդորէն, նոր երգ մը յօրինէր է,— «Ես չեմ վախնար» :

Երգը անմիջապէս արձանագրուելէ վերջ, հաղորդուեր է անթելի վրայ, ի լուր աշխարհի :

Բառերը չունինք աչքի առջեւ : Անշուշտ երգիչն ալ իր ներշնչումը յարմարցուցած է օրուան հովերուն, բարձրացնելու համար ժողովուրդին կորովը :

Այս առթիւ, անշուշտ վտանգուած պիտի ըլլայ, նաեւ, իր երկրին վերազանգութիւնը՝ համայնավիզնէ զէնքերու արտադրութեան տեսակէտով :

Կրնայ ըսած ըլլալ, օրինակ, — «Ունինք զէնքեր հրածին,— Հիւլէական, ջրածին, — Աւելի քան թշնամին — Որ կը սպառնայ մեր երկրին » :

Ամէն պարագայի մէջ, քանի որ երգը սահմանուած է համատարած խուճապը փարատելու, բառեր չեն պակսիր, պայն գտնուելու եւ ինքնավստահութիւն ներշնչելու համար :

Ամերիկեան համակարգը ոճեր ունի ռոնք ամբողջ ճառ մը կ'արժեն :

Այս երկին յօրինումն ալ կ'ապացուցանէ թէ իսկապէս մղձաւանջի մը մատնուած է հանրային կարծիքը, երեւակայելով հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու գործածութեան հետեւանքները :

Ուրեմն, կառավարութիւնները կը փորձեն ինքնավստահութիւն ներշնչել :

Այսպէս, միշտ կը յիշեցնեն թէ այդ զէնքը պիտի գործածուին միայն այն պարագային, երբ հաւանական թշնամի մը յարձակում գործէ :

Ցետոյ, կը բացատրեն թէ որքան շատ ունենան այդ մահացու զէնքերէն, այնքան կը հեռանայ վտանգը : Ուրիշ խօսքով, թշնամին չի համարձակիր նախայարձակում փորձել :

Եւ վերջապէս, կը ջանան ճառերով, երգերով ալ համոզել բազմութիւնները թէ գատապարտուած են ղեկութեան, եթէ ան մնան հիւլէական զէնքերու արտադրութեան մէջ :

«Ես չեմ վախնար» երգելով կ'ուզեն վախցնել թշնամին, որպէսզի առիթ ծանր նառի :

Եւ որովհետեւ թշնամին ինքն ալ ունի նոյն զէնքերը, միեւնոյն ատեն ձեռնարկները կը կատարեն, որպէսզի ձեւ մը դանեն եւ հիւլէական ուժը գործածուի ոչ թէ մարդկութիւնը կործանելու, այլ անոր բարօրութեան ծառայելու համար :

Այն ատեն, «ես չեմ վախնար»ը պիտի դառնայ իրական օրհներգ մը ամբողջ մարդկութեան համար, փարատելով քամնելի մղձաւանջը, հիւլէական թէ ջրածին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

●

ԱՆԳԼԻԱ ՄԻՋԻՆ ՃԱՄԲԱՑ ՄԸ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլըս, Լոնտոն հասաւ կէսգիշերի օր, մասնաւոր օդանաւով մը, պարզելու համար իր կառավարութեան նոր ծրագիրը՝ Հնդկաչինի պատերազմին առթիւ : Եւ կէսգիշերի ալ երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ վարիչներուն հետ, եւ փարիզ կը հասնի այսօր, երեքշաբթի :

Լոնտոն հասած օրն իսկ, անգլ. թերթերը դրեցին թէ արտաքին նախարարը, ի տրն, միշտ կանխահաս համաձայնելով հաւաքական ազդարարութիւն մը ուղղել Ձինաստանի, պիտի առաջարկէ մէջին ճամբայ մը,— այդ ձեռնարկը կատարել՝ երբ ճախողի Ժընեւի խորհրդաժողովը, որուն պիտի մասնակցին նաեւ Մ. Մոլոթիւը եւ Ձինաստան : Ուրիշ խօսքով, Անգլիա պիտի աշխատի համոզել Պ. Տըլըսը՝ զգուշանալ որեւէ ձեռնարկէ որ կրնայ վնասել խորհրդաժողովին յաջողութեան :

Այդ պարագային, Ֆրանսան ալ պիտի կրնայ ազատօրէն բանակցիլ կարմիր Ձինաստանի հետ :

Մանրամասնութիւնները կը պակսին Անգլիոյ մէջ կատարուած խորհրդակցութենէն մասին : Բայց լրագրութիւն է որ արեւմտեան երեք պետութիւնները տարբեր տեսակէտներ ունին այս հարցի մասին : Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռապէս կ'ընդդիմանան ամերիկեան առաջարկին, որ կը նայ ծանր հետեւանքներ ունենալ : Անգլ. դահլիճը անցեալ շաբթու բացառիկ նիստ դումարելով, հետեւեալ եզրակացութեան յանգած է :—

*1· Անգլիա հակառակ կը գտնէ որ Հնդկաչինի համայնավարներուն ձեռքը չէյնայ · — 2· Բայց թէ Անգլիա եւ թէ Մ. Նահանգները կ'ըմբռնեն թէ նոր տագնապ մը կրնայ ծագիլ, եթէ սոխպէն որ Ֆրանսա չարունակէ Հնդկաչինի պատերազմը, առանց ելքը նախատեսելու.— 3· Ֆրանսա, որ կը կռուի եօթը տարիէ ի վեր, երա ւունք ունի բանակցութիւններ կատարելու Ժընեւի մէջ եւ խաղաղութիւն կնքելու լաւագոյն պայմաններով, ինչպէս յայտարարեց Պ. Լանիէլ, Ազգ. Ժողովին առջեւ. — 4· Գոհացուցիչ կարգադրութեան մը յանգելու համար, անշուշտ դիջումներ կը ապատուին երկու կողմերէն : Ֆրանսա կրնայ ընդունիլ խառն կառավարութիւն մը Հնդկաչինի մէջ, համամասնաւորներու մասնակցութեամբ : Արդ, իր դիրքը աւելի կը զօրանայ բանակցութեանց մէջ եւ դիջումները նուազագոյն աստիճանին կ'իջնեն, եթէ արեւմտեան պետութիւնները հաւանին Ազգաժողովին անդամ ընդունիլ կարմիր Ձինաստանը.— 5· եթէ Ձինաստան մերժէ բանաւոր իրաւախոհութիւն մը եւ դնէ այնպիսի պայմաններ որոնք կրնան համամասնաւորներու տերապետութեան ենթարկել Հնդկաչինը, այն ատեն Անգլիա ուրիչ ելք չունի եթէ ոչ միանալ Մ. Նահանգներուն, անհրաժեշտ ձեռնարկները կատարելու համար : Ուրեմն, կա՛մ իրաւախոհութիւն եւ կամ հաւաքական ձեռնարկ : Առաջ մէկը պիտի փորձեն, յետոյ միւսը :

ՏԸԼԸՍ ՄԻԱՅԵԱԼ ՃԱԿԱՏ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԻ

Ուշինկթընէն մեկնած ատեն, Պ. Տըլըս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Այզընհաուըրի հետ, ապա հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.

— Պիտի խորհրդակցիմ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութեանց հետ, կարգ մը իրական խնդիրներու մասին որ կը բախին միացեալ ճակատի յայտնապէս ցանկալի ատեղծումէն, դիմադրելու համար համայնավար նախայարձակման՝ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ : Ինչպէս

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԼՐԱՑՆԵՆՔ ՊԱԿԱՄՆԵՐԸ

Ուրեմն, պարբերաբար պիտի ներկայացնեմ փրանսերէն բառեր, առաջարկելով գտնել անոնց հայերէնը :

Միայն մտքի մարզանք պիտի չըլլայ ձեր ընելիքը, այլ պիտանի աշխատանք, լեզուն նոխացնելու, օրուան պահանջները գոհացնելու համար :

Ահաւասիկ երկու պարզ բառեր, ամենօրեայ կեանքէն :—

Cheminot, postier.

«Երմինօ» կը կոչուին անոնք որ կը բանեցնեն երկաթուղին : Ժողովրդական է բառը, բայց արդէն ընդհանրացած եւ գրականացած : Կազմուած է «շըմէն տը ֆէռ» (երկաթուղի) բառէն :

Թարգմանութեան ատեն կ'ըսենք,— երկաթուղիներու պաշտօնեաները, ծառայողները եւայլն :

Տպտկալի է միշտ կրկնել այս բացատրական ձեւը : Կրնա՞ք բացատրել մէկ բառով :

Ես կ'առաջարկեմ «ուղեվար» · որոշ վերապահութեամբ :

Երեւանի մէջ կ'ըսեն «երկաթուղայիններ» :

Ռուսերէնէ շինուած այլանդակութիւն մը, ինչպէս «բանակայիները»(գինուոր), «ծովայիները» (նաւազ) :

Այնտեղ շատ միտք չեն յոգնեցներ :

Եթէ բառ մը չեն գիտեր կամ չեն ուզեր գործածել, ամբիջապէս կ'իւրացնեն օտար բառը, հարազատ պահելով միայն տառադարձութիւնը :

Այսպէս, «ալպինիզմ» կը գրեն, բառ – բակաբար, անտեսելով «լեռնագնացութիւնը» որ աւելի նիշդ է գիտականօրէն ալ :

Լեռնագնացութիւնը, լեռնարշաւը մի – այն Ալպեան լեռներուն հետ կապ չունի, այլ կը վերաբերի բոլոր լեռներուն :

«Լեռնագնաց»ին հետ ունինք նաեւ «լեռնախոյզ»ը, այլապէս բովանդակալից :

Ամէնիճն ալ ուրախ ենք որ լեռնագնացութիւնը Հայաստանի մէջ ալ կը զարգանայ մէկ տարիէն միւսը :

Արդ, ինչո՞ւ մինչեւ Ալպեանները բարձրանալ բուն բառը գործածելու համար, փոխանակ գրադարան մը հանդիպելու եւ բառարան մը թղթատելու :

Միւս բառը, «փոսթիէ», թղթատարա – կան պաշտօնեան է : Ոչ միայն ցրուիչը կամ հաւաքիչը, այլ բոլորը միասին, իրեւ պաշտօնէութիւն :

Գտէք բառը, միանգամ ընդ միշտ մոռնալով «փոստ»ը, որ բերէ բերան տարածուելով, պատուական «նամակատուփ»ը եւս վերածեր է «փոստարկղ»ի :

Որ եւ է բառ հնարած ատեն, անշուշտ նկատի պիտի ունենաք իմաստը, լեզուական օրէնքները եւ ուրիշ գիտելիքներ :

Միայն թէ՝ խնդրեմ, հնոտի հայկաբանութեան փորձեր չկատարէք, որպէսզի կարելի ըլլայ գործնական եզրակացութեան մը յանգիլ :

Ցետոյ, ամէն լեզուի մէջ ալ շատ մը բառեր յարաբերական արժէք ունին, մօտաւորապէս կը համապատասխանեն բուն իմաստին : Հետեւաբար, ստիպուած չէք տառին կառչելու :

Պատասխաններ կը սպասենք ոչ միայն մեր գաղութէն, այլեւ արտասահմանէն :

ՅԱՀԷ

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳՐԱՒԵՑ « ԻՒՄԱՆԻԹԷ - ՏԻՄԱՆՇ » Ը

Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը կիրակի կէս գիշերին պաշարելով « Իւմանիթէ»ի խմբագրատունը եւ տպարանը, դրաւեց կիրակնօրեայ յաւելուածը, «Իւմանիթէ – Տիմանշ» : Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական գեկոյցը կ'ըսէ թէ թերթը առաջին էջի հինգ սիւնակներուն վրայ անանուն զրուագիր մը հրատարակած էր, հետեւեալ խորագրով.— «Հնդկաչինի մէջ հոսած արեան ամբը կը բարձրանայ Նիւ Եորքի սակարանին մէջ » : Գրուագիրն կը նշած էր նկար մը, որուն համաձայն կառավարութեան պետը Տիէն Պիէնի հերոսներուն արիւնը ամերիկեան հաշուեհեղանին կը մատուցանէր իբրեւ Սէն Սիւի հնձանէն հանուած գինի :

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ ոստիկանները, որոնք նախապէս դիրք բռնած էին տպարանին մէջ, առաջին տպիչ դրաւեցին 115·000 օրինակ : Առտուան ժամը 3ին թերթին վարչութիւնը դադրեցուց տպագրութիւնը : Որ եւ է դէպք չպատահեցաւ :

Միեւնոյն ատեն հեռագիրներ ուղղուած էին պատուոյ, որպէսզի դրաւեն կանուխէն տպուած եւ ըրկուած թերթերը : Մեծ քանակութեամբ դրաւումներ կատարուեցան Մարսէյլի մէջ :

Համայնավար պաշտօնաթերթը երկկ ծանուցանելով դործադութիւնը , կը դրէր թէ կիրակնօրեայ թիւը «առատօրէն տարածուած էր ամէն կողմ, ժողովրդական արտակարգ խանդավառութեան մը մէջ », թէ « կառավարութիւնը կ'ուզէր արգիլել ճշմարտութիւնը Տրլըսի ծրագրի մասին որ կը ձգտի ընդարձակել Հնդկաչինի պատերազմը» եւն. : Այս առթիւ հրատարակած էր նաեւ կեդր · կոմիտէին յայտարարութիւնը :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ՀՆԱՐԻՒԶ, Օկիւստ Լիւմիէռ, մեռաւ Լիոնի մէջ : 92տարեկան էր : Իր եղբայրը, Լուի Լիւմիէռ, որ մեռաւ 1948ին, նոյնպէս մեծ դիտնական մըն էր եւ իրապէս նպաստած էր այս դիւտին յաջողութեան :

ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ
ՊԱՂՏԱՏԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԻՆ ՄԷՋ

★

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ Տիգրիսի ջուրերը հեղհեղուկ կ'իջնեն : Գետը սրընթաց կը հոսի քաղաքին մէջէն, բայց վտանգաւոր չէ : Եարթէն կիրակի լսանալու դիշերը խուճապ մը ծագեցաւ Վէդիրիէ կոչուած ազնուապետական թաղին մէջ : Մարդկային ծով մը խուժած էր փոխադրութեան միջոցներուն վրայ, եւ ոստիկանութիւնը հազիւ կրնար զսպել : Քննութիւն բացուած է, ստուգուելու համար այս խուճապին պատճառները :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հայկական թաղին մէջ, որ երրեք վտանգի ենթակայ չէ, բնակիչները կարծեր էին թէ թումբը պիտի քանդուի : Ոստիկանութիւնը կը ջանայ փարատել այս վախերը եւ ճշդել երկիւղալի պրոյցներուն աղբիւրը : Շատեր խուճապահար տարբերու չարամտութեան կը վերագրեն այս իրարանցումը :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ
ՊԵԼՃԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի օր երեք ընտրութիւններ կատարուեցան Պելճիոյ մէջ, մասնակցութեամբ 5·800·000 քուէարկուներու : Առաջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ չարաչար պարտուած է քրիստոնեայ իմբակցութիւնը, կորսնցնելով իր մեծամասնութիւնը : Գլխաւոր յաղթականն է ընկերվարական կուսակցութիւնը, որուն առաջնորդը, նախկին վարչապետ Սփաք, յայտարարեց թէ իրենց դլխաւոր նպատակը իրականացած է : Քրիստոնեաները չահած էին 101, 280 քուէ, այսինքն 39 առ 100, մինչդեռ 1950ին ստացած էին քուէներու 47 առ հարիւրը : Մեծ յաջողութիւն չահած էին նաեւ ազատականները : Կը կարծուի թէ նոր դահլիճը պիտի կազմուի ընկերվարական – ազատական անդամներէ : Համայնավարներն ալ յաջողած են :

ըսաւ նախագահ Այդընհաուըր վերջին լրագրական ասուլիսի մը մէջ, այդ չրջանը չատ կարեւոր է իր բնակչութեամբ, տնտեսական աղբիւրներով եւ ռազմավարական տեսակէտով։ Այսօր նախայարձակ ուժերը իրենց ճիգը կեդրոնացուցած են Տիէն Պիէնի վրայ,— Հնդկաչինի մէկ չառաջացեալ կէտը ուր աղատութեան պաշտպանները կը կռուին ասրատիւելի պայմաններու մէջ, քաջութեամբ մը որ հիացում կը պատճառէ բոլոր ազատ մարդոց։ Բայց վտանգը սահմանափակ չէ, այլ կը դպչի հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ արեւմտեան Խաղաղականի չատ մը ազգերու կենսական չահերուն, մէջն ըլլալով Փիլիպպիններ, Աւստրալիան եւ Նոր Զելանտան որոնց հետ ապահովութեան դաշինքներ ունինք։ Մեր կառավարութիւնը կը կարծէ թէ եթէ բոլոր ազատ եւ վտանգուած ազգերը միանան ապառնալիքին դէմ, կարելի պիտի ըլլայ վարատել զայն։ Համայնավարական համակարգութիւնը իր լայն աղբիւրներով կրնայ յաջողութիւն ներ չահիլ կատր կատր կլանելով ազատութիւնը։ Բայց խնդիրը կը տարբերի, եթէ միանանք։ մեր նպատակը չէ չարուճակել կռիւները։ Այդ միացումը կատարեալ հակակշռութիւն կը պահանջէ։ Այդ ա – ռաջադրութեամբ է որ Լոնտոն եւ Փարիզ կ'երթան։ Պ. Պիտօ, Պ. Իտըն եւ ես ինքս Պերլինի մէջ համաձայնեցանք ժողով մը դումարել Ժընեւի մէջ, քննելու համար Քորէայի եւ Հնդկաչինի խաղաղութեան խնդիրը։ Այժմ անհրաժեչտ է որ երեքս միացնենք մեր ուժերը, անհրաժեչտ պայմաններն ստեղծելու համար, որպէսզի այդ խորհրդաժողովը ազատութեան կորուստ չբերէ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ, այլ պահպանէ զայն խաղաղութեամբ եւ արդարութեամբ։ Իմ ուղեւորութեանս նպատակն է խաղաղութիւն բերել դիմում դօրութեամբ »։

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.Զ.Մ. ԺՈՂՈՎԸ արձակուրդ ստացաւ մինչեւ Մայիս 4։

ՑՈՒՆԱՄՏԱՆԻ դահլիճը ամբողջովին վերակազմուեցաւ։ Վարչապետը, մաուր չալ փափաղոս, չաբաթ օր պահանջած էր 26 նախարարներէն եւ խորհրդականներէն որպէսզի հրաժարին։ Նոր դահլիճէն դուրս ձգուած են անգլիական [illegible] նախարարները։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ կը հեռ[illegible] թէ ֆրանսական ուժերը յարձակում կատարելով յաջողեցան ազատել պաշարուած զօրամաս մը։— Փարիզ եկաւ Հնդկաչինի կայսրը, Պաօ Տայ։

ՎՐԱՍՏԱՆԻ մէջ մաքրապարծումները կը չարունակուին անդադար։ Թիֆլիսի անթիւը կը ծանուցանէ թէ պաչտօնանկ եղած է առողջապահական նախարարը։

ԻՐԱՆԻ նախկին վարչապետը, Տոքթ. Մոսատեղ, դժուարութեամբ դատարան առաջնորդուեցաւ չաբաթ օր։ Կուլար, կը պոռար եւ կ'ըսէր թէ ծոմ պիտի պահէ մինչեւ որ մեռնի։ Դատախազը հեղնութեամբ դիտել տուաւ թէ ամբաստանեալը առատ անուչեղէն եւ չոքոլա կերած, ինչպէս եւ դեղեր առած է։ Հարցաքննութեան առեն պահ մը փղձկելով յայտարարեց։— « Ես միչտ հաւատարիմ եղած եմ Շահին, երբեք միտք չունէի զայն տապալելու »։ Ընդհ. դատախազը « դուս ճան» պոռալ երեսին եւ սպառնալ դատին վերաքննութիւնը կատարել դռնփակ։

ԹԵՀՐԱՆ հասան քարիւղի միջազգային ընկերութեանց 22 ներկայացուցիչները, համաձայնութիւն մը կնքելու եւ Ազատատնի նաւթահորերը բանեցնելու համար։

ՄԱՌԵՇԱԼ Թիթօ չերմ ընդունելութիւն դատ Թուրքիոյ մէջ, ուր գացած է պետական մը մասին բանակցելու համար։

ԳՆԴԱՄԱՂԻ մրցումի մը մէջ Ֆրանսական խումբը Անգլիացիներուն չաղթեց երեքի դէմ 11 կէտով (բըկպի), բայց իտալացիներէն պարտուեցաւ մէկի դէմ 3ով (ֆութպոլ)։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Բացառիկ թատերական ներկայացում Մուրատեան վարժարանի աչակերտներու կողմէն, կազմակերպուած Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղէն։ Ապրիլ 25ին։

Կը ներկայացուի՝ ԱՆԻԾԵԱԼԸ

Ընտանեկան առամ երեք արար եւ հինգ պատկեր։

LES DIABLES ROUGES
Comedie en un acte de Denechau P.
LA FAUSSE MONNAIE
Comedie en un acte de d'Hervilliez G.

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍՓԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե.Բաղամասի Բաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)
Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ
Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻի, ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՓԱՏՕՆԸ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մայիս 2, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Աչխատանքի Սակարանի չքեղ սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Ազգ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ ամբողջ գաղութին։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

×

Սէնթ Անթուանի մէջ (Մարսէյլ)
25 Ապրիլ Կիրակի

Առաւօտուն պատարագ եւ հոգեհանգիստ։ Ս. Թաղէոս եկեղեցւոյ մէջ։ Կէս օրէն վերջ Սգահանդէս Պար Վիատիւքի մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Չաթիկ, ժամը 21էն մինչեւ լոյս Օթէլ սը լա Փլաժի (Սան-պաթիէ) սրահներուն մէջ։

Պատուական նախագահութեամբ Պ. Պ. ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Միութեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր սեղանները, դիմելով Պաո Ռաֆֆի,
47, Rue des Dominicaines
Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.
Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.
Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ. Մ. Ը. Ծ. անդամներուն մօտ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը բեմադրութեամբ՝ Ա. Զաքրեպեանի, կը ներկայացնէ Գ. Իփէկեանի՝
« ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ »
(Դիւցազնավէպ 3 արար, 3 պատկ.)
Սէն Շամոն, Ապրիլ 24ին։
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Սերաստիոյ Մուրատ Ռեա.ի Մարսէյլի նորակազմ մասնաճիւղի վարչութիւնը, իր այս երկրորդ հրաւէր – կոչով, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, Սերաստացի բոլոր հայրենակիցները, առանց սեռի եւ դաւանանքի խտրութեան։

Հայրենակիցներ, Մուրատ Ռեասմնա – սիրացը զուտ բարեգործական կազմակերպութիւն մըն է, ու իր գլխաւոր նպատակն է, Սերաստացի չքաւոր պատանիներու տալ տարմիկ դաստիարակութիւն մը։

Այդ նպատակին իրագործման համար է, որ կը հրաւիրենք անդամ եւ ոչ անդամ Սերաստացի մեր բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 19 Ապրիլ Բ.։ (Չաթիկ Բ. օրը) կէսօրէ հաք ժամը 2·30ին, Պաո տիւ Կոպի սրահին մէջ, 7 Պուլվար տ'Ալթէն, Մարսէյլ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱԻԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵԻ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Աւագ չաբթուան եւ Ս. Զատկի տօնական տարութեան արարողութիւնները կը կատարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն։—

Աւագ Հինգչաբթի։— Ցիչատակ ընթրեաց Ս. Պատարագ ժամը 10ին, երեկոյեան՝ Ոտնլուայ ժամը 16ին, Խաւարում ժամը 19ին։

Աւագ Ուրբաթ։— Կարգ Թաղման, սկզբ. ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

13 Ապրիլ, Աւագ երեքչաբթի, Ցիչատակ տասն կուսանաց ժամը 4·30ին։

15 Ապրիլ, Աւագ Հինգչաբթի, Նախատօնակ ժամը 8·30ին, Ոտնլուայ եւ խաւարում ժամը 4·30 — 8։

Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ երեքչաբթի յիչատակ Կուսանաց ժամը 5ին։։

Աւագ Հինգչաբթի։— Ցիչատակ Ընթրեաց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8ին, Պատարագ 10ին։ Մանուկներուն հաղորդութիւն։

Երեկոյին Ոտնլուայ ժամը 5ին, Խաւարում 8ին, «Ուր ես, մայր իմ» ողբը պիտի երգեն Պ. Բիւզանդ Վարդերեսեան եւ Տիկին Թամարա Աբրահամեան։

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ *ԱՊՐԻԼ* 1954

15· Ապրիլ Աւագ Հինգչաբթի ժամը 9·30ին ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդութիւն։ Ժամը 16ին Ոտնլուայի արարողութիւն։ Ժամը 20ին աւարման ժամերգութիւն։

16 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս. Խաչի։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ, ժամը 9ին ֆռանկ ֆռանէլի վերնասրահը։ Պիտի խօսի բանաստեղծ Գ.Ր. ԴՈՐԵԱՆ Նիւթ ունենալով «Ազգային աւանդութիւնները, ուխտագնացութիւնը եւ եկեղեցին Հայաստանի մէջ»։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փլէյելի մէջ։

8 Rue Daru, Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիւփառէֆ, Պռամսէ, Տվօռաֆ, Չէրէփնինէ, Ռախմանինօֆէ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետ, Ռ. Մելիքեանէ, Արամ Խաչատուրեանէ, Տ. Ղազարեանէ, Գ. Ալէքշահէ, Օ. Տուրեանէ եւ վ. Սարգսեանէ։

Դաչնակով կ'ընկերանայ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ։

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) դրասուններէն նաեւ Սալ Փլէյել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը — Մօտ է Զատիկը
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար — Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար։

Լաւագոյն ՉԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Երէ թիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցիանկիւնէն թարմ ՉԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ։

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոնպիտի դտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուչեղէններ։

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱեԻ ԻՒՂՈՎ ՉԷՕՐԵԿ ՋԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՋ

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Ցառաջի վերիվերադրական 9րդ տարին։ կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ փութան վերանորոգել իրենց բաժանորդագրութիւնը առանց սպասելու մասնաւոր նամակներու։

Սկսած ենք դադրեցնել այն բաժանորդագրութիւնները, որոնք անվճար կը մնան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մեր դիմումներուն։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. ԲԱՖՖԻ խումբի ժողովը այս չորեքչաբթի ժամը 20·45ին Քափէ տը լա Մէրլի տը Սէն Սիւլփիս։

ԱՆԻԼԻՈ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Ազամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս չորեքչաբթի ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՆԱՑԻՐԻ, Պէյրութ.— Հինգ թիւերը մնային ստացանք (25–29)։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց վարժարանի եւ բիւտասարդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրիոիզ Փարքին տեսի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ. Տան մէջ։ Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը անխտիր։ Վարչութիւն

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւրոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւորապէս փրանսահայութեան լուսաւորութեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժտուած պետական վարժարաններու իրաւունքներով։

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ. մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրեվէի եւ Պաքալորէայի պետական քննութիւններուն, երկու երրորդի յաջողութեամբ։

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տարեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, երէ տարիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն։ Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջականերէ։

Դասարաններէն եւ օտար երկիրներէն եկողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ։

Արձանագրութիւնները բացուած են, դիմել ուղղակի Տեսչութեան։

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
43, Rue Richer, Paris (9e)
Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Ստացած ենք հետեւեալ նորութիւնները.—

Արտատանութիւններ Դմբէքեանէն եւ Օր. Սէբէնկիւլեանէ։ Ժողովրդական ամէն տեսակի մեներգներ՝ օրիորդներ Պիւլպիւլեանէ, Այտա Ագնուորէ, Շահէ Պէնկեանէ, Անժել վարժապետեանէ, Տիկ. Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոնեանէ եւ Տիկին Գարագաշէ։

Նոյնպէս Աչխատութեանի «Գայիանէ» պալէն, ամբողջութեամբ։ Ազազարեանի, Մեսրոմեանցի, Պարթեւեանի երգասիրները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արեւելեան երգերը, արեւելեան կտորներ Պոլսէն եւ Լոնտոնէն։ Աթէնքէն հասած են յունական տիսքեր։

Այցելեցէք եւ ձայնագրի վրայ մտիկ ըրէք մեր տիսքերը։ Գոհ պիտի մնաք։

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒԻ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար բակի մէջ։
Դիմել Կանաչեան,
30, Rue Vignon (Madeleine)
Tèl. OPE. 26 - 10

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ԱՊՐԻԼ
MARDI
13 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7344 30e ANNEE

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2755

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԵՍ ՉԵՄ ՎԱԽՆԱՐ »

Անցեալ երկուշաբթի օր, նախագահ Ա.-ը ընդհատուելը յորդորը կը կարդար իր հայրենակիցներուն, որպէսզի խուճապի չմատնուին, հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու զարհուրելի հեռանկարին առթիւ :

— « Ամէնիմն ալ մտահոգութեան մատնուած ենք, աչքի առջեւ բերելով կրեմլինի մարդիկը եւ հիւլէական դարաշրջանը : Սպառնալիքներ ամէն կողմէ» :

Ջրածին ռումբը եւ հիւլէական դարը իրենք իրենց սպառնալիք մը չեն մեզի համար : Անոնք սպառնալիք են եթէ նախապարծակը վճռած է գործածել մեզի դէմ : Պէտք է զգուշական միջոցներ ձեռք առնենք այս վտանգին դէմ» :

Ա.-ը յորդորը այս յորդորը կը կարդար երբ իր պատերազմական նախարարը, Ուիլսըն, արդէն պարզած էր երկրորդ ջրածին ռումբին փորձը, որուն նկարագրած էր անձամբ, Մարտ 26ին, եւ որուն արդիւնքը կը զանէր «անհաւատալի» :

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ծանօթ երգիչ Խաի Ֆիշըը խորապէս ներշնչուելով նախագահին յորդորէն, նոր երգ մը յօրինէր է,— «Ես չեմ վախնար» :

Երգը անմիջապէս արձանագրուելով, հաղորդուեր է անթելի վրայ, ի լուր աշխարհի :

Բառերը չունինք աչքի առջեւ : Անշուշտ երգիչն ալ իր ներշնչումը յարմարցուցած է օրուան հովերուն, բարձրացնելու համար ժողովուրդին կորովը :

Այս առթիւ, անշուշտ փառաբանած պիտի ըլլայ, նաեւ, իր երկրին գերադասութիւնը՝ համայնաջինջ զէնքերու արտադրութեան տեսակէտով :

Կրնայ ըսած ըլլալ, օրինակ, — «Ունինք զէնքեր հրածին,— Հիւլէական, ջրածին, — Աւելի քան թշնամին — Որ կը սպառնայ մեր երկրին » :

Ամէն պարագայի մէջ, քանի որ երգը սահմանուած է համատարած խուճապը փարատելու, բառեր չեն պակսիր, զայն դադնուորելու եւ ինքնավստահութիւն ներշնչելու համար :

Ամերիկեան ռամիկօրէնը ոճեր ունի ռոնք ամբողջ ճառ մը կ'արժէն :

Այս երգին յօրինումն ալ կ'ապացուցանէ թէ իսկապէս մղձաւանջի մը մատնուած է հանրային կարծիքը, երեւակայելով հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու գործածութեան հետեւանքները :

Ուրեմն, կառավարութիւնները կը փորձեն ինքնավստահութիւն ներշնչել :

Այսպէս, միշտ կը յիշեցնեն թէ այդ զէնքը պիտի գործածուին միայն այն ատեն, երբ հաւանական թշնամի մը յարձակում գործէ :

Յետոյ, կը բացատրեն թէ որքան շատ ունենան այդ մահացու զէնքերէն, այնքան կը հեռանայ վտանգը : Ուրիշ խօսքով, թշնամին չի համարձակիր նախայարձակում փորձել :

Եւ վերջապէս, կը ջանան ճառերով, երգերով ալ համոզել բազմութիւնները թէ դատապարտուած են դերութեան, եթէ նահ մնան հիւլէական զէնքերու արտադրութեան մէջ :

«Ես չեմ վախնար» երգելով կ'ուզեն վախցնել թշնամին, որպէսզի տեղը ծանր նստի :

Եւ որովհետեւ թշնամին ինքն ալ ունի նոյն զէնքերը, միեւնոյն ատեն ձեռնարկները կը կատարեն, որպէսզի ձեւ մը դտնեն եւ հիւլէական ուժը գործածուի ոչ թէ մարդկութիւնը կործանելու, այլ անոր բարօրութեան ծառայելու համար :

Այն ատեն, «ես չեմ վախնար»ը պիտի դառնայ իրական օրհներգ մը ամբողջ մարդկութեան համար, փարատելով քամոնելի մղձաւանջը, հիւլէական թէ ջրածին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

ԱՆԳԼԻԱ ՄԻՋԻՆ ՁԱՄԲԱՑ ՄԸ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլըս, Լոնտոն հասաւ կէսգիշերի օր, մասնաւոր օդանաւով մը, պարզելու համար իր կառավարութեան նոր ծրագիրը՝ Հնդկաչինի պատերազմին առթիւ : Երէկ ալ երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ վարիչներուն հետ, եւ Փարիզ կը հասնի այսօր, երեքշաբթի :

Լոնտոն հասած օրն իսկ, անգլ. թերթերը զբաղեցին թէ արտաքին նախարարը, ի յայտնի, միշտ կանխահաս համարելով հաւաքական աղաղակութիւն մը ուղղել Զինաստանի, պիտի առաջարկէ միջին ճամբայ մը,— այդ ձեռնարկը կատարել՝ երբ ձախողի Ժընեւի խորհրդաժողովը, որուն պիտի մասնակցին նաեւ Մ. Մոլոթիւնը եւ Զինաստան : Ուրիշ խօսքով, Անգլիա պիտի աշխատի համոզել Պ. Տըլըսը՝ զգուշանալ որեւէ ձեռնարկէ որ կրնայ վնասել խորհրդաժողովին յաջողութեան : Այդ պարագային, Ֆրանսան ալ պիտի կրնայ ազատօրէն բանակցիլ կարմիր Զինաստանի հետ :

Մանրամասնութիւններ կը պակսին Անգլիոյ մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց մասին : Բայց իրողութիւն է որ ատենէն ի վեր պետութիւնները տարբեր տեսակէտներ ունին այս հարցի մասին : Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռապէս կ'ընդդիմանան ամերիկեան առաջարկին, որ կը նայ ծանր հետեւանքներ ունենալ : Անգլ. դահլիճը անցեալ շաբթու բացառիկ նիստ դումարելով, հետեւեալ եզրակացութեան յանգած է :—

1· Անգլիա էական կը դտնէ որ Հնդկաչինի համայնավարներուն ձեռքը չիյնայ . — 2· Բայց թէ Անգլիա եւ թէ Մ. Նահանգները կ'ըմբռնեն թէ նոր տապնակ մը կրնայ ծագիլ, եթէ սակայն որ Ֆրանսա չարունակէ Հնդկաչինի պատերազմը, առանց ելքը նախատեսելու.— 3· Ֆրանսա, որ կը կռուի եօթը տարիէ ի վեր, իրաւունք ունի բանակցութիւններ կատարելու Ժընեւի մէջ եւ խաղաղութիւն կնքելու լաւագոյն պայմաններով, ինչպէս յայտարարեց Պ. Լանիէլ, Ազգ. ժողովին առջեւ.— 4· Գոհացուցիչ կարգադրութեան մը յանգելու համար, անշուշտ դիմումներ կը ապատուին երկու կողմերէն : Ֆրանսա կրնայ ընդունիլ խառն կառավարութիւն մը Հնդկաչինի մէջ, համայնավարներու մասնակցութեամբ : Արդ, իր դիրքը աւելի կը զօրանայ բանակցութեանց մէջ եւ դիմումները նուազագոյն աստիճանին կ'իջնեն, եթէ արեւմտեան պետութիւնները հաւանին Ազգաժողովին անդամ ընդունիլ կարմիր Զինաստանը.— 5· Եթէ Զինաստան մերժէ բանաւոր իրաւախոհութիւն մը եւ դնէ այնպիսի պայմաններ որոնք կրնան համայնավարներու տիրապետութեան ենթարկել Հնդկաչինը, այն ատեն Անգլիա ուրիշ ելք չունի եթէ ոչ միանալ Մ. Նահանգներուն, անհրաժեշտ ձեռնարկները կատարելու համար : Ուրեմն, կա՛մ իրաւախոհութիւն եւ կամ հաւաքական ձեռնարկ : Առաջ մէկը պիտի փորձեն, յետոյ միւսը :

ՏՐԼԸՍ ՄԻԱՅԵԱԼ ՁԱԿԱՏ ԿՐ ՊԱՀԱՆՋԷ

Ուշադրութիւնէն մեկնած ատեն, Պ. Տըլըս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Այզընհաուրրի հետ, ապա հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.

— Պիտի խորհրդակցիմ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութեանց հետ, կարդ մը իրական խնդիրներու մասին որ կը բխին միացեալ ճակատի յայտնապէս ցանկալի ստեղծումէն, դիմադրելու համար համայնավար նախայարձակման՝ հարաւ-արեւելեան Ասիոյ մէջ : Ինչպէս

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼՐԱՑՆԵՆՔ ՊԱԿԱՄՆԵՐԸ

Ուրեմն, պարբերաբար պիտի ներկայացնեմ փրանսերէն բառեր, առաջարկելով գտնել անոնց հայերէնը :

Միայն մտքի մարզանք պիտի չըլլայ ձեր ընելիքը, այլ պիտանի աշխատանք, լեզուն ճոխացնելու, օրուան պահանջները գոհացնելու համար :

Ահաւասիկ երկու պարզ բառեր, ամերիկեան օրերէ կեանքէն :—

Cheminot, postier.

«Շրմինիօ» կը կոչուին անոնք որ կը բանեցնեն երկաթուղին : Ժողովրդական է բառը, բայց արդէն ընդհանրացած եւ գրականացած : Կազմուած է «շրմէն տը ֆէռ» (երկաթուղի) բառէն :

Թարգմանութեան ատեն կ'ըսենք,— երկաթուղիներու պաշտօնեաները, ծառայողները եւայլն :

Տաղտկալի է միշտ կրկնել այս բացատրական ձեւը : Կրնա՞ք բացատրել մէկ բառով :

Ես կ'առաջարկեմ «ուղեվար» · որոշ վերապահութեամբ :

Երեւանի մէջ կ'ըսեն «երկաթուղային» ներ» :

Ռուսերէնէ շինուած այլանդակութիւն մը, ինչպէս «բանակայիններ»(զինուոր), «ծովայիններ» (նաւազ) :

Այնտեղ շատ միտք չեն յոգնեցներ :

Եթէ բառ մը չեն գիտեր կամ չեն ուզեր գործածել, անմիջապէս կ'իւրացնեն օտար բառ, հարազատ պահելով միայն տառադարձութիւնը :

Այսպէս, «ալպինիզմ» կը գրեն, քառակարար, անտեսելով «լեռնագնացութիւնը» որ աւելի ճիշդ է գիտականօրէն ալ :

Լեռնագնացութիւնը, լեռնարշաւը միայն Ալպեան լեռներուն հետ կապ չունի, այլ կը վերաբերի բոլոր լեռներուն :

«Լեռնագնաց»ին հետ ունինք նաեւ «լեռնախոյզ»ը, այլապէս բովանդակալից :

Ամէնիմս ալ ուրախ ենք որ լեռնագնացութիւնը Հայաստանի մէջ ալ կը զարգանայ մէկ տարիէն միւսը :

Արդ, ինչո՞ւ մինչեւ Ալպեանները քարձրանալ բուն բառը գործածելու համար, փոխանակ գրադարան մը հանդիպելու եւ բառարան մը թղթատելու :

Միւս բառը, «փոսքիէ», թղթատարկան պաշտօնեան է : Ոչ միայն գրուիչը կամ հաւաքիչը, այլ բոլորը միասին, իրենց պաշտօնէութիւն :

Դժբէ բառը, միանգամ ընդ միշտ մոռնալով «փոստ»ը, որ բերնէ բերան տարածուելով, պատուական «նամակատուփ»ը եւս վերածեր է «փոստարկղ»ի :

Որ եւ է բառ հնարած ատեն, անշուշտ նկատի պիտի ունենանք իմաստը, լեզուական օրէնքները եւ ուրիշ գիտելիքներ :

Միայն թէ՝ խնդրեմ, հնոտի հայկաբանութեան փորձեր չկատարէք, որպէսզի կարելի ըլլայ գործնական եզրակացութեան մը յանգիլ :

Յետոյ, ամէն լեզուի մէջ ալ շատ մը բառեր յարաբերական արժէք ունին, մօտաւորապէս կը համապատասխանեն բուն իմաստին : Հետեւաբար, ստիպուած չէք տառին կառչելու :

Պատասխանատուներ կը սպասենք ոչ միայն մեր գաղութէն, այլեւ արտասահմանէն :

ՎԱՀԷ

ՀՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳՐԱՒԵՑ « ԻՄԱՆԻԹԷ - ՏԻՄԱՆԾ » Ը

Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը կիրակի կէս գիշերին պաշարելով « Իմանիթէ»ի խմբագրատունը եւ տպարանը, գրաւեց կիրակնօրեայ յատկածը, « Իմանիթէ – Տիմանշ» : Այս առթիւ հրատարակած պաշտօնական գեկոյցը կ'ըսէ թէ թերթը առաջին էջի հինգ սիւնակներուն վրայ անանուն գրութիւն մը հրատարակած էր, հետեւեալ խորագրով.— « Հնդկաչինի մէջ հոսած արեան սակը կը բարձրանայ Նիւ Եորքի սակարանին մէջ » : Գրութեան կցուած էր նկար մը, որուն համաձայն կառավարութեան պետը Տիէն Պիէնի հերոսներուն արիւնը ամերիկեան հաշուեսեղանին կը մատուցանէր իբրեւ Սէն Սիթի հնձանէն հանուած գինի :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ոստիկանները, որոնք նախապէս դիրք բռնած էին տպարանին մէջ, առաջին առթիւ գրաւեցին 115·000 օրինակ : Առտուան ժամը 3ին թերթին վաճառքը դադրեցուց ապագրութիւնը : Որ եւ է դէպք չպատահեցաւ :

Միեւնոյն ատեն հեռագիրներ ուղղուած էին գաւառ, որպէսզի գրաւեն կանուխէն տպուած եւ դիրկուած թերթերը : Մեծ քանակութեամբ գրաւումներ կատարուեցան Մարսէյլի մէջ :

Համայնավար պաշտօնաթերթը երէկ ծանուցանելով դործողութիւնը , կը գրէր թէ կիրակնօրեայ թիւը «առաուն տարածուած էր ամէն կողմ, ժողովրդական արտակարգ խանդավառութեան մը մէջ », թէ « կառավարութիւնը կ'ուզէր արգիլել ճշմարտութիւնը Տըլըսի ծրագրի մասին որ կը ձգտի ընդարձակել Հնդկաչինի պատերազմը» եւն. : Այս առթիւ հրատարակած էր նաեւ կեղծ · Կոմիտէին յայտարարութիւնը :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի ՀՆԱՐԻՔԸ, Օկիւստ Լիմիէռ, մեռաւ Լիոնի մէջ : 92տարեկան էր : Իր եղբայրը, Լուի Լիւմիէռ, որ մեռաւ 1948ին, նոյնպէս մեծ դիտնական մըն էր եւ իրապէս նպաստած էր այս դիւտին յաջողութեան :

ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ

ՊԱՂՏԱՏԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԻՆ ՄԷՋ

★

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ Տիգրիսի ջուրերը հեղհեղուկ կ'իջնեն : Գետը սըրթաց կը հոսի քաղաքին մէջ, բայց վտանգաւոր չէ : Շաբաթէն կիրակի լուսնալոյսի գիշերը խուճապ մը ծագեցաւ Վէզիրիէ կոչուած աղնուապետական թաղին մէջ : Մարդկային ծով մը խուժած էր փոխադրութեան միջոցներուն վրայ, եւ ոտքի կանուխքնին հաղիւ կրնար գտնել : Քննութիւն բացուած է, ստուգուելու համար այս խուճապին պատճառները :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հայկական թաղին մէջ , որ երբեք վտանգի ենթակայ չէ , բնակիչները կարծեր էին թէ թումբը պիտի քանդուի : Ոստիկանութիւնը կը ջանայ փարատել այս վախերը եւ ճշդել երկիւղալի զրոյցներուն աղբիւրը : Շատեր խառնվարար տարբերու չափամասնութեան կը վերագրեն այս իրարանցումը :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՊԵԼՃԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի օր երեք ընտրութիւններ կատարուեցան Պելճիոյ մէջ, մասնակցութեամբ 5·800·000 քուէարկուներու : Առաջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ չարաչար պարտուած է քրիստոնեայ համակցութիւնը, կորնչնելով իր մեծամասնութիւնը : Գլխաւոր յաղթականն է ընկերվարական կուսակցութիւնը, որուն առաջնորդը, նախկին վարչապետ Սփաք, յայտարարեց թէ իրենց դլխաւոր նպատակը իրականացած է : Քրիստոնեաները չահած էին 101, 280 քուէ, այսինքն 39 առ 100, մինչդեռ 1950ին ստացած էին քուէներու 47 առ հարիւրը : Մեծ յաջողութիւն չահած էին նաեւ ազատականները : Կը կարծուի թէ նոր դահլիճը պիտի կազմուի ընկերվարական – ազատական անդամներէ : Համայնավարներն ալ յառաջխաղացած են :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·Թաղամասի Բաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)

Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻՆ, ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՅԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մայիս 2, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Աչ – խատանքի Սակարանի չքեղ սրահին մէջ։

Նախաճեռնութեամբ Լիոնի Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ ամբողջ գաղութին։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

×

Սէնթ Անթուանի մէջ (Մարսէյլ)

25 Ապրիլ Կիրակի

Առաւօտուն պատարագ եւ հոգեհան – դիստ։ Ս· Թաղէոս եկեղեցւոյ մէջ։ Կէս օրէն վերջ Սգահանդէս Պար Վիատուքի մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·-Ի ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21–էն մինչեւ լոյս Օթէլ տը լա Փլաժ (Սա – պաթիէ) սրահներուն մէջ։

Պատուական նախագահութեամբ Պ· Պ· ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Միութեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր սեղանները, դիմելով Պատ Ռաֆֆի ,

47, Rue des Dominicaines

Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.

Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.

Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ· Մ· Ը· Մ·ի անդամներուն մօտ ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը բեմադրութեամբ՝ Մ· Ղազարիպեանի, կը ներկայացնէ Գ· Իփէկեանի՝

« ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄՒՐԱՄ »

(Դիւցազներգութիւն 3 արար, 3 պատկ·)

Սէն Շամոն, Ապրիլ 24ին ։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Սեբաստիոյ Մուրատ Ռաս·ի Մարսէյլի նորակազմ մասնաճիւղի վարչութիւնը, իր այս երկրորդ հրաւէր – կոչով, ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ, Սեբաստացի բոլոր հայրենակիցները, առանց սեռի եւ դաւանանքի խտրութեան ։

Հայրենակիցնե՛ր, Մուրատ Ռաստմնա – սիրացը դուռ բարեգործական կազմակերպութիւն մըն է, ու իր ղլխաւոր նպատակն է, Սեբաստացի չքաւոր պատանիներու տալ տոհմիկ դաստիարակութիւն մը ։

Այդ նպատակին իրագործման համար է, որ կը հրաւիրենք անդամ եւ ոչ անդամ Սեբաստացի մեր բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ ընդհ· ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 19 Ապրիլ Բ·ի (Զատկի Բ· օրը) կէսօրէ հաք ժամը 2·30ին, Պատ տիւ կլոպի սրահին մէջ, 7 Պուլվար տ'Աքէն, Մարսէյլ ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ

ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Աւագ Շաբթուան եւ Ս· Զատկի ծիսական տարութեան արարողութիւնները կը կատարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն ։—

Աւագ Հինգշաբթի ։— Ցիշատակ ընթրեաց Ս· Պատարագ ժամը 10ին, Երեկոյեան՝ Ոտնլուայ ժամը 16ին, Խաւարում ժամը 19ին ։

Աւագ Ուրբաթ ։— Կարգ Թաղման, սկզբ· ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

13 *Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ տասն կուսանաց ժամը 4·30ին ։*

15 *Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Նախատօնակ ժամը 8·30ին, Ոտնլուայ եւ խաւարում ժամը 4·30 — 8 ։*

Պոմոնի Ս· Գր· Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ երեքշաբթի յիշատակ կուսանաց ժամը 5ին ։:

Աւագ Հինգշաբթի ։— Ցիշատակ Ընթրեաց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8ին, Պատարագ 10ին ։ Մանուկներուն համար ։

Երեկոյին Ոտնլուայ ժամը 5ին, Խաւարում 8ին, «Ուր ես, մայր իմ» ողբը պիտի երգեն Պ· Բիւզանդ Վարդերեսեան եւ Տիկին Թամարա Արսլանեան ։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

15· *Ապրիլ Աւագ Հինգշաբթի ժամը 9·30ին ժամերգութիւն ։ Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդութիւն ։ Ժամը 16ին Ոտնլուայի արարողութիւն ։ Ժամը 20ին աւարման ժամերգութիւն ։*

16 *Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30–ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս· Խաչի ։*

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Չորեքշաբթի , ժամը 9ին Քաֆէ Քառէի վերնասրահը։ Պիտի խօսի բանաստեղծ Դ·Ր· ԳՈՐԵԱՆ· Նիւթ ունենալով «Ազգային աւանդութիւնները, ուխտապահպանութիւնը եւ եկեղեցին Հայաստանի մէջ »։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փլէյէլի մէջ ։

8 Rue Daru, Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիւ – փառէի, Պոռմսէ, Տվօռաճէ, Չերէփնինէ, Ռախմանինօֆէ, Մուսորգսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ· Մելիքեանէ, Արամ Խաչատուրեանէ, Տ· Ղազարեանէ, Գ· Ալէքշահէ, Օ· Տուրեանէ եւ վ։ Սարգսեանէ ։

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ ։

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) դրատուներէն նաեւ Սալ Փլէյէլ ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար

Մօտ է Զատիկը ·
Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար ։

Լաւագոյն ՁԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ բիւր մոռնաք, Թրէվիզ փողոցիանկիւնէն բարմ ՁԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ ։

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոնպիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ ։

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ՁԷՕՐԵԿ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՋ

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ ՎԵՐՋԱՑԱԻ

Յառաջի վերնատաբակման 9րդ տարին ։ Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ փութան վերանորոգել իրենց բաժանորդագրութիւնը առանց սպասելու մասնաւոր նամակներու ։

Սկսած ենք դադրեցնել այն բաժանորդագրութիւնները, որոնց անվճար կը մնան մէկ տարիէ ի վեր, հակառակ մեր դիմումներուն ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Յ· Դ· ՐԱՖՖԻ խումբի ժողովը այս Չորեքշաբթի ժամը 20·45ին Քաֆէ տը լա Մէրի տը Սէն Սիւլփիս ։

ԱՆԻԼԻՒ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ ։— Հ· Յ· Դ· Արամ Ենթախումբէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի ընկերները այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին ։ Կատարեալ օրակարգ ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՆԱՅԻՐԻ, Պէյրութ ։— Հինգ թիւերը մխին առացանք (25–29) ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց վարժարանի եւ բխտասարդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրփուհի Փարբինի տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ· Տան մէջ։ Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը անխտիր ։ Վարչութիւն

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւրոպայի հայ գաղութին, եւ մասնաւորապէս փրանսահայութեան լուսաւորութեան կեդրոն հաստատութիւնն է, օժտուած պետական վարժարանային իրաւունքներով ։

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ, իր ազգ· մքնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն, բարոյական առողջ կրթութիւն, կը պատրաստէ զանոնք Պրեվէի եւ Պաճալորէայի պետական քննութիւններուն, երկու երրորդի յաջողութեամբ ։

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տարեկանէն մինչեւ 15 տարեկան, եթէ տարիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն ։ Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջականերէ ։

Գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն եւ կողմերը պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ ։

Արձանագրութիւնները բացուած են, դիմել ուղղակի Տեսչութեան ։

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ՀՐ· ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, Paris (9e)

Tél. PRO 25 - 46 R.C.No. 46325

Սառյած ենք հետեւեալ նորութիւնները ։–

Արտասանութիւններ Դմբէքեանէն եւ Օր· Սէրէնկիւլեանէ ։ Ժողովրդական աւէն տեսակի մեներգներ՝ օրհնդներ Պիւլպիւլեանէ, Այտա Ագճաւորէ, Շաֆէ Պէնկեանէ, Անժել Վարժապետեանէ, Տիկ· Սիւզանէ, Քնարիկ Զորպաճեանէ, Սիմոնեանէ եւ Տիկին Գարագաշէ ։

Նոյնպէս Խաչատուրեանի «Գայեանէ» պալէն, ամբողջութեամբ ։ Ազգագրեանի , Մեսումենոյ, Պարթեւեանի երգախումբները, ուսի Հրանդի հայկական եւ արեւելեան երգերը, արեւելեան կտորներ Պոլսէն եւ Լոնտոնէն ։ Աթէնքէն հասած են յունական տիսքեր ։

Այցելեցէք եւ ճայնապրի վրայ մտիկ ըրէք մեր տիսքերը ։ Գոհ պիտի մնաք ։

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար Բակի մէջ ։

Դիմել Կանաչեան ,

30, Rue Vignon (Madeleine)

Tèl. OPE. 26 - 10

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

բաւ նախագահ Այդընհաուըր վերջին լրագրական ասուլիսի մը մէջ, այդ չրջանը չատ կարեւոր է իր բնակչութեամբ , տնտեսական աղբիւրներով եւ ռազմագիտական դիրքով ։ Այսօր նախայարձակ ուժերը իրենց ճիգը կեդրոնացուցած են Տիէն Պիէնի վրայ ,— Հնդկաչինի մէկ յառաջացեալ կէտը ուր ազատութեան պաշտպանները կը կռուին սարսափելի պայմաններու մէջ , քաջութեամբ մը որ հիացում կը պատճառէ բոլոր ազատ մարդոց ։ Բայց վտանգը սահմանափակ չէ , այլ կը դպչի հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ արեւմտեան Խաղաղականի չատ մը աղգերու կենսական չահերուն , մէջն ըլլալով Փիլիպէ – պեաննները, Աւստրալիան եւ Նոր Զելանտան որոնց հետ ապահովութեան դաշինքներ ունինք ։ Մեր կառավարութիւնը կը կարծէ թէ եթէ բոլոր ազատ եւ վտանգուած ազգերը միանան ապառնալիքին դէմ , կարելի պիտի ըլլայ վարատեալ զայն ։ Համայնավարական խմբակցութիւնը իր լայն աղբիւրներով կրնայ յաջողութիւն – ներ չահիլ կտոր կտոր կլանելով ազատութիւնը ։ Բայց խնդիրը կը տարբերի , եթէ միանանք · մեր նպատակը չէ չարունակել կռիւները ։ Այդ միացումը կատարեալ հասկացողութիւն կը պահանջէ ։ Այդ ա – ռաջադրութեամբ է որ Լոնտոն եւ Փարիզ կ'երթան ։ Պ· Պիտօ , Պ· Իտըն եւ ես ինքս Պերլինի մէջ համաձայնեցանք ժողով մը դումարել Ժընեւի մէջ, քննելու համար Քորէայի եւ Հնդկաչինի խաղաղութեան խնդիրը ։ Այժմ անհրաժեշտ է որ երեք միացնենք մեր ուժերը, անհրաժեշտ պայմաններն ստեղծելու համար, որպէսզի այդ խորհրդաժողովը ազատութեան կորուստ չբերէ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ, այլ պահպանէ զայն խաղաղութեամբ եւ արդարութեամբ ։ Իմ ուղեւորութեանս նպատակն է խաղաղութիւն բերել դինու զօրութեամբ » ։

ՁԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ՋԳ· ԺՈՂՈՎԸ արձակուրդ ատացաւ մինչեւ Մայիս 4 ։

ԳՈՒՆԱՄՏԱՆԻ դահլիճը ամբողջովին վերակազմուեցաւ ։ Վարչատեսը, մտաե – շալ Փափաղոս , չաբաթ օր պահանջած էր 26 նախարարներէն եւ խորհրդականներէն որպէսզի հրաժարին ։ Նոր դահլիճէն դուրս ձգուած են ուղեկիցները եւ ներքին նախարարները ։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Ֆրանսական ուժերը յարձակում կատարելով յաջողեցան ազատել պաշարուած զօրամաս մը ։— Փարիզ եկաւ Հնդկաչինի կայսրը, Պաո Տայ ։

ՎՐԱՍՏԱՆԻ մէջ մաքրադործումները կը չարունակուին անընդհատ ։ Թիֆլիսի անթելը կը ծանուցանէ թէ պաշտօնանկ եղած է առողջապահական նախարարը ։

ԻՐԱՆԻ նախկին վարչապետը, Տոքթ· Մոսատեղ, դժուարութեամբ դատարան առաջնորդուեցաւ չաբաթ օր ։ Կուլար , կը պռատր եւ կ'ըսէր թէ ծոմ պիտի պահէ մինչեւ որ մեռնի ։ Դատախազը հեղնութեամբ դիտել տուաւ թէ ամբաստանեալը առատ անուշեղէն եւ չոքոլա կերած , ինչպէս եւ դեղերը առած է ։ Հարցաքննութեան առեն պահ մը փղձկելով յայտարարեց ։— « Ես միշտ հաւատարիմ եղած եմ Շահին , երբեք միտք չունէի զայն տապալելու» ։ Ընդհ· դատախազը « դատա – ճան» պռատց երեսին եւ ապառնաց դատին վերաքննութիւնը կատարել դռնփակ ։

ԹԵՀՐԱՆ հասան քարիւղի միջազգային ընկերութեանց 22 ներկայացուցիչները, համաձայնութիւն մը կնքելու եւ Ապատանի նաւթահորերը բանեցնելու համար ։

ՄԱՌԵՇԱԼ Թիթօ չերմ ընդունելութիւն դտաւ Թուրքիոյ մէջ, ուր դացած է պետական մը մասին բանակցելու համար ։

ԴՆԴԱՄԱՂԻ մրցումի մը մէջ ֆրանսական խումբը Անգլիացիներուն յաղթեց երեքի դէմ 11 կէտով (բրկպի), բայց ի – տալացիներէն պարտուեցաւ մէկի դէմ 3ով (ֆութպոլ) ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Բացառիկ թատերական ներկայացում Մուրատեան վարժարանի աշակերտներու կողմէն, կազմակերպուած Նախկին Սանուց Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղէն ։ Ապրիլ 25ին ։

Կը ներկայացուի՝ ԱՆԻՇԵԱԼԸ

Ընտանեկան տատմ երեք արար եւ հինգ պատկեր ։

LES DIABLES ROUGES
Comedie en un acte de Denechau P.
LA FAUSSE MONNAIE
Comedie en un acte de d'Hervilliez G.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ԱՊՐԻԼ
•
MERCREDI
14 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7345 — 30e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2756

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Ընտրական պայքարը հետզհետէ կը սաստկանայ Թուրքիոյ մէջ :

Քուէարկութիւնը պիտի կատարուի Մայիսի առաջին շաբթուան : Բայց արդէն իսկ արտակարգ երեւոյթներ կը պարզուին :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, աւելի քան 14·000 թեկնածու – ներ ներկայացած են 540 աթոռի համար :

Հրապարակին վրայ կ'երեւան երեք մեծ ասպիսները,—

1· Դեմոկրատ, *որ ջախջախիչ յաղթանակ մը չահեցաւ 1950ին եւ կը յուսայ նորէն մնալ իշխանութեան գլուխ :*

2· Հալ, Մ· Քեմալի հիմնած կուսակցութիւնը, *որ մենաշնորհութեան վերածած էր իշխանութիւնը , մինչեւ 1950 :*

3· Միլլէթ, *երկրին խմբակցութիւն մը, որ անցեալ տարի ահագին աղմուկ հանեց, իր յետադիմական դործունէութեամբ :*

Քանի ընտրութեան օրերը կը մօտենան, այնքան կը դունատուրուին պայքարի եղանակները : Ոչ դրամ կը պակսի , ոչ ալ հնարամտութիւն, ամբոխին վրայ ազդելու համար :

Թերթերը կը պրեն թէ «Հալքը» սաստ օդանաւ վարձած է, քարոզչութիւններ կատարելու համար : Անթելն ալ անընդհատ կը բանի :

Անշուշտ Դեմոկրատ կուսակցութիւնը շատ աւելի լայն միջոցներ ունի, չնորհիւ իր քառամեայ իշխանութեան, որ իրեն ապահովեց ամուր դիրք՝ ներքին թէ արտաքին ճակատի վրայ :

Իր օրով էր որ ամերիկեան օգնութիւնը դարձաւ մշտահոս աղբիւր մը, զարկ տալու համար երկրին վերազինման եւ տնտեսութեան :

Դարձեալ իր օրով Թուրքիան ընդունեցաւ Ատլանտեան դաշինքին մէջ :

Անդարա ինքզինքը ապահով չէր զդար Անդլիոյ եւ Ֆրանսայի վնասկցութեամբ եւ Մ· Նահանդներուն գործօն ակցութեամբ : Ցամաւորէն ոչնեցաւ, Ատլանտեան դաշինքին երաշխիքն ալ ապահովելու համար : Եւ ի վերջոյ յաջողեցաւ , Յունաստանի հետ միասին :

Թուրքիոյ համար երբեք պատեհութիւնները չեն պակսիր , ճնշում բանեցնելու , ի հարկին «չանթաժ»ներ փորձելու համար :

Մանաւանդ որ , սահմանէն անդին ուրիշ ուժ մը, Մ· Միութիւնը, միշտ պատրաստ է վերահաստատելու երբեմնի սերտակցող գործակցութիւնը : Ապացոյց՝ 1953 Մայիս 30ի անխուսափելի նահանջը, որով կը յայտնէր , յանուն Հայաստանի եւ Վրաստանի, թէ հողային պահանջներ չունին Թուրքիայէն ...

Դեմոկրատները ուրիշ յաջողութիւն մը չահեցան քաղաքական դետնի վրայ , ապահովելով Յունաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ գործակցութիւնը :

Կնքուած համաձայնութիւնը առաւելապէս անտեսական է , բայց կրնայ ի վերջոյ յանգիլ կատարեալ պինակցութեան մը, քանի որ երեք երկիրներուն սպայակոյտները արդէն քննած են փոխադարձ օդնութեան եղանակները, իսկ մասնակցող Թիթօ այժմ Թուրքիա կը գտնուի :

Ձեղալ Պայարի միամեայ պաշտօնը Մ· Նահանդներուն մէջ՝ աւելի օրագուց Դեմոկրատ կուսակցութեան դիրքը :

Ամերիկացիները արքայական ընդունելութիւն մը սարքած էին ի պատիւ հիւրին, որ անշուշտ չարժանկարի աստղերը դիտելու գացած չէր :

Եւ ահաւասիկ վրդովիչ զրոյց մը Սուրիոյ Թերթերուն մէջ.— Իրրեւ թէ Ձեղալ Պայար առաջարկեր է Խաքէնհաէրուհի կցել Հալէպը, եւ Ամերիկացիները խոստացեր են (վերապահութեամբ) :

Ձիշդ է որ ախորժակը ուտելով կը բացուի ... Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՀՐԱՏԱՊ ԽՆԴԻՐԸ

•

ԻՏԼՆ ԵՒ ՏԼԼԸՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱՒ ԵՆ

Մ· Նահանդներու արտաքին նախարարը, Պ· Ֆ· Տլլըս Լոնտոնէն փարիզ հասաւ երէկ, երկքայթի, Ֆրանսական կառավարութեան հետ ալ խորհրդակցելու համար :

Վերջին լուրերու համաձայն, որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ Անգլիոյ մէջ , իրեւ հետեւանք Պ· Պ· Իտընի եւ Տլլըսի խորհրդակցութեանց : Երկու երկիրներուն տեսակէտները մեծապէս մօտեցած են իրարու : Կը հաստատուի թէ երկու նախարարները յաջողած են դալի համաձայնութեան մը յանդիլ՝ Հնդկաչինի մասին : Պ· Իտըն սկզբունքով ընդունած է որ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարուի , որպէս դի Հնդկաչին կարմիրներուն ձեռքը չերթայ : Եւ սակայն , բացատրած է թէ Անգլիոյ դինուորական մասնագէտները անմիջական վտանգ մը չեն տեսներ եւ թէ միացեալ ձեռնարկը կարելի է յետաձգել մինչեւ Ժընեւի ժողովին դումարումը (26 ապրիլ) : Տլլըս ալ իր կարդին ընդունած է անգլիական (եւ Ֆրանսական) տեսակէտը, — առ այժմ չընել որեւէ բան որ կրնայ վնասել Չինաստանի հետ կատարուելիք բանակցութեան , Ժընեւի մէջ : Անգլիոյ արտաքին նախարարը միեւնոյն ատեն տրամադիր կ'երեւայ ապահովութեան դաշնագիր մը կնքելու համար — արեւելեան Ասիոյ մասին, աւելի վերջը :

Երկու նախարարներուն առաջին տեսակցութիւնը կարճ տեւեց , ժամը 16էն 18 : Երկրորդ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան Ջրչիլի , որ հրաւիրած էր նաեւ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը : Անգլիոյ աշխատաւորական – ները վճռապէս հակառակ են որեւէ ապդարարութիւն ուղղելու Չինաստանի , Ժընեւի ժողովէն առաջ : Տլլըսի հետ կատարուած խորհրդակցութեանց առեն , Անգլիոյ ներկայացուցիչները բացատրած են թէ Ֆրանսական կառավարութեան բռնելիք դիրքը կրնայ վճռական դեր կատարել հաւաքական ձեռնարկի մը հարցին մէջ :

Երկու նախարարները քննած են նաեւ Ցորդանանի եւ Իսրայէլի միջեւ ծագած միջադէպը : Հին դաշնադրի մը համաձայն, Անգլիա պարտաւոր է օդնել Ցորդանանի , պատերազմի մը պարագային , հետեւաբար կ'ուզէ ճնշում բանեցնել երկու երկիրներուն վրայ , որպէսզի աւելի չծանրացնեն կացութիւնը :

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուած էր Բ·օր , նախագահութեամբ Պ· Ռընէ Քոթիի , քննելու համար Անգլիոյ նոր յանձնառութիւնները՝ Եւրոպայի միացեալ բանակին հանդէպ :

Կ'ըսուի թէ Պ· Իտըն այսօր չորեքշաբթի , մանրամասնութիւններ պիտի հաղորդէ այդ յանձնառութեանց կամ երաշխիքներու մասին : Առ այժմ խիստ գաղտնապահութիւն կը տիրէ քաղաքական շրջանակներու մէջ : Անգլիոյ երեսփ· ժողովին Բ·· օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը հաստատեց թէ Ատլանտեան խորհուրդին բրիտանական պատուիրակը ցաւ յայտնած է մասնակցիլ Փրէհնի ծանօթ յայտարարութեան առթիւ : Անգլ· կառավարութիւնը միշտ այն տեսակէտն ունի թէ միացեալ բանակը դաշինքը ամէնէն նպատակայարմար ծրագիրն է , Գերմանիոյ զինեալ ուժերը Արեւմուտքի պաշտպանութեան դանգին միացնելու համար :

Արտաքին նախարարը իր յայտարարութեան մէջ պիտի բացատրէ թէ Մեծն Բրիտանիա մինչ նոր դիջումներ կատարած է , ընդառաջ երթալով Ֆրանսայի տեսակէտին : Կը կարծուի թէ անգլիական զօրամասի մը պիտի դրուի Եւրոպայի միացեալ բանակի սպայակոյտին ուղղակի հրամանատարութեան տակ , զօրագունդ մը որ ետ պիտի չառնուի , առանց նախապէս խորհրդակցելու :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՄԻԱՑՆ 23 ՀՈԳԻ

Միջին Ֆրանսայի շէն գաղութներէն մէկը վերջերս վերաբացաւ իր հայերէնի դասընթացքը, որ դադրած էր քանի մը տարիէ ի վեր : Կը հետեւէին 70–75 աշակերտներ :

Թղթակից մը կը գրէ , այս առթիւ .— Դաղութը կը բաղկանայ 660 հոգիէ : Վերաբացման առթիւ , հրաւիրած էինք նաեւ ծնողները : Ներկայ էին միայն *քսաներեք հոգի* :

Քանի մը տարի առաջ , նոր եւ փառաւոր դպրոց մը շինուեցաւ Պոլսոյ թաղերէն Ֆէրիւոյիի մէջ :

Երէկ հասած պոլսահայ թերթերէն կ'իմանամ թէ այս տարի աշակերտներու թիւը հասած է 550ի :

Կը նշանակէ թէ մօտաւորապէս այդքան ծնողներ կը հետաքրքրուին իրենց զաւակներուն դաստիարակութեամբ :

Այն ալ երկրի մը մէջ ուր ամէն մարդ իր շուրէն կը վախնայ :

Իրենց զաւակները դպրոց դրկելով , այդ ծնողները անշուշտ ծանր զոհողութիւններ կը ստանձնեն :

Այնտեղ ալ դժուար կը նարուի ապրուստը , ինչպէս ամէն տեղ :

Ի՞նչ բացառիկ զոհողութիւն կր պահանջէ շաբաթօրեայ դասընթացք մը :

Եւ յետոյ , այդքան ծանր յոգնութի՞ւն է ներկայ ըլլալ ծնողական ժողովի մը : Մասնակցիլ բազմութեամբ , մօտէն հետեւիլ ընթերցումի , թելադրութիւններ ընել , պարտականութիւններ ստանձնել :

Երբեմ սիրտ չունիմ դաս տալու մէկուն միւսին : Գիտեմ ըլլալիք առարկութիւներն ալ , — միջավայրը փոխուած է , ժամանակ չունիմ ...

Ի վերջոյ ինչո՞վ կը կ'ոգեւորուին այս պատուարժան ծնողները , երբ իրենց հոգեհատորներուն հայերէն դաստիարակութեան խնդիրն անգամ բան չի խօսիր իրենց ոչ սրտին , ոչ ալ մտքին :

Միայն 23 հոգի վեց հարիւր վաթսուն հոգիներ զաղութէ մը : Թերեւս աւելի պակաս՝ յաջորդ ժողովի մը :

Ատոր երկու անգամը կարելի է գտնել որեւէ սրճարանի մէջ :

Այսպէ՞ս էիք երէկ , ձեր հայրենի գիւղերուն մէջ , ուր անադդող անպակաս էր տարին տասներկու ամիս :

Քանի մը տարի ալ այսպէս , եւ ձեր բնատնիկան անդորրութիւնն անգամ պիտի խանգարուի , անջրպետ մը բանալով հիներուն եւ նորերուն միջեւ :

Օրինակնե՞ր կը պակսին , Փարիզէն մինչեւ Մարսէյլ :

Դասընթացք ունիք : Միութիւններ եւ յարաբերութիւններ կան : Պատեհութիւններ՝ կարելին փրկելու :

Ի՞նչ կը պակսի ձեր ամենօրեայ վարչելիքէն , եթէ շաբաթը քանի մը ժամ ալ յատկացնէք ձեր զաւակներուն ... հայացման :

Վ.Ա.Հ.

ՕԿԻՒՍ ԼԻՒՄԻԷՌ

★

Օկիւստ Լիւմիէռ , որուն մահը ծանուցած էինք երէկ , եւ եղբայրը՝ Լուի յաջողցան միացեալ ուժերով եւ տաղանդով շինել մեքենաներ որոնց սկզբունքներով այսօր ալ կը շինուին չարժանկարի դործիքները :

Մինչեւ 1948 Լուի Լիւմիէռ առանձին կ'ընէր դիւտերը , իսկ Օկիւստ ծանօթ էր իրրեւ կենսաբան եւ բժշկական հետազօտիչ :

Երբ Լուի մեռաւ , Օկիւստ յայտնեց թէ երկուքը միասին աշխատած էին :

Օկիւստ ծնած էր Պըզանսոնի մէջ , Ջուիցերիոյ սահմանին վրայ , 1862 Օգոստոս 19ին : Թէեւ բժշկութիւն կ'ուսանէր , բայց կ'աշխատէր իր եղբօրը հետ իրենց հօր փոքրիկ մութ սենեակին մէջ : Ի վերջոյ մութ սենեակը վերածեցին չարժանկարի մեծ գործարանի մը :

Երեք տարի հաք Ամերիկացի Թոմաս Էտիսըն հնարեց վերարտադրելու դիւտը յաջորդական լուսանկարներով : Լուի եւ Օկիւստ իրենց լուսանկարչական գործի – քով յաջողեցան առաջին անդամ բանալ չարժանկարի թատրոն մը : Մինչեւ իսկ այսօրուան վերջին արհեստագիտութիւնը հիմնուած է երկու եղբայրներու դիւտին վրայ :

Անոնց դեկավարութեամբ առաջին չարժանկարի ներկայացումը կատարուեցաւ Փարիզ մէն մը էր «Ջրոցը ջրուած» :

Երբ երկու եղբայրները կատարելագործեցին իրենց դիւտը , Օկիւստ բժշկութեան վերադարձաւ եւ անկէ վերջ իր կեանքի մեծ մասը նուիրեց բժշկական հետազոտութեանց : Ականաւոր կենսաբան մը եդաւ եւ կարդ մը բժշկական դիւտեր ըրաւ , բազմաթիւ գիրքեր գրեց վիթխարիններու , մանրէաբանութեան եւ բուսաբանութեան մասին : Պատուոյ Լեդէոնի ասպետ էր :

Լիոնի Օթէլ Տիէօ հիւանդանոցին մէջ ան հիմնեց իր ծախքով չողաքննութեան (ռատիօկրաֆի) սպասարկութիւն մը : Իրրեւ աշխատակից եւ օգնական ունէր սուչչաչեա Պեռառի , հաստատեց մորթային վէրքերու ապաքինման դրութիւնը :

Ան յեղաշրջում մը յառաջ բերաւ մին – չեւ այն ատեն ընդունուած ախտաբանական երեւոյթներու մասին : Շնորհիւ Լիւմիէռի այսօր կը դարմանուին չատ մը հիւանդութիւններ որոնք անդարմանելի կը նկատուէին :

Որքան դիւտուն էր , նոյնքան ալ բարեպաշտ : Օգնութեան կը հասնէր թշուառներուն : Իր հաստատած բուժարանին մէջ կը դարմանուէին հիւծախտի եւ խլիրդի ծանրադոյն դէպքերը :

ԸՆԴՀ. ՋՕՐԱՇԱՐԺ ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԷՋ

Հնդկաչինի ազդայնական կառավարութիւնը որոշեց ամբողջական զօրաշարժ մը կատարել մայիս 15էն առաջ , զէնքի տակ առնելով 21 – 25 տարեկանները :

Այդ կառավարութիւնը այժմ հարիւր հազար կանոնաւոր զինուոր ունի ռազմադաշտին վրայ : Նոր զինուորագրութեան չնորհիւ կը յուսան 140–150·000 զինուոր եւս աւելցնել : Միւս բոլոր զինուորները , եւ կամաւորներն ալ հաշուելով , ընդհ· թիւը պիտի հասնի կէս միլիոնի :

Վերջին լուրերու համաձայն , կռիւները կատաղօրէն կը չարունակուին Տիէն Պիէնի բերդին առջեւ : Գիրկընդխառն կռիւներ ալ տեղի կ'ունենան , դանակներով , սուրերով եւ սուիններով : Ըմբռնամարտները նոր պրոհ մը կատարելին բերդին դէմ , բայց չկրցան իրենց նպատակին հասնիլ : Ֆրանսացիները կը պահեն իրենց դրաւած դիրքերը : Երկու կողմերն ալ ծանր կորուստներ կրեցին :

.....

ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ծանր արկած մը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 3ին , երբ Թրքական Արք օդանաւը Անդարայէն Ատանա կ'երթար : Քանի ճամբորդներէն եւ հինդ օդաչուներէն ոչ մէկը փրկուեցաւ : Զոհերուն մէջ են Թուրքիոյ զինուցիական կուսակցութեան նախագահը , Րէմզի Օղուչարդլ , Պոլսոյ երեսփոխան Սալմոն Ասաթօ , ինչպէս եւ հայ ճարտարապետ Քարլօ Այվազեան , փրոֆ· Աբգը եւ ուրիշ երեւելիներ :

ԼԱՑՆԱՄԻՏ ԸԼԼԱՆՔ

●

Առօրեայ մեր յարաբերութեանց ըն–թացքին յաճախ կը հանդիպինք նեղ–միտ ու կասկածոտ անձերու :

Ամէն խօսակցի մէջ հակառակորդ մը կամ ընդդիմախօս մը տեսնող, ամէն անձի մէջ դաւադիր մը կամ թշնամի մը փընտռող մէկը հիւանդագին հոգի մը կը կրէ :

Կասկածամտութիւնը արդիւնք է ընդ–հանրապէս ծայրայեղ դիւրազգացութեան եւ անձնակեդրոն ապրումներու :

Կարելի չէ ապատել, որ մեզ ազմկահա–րող բոլոր մարդիկ խորհին կամ ղէմ մեզի պէս :

Կան զուարթախօս, սակաւախօս, լռակեաց կամ վերապահ անձեր :

Ընկերային կեանքի մէջ անոնցմէ իւրա–քանչիւրը ուրոյն հոգեբանութեան մը տա–տալայտիչն է :

Շատ անգամ, մեր կարդին, վերապահ դտնուած ենք մենք եւս անոնց հանդէպ, որոնք նուազ ջերմ հոգի ունին, ու կ'ապ–րին իրենց փղոսկրէ աշտարակին մէջ :

Բայց երբ դիպուածը կամ պարագաները այնպէս դասաւորուած են որ կապեր հաս–տատենք նման անձերու հետ, հաստատած ենք մեր առաջին տպաւորութեանց սխալ ըլլալը :

Լայնախոհութեան պակասն է ընդհան–րապէս, որ կը մղէ մեզ մարդոց մասին ա–րագ եւ հապճեպ կարծիքներ կազմելու, փոխելու համար յանկարծ դանդաղ, երբ փոխուած են պայմանները ու մենք առիթ ունեցած ենք դէմքերը աւելի մօտէն ճանչնալու :

Լայնախոհութիւնը հոգեկան բարեմաս–նութիւն մըն է, որ կ'ենթադրէ սառն դա–տողութիւն եւ անկողմնակալ կշիռ :

Լայնախոհ մէկը առաջին իսկ բողէին կարծիք կամ տեսակէտ չի յայտներ իր շուրջիններուն մասին :

Դիտել, ուսումնասիրել, քննել ու յետոյ եզրակացութիւն հանել, առաքինութիւն մըն է, որ կը պակսի շատերուն :

Առիթ ընկերային կեանքի մէջ աւելորդ տաղտուկ եւ յուզում պատճառող շատ մը ցաւեր ու լսի բաներ :

Արագ տպաւորութեանց տակ գործող շատեր, հետագային դղջացեր են իրենց հապճեպ եզրակացութեանց համար :

Առիթ առածը որ կ'ըսէ .

Շատ մի սիրեր առել կայ. շատ մի ա–տեր, սիրել կայ :

Այսինքն. յաճախ չափէն աւելի կը սի–րենք մեզ հետ յարաբերողները, առանց նախապէս լաւ մը ճանչնալու իրենց նկա–րագիրը կամ դիրենք, ու փոխադարձ, կը յայտնենք աննպատակ կարծիքներ ուրիշ – ներու համար զոր օր մը հանդամանօրէն ճանչնալով, հարկադրուած կը փոխենք մեր տեսակէտը :

Քանի քանի սիրեր խորտակուեր են պարզ այն պատճառով, որ մեր կարծիք – ներուն մէջ եղած ենք խիստ ու դաժան, երբ պէտք էինք ըլլալ, ընդհակառակն , աւելի մեղմ ու լրջախոհ :

Առաջին տպաւորութիւնները որքան ալ խոր, միշտ ուղիղ չեն ըլլար :

Կան տպաւորութիւններ որ կազմած ենք մեր մէկ սրտնեղ վայրկեանին, երբ ու – րիշներ այդ պահուն ապրած են եղեր հո–գեկան այլ ձեւի տրամադրութիւններու մէջ :

Եթէ կորուստ մը ունեցած ենք մենք , կամ վատ լուր մը տխուր աղդեցութիւն դործեր է մեր վրայ, (որմէ տեղեկութիւն չունին ուրիշները ու կը զուարթաբանեն) , ապա ուրեմն սխալ է ենթադրել, թէ այդ վայրկեանին անոնք մեզ կը հեղնէին կամ կը մնայինն անտարբեր մեզ խոցող ցաւի մը նկատմամբ :

Կասկածամտութեան իրրեւ հետեւանք , խորտակուած են շատ մը բարեկամու – թիւններ , ու լայնախոհութեան իրրեւ ար–դիւնք, անթակաբիծօրէն իրարու կապուած են ուրիշ հոգիներ :

Կասկածը վատ ուսուիչն է : Լայնախոհու–թիւնը հոգիները իրարու միացնող ու մե–ծացնող բարեմասնութիւն մը :

Կեանքի մէջ որքան թիւրիմացութիւն – ներ պիտի խնայուէին, եթէ մարդիկ ըլ – լային հանդէպ իրարու նուազ կասկածոտ ու աւելի լայնախոհ :

Լայնախոհ մէկը ինքնըստինքեան ներո – դամիտ հոգի մը կը կրէ :

Ան չի փորձեր ակամայ դործուած սխա–լի մը մէջ ուրիշներու դիտումն ու դաւա–դրութիւնը տեսնելու :

Կը քննէ հարցերը եւ դէպքերը սառնա–րիւնօրէն ու կը յանդի լրիւ կամ ամբող – ջական եզրակացութիւններու :

Այս եզրակացութիւնները կ'ըլլան ընդ–հանրապէս առողջ ու չիտակ . բարերար ու կազդուրիչ :

Կասկածամտութեան առաջ բերածը կիրք ու վէճ է . լայնախոհութեան արդա–սիքը՝ հաշտարար ոգի ու ներողամտու – թիւն :

Կասկածոտը հոգեպէս տառապող հի – ւանդ մըն է . լայնախոհը հոգեպէս առողջ եւ կենսուրախ անձ մը :

Առաջինը ընկերութեան մէջ վէճեր, ու թիւրիմացութիւններ կը ստեղծէ, երկ – րորդը առաջքն կ'առնէ անհամակացողու – թեանց ու ամուլ վէճերու :

Կասկածոտը իր անձին վնասող անձնա–թշնամի մըն է, լայնամիտը զուարթու – թեան մէջ իր հոգին պարուրող սիրտ մը :

Ընկերային կեանքը առաջին տեսակի տխպարներով կը տառապի պարզապէս , մինչ վերջին տեսակի հոգիներ ամենօրեայ կոչունքի կը վերածեն անդամ խոնարհ երդիքներու տակ յարդարուած սեղան – ները :

Կեանքը առաջիններով պիտի դառնար անտանելի, վերջիններն է որ քիչ մը զուարթութիւն կը խառնեն առաջիններու մեղ մատուցուած դառնութեան բաժակ – ներուն :

Կը թուի թէ ժողովուրդի մը քաղաքա – կան կեանքը որոշ չափով ապդած պէտք է ըլլայ դինք բաղկացնող անհատներու հո–գեկան կառոյցին վրայ :

Հետաքրքրական մը երեւան հանէր հատանօրէն այս մարդին մէջ, չահեկան նորութիւնները :

Ընդունինք, որ դասախօսականութիւնը իր տեղը ունի մեր նկարագրին մաս կազմող այս տարրերէն մէկուն կամ միւսին մէջ :

Տղաք լայնամտութեան առաջին դասերը պէտք է սառնան ընտանիքին մէջ :

Դպրոցը իր հերթին, պէտք է դոնէ ա – ռիթներ, վարժեցնելու փոքրերը լայնա – միտ ըլլալու :

Հապճեպ եզրակացութիւններ հանել դործն է անարդարատատ անձերու :

Այն որ արդարութեան դգացումը ունի ու կ'ուզէ հետու մնալ իր խղճմտանքը խոցող արագ դատումներէ կամ վճիռնե – րէ, պարտի ըլլալ լրջախոհ եւ լայնամիտ :

Հարցերը եւ անձերը դիտել իրենց զա – նազան կողմերէն ու յետոյ վճիռ արձա – կել, գործն է իմացականապէս զօրաւոր ուղեղներու :

Դիւրագրգիռ անձեր են որ զոր ինչ գրե–ցի գրեցիով կ'ուզեն վճիռներ տալ :

Ու այս վճիռները կ'ըլլան յաճախ սխալ ու անարդար :

Զօրացնել լայնամտութեան ոգին մեր մէջ ու աշխատիլ կորզել մեր հոգին կրծող կասկածի որդերը, ծախտհարելի աշխա – տանք մըն է :

Ու հանրային կեանքի մէջ որքան լայ–նամիտ անձերու պէտք ունինք նաեւ մենք, թիւրիմացութիւններ կանխելու եւ մեր քառակուսի սայլերը երկանիւ արդաշարժ կառքերու վերածելու համար :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

"ԱՌԱՆՁՆԱՁՆՈՐՀԵԱԼՆԵՐԸ
Թ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

«Լը Մոնտ»ի ռուսագէտ աշխատակիցը Անտրէ Փիէռ կը վերլուծէ Թ. Միութեան անտեսական նոր քաղաքականութիւնը, որ կը ձգտի զարգացնել թեթեւ եւ սննդական ճարտարարուեստը, դոհացում տալով բո–լոր սպառողներուն եւ բարձրացնելով ապ–րուստի մակարդակը :Պիտի օդտուին նաեւ վարչաճեւին առաձնաշնորհեալները, ո – րոնք թէեւ փոքրամասնութիւն կը կազ – մեն, սակայն մեծ ազդեցութիւն ունին, քանի որ անոնց ձեռքն են վարչութեան , բանակի եւ ճարտարարուեստի բոլոր կա – րեւոր պաշտօնները : Անոնք ստանալով բարձր աշխատավարձ, կը կազմեն սպա – ռազներուն ընտրանին եւ հետզհետէ կը դառնան աւելի պահանջկոտ :

Թ. Միութեան ներքին առեւտուրի նա – խարարը, Պ. Ա. Միկոյեան անցեալ հոկ–տեմբերին կը խոստանար հրապարակ հա–նել աւելի մեծ թիւով սառնարաններ, լուացքի եւ փոշեհան մեքենաներ, ձայ – նասփիւռի եւ հեռատեսիլի գործիքներ եւն., նաեւ չինել աւել ընտիր կարասիներ

ըլլայ դինք բաղկացնող անհատներու հո–գեկան կառոյցին վրայ :

Հետաքրքրական մը երեւան հանէր հատանօրէն այս մարդին մէջ, չահեկան նորութիւնները :

Ընդունինք, որ դասախօսականութիւնը իր տեղը ունի մեր նկարագրին մաս կազմող այս տարրերէն մէկուն կամ միւսին մէջ :

Տղաք լայնամտութեան առաջին դասերը պէտք է սառնան ընտանիքին մէջ :

Դպրոցը իր հերթին, պէտք է դոնէ ա – ռիթներ, վարժեցնելու փոքրերը լայնա – միտ ըլլալու :

Հապճեպ եզրակացութիւններ հանել դործն է անարդարատատ անձերու :

Այն որ արդարութեան զդացումը ունի ու կ'ուզէ հետու մնալ իր խղճմտանքը խոցող արագ դատումներէ կամ վճիռնե – րէ, պարտի ըլլալ լրջախոհ եւ լայնամիտ :

Հարցերը եւ անձերը դիտել իրենց զա – նազան կողմերէն ու յետոյ վճիռ արձա – կել, գործն է իմացականապէս զօրաւոր ուղեղներու :

Դիւրագրգիռ անձեր են որ զոր ինչ գրե–ցի գրեցիով կ'ուզեն վճիռներ տալ :

Ու այս վճիռները կ'ըլլան յաճախ սխալ ու անարդար :

Զօրացնել լայնամտութեան ոգին մեր մէջ ու աշխատիլ կորզել մեր հոգին կրծող կասկածի որդերը, ծախտհարելի աշխա – տանք մըն է :

Ու հանրային կեանքի մէջ որքան լայ–նամիտ անձերու պէտք ունինք նաեւ մենք, թիւրիմացութիւններ կանխելու եւ մեր քառակուսի սայլերը երկանիւ արդաշարժ կառքերու վերածելու համար :

ԱՐՄԵՆԻԱ.

եւ կերպասներ, բարելաւել անուշահո – տութեանց տեսակը եւայլն, արտադրել տեղական ապրանքներ, մրցելու համար արտասահմանէն ներմուծուած ապրանք – ներուն հետ

Կը թուի թէ Պ. Միկոյեանի խոստում – ները կ'իրագործուին եւ դլխաւորաբար խորհրդային բարձր ընկերութեան մէջ կինեըն են որ կը դնահատեն անոր դոր – ծունէութիւնը, յուսալով թէ պիտի կրնան մրցիլ դրամատիրական երկիրներու ի – րենց քոյրերուն հետ : Ճոխութեան ճաշա–կը սկսաւ երեւալ 1953ին : Կը հաստատուի որ անցեալ տարի բամպակի սպառումը մեծ խանութներու մէջ տասը տո հարիւր աւելցած էր, մինչդեռ մետաքսի վաճա – ռումը աւելցած էր եօթանասուն տո հա – րիւր :1953ին հինդ անդամ աւելի տառնա–րան ծախուեցաւ քան 1952ին, երդասլնա – կիտները եօթանասուն անդամ աւելի ծախուեցան : « Կարոն » դուլպաներու (կոպիտ նիլօն) վաճառքը բանուկ էր մին–չեւ «սարդի ոտտայն» տեսակի երեւումը որ աւելի նուրբ է : Մետաքսէ դեղեցիկ ժանեկազարդ ճերմակեղէններն ալ ողո – դած են հրապարակը :

Գարնանային եւ ամառնային հագուստ–ներու եւ վերարկուներու երկու հարիւր յիսուն տեսակներու ցուցահանդէս մը բացուեցաւ Մոսկուայի մօտէդներու տան մէջ : Մոսկովեան ամէնէն մեծ խանութը վեց հարիւր տեսակի համար չորչորան ծանուցում մը հրատարակած էր : Առնոք խորհրդային մետաքսի գործարաններէն եկած էին : Բազմութիւնը այնքան խուռ–ներամ դիմեց որ ստիպուեցան կարգապա–հութեան հսկել : Մետաքսները չինուած էին «Կարմիր Ռոզա» գործարանը (դեր – մանացի յեղափոխական Ռոզա Լիւքսէմ – պուրկի անունով) :

Ուրիշ «մօտէլ» մը որ շատ ուշադրաւ էր մանրակրկիտ հագուստ մըն էր, կռնակը բաց : Ծեր դիւղացի կին մը ոչխարի մոր–թէ վերարկուով մը եւ խոշոր մոյկերով որ առանց նչմարուելու ներս մտած էր , ուշադրութեամբ կը դիտէր մանրակրկի – տութեան հագուստը որուն մէջքը ծա – ղիկ մը կար : Ամերիկացի թղթակիցը՝ Սալիսպըրին կը դրէ թէ «կարծես աչքերը ակնոցիներէն դուրս կուգային» : Գիները հետեւեալներն էին.— ճերմակ «սաթէն» հագուստ մը 136 ռուպլի մետրը, ֆոէփ տը շինը 110 ռուպլի մետրը, դեղեցիկ թա – վիշներ 210 ռուպլի մետրը եւ «Ռոզա Ռուժ » գործատան ուրիշ ծաղկաւոր կեր–պասներ որոնց դինը 121էն 126ի միջեւ կը տատանուէր : Եթէ ֆրանքի պաշտօնա – կան սակի վերածենք (մէկ ռուպլին 87 ֆրանք կ'արժէ), խորհրդային մետաքսը առասպելական դիներու կը հասնի : Սա – կայն ռուպլիով դնելու կարողութիւնը մօտ 35 ֆրանք ըլլալով, ճերմակ անդու–սին դինը 4760 ֆրանք կ'ըլլայ (մետրը) , իսկ թաւիշինը 7350 ֆրանք : Պէտք է որ Մոսկուայի քաղաքացի մը հազարաւոր ռուպլիներ չահի ամսական եւ դրամատան

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Ըստ Գ. Զէրպի պատմութեան, Զան – կըբիի կառավարիչը իր արուեստակիցն է եղած. բարեկամացած է անոր հետ Պոլ–սոյ մէջ եւ օղնած անոր յառաջդիմու – թեան եւ գործերուն իրաւաբանական ա–պարէզին մէջ : Կառավարիչը իրրեւ երախ–տապարտութիւն, միջոցով մը ազատած է պիրենք :

Օհան Կարապետեան յետագային պաշ–տօնակից եղաւ Իզմիրի մէջ : Իրեն յաջոր–դեց Լեւոն Մ. Վ. Դուրեան, որ 1922ին Իզ–միրի դժնդակ օրերուն հօտը լքելով խոյս տուաւ :

Ուշաքէն կը մեկնիմ Իզմիր, (150 քմ.) հակառակ ազդականներուս եւ աքսորա – կաններու պնդումին որ հոն մնամ՝ ըն – կերներուս եւ ընտանեկան սէրը կ'աղնծէր Հոգիս, կ'ուզէի խմանալ բանտարկուած ընկերներուս վիճակը : Կ'ողջագուրուինք : Տամուկ աչքերով, սեղմուած սրտով կը բաժնուիմ, Օհան Վարդապետ կը մո – տենայ եւ կ'ըսէ . «Տղաս, քեզի խրատ մը պիտի տամ, լաւ միտքդ պահէ, երբ Իզ – միր հասնիս, բնաւ հրապարակի վրայ չե–քեւաս» :

Շոգեշարժ մեքենան կը Փչայ վիշապի մը կատաղութեամբ, ծանր կը տքայ ու կը քաշէ կառաչարը մեծ ճիգով : Պատերազմ է, իր բնական անունը չի հասնիր : Հան–քածուխի տեղ փայտ կը լափէ անյագ, պէտք եղած ուժը չտանար : Կը թաւալի դանդաղ, չնչահեղձ կը հասնինք Այա Շէհիր :

Աչնան խոնաւ օր մըն է : Բարակ անձրեւ մը կը մաղուէր : Կայարանին մէջ չկայ խաղաղ օրերու եռուղեռը, սիրտս կը տրո–փիչ, ժամերը կ'անցնէին տոտիկ տոտիկ . կը ցանկամ վայրկեան առաջ հեռանալ այս մռայլ միջավայրէն :

Ահա վայնասուն մըն է կը փրթի, բազ–մութիւն մը կը խուժէ դէպի կառաչարը, մութին մէջ բան չեմ տեսներ դրան կը մօ–տենամ, սարսափած դուրս կը նայիմ, կը մտաբերեմ Ջարդի օրերը Տէր Զորի մէջ : Մարդուս աչքը ինչ որ տեսած է միշտ կ'երեւակայէ : Բայ աչքերով տեսած եմ անխղճօրէն յօշոտումը կիներու, ծերե – րու, երախաներու, երիտասարդներ հա – րիւրներով իրարու կապուած եւ սպան – նուած փայտերով, քարերով, դանակնե – րով կատաղի բորենիներու կողմէ :

Կառաչարէն վար կ'ուզեմ նետուիլ, բայց ահա ցնցուռներուն մէջ փաթթուած , բազկի ուրուականներ կը բարձրանան վա–կոնին մէջ ու կը խօսին կոշտ թուրքերէն մը : Կը քաշուիմ անկիւնս ու մտիկ կ'ընեմ : Արդէն լեցուած են չորս կողմս, երբեմն լուցկի մը կը վառեմ ծխելի համար ու ա–նոնց թափթփած , ագռոռ, յոդնած դէմ–քերը երեւան կ'ելլեն :

Քիչ վերջ իրենց խօսակցութենէն կ'ի – մանամ որ արեւելեան ճակատի պար – տուած դինուորներ են, սարսափահար՝ ի–րենց կերած հարուածէն : Ամբողջ ճակա – տը քայքայուած է, ձիւներուն տակ մնա–ցած են հազարաւոր վիրաւորներ, լքած ռազմամթերք, պաշար եւ ռազմական ա – ռարկաներ : Մէկը ընկճուած կը խօսէր .

— Այդ ճակատին վրայ աննման քաջեր կային, Հայեր էին որոնք «Հուռռա, հուռ–ռա վըժ , վըժ» (վրէժ վրէժ) պոռալով կը յարձակէին, այնպէս յանդդնութեամբ եւ անվրէպ կը պարնէին, որ, կարելի չէր չունչ առնել անոնց հարուածներէն, ա – մենամեծ վնասը անոնք հասցուցին, մեր հարիւրին իննըսունը դոհ դացին : Ա֊ժան–հար են պապամ ժժտահար, ոչ ցուրտէն, ոչ տաքէն, ոչ ալ կրակէն կը վախնան » :

Հոգիս կը թեթեւնար, սիրտս կը բարձ – րանար, լսելով մեռնց քաջագործութիւն–ները եւ վրիժառութիւնը, այն ալ թըշ – նամիին բերնէն : Անկիւնէ մը կը լսուի խռպոտ ձայն մը «Ախ, հիմա եթէ Հայ մը դանեմ, բզիկ բզիկ կ'ընեմ, Հայ մը չկա՞յ հոս » :

Վատերը սովոր են միայն անպաշտ – պաններ մորթել ոչխարի պէս : Ես անկիւ–նիս մէջ կը պզտիկնամ, կը պզտիկնամ , իսկ էութիւնս կը մեծնայ, կը թեւածէ դէպի հայկական բարձունքները, հայ ար–չաւղ քաջերը, զէն ու զրահի յաղթանակի թոհ ու բոհին խառնուելու :

Հայրենիքի ազատագրութեան դեղեցիկ նախազդացումով կը սկսիմ ապրիլ, մոռ–ցած եմ բոլոր տառապանքներս : Նոր մարդ մըն եմ դարձած :

Ահա Իզմիրի բարձունքները կ'երեւան , Բադոսի լեռները, հին հռովմէական կի – սաւեր բերդերը կը ցցուին հրմշտակելով , ամպերը կը ցուզադրեն Մեծն Աղէքսան – դրի եւ հռովմէական անցեալի փառքերը , անոնց չինարար ոգին եւ քաղաքակրթու–թեան նրբութիւնը :

Ահա եւ եզական ծովուն դեղածիծաղ համայնապատկերը դղլխիչ փարթամու – թեամբ , «Միջերկրականի ամենադեղեցիկ ծովախորշը », պարտիզ տեղը չէ որ Լա – մարթին երգած է Զմիւռնիոյ սիրուն տե–սարանները, «Արեւելքի Աստղը», իսկ Փիէռ Լոտան հիմնուելով բազմաթիւ ա – կանատեսներու վկայութեանց վրայ բ – սած է, Իզմիրի ծովախորշը Մարսէյլի, Ձենովայի եւ Նափոլիի ծովախորշերէն աւելի սիրուն եւ դեղեցիկ է :

Աւաղ այս դողերիկ ,բարեբեր եւ վա – ճառաշահ աշխարհամասը բաժին ինկած է բարբարոս պետութեան մը :

Շոգեկառքը դանդաղ կը մտնէ կայա – րան, հոս ալ կեանքը մեռած է :

Մահն է որ կը թագաւորէ ...

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(Շար.)

մէջ ալ խնայողութիւն ունենայ, այնքան աուղ հաղուստներ ղնելու համար :

Մարտի սկիզբը Մոսկուայի ամէնէն մեծ խանութներէն մէկը Մուֆորկ ցուցադրութիւն մը բացաւ անուշահոտութեանց եւ պարզարանքի առարկաներու : Մուտքի դրան առջեւ կարմիր այտերով, յօնքերը փետռած դեղցիկ աղջիկ մը երեսը բրնձախիչով կը քսէր : Դրան վրայ կը կարդայիր, «Առաջին յարկ, բացումը այսօր : Գնորդներուն մասնագէտ մը խորհուրդ պիտի տայ սորվելու դեղեցկապիտական ապրանքները գործածել » : Այս խանութին մէջ անուշահոտութեանց մեծ այլազանութիւն մը կար, երեսի եւ շրթունքի կարմիրի, բրնձախիչի , եղունգի ներկի եւայլն : Անուշահոտութեանց մէջ կար «կարմիր Բանակին Ցոբելեանը» նշանակը, դինը մօտ 1700 ֆրանք : Մորթը անուշանող իւղ մը կ'արժէր երկու ռուպլի տասը, ակռայի փոշի երկու ռուպլի 60 , եւայլն : Փողկապի հարիւրաւոր տեսակներ կային, եւ գնողին դրքոյկ մը կուտային ուր կը բացատրուէր թէ ինչպէս պէտք է կապել փողկապը :

Այր յաճախորդն ալ չէ մոռցուած ճաշակի այս նրբացման մէջ : Ան այրերը ոնրանք չեն գոհանար պատրաստ չինուած հագուստներով, անոնց համար ալ «յիսուն լաւագոյն դերձակի արհեստանոց – ներ» բացուած են մեծ քաղաքներու մէջ, ինչպէս Մոսկուա, Լենինկրատ, Քիեվ , Խարքով : Հոն՝ կ'աշխատին լաւ մասնագէտ դերձակները , ուր մէկ վարպետ դերձակ մը կը կարէ, կը կարէ, փոխանակ , ինչպէս պատրաստ չինուած հագուստին մէջ, հինգ վեց դերձակ աշխատելու : Մոսկուայի ձայնասփիւռը կը յայտնէր թէ այս արհեստանոցներու վարպետ դերձակները իրենց յաճախորդներուն տունը կը-նան երթալ «Մոսկովիչ» կառքերով :

Այսպէս, Մալենկովի նոր վարչաձեւը կ'ընդունի իրրեւ անվիճելի իրողութիւն խորհրդային ընկերութեան յառաջդիմական տարբերութիւնը եւ չուզեր սահման – ներ պարտադրել անոր : Խ. Միութեան մէջ «քաղքենի» չկայ բառին մարքսեան առումով, քանի որ դրամատիրութիւնը վերցուած է, բայց կայ հարուստ եւ ազքատ, եւ նոր հարուստները ,որ դասակարգ մը կը կազմեն հետզհետէ աւելի դիտակից իրենց իրաւունքներու, պահանջներ կը բանաձեւեն, եւ համայնավար կուսակցութիւնը բնական կը դտնէ գոհացնել : Փոյթ չէ թէ ինչ կը մտածեն այն կիները որ դիշեր ցերեկ փողոցներու ձիւները կ'աւլեն , ինչպէս եւ անոնք որ անհասպէս տակտ դատարկարդին մէջ կը մտնեն :

ՇԱՆՆ ՄԻՋԱԴԻՊ մը ծագեցաւ Իտալիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, երբ կը քննուէր միացեալ բանակի ծրագիրը : Գաղտնի քուէարկութենէն օգտուելով, կառավարական կան կուսակցութենէն ալ խումբ մը երեսփոխաններ քուէարկեցին բանաձեւ մը, որ կը դեղչէր վարչապետութեան տրամադրութեան տակ դրուած վարկերը :

«ՓՈԹՈՐԻԿ»Ի ԽՆՋՈՅՔԸ

★

Կերակի, 4 Ապրիլ, արտասովոր խան – դավառութիւն մը կը տիրէր Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, ուր խնջոյք մը սարքած էր Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ» խումբը :

Ընկերներ, բարեկամներ եւ ամբողջ ընտանիքներ կանուխէն համախմբուած էին սեղաններու շուրջ : Ժամբին անդամները ամէն յողնութիւն չանձն առած էին, երեկոյթին յաջողութիւնը ապահովելու համար :

Բացումը կատարեց ընկերը Շ. Միսաքեան , ջերմապէս չնորհաւորելով Դաշնակցութեան այս երիտասարդ խումբին ձեռնարկը : Բացատրեց թէ երբ քննադատութիւններ կը կատարեն նոր սերունդի մասին, չի նշանակեր թէ ամէն բան սեւ կը տեսնեն . այլ կ'ուզեն զարկ տալ իրենց ինքնագործունէութեան : Եւ թելադրեց երէկոյներուն՝ կարելին փորձել, որ պէտքի տունը լրացնէ նոր սերունդին փոքութեան համար կատարուած աշխատանքը : «Դաշնակցութիւնը ճամբան ցոյց կու տայ երիտասարդութեան , առանց կաշկանդելու անոր ազատ եւ ներդաշնակ զարդացումը : Միեւնոյն ատեն կը ներչնչէ ինքնավստահութիւն եւ վճռակամութիւն, որպէսզի նորահասները կարենան կատարել իրենց դերը, պաշար ամբարելով եւ տիրապետելով իրենց ինքնապաշտպանութիւնը » :

Սրահը սկսաւ խլրտիլ ... « Փոթորիկը պայթեցաւ», կը բացագանչէ սեղանապետը, ընկեր Գ. Զօլաքճեան : Եւ ահա Վիէնի երկաեւ երգչախումբին յաղթական մուտքը, առաջնորդութեամբ խմբավար Յովսէփ վրդ. Լեւոնեանի : Կարճես եկած ըլլային իրենց յայտագրին երկրորդ մասը չարունակելու ընտանեկան այս հաւաքոյթին մէջ, աւելցնելով փայլը խրախճանքին :

Ելնեմ ման գամ արտերում ,
«Անուշիկ եար ջան» :

Եւ մթնոլորտը ելեկտրականացած էր արդէն : Տիկին մը եւ ընկեր Ատանալեան երգչախումբին կը նուիրեն հինգ հազար ֆրանք՝ իսկ «Փոթորիկ» խումբը համեստօրէն կը պատուասիրէ իր յիսուն հիւրերը :

Ողեւորութիւնը զագաթնակէտին հասած էր : Բաժակներ կը պարպուին, «կենացներ» կ'առաջարկուին :

Երգ մըն ալ վարդապետէն, կը յայտարարէ սեղանապետը : Բայց նախ քան այդ ընկ. Շ. Միսաքեան կը ներկայացնէ վարդապետին գործունէութիւնը ձեպերէն անապատէն մինչեւ Վիէնի գաղութը : Եւ կ'առաջարկէ երկու խօսք ըսել :

Վարդապետը իր յաջողութիւնը կը վերագրէ իր քահանայական աքսմին, ատացած ազգային դաստիարակութեան , վերջապէս ասոնց (ցոյց տալով երգչախումբը) եւ իրենց ծնողքներուն , Կասպոյ Աչէն ասն – տանուհիներուն որոնք այս երգչախումբին կորիզը կը կազմեն : «Բոլորնիս ալ բանուոր ընտանիքներու զաւակներ են, կը խօսին ու կը կարդան հայերէն : Իսկ ես բանուորներու վարդապետն եմ ... » :

Եւ ապա կ'երգէ .— «Հէյ՛ ջան երեւան գեղեցիկ ոստան» ... Ինչպէս նաեւ աշուղական երգ մը — « Քանի որ ջան իմ » ... որուն դաշնակով կ'ընկերանար Պ. Ա. Մեսրոպեան :

Օրուան դլխաւոր բանախօսը, ընկեր Ա-չոտ Իսահակեան , բացատրելէ վերջ թէ ինչու նախատեսած է «Փոթորիկ» անունը տալ երիտասարդական այս խումբին, կը շարունակէ .— Մէյ մը հին, եւ սակայն նոր է մեր ճամբան , «Մրրիկ» ըլլաք թէ «Փոթորիկ» : Ես ալ ձեզի պէս եմ եղած : Բայց տղաք, մի մոռնաք որ կեանքը միշտ նոյնն է, սերունդներ կուգան ու կ'երթան, բայց կեանքի յաջորդականութիւնը չի կրնար խախտիլ : Դաշնակցական փոթորիկեան – ներ, մի մոռնաք՝ այն աւանդը որ այս ժողովուրդը ասկից երեք հազար տարիներ առաջ կը կրէր իր սրտին մէջ : Մենք, Դաշնակցականներս , ազատ կամքի տէր ենք : Դաշնակցութիւնը մէկ բան կը սորվեցնէ ձեզի — եղէք Ազատ , եղէք Ան – կախ :

Եւ ահա փոթորիկեաններն ու Նոր Սե – րունդի անդամները միաբերան կը թնդացնեն — «Ցառաջ նահատակ»ը :

Ճոխ էր նաեւ դեղարուեստական մասը : Փարիզն իր արուարձաններով, Վիէնը իր երգչախումբով կ'ողեւորէին ընտանեկան այս հաւաքոյթը, արտասանութիւններով, խմբերգներով, մեներգներով եւ պարերով :

Ուշ դիշեր էր : Մինչ Վիէնի հայկական երգչախումբը հրաժեշտի երգերով կը բաժնուէր Ազգ. Տունէն, ասդին՝ կը շարունակուէր խրախճանքը չեմբօրէն :

Պ. ՊԵՏՐՈՒՆԻ

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

★

Մինչեն, 5 Ապրիլ, (Յառաջ) .—Վերջին համաշխարհային ֆութպոլի մրցումները տեղի ունեցած էին 1938ին Ֆրանսայի մէջ :

Ուրեմն 15 տարի վերջ, կրկին համաշխարհային մրցումները, տեղի պիտի ունենան Ցունիս – Ցուլիս ամիսներուն Ցիւրիխի մէջ :

Մէկ տարիէ ի վեր բոլոր երկիրներու ազդային խումբերը, իրարու հետ հանդիպումներ կ'ունենան :

Այս առթիւ անակնկալներ ալ պատահեցան, ինչպէս Սպանիոյ եւ Թուրքիոյ հանդիպումը :

Թուրքերը իրենց առաջին հանդիպումին Սպանիոյ հետ պարտութիւն մը կրեցին Մարտիի մէջ, 4–1ի արդիւնքով :

Փոխադարձ հանդիպումը տեղի ունեցաւ Գոլոյ մէջ եւ Թուրքերը պարտութեան մատնեցին Սպանիացիները 1–0 :

Այս արդիւնքէն վերջ երկու հակառակ – կողմները սոխալութեանները րոդմ մրցում մը կատարել Հռոմի մէջ, բայց մէկը չկրցաւ դերակշռել եւ ունեցան բացարձակ հաւասար կէտեր :

Այսպիսի պարագաներուն, միջազգային ֆութպոլի օրէնքը կը արամադրէ վիճակ ձգել :

Այս արարողութիւնը հետեւեալ ձեւով տեղի ունեցաւ .—

Արծաթէ բաժակի մէջ երկու տոմսեր զետեղուած էին, եւ ամէն մէկը կը կրէր հետեւեալ արձանագրութիւնը .— Թուրքիա եւ Սպանիա : Երկուքը միաձայնութեամբ իրենց ճակատագիրը յանձնեցին իսալացի աղջնակի մը , որ յաղթականը բաժակէն դուրս հանեց : Եւ Թուրքիա բաւերը արտասանուեցան :

Թուրքերը այնչափ խանդավառուեցան այս աղջնակով, որ, անմիջապէս զրկե – լով, բոլոր չուկան պատցուցին եւ իր ուզած նուէրները դնեցին, նաեւ յանձն ա – րին օդափոխութեան տանիլ Թուրքիա , մէկ ամսուան համար, ինչպէս եւ Զուի – ցերիա, մրցումներուն առթիւ :

Այս արդիւնքին վրայ բոլոր ազգերու մարզական շրջանակները, իրենց ցաւը յայտնեցին Սպանիոյ, որ պիտի չկրնայ մասնակցիլ համաշխարհային վերջնական մրցումներուն :

Այս պարագան չատ հաճելի Թուրքա – դերման ազդային խումբին, ուրեմն իրենց ապագայ հակառակորդը Ցիւրիխի մէջ Թուրքիան պիտի ըլլայ, որուն յաղթելու չատ վստահ են : Թուրքերը դեռ չեն մոռցած իրենց պարտութիւնը Գերմաններէն, 2–0, Պոլոյ մէջ :

Մեծ զարմանք պատճառած է Խ. Միութեան բացակայութիւնը այս հանդիպումներէն :

Հէլսինքիի ողիմպիականէն առաջ, Ռուսերը այն կարծիքը ունէին թէ, իրենց ֆութպոլի կազմակերպութիւնը դերա – զանց է միւս ազգերէն, բայց չարաչար պարտուեցան Եուկոսլաւներէն :

Այս վերջին տեղի ունենալիք հանդի – պումներուն Ցիւրիխի մէջ, մարզական շրջանակներու ընդհանուր կարծիքն այն է թէ, հետեւեալ խումբերու յաղթութիւ – նը անխուսափելի պիտի ըլլայ .— Հունգարիա , Ուրուկուէյ եւ Պրազիլիա, բայց այսպիսի պարագաներու մէջ անակնկալ – ները պակաս չեն :

Այս վերջնական մրցումներուն , պիտի մասնակցին հետեւեալ երկիրներու ազ – գային խումբերը —Պրազիլիա, Մէքսիքա, Ֆրանսա, Եուկոսլաւիա, Հունգարիա , Հարաւ. Քորէա, Թուրքիա, Գերմանիա , Աւստրիա, Անգլիա, Ուրուկուէյ, Չեխո – սլովաքիա, Կալէս, Պելժիա, Իտալիա , Զուիցերիա :

Ցիւրիխ պատրաստուած է իր հիւրերը ընդունելու : Պանդոկները բոլորն ալ բռնուած են, եւ տոմսերը սպառած :

ՄԱՒՐՈՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

ԾՊՏՈՒԱԾ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ

— Թող Աստուած վարձահատոյց ըլլայ Ռէս Սանոյին, մէկին տեղ՝ հազար տայ անոր՝ բանական չէ որ տարիներէ ի վեր մեր բոլոր ծախքերը Ռէս Սանօն կը հոգայ, այսօր ալ ելեր է, մեզ կը հրաւիրէ Աղթամար, տասնմէկով մեր բոլոր ծախքերը :

— Մայրիկ, Շուշիկին ու Արտաշէսին ծախքե՞րն ալ ինքը պիտի հոգայ :

— Այո, Ռէս Սանօն չէ մոռցեր Շուշիկն ու Արտաշէսը, այս իրիկուն, Տիգրանին հետ Շուշիկին դնա, լուր տուր, որ պատրաստուին, ուխտ երթանք միասին :

— Ազէկ, մայրիկ երբ Տիգրանը գայ՝ միասին կ'երթանք, ամէն ինչ կ'ըսենք ու կը կարգադրենք, չատ ուրախ պիտի ըլլայ Շուշիկը : Ան՝ մեզ չատ կը սիրէ, չուզեր մեզմէ բաժնուիլ, կը փափաքի մեզի հետ ըլլալ ամէն ժամանակ, մեզ տեսնելով՝ իր հայրն ու մայրը տեսածի պէս կ'ըլլայ, ես՝ չատ կը սիրեմ Շուշիկը :

— Այո, Արեգնազ, Շուշիկը սիրուելիք աղջիկ է : Արտաշէսը լաւ հարսնցու մը ընտրեց, չխաբուեցաւ :

— Իսկ մե՞նք, մայրիկ, իսկ մե՞նք :

— Արեգնազ, դուն դանդաղելու պէտք չունիս, Տիգրանը իր մանկութենէն ի վեր կը ճանչնամ, ձեռքիս տակ մեծցած է, Ռէս Սանոյի տղան չէ՞... Արեգնազ , բախտաւոր ես :

— Մամա, ես դէ՞չ աղջիկ եմ, կատա – կեց Արեգնազը :

— Դուն դէչ աղջիկ չես, կ'ուզեմ որ աւելի լաւ ըլլաս, դուն յեղափոխականի մը աղջիկ ես, պէտք է ամէն տեղ լաւ տպա – ւորութիւն ձգես, իրրեւ բարի ու առաքինի աղջիկ՝ նմանդ չունենաս... : Ամէն մարդ իր բարեկամն ալ ունի, իր թշնամին ալ :

— Որո՞նք են, մայրիկ, մեր թշնամի – ները :

— Անոնք որ՝ քեզի պէս հասած աղջիկ – ներ ունին, կ'ուզեն դանոնք ամուսնացնել, մանաւանդ՝ կը փափաքին իրենց աղջիկ – ները Տիգրանին տալ :

— Ի՞նչ կ'ըսես, մայրիկ, ուրեմն մեր դիւղին մէջ մարդիկ կան, որ կը փափաքին իրենց աղջիկները ամուսնացնել մեր Տիգրանին հե՞տ :

— Շատ, ինչ կուխներ, ինչ խայտառակ դէպքեր պատահեցան դիւղին մէջ, աղ – բիւրի ճամբուն վրայ, հոս ու հոն :

Ռէս Սանօն հասկցաւ որ դիւղը կուխ ուներ իր մէկ հասիկ տղուն համար, բայց որովհետեւ իրարու հետ քէն ու տեղութիւն ունեցող տուներէն ոչ մէկուն աղջիկը վայել չէր իր ընտանեկան յարկին, մեծ մեծ բոլորը, միայն քեզ ընտրեց իրրեւ հարսնցու, տեղը եկաւ ըսելու, որ՝ Արեգնազ, շատ պիտի սիրես Ռէս Սանօն, հօրդ բարեկամը եւ մեր տունին մտերիմը, գայն հօրդ տեղը պիտի սիրես, Տիգրանին մայրը՝ քու մայրդ պիտի ըլլայ, կը փափաքիմ Ռէս Սանոյին տան մէջ ոսկի վանդակ մը , եւ քեզ , անոր մէջ երգող «Հազարան պլպուլ» տեսնել :

— Մի վախնար, մայրիկ, մտքէդ ան – ցածէն աւելի բան մը պիտի ըլլամ, ես՝ հոգիովս կը սիրեմ Տիգրանը, հօրս տեղը դրած եմ Ռէս Սանօն, պիտի սիրեմ նաեւ Տիգրանի մայրը, բայց ինչ կ'ըլլայ, մամա, պատմէ դիւղի մէջ պատահածները :

— Արեգնազ, Ռէսը հարուստ է, դիւղի արտերուն կէսը, հովիտներուն ու արօ – տավայրերուն կէսէն աւելին՝ Սանոյին են : Գիւղին խոշոր կալերը, Աղդայ մօ – տերը դանուած երկու բանուկ ջրաղացները անոր են, տունի մէջ՝ «օձի կաթ» ան – դամ կը դանուի, կառավարութեան, հարկահաւաքներու, ոստիկաններու եւ քիւրտ աղաներու առջեւ յարդ ու պատիւ ունի, քսան տարիէ ի վեր՝ դիւղին անվախ Ռէսն է, ո՞վ պիտի չուզէր իր աղջիկը այսպիսի տուն մը ձգել :

— Ուրեմն՝ չա՞տ հարուստ է Ռէս Սանօն :

— Դեռ ապահէ, Տիգրանը կամաց–կամ – մաց կը մեծնար, աղուոր աղայ մը կ'ըլլար, ուրեմն՝ հարստութիւն կար, Տիգ – րանի մարմնական դեղեցկութիւնն ալ կար, դիւղի աղջիկները իրար անցան, իրարու ձեռքէ ուզեցին խլել Տիգրանը :

— Պատմէ, պատմէ, չատ հետաքրքրական է, մայրիկ :

Այն տարին, երբ Համբարձման տօնին օրը Տիգրանը դիւղ եկաւ, Համբարձումը տօնելու համար՝ դիւղն ու դիւղացին մեծով պղտիկով, Ռէսով ու Տէրտէրով, վիճակի սափորով, ծափ ու ծիծաղով հաւաքուեցան Սանոյի պարտէզը տօնախմբութեան համար, հասած աղջիկներէն հոն կային՝ Զարուհանոյ Մարգրիտը , Թուխանոյ Մարիամը, Գէլոյ Շուշանը, Կարմրուկենց Սուսանը, Օխիկենց Ալիսը, Խորենենց Պայծառը : Վիճակի սափորը բացին, երգուեցաւ «Ջան դիւլիմներ», պար ու խնդուք, կատակ ու ճաշ : Տիգրանն ալ մասնակցեցաւ պարերուն, պարի ժամանակ՝ աղջիկները խենթեցան, ամէն մէկը ուզեց անոր ձեռքը բռնել, հետը խօսիլ... Խորէնենց Պայծառը, Գէլոյ Շուշանը, Զարդարենց Մարգրիտը եւ միւս աղջիկները ձեռքէ ձեռք խլեցին Տիգրանը, կ'ուզէին անոր հետ երգել ու պարել, գրաւել անոր սիրտը, գարմանալին հոս է որ Գէլոյ Շուշանը կը սիրէր Անթառամենց Կարօն, յանկարծ կը մոռնայ իր սիրածը ու աչքերը կը տնկէ Տիգրանի վրայ :

(Շար.) ՍՕՍ ՎԱՆԻ

ՆՈՐԷՆ ԱՓԻՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

«Ֆիկարօ» կը պատմէ խոշոր խորագիրներով,— «Հայ հողագործներ հնդկական կանեփ կը մշակէին, հաշիւ պատրաստե – լով »։—

Վերջերս սոփրիչ բանուոր մը ձերբա – կալուեցաւ, երբ հաշիւ կը ծախէր Հիւս. Ափրիկեցիներու, փարիզի 19րդ թաղա – մասի կապելաններուն մէջ։ Երիտասարդը յայտնեց թէ թմրեցուցիչը գնած էր Ֆիւ – մէլի (Լօ է Կաօն) հողագործներէ ։ Ուս – ումնարկութիւն մը կատարուելով այդքաղա – քի արուարձանին մէջ, Հայիբարունակեանի ագարակը , չտեսնուեցան մը երեւան հանուեցան քանի մը պարկ հնդկական կանեփ։ Հայը յայտարարեց թէ այդ պար – կերը իրեն յանձնած էր հայրենակից մը, Մխաքեան, որ առեւտրական է Ալֆոր – վիլի մէջ եւ որ անցեալ տարի իր մօտ ե – կած էր արձակուրդը անցընելու ։

Ոստիկանութեան պաշտօնեաները բա – ւական չգտնելով այս յայտարարութիւնը, որոշեցին խուզարկութիւն կատարել Բա – րունակեանի ուրիշ մէկ բարեկամին՝ ա – գարակապան Ժոզէֆ Փէնարի մօտ եւ ա – նոր չտեսնուեցան մէջ ալ գտան տասնեակ մը պարկեր, հնդկական կանեփով լեց – ուած։ Փէնար այս կանեփը կը մշակէր եգիպտացորէնի յատկացուած դաշտի մը մէջ։ Հարցաքննիչ դատաւորը քննելով այս խնդիրը, ամբաստանեց Բարունակ – եանը, Մխաքեանը եւ Փէնարը, թէ թմ – րեցուցիչի առեւտուրով կը զբաղէին։ Քն – նութիւնէն հաստատուեցաւ թէ երեք ամ – բաստանեալները հնդկական կանեփէն չի – նուած հաշիշը կը ծախէին Հ. Ափրիկէ – յիներու եւ ամերիկացի սեւամորթներու փարիզեան շրջանին մէջ եւ Ատլանտեանի ափերուն վրայ, քիլօն 50·000 ֆրանքի ։ Ա.յս առեւտուրը կը չարունակուէր քանի մը տարիէ ի վեր ։

Ձանազան խուզարկութեանց ընթացքին ոստիկանութիւնը 400 քիլօ հնդկական կանեփ գրաւեց ։

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՐի ՄԱՇԻՆ կատարուած նոր բանակ – ցութիւնները վերջացան, առանց արդիւնքի մը յանգելու։ Գերման ներկայացուցիչը իր երկիրը վերադարձաւ ։

ՍՈՒՐԻՈՑ նախին նախագահը, զօր· Շիշէքլի, որ Սրարիա ապաստանած էր փետրուար 25ի յեղաշրջումէն ետք, ճամ – բայ ելած է Փարիզ գալու համար։ Գահի – րէ հասած աւեն յայտարարեց ։— «Ցոր – նած եմ, կ'ուզեմ հանդստանալ, հաստատ – ուելով Եւրոպայի մէկ անկիւնը։ Վերջնա – պէս որոշած եմ այլ եւս Արեւելք չվերա – դառնալ»։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահը, մահեչալ Թիթօ, Պոլիս հասաւ յանձնաւոր մը եւ անմիջապէս Անգարա մեկնեցաւ նախա – գահական կառախումբով ։

Մի ՄՈՒՆԱՔ « Ծոմի Օր »ուան ձեր նուէրը փութացնել Ֆ. Կ. Խաչին։

ԼԻՈՆ.— Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Խազ – նէճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Եղ – նիկ Մազլումեան եւ զաւակները (Երե – ւան), Այրի Տիկին Վիքթորի Անտոնիա – սիս (Ցունաստան), Տէր եւ Տիկին Նո – յեմզար Անալեան (Մարսէյլ), Պ. Սարգիս Համբարեան (Հարաւ· Ամերիկա) , Տէր եւ Տիկին Գառնիկ եւ Կարապետ Ագեան (Հարաւ· Ամերիկա), Այրի Տիկին Տիգրա – նուհի Խաղնէճեան (Տիթրոյիթ), Տէր եւ Տիկին Հայրապետ Գալայճեան (Տիթ – րոյիթ), Տէր եւ Տիկին Ղեւոնդ Գայթան – ճեան, Այրի Տիկին Փառանձեմ Պօղոս – եան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Միշէլ Զաւուշեան (Մարսէյլ), սրտի խոր կսկի – ծով կը ծանուցանեն զառնապէտ մահը ի – րենց մօր, զոքանչին, քրոջ եւ կնքամօր, մօրաքրոջ եւ պզտիկանին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱ ՊՕՑԱՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ Շիրինեան, Գոնիա–Ագշէհիրցի) որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 12ին, Բշ· առ – աւ· ժամը 4ին, իր բնակարանը 101 ռիւ Կարիպալտի, 63 տարեկան հասակին ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր, Չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Հայոց եկեղեցին, 69 ռիւ Լուի Պլան, ուրկէ մարմինը ժամը 3ին պիտի փոխադրուի ռիւ տը Ռըփոի գերեզմանա – տունը ։

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·թադամասի հաղաբապետարանի սրահը (Place Panthéon)
Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը 20·30ին
Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆ
Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ, ՊԱՏՈՒԻԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱ– ՓԱՋԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մայիս 2, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Աչ – խատանքի Սակարանի չքեղ սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Ազգ· Միու – թեան եւ մասնակցութեամբ ամբողջ պա – ղուհին։

Մանրամասնութիւնները յայտնուելու ։

ՍԷՆ ԱՆԳԼԱՆԻ ՄԷՋ (ՄԱՐՍԷՅԼ)
25 Ապրիլ Կիրակի

Առաւօտեան պատարագ եւ հոգեհան – դիստ ։ Ս· Թադէոս եկեղեցւոյ մէջ։ Կէս օ – րէն վերջ Սգահանդէս Պար Վիատէքի մէջ։

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ· Կամ· եւ Մարտ· Միութեան, կը մասնակցին Հ·Ց· Դ· Նոր Սերունդը, Ֆ· Կ· Խաչը, Վաս – պուրականի Հայր· Միութիւնը ։

Ապրիլ 24ին, շաբաթ կէսօրէն վերջ , ժամը 3ին, Համօ Օհանջանեան ակումբին մէջ։ Պիտի բանախօսէ Պ· ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄ– ՃԵԱՆ (Լիոնէն)։

Գեղարուեստական բաժին, պիտի մաս – նակցի Հայկ· երգչախումբ ։ Պիտի մե – ներգէ Տիկին Թադէոսեան։ Ներառնուե – լիւն եւ միներգներ օրուան պատշաճ ։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան , մասնակցութեամբ Աւետարանական եկե – ղեցւոյ եւ Սթռասպուրի Հայր· Միութեան , 25 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ հոգեհան – դիստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ապ – րիլեան նահատակներու յիշատակին եւ կէսօրէ վերջ Օթել տը Ֆրանսի սրահին մէջ։ Սգահանդէսին պիտի նախագահէ Պ· Մ· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ։ Կը խօսի ՎԱՐԴԱՆ քա – հանայ ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 23ին, Ուրբաթ ժամը 20·30ին , քաղաքապետարանի սրահին մէջ ։

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ· Միու – թեան եւ հովանաւորութեամբ երեք հո – գեւոր պետերու ։

Կը խօսի Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·-Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21– էն մինչեւ լոյս Օթել տը լա Փլաժի (Սա – պաթիէ) սրահներուն մէջ։

Պատուական նախագահութեամբ Պ· Պ· ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Միու – թեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր սեղաննե – րը, դիմելով Պառ Ռաֆֆի ,
47, Rue des Dominicaines
Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.
Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.
Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ· Մ· Ը· Մ·ի անդամներուն մօտ ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ա– ւագ շաբթուան եւ Ս· Զատկի տօնակա – տարութեան արարողութիւնները կը կա – տարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն ։—

Աւագ Հինգշաբթի ։— Ցիշատակ ընթր– եաց Ս· Պատարագ ժամը 10ին, երեկոյ – եան՝ Ոտնլուայ ժամը 16ին, Խաւարում ժամը 19ին ։

Աւագ Ուրբաթ ։— Կարդ Թաղման, սկզբ· ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին ։

Աւագ Շաբաթ ։— Ճրագալոյց Զատկի , ժամերգութիւն երեկոյեան ժամը15·30ին, Ս· պատարագ ժամը 17ին ։

Ս· Զատիկ կիրակի ։— Ցիշատակ Ցա – րութեան Քրիստոսի, սկիզբն ժամերգու – թեան ժամը 7·30, Ս· պատարագ ժամը 10ին ։ Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայ– բապետական պատուիրակ Տէր Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան ։

Բ· օր Ս· Զատկի երկուշաբթի ։— Ցիշա – տակ Մեռելոց, Թաւարա պատարագի հո – գեհանգիստ ընդհ· ննջեցեալոց , սկիզբն· ժամերգ· ժամը 8·30, պատարագ ժամը 10ին ։

ՄԱՐՍԼԻՑԻԼԻ ՄԱՑՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

15 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Նախա – տօնակ ժամը 8·30ին, Ոտնլուայ եւ խա – ւարում ժամը 4·30 — 8 ։

Աւագ Ուրբաթ, Խաչելութիւն 10, Թա – ղում ժամը 5ին ։

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, Ս· Զատ – կի ժամը 8·30ին, Ս· պատարագ Խթումի ժամը 5·30ին ։

Կիրակի, Ս· Զատիկ, Նախատօնակ, Ան – դաստան եւ Ս· պատարագ, ժամը 7·30–12 ։

Պոմոնի Ս· Գր· Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ Երեքշաբթի յիշատակ Կուսանաց ժամը 5ին ։։

Աւագ Հինգշաբթի ։— Ցիշատակ Ընթր – եաց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8ին, Պատարագ 10ին ։ Մանուկներուն հա – ղորդութիւն ։

Երեկոյեան Ոտնլուայ ժամը 5ին, Խաւա – րում 8ին, «Ուր ես, մայր իմ» ողբը պիտի երգեն Պ· Բիւզանդ Վարդերեսեան եւ Տի – կին Թամարա Արսլանեան ։

Աւագ Ուրբաթ, Կարդ Թաղման ժամը 5·30 ։

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, երեկոյեան Խթման արարողութիւնը ժամը 4·30ին , պատարագ եւ Նախատօնակ ժամը 6ին ։

Կիրակի, Զատիկ, տօն Ս· Ցարութեան, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30– ին, հանդիսաւոր «Եկմալեան» պատարագ ժամը 10ին ։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ

Փոն տը Շէրիւի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան ։

Աւագ Հինգշաբթի Ոտնլուայ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին ։

Խաւարում երեկոյ ժամը 8·30ին ։

Աւագ ուրբաթ Թաղման արարողութիւն կէսօրէ վերջ ժամը 5ին ։

Աւագ չաբաթ՝ Ճրագալոյց, սկսիւ 4, Զատիկ կիրակի առաւօտ ժամերգ· 8, պատարագ 10 ։

Մեռելոց, երկուշաբթի առաւօտ ժա – մերգութիւն, 8, պատարագ 10, հոգ· 11 ։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿԸ

Մօտ է գարունը
Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար

Մօտ է Զատիկը ·
Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար ։

Լաւագոյն ՁԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Նբէ բիւը մռռնաք, Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ ՁԷՕՐԻԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ ։

Աւանդական չէօրէկէն զատ, զուարճ հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ ։

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ՁԷՕՐԵԿ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ա– հարոնեան խումբի ընդհ· ժողովը այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Ազգ· Տան մէջ։ Օրակարգ.— 1· Պատգմ· ժողովի պատրաստութիւն ։ 2· Պատգամաւորի ընտրութիւն։ Պարտաւորիչ ներկայու – թիւն ։

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէին ընդհ· ժողովը այս շաբաթ, Խրիմեան դպրոցը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

Հ· Ց· Դ· ՐԱՖֆիի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 20·45ին Գաֆէ տը լա Մէրի տը Սէն Սիւլփիս ։

ԱՆՆԻՒ ՊՈՒԱ. ԿՈԼՈՄԲ.— Հ· Ց· Դ· Ազամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին ։ Կա – րեւոր օրակարգ ։

Հ· Ց· Դ· ՏԱՆ

Հրանոյշ Գազազեան տասը հազար ֆր· կը նուիրէ Հ· Ց ·Դ· Տան ։

ԹՈՒՈՒՏԻ Հայր· Միութիւնը երեք հա – զար ֆր· կը նուիրէ Իսիի Խրիմեան ղպրոցին ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Նախաձեռնութեամբ
Հ· Ց· Դ· Կարապետի «Նիկոլ Դուման» *խումբին, այս կիրակի երեկոյեան ժամը 8·30ին «Գեղուհի» սրահին մէջ։*

Նոր Սերունդի «Վարանդեան» անդրա – նիկ թատերախումբը , ղեկավարութեամբ Ն·Սարգիսեանի , մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ ժողովրդական մեծ օփե – րէթը , ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ

Կը նուագէն Ա· Մաթոյեան եւ Գ· Գաս – պարեան Նոր Սերունդէն ։

Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրո – պական պարեր ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Չո – րեքշաբթի , ժամը 9ին Քաֆէ Քաւէի վերնասրահը։ Պիտի խօսի բանաստեղծ Գր· ԴՈՐԵԱՆ· Նիւթ ունենալով «Ազգա – յին աւանդութիւնները, ուխտադնացու – թիւնը եւ եկեղեցին Հայաստանի մէջ »։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԻ Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

15· Ապրիլ Աւագ Հինգշաբթի ժամը 9·30ին ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ եւ հաւաքական հա – ղորդութիւն։ Ժամը 16ին Ոտնլուայի ա – րարողութիւն։ Ժամը20ին Խաւարման ժա – մերգութիւն ։

16 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30– ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագու – թիւն Ս· Խաչի ։

Աւագ Շաբաթ ժամը 17ին, ժամերգու – թիւն Ս ·Զատկի ճրագալոյցին, ճաշնա – ւոր պատարագ եւ Նախատօնակ ։

Կիրակի, Զատիկ, ժամը 9·30ին , ժա – մերգութիւն։ Ժամը 10·30ին հանդիսաւոր ճաշնաւոր պատարագ եւ հաւաքական Հա – ղորդութիւն ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց վարժարանի և – բիտասարդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրփուիզ Փարթին տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ· Տան մէջ։ Կը հրաւիրուի երիտասարդու – թիւնը անխտիր։ Վարչութիւն

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուս·ի Մարսէյլի նորակազմ մասնաճիւղի վարչութիւնը, իր այս երկրորդ հրաւէր – կոչով, ընդհ· ժո – ղովի կը հրաւիրէ , Սեբաստացի բոլոր հայրենակիցները, առանց սեռի եւ դա – ւանանքի խտրութեան ։

Հայրենակիցներ, Մուրատ Ուսումնա – սիրացը դուռ բարեգործական կազմակեր – պութիւն մըն է ;ու իր դիմաւոր նպատակն է, Սեբաստացի չքաւոր պատանիներու ուսմ տոհմիկ գաստիարակութիւն մը ։

Այդ նպատակին իրագործման համար է, որ կը հրաւիրենք անդամ եւ ոչ անդամ Սեբաստացի մեր բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ ընդհ· ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 19 Ապրիլ Բշ· (Զատկի Բ· օրը) կէսօրէ հետք ժամը 2·30ին, Պառ տիւ Կլոպի սրահին մէջ, 7 Պուլվար տ'Ալթէն, Մարսէյլ ։

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր. , վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ԱՊՐԻԼ
JEUDI 15 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ–ԹԻՒ 7346 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2757

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ե՛Ւ ԼԵՋՈՒ Ե՛Ւ ՈԳԻ

•

Առհասարակ մը ի վեր բանաւոր թէ դրաւոր դիտողութիւններ կը լսենք, հետեւեալ բովանդակութեամբ .

— Անչուշտ գնահատելի է որ ամէն տեղ ձեռնարկներ կը կատարուին, մայրենի լեզուն սորվեցնելու համար նոր սերունդին : Բայց, հայերէն խօսիլը, կարդալը եւ գրելը բաւական չեն :

Ի՞նչ կ'ընենք նոր սերունդին հոգին հայացնելու համար : Ներկայ դրութեամբ , լաւագոյն պարագային հայախօս օտար – ներ պիտի ունենանք ապագային : Մխիթ – նաւոր Հրեաներ , որոնք մէկ բաւ երբայրէն չեն պիտեր եւ ֆրանսերէն , սպաներէն , անգլերէն կամ գերմաներէն կը խօսին , մնացած են հրեայ : Կարեւորը այն է որ ազգային տեսլական մը (իտէալ) ներչնչուի նոր սերունդին , անոր հոգին փոխելով , միւս ժողովուրդներէն տարբերելով :

Արդարեւ , ոչ միայն նորերուն , այլեւ տարեցներուն մէջ հայախօսներ կան ո – րոնք միայն «հան»ով կը տարբերին օտա – րէ մը :

Մանաւանդ վերջին արտագաղթէն ի վեր , բազմապատկուած է այս կարգի հայախօսներու թիւը : «Հայկականու – թիւնը» իրենց ոչ սրտին կը խօսի , ոչ ալ մտքին :

Օտարացման խորշակը աղճատած է ա – նոնց հոգին : Ոչ ազգային գիտակցութիւն , ոչ ցեղային հպարտութիւն , ոչ ալ տար – բական հետաքրքրութիւն որեւէ հայկա – կան անցուդարձի մասին :

Մեղմէ 141 տարի առաջ , 1813 Յունուա – րին , այս կարգի Հայերու կ'անհանգիստ «Դիտակ Բիւզանդեան» , երբ կը գրէր , այն օրուան աշխարհաբարով .

— « Ոմանք որ ուրիշ ազգի մը բաղաք երթան եւ կամ անոնց լեզուն սորվին նէ մէկէն ի մէկ կը փոխվին (փրէնկլէմիշ կ'ըլլան) եւ կրկին ատելութիւն կ'ունե – նան , ընդդէմ ազգին եւ ինքզինքին չեն ուզեր որ Հայ անուանեն » :

Այսօր չատ աւելի պերճախօս , տեսա – նելի եւ չօշափելի պատկերներ ունինք աչ – քի առջեւ : Այստեղ եւ ամէն տեղ :

Խնդիրը լուսաբանութեան չի կարօտիր մանաւանդ այն վայրերուն մէջ ուր հար – թիչ գլանը անընդհատ կը բանի :

Ի՞նչ ընել : Ի՞նչպէս դործել որ դոնէ նո – րահասներուն լաւագոյն տարրերը իրա – պէս փրկուին :

Երբ ամէն բանէ վեր կը դասենք մայ – րենի լեզուին ուսուցումը , իրեւ հիմնա – կան պայման ազգապահպանման , մենք անոր մէջ կ'ամփոփենք ոչ միայն հայերէ – նի դասը , այլ եւ ազգային դիտակցու – թեան ոգին :

Աւելի պարզ խօսելով , երբ կ'ըսենք , — „հայերէն սորվեցուցէք , միւսներն առեն թելադրած կ'ըլլանք ,— Հայերէն մոռածել սորվեցուցէք :

Գիտենք որ բոլոր դպրոցները եւ դա – սընթացքներն ալ մայրենի լեզուին հետ կ'ուսուցանեն Հայոց պատմութիւն , դրա – կանութիւն եւ Հայաստանի աշխարհա – գրութիւն :

Այս դիտելիքները արդէն կը կազմաւո – րեն տղուն միտքը : Մանաւանդ եթէ ու – սուցիչը եւ ուսուցչուհին ունին լայն դար – գացում եւ իրենց դերը կը կատարեն դի – տակցօրէն եւ ոչ թէ իբրեւ հասարակ ար – հեստաւորներ :

Դպրոցին աւանդած տարրական դիտե – լիքները կրնան զարգանալ ընտանիքին մէջ եւ մանաւանդ բազմազան Միու – թեանց եւ կազմակերպութեանց միջոցաւ , որոնք իրար կը հմշտկեն ամէն տեղ :

Քաղաքական կուսակցութիւնները երբ Երիտ . Մխիթարեաններ կը կազմակերպեն կամ կը հովանաւորեն , ամէն բանէ առաջ կ'աշխատին անոնց ոգին մշակել , ազգա – յին դիտակցութիւն եւ հպարտութիւն ներշնչել :

Դեռ կը խօսինք : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱԶՈՎՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒԱԾ ԱԶԴԱՐԱ – ՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՑԵՏԱՋՈՒԻ

Մ . Նահանգներու արտաքին նախարա – րը Փարիզ հասնելով , Ֆրանսական կառա – վարութեան ալ պարզեց իր ծրագիրը , — հաւաքական ազդարարութիւն մը ուղղել Չինաստանի :

Ինչպէս բացատրած ենք արդէն , Անգ – լիա եւ Ֆրանսա չարմար չեն դատեր այդ ձեռնարկը , սպասելով Ժընեւի ժողովին եղրակացութեան :

Թէ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի մէջ կա – տարուած խօսակցութիւններէն կը հետե – ւի թէ Պ . Տըլլըս ընդունած է երկու դաշ – նակիցներուն տեսակէտը ,— չկատարել որ եւ է ձեռնարկ որ կրնայ վնասել Ժընեւի ժողովին , հոգ չէ թէ մեծ յոյսեր չունե – նան անոր յաջողութեան մասին :

Լոնտոնի տեսակցութեան ատեն , պաշ – տօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ անգլիական եւ ամերիկեան կառավարու – թեանց կողմէ : Զեկոյցը կ'ըսէ թէ կար – ծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունեցան հարաւ . Արեւելեան Ասիոյ մասին : Ցետոյ կը շարունակէ .— « Կը յուսինք որ Ժընեւի խորհրդաժողովի նախօրեակին Հնդկա – չինի համայնավար ուժերը հետզհետէ կ'ընդլայնեն իրենց գործունէութիւնը , լայնաճակատ պատերազմի մը վերածելով պատերազմը Ֆրանսական Միութեան դէմ : Անոնք կը փորձեն տապալել Վիէթ – Նամի օրինաւոր եւ բարեկամ կառավա – րութիւնը դոր մենք կը ճանչնանք եւ որ – ուն արշաւած են Լաոս եւ Քամպոճ : Այս գործունէութիւնը կը սպառնայ ոչ միայն պատերազմի բռնուած երկիրներու , այլեւ կը վտանգէ խաղաղութիւնը եւ ապահո – վութիւնը հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ ուր մեր երկու ազգերը եւ ուրիշ դաշնա – կից եւ բարեկամ ազգեր կենսական շահեր ունին : Հետեւաբար , մենք պատրաստ ենք միւս ղլխաւորապէս շահագրգռուած եր – կիրներուն հետ քննելու հաւաքական պաշտպանութեան հաստատումը՝ համա – ձայն Ազգաժողովին ուխտին , երաշխա – ւորելու համար հարաւ – արեւելեան Ա – սիոյ եւ արեւմտեան Խաղաղականի խա – ղաղութիւնը , ապահովութիւնը եւ ապա – տութիւնը : Կը յուսանք թէ Ժընեւի խոր – հրդաժողովը յառաջ պիտի բերէ խաղա – ղութիւն Հնդկաչինի մէջ : Եւ կը խորհինք թէ պաշտպանողական միութեան մը հաս – տատումը ամբողջ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ արեւմտեան Խաղաղականի հա – մար պիտի նպաստէ պատասխրները խաղա – ղութեան մը՝ Հնդկաչինի մէջ» :

Ինչպէս դիտել կուտան մանաւանդ այս պաշտօնական զեկոյցն ալ անուղղակի ազդարարութիւն մըն է :

× Փարիզի մէջ ալ , Պ . Պ . Տըլլըս եւ Ժորժ Պիտօ քննեցին հաւաքական քաղա – քականութեան մը սկզբունքները , իրրեւ լրացուցիչ մասը Լոնտոնի մէջ կատար – ուած խորհրդակցութեանց : Պ . Տըլլըս Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հաղորդեց Լոնտոնի մէջ կըն – քուած իրաւախոհութիւնը : Ինչպէս պաշ – տօնական զեկոյցն ալ կը հաստատէ , այդ իրաւախոհութիւնը կը բաղկանայ հետեւ – եալ երկու կէտերէն .—

1 . Պաշտպանութեան դաշինք մը կնքել հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ մասնակ – ցութեամբ Մ . Նահանգներուն , Ֆրանսա – յի , Մեծն Բրիտանիոյ , Աւստրալիոյ , Նոր – Զելանտայի , Սիամի եւ Փիլիպպեան կղզիներու :

2 . Հաւաքական ազդարարութիւն մը ուղղել Չինաստանի , եթէ Ժընեւի խորհր – դաժողովը ձախողի , պարզելով այն վը – տանգները որ կրնան ծագիլ երբ Չինաս – տան ուղղակի միջամտէ Հնդկաչինի պա – տերազմին :

Այսպէս , Տըլլըս ընդունելով հանդերձ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ տեսակէտները , իր առաքելութիւնը կատարած պիտի համա – րի , եթէ Լոնտոնի եւ Փարիզի խորհրդակ – ցութիւնները յանդին կատարեալ համե – րաչխութեան մը՝ արեւմտեան պետու – թեանց միջեւ :

× Տըլլըս Օրլիի օդակայանը իջած ատեն ջերմօրէն սեղմեց Պ . Պիտոյի ձեռքը : Ֆր – րանսայի արտաքին նախարարը բարի դա – լուստ մաղթելով յայտարարեց .— «Մեր քննելիք խնդիրները պարզապէս կը վերա – բերին այն միջոցներուն որոնք անհրա – ժեշտ են պահպանելու համար ազատու – թիւնը եւ խաղաղութիւնը աշխարհի մէկ մասին մէջ ուր կը հոսի այդ երկու միաց – եալ դաշերու պաշտպաններուն արիւնը» :

Պ . Տըլլըս պատասխանելով իր խորին մեծարանքը յայտնեց Տիէն Պիէնի պաշտ – պաններուն հերոսութեան համար : Ցետոյ ըսաւ .— «Համայնավար ուժերը կռուելով Ֆրանսական Միութեան ուժերուն դէմ կը վտանգեն ամբողջ հարաւ – արեւելեան Ա – սիոյ եւ արեւմտեան Խաղաղականի ապա – հովութիւնը եւ խաղաղութիւնը : Այդ մա – սին խօսեցանք Պ . Իրվնի հետ , մէկ ժամ առաջ եւ ատոր համար է որ Փարիզ եկած եմ այժմ : Ֆրանսա կը դնէ իւր ազատ աշ – խարհին դլուխը Հնդկաչինի մէջ , ծանր – դոյն ճիգերով : Ազատ աշխարհի երկիր – ները պարտաւոր են միանալ հաւաքական նպատակով մը .— վերջ տալ պատերազ – մին , վերջ տալ արագօրէն բայց արդա – րութեամբ : Մեր նպատակին հասնելու համար պարտաւոր ենք վճռականութիւն ցոյց տալ հաւաքարար » :

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԸ մերժեց մաս – նակցել ապրիլ 28ի ընդհ . գործադուլին , դոր ատրճած է Աչխատանքի Դաշնակցու – թիւնը :

(Շար . ը կարդալ Դ . էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

«ԻՐԵՐԱՎԱՐԺ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ»

Մեր աշխատակիցը , Հ . Եփրեմ Վ . Պո – դոսեան , շարունակելով իր տեսնջան պր – պտումները Վիէննայի Մատենադարանին մէջ , այսօր կը խօսի Պոլիի կրթական ըն – կերութեանց մասին . (Տես Բ . Էջ) :

Այս առթիւ կը յիշէ ինքնատիպ Միու – թիւն մը , «Իրերավարժ ընկերութիւն» , որ կազմուած է 1881ին , նախաձեռնութեամբ Պոլսոյ Միացեալ ընկերութեան դասախօ – սին՝ Տիգրան Փափազեանի :

Որեան պարզ , նոյնիսկ պերճախօս է ա – ռաջադրուած նպատակը .—

Ընկերութեան անդամը պարտաւոր է իր դիտցածը ընկերին սորվեցնել :

Հազար ծրագիր – կանոնագիր կ'արժէ այս մէկ նախադասութիւնը ,— «Իր գիտ – ցածը ընկերին սորվեցնել» , բաղդատելով մեր օրերու շռայլաբան յայտարարու – թեանց հետ :

Տիգրան Փափազեան «Իրերավարժ ըն – կերութիւն»ը կազմած ատեն , ունեցեր է մէկ հիմնական մտահոգութիւն , — լրա – ցնել դպրոցին ուսուցածը , զարգացնելով հասակաւոր երիտասարդներն ալ .

— « Նա կազմեց ընկերութիւն մը Իրե – րաւարժ անուամբ , որոյ մէջ իւրաքան – չիւր ոք իւր դիտցածը անխնայ ընկերին պիտի սովրեցնէ , ինքն ալ վերապունէն սովրելով » :

Այս առաջադրութեամբ , ընկերութիւնը լսարան մը կը բանայ ուր , առաջին դա – սախօսութեան իսկ , շատերը յուզումէն կը փղձկին եւ կ'արտասուեն :

Զեռնարկը մեծ խանդավառութիւն կը պատճառէ : «Եւ անոնք որ անտարբեր է – ին՝ եռանդով եւ սիրով կը յանախեն» :

Այսօր հարիւրէ չունին մեր ընկերու – թիւնները , միութիւնները եւ լսարան – ները :

Բայց , կո՞յ նոյն «իրերավարժ» ոգին , որպէսզի «իւրաքանչիւր ոք իւր գիտցածը սորվեցնէ ընկերին» :

Մեծ բան է , երբ այս կամ այն Միու – թեան անդամը դէպի հայերէնի դասըն – թացք կամ լսարան առաջնորդէ իր ընկեր – ը , փոխանակ պարապարահ կամ սիներա տանելու :

Եւ կամ , երբ բարեհաճի ցարդ սորվա – ծը սորվեցնել իր եղբօր կամ ընկերոջ :

Ի՞նչ օգուտ երիտասարդական ձեռ – նարկներէն , երբ ամէն մէկը պիտի մնայ իր գիտցածով :

Մեր Նոր Սերունդը բարի օրինակ մը հանդիսացած պիտի ըլլայ , երբ իր իւրա – քանչիւր անդամը բան – գործ ընէ տարա – ծել «իրերավարժ» ոգին , իր շրջանին մէջ եւ ուրիշ ամէն տեղ :

Երբ դուն կը սորվիս եւ կ'օգտուիս , ին – չո՞ւ ընկերդ ալ չօգտուի : Վ.Ա.Էէ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԹԵԹԵԻ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ԱՆՑՈՒԻ

•

Առջի օր պրոյց կը շրջէր թէ դահլիճին քով մը անդամները պիտի հրաժարին , դաշղատելով որ Պ . Ժորժ Պիտօ պատրաս – նադիր մը ստորագրած է Անգլիոյ հետ , միացեալ բանակի մասին , առանց խորհր – դարանին կարծիքը առնելու :

Վարչապետը փութայ յայտարարու – թիւն մը հրատարակել եւ տագնապը փա – րատեցաւ առժամապէս :

Այսուամենայնիւ այդ յայտարարութեան բո – վանդակութիւնը ,

— « Խորհրդարանը աւելի պիտի ունե – նայ իր կարծիքը յայտնելու միացեալ բա – նակի ծրագրի մասին . այսինքն Սարի հարցին կարգադրութենէն , մեր առա – ջարկած պայմաններուն առարկութենէն եւ Անգլիոյ հետ կնքելի համաձայնու – թիւններէն առաք : Ան պատասխրէն պիտի առանձնէ իր պատասխանատուութիւնը , ինչպէս իր բաժինը առանձնած է կառա – վարութիւնը : Համաձայն սուսար մեծա – մասնութեան մը կողմէ ճշդուած եւ վա – ւերացուած քաղաքականութեան , կառա – վարութիւնը չկրնայ համոզել Մեծն Բրի – տանիան որ ճշդէ իր գործակցութեան եւ – զանակը միացեալ բանակի դաշնագրին ա – ռնչութեամբ : Այս է նպատակը այն վա – ւերագրին զոր նախարարական խորհուր – դը նկատի առաւ ապրիլ 12ի նիստին մէջ եւ զոր ստորագրելու պատրաստ էր ար – տաքին գործերու նախարարը : Այդ վա – ւերագիրը պէտք է վաւերացուի խորհր – դարանին կողմէ : Անոր գործադրութիւնը կախում ունի միացեալ բանակի դաշինքին գործադրութենէն : Միւս կողմէ , կառա – վարութիւնը կը շարունակէ իր բանակ – ցութիւնները գերման դաշնակցային հան – րապետութեան հետ , կարգադրելու հա – մար Սարի խնդիրը , որուն մանրամասնու – թիւնները չատոնց պարզուած են Ֆրան – սայի կողմէ : Կառավարութիւնը կը յու – սայ թէ կարելի պիտի ըլլայ կարգադրու – թեան մը յանգիլ մօտերս : Բայց եւ այն – պէս , կը կարծէ թէ պէտք է պայմանա – ժամ մը սահմանել կատարուած բանակ – ցութեանց : Հետեւաբար , կը խորհի առա – ջարկել խորհրդարանին որ թուական մը որոշուի միացեալ բանակի դաշնագրին քննութեան համար : Այդ քննութենէն ա – ռաջ վիճաբանութիւն մը պիտի կատարուի մեր առաջարկած նախապայմաններու ի – րականացման մասին » :

× Նախարարական խորհուրդը այսօր , հինգշաբթի , նորէն պիտի քննէ միացեալ բանակի ծրագիրը , փարատելու համար դանազան թիւրիմացութիւններ որոնք ծանրապէս կ'ազդեն հանրային կարծիքին վրայ : Կարդ մը թերթեր կը կարծեն թէ նոր բանավէճ մը պիտի ծագի դահլիճին մէջ : Ժողովրդական Շարժումի նախա – րարները կը պահանջեն թուական մը որո – շել միացեալ բանակի ծրագրին քննու – թեան համար :

ՔՂԻԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

●

ՎԻՆՆԱ, (Ցառաջ)։ — *Ամերիկայի Քղեցիներն ալ ճիգ կը թափեն գրելու համար իրենց պատմութիւնը։ Ուրախալի երեւոյթ մըն է այս եւ արժանի ամէն քաջալերանքի։ Իւրաքանչիւր հայ քաղաքի ու գիւղի պատմական ուսումնասիրու-թիւն՝ քար մը, աղիւս մը կ'աւելցնէ Հայաստանի ամբողջական պատմութեան շէնքին վրայ։ Ահա թէ ինչու սիրով կը բերենք մեր նպաստը։*

1· ... ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1859)

Կեղը – Քղի քաղաքի հնագոյն կրթական Ընկերութիւնը կազմուած է 1859ին Մամբրէ Վ· Մամիկոնեանի այցելութեան առ-թիւ եւ անոր ջանքերով։ Դժբախտաբար տեղեկատուն — Մելքոն վարժապետ Ճան-թէմիսեան — մոռցած է յիշել ընկերու-թեան անունը, գոհանալով « զպրատան ընկերութիւն » բացատրութեամբ։

Ընկերութեան հիմնադրի եւ նպատակի մասին կը գրէ նոյն թղթակիցը, պատմե-լով Մամբրէ Վ·ի գործունէութիւնը ։— « Մամբրէ Վ·ը ... սկսաւ ... ժողովրդոց խաւարասիրութիւնը յանդիմանել ... ազ-դու վասաերով չարժեց բոլոր երկրայ-ւոցս սիրտը· շուտով մը սկսաւ յարժանա-ւոր տեղիս դպրատան պատրաստութիւն-ներ տեսնուիլ։ Քղիի խասապայի ժողո-վուրդն ամիջապէս դպրատան ընկերու-թիւն մը գրուելու ձեռնարկութիւն ըրին եւ յաջողեցաւ որ հարիւր յիսունի չափ աղքատ անուոր Խասապան մինչեւ քանի հազար ղուրուշ դպրատան ծախքը եւ վարժապետի ամսականը վճա-րելու համար, դպրոցն ալ սկսան շինել » (Մասիս, Կ· Պ· 1859 թ· 403)։

2· ... ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1869 – 70)

Պոլսոյ պանդուխտ Քղեցիները ընկերու-թիւն մը հաստատած են հաւանօրէն 1869-70ին, որուն մասին միայն Պոլսոյ «Սէր-Օրագիր»ի մէջ հանդիպած ենք յիշատա-կութեան մը։

Թերթը 1870 Մայիս 7ին կը գրէ ։— « Մեր պանդուխտ աղգայիններէն 60 հո-գեցիր ընկերութիւն մը կազմելով՝ զանա-զան վիճակահանութեանց թղթեր կ'առ-նեն եղեր բաւական ատենէ ի վեր։ Այս անգամ Սաքսոնիայի վիճակահանութենէ առնոց վիճակաթղթին մէկը 40 հազար թալէր վաստակած ըլլալը բերկրութեամբ լսած ենք» (Սէր – Օրագիր, Կ· Պ· 1870 թ· 7-157)։

3·— ԱՐՏԱԻԱԶԴԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1879)

Հիմնուած է Պոլսոյ մէջ 1879ի սկիզբը։ Ժամանակակից թերթերէն « Թէրճէմանը Էֆքեար », «Օրագիր» եւ «Փունջ» կը հը-րատարակեն 1879 Մայիսին միեւնոյն ծա-նուցումը, ուր կ'ըսուի թէ ընկերութիւնը նորահաստատ է։ Ահա «Օրագիր»ի տեղե-կութիւնը։— «Հրաւէր առ Քղեցի ազգա-յինս։ Քղիի նորահաստատ Արտաւազդեան Ընկերութիւնը, որոյ առժամանակեայ գործադիր ժողովը կազմուած է, իբր ա-ռաջին նիստը պիտի ընէ յառաջիկայ կի-րակի Մայիս 20, ի ժամ 7, Ղալաթիոյ կեդր· վարժարանը։ Կը հրաւիրուին հա-մայն Քղեցի ազգայինք ազգասիրաբար ներկայ գտնուիլ ընկերութեան առաջին նստին, որոյ նպատակն է Քղիի ազգային մանկտւոյն գիտութեան կաթն ջամբել ։

Օրակարգ·— Ա.) *Ընթերցումն եւ վաւե-րացումն կանոնագրութեան։ Բ) Ընտրու-թիւն դիւանի ։ Գ·) Որոշումն ընկերու-թեան տարեկան բաժանորդագնի։ Ի դի-մաց Գործդ· ժողովոյ Յովհ· Սրապեան ։*

79, Մայիս 17 Բերա

« Օրագիր »ի խմբագրութիւնը իր կող-մէ կ'աւելցնէ ։— «Մեք եւս հարկ կը հա-մարիմք Քղեցի ազգայնոց հետ, նաեւ մեր հասարակութեան ալ խնամոյն ու քաջա-լերութեանը յանձնարարել սոյն նորա-կազմ ընկերութիւնը, դիտնալով որ Քղի՝ Հայաստանի ամէնէն աւելի կեղեքեալ գա-ւառաց մէկին է, ուստի եւ ամէնէն աւելի ուժման, օգնութեան ու ձեռնտուութեան կարօտ» (Օրագիր, Կ· Պ· 1879 թ· 973 ։— Ճմմտ· Թէրճ· Էֆ· 1879 թ· 562, Փունջ 1879 թ· 1375)։

4·— ԻՐԵՐԱՎԱՐԺ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (1881)

Հիմնուած կ'ներեայ 1881 Յունուարին ։ Հիմնադիրն է Տիգրան Փափազեան, Պոլ-սոյ «Միացեալ Ընկերութեանց» կողմէ դասախօս Քղիի մէջ։ Ընկերութեան ան-դամ կը պարտաւորուի իր գիտցածը ըն-կերին սորվեցնել ։

Փափազեան ընկերութիւնս հիմնելէ ան-միջապէս վերջը, այն է՝ 1881 Փետրուա-րին սկիզբը, Քղիի մէջ կը բանայ նաեւ համանուն Լսարան մը, որուն առաջին ա-ռենախօսը ինքը կ'ըլլայ ։

Առնոց մասին Սարգիս Հ· Սրապեան կը գրէ Քղիէն 1881 Փետրուար 15 թուակա-նով ։— «Ամսոյս սկիզբը Աւանիս մէջ լսարան մը բացուեցաւ, չնորհիւ եւ չա-հիւք Մեծ· Տիգրան էֆ·Փափազեանի, որ Միացեալ Ընկերութեան դասախօսներէն մին է ասա, եւ որ իւր համբոյր բնաւո-րութեամբ ամէնուս համակրանաց եւ յարգանաց արժանացած է։ Սա անդամին գալուստը ոմք դնելէն ի վեր այս համոզ-մունքը գոյացուցած էր թէ երկիրը չուտ լուսաւորելու համար չի բաւեր տղոց վարժարանը միայն, այլ պէտք է որ հա-սակաւորք ալ՝ մանաւանդ երիտասարդք՝ որտի եւ մտքի զարգացուցիչ դրութեան մը մէջ լինին, եւ ասոր համար ինչ որ կը խորհէր՝ զոր մօտէն քննելու պատիւը կը վայելէի, յառաջ վարեց եւ անվեհեր կա-մօք ի գլուխ հանեց։ Նա կազմեց ընկերու-թիւն մը իրերավարժ անուամբ, որոյ գը-լուխն ինք պիտի դառնայ եւ որոյ մէջ իւ-րաքանչիւր ոք իր գիտցածը ընկերին պիտի սորվեցնէ, ինչպէս ալ վերա-դունէն սորվելով։ Ճետ հաստատելոյ սոյն ընկերութիւնը, անմիջապէս փութաց ա-նոր անունով բանալ լսարանն ալ, ուր քա-նի մը անգամ է յաջողաբար ինք կ'տան-նախօսէ սրտառուչ կերպիւ, մինչեւ փղձ-կիլ բազմաց յարտաստուս, զոր նոյն իսկ ես իմս տամկոտ աչօք տեսայ։ Շուտադոյն տարածուեցաւ լսարանին համբաւն եւ բերկրութեամբ կը տեսնենք որ անոնք որ անտարբերներ էին՝ եռանդով եւ սիրով կը յաճախեն » (Մասիս, 1881 թ· 2842)։

5·— ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (... 1900)

Ձենք կրցած տտուգել հիմնումի տարին։ 1900ին կը ներկայանայ արդէն կազմա-լոյծ, որուն համար թղթակից մը կը գրէ· — « Յաւով տեսանք որ տեղւոյս Կրթա-սիրաց Ընկերութիւնը կազմալուծուած է տանէկ մը ի վեր ... Առաջնորդարանի մատնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք կրթասիրացի վերակազմութեան համար » (Արեւելք, Կ· Պ· 1900 թ· 4412)։

6·— ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ (?)

Կազմուած է Վոթըրթաուն (Ամերիկա), 1908էն առաջ, ներկայացուցիչ ունենալով Ա· Ն· Ոսկերիչեան, որ կապ կը պահէր Միացեալ Ընկերութեանց հետ (Միացեալ ընկերութիւնք Հայոց, եռամեայ տեղե-կագիր, Կ· Պ· 1912, էջ 61)։ Արդիօք չա-րունակութիւնը չէ՞ նախորդին։ Անշուշտ այս Միութիւնն է, որ յետոյ բոլոր Քղե-ցիները միացնելով՝ կը կոչուի «Համա-քղեցիական միութիւն» (Ժողովուրդի Ձայնը, Կ· Պ· 1920 թ· 565)։

Հ· ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱԻԱԳ ՈՒՐԲԱԹ լաւագոյն Օրն է ծոմ պահելու եւ օղնելու Ֆ· Կ· Ֆաչին ։

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ· ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Կը սպրդիմ թուրք դինուորներու խառ-նուելով, ծանր եւ հանդարտ քայլերով, կրթնած անթացուպիս՝ կը կարեմ փողոց-ները վերջապէս կը հասնիմ տուն ։ Եղ-բայրներս դժուարաւ կը ճանչնան զիս ։ Հաւաքուած են բոլորը, կը խօսիմ ան-ցուդարձի մասին։ Կը պատմեմ Թրքական բանակի փլուզումը արեւելեան ճակատին վրայ ։

Հոն հարիւր հազարաւոր անդէն, ան-պաշտպան ու անմեղ նահատակներու բո-ղոքն ու ցասումը կ'արձագանդէին հայ քաղքերը ... Իսկ հոս խաչելութեան դող-գոթան կը շարունակուէր նոյն սատակու-թեամբ ։

ՑԵՏԱԴԱՐՁ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

Հայ յեղափոխական շարժումը իր պատ-մութիւնն ունի նաեւ Իզմիրի մէջ։ Շատ բնական էր որ Իզմիրի նման հոծ հայ ազ-դարնակչութեամբ շրջան մը քաղաքական եւ յեղափոխական դեկավարներու ուշա-դրութիւնը գրաւէր ։

Ես յաճախութիւնը չունիմ ներկայա-նալու Իզմիրի յեղափոխական եւ քաղա-քական կազմակերպութեանց պատմու-թիւնը, ոչ ալ իմ շրջանիս տեղի ունեցած դէպքերու լրիւ պատկերը, կուտամ միայն իմ գիտցած անցքերը, իրրեւ հում նիւթ ։

1901 – 2ին Ռուբէն Զարդարեան հասած էր Մաղնեսիա, իբրեւ տեսուչ ազգ· վար-ժարանի ։ Այդ օրերուն ես աշակերտ էի Իզմիրի Մեսրոպեան վարժարանը ։

Ռ· Զարդարեանի հմայքն ու համբաւը տարածուած էր հայկ· շրջանակներու մէջ դրաւելով քաղաքի եւ արուարձաններու աշակերտներու հոգին ։

Այդ օրերուն Մաղնեսիայի մէջ կազմա-կերպուած է Հ·Ց·Դաշնակցութեան մար-մին, հաստատուն խարխոխով ։ Աշակեր-տական շրջանակներու մէջ դաղտնի, խոր-հրդաւոր խօսակցութիւններ կը շրջէին, դաղտնի խումբեր կը կազմուէին, սերտ յարաբերութիւններ եւ հանդիպումներ կը նչմարուէին ։ Այդ օրերուն հազիւ 14 – 15 տարեկան էի ։ Լաւ կը յիշեմ, Իզմիրի կո-միտէն կը կոչուէր Ոսկեհանք ։ Ճետոյ իբ-րեւ կուսակցական գործիչներ Իզմիր ե-կան, Հայկ Թիւրեաքեան, Վարդ, Ջում-չուդ, Երկաթ (Արմենակ Լեւոնեան) եւն ։

Ինչպէս յետագայ դէպքերէն յայտնի պիտի ըլլայ՝ Հ·Ց·Դաշնակցութիւնը 1900 թուականներէն չատ առաջ կատարեալ կազմակերպութիւն ունեցած է Իզմիրի մէջ։ Ողբացեալ ընկեր Ռուբէն իր «Հայ Յեղափոխականի մը յիշատակները» գոր-ծին մէջ Ե· հատոր էջ՝ 143 երկաթի յու-շատետրէն քաղելով կը յիշէ, «1902 Մարտ 12-25ին հասանք անդ (Իզմիր – Ոսկե-հանք), Հրաչը, Վարդ-Մանուչակ եւ Եդ-ուարդ հոն էին։ Վերջնոյս հետ անհամա-ձայնութիւններ ունեցած էին առաջին-ները և քննութենէ մը հասկցուեցաւ Եդ-ուարդի յանցաւոր ըլլալը։ Տեղեկագրով մը գործը իմացուցի բիւրոյին եւ միացայ առաջիններուն։ Մայիս մէկ թիւով (նոր տոմար) շրջաբերականներ ցրուեցինք եւ սկսեցանք հարուստներուն դիմումներ ընել։ Դեռ հազիւ 180 ոսկի գանձած էինք, ինչ Վարդը բռնուած էր։ Մախպուսած էինք դադար առնել » ։

Ց· ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(8) (Շար·)

ԼԵՌՆԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Սով· Հայաստան Ամսագիր, 1954 Յուն·)

●

Ի· Հայաստանի լեռնաշխարհի զարկն է Մրատածը։ Ան հարուստ է փարթամ բու-սականութեամբ, բուրաստ գոյնզգոյն ծաղիկներով, սառնորակ աղբիւրներով, ահռելի ձորերով եւ բարձրաբերձ ապա-ռաժներով ։

Արագածը Հայաստանի լեռնագնացնե-րու (ալպինիստ) ամենասիրելի լեռն է։ Թէ խառաչուելէ ձմրան եւ թէ արեւակէզ ամռան Արագած են բարձրանում հա-րիւրաւոր լեռնագնացներ ու չրջիկներ, պատանիներ եւ աղջիկներ ։

Վերջին տարիներս բազմաթիւ վերելք-ներ են կազմակերպուած դէպի Արագածի գագաթները։ Մեծ լուսաւորիչ, առաջին հայ լեռնագնաց «Խաչատուր Աբովեանի մահուան հարիւրամեակին առթիւ երեւա-նի «Աբովեան» անուան մանկավարժական կաճառի 32 ուսանողներ եւ Քանաքեռի 25 կոլանտեսական երիտասարդներ կատարե-ցին լեռնագնացութեան դժուարին արշա-ւը։ Անոնք նուաճեցին լերան ամենաբարձր հիւսիսային գագաթը, որ ծովի մակերե-սէն բարձր է 4·095 մեթր եւ այնտեղ դրին Ի· Աբովեանի կրտնիքեայ կիսանդրին ։

1950 – 53 թուականներին նոյն լեռնա-գագաթը բարձրացած են աւելի քան եր-կու հազար լեռնագնացներ, Երեւանէն, Լենինականէն, Կիրովականէն, Ապարա-նէն, Էջմիածնէն, Աշտարակէն եւ հանրա-պետութեան միւս քաղաքներէն եւ չրջան-ներէն։

Վերջերս լրացաւ խորհրդային լեռնա-գնացութեան 30 տարին։ Այդ նչանաւոր տարեթիւը արժանավայել կերպով նչեցին Հայաստանի մարմնակրթական կազմա-կերպութիւնները զանգուածային վերելք-ներ կազմակերպելով դէպի Արագածի, Կապուտջուղի, Թեղենիսի, Արայի, Մայ-մեխի եւ ուրիչ լեռներու գագաթները ։

Սեւանի աւազանէն մինչեւ Մեղրի, մօտ 200 քիլ· մեթր տարածութեամբ, կ'երկա-րի Զանգեզուրի լեռնաչղթան։ Անոր ժայ-ռոտ գագաթները վաղուց գրաւած են հա-յաստանի լեռնագնացներուն ուշադրու-թիւնը։ Յատկապէս հետաքրքրական է ե-ռագագաթ Կապուտջուղ լեռը, որ ծովի մակերեւոյթէն բարձր է 3906 մեթր ։

Սովետական լեռնագնացութեան առթիւ հանրապետութեան մարզիկները կազմա-կերպեցին արշաւ դէպի դժուարանցանելի լեռը։ « Դինամօ », «Իսկրա», «Սպար-տակ» եւ այլ մարզական կամաւոր ընկե-րութիւններու քսան լեռնագնացներ, ա-ւազ հրահանդիչ, մարզանքի վարպետ Հ· Գալստեանի դեկավարութեամբ, ճամբայ ելլելով Ղափանէն, Օխչի գեամ հասնող բարձրացան լեռն ի վեր։ Սկիզբը երթու-ղին մատչելի էր։ Բայց ահա կը սկսին ձիւնի չերտերը եւ մարզիկներ, նոյնիսկ երկարագամ կօշիկներով, դժուարու-թեամբ յառաջ կը չարժին։ Լերան լանջե-րում ցուրտ էր, փչում էր ուժեղ քամի, բայց խիզախ մարզիկները, որոնք վճռած էին ֆիզկուլտուրնիկների այդ ոտնը նչա-նաւորել նոր յաջողութիւններով, արիա-բար յաղթահարելին բոլոր դժուարու-թիւնները եւ նուաճեցին կապուտջուղի գագաթը ։

Շուտով անոնք հանդիպեցան ուղղաձիգ ապառաժներու։ Արշաւի զեկավարը պա-տանի օդնութեամբ սկսաւ մագլցելով բարձրանալ կախ ընկած ժայռը։ Ամենա-դժուար տեղերուն մէջ կ'օգտագործէր մե-տաղեայ կեռեր ու բրիչ։ Միւս մարզիկ-ներն էլ նոյն ձեւով բարձրացան դէպի վեր։ Լեռնագագաթի մատոյցներուն մէջ թանձր մառախուղ էր։ Մարզիկները կը դժուարանային կողմնորոշուել այդ պայ-մաններուն մէջ, մանաւանդ որ իրենց ան-ծանօթ էր տեղանքը։ Սակայն փորձառու հրահանդիչ Գալստեանը մեծ ժայռերու մէջէն երեւան կը հանէր ամենակարճ ու անվտանգ ուղիները։ Հետզհետէ սկսաւ նչ-մարուիլ մառախուղով պարուրուած մօտ 80 մեթր բարձրութեամբ աչտարակաձեւ գագաթը։ Լերան այդ ամենադժուար ու վտանգաւոր մասը առաջինը բարձրացան երիտասարդ լեռնագնացներ Լ· Կարա-պետեանը, Ռ· Խաչակեանը, Ի· Մար-գարեանը, Ճու· Բարաեանը, Ա· Էդին-ջիկիլեանը։

Ահա անոնք կապուտջուղի գագաթին են։ Հեռուն կը նչմարեն Զանգեզուրի լեռնաչղթայի չարունակութիւնը կազմող ուրիչ լեռնագագաթներ, ապա Արաքսի հովիտը եւ չողչողացող Կասպից ծովը ...

Կապուտջուղի ամենաբարձր կէտին վը-րայ մարզիկները կանդնեցին քարէ բուրգ մը եւ իրենց վերելքի մասին ձգեցին գրա-ւոր յիչատակութիւն ։

Աղջամուղջ էր, երբ լեռնագնացները սկսան վայրէջքը։ Ուղղաձիգ քարափնե-րէն, ժայռերու սնկաձեւ գագաթներէն կ'իջնէին պարանի օգնութեամբ։ Մթու-թեան ու մառախուղի մէջ ճամբան կը գա-նէին միայն վերելքի ժամանակ թողած հետքերով։ Քաջարան գիւղը դեռ չէր ե-րեւար։ Հսկայական ոլորապտոյտ վերջ յանկարծ փայլեցին վառուռն կրակները։ Այդ խարոյկները կոլտնտեսականներն էին վառած վայրէջքի ուղին ցոյց տալու հա-մար Կապուտջուղի յաղթողներին։

Քաջարանցիները ուրախութեամբ ըն-դունեցան արկածախիզ հիւրերը, որոնք նը-ուաճեցին Զանգեզուրի լեռնաչղթայի ամենաբարձր գագաթը ։

Լեռնագնացներու բազմաթիւ վարիչներ է հասցուցած աւազ հրահանդիչ Հ· Գա-լստեանը, որ մարդանքի այդ ձեւին նուի-րած է իր ամբողջ եռանդն ու ջանքերը ։

Երկար տարիներու ընթացքին ան բազ-մաթիւ վերելքներ է կատարած դէպի կովկասեան լեռնաչղթայի գագաթները ։ Ան իր վարպետութիւնը, փորձն ու գիտե-լիքները սիրով կը հաղորդէ սկսնակ լեռ-նագնացներուն։ Հ· Գալստեանը կազմա-կերպած է ձմեռնային արշաւներ դէպի Արագած, Թեղենիս, Արջանոց Խուս-տուփ լեռները։

Իր գործին իսկական վարպետ է աւա-գադոյն լեռնագնաց եւ չրջիկ Վ· Դարեա-նը։ Ամէն տարի իր դեկավարութեամբ քանի մը արշաւներ կը կազմակերպուին դէպի Արագած, Խուստուփ լեռները ։

Բազմաթիւ են լեռնագնացներու եւ չր-

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ ԺԱԳ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

★

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 9 Ապրիլ, (Յատուկ)։— Ժաք Հայրապետեանի եւ Կեռհարտ Հեխտի հանդիպումը տեղի ունեցաւ Համպուրկի Մէրք Հալլէի սրահին մէջ, ի ներկայութեան տասը հազար հանդիսականներու, իրաւարարութեամբ պելժիացի Սիմոնի որ իր պաշտօնը կատարեց առանց կողմնակցութեան ։

Մրցումին ներկայ էին վերման բարձր պաշտօնատարներ, կուլտմարտի ախոյեաններ եւ մասնագէտներ ։

Ժաք Հայրապետեանի մրցարան բարձրացած ատեն, բոլոր հանդիսականները ընդունեցին խանդավառ ծափերով նաեւ թղթակիցներ եւ նկարիչներ անհամար պատկերներ քաշեցին։ Շարժանկարի ընկերակցութիւնները ալ իրենց մեքենաները բերած էին։

Անթելը կարճ ալիքներու վրայ կը հաղորդէր բոլոր մանրամասնութիւնները, Ժաք Հայրապետեան (78·3 քիլօ) եւ Կեռհարտ Հեխտ (78·7 քիլօ), հակառակորդները իրար բարեւելէ վերջ, սպասեցին մրցումի կոչին ՝

Առաջին շրջան։— Երկու մարտիկները մրցումը սկսան մեծ զգուշութեամբ ։ Վերջին վայրկեանին Ժաք Հայրապետեանը անսպասելի զօրաւոր հարուածով մը կէհարտ Հեխտի գլխուն, չահեցաւ առաջին շրջանը։ Գերմանացին բաւական տակուն մարզիկ մըն է, եւ ուշադիր ։

Երկրորդ շրջան։— Գերմանացին մեծ ջանք թափեց Հայրապետեանի վրայ տիրապետելու համար, բայց Հայրապետեան արագաշարժութեան առջեւ չկրնար մատնուեցաւ։ Հայ կուլտմարտիկը այս առիթով կրցաւ ձախ ձեռքով զօրաւոր հարուածներ տալ Գերմանին գլխուն եւ մարմնին, այսպէս երկրորդ շրջանն ալ չահելով ։

Երրորդ շրջան։— Տակաւին երկու հակառակորդները, իրենց մեծ վարպետութիւնը ցոյց չեն տուած ։ Գերմանացին պաշտպանողականի վրայ է, Հայրապետեան յարձակողական։ Երկու հակառակորդները սոսկալի հարուածներ փոխանակեցին։ Հայրապետեանի հարուածները աւելի զգալի եղան Գերմանին վրայ ։ Երրորդ շրջանն ալ Հայրապետեան չահեցաւ։

Զորրորդ շրջան։— Գերմանացին այս անգամ յարձակողականի դիրք մը բռնեց լով, յաջողեցաւ ծանր հարուածներ տալ Հայրապետեանի, բաւական զօրաւոր հարուած մըն ալ տուաւ անոր կզակին ։ Հայրապետեան ինքզինքը չկորսնցուց ։ Երջանը վերջացաւ Գերմանին դերակշռութեամբը ։

Հինգերորդ շրջան։—Հայրապետեան իր ուժերը վերագտած ըլլալով բուռն յարձակողականի մը սկսաւ եւ բաւական զգալի հարուածներ տուաւ Գերմանին, բայց այս վերջինը արագ հարուածներ տալով Հայրապետեանի գլխուն եւ մարմնին դանադան մասերուն, կրցաւ հաւասարութեամբ վերջացնել ։

Վեցերորդ շրջան։— Սկսաւ փոխադարձ բուռն հարուածներով, Հայրապետեան երկու հարուածներով չահեցաւ այս շրջանն ալ, արժանանալ ձգելով հակառակորդը։

Եօթերորդ շրջան։ — Հայրապետեան չկանգ յարձակողականի մղել Գերմանը, բայց ան մնաց պաշտպանողականի վրայ եւ յաջողեցաւ Հայրապետեանը անշարժութեան մատնել մրցարանի պարաններուն վրայ, ծանր հարուածներ տալով, Հայ կուլտմարտիկը սոսկալի հարուած մըն ալ տուաց աջ աչքին, որ տակաւին չէր բուժուած նախորդ հարուածէն եւ ծանր արիւնահոսութիւն մը ունեցաւ, եւ բոլորովին արիւնլուայ վիճակի մատնուեցաւ։ Այս շրջանը չահեցաւ Գերմանացին ։

Ութերորդ շրջան։— Հեխտ Հայրապետեանի ուժերը լաւ ուսումնասիրած ըլլալով եւ անոր աչքի վիճակէն օգտուելով, զօրաւոր հարուածներ տուաւ եւ նորէն չահեցաւ ։

Իններորդ շրջան։— Գերմանացին յարձակողականի դիրքը չարունակելով սկը – սաւ անհամար հարուածներ տալ Հայրապետեանի գլխուն, կզակին եւ մարմնին զանազան մասերուն։ Այս միջոցին Հայրապետեանն ալ կրցաւ քանի մը հարուածներ տալ, ինչպէս եւ արդիւնաւէտ հարուած մը, որ իրաւարարին կողմէ դիտողութեան ենթարկուեցաւ, բայց Հեխտ յաջողեցաւ ձախ եւ աջի կողմէ հարուածելով, չկրնալ Հայրապետեանի մատնել Հայրապետեանը։ Մրցումը վերջացաւ Հեխտի յաղթանակով։

Տասներորդ շրջան։ — Գերմանացին տեսնելով որ իր յաղթանակը ապահով է, անմիջապէս յարձակման սկսաւ, ծանր հարուածներու տակ ընկճեց Հայրապետեանը, որ իր մէկ զօրաւոր հարուածէն, ապիսպուեցաւ ծունկի գալ, իսկ իրաւարարին մինչեւ ինը համրանքին, կրկին ոտքի ելաւ։ Հեխտ այս առթիւ կրկին զօրաւոր հարուածով երկրորդ անգամ ծունկի բերաւ Հայրապետեանը, որ կրկին իր ուժերը վերագտնելով ոտքի ելաւ եւ պաշտպանողական դիրքով կրցաւ մինչեւ այս շրջանին վերջը տոկալ։ Այս շրջանը Հեխտ չահեցաւ բարձր կէտերով ։

Տասնմէկերորդ շրջան։— Գերմանացին սկսաւ յարձակողական դիրք մը բռնելով, չկրնաց զգետնել (նոք– աութ) մեր հայրենակիցը։

Տասներկուերորդ շրջան։ — Հեխտ մէկ զօրաւոր ձախի հարուածով ծունկի բերաւ Հայրապետեանը։ Այդ միջոցին բազմութեան կարծիքով Հայրապետեանը, «նոք– աութ» էր, բայց մեր հայրենակիցը չը – նորհեւ իր տոկուն կամքին կրցաւ կրկին ոտքի գալ։ Այդ պահուն բաւական արիւն կորսնցուց։ Այս շրջանն ալ ի չահ Գերմանացիին վերջացաւ ։

Տասներեքերորդ շրջան։ — Մեր հայ – րենակիցը ինքզինքը գտնելով սկսաւ յարձակիլ եւ կրկին արդիւնաւէտ հարուած մը տուաւ Հեխտի, որ մեծ ցաւերու ենթարկուեցաւ։ Հանդիսականները սկսան բողոքել։ Այս շրջանն ալ չահեցաւ Գերմանացին։

Տասնչորրորդ շրջան։— Գերմանացին այս միջադէպէն վերջ ինքզինքը գտնելով, սկսաւ կրկին յարձակողական դիրք բռնել, բայց արդէն երկու հակառակորդներն ալ ուժասպառի վիճակի մատնուած էին։ Հեխտ յաջողեցաւ կրկին երկու զօրաւոր հարուածներ տալ Հայրապետեանի կզակին, բայց մեր հայրենակիցը ամէն ջանք թափեց որպէսզի «նոք – աութ»ի չմատնուի ։ Այս շրջանն ալ չահեցաւ Գերմանացին ։

15րդ եւ վերջին շրջան։ — Հեխտ յաջողեցաւ զօրաւոր հարուած մը տալ Հայրապետեանի գլխուն, ինչպէս եւ ուրիշ հարուածներ։ Հայրապետեան ինքզինքը միշտ պահպանողականի վրայ կը պահէր, բայց իր երեսին վրայ ստացած վէրքերէն արիւն կը հոսէր, եւ այսպէս մրցումը վերջ գտաւ եւ կեռհարտ Հեխտ Եւրոպայի ախոյեան հռչակուեցաւ ։

Ժաք Հայրապետեանի պարտութիւնը կը սպասուէր 80 առ հարիւրով, թէ Գեր – մանիոյ մարզական շրջանակներէն, եւ թէ մասնագէտներէ, ինչպէս նաեւ արտասահմանի մարզական շրջանակներէն։ Այս հանդիպումով Հայրապետեանը Համպուրկի մէջ հասատեց թէ ինք առաջնակարգ կուլտմարտիկ մընէ Եւրոպայի մէջ։

Այս հանդիպումի միջոցին հանդիսականներուն զարմանք պատճառեց Հայ – րապետեանի տոկունութիւնը ։ Հանդի – սականներու համոզումով այսպիսի պա – րագաներուն մէջ ուրէք մարզիկ պիտի դիմանար ։

Ես վստահ եմ որ եթէ Հայրապետեանը արհնահոսութեան չենթարկուէր, չատ լաւ արդիւնքներ պիտի չահէր։ Ուրեմն ապասենք ապագայ մրցումներուն։

Մրցումէն վերջ Հայրապետեան յայտարարեց ։— Այս, ես չատ կը ցաւիմ Եւրոպայի ախոյեանութեան տիտղոսը կորսնցնելուս համար, բայց կէհարտ Հեխտ արժանի էր այս յաղթութեան, կէտերու առաւելութեամբ։

ՄԱՔՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

«ՍԻՐՏՍ ՀԱՑԼԷՆՏԻ ՄԷՋ Է»

★

Սարոյեանի այս թատերգութիւնը որ մէկ տարի առաջ արուեցաւ հեռատեսութեամբ, քանի մը օր է կը ներկայացուի Էպէռթօ թատրոնին մէջ, գլխաւորութեամբ ծանօթ բեմադիր–դերասան Միշել Վիթոլտի։ Այս առթիւ տեղական մամուլէն կը թարգմանենք հետեւեալ դնահատականները ։—

« Երէկ իրիկուն իր անունին չուրջ ըստեղծուած մթնոլորտով Մ. Վիթոլտ կրկին առաւ իր իսկական եմասոր յաղթութիւն բառին։ Կրցաւ ամբողջ սրահ մը յուզել դիմելով պարզութեան եւ անկեղծութեան, այնպիսի փափուկ գործով մը որ կը կոչուի «Սիրտս Հայլէնտի մէջ է» ։

Ամերիկահայ հեղինակ Ուիլիըմ Սարոյեանի այս թատերախաղը դուխ–դործոց մըն է ժպտուն երազին։ Եթէ փոքրիկ ճոնին եւ իր չհասկցուած բանաստեղծ հայրը չեն դիտեր ապրիլ, ամէն պարագայի մէջ կ'ուզեն «զոյութիւն ունենալ» (Փառի Փռէս)։

... Սարոյեանին հերոսը երանելի մըն է որ փորը անօթի, երկնցած խոտին վրայ, ամբողջ օրը ոտանաւորներ կը դրէ, երազելով հացի եւ պանիրի առասպելական խնջոյքներ։ Մտացիր դղուանք մը կը բաժնէ մօրը եւ մանչու մը միջեւ, որ կրնայ ճարտարօրէն լուծել ամէնօրեայ հացին տադնապը։ Ասոնց վրայ, աւելցուցէք թափառական դերասան մը որ չեփորով կը փչէ կարօտը Հայլէնտի, ուր մնացած է իր սիրտը։ Այս ուժասպառ պայքարը հացի համար կը վերջանայ հին դերասանին մահովը, որ հոգին կ'աւանդէ արքայական հոգեվարքը արտասանելով հիացած դիտողներուն առջեւ, եւ մէկնումովը չհասկցուած բանաստեղծին, վրնտուած իր անակնկն։ «Աչխարհի մէջ բան մը կայ որ ուղիղ չերթար», կ'ըսէ մանչուկը պայուսակը դոցելով ։

Այս է իր պարզութեան մէջ պատմուածքը նուիրուած «անրիծ սիրտերուն, ծերացած մանուկներուն, անոնց որ մանուկ մնացած են։ (Onnn)։

× «Փրանս – Սուար» կը դրէ «Սկով – սիայիի մը եւ երեք Հայերու պոհեմական կեանքը» խորագրով ։— Անոնց որ կը մեզադրեն թէ Սարոյեանի թատերախաղերը կը նմանին վէպերու, իսկ վէպերը թատերախաղերու, Սարոյեան պատասխանած է օր մը ։— կարեւոր չէ թէ ի՞նչ անուն կուտաք գրածներուս, եթէ անոնք ունին կեանքին չունչը »։

Այս ալ պատմութիւնն է, գրեթէ ինքնակենսագրութիւն, ինչպէս Սարոյեանի գործերուն մեծ մասը, գաղթական հայ ընտանիքի մը, որուն երազուն արեւելեան բնութիւնը դժուար կը համակերպի ամերիկեան կեանքի դնացքին։ Հոն կան մեծ մայրը, ծեր պիւղացի, որ չէ յաջողած մէկ բառ անդլիերէն սորվիլ, տղան որ չէ յաջողած աշխատիլ սորվիլ բայց որ օրն ի բուն ոտանաւոր կը դրէ, եւ թոռը, անուշիկ մանչ մը որ կը մտածէ «թէ անպայման տեղ մը բան մը կայ որ չի քալեր», բայց որ միշտ կը յաջողի տուն բերել անհրաժեշտը «պահելու համար թէ հոգին թէ մարմինը» ... ինչպէս ըսուած է «Սարոյեանի մօտ էակները կը քաւեն կոյր ողբերգութեան մը հետեւանքները, բայց ի վերջոյ, մարդիկ աւելի լաւ են քան կեանքը»։ Կարելի է վիճիլ այս մասին։ Ինչ որ անվիճելի է այն մեծ հաճոյքն է զոր այս խաղը կուտայ Միշել Վիթոլտի ճարտարուեստական բեմադրութեան, Քրիսթիան Լէնիէի յաղող զարդերուն եւ զգեստներուն մէջ եւն.։

Ֆրանս Սուար

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Զարդարենց Մարգրիտը՝ կը լքէ իր սիրտականը, Միքայէլենց Արշակը եւ կը սիրահարի Տիգրանին, որմէ կը հետեւի Թուխենց Մարիամը, Օխիկենց Ալիսը՝ Տիգրանին սիրահարական նամակներ կը գրէ, եօթ հատ հասուկ աղջիկ, եօթ հատ հարցում եւ մէկ հատ Տիգրան ...։

— Զըսե՞ս, մայրիկ, մեր Տիգրանը բոլիկ բոլիկ ընել կ'ուզեն գիւղի աղջիկները ։

— Համբարձման ծօնէն երկու չաբաթ վերջ, աղբիւրի ճամբուն վրայ՝ Պայծառը ճմրթեկեց Օխիկենց Ալիսի քիթին ու բերանը, Ալիսն ալ՝ դեռին գլաորեց Պայծառը, ոտքովը թնդեց ու մազերէն քաշեց։

Կռիւը խորունկցաւ, ճիւղեր արձակեց, տունէ տուն տարածուեցաւ, սկսաւ քէն ու տեղութիւն, անէծք ու հայհոյանք։ Գէղնոց Շուշանը եւ Զարդարենց Մարգարիտը ոչ իրար ծեծեցին, ասոր վրայ՝ Շուշանին եղբայրը վառեց Մարգարիտենց մառգն ու յարդանոցը։ Սուսուռը՝ Վարդարենց Աղաւնին կը գլորէ փոսին մէջ, կը կոտրէ անոր աջ ձեռքը ։ Աղաւնիին հայրն ալ իր աղջկան վրէժը լուծելու համար՝ կը սպաննէ Շուշանին հայրը ։

— Ուրեմն մայրիկ, Տիգրանին համար արիւն ալ թափեցաւ, խե՞նթ են եղեր, ինչ ։

— կեցիր, Արեգնազ, մինչեւ հոս՝ գէպքին ցաւալի կողմն էր, կայ նաեւ զուարճալի կողմը, սիրոյ այս պայքարին մէջ՝ անմասն չմնացին նաեւ պառաւները ։

— Ի՞նչ, ի՞նչ, ուրեմն պառաւներն ալ սիրահարուած էին Տիգրանին, հա, հա, հա քրքջաց Արեգնազը, ուրեմն անոնք ալ կ'ուզէին ամուսնանալ Տիգրանին հետ եւ կոչուիլ Կանաչենց Հարս։

— Սխալ հասկցար, Արեգնազ, պառաւները կանաչենց հարս կոչուելու համար չէր որ պայքարի մէջ մտան, գիւղը սիրոյ այս արարին մէջ խումբերու բաժնուած էին, պառաւներէն ու ծերերէն ամէն մէկը այս կամ այն խումբին մէջն էր, կը դովէր կամ կը պաշտպանէր իր թիկնածուն, օրինակ, Սէնեքերիմենց Տատմէրը կը թիւնական լեռնային պշշաւներուն եւ հաւաքոյիներուն, որոնք կը կազմակերպուին Հայաստանի Վրաստանի Բակուի եւ Թիֆլիսի դեղատեսիլ ճամբարին մէջ, Կազբեկի, Էլպրուսի լեռնալանջերուն վրայ, Սեւ Ծովի ափերը, Կրասնոդարի երկրամասի Կոստա ուանին, Կրիմի եւ ուրիշ վայրերու մէջ ։

Ի պատիւ խորհրդային լեռնադնացու – թեան 30ամեակի, անցեալ տարի Օգոստոս ամսին կազբեկ լերան վրայ տեղի ունեցան անդրկովկասեան մրցումներ։ Հայաստանի լեռնադնացներու խումբը այդ – տեղ փայլուն յաղողութիւններ ձեռք բերաւ, չահելով առաջնութիւն ։

Օրէ օր լեռնադնացութիւնը կը դառնայ աւելի եւ աւելի զանգուածային։ Ներկայիս Հայաստանի մէջ լեռնադնացութեամբ եւ չրջադայութեամբ (Թուրիզմ) կը զբաղին 25 հազար աշխատաւորներ, յատկապէս երիտասարդներ, պատանիներ ու աղջիկներ ։

Ա. ԲԱԴԱԼԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (58)

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Զարդարենց Մարգրիտը՝ կը լքէ իր սիրտականը, Միքայէլենց Արշակը եւ կը սիրահարի Տիգրանին, որմէ կը հետեւի Թուխենց Մարիամը, Օխիկենց Ալիսը՝ Տիգրանին սիրահարական նամակներ կը գրէ, եօթ հատ հասուկ աղջիկ, եօթ հատ հարցում եւ մէկ հատ Տիգրան ...։

— Զըսե՞ս, մայրիկ, մեր Տիգրանը բոլիկ բոլիկ ընել կ'ուզեն գիւղի աղջիկները ։

— Համբարձման ծօնէն երկու չաբաթ վերջ, աղբիւրի ճամբուն վրայ՝ Պայծառը ճմրթեկեց Օխիկենց Ալիսի քիթին ու բերանը, Ալիսն ալ՝ դեռին գլաորեց Պայծառը, ոտքովը թնդեց ու մազերէն քաշեց։

Կռիւը խորունկցաւ, ճիւղեր արձակեց, տունէ տուն տարածուեցաւ, սկսաւ քէն ու տեղութիւն, անէծք ու հայհոյանք։ Գէղնոց Շուշանը եւ Զարդարենց Մարգարիտը ոչ իրար ծեծեցին, ասոր վրայ՝ Շուշանին եղբայրը վառեց Մարգարիտենց մառգն ու յարդանոցը։ Սուսուռը՝ Վարդարենց Աղաւնին կը գլորէ փոսին մէջ, կը կոտրէ անոր աջ ձեռքը ։ Աղաւնիին հայրն ալ իր աղջկան վրէժը լուծելու համար՝ կը սպաննէ Շուշանին հայրը ։

— Ուրեմն մայրիկ, Տիգրանին համար արիւն ալ թափեցաւ, խե՞նթ են եղեր, ինչ ։

— կեցիր, Արեգնազ, մինչեւ հոս՝ գէպքին ցաւալի կողմն էր, կայ նաեւ զուարճալի կողմը, սիրոյ այս պայքարին մէջ՝ անմասն չմնացին նաեւ պառաւները ։

— Ի՞նչ, ի՞նչ, ուրեմն պառաւներն ալ սիրահարուած էին Տիգրանին, հա, հա, հա քրքջաց Արեգնազը, ուրեմն անոնք ալ կ'ուզէին ամուսնանալ Տիգրանին հետ եւ կոչուիլ Կանաչենց Հարս։

— Սխալ հասկցար, Արեգնազ, պառաւները կանաչենց հարս կոչուելու համար չէր որ պայքարի մէջ մտան, գիւղը սիրոյ այս արարին մէջ խումբերու բաժնուած էին, պառաւներէն ու ծերերէն ամէն մէկը այս կամ այն խումբին մէջն էր, կը դովէր կամ կը պաշտպանէր իր թիկնածուն, օրինակ, Սէնեքերիմենց Տատմէրը կը պաշտպանէր Վարդապարենց Աղաւնին, իսկ Կոր Այծենց Խաթունն ալ՝ Կարմրուկենց Սուսուռը, ասոնք՝ իրարու կը հանդիպէին Խմանենց այդիին ճոթը, նախ՝ կը վիճաբանին, ամէն մէկը, իր կողմի թիկնածու աղջիկը կը պաշտպանէ, յետոյ՝ կը սկսին սուր ակնարկութիւններ, կծու հայհոյանքներ ու վերջապէս կռիւ, եղիճ–ներով իրարու վրայ կը յարձակին, գլուխ կը հարուածեն ..., եղիճահար եր – կու պառաւները չարաթներով անկողին ինկան ... ։

— Հա, հա, հա, սէր ու հրմշտուք, պառաւ ու եղիճ .... հետաքրքրելի եւ անօրինակ, ճչաց Արեգնազը ։

Ապա Արեգնազը ցատկեց իր տեղէն, մօտեցաւ սեղանին, գրեց ոտանաւոր մը ։

— Մամա ։

— Ի՞նչ կայ, Արեգնազ ։

— Ոտանաւոր մը գրեցի, եղանակ մըն ալ պիտի յարմարցնեմ, օր մը, երբ Տիգրանի հետ պատյոի ելլեմ՝ պիտի երգեմ անոր ականջին տակ ..., պիտի խնդամ վրան, ան չորը, թող չխաղայ գիւղի աղջիկներուն հետ ...

(Շար.) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·Թաղամասի Թաղաթապետարանի սրահը (Place Panthéon)
Շարաթ 24 Ապրիլ, ժամը ևիշդ 21ին
Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆԻ
Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ, ՊԱՏՈՒԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՅԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին, գինուորական նուագախումբ :

*

Մեր հայրենակիցները կը հրաւիրուին նոյն օրը, Սգահանդէսէն առաջ, ժամը 17·45ին, Մեթրօ Ժորժ Ե· Նախկին Ռազմիկներու հետ Անծանօթ Զինուորին բոցն արծարծելու Յաղթական Կամարին տակ։

Կը հրաւիրենք նոյնպէս, բոլոր Հայերը ուր որ ալ գտնուին, հինգ վայրկեան լռութիւն եւ դադար պահել 24 Ապրիլ, չաբաթ ժամը ճիշդ 18·30ին, ի նշան Սգայեալ Սուգի։

Կազմ· Յանձն·

ՀԱՅ — ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ — ՈՉ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ա-հարոնեան խումբի ընդհ· ժողովը այս հինգշաբթի ժամը ճիշդ 21ին, Ապե· Տան մէջ։ Օրակարգ.— 1· Պատգմ· ժողովի պատրաստութիւն։ 2· Պատգամաւորի ընտրութիւն։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէին ընդհ· ժողովը այս չաբաթ, Խրմեան դպրոցը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ

Հ· Ց· Դ· Կարտանի «Նիկոլ Դուման» խումբին, այս կիրակի երեկոյեան ժամը 8·30ին «Գեղուհի» սրահին մէջ։

Նոր Սերունդի «Վարանդեան» անդրանիկ թատերախումբը, դեկավարութեամբ Ն·Սարգիսեանի, մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ ժողովրդական մեծ օփերէթը, ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ

Կը նուագեն Ա· Մաթոյեան եւ Գ· Գասպարեան Նոր Սերունդէն։

Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԻ Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

15· Ապրիլ Աւագ Հինգշաբթի ժամը 9·30ին ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին ճաշնեաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդութիւն։ Ժամը 16ին Ոտնլուայի ա-բարոգութիւն։ Ժամը20ին Խաւարման ժամերգութիւն։

16 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30-ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս· Խաչի։

Աւագ Շաբաթ ժամը 17ին, ժամերգութիւն Ս·Զատկի ձրադալոյցին, ճաշնեաւոր պատարագ եւ նախաճաշկ։

Կիրակի, Զատիկ, ժամը 9·30ին, ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին հանդիսաւոր ճաշնեաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդութիւն։

ԾՈՄԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ չաբթուան առթիւ Ցառաջի բաժանորդներէն բարեկամ մը երկու հազար ֆր· կը տրամադրէ Ֆ· Կ· Խաչին։

Սահմանուած վարչութենէն։

Մի ՄՈՌՆԱՔ « Ծոմի Օր »ուան ձեր նուէրը փութացնել Ֆ· Կ· Խաչին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

ԱՒԱԳ ՇԱԲԲՈՒԱՆ ԵՒ Ս· ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Աւագ չաբթուան եւ Ս· Զատկի ծրագրութեան տարուելիք պատրաստութիւնները կը կատարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն ։—

Աւագ Հինգշաբթի.— Ճիշտակ ընթրեաց Ս· Պատարագ ժամը 10ին, Երեկոյեան՝ Ոտնլուայ ժամը 16ին, Խաւարում ժամը 19ին։

Աւագ Ուրբաթ.— Կարգ Թաղման, սկզբ· ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

15 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Նախաճոնակ ժամը 8·30ին, Ոտնլուայ եւ խաւարում ժամը 4·30 — 8։

Աւագ Ուրբաթ, Խաչելութիւն 10, Թաղում ժամը 5ին։

Պոմոնի Ս· Գր· Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ Հինգշաբթի.— Ճիշտակ Ընթրեաց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8ին, Պատարագ 10ին։ Մանուկներուն հաղորդութիւն։

Երեկոյին Ոտնլուայ ժամը 5ին, Խաւարում 8ին, «Ուր ես, մայր իմ» ողբը պիտի երգեն Պ· Բիւզանդ Վարդերեսեան եւ Տիկին Թամարա Աբրահեան։

Աւագ Ուրբաթ, Կարգ Թաղման ժամը 5·30։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Անահիտ Ուզունեան, Տէր եւ Տիկին Սիմոն Ուզունեան եւ զաւակը, Վարուժան Ուզունեան, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները կը ծանուցանեն թէ Զատկի մեռելոցին երկուշաբթին յետ պատարագի մանուկ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր եւ մեծ հօր՝ ՑՈՎՍԷՓ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող-ները ։

Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Ամատունի եւ զաւակները (Լոնտոն), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Ամատունի (Հայաստան) խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, կեսրոջ, զօրանչին եւ մեծ մօր

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ԱՄԱՏՈՒՆԻԻ
(Ծնեալ Երիկեան, Ալեքսանտրէթ, 1882)
մահը ։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, հինգշաբթի, ժամը 14ին։ Հաւաքուիլ բնակարանը, 61 rue du Mont Valérien (Սարսէլ), ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Թաղին դերեզմանատունը ։

Օթօպուս թիւ 268 փորթ որ լա Շաուիէլէն, իջնել Սարսէլ Փլաս տիւ 11 Նոյեմբրը ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·-Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21-էն մինչեւ լոյս Օթէլ տը լա Փլաժ (Սա-պաթիէ) սրահներուն մէջ։

Պատուական նախագահութեամբ Պ· Պ· ԺԱՆ ՄԱՍ՝ պատուոյ նախագահ Միւ-թեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր սեղանները, դիմելով Պառ Ռաֆֆի ,
47, Rue des Dominicaines
Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.
Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.
Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ· Մ· Ը· Մ·ի անդամներուն մօտ ։

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար Բակի մէջ ։
Դիմել Կանաչեան,
30, Rue Vignon (Madeleine)
Tél. OPE. 26 - 10

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՈՐԻԿ ՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

Մ· Նահանգներու հիւրկական ռումբին հնարիչը, Բալըքի Օփենհայմըր, պաշտօնական եղաւ կառավարութեան կողմէ, յանուն ապահովութեան, այն ամբաստանութեամբ թէ չփումներ ունեցած է համայնավարներու հետ։ Կախակայման ընդունած է 1953 Դեկտ· 21ին, բայց զաղտնի պահուած էր մինչեւ այսօր։ Ամբաստանեալը առ այժմ ենթակայ չէ զատական հետապնդումներու, բայց հիւրկական ուժի յանձնաժողովը հետեւեալ մեղադրանքները կ'ուղղէ ։—

1· *Սերտ յարաբերութիւններ ունեցած է համայնավար կուսակցութեան անդամներուն հետ, ամուսնացած է համայնավար կնոջ մը հետ եւ, 1940 — 1942 զրամական օգնութիւններ ընծայած է զանազան համայնավարական պայքարներու ,— 2· Համայնավար կամ ուղեկից պաշտօնեաներ առած է Լոս Ալամոսի հիւրկական աշխատանոցներուն մէջ, պատերազմի ընթացքին ։— 3· Կարդ մը խորհրդային դիւմուներ ստացած է, զաղտնի տեղեկութիւններ ճարելու համար, բայց, զանոնք մերժելով հանդերձ, լուր չէ տուած ա-պահովութեան տեսչութեան ։— 4· ընդդիմացած է ջրածին ռումբի հինութեան , նոյն իսկ այն պարագային երբ նախագահ Թրումըն կը հրամայէր այդ ռումբը պատրաստել սիրողաբար ։*

Ինչպէս կը տեսնէք, ծանրակշիռ համանք ունին ամբաստանութիւնները, որոնք բոլոր մանրամասնութիւններով հաղորդուած են կառավարութեան, հիւրկական ուժի յանձնաժողովին նախագահին՝ զօր· Նիքոլսի կողմէ, պաշտօնական նամակով մը։ Յանձնաժողովը միջոցներ ձեռք առած է որպէսզի ամբաստանեալը չկարենայ որեւէ զաղտնի տեղեկութիւն տառնալ։ Օփենհայմըր յանձնաժողովին անդամակցութենէն ալ հեռացուած է ։ Մինչեւ իր պաշտօնակութիւնը նախագահն էր Այզընհաուըրի դիտական խորհրդականներու յանձնախումբին, խորհրդականը ազգ· ապահովութեան խորհուրդին՝ ամէն տեսակ սպառազինու-թեանց եւ հիւրկական դէնքերու համար, մէկ խօսքով՝ կը համարուէր Մ· Նահանգներու ամէնէն փայլուն դիտնականը , հանճար մը։ Երկար տանէք ի վեր ամէնքն ալ գիտէին թէ ձախակողմեան է։ Ինքն ալ չուրանար, ինչպէս կ'ապացուցանէ հիւրկական ուժի յանձնաժողովին ուղղուած նամակով մը։

Ամբաստանեալը, որ 50 տարեկան է եւ դերման զաղթականի մը որդին, կը մերժէ բոլոր մեղադրանքները ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԴԱՐԱՁԻԷՆ կը հեռագրեն թէ մառեշալ Թիթօ ի պատիւ իրեն սարքուած ճաշի մը առթիւ, փառաբանեց Ցունաստանի, Թուրքիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ կնքուած դաշինքը ։ Այս առթիւ չեչտեց թէ դաշինքը ուղղուած է անոնց դէմ որ չեն յարձեր երեք երկիրներուն ազատութիւնը, անկախութիւնը, հողային ամբողջութիւնը եւ ապահովութիւնը ։

ՀՆԴԿԱՋԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ժամէ ժամ կը սպասուի ըմբոստներու ընդդէմ ղրկուած զօրքին։ Ֆրանսացիները օդնական ուժեր կը հասցնեն անկարգելով ։

ԻՐԱՆի նախորդ վարչապետը, Տոքթ· Մոսատեղ, կը զանգատէր թէ մինակ է բանտի խցիկին մէջ։ Առտու մը զարմանքով տեսաւ որ իրեւ ընկեր տուած էին քահահատ մը եւ բոլչեւիկ մը։ Ասոր վրայ նոր նամակ մը զրեց ընդհ· դատախազին, խնդրելով որ երկուքն ալ իրենց նախկին տեղը զրկեն։ Ընդհ· դատախազը ձեռքերը երկինք բարձրացնելով աղաչակեց, դատարանին մէջ.— «Ալլահ, Ալլա՛հ, ի՞նչպէս վարուիմ այս մարդուն հետ···»։

ԴԱՏԵՄՑԻՆԵՐՈՒ ԽՆԶՈՑՔ – ՀԱԻԿԹԱԽԱՂԸ

Կազմակերպուած Դատէմի Լուս· Ուս· Ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ։

Ի նպաստ իր որդեգրած տներուն, (մին Փալանճեան ճեմարան, Պէյրութ, միւսը Ս· Մուրատեան վարժարան, Սեւր)։

Զատկի երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ երկուքին, 5 rue Pauline, Լիոն։

Առատ կերուխում, նուագ, պար եւ երգեր ու արտասանութիւններ , հաւկթախաղ ։ Մուտքը ազատ է

— ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Աղջին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը ձ· Վերտիի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին։ Ապագային հայրենասիրութիւն եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ։ Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն-պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշակերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին։

Կը ներկայացուին ՝

Ա·— ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տոհմը, երեք արար եւ հինգ պատկեր ։

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով ՝
Exerjean S., 40 La Canebière.

երգախառն զուարճալի մէկ արար։
Զուարճալի անդուլ ծիծաղի — մէկ արար։
Զատիկի երկրորդ օրը ՝
Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿԸ

ԳԱՐՈՒՆ Է Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար
ԶԱՏԻԿ Է Առանց Չէօրէկի Զատիկ չըլլար ։

Լաւագոյն ԶԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ բիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ Զէօրէկի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ ։

Աւանդական Չէօրէկէն զատ, դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ ։

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ՁԷՕՐԵԿ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁՆՂԶ

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ, ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն ծով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խալորի)։

ԱՐՏԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN. MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
16
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
16 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7347 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2758

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՆՁՈ՛Վ ՊԱԿԱՍ ԵՆՔ

Մխանգամ ընդ միշտ ընդունինք սա տարբական ճշմարտութիւնը, — Ո՛վ որ կը կոբանդնէ իր մայրենի լեզուն, փոս մը կը բանայ իրեն եւ իր պատկանած ժողովուրդին միջեւ: Հիմնականը լեզուն է, մնացեալը՝ լրացուցիչ :

Որ եւ է ձեւով տառապանահատել մայրենի լեզուին արժէքը՝ իբրեւ բացարձակ պայման ազգային գիտակցութեան, կը նշանակէ ճամբան տալարկել դէպի օտարացում :

Ի վերջոյ կարելի է սթափեցնել, դարձի բերել թմրած կամ ճամբէն չեղած հայախօսը :

Բայց, տան անդամ աւելի պիտի յուզէ, փրկելու համար երիտասարդ մը որ մէկ բառ հայերէն չի գիտեր :

Այդ կարգի ալպարները ոչ իսկ լսել կ'ուզեն, եթէ հայերէն խօսիք :

Եթէ անոնք պատահաբար ներկայ ըլլան հայկական հանդէսի մը, քիթ – բերան կ'ընեն թթու օտարականի մը պէս, երգերու, արտասանութեանց կամ ճառի մը առթիւ: Եւ կը սպասեն որ «ճազ»ը հնչէ :

Ճաճախ կոպիտ շարժուձեւեր ալ կը վիրաւորեն, ամենայն անբարեկրթութեամբ, յայտնելու համար իրենց տհաճութիւնը :

Հրեաներու օրինակը բառական չէ, լուծելու համար այս տհաւոր կնճիռը :

Ո՛րքան ողբերգութիւններ պատահեցան, Իսրայէլի ներգաղթին առթիւ: Եւ հազարաւոր օտարախօս Հրեաներ հեռացան Ա-ւետեաց երկրէն, չկարենալով ընտելանալ հայրենի մթնոլորտին:

Մենք որ, մենք ինչո՞վ պակաս ենք Հրեայէն, իրրեւ զաղափարապաշտ ժողովուրդ :

Ձունի՞նք խոհալ, հաւաքք, տեսիլ եւ դեռ ինչ որ կ'ուզէք, իրրեւ ազգային հանպանակ :

Դարերով «Ծէր Ողորմեա» չերդեցի՞նք, յանուն պատուհասի եւ խաղաղութեան:

Ցեղոյ աղօթքները երգերու չվերածե-ցի՞նք, աւելի բարձրացնելով մեր ձայնը, հետզհետէ չօշափելի ձեւ տալով մեր տենչերուն :

Եւ վերջապէս լեռ ու ձոր չսարսեցո՞ն, ամբողջ տարածութիւններ ոգեմաղաչով չվերածուեցա՞ն, երբ աղօթքին ու երգին կը յաջորդէին հրացանը եւ հրանօթը :

Մեւնոյն առեն ոգին, ըսէք՝ խոհալը կը զարդանար, կ'ուռճանար, նոր տնունդ առանալով յարձանուն մշակոյթին :

Դարերու ընթացքին, ոչ կրակը մարեցաւ, ոչ ալ ճրագը :

Մեր Մովրենացին եւ «Լուսաւորչի կան-թեղը» ինչո՞վ եա կը մնան երբայական «Թալմուտ»էն :

Ինդիրը այն է որ այս բաները բացատրուին երիտասարդութեան, արթնացնելով անոր ազգային գիտակցութիւնը եւ հպարտութիւնը :

Բացատրութեան ամէնէն կարճ եւ ազդու միջոցը՝ մայրենի լեզուն է :

Երբ մայրենիքը սորվին, ճամբուն կէսը կարած կ'ըլլան, հակառակ օտարութեանց բոլոր փորձութեանց :

Այն առեն ոգին ալ կը բարձրանայ, եւ ոչ ոքի մտքէն կ'անցնի քիթ – բերան ընել, երբ հայերէն երգեն կամ արտասանեն :

Օրինակները կը տեսնենք արդէն, Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդին մէջ, որ իր ճրդ պատմ. ժողովը կը դումարէ վաղը, շաբաթ :

Մեր դարաւոր տեսիլքին մէկ մասն ալ իրականացած է արդէն:

Ունինք հայրենիք մը, տեսանելի, որ կաշկանդուած է այսօր, բայց կընայ թեւերը լայն բանալ վաղը: Ամէն պարագայի մէջ, ահա կենդանի խորհրդանշան մը :

Մէկ խօսքով ,տեսլականի մը տարրերը կան: Կը մնայ նորոգել գործունէութեան եղանակները, առաւելագոյն օգուտը քաղելու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԹԷ ԼՈՆ-ՏՈՆ ՑԱՆՁՆԱՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՏԱՆՁՆԱԾ Է, ԱՌԱՆՑ ՄԱՄՆԱԿՑԵԼՈՒ ԴԱՇԻՆՔԻՆ

Ապրիլ 14ին Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ միաժամանակ հրատարակուեցան երեք յայտարարութիւնները, որոնց համաձայն Մեծն Բրիտանիա նոր յանձնառութիւնները կը ստանձնէ, ուժ տալու համար Եւրոպական միացեալ պաշտպանութեան դաշինքին, առանց անդամակցելու :

Նոյն օրը Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Իրըն Եդեմ. ժողովին մէջ ալ հաստատեց այս պարագան, մանրամասնորէն պարզելով կառավարութեան տեսակէտները :

Այս առթիւ ըսաւ թէ Անգլիա իր զօրաժիններէն մէկը եւ օդանաւային զօրամասեր պիտի տրամադրէ Ծրագրուած միացեալ բանակին; որուն կը մասնակցին վեց պետութիւններ: Հաստատեց նաեւ թէ Մեծն Բրիտանիա իր դինեալ ուժերը պիտի պահէ եւրոպական կամքին վրայ անսահման ժամանակով, եւ Ատլանտեան դաշինքն ալ պիտի նկատէ մնայուն կոմմակէյտ-պէյնի մը, անսահման տեւողութեամբ :

Անգլիա այս երկու յանձնառութիւններն ստանձնած է զոհացում տալու համար Ֆրանսայի, որ անհրաժեշտ կը դտնէ Մեծն Բրիտանիոյ մասնակցութիւնը իր բեւ հակակշիռ արեւմտեան Գերմանիոյ հանդէպ, որպէսզի այս վերջինը չկարենայ դեր կատարել եւրոպական բանակին մէջ :

Այս յանձնառութիւնները արձանագրուած են երկու յայտարարութեանց մէջ որոնք ստորագրուեցան չորեքշաբթի օր, Փարիզի մէջ, Անգլիոյ եւ վեց պինակից պետութեանց ներկայացուցիչներուն կող-մէ (Ֆրանսա, արեւմտեան Գերմանիա, Իտալիա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէմպուրկ) :

Ինդիր է թէ Անգլիոյ այս նոր դիրքում – ները պիտի ապահովե՞ն միացեալ բանակի դաշինքին վաւերացումը Ֆրանսայի կող-մէ, որ սկիզբէն ի վեր կը պահանջէ Լոնտոնի ամբողջական անդամակցութիւնը : Ֆրանսա ուրիշ պահանջներ ալ դրած է վաւերացման համար,— լուծել Սարի խնդիրը եւ ապահովել ամերիկեան ուժերու պահպանումը եւրոպայի մէջ :

Պ. Իրըն իր դեկուցման առթիւ ըսաւ թէ Մ. Նահանգներն ալ իրենց վերջնա-կան դիրքը պիտի ճշդեն մօտերս, մաս-նաւոր յայտարարութիւն մը հրատարա-կելով :

Փարիզի մէջ հրատարակած երկու վա-ւերագրերուն առաջինը կը կոչուի «Հա-մաձայնութիւն Մեծն Բրիտանիոյ եւ Եւ-րոպայի միացեալ պաշտպանութեան դոր-ծակցութեան մասին» եւ Մեծն Բրիտա-նիան միացեալ բանակի դաշինքին կը կա-պէ քաղաքական եւ վարչական դեռնի վրայ: Անգլիա նախարար մը պիտի նչա-նակէ, որպէսզի մասնակցի միացեալ բա-նակի պինակից պետութեանց նախարար-ներու Խորհուրդի ժողովներուն, ամէն ան-գամ որ քննուին դործակցութեան վեր-բերեալ ընդհանուր խնդիրներ: Անգլիա պիտի նշանակէ նաեւ ականաւոր ներկա-յացուցիչ մը, օրը օրին յարաբերութիւն-ներ պահելու համար միացեալ բանակի զործադիր մարմնին հետ :

Երկրորդ յայտարարութիւնը կը կոչուի «Զինուորական ընկերակցութիւն Մեծն Բրիտանիոյ եւ Եւրոպայի միացեալ պաշ-պանութեան պինեալ ուժերուն միջեւ» : Այս համաձայնութեամբ, բրիտանական օդանաւային ուժեր պիտի մտնեն միաց-եալ բանակի օդաւարմիղին մէջ, երբ որ յարմար դատուի: Ամէնէն կարեւոր յանձ-նառութիւնն է բրիտանական զօրամասե-րու մասնակցութիւնը եւրոպական բանա-կին, երբ յարմար դատուի պինուորական նկատումներով: Պ. Իրըն իր յայտարա-րութեան մէջ ըսաւ թէ բրիտանական զը-բաղապատ զօրաբաժինը պիտի տանուի այն երեք զօրաբաժիններէն որոնք այժմ արեւմտեան Գերմանիա կը զտնուին :

Պ. Իրըն իր զեկուցման մէջ ըսաւ թէ Անգլիա պիտի չարունակէ եւրոպական յամագրին վրայ եւ Գերմանիոյ մէջ պահել պինեալ ուժեր, երբ որ անհրաժեշտ հա-մարուի Հիւս. Ատլանտեանի չորքանին պաշտպանութեան համար: Այս առթիւ մասնաւորապէս չեչտեց.— «Ցորչափ ըս-պառնալիք մը սիրէ արեւմտեան աշխար-հին վրայ, մենք եւ մեր բնակերակիցները պէտք է որոշ տարիներու համար պահենք անհրաժեշտ սպառազինութիւնները եւ պինուորները, նախապատճառման վախը վանելու եւ ապահովութիւնը պահպանե-լու համար: Ն. Վ. Հ. Միութեան կառա-վարութիւնը հիմնական կը համարի Ա-տլանտեան պինակցութիւնը, իր քաղաքա-կանութեան համար: Ան չի նախատեսեր որեւէ պարագայ ուր պիտի ուզէր փոխել այդ քաղաքականութիւնը կամ դիմել Ա-տլանտեան դաշինքը: Ան վստահ է թէ այդ կազմակերպութիւնը անսահման տեւողու-թիւն ունենալով, պիտի զարդանայ եւ պիտի վերածուի տեւական ընկերակցու-թեան մը՝ անդամակից պետութեանց հա-ւաքական գործունէութեան համար »:

ՏՊԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ Ֆրան-սայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ «չատ կարեւոր քայլ մը» կը նկատեն Անգլիոյ նոր յանձնառութիւնը, որ պիտի տեւէ այնքան որքան Ատլանտեան դա-շինքը: Անգլիա յանձն առած է օդանաւա-յին եւ ցամաքային ուժեր տրամադրել միացեալ բանակին, փոխադարձութեան սկզբունքով: Այսինքն, եւրոպական զօ-բամասերը եւ անգլիական զօրաբաժինն-երը առաւաբաթիւ դունդեր պիտի կազմեն միեւնոյն հրամանատարութեան տակ :

Քաղաքական տեսակէտով, Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ Անգլիա քուէարկութեան իրաւունք պիտի չունենայ միացեալ բա-նակի կազմակերպութեան մէջ, ցորչափ չի մասնակցիր այդ կազմակերպու-թեան : Բայց տեւականօրէն պիտի մաս-նակցի բոլոր խորհրդակցութեանց :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՓԱՄԱՐՏ

Ի՛նչ մեղմս պահեմ, տհաճութեամբ կը կարդամ կոփամարտի վերաբերեալ տե-դեկութիւնները, որոնք սիւնակներ կը գրաւեն միջազգային մամուլին մէջ :

— երէկ դուբ ալ երկու սիւնակ յատկա-ցուցեր էիք, նկարագրելու համար Թոմ Հայրապետեանի պարտութիւնը :

= Միջազգային մրցում մը տեղի ու-նեցած էր, եւ ստիպուած էինք արձանա-գրել : Մանաւանդ որ, հայ ախոյեանը կը չափուէր գերման հսկայի մը հետ :

Բայց, կարդացիք անշուշտ.— Ի՛նչ վայրագ, բարբարոս տեսարաններ ...

— « Հայրապետեան երկու հարուածնե-րով շահեցաւ այս շրջանն ալ, արիւնլուայ ձգելով հակառակորդը :

— Հայ կոփամարտիկը սոսկալի հար-ուած մըն ալ ստացաւ աջ աչքէն, որ տա-կաւին չէր բուժուած նախորդ հարուա-ծէն, ծանր արիւնահոսութիւն մը ունեցաւ եւ բոլորովին արիւնլուայ վիճակի մը մատնուեցաւ :

— Հեխտ Հայրապետեանի աչքի վիճա-կէն օգտուելով զօրաւոր հարուածներ տը-ւաւ եւ նորէն շահեցաւ :

— Գերմանացիին ծանր հարուածներու տակ րնկճեց Հայրապետեանը որ ստիպ-ուեցաւ ծունկի գալ· բայց յետոյ նորէն ոտքի կանգնեցաւ :

— 12րդ շրջանին Հեխտ զօրաւոր հարուա-ծով մը ծունկի բերաւ հայ ախոյեանը որ շնորհիւ իր տոկուն կամքին կրցաւ կրկին ասպարէզ գալ : Այդ պահուն բաւական արիւն կորսնցուց :

— « 14րդ եւ 15րդ շրջաններուն երկու հակառակորդներն ալ ուժաթափ վիճակի մը մատնուած էին : Հեխտ յաջողեցաւ կրկին զօրաւոր հարուածներ տալ Հայրա-պետեանի կզակին եւ գլխուն :

Եւ վերջապէս Գերմանը կը հռչակուի ա-խոյեան, ինչպէս կը նախատեսուէր 80 առ հարիւր :

Այս նկարագրութիւնը ոչինչ : Հարկ է պատկերները եւ շարժանկարները ալ տես-նել, իմանալու համար թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ հասնիլ մարդկային մոլեգնութիւ-նը, տիտղոս մը շահելու համար :

Ամէն բան առեւտուրի վերածուած է :

Ցաղթական կամ պարտեալ եւ արիւ-լուայ մրցակիցներուն հետ, եթէ ոչ աւե-լի, շահագրգռուած են այս մրցումներուն կազմակերպիչները, որոնք միլիոններու հետ կը խաղան :

Իրագեկներ կը պատմեն թէ Հայրա-պետեանի բաժին ինկած է մէկուկէս մի-լիոն ֆրանք :

Մնացեալը դուք հաշուեցէք :

Ո՛ւր է երբեմնի մարզական շարժումը, առողջ մտքով եւ առողջ մարմնով :

Եթէ չեմ սխալիր, Է. Մ. Ը. Մ.ի Լի-բանանի վարչութիւնը խստիւ արգիլած է կոփամարտը, որ երբեմն մահ ալ կը պատճառէ (յիշեցէք տարաբախտ Բագա-րատը, Պոլսոյ մէջ) :

Ո՞վ հաշուեց հաշմանդամներու թիւը··

Վ.Մ.Հ.

ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾ ՄԸ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԹԻԻՈՎ

Ս. Միութեան ներքին առեւտուրի նա-խարար Ա. Միկոյեանի ճառը երեւանի մէջ, ուր կը սաստէ հայ բոլշեւիկները, մեղադրելով թէ էջմիածինէն հանած են Քառասուն Քարիպապայի արձանը, արգիլած են «սովետական շրջանի մեծ բանաս-տեղծ» Զարեճնցի եւ Րաֆֆիի երկերուն վերահրատարակումը, եւայլն :

ՆԻՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Նամակ մը ստացանք Պ. Ս. Երամեանէ, անդամ Նիսի մատուռ – զպրոցի նախկին խնամակալութեան :

Պարզելով ծանօթ անցուդարձը, սրտ-ցաւ նամակագիրը կը զրէ թէ թաղեցիք իրեն զիմած են, որպէսզի վէճը լուծէ «անկողմնակալ կարգադրութեամբ մը »:

Այս առթիւ մինչեւ ճամբայ մըն ալ կ'ա-ռաջարկէ :

Նոր թիւրիմացութիւններ կանխելու համար, կ'ուզէինք ստուգել թէ Պ. Ս. Երամեան, որ կը փափաքի ապահովել զպրոցին անդորրութիւնը, նախապէս իր առաջարկը ներկայացուցա՞ծ է նոր վար-չութեան, եւ ի՞նչ պատճառաբանութեամբ մերժած են :

Մեւնոյն առեն ստացանք ազդ մը նոր-ընտիր վարչութենէն, որ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ համայնքը :

Ազդը կը հրատարակենք այն վստահու-թեամբ թէ տրամադրութիւն չի պակսիր վէճը փակելու համար :

ԱՍԻԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԺՐՆԵԻԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ՊԻՏԻ ԸՆԼԱՑ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԻՋ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը իր երկիրը վերադարձաւ երէկ: Փարիզի մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց առթիւ, յայտարարութիւն մը հրատա-րակուեցաւ որ կ'ըսէ :

— « Մօտ երկու տարիէ ի վեր մեր եր-կու ազգերը սովորութիւն ըրած են միա-նարար քննել իրենց առջեւ դրուած մեծ խնդիրները: Համաձայն այդ աւանդու-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՐԺԱՆԹԻՆԷՆ

ԱԶԳ. ԿԵԱՆՔԸ ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՄԷՋ

●

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ, 8 Ապրիլ (Ցառաջ)։ — Ապրիլ 3ին Հայ Կեդրոնի թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ թատերական ներկայացում մը Համազգային Ընկերութեան 25ամեակին առթիւ։

Պ. Դաւիթ Դաւիթեանեան կազմած էր թատերասէրներու խումբ մը եւ օրեր առաջ փորձեր կատարելով վարժեցուցած։ Ներկայացուցին Շիրվանզատէի «Պատուոյ Համար»ը։ Էլիզաբովի դերը, առանձնած էր ինք՝ Դաւիթեանեան։ Խաղարկութիւնը յաջող էր։

Ներկայացման առթիւ «Արմենիա»ի խմբագիրը, Պ. Վ. Գէորգեանի բանա-խօսութենէն իմացանք թէ Համազգայինի յոբելենական հանդէսն էր որ կը կատարուէր։

Իրաւունք չունինք մեղադրելու եթէ զաղութին ծանօթ մեծամասնութիւնը կը պակսէր։ Գործի ձեռնարկուած էր հապճեպով։ Առանց լայն շրջանակով կարգադիր յանձնախումբ մը կազմելու, զեղարուեստական ճոխ բաժնին ժամանակ յատկացնելու։

Բանախօսը, ինքն ալ վաստակաւոր ուսուցիչ մը, լաւ ըմբռնած ըլլալով Համազգային Ընկերութեան եւ ճեմարանի ծառայութիւնները անգնահատելի եւ գալիքին մէջ, պարզեց ընկերութեան հիմնադիրներու աշխատանքները, թուելով կատարուած հրատարակչական եւ դաստիարակչական ճեռնարկները։

Այս առթիւ չեշտեց թէ ներկայ տարին կը յատկանշուի Համազգայինի Յոբելեանական տարի։

Անկարելի է հաւատալ թէ ոեւէ Հայ՝ ինչ դասակարգի կամ զաղափարի ալ պատկանի, համակրանքով չի դիտեր Համազգայինի եւ մանաւանդ Պէյրութի Փալանճեան ճեմարանի գործունէութիւնը։ Եթէ անոր բարոյական պատիւը Դաշնակցութեան կը պատկանի, սակայն արդիւնքը Հայութիւնը կը վայելէ։

Համազգայինի ճեմարանը տարեկան 30 հազար տոլարի պիւտճէ ունի։ Ընդհանրապէս հայութեան մէկ մասն է որ կը ճաշէ այդ գումարը։ Յոբելենական այս տարին ահա առիթ մըն է աւելի լայնօրէն աջակցելու, գալիք տալով կրթական այս հաստատութեան զարգացման։

Ճեմարանը իր գոյութենէն ի վեր ունեցած է 150 շրջանաւարտներ, որոնց 50ը ուսուցչական ասպարէզին նուիրուելով սերունդ կը դաստիարակեն։ Գաղթաշխարհը որքան պէտք ունի ուսուցիչներու ...։

Հարաւ. Ամերիկայի հայ զաղութը ցարդ ոչինչ տուած է Համազգային ընկերութեան, եթէ չհաշուենք Հ. Օ. Մ.ի տարեկան վճարումը՝ քանի մը տասերու համար։

Ժամանակն է որ մեր ունեւորները օգնեն այս կրթարանին, ինչպէս եւ Հալէպի Բարէն Եփփէ ճեմարանին։

× Հազիւ լրացած Ազգային բարերար ակնդետչէն Հրանդ Նիւթոթեանի մահուան առաջին տարին, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը անոր կի-տանդրկին կանգնեց եկեղեցւոյ դրան կից՝ մարմարեայ պատուանդանի մը վրայ։ Հանդիսաւոր բացումը կատարուեցաւ Փետրուար 28ին։

Արձանին տակ հետեւեալ արձանագրութիւնը կայ։ «Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւն ի յարգանս իր մեծահոգի բարերարին եւ ի նշան երախտագիտութեան 1881 – 1953»։

Իզմիրի Պաքրճեան զերդաստանի՝ եղբայրներէն՝ Թադէոս Պաքրճեան որ տակաւին ի վեր հոս հաստատուած էր վերջերս կնքեց իր մահկանացուն։ Սիրուած եւ յարգուած էր զաղութէն իրբեւ առատաձեռն բարերար եւ ճշմարիտ հայրենասէր։ Ծուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ շուքով եւ խուռն բազմութեամբ։ Պ. Պաքրճեան Բորտոպայի մէջ չհնել սըքաւ երկու տարի առաջ սրահ մը, իր անունով, լրացնելով քաղաքի հայ զաղութին անհրաժեշտ մէկ պէտքը։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարզադաշտի դրան-ման հանդանակութեան վճարած է տակաւին մեծ գումարը, երեսուն հազար փեսօ։ Ամէն տեղ եւ բոլոր ազգօգուտ հանգանակութիւններուն կը մասնակցէր առատաձեռնօրէն։ Իր մահը մեծ սուգ մը եղաւ զաղութին համար։

Տարի մը առաջ Տիկին Ազատնի Գուլումճեան՝ (քոյրը հանգուցեալ Պաքրճեանի) մեծադումար նուիրատուութեամբ քաղաքիս Վիկէնթէլօպէ հայաչատ թաղամասին մէջ չինել տուաւ նոր զպրոց մը բոլոր յարմարութիւններով։

«Գուլումճեան վարժարան»ը իր առաջին տարեշրջանը սկսաւ այս օրերս, մօտ հարիւր աշակերտներով։

Ապրիլ 4ին տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր հիմնարկէքը Առաջնորդարանի մեծ չէն – քին կից Մայր Եկեղեցւոյ, «Հայ Կեդրոն»ի շրջափակին մէջ։ Մեծածախս այս շինութեան գործը, առանց ընդհանուր հանդանակութեան, ճարուեցաւ սահմանափակ շրջանակի մէջ, քանի մը հարուստ հայրենակիցներու նուէրներով։ Ընդհ. ծախսը կը հաշուէն մօտ 500 հազար փեսօ (ուր միլիոն ֆր. ֆրանք)։

Հիմնարկէքի հանդիսաւոր արարողութիւնը կատարեց Գերապ. պատուիրակ Սիօն եպիսկոպոս։ Հիմնաքարի մասնաւոր խորշին մէջ դետեղեցին հայերէն եւ սպաներէն գրութիւն մը, թուականով, կաթողիկոսի եւ իր պատուիրակին եւ Հոգա – բարձութեան անդամներուն անուններով։

Մօտ չորս ամսուան դադարէ մը վերջ վերսկսաւ զպրոցական տարեշրջանը։ Հայկ. զպրոցներն ալ եռուզեռ աշխատանքի մէջ են։ Նոր աշակերտներ կ'արձանագրուին եւ կարդերը կը դասաւորուին։

Ցառաջիկայ ամսուն տեղի պիտի ունենայ նոր վարչութեան անդամներու ընտրութիւնը։ Նախկին վարչութիւնը կը լրացնէ իր երկրորդ տարեշրջանը, որով բոլ կանոնադրի տեղի պիտի ունենայ նոր ընտրութեան։

× Արժանթինի եւ Ս. Միութեան փո – խադարձ համաձայնութեամբ ամսուան մը համար քաղաքս եկան զեղարուեստական եւ մշակութային ախոյեաններ, որոնց կարգին ճատարակի աշխարհահռչակ վար – պետ մը Երեւանէն, Տիգրան Պետրոսեան, զաւակ Վասպուրականէն զաղթած ծնող – քի։

Երիտասարդական խմբակի մը նախա – ձեռնութեամբ Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը ի պա – տիւ մեր հայրենակիցին։ Միեւնոյն առեն հրաւիրուած էին ճատարակի քանի մը հայ վարպետներ։

Հետաքրքիր երկսեռ բազմութիւն մը լեցուցած էր Հայ Կեդրոնի սրահը։ Եւ ա – հա ներս մտաւ, ծափերու մէջ, հազիւ 24 տարեկան համեստ եւ համակրելի երիտա – սարդ մը։ Բեմին վրայ զատ զատ խաղա – սեղաններու չուրջ տեղ բռնած էին 17 հայ երիտասարդներ, իսկ իրենց դիմաց 3–4 հոկիէ զատաւորներ։ Տիգրան սկսաւ կար – գով եւ մաքրի պէս դառնալ մէկ սեղա – նէն միւսը։ Հազիւ 15–20 վայրկեան ան – ցած, պարտէզները թափիլ սկսան։ Տիգ – րան ամէն մէկուն ձեռքը կը թօթուէր։ Այսպէսով մէկը յաղթեց 17ին։ Ներկանե – րուն խնդրանքով, չատ ամչկոտ եւ կարմրելով, քանի մը սիրալիր խօսքեր ուղղեց։

Պետրոսեան Արժանթինի ճատարակի ա – խոյեաններուն յաղթելով մեկնեցաւ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՔՂԻԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

7. ՔՂԻԻ ՀԱՅՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ (1918)

Հիմնուած է Պոլիս, պինաղազարէն քիչ վերջ, 1918ի վերջերը, կեդրոն ունենալով Բեյօղլու, Թունէլի Ման (Թէոդիկ, Ամէնուն Տարեցոյց, 1921, էջ 307)։

1919 Յունուար 9ի ընդհ. ժողովի մէջ վարչութեան անդամ կ'ընտրուին՝ Մ. Ղամպարեան, Ս. Մոսիկեան, Կ. Աբսլանեան, Գ. Սէրվէրեան, Յ. Բամբալեան, Ա. Մարզարեան եւ Ս. Գլոյեան (ժողովուրդի Ձայն, 1921 թ. 703)։

Միութիւնս կազմուած էր Քղիի եւ իր շրջանին համար եւ ունէր 70 անդամ (Տե – ղեկագիր Հայր. Միութեանց, Կ. Պ. 1921, էջ 3)։

Միութեան կանոնագիր – ծրագիրը վա – ւերացուելէ վերջ՝ 1919 Յունիսին կ'ընտ – րուի հետեւեալ գործադիր ժողովը.—

Ս. Մանուկեան (առաջնորդ), Աբշամ Տիլպէրեան (առաջնադպիր), Փիլիպոս Թէֆենեան (դանձապետ), Գրիգոր Սէր – վէրեան, Սարգիս Յովհաննէսեան, Մա – նասէ Փոստոյեան, Սեդրակ Մոսիկեան, Պօղոս Արսէնեան, Գասպար Կաճարեան, (Ժամանակ, Կ. Պ. 1919 թ. 3570)։

Միութիւնը վերապրողներու օգնու – թեան համար Ամերիկայի Համագործակ – ցան Միութենէն 43 անգլ. ոսկի եւ Պոլիս գանազաններէ 135 օսմ. ոսկի նուէր կ'ըն – դունի (Ժամանակ, անդ. թ. 3603)։

1920ին Միութեան վարչութիւնը կը կազմէին.—

Մայր դիւան, Մանասէ Փոստոյեան (ա – ռաջնապետ), Գրիգոր Կարապետեան (ա – ռաջնադպիր), Գործադիր ժողով, Մուշեղ Ղամպարեան (առաջնապետ), Սեդրակ Մո – սիկեան (առաջնադպիր), Գրիգոր Սէրվէր – եան (դանձապետ) եւ անդամներ՝ Սամու – էլ Գլոյեան, Մարտիրոս Յարոյեան, Տիգ – րան Մարտիկեան եւ Յովհ. Կոփոյեան (Տեղեկագիր, անդ, էջ 15)։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵ – ՐՈՒԹԻՒՆ (1905)

Քղիի Հէբրիփ դիւղի «Ուսումնասիրաց Ընկերութիւնը» հիմնուած է 1905 Յուն – ուար մէկին Փրովիդէնս (Ամերիկա)։ Իր ծրագիրը – կանոնագիրը, տպուած Պոլիս 1910ին, ունի վեցտուն յօդուած, որոնց առաջինը կ'ըսէ.— «Ընկերութեանս նպա – տակն է հաստատել երկսեռ նախապատ – րաստական դպրոց մը Քղիի Հէբրիփ դիւ – ղի մէջ Սուրբ Լոյս վարժարան անուամբ, մատաղ սերնդի կրթութեան եւ դաստիա – րակութեան նպաստելու համար» (Ծրա – գիր կանոնագիր Քղիի Հէբրիփ դիւղի Ս. Լոյս երկսեռ վարժարանաց Ուսումնասի – րաց Ընկերութեան, Կ. Պ. 1910, էջ 7)։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵ – ՐՈՒԹԻՒՆ (1910 ?)

Հիմնած են պոլսեցի Հուսիսեցիները։ Ունեցած է իր կանոնագիրը, որ Ազգ. կեդր. վարչութեան խառն ժողովէն հաս – տատուած է 1911 Հոկտ. 26ին։ Իր կեդ – րոնն էր Ալալիմճեան Ման, ուր կը հա – ւաքուին անդամները 1912 Մարտ 11ին՝ ընտրելու համար վարչական եւ հաշուե – տուութեան մասմին մը (Ժամանակ, 1912 թ. 1051)։

Միեւնոյն ժամանակի մէջ Ամերիկայի Հուսիսեցիները կազմած են «Ուսումնա – սիրաց Ընկերութիւն» մը՝ կեդրոն ունե – նալով Ցէլլա (միացեալ Ընկերութիւնք Հայոց, անդ, էջ 61)։

Ընկերութիւնը 1919ի ամառը 30 անգլ. ոսկի կը ղրկէ Պոլիս, Հուսիս դիւղի կա – րօտեալներուն (Ժամանակ, 1919, թ. 3598)։

Հ. ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՎԱՐՊԵՏԸ ԹՈՍՓԱՆԻՆԻ

●

Ինչպէս զրած էինք, աշխարհահռչակ խմբավարը, Արթիւրօ Թոսքանինի որ արդէն 87 տարեկան է, ասպարէզէն քաշուած – ցաւ ինքնայատուկ եղանակով մը։

Նիւ Եորքի Քարնեկի Հոլին մէջ երբ «Թանհոյզըր»ի Օփերայի բացումը կը վերջանար, Թոսքանինի, որ կը վարէր համանուագը, լսից բեմը, ձգելով ճար – ը եւ հեռացաւ առանց դառնալու դէպի ժողովուրդը որ խելայեղօրէն կը ծափա – հարէր։

Առանց որեւէ մեկուն տեղեկացնելու, առանց մնաք բարովի, աշխարհի ամէնէն ականաւոր խմբավարը կը քաշուէր 68 տարուան փայլուն գործունէութենէ մը ետք։

Այս փոքրաքայմ Իտալացին 68 տարի անընդհատ կ'ելեկտրականացնէր բազմու – թիւնները աշխարհի չորս կողմը, կը դի – մադրէր Հիթլերի եւ Մուսոլինիի։ 68 տա – րի երբեք տեղի չտուաւ իր երկաթեայ կամքը։

Ան հեռացաւ բեմէն յանուն իր սիրելի երաժշտութեան, որպէսզի օր մը ժողո – վուրդը չստիպուի ծափահարել դինք, պարզապէս կարեկցելով։

Ամէն բանի հանդէպ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտայ։ 85 տարեկանին սկսաւ զրա – զիլ լուսանկարչութեամբ, նկարներով եւ զեղեցիկ հրատարակութիւններով։ Կը սիրէ ճամբորդել։ Ռիվէլտալի իր տան մէջ, Հըսսըն զետին վրայ, պիտի քաշուի եւ թղթատէ յիշատակները իր զեղեցիկ ալպոմը, «Փայտասը» 1892ին, «Լա Պոհէ – մը» 1896ին երբ Փուչինի արցունքոտ աչ – քերով կ'երթար զայն համբուրել բեմին վրայ։ «Շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ», կը հեռագրէր Վէրտի «Ֆալչթաֆ»ի ներկայացումէն ետք, Սքա – լայի մէջ, 1899ին։

Պիտի վերյիշէ իր բոլոր պայքարները, Տէպիւսիի «Փէլէաս»ի առթիւ, երբ 50 տարի առաջ, հակառակ հեղնանքներու եւ սուլոցներու կը պարտադրէր զայն Իտա – լացիներուն, ինչպէսպայրեոթի մէջ կ'ար – համարհէր Գերմաններու թշնամութիւնը,

տատուած է 1911 Հոկտ. 26ին։ Իր կեդ – րոնն էր Ալալիմճեան Ման, ուր կը հա – ւաքուին անդամները 1912 Մարտ 11ին՝ ընտրելու համար վարչական եւ հաշուե – տուութեան մասմին մը (Ժամանակ, 1912 թ. 1051)։

Միեւնոյն ժամանակի մէջ Ամերիկայի Հուսիսեցիները կազմած են «Ուսումնա – սիրաց Ընկերութիւն» մը՝ կեդրոն ունե – նալով Ցէլլա (միացեալ Ընկերութիւնք Հայոց, անդ, էջ 61)։

Ընկերութիւնը 1919ի ամառը 30 անգլ. ոսկի կը ղրկէ Պոլիս, Հուսիս դիւղի կա – րօտեալներուն (Ժամանակ, 1919, թ. 3598)։

Հ. ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ)

★

Կարմիր Սուլթանի անյաջող մահափոր – ձէն եռք, ընդհանուր վճռական գործու – նէութեան շրջան մըն էր ստեղծուած, իմմիրի մարմինը կը պատրաստուէր դժո – խային մեքենայով օդը հանել «փասա – փորթ»ը (Անցագրերու պաշտօնատուն) Պանք Օթօմանը եւ կարգ մը պետական չէնքեր, որոնք բոլորն ալ ծովեզերքի եր – կայնքին համախմբուած էին նաւահան – գիստին մօտ։

Ամէն բան պատրաստ է, պայթուցիկ նիւթ, ուժանակ, խնդրոյ առարկայ չէն – քերուն մօտ կը վարձուի մասվամասի խանութ մը, հոն մեր ընկերներէն Նալ – պանեան եղբայրները իրբեւ առեւտրա – կան հաստատուեցան։ Խանութին տակէն սկսանք փորել, ամէն օր ընկերներ իրր յաճախորդներ եւ բարեկամներ իրենց դրպաններն ու պայուսակները հողով լե – ցուցած կը հեռանային։ Աչխատանքը յա – ջողութեամբ եւ ոգեւորութեամբ կը տարուէր։ Գրեթէ հասած էինք չէնքերուն տակ, երբ մտանուեցանք։ Այս դէպքին հետեւանքով ձերբակալուեցան ընկերներ Յովհաննէս Պօյաճեան (վարպետ), Նալ – պանեան եղբայրները, Խենդ Մարտիկ, Պերճ եւ Կարապետ Պալեան, Մինչ Խան – զատեան, Յակոբ Ղազարոսեան, Պօղոս Փափազեան, Գրիգճեան, Իւթիւճի Ռու – բէն, Յակոբ Հայրապետեան (Գրճ Յա – կոբ) Հայկ Փաթթարանեան եւ այլն։

Բացի վերջին երկու ընկերներէն բոլորն ալ 101 տարի բանտարկութեան դատա – պարտուեցան։

1908ի Օսմ. սահմանադրութեան բոլորն ալ ազատ արձակուեցան։ Իսկ այն հրա – նութերն ու ռումբերը, որ փրկուած էին, փոխադրուեցան, յանձնուեցան քարակոփ Թումասի։ Ան պիտի թաղէր եւ կամաց կամաց պիտի ոչնչացնէր, այս էր կու – սակցութեան որոշումն ու հրահանգը։

Այս ձախողանքին մասնիչները երեւան հանուեցան մանրակրկիտ քննութենէ եւ հետապնդումներէ վերջ։ Առանք էին Խա – յրըսըխ կարապետ, Պօյաճի Մատուր եւ երրորդ մը, որուն անունը չեմ յիշեր։ Այս վատերուն անարդ արարքը հաստատուե – ցաւ։ Գործադիր մարմինը որոշեց ակռա – րի ենթարկել։ Ամաբեկիչն էր Եդուարդ Պալապանեան, կատարեց մեծ յանդգնու – թեամբ, Հայկ Փաթթարանեանի հսկողու – թեամբ եւ օգնութեամբ։ Առանց դժուա – րութեան կը հասնին ծովեզերք կը նետ – ուին նաւակին մէջ, անմիջապէս ծովուն բացերը կ'ելլեն, բայց ոտիկանական նա – ւերով կը շրջապատուին, եդուարդ կը տեսնէ որ նաւավարին կողմէ մատնուած է, կը սպաննէ նաւավարը։ Ոտիկանա – պետը հրեայ Ռաֆայէլը եւ ոտիկան մը։ Դժբախտաբար երկու ընկերները կը ձեր – բակալուին, եդուարդ Պալապանեան մահուան դատապարտուեցաւ, իսկ Հայկ Փաթթարանեան բանտարկութեան։

Օսմանեան սահմանադրութեան առեղ – ծած ոգեւորութեան դինովութիւնը եր – կար չտեւեց։ Կուսակցութեանց դեկավար – ները շրջահայեաց եւ զգոյշ էին։ Ամէն շրջան նախապատրաստական աշխատանքի էր լծուած։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Իմմիրի մարմի – նը, իր չուրջ հաւաքեց գործունեայ եւ աշխոյժ տարրը։ Կազմուեցան մարտական խումբեր։ Մեր խմբապետն էր ընկեր Ա – փաքսաս Սեդրակեան։ Այս օրերուն ընկ. Մալխաս հասած էր քաղաք մեզ կազմա – կերպելու եւ մասնաւորապէս Սուլթան Համիտի գահընկեցութեան առթիւ ի հարկին կռուողներ Պոլիս տանելու նպա – տակով։ Մեր զէնքերէն եւ ռազմամթեր – քէն բաւական քանակութեամբ փոխադր – ուեցաւ Կիլիկիա, իրբեւ նախազգուշու – թիւն։

Յ. ՀԻՍԱՅԵԱՆ

(Շար.)

ՊՎՈՅ ՖԱՅՍԱԿԻ

ՆՈՅՈՆ ՑՂԱՑՈՂԸ

— Ես հետևում էի, որ ընդ հետևում էի, որ ընդ հետևում էի, որ ընդ

թեան, զոր կ'ուզենք մոռնջննասուրել թէ մեր եւ թէ ընդհանուրին շահերուն համար, պարզեցինք մեր տեսակէտները Հնդկաչինի եւ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ խնդիրներու մասին: Պ. Տըլըս իր հիւ – ցումը յայտնեց Ֆրանսական Միութեան ուժերուն համար որոնք կը շարունակեն հերոսաբար դիմադրել, անսասան քաջու – թեամբ եւ վճռակամութեամբ եւ մղելով համայնավար նախայարձակումը: Կռիւը կը մղուի երեք ընկերակից պետութեանց անկախութեան համար որ պիտի նուիրա – գործուի նոր համաձայնութիւններով: Կը յաւելունք որ Ժընեւի խորհրդաժողովի նախօրեակին այդ նախայարձակումը նոր թափ ստացած է, կրկնուելով Լաոսի մէջ եւ տարածուելով մինչեւ Քամպոճ: Հաս – տատեցինք թէ Հնդկաչինի պատերազմին երկարաձգումը, որ կը վտանգէ ուղղակի զարնուած երկիրներու ապահովութիւնը, իր սպառնալիքը կը տարածէ հարաւ. Ա – րեւելեան Ասիոյ եւ Արեւմտեան Խաղա – ղականի ամբողջ շրջանին: Միւս բոլոր շահակից պետութեանց հետ կատարեալ համերաշխութեամբ, մենք պիտի քննենք հաւաքական պաշտպանութեան մը հնա – րաւորութիւնը, համաձայն Ազգաժողովի ուխտին, ապահովելու համար այդ շրջ – ջանին ազատութիւնը եւ խաղաղութիւնը: Հաստատեցինք թէ Ժընեւի խորհրդաժո – ղովին մէջ մեր էական նպատակը պիտի ըլլայ իրականացնել խաղաղութեան վե – րահաստատումը Հնդկաչինի մէջ, յարգե – լով պետութեանց անկախութիւնը եւ ժո – ղովուրդներու ազատութիւնը: Համոզ – ուած ենք թէ մեր համերաշխութենէն կա – խում ունի այս նպատակին յաջողութիւ – նը »:

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօ – նաթերթը, «Փրաւտա», խօսելով Տըլըսի ճամրորդութեան վրայ, «չանթաժ»ի եւ սպառնալիքի առաքելութիւն կը կոչէ զայն եւ նշանակելի կը դտնէ որ ամերիկացի նախարարը սոսկացաւ եւ առնել իր ա – ռաջին ծրագիրը,— հաւաքական ձեռնարկ մը կատարել Ծայր. Արեւելքի մէջ:

× Տեղական թերթերը կը զբաղ – տահլիճին մեծամասնութիւնը պիտի խախտի, իբրեւ հետեւանք միացեալ բա – նակի ծրագրին առթիւ ծագած տարակար – ծութեանց:

Պիտի եւ իր կուսակցութիւնը, ժողո – վրդական Շարժում, որոշած են պահան – ջել որ թուական մը որոշուի, միացեալ բանակի ծրագրին վաւերացման խնդիրը քննելու համար: Զօր. սը Կոլի կուսակից – ները եւ մաս մը արմատականները կ'ընդ – դիմանան, սպառնալով հեռանալ նախա – րարական ժողովէն:

× Վերջին լուրերու համաձայն, Հնդ – կաչինի ըմբոստները վերսկսած են զան – գուածային ռմբակոծութիւնները Տիէն Պիէնի դէմ: Ֆրանսական օդանաւերը թը – ռիչքներ կը կատարեն դիշերը, լուսաւո – րելու համար ռազմադաշտը, ինչպէս խնդրած են պաշարուած զինուորները:

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ դահլիճէն արքային՝ Ֆա – րուքի նախարարները զրկուեցան քաղա – քային եւ հանրային բոլոր իրաւունքնե – րէն:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Պերլինի ռուս տարածքի – ներու ընկերութեան անօրէնը, Տրուխնո – վիչ, որ վաթսուն տարեկան է, առեւան – գուեցաւ սովետական պործակալներու կողմէ:

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ խորհրդային դեսպանա – տան Գ. քարտուղարը, Պետրով, փախչե – լով, կառավարութեան պաշտպանութիւնը խնդրեց: Կ'ըսուի թէ կարեւոր փաստա – թուղթեր տարած է միասին: Փախստա – կանը խորհրդային դաշտնի ոստիկանու – թեան պետն էր Աւստրալիոյ մէջ:

ԱԼՊԱՆԻՈՑ դինուորական տեսանը մահուան դատապարտեց եօթը հոգի, ու – րիշ մըն ալ՝ տասը տարի բանտարկու – թեան, այն ամբաստանութեամբ թէ լը – տեսութիւն կը կատարէին ի հաշիւ Մ. Նահանգներուն: Մահապարտներէն վեցը պիտի կախուին, իսկ եօթնեւորդը պիտի գնդակահարուի:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Պ. Աւետիս Եպտուպեան (7, rue Stanislas, Փարիզ 15) իր կնոջ՝ Տիկին Իւզաբելի ապաքինման առթիւ կը նուիրէ.— Հազար ֆր. «Ցառաջ»ի տա – բածման Ֆոնտին, հազար ֆր. Յ. Կ. Խա – չի Փարիզի մասնաճիւղին, հազար ֆրանք Հ. Ց. Դ. Տան Ֆոնտին, հազար ֆրանք Հ. Ց. Դ. Վէթ. Ֆոնտին, 500 ֆր. Հ.Ց. Դ. Թանդարանին, 500 ֆր. «Հայ–Բոյժ»ի: Ստանալ Հրանտ Սամուէլ գրասուներէն:

ԵՐԵԿՈՅԹ
Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Ճրդ պատգմ. ժողովին փակման առթիւ, այս երկուշաբթի ժամը 17էն մինչեւ ժամը 23, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

Դեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները:

×

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ճրդ պատգմ. ժողովը կը բացուի շաբաթ 17 ապրիլ եւ կը վերջանայ ապրիլ 19ին:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱԻԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵԻ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ա – ւագ շաբթուան եւ Ս. Զատկի ծէսական – տարութեան արարողութիւնները կը կա – տարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն.—

Աւագ Ուրբաթ.— Կարգ թաղման, սկզբ. ժամերգութեան երեկոյեան ժամը 17ին:

Աւագ Շաբաթ.— Ճրագալոյց Զատկի, ժամերգութիւն երեկոյեան ժամը 15·30ին, Ս. պատարագ ժամը 17ին:

Ս. Զատիկ կիրակի.— Ցիշատակ Ցա – րութեան Քրիստոսի, սկիզբն ժամերգու – թեան ժամը 7·30, Ս. պատարագ ժամը 10ին: Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայ – րապետական պատուիրակ Տ էր Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան:

Բ. օր Ս. Զատկի երկուշաբթի.— Ցիշա – տակ Մեռելոց, թաւարա պատարագի հո – դեհանգիստ ընդհ. ննջեցելոց, սկիզբն. ժամերգ. ժամը 8·30, պատարագ ժամը 10ին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Աւագ Ուրբաթ, Խաչելութիւն 10, Թա – դում ժամը 5ին:

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, Ս. Զատ – կի ժամը 8·30ին, Ս. պատարագ Խթումի ժամը 5·30ին:

Կիրակի, Ս. Զատիկ, Նախատօնակ, Ան – դաստան եւ Ս. պատարագ, ժամը 7·30–12:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Աւագ Ուրբաթ, Թաղման արարողու – թիւն երեկոյեան ժամը 5ին:

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, սկզբն. ժամերգութեանց երեկոյեան ժամը 4·30–ին, Ս. Պատարագ ժամը 6ին:

Կիրակի, Զատիկ, սկզբն. ժամերգու – թեանց առաւօտ ժամը 6·30ին, հանդիսա – ւոր Ս. պատարագ ժամը 10ին:

Երկուշաբթի, Մեռելոց, Սկզբն. ժա – մերգութեանց առաւօտ ժամը 8·30ին, Պատարագ ժամը 10ին, հոգեհանգիստ ժամը 11ին:

Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ Ուրբաթ, Կարգ թաղման ժամը 5·30:

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, երեկոյին Խթման արարողութիւնը ժամը 4·30ին, պատարագ եւ Նախատօնակ ժամը 6ին:

Կիրակի, Զատիկ, առն Ս. Ցաղութեան, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30–ին, հանդիսաւոր «եկմալեան» պատարագ ժամը 10ին:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ

Փոն տը Շէրիւի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան:

Աւագ ուրբաթ թաղման արարողութիւն կէսօրէ վերջ ժամը 5ին:

Աւագ չարաթ՝ Ճրագալոյց, սկսը. 4:

Զատիկ կիրակի առաւօտ ժամերգ. 8, պատարագ 10:

Մեռելոց, երկուշաբթի առաւօտ ժա – մերգութիւն, 8, պատարագ 10, հոգ. 11:

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Սերաստիոյ Մուրատ Ռաս.ի Մարսէյլի նորակազմ մասնաճիւղի վարչութիւնը, իր այս երկրորդ հրաւէր – կոչով, ընդհ. ժո – ղովի կը հրաւիրէ, Սերաստացի բոլոր հայրենակիցները, առանց սեռի եւ դա – ւանանքի խտրութեան:

Հայրենակիցներ, Մուրատ Ռասումնա – սիրացը զուտ բարեգործական կազմակեր – պութիւն մըն է, ու իր դլխաւոր նպատակն է, Սերաստացի չքաւոր պատանիներու տալ տահմիկ դաստիարակութիւն մը:

Այդ նպատակին իրագործման համար է, որ կը հրաւիրենք անդամ եւ ոչ անդամ Սերաստացի մեր բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 19 Ապրիլ Բ. (Զատկի Բ. օրը) կէսօրէ ետք ժամը 2·30ին, Պառ տիւ կլոպի սրահին մէջ, 7 Պուլվար տ'Ալքէն, Մարսէյլ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21–էն մինչեւ լոյս Օթէլ սը լա Փլաժ (Սա – պաթիէ) սրահներուն մէջ:

Պատուական նախագահութեամբ Պ. Պ. ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Մխու – թեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ

PAUL MAURIAT

Կանուխէն ապահովեցէք ձեր սեղանին – րը, դիմելով Պառ Ռաֆֆի,

47, Rue des Dominicaines

Photo Durand 88 Rue d'Aubagne.

Papélian Puzante, 22 Rue Tapis Vert.

Kouyoumdjian S., 98 Rue Longue des Capucins.

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներուն մօտ:

ԴԱՏԵՄՅԻՆԵՐՈՒ
ԽՆԴՈՑՔ – ՀԱԻԿԹԱԽՄԱՂԸ

Կազմակերպուած Դատէմի Լուս. Ուս. Ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ:

Ի նպաստ իր որդեգրած տաներուն, (մին Փալանճեան ճեմարան, Պէյրութ, միւսը Ս. Մուրատեան վարժարան, Սեւր):

Զատիկ երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժա – մը ճիշդ երկուքին, 5 ռիւ Պօնփուա, Լիոն:

Առատ կերուխում, նուագ, պար եւ եր – գեր ու արտասանութիւններ, հաւկթա – խաղ: Մուտքը ազատ է

— Ց Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր —

ԻՄԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, Խրիմեան դպրոցը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

« Ց Ա Ռ Ա Զ »Ի
ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Վալան – սէն Պ. Խօքսիւեանէ հազար ֆրանք, Պ.Օ. Պամամճեանէ (Քուռպվուա) երկու հազար ֆրանք:

Նոյն հայրենակիցը հազար ֆրանք ալ կը նուիրէ Յ. Կ. Խաչին, Ծոմապահու – թեան չաբթուան առթիւ: Ստանալ «Ցա – ռաջ»էն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Ց. Դ. Կարտանի «Նիկոլ Դուման» խումբին, այս կիրակի երեկոյեան ժամը 8·30ին «Գեղուհի» սրահին մէջ:

Նոր Սերունդի «Վարանդեան» անդրա – նիկ թատերախումբը, դեկավարութեամբ Ն. Սարգիսեանի, մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ ժողովրդական մեծ օփե – րէթը, ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ

Կը նուագեն Ա. Մաթոյեան եւ Գ. Գաս – պարեան Նոր Սերունդէն:

Կէս դիւերէն վերջ հայկական եւ եւրո – պական պարեր:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԻ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

16 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, ժամը 10·30–ին ճաշու ժամերգութիւն եւ երկրպագու – թիւն Ս. Խաչի:

Աւագ Շաբաթ ժամը 17ին, ժամերգու – թիւն Ս. Զատկի ճրագալոյցին, ձայնա – ւոր պատարագ եւ նախատօնակ:

Կիրակի, Զատիկ, ժամը 9·30ին, ժա – մերգութիւն: Ժամը 10·30ին հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ եւ հաւաքական Հա – ղորդութիւն:

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ « Ծոմի Օր »ուան ձեր նուէրը փութացնել Յ. Կ. Խաչին:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեդէեներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։ Մեկ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ճ. վեր – ապի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին: Ազգային հայրենասիրութիւն եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն – պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշա – կերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին:

Կը ներկայացուին՝

Ա.— ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տառմբ, երեք արար եւ հինգ պատկեր:

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Զաւեշտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար:

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դէմ մէյով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿԸ

ԳՄՐՈՒՆ Է — Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար

ԶԱՏԻԿ Է — Առանց Չէօրէկի Զատիկ չըլլար:

Լաւագոյն ԶԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ թիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցի աւկիւնէն թարմ ԶԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ:

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ:

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ԶԷՕՐԵԿ — ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 17 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 17 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7348 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2759

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՕՐ, ՆՈՐ ՈՒԺ

•

Այսօր, շաբաթ, կը բացուի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Օրդ պատգամ. ժողովը, Փարիզի մէջ։

Մեր շրջանին երիտ. Միութիւնն է այս, եւ յառաջիկայ տարի կը թեւակոխէ իր առաջին տասնամեակը։

Հիմնուած՝ երկրորդ աշխարհամարտէն անմիջապէս ետք, Միութիւնը ասպարէզ կը նետուէր չափազանց աննպաստ պայմաններու մէջ։

Նոր ալեկոծութեան մը մատնուած էր երիտասարդութիւնը, ամէն տեղ։

Փոթորիկը աւերներ գործած էր ամէն ուղղութեամբ։ Ցաղթական թէ պարտեալ, մեծ ու փոքր ազգերու երիտասարդութիւնը ճամբայ կը փնտռէր ահաղնադղրդող փլուզումներու մէջ։

Մեր տագնապն ալ, որոնք խոր ցնցումներ կրած էին ռազմադաշտին վրայ, կը վերադառնային թարթափուն տրամադրութիւններով։

Խաղաղութեան տենն ալ, անոնք լուրջ հոգածութեան, առաջնորդութեան կը կարօտէին։

Հարկ էր համախմբել, կազմակերպել զանոնք, ուղեցոյց մը տալ եւ միջավայր առեղծել, որպէս զի կարենան դիմանալ օտարացման խորչակին։

Այդ մտահոգութեամբ էր որ հիմնուեցաւ Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդը, իբրեն յատուկ ծրագիր – կանոնադրով մը։

Դաշնակցութիւնը տասնմեկով այս Միութեան հովանաւորութիւնը, կը թելադրէր դուռնները լայն բանալ ամէնուն առջեւ։

Հիմնականը այն էր որ կարելի եղածին չափ շատ երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ համախմբուէին, կազմակերպուելով կատարեալ ինքնավարութեամբ։

Կանոնադիր ծրագիրն ալ մշակուած է այս ուղղութեամբ։

Լայնօրէն նկատի առնուած են միջավայրին պահանջները։

Միութեան անդամները եւ անդամուհիները ամէն դիւրութիւն կը վայելեն ոչ միայն զարգանալու, այլ եւ իրենց տարիքին համապատասխան կեանք վարելու։

Կազմակերպութիւնը ոչ փարախ է, ոչ ալ աղանդ։ Այլ կենդանի վառարան մը՝ բոլոր ընդունակութեանց ներդաշնակ զարգացման համար։

Անդամակցելով Նոր Սերունդին, ամէն երիտասարդ եւ երիտասարդուհի նախ ինքզինքը ապահովագրած կ'ըլլայ միջավայրին փորձութեանց, օտարացման եւ այլասերման դէմ։

Կը սորվի սիրել իր մայրենիքը, հայրենիքը եւ զարեւոր մշակոյթը։

Կը զանայ խրոխտ եւ ինքնավստահ, թօթափելով տարտղնասութեան դեղին փոշին։

Կը վարժուի պարտականութիւններ, պատասխանատուութիւններ ստանձնելու, զարգացնելով ձեռներէցութեան ոգին։

Երբ Միութիւնը հիմնուեցաւ, կազմակերպիչները կ'ըմբռնէին թէ ինչ դժուարութեանց պիտի հանդիպին։ Մանաւանդ որ, պակաս չէին անցորդներ եւ մրցորդներ, ջուրերը պղտորելու համար։

Եւ սակայն, Նոր Սերունդը առաջին օրէն իսկ զարձաւ խանդավառութեան եւ ինքնագործունէութեան աղբիւր մը, առուակներ կազմելով ամէն հայաշատ կեդրոնի մէջ։

Անշուշտ ամէն բան կատարեալ չէ։ Մէկ տարիէն միւսը, պիտի կրկնապատկուի աշխատանքը, չարքերը խտացնելու եւ նոր նուաճումներ կատարելու համար։

Նոր օրերը նոր ուժեր կը պահանջեն։

Պատգ. ժողովին կ'իյնայ գծել յառաջիկայ գործունէութեան ուղեգիծը։

Ողջո՛յն սրտագին։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱՆԱԿԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ ԹՈՒԱԿԱՆ ՄԸ ՆՇԱՆԱԿԵԼ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ՓՆՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Նախապարապան խորհուրդը առջի օր երկարօրէն քննելով Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան դաշնագիրը, որոշեց Մայիս 18ին առաջարկել Ազգ. ժողովին որ թուական մը որոշէ ընդհանուր քննութեան եւ վաւերացման համար։

Ժողովը տեւեց երեք ժամ, յուզումնալից մթնոլորտի մը մէջ։ Բայց տաղնապը փարատած կը համարուի առժամապէս։ Այս առթիւ հրատարակուած վերկոյգն ալ չափաւոր լեզու մը կը գործածէ։

Իրավերկները կը հաւաստեն թէ կառավարութիւնը եւ մասնաւորապէս արտաքին նախարարը, Պ. Ժորժ Պիտօ կ'ուզէր լինք որոշել թուականը, բայց կարելի չեղաւ համաձայնութեան մը յանգիլ։ Կարծող – ներ կան թէ Ազգ. ժողովը պիտի կրնայ քննութեան ձեռնարկել Մայիս 25ին։ Դահլիճին այն անդամները որոնք համաձայն են միացեալ բանակի ծրագրին, կը յուսան թէ մինչեւ Մայիս 18 կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել Ֆրանսայի առաջարկած երեք նախապայմանները։

Այդ երեք պայմաններն են.— Ամերիկեան երաշխիք՝ զինուորական ուժերը պահելու մասին, եւրոպական միացեալ բանակի կազմակերպութեան եւ Մեծն Բրիտանիոյ մէջեւ, եւ երաշխիքներ՝ լուծելու համար Ֆրանքֆուրտեան վէճը Սարի մասին։

Նախապարապան ժողովէն քանի մը ժամ վերջ, Փարիզի ամերիկեան դեսպանը այցելեց վարչապետին, յայտնելու համար թէ Մ. Նահանգները պատրաստ են յայտարարութիւն մը հրատարակելու իրենց զինուորական օժանդակութեան մասին։ Անգլիա արդէն հրատարակած է երեք յայտարարութիւններ, որոնցմով նոր յանձնառութիւններ կը ստանձնէ։ Ուրեմն կը մնայ միայն Սարի խնդիրը։

Փարիզի մէջ կը կարծեն թէ արեւմտեան Գերմանիան պատրաստ է նոր զիջումներ կատարելու, եթէ Ֆրանսա որոշէ քննել եւ վաւերացնել միացեալ բանակի ծրագիրը։

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ պ. Ժորժ Պիտօ որ ջերմ կուսակից է միացեալ բանակի ծրագրին, շատ ուրախ էր եչ. օրուան ժողովին ելքէն։ Ինք դաշնագրին քննութեան համար թուական կ'ուզէր մինչեւ 25ը. բայց յետոյ հաւանեցաւ որ Ազգ. ժողովը ճշդէ թուականը։

Ուրեմն, քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ ուշ – կանուխ։ Բայց տակաւին յստակութիւն կը տիրէ վաւերացման մասին։

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՑ ՆՈՐ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Տեղական թերթերը շատ գոհ չեն երեւար Անգլիոյ նոր յանձնառութիւններէն, որոնց ամփոփումը հրատարակեր էինք երէկ։ Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը, «Լը Մոնտ», վերլուծելով այդ յանձնառութիւնները կ'եզրակացնէ թէ անոնք եռաչխիքներ են ոչ թէ Ֆրանսայի, այլ Անգլիոյ համար։ Պերճախօս է խմբագրականին խորագիրն ալ,— Երաշխիքներ Լոնտոնի համար»։ Միւս թերթերն ալ վերապահութիւն կը յայտնեն, բաւարար չգտնելով կատարուած զիջումները։

Իսկ Լոնտոնի թերթերը կը բացատրեն թէ Անգլիա նոր յանձնառութիւններ կը ստանձնէ Եւրոպայի հանդէպ, կարելի եղածին չափ յառաջ երթալով։ Նոյն իսկ թերթեր կան որ կ'ըսեն թէ «շատ յառաջ գացինք»։

.....

ՀՆԴԿԱՁԻՆԷն կը հեռագրեն թէ ըմբոստները յաջողեցան անցք մը բանալ Տիէն Պիէնի ամրացեալ դիրքերուն մէջ, մինչեւ 600 մեթր մօտենալով Ֆրանսական օդանաւային կեդրոնին, կռնակէն զարնելու համար զինադադարութեան կեդրոնը։ Կռիւները կը շարունակուին կատաղօրէն։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

«ՊԱԿ»ՆԵՐԸ ԿԸ ԹԱՓԻՆ

« Հանճարեղ » Առաջնորդը, Սթալին, իր անունով մրցանակներ հաստատած էր եւ առատաձեռնութեամբ կը բաժնէր, « լաւրեատ »ներու դասակարգ մը ստեղծելով։

Առանձնաշնորհեալները միայն տիտղոսներ չէր որ կը ստանային, այլ եւ մեծագումար րուբլի, յիսուն հազարէն մինչեւ հարիւր յիսուն, երկու հարիւր հազար։

Եւ այսպէս կը կազմուէր նոր հարուստներու ազնուապետութիւն մը։

Տարիներու ընթացքին, Հայեր ալ օգտուեցան այս շնորհներէն, գլուխն ըլլալով Աբու Լալայի բանաստեղծը, Ա. Իսահակեան։

Սթալինի մահէն վերջ, նոր հով մը փչել սկսաւ նաեւ այս նախատին վրայ։ Եւ ասկէ օր անակնկալ մը կ'իմանանք։

Մայենկով նոր շրջա՞ն մը կը բանայ։

Չեմ գիտեր։ Բայց, ինչ որ տեղի կ'ունենայ մէկ տարիէ ի վեր, տուն կուտայ զանազան խորհրդածութեանց։

Ահաւասիկ վերջին անակնկալը.—

Խորհրդային մամուլը բուռն պայքար մը բացած է երեմ ականաւոր «լաւրեատ»ներու դէմ։

Առաջինը մեծ գիտնական մըն է, Լիսենկօ, որ ուզեց յեղաշրջել կենսաբանութիւնը (բիոլոգիա)։

Միւս երկուքը գրագէտներ են, Սուրով եւ Վիրտա։

Հրատարակուած տեղեկութիւններէն կ'իմանանք թէ կուսակցութեան գաղափարական օրկանը, «Կոմունիստ», վիճելի գտնելով Լիսենկոյի տեսութիւնները, անհրաժեշտ կը գտնէ ճնշել «ազատ վիճաբանութեամբ»։

Այս առթիւ, հրապարակաւ կ'ամբաստանէ անոնք որ կ'ուզեն «մէկ մարդու մեծատիրութիւնը հաստատել գիտութեանց մէջ, մեծաշնորհի վերածելով գիտութիւնը»։

Խորհրդային գիտնականը նախապէս ալ յանդիմանութեան մը արժանացած էր, երբ Գիտութեանց Ակադեմիային կը ներկայացնէր ձեռնասուն մը, Դմիտրիյեւ, հետեւեալ յայտարարութեամբ.

— Ես երաշխաւոր եմ այս թեկնածուին. միւնչեւ իսկ եթէ դուբ համաձայն չըլլաք, իմ խօսքս բաւական է ձեզի համար։

Ակադեմիան ձայն չէր հանած, բայց հանի մը օր ետք Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», կը սաստէր գիտնականը, «անարժան» գտնելով անոր բռնած դիրքը խորհրդային գիտութեան համար, եւ Ակադեմիան ետ կ'առնէր Դմիտրիյեւի վկայականը։

Միւս երկու պատասխանատուները, Սուրով եւ Վիրտա, որոնց գիրքերը մեծ համբաւ կը վայելեն Խ. Միութեան մէջ, կ'ամբաստանուին իրենց վարքուբարքին համար։

Մոսկուայի գրական թերթը, «Լիտերատուրնայա Կազետա» Սուրովը կը ներկայացնէ իբրեւ գինով մը եւ ափաչ մը, որ «տմարդի» կը վարուի ակումբներու, ճաշարաններու եւ ուրիշ հանրային վայրերու մէջ։

Իսկ Վիրտան կը մեղադրուի թէ հակայեղափոխական շրջանի ազնուականի մը կեանքը կը վարէ, կինն ալ արեւմտեան ճիւաորի տարազ հագնելով, պտոյտներ կը կատարէ դաշտերու մէջ։ Եւ դեռ աւելի ծանր մեղադրանքներ։

Ինչպէս կը տեսնէք, ոսկի պակը փշապսակի կը վերածուի, հետզհետէ։

ՎԱՀԷ

ՏՂԵՐՈՒՆԻ.— ՕԴԱԶՈՒ ՑԻՄՆԱՊԵՏ ՀԱՅԿ ՏԷՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Հայրենիքի վերջին թիւէն ցաւով կ'իմանանք թէ ընկեր Ցովհաննէս Տէր Ցովհաննէսեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորնչելու իր եղբօրորդին՝ Հայկ Տէր Ցովհաննէսեան, որ օդաչու – յրնտպետ էր ամերիկեան բանակին մէջ։

Դժբախտ երիտասարդը կը գտնուէր օդանաւի մը մէջ որ Մարտ 19ին Ուռչինկթընէն ճամբայ եղած էր դէպի Նիւ Եորք։ Մէրիլէնտի վրայ օդանաւը յանկարծ կը բռնկի, ածխացնելով 18 երիտասարդ ապառները, որոնց մէկն էր Հայկ։

Ողբացեալ երիտասարդը ծնած էր Փոթլէնտ, 1921ին։ Զաւակն էր Գրիգոր Տէր Ցովհաննէսեանի, որուն մահէն ետք մայրը կը խնամէր հինգ զաւակները, երեք եղբայր եւ երկու քոյր։ Մասնակցած է Բ. աշխարհամարտին, ինչպէս եւ Քորէացի պատերազմին՝ 1951ին։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Մարտ 24ին։ Մարմինը ծածկուած էր ամերիկեան դրօշով եւ օդաչու դիւցուրներ դադաղը ուսամբարձ տարին գերեզմանատուն, ուր ծերունի հազարապետը դրօշը ծալելով կը յանձնէ տարաբախտ Հայկի մօր՝ Տիկին Աղաւնի Տէր Ցովհաննէսեանին։

Մեր ցաւակցութիւնները ընկեր Ցովհ. Տէր Ցովհաննէսեանի եւ բոլոր պարագաներուն։

ՏԱԼԼԱՍ ԳՈՂ Կ'ԵՐԵԻԱՅ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Ֆ. Տալլաս, Ուաշինկթըն վերադառնալով յայտարարեց.

— « Լոնտոն եւ Փարիզ գացի, նկատի առնելով Հնդկաչինի տագնապալի կացութիւնը որ վտանգաւոր է հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ Խաղաղականի բոլոր պետութեանց համար։ Ազէտ մը եղաւ Զինաստանի կորուստը ի նպաստ համայնավարութեան։ Այդ ազէտը աւելի պիտի ծանրանայ, եթէ անոր վրայ աւելնայ հարաւ. արեւելեան Ասիոյ եւ Խաղաղականի միլիոնաւոր բնակիչներուն, անհեռական ընդարձակ ազգութիւններուն եւ ռազմավարական դիրքերուն կորուստը։ Ես վստահ եմ թէ կարելի է արգիլել այդ կորուստը առանց ընդարձակելու Հնդկաչինի պատերազմը, եթէ միացեալ ճակատ կազմուի այն ազգերը որ կենսական չահեր ունին այդ չրջանին մէջ։ Այս հակազդեցութիւնը մեծապէս ամրապնդուեցաւ չնորհիւ Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ ունեցած տեսակցութիւններուս։ Արդէն յայտնուած միտքեամբ, որ հետզհետէ որոշ ձեւ կ'առնէ, ազատ աշխարհը պիտի կրնայ համայնավարները կանգնել երկրագունդի ուրիշ մէկ կարեւոր մասին տիրապետելու տարապայման տենչէն։ Փրնեւի խորհրդաժողովը, որ պիտի բացուի ապրիլ 26ին, նոր փորձ մը պիտի ըլլայ։ Ես աւելի քան երբեք համոզուած եմ որ եթէ ազատ աշխարհը վճռական դիրք բռնէ, Փրնեւի ժողովը պիտի ծառայէ ազատութեան դատին, հարաւ արեւելեան Ասիոյ եւ Խաղաղականի մէջ։

Նախարարը մերժեց պատասխանել որ եւ է հարցումի։

ՆՈՐ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի Յեղափոխական Խորհուրդը եւ գահլիճը որոշեցին բոլոր քաղաքային իրաւունքներէն զրկել այն նախարարները որոնք պաշտօն վարած են 1942էն 1952։ Այս իրաւազրկութիւնը պիտի տեւէ տասը տարի։ Այս որոշումով, կը դէմասուին բոլոր նախկին կուսակցութիւնները, Վաֆտ, Սաատ եան։ Այդ նախկին նախարարները պիտի չկրնան մասնակցիլ, նաեւ, որեւէ կառավարական կամ արհեստակցական կազմակերպութիւն։

Ջօր. Նեհրու հիւանդ ըլլալով, ժողովին կը նախագահէ փոխ– վարչապետը, պնդ. Նասըր։ Կարեւոր թիւ մը կը կազմեն այս արդելքին ենթակաները, որոնցմէ Նահաս (փաշա) եօթն անգամ վարչապետ եղած

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԱՀԱՏ ԳՈՒՅՔԵՐ

(ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

*

Ֆրանսիայի հարավային մի գյուղում ապրում էր մի ծեր գյուղացի, որ ամբողջ կյանքում ոչ մի ուրիշ բանով չէր զբաղվում, եթե ոչ միայն հողագործությամբ և այն էլ իր ամբողջ ուժերն ու եռանդը նվիրելով իր հողի մշակությանը։ Նա ամուսնացել էր շատ երիտասարդ հասակում, և նրա կինը, որ նույնպես գյուղացի աղջիկ էր, ամուսնանալուց հետո ամբողջ կյանքում ոչ մի անգամ չէր հեռացել իր ծննդավայրից։ Նրանք ունեին մի միակ որդի, որ նրանց ամենամեծ հպարտությունն էր կազմում։ Նրանք ամեն ինչ անում էին, որ նրան դաստիարակեն և կրթեն, ինչպես որ հարկավոր է լավ գյուղացու որդուն։

1909 թվականին զորակոչի ենթարկվեցավ նաև նրանց միակ որդին։ Ծերերը շատ էին ուզում, որ նրանց տղան ազատվի զորակոչից, որովհետև նրանց համար անհնարին էր թվում, որ նրանց տղան կարող է մի ուրիշ տեղ ապրել, քան թե իրենց հարազատ գյուղում։ Բայց ինչ անեին, որ ազատեին նրան զորակոչից։ Ֆրանսիայում զորակոչից ազատվելու համար կան շատ քիչ միջոցներ։ Ամենահեշտ միջոցը, որ գյուղացիները գտնում են, այն է, որ ամուսնացնում են իրենց տղաներին։ Ամուսնացածները զորակոչից ազատվում են։ Ծերերը որոշեցին ամուսնացնել իրենց տղան, որպեսզի նրան զորակոչից ազատեն։

Նրանք ընտրեցին մի աղջիկ, որ նրանց հարևանն էր, և որի ծնողները նույնպես գյուղացի էին։ Աղջիկը շատ գեղեցիկ էր, և նրա ծնողները հարուստ էին համարվում։ Նրանք ունեին մի մեծ տուն, մի մեծ պարտեզ և շատ հողեր։ Ծերերը գնացին աղջկա ծնողների մոտ և խնդրեցին, որ նրանք իրենց աղջիկը տան իրենց տղային։ Աղջկա ծնողները համաձայնեցան։ Նրանք ասացին, որ իրենք ոչ մի առարկություն չունեն, եթե միայն աղջիկն էլ համաձայնի։ Աղջիկը համաձայնեցավ։ Նա սիրում էր այդ տղային, որովհետև նա շատ գեղեցիկ տղա էր։ Նա ուրախ էր, որ կամենում են իրեն ամուսնացնել, որովհետև նա ամուսնանալու ժամանակն էր հասել։

Ամուսնությունը կատարվեցավ։ Հարսանիքը տևեց երեք օր։ Հարսանիքին հրավիրված էին բոլոր հարևանները։ Հարսանիքի ժամանակ ամենքը ուրախ էին, միայն ծերերը տխուր էին։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան ամուսնանալով կորցնում է իրենց, որովհետև նա պիտի գնա ապրի իր կնոջ հետ։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան այլևս իրենց չի պատկանում, այլ իր կնոջը։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան այլևս իրենց չի սիրում, այլ իր կնոջը։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան այլևս իրենց չի հարգում, այլ իր կնոջը։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան այլևս իրենց չի հնազանդվում, այլ իր կնոջը։ Նրանք գիտեին, որ իրենց տղան այլևս իրենց չի ուզում, այլ իր կնոջը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶՈՒԿ

(60)

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ»-Ի ԴԵՐ ՀԵՏ

Ի ԱՓԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅՕԲԵԼԵԱՆ ՏՈՆ՝ 6150 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՄԲԱ ՎԱՀԱԳՆԻ

★

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶՈՒԿ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ»-Ի ԴԵՐ ՀԵՏ (60)

Ի ԱՓԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅՕԲԵԼԵԱՆ ՏՈՆ՝ 6150 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՄԲԱ ՎԱՀԱԳՆԻ

★

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶՈՒԿ

— Մերժեցի, Տիրան, ըսի անոր։ Ես ինծի համար ոչինչ կ՚ուզեմ։ Ամէն ինչ ուզածս ունիմ։ Ես ուզածս ունիմ։ Ես ուզածս ունիմ։ Ես

է, իր ներքին նախարարը, Սերակետտին, որ 15 տարի բանտարկութեան դատա – պարտուեցաւ Յեղ. Ատեանին կողմէ, Սաատեան եւ ազատական կուսակցու – թեանց նախագահները, Ալպէյ Հաթի եւ Հիւսէյին Հէյքալ եւայլն։

Այս արդելքին հետեւանքով, զօր. Նե – կիլ պիտի չկրնայ օգտուիլ նախկին վա – րիչներէն։ Ինչպէս կ'երեւայ, յեղափոխա – կան Խորհուրդը որոշած է իր գործունէ – ութիւնը չարունակել ամենայն վճռակա – նութեամբ, պաշտպանելու համար յեղա – փոխութիւնը։

× Լուծուեցաւ եգիպտոսի մամուլի ըն – կերակցութիւնը, եւ նոր մը պիտի կազ – մուի։ Այն լրագրողները որ դրամ առա – ցած են գաղանի վարկերէն, պիտի վը – ճարուին ասպարէզէն։ Ամբողջական ցան – կը տպուած է արդէն։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Անգարայէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիա եւ Եուկոսլաւիա համաձայնութեան մը յանգեցան զինակցութիւն մը կազմելու համար զինուորական յանձնաժողովներ – րով։ Այս կարգադրութեամբ նոր ձեւ մը պիտի առնայ Փետրուար 25ին կնքուած համաձայնութիւնը։

Մառեշալ Թիթոյի այցելութիւնը վեր – ջացած ըլլալով, իր արտաքին նախարա – րը, Փոփովիչ յայտարարեց թէ Անգարայի մէջ տրուած որոշումները պիտի յանձ – նուին Ցունաստանի հաւանութեան։ Թիթօ Աթէնք պիտի այցելէ մօտերս, խորհր – դակցելու համար Ցունաստանի վարիչնե – րուն հետ։ Փոփովիչ ըսաւ թէ մառեշալ Թիթօ եւ Թուրքիոյ վարիչները չատ սի – րալիր տեսակցութիւններ ունեցան վերջին երեք օրերու մէջոցին, եւ որոշեցին «բը – նական վախճանին» հասցնել Պալքանեան բարեկամութիւնը եւ գործակցութիւնը, զինակցութիւն մը կնքելով։ «Նպատա – կայարմար ձեւերը եւ միջոցները գտնելու համար, անհրաժեշտ է ատանալ երբորդ անդամին՝ Ցունաստանի հաւանութիւնը»։ Ի պատասխան հարցումի մը, Փոփովիչ յայտարարեց թէ զինակցութիւն բառը անչուշտ զինուորական պարտաւորու – թիւններ կը տրամադրէ։

Եուկոսլաւիա, Թուրքիա եւ Ցունաստան այժմ կընքէ տակ ունին մօտ մէկ միլիոն զինուոր։ Երեքն ալ անտեսական եւ ռազ – մական օգնութիւն կը ստանան Մ. Նա – հանդներէն։ Փոփովիչի յայտարարու – թեան համաձայն, անցեալ տարի կնքուած գործակցութիւնը լաւ արդիւնքներ տուած է քաղաքական, անտեսական եւ մշակու – թային գետնի վրայ, ինչպէս եւ զինուո – րական տեսակէտով։ «Այդ համաձայնու – թեամբ խազաղութեան պատնէշ մը հաս – տատեցաւ Պալքաններու մէջ, կասեցնե – լով յարձակողական ոեւէնէրը։ Երեք եր – կիրներուն արտաքին նախարարները խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարեն այս ամառ, ապագայ գործակցութեան մասին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը 23 ապ – րիլ, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնա – յարկը։ Դասախօս՝ Պ. Գրիգոր Ձիզմէ – ճեան, նիւթը՝ Սուգին ծագման պատ – ճառները, ինչո՞ւ կը սգան մարդիկ։

Մուտքը ազատ է։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Լուսապատ

ՊԱՐԲԵՐԱԳԻՐՔ
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 4, ճոխ եւ այլագան բովանդակու – թեամբ եւ գեղարուեստական նկարներով։ Գին 500 ֆրանք։

Դիմել Տպարան ԱՐԱՔՍ՝
46, Rue Richer, Paris (9e).

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՒՐՏ
Բարձր նախագահութեամբ
ԿԱՐՏԻՆԱԼ ԱՂԱՃԱՆԵԱՆԻ
Պատրիարք Կաթող. ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ
Ուրբաթ 27 Օգոստոսէն չորեքշաբթի, Սեպտեմբեր մէկ։
Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր հաւա – տացեալները։
Արձանագրութեանց համար դիմել՝
Paroisse Arménienne Sainte Croix obis Rue Thouin. Tel.: ODE. 02-12
ou Eglise St. Grégoire, 69 Av. Henri Barbusse Arnouville-les-Gonesse.

ԵՐԵԿՈՅԹ
Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Երդ պատգամ. Ժողովին վակման առթիւ, այս երկուշաբթի ժամը 17էն մինչեւ ժամը 23, Ագգ. Տան բատերասրահին մէջ, 32 rիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ

Փարիզի Ս. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ա – ւագ շաբթուան եւ Ս. Ջատկի ծեսակա – տարութեան արարողութիւնները կը կա – տարուին հետեւեալ ժամանակացոյցի համաձայն։—

Աւագ Շաբաթ.— Ձրագալոյց Ջատկի, ժամերգութիւն երեկոյեան ժամը 15·30ին, Ս. պատարագ ժամը 17ին։

Ս. Ջատիկ կիրակի.— Ցիշատակ Յա – րութեան Քրիստոսի, սկիզբն ժամերգու – թեան ժամը 7·30, Ս. պատարագ ժամը 10ին։ Կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայ – րապետական պատուիրակ Տէր Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան։

Բ. օր Ս. Ջատկի երկուշաբթի.— Ցիշա – տակ Մեռելոց, թաւարա պատարագի հո – գեհանգիստ ընդհ. ննջեցելոց, սկիզբն. ժամերգ. ժամը 8·30, պատարագ ժամը 10ին։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Ս. Պօղոս – Պետրոս եկե – ղեցի, Աւագ Շաբաթ, Խթման երեկոյ, ժամը 4ին։ Կիրակի Ջատիկ՝ ժամերգու – թիւն ժամը 8ին, պատարագ ժամը 10ին։

Յաջորդ օրը, երկուշաբթի Մեռելոցի պատարագ։ Այս առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ցովհաննէս Մկրտչեանի եւ Ցարութիւն Ագնամեանի համար։ Տօնական այս օրերուն երգելու եւ երգեհոն նուագելու հրաւիրուած է Տոքթ. Լ. Համբարձումեան։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Աւագ Շաբաթ, Ձրագալոյց, Ս. Ջատկի ժամը 8·30ին, Ս. պատարագ Խթման ժամը 5·30ին։

Կիրակի, Ս. Ջատիկ, Նախատօնակ, Աս – տղասան եւ Ս. պատարագ, ժամը 7·30–12։

19 Ապրիլ, երկուշաբթի, Մեռելոց, Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ։

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ պատօն, Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8 — 11·40։

18ի եւ 19ի արարողութիւնները տեղի կ'ունենան բացառաձայն երգեցողութեամբ, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի։

ԼԻՈՆԻ ՄԻՋ

Աւագ Շաբաթ, Ձրագալոյց, սկզբն. ժամերգութեանց երեկոյեան ժամը 4·30ին, Ս. Պատարագ ժամը 6ին։

Կիրակի, Ջատիկ, սկզբն. ժամերգու – թեանց առաւօտ ժամը 6·30ին, հանդիսա – ւոր Ս. պատարագ ժամը 10ին։

Երկուշաբթի, Մեռելոց, Սկզբն. ժա – մերգութեանց առաւօտ ժամը 8·30ին, Պատարագ ժամը 10ին, հոգեհանգիստ ժամը 11ին։

Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

Աւագ Շաբաթ, Ձրագալոյց, երեկոյին Խթման արարողութիւնը ժամը 4·30ին, պատարագ եւ Նախատօնակ ժամը 6ին։

Կիրակի, Ջատիկ, տօն Ս. Ցարութեան, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30–ին, հանդիսաւոր «Եկմալեան» պատարագ ժամը 10ին։

Երկուշաբթի.— Ցիշատակ Մեռելոց։ Սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան ժամը 8։ Պատարագ «Կոմիտասեան» ժամը 10, Հանդիսաւոր հոգեհանգիստ 11·45։

ԴԱՏԵՄՅԻՆԵՐՈՒ
ՆՆԴՈՑՔ – ՀԱՒԿԹԱՒԱՂԸ

Կազմակերպուած Դատէմի Լուս. Ուս. Ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ։

Ի նպաստ իր որդեգրած սանեկուն, (մին Փալանճեան ճեմարան, Պէյրութ, միւսը Ս. Մուրատեան վարժարան, Սեւր)։

Ջատկի երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժա – մը ճիշդ երկուքին, 5 rիւ Պօնըփուա, Լիոն։

Առատ կերուխում, նուագ, պար եւ եր – գեր ու արտասանութիւններ, հաւկթա – խաղ։ Մուտքը ազատ է

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի
ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Ջատիկ, ժամը 21–էն մինչեւ լոյս Օթէլ տը լա Փլաժի (Սա – պաթիէ) սրահներուն մէջ։

Պատուական նախագահութեամբ Պ. Պ. ԺԱՆ ՄԱՄ՝ պատուոյ նախագահ Միու – թեան, անդամ Նահանգային Ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ
PAUL MAURIAT

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Այսօր, չարաթ, ժամը 17ին Սթատ Ռումեռթէնի մէջ տեղի կ'ունենայ Ֆրանս – Լիբան «սեղանի թենիս»ի հանդիպումը։ Լիբանանեան խումբին մէջ կան երեք տե – ղացիներ, ինչպէս եւ Օհաննէսեան եւ Պարսումեան որոնք քանի մը օր առաջ ալ Լիբանանի կողմէ մասնակցեցան Լոնտոնի միջազգային մրցումներուն։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՀԱՑԱՍՏԱՆ»

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ամսագրին ապրիլի թիւը, ճոխ եւ այլազան բովան – դակութեամբ։ Գին 50 ֆրանք։

Տարեկան բաժնեդին՝ 450 ֆրանք։

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Նիսի եւ չորջանի Հայ. առաքելական Ս. եկեղեցւոյ կրօն. ընկերակցութեան վար – չութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հասարակութիւնը կիրակի, 25 ապրիլ, ժամը 14ին, դպրոցի սրահը։

Օրակարգ.— Ձեկուցում վարչութեան, հինգ ամսուան գործունէութեան եւ ծրա – գիր կանոնագրի քննութիւն։

ՀՐԱՒԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Սեբաստիոյ «Մուրատ» Ուսումն. Միու – թեան Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչու – թիւնը կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ անդամ Սեբաստացի մեր բոլոր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ ընդհ. ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ 19 Ապրիլ Բ. (Ջատկի Բ. օրը) կէսօրէ հետ ժամը 2·30ին, Պատ տիւ Կրոպի սրահին մէջ, 7 Պուլվար տ'Ալթէն, Մարսէյլ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նախաձեռնութեամբ Ամասիոյ Հայր. Միութեան։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ հին եւ նոր հա – մայն ննջեցելոց հոգւոյն հանգստեան հա – մար պատարագ պիտի մատուցուի Փրա – տրն Ս. Թարգմանչաց Մայր եկեղեցիին մէջ 19 ապրիլ Ջատկի Մեռելոցի օրը։

Կը խնդրուի պատուել մեր մեռելներու անմահ յիշատակը։

Մահարեմին վրայ ծաղկեպսակ մը պի – տի դրուի Միութեանս կողմէ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Իմի.— Հ. Ց. Դ. Ջաւարեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, Խրիմեան դպրոցը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Ց. Դ. Կարտանի «Նիկոլ Դուման» խումբին, այս կիրակի երեկոյեան ժամը 8·30ին «Գեղուհի» սրահին մէջ։

Նոր Սերունդի «Վարանդեան» անդրա – նիկ թատերախումբը, ղեկավարութեամբ Ն. Սարգիսեանի, մեծ պատրաստութեամբ կը ներկայացնէ ժողովրդական մեծ օպե – րէթը, ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԿ

Կը նուագեն Ա. Մաթոյեան եւ Գ. Գաս – պարեան Նոր Սերունդէն։

Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրո – պական պարեր։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
ՍՈՒՐԲ ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 1954

Աւագ Շաբաթ ժամը 17ին, ժամերգու – թիւն Ս. Ջատկի ձրագալոյցին, ձայնա – ւոր պատարագ եւ նախատօնակ։

Կիրակի, Ջատիկ, ժամը 9·30ին, ժա – մերգութիւն։ Ժամը 10·30ին հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ եւ հաւաքական Հա – ղորդութիւն։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լուրջ հաստատութիւն մը կը փնտռէ օրիորդ մը, կնոջ ներքին ճերմակեղէններ վաճառելու համար ՇԱԲԱԹ օրերը Վիէնի չուկային վրայ, եւ եթէ կարելի է ԵՒ – ԿՈՒՇԱԲԹԻ օրերը Վիլֆրանշի։

Գրել՝ ՕՐ– ՔԱԼԱՄԵԱՆ
2, Rue J. A. Vial, St. Chamond (Loire)

OCÉANIA

ՁԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
կը կազմակերպենք հաւաքական ճամ – բորդութիւններ Լիբանանի եւ Թուր – քիոյ համար ամառուան արձակուրդի ընթացքին։ ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՉԵՐՈՎ
Մանրամասն տեղեկութիւններ ստա – նալու եւ արձանագրուելու համար դիմել՝
OCEANIA
4, Rue de Castellane
PARIS, Tél. : ANJ. 16-33 et 34
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԻՋ
Պ. ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆԻ եւ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ
Օսէանիայի միջոցով
38, Rue de la République, Marseille
tél. Colbert : 53-13

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ճ. Վեր – տիի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին։ Ազգային հայրենասիրութ եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ։ Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն – պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշա – կերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին։

Կը ներկայացուին՝

Ա.— ԱՆԻԾԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տուամբ, երեք արար եւ հինգ պատկեր։

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Ձաւէշտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար։
երգախառն գաւեշտ մէկ արար։

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դի մելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿԸ

ԳՈՐՈՒՆ Է — ՁԱՏԻԿ Է

Առանց ծաղիկի գարուն չըլլար — Առանց չէօրէկի Զատիկ չըլլար։

Լաւագոյն ՁԷՕՐԷԿԸ կը պատրաստէ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

32, Rue de Trévise Paris (9) Tél. TRU. 65 - 44

Եթէ թիւը մոռնաք, Թրէվիզ փողոցի անկիւնէն թարմ ՁԷՕՐԷԿի հոտը ձեզ հոն կ'առաջնորդէ։

Աւանդական չէօրէկէն զատ, դուք հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի խմորեղէններ եւ անուշեղէններ։

ՀՈՆ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՆԱԵԻ ԻՒՂՈՎ ՁԷՕՐԵԿ — ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 18 ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE 18 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7349 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2760

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋԱՏԻԿ ԵՒ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Այս անգամ Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդին համագումարը տեղի կ'ունենայ գարնան, Զատիկ օրով :

Գարունն է եկել նախշուն թեւերով,
Նախշուն թեւերը պէս պէս գոյներով.
Գոյն գոյն ծաղիկներ՝ կարմիր, սպիտակ,
Վարդ, մեխակ, շուշան անուշ հոտերով :

Երիտասարդութիւնը, ինքնին, գարուն է, «գոյն գոյն ծաղիկներով» : Իսկ Զատիկն ալ թող համարուի խորհրդանշան : Հաւատք եւ վերածնութիւն :

Միայն մեզի յատուկ չէ երիտասարդութեան տաղնապը :

Ուրիշ ժողովուրդներ ալ, եւ ամբողջ պետութիւններ պարբերաբար կը քննեն գայն, ելքեր փնտռելով :

Բանի մը չաբաթ առաջ, Խ. Միութեան Երիտ. կազմակերպութեանց (Կոմսոմոլ) համագումարին առթիւ, տեղեկագրերը չարք մը հետաքրքրական թուանշաններու հետ, բացատական իրողութիւններ ալ կը մատնանշէր :

Կը խոստովանէր թէ խորհրդային երիտասարդութիւնն ալ ունի «զգուռ»ներ, ծոյլ եւ դատարկապորտ, հաճոյամոլ տարրեր, Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան :

Այս միջոցին, մեր բնակած երկրին մէջ, կառավարութիւնը մտահոգուր ծրագիր մը մշակած է, «երիտասարդութեան քաղաքականութիւն մը» վարելու համար :

Երբ այս մեծ երկրին մէջ իսկ անհրաժեշտ կը դանեն ծրագիր մշակել եւ մեծ նուագ քաղաքականութիւն մը վարել երիտասարդութիւնը փրկելու համար, կը նշանակէ թէ տաղնապը աստիճանին հասած է :

Արդարեւ, տեղական մամուլը ամէն օր կ'արձանագրէ երիտասարդական յանցանքներ եւ ոճիրներ, բարոյական այլասերումներ, որոնք յաճախ արիւնա-հեղութեան կը յանգին :

Կառավարութեան ծրագիրը կը տրամադրէ բարեկարգութիւնն սկսիլ տունէն՝ ընտանիքէն եւ դպրոցէն :

Այս առթիւ, «Թունաւորման» աղբիւրը կը նկատէ, նաեւ, չարժանկարը, ուր մերկապարանոց եւ զրդռիչ տեսարաններ կը բորբոքեն տղոց երեւակայութիւնը :

Եւ վերջապէս, անհրաժեշտ կը դանէ խստօրէն մտցնել երիտասարդութեան ամրանուած հրատարակութիւնները, որոնք նոյնպէս աւերներ կը գործեն, իրենց այլասեր նկարագրութիւններով :

Մենք պետութիւն չենք, բայց պարտաւոր ենք փորձել ամէն կարելի միջոց, փրկելու համար նոր սերունդը նոյն չարիքներէն, որոնք մեւնոյն ատեն կ'ազդեն տղոց ապագային դիմագիծը :

Այս մտահոգութեամբ, երբ ուժ կու տանք երիտ. կազմակերպութեանց, մեր կոչը կ'ուղղենք ոչ միայն նոր սերունդին, այլեւ ընտանիքներուն :

Մենք հրաշագործ միջոցներ չունինք, երիտասարդութեան քաղաքականութիւն մը վարելու համար :

Բայց, ունինք ազատարար գօտիներ, փրկելու համար մեր տղաքը :

Այդ գօտիներէն մէկն է Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդը, որ կը ջանայ Զատիկի դանդակի մը ղերը կատարել մեր գաղութին մէջ, իր գարուն տարիքով եւ «նախշուն թեւերով» :

Ո՞ր հայկ. տունը չունի «գոյն գոյն ծաղիկներ,— վարդ, մեխակ, շուշան» :

Բայց, կը խնդրին, եւ առաւ մը պիտի թափին իրրեւ դեղնած տերեւներ, առանց կազմակերպութեան եւ մանաւանդ առանց դաստիարակի :

Գէթ ուրիշ ազատարար գօտիներ, եթէ Հ.Ը.Դ. Նոր Սերունդը չի գոհացներ ձեզ :

Բայց, Ցարութեան դանդը կ'ազդարարէ.

— Մեր օրերուն Աշխարհաքաղաքական Զատիկները հրայրով չեն գար. այլ ինքնապաշտպանութեամբ : Գրւխ գլխի տալով եւ գործելով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՆ ԱԼ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐ ԿՈՒՏԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ

Անգլիայէն եկաք, Մ. Նահանգներն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, որով նախազգուշացումը կը ծանուցանէ արեւմտեան Եւրոպայի վրայ գինակից պետութեանց թէ պիտի չարունակեն առանձնել իրենց օրինաւոր բաժինը արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար, ցորչափ նախայարձակման վտանգ մը կը սպառնայ Հիւս. Ատլանտեանի շրջանին :

Այս յայտարարութիւնը դրական պատասխան մըն է Ֆրանսայի, որ երկար ատենէ ի վեր երաշխիքներ կը պահանջէ Մ. Նահանգներէն, որպէսզի առաւելագոյն զինուորական ուժ մը պահէ Եւրոպայի մէջ, նոյն իսկ եթէ Գերմանիան վերազինուի իրրեւ մէկ անդամը Ծրագրուած Մեծ Պատերազմի բանակին : Այս երաշխաւորութիւնը պահանջուեցաւ ոչ միայն Ֆրանսայի Սզգ. ժողովին մէջ, այլ եւ յատկապէս կառավարութեանց կողմէ, իրրեւ չորս նախապայմաններէն մէկը, վաւերացնելու համար Մեծ Պատերազմի դաշնագիրը, որ ստորագրուած է 1952 Մայիս 27ին :

Միւս նախապայմաններն են Անգլիոյ բնակեցութիւնը միացեալ բանակի կազմակերպութեան, Սարի հարցին կարգադրութիւնը, ինչպէս եւ կարգ մը պայմանագրեր՝ որով մասնաւոր իրաւունքներ կը տրուին Ֆրանսայի :

Հիմա որ Մեծն Բրիտանիա նոր յանձնառութիւններ ստանձնած է երկաթ անջատ յայտարարութիւններով եւ Մ. Նահանգներն ալ կը հաստատեն իրենց երաշխաւորութիւնը, վաւերացման համար իրրեւ պէսպէս արգելք կը մնայ միայն Սարի խնդիրը : Եթէ այս վէճը եւ մասնաւոր պայմանագիրներու խնդիրը կարգադրուին մինչեւ Մայիս 18, դահլիճը պիտի պահանջէ Սզգ. ժողովէն անմիջապէս քննել միացեալ բանակի դաշնագիրը : Կը կարծուի թէ այդ քննութիւնը պիտի սկսի Մայիս 25ին, եթէ Սզգ. ժողովը հաստատէ թէ գոհացում արուած է բոլոր նախապայմաններուն :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Այզընհաուրի յայտարարութիւնը ջերմ գոհունակութեան պատճառած է Ֆրանսական կառավարութեան, թէեւ կարգ մը շրջանակներ դիտել կուտան թէ Մ. Նահանգները չեն ընդարձակեր իրենց քաղաքականութիւնը Եւրոպայի հանդէպ :

Արդարեւ, յայտարարութիւնը կը բխի չարք մը նախընթաց յայտարարութիւններէ, որոնք եղան Ատլանտեանի դաշինքին վաւերացումէն (1949) եւ Պերմուտայի խորհրդաժողովէն ետք : Բայց, Ուինչինկթընի մէջ դիտել կուտան թէ նախագահ Այզընհաուրը այս անգամ յառաջ գացած է այնքան որքան Թոյլ կուտան իր սահմանադրական իրաւասութիւնները :

Այսպէս, յայտարարութիւնը կը կրկնէ նախընթաց հաւաստիքները Մ. Նահանգներու սերտ գործակցութեան մասին : Ցաւելուածաբար, նախագահը կը յայտնէ թէ օրէնք մը առաջարկած է, որպէսզի կարելի բլայ աւելի մեծ չափով փոխանակել գաղտնի տեղեկութիւնները, հիւլէական դէնքերու մասին : Ցետոյ, բացորոշապէս կը հասկնայ թէ Մ. Նահանգները պիտի հարկադրուին վերաքննել իրենց քաղաքականութիւնը Եւրոպայի հանդէպ, եթէ Ֆրանսա եւ Իտալիա չվաւերացնեն միացեալ բանակի դաշնագիրը, ջուրը ձգելով գայն : Այս պզդարարութիւնը յայտնապէս կ'երեւայ նախագահին յայտարարութեան հետեւանք վեց կէտերուն մէջ :—

1.— Մ. Նահանգները պիտի չարունակեն Եւրոպայի մէջ պահել, Գերմանիան ալ միասին առնելով, իրենց այն զօրամասերը որոնք անհրաժեշտ են ապահովելու համար իրենց աջակցութիւնը Ատլանտեան շրջանին պաշտպանութեան, ցորչափ վտանգուած է այդ շրջանը : Մ. Նահանգները պիտի չարունակեն այդ ուժերը տարածել համաձայն միասնաբար ընդունուած ռազմավարութեան, ապահովելու համար նոյն շրջանին պաշտպանութիւնը :

2. Մ. Նահանգները պիտի խորհրդակցին Հիւս. Ատլանտեանի դաշինքը եւ Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան դաշնագիրը ստորագրող պետութեանց հետ, հասարակաց խնդիրներու մասին, մէջն ընդունելով իւրաքանչիւրին պինուորական ուժերու համեմատութիւնը, ուժեր որոնք պիտի գրուին Եւրոպայի վերին հրամանատարութեան տրամադրութեան տակ :

3. Մ. Նահանգները պիտի քաջալերեն, կարելի եղածին չափ սերտ գործակցութիւն մը միացեալ բանակի եւ Մ. Նահանգներու եւ Ատլանտեան ուրիշ ամէն երկրի զինեալ ուժերուն միջեւ, համաձայն հրամանատարութեան, մարզանքի և կազմակերպութեան մասին միասնաբար ընդունուած ծրագիրներու :

4. Մ. Նահանգները պիտի չարունակեն, խորհրդարանին հաւանութեամբ, միջոցները որոնել, ուսլի լայն չափով տեղեկութիւններ փոխանակելու համար նոր զէնքերու եւ ռազմավարութեան մասին, բարւոքելով հաւաքական պաշտպանութիւնը :

5. Համաձայն իրենց քաղաքականութեան, որ կը ձգտի ամբողջական եւ մնայուն աշխարհ մը հաստատել, Մ. Նահանգները իրենց սեփական ապահովութեան դէմ ապառնալիք մը պիտի նկատեն որեւէ արարք, ո՛ր կողմէն ալ գայ, որ կը վտանգէ այդ ամբողջականութիւնը եւ միութիւնը : Այդ պարագային Մ. Նահանգները խորհրդակցութիւններ պիտի կատարեն, համաձայն Ատլանտեանի դաշինքին 4րդ յօդուածին :

6. Մ. Նահանգները Ատլանտեան դաշինքը կը նկատեն կազմակերպութիւն մը անսահման տեւողութեամբ եւ ոչ թէ որոշ տարիներու համար : Այս առթիւ անդամ մը եւս կը յայտարարեն թէ իրենց խնդ սեփական ապահովութեան չահերուն բոլորովին հակառակ է քաշուիլ այդ դինակցութիւնէն, երբ Հասատատուի Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան կազմակերպութիւնը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱԻԿԹԱԽԱՂ

Պատմականը ձգելով մասնագէտներուն, ընդունինք թէ հետաքրքրական երեւոյթ մրն է հաւկթախաղը՝ Զատկի առտուն :

Անշուշտ իւրաքանչիւր գաւառական անկիւն իր մասնաւոր ձեւը եւ ոճպատակը ունէր, մինչեւ Պոլսոյ նթումի սեղանները, ուր ամէնէն առաջ փոքրերը կ'ոգեւորուէին :

Տեսած եմ Զատկի առտուները գաւառի մէջ, եկեղեցիներու բակը, խումբ խումբ հաւաքուած, հաւկիթներով լեցուն թաշկինակներ ամէնուն ձեռքը : Ինչ ոգեւորութեամբ կը մրցէին ...

Մի զարմանաք երբ ըսեմ թէ թաղական աղաներ, հոգաբարձու պարոններ ևս «ամուր» հաւկիթներ կը հաւաքէին շաբթուան ընթացքին, կիրակիի մրցումին համար : Նոյն իսկ իրենց հաւնոցին խոթուն հաւերէն որոնց հաւկիթին ամուր ըլլալը գիտէին առաջուց եւ գգուշութեամբ մէկ կողմ կը դնէին գանոնք. Մեծ կիրակիին համար :

Թաղական կամ հոգաբարձու կը մրցէին, «յօգուտ եկեղեցւոյ կամ դպրոցին» կլորիկ գումարներ գոյացնելով յաճախ : Ներկուած ըլլալը պայման չէր : Ընտրուած, խաշուած, իրարու հով խելոքիկ մը շարուած թաշկինակներու մէջ կը սպասէին խեղճ հաւկիթները, համակեր պելով իրենց ճակատագրին :

Ի՞նչ երբեմն, ծիծաղելի կը թուէր այս աւանդական սովորութիւնը :

Այսօր վստահ եմ որ երբ մեր տարագիր բազմութիւնները կարօտով կը յիշեն իրենց Տունին Զատիկը, այդ կարօտէն բաժին մը ունի նաեւ հաւկթախաղը : Վկայ՝ պարբերաբար, հոս — հոն կազմակերպուած հանդէս — խնջոյքները, ուր մեծ ու պզտիկ, մրցումներուն կը մասնակցին այնքան խանդավառութեամբ :

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ բոլորիս սրտին մօտ են այս կարգի աւանդութիւնները.— Տեսակ մը թումբ՝ մեծ տեղատուութեան դէմ, որ հետզհետէ կը դառնայ սպառնական :

Ա՛որ ուժեր հաւկիթ մը կոտրել, երբ մեր տան Զատիկն է որ կուգայ յածիլ մեր սեղաններուն շուրջ··· ՍՕՍԻ

ԶԱՏԿԻ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒ Յառաջիկայ Գշ. օրուան թիւը լոյս կը տեսնէ չորեքշաբթի :

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Բ. Զիլճեանէ (Մարսէյլ) հազար ֆրանք, իր այցելութեան առթիւ :

Լոնտոնի մեր բաժանորդներէ Պ. Սամուէլ Փաշայեանէ 5000 ֆրանք, Պ. Տիգրան Բէօչէկեանէ 10.000 ֆր., ընկեր Յովհ. Կոնգալէս Զալըքեանէ 10.000 ֆրանք :

ՄԱՄՈՒԼՆ ԱԼ ԿԸ ՋՏԵՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք, Եգիպտոսի Ցեղ. Խորհուրդը ապրիլ 15ին լուծեց Գահիրէի մամուլի ընկերակցութիւնը : Միեւնոյն ատեն հրատարակեց առաջին ցանկը այն նախայեղափոխական քաղաքագէտներուն որոնք ամէն իրաւունքէ զրկուած են տասը տարուան համար (Ֆարուքի նախարարները եւս.) : Ցանկին մէջ է նաեւ Պետրոս Խորհուրդին նախագահը, Ապակէ Բաղաք :

Ծանուցանելով մամուլի ընկերակցութեան լուծումը, Ցեղ. Խորհուրդը հրատարակեց 24 լրագրողներու անունները : Բոլորն ալ կ'ամբաստանուին թէ դրամ առացած են Ֆարուքի կառավարութեան գաղտնի վարկերէն : Ցանկին մէջ կը գտնուին նաեւ 14 թերթեր, որոնք նոյնպէս նպաստ առացած են :

Ցանկին մէջ կ'երեւան թէ սեփական նամակներ եւ թէ խմբագիրներ : Ահա գլխաւորները :—

1. Հիւսէյին Ապուլ Ֆաթ, Գահիրէի մեծ օրաթերթերէն «Ալ Մըսր»ի տնօրէնը, որ եղբայրն է նախկին ծերակուտական Մահմուտ Ֆաթի : Այս թերթը նախկին օրկանն էր «Վաֆտ» կուսակցութեան : Նոյն վրիժները կը հրատարակէին նաեւ «Իճֆիլ-Շըն Կազէթ»ը (անգլերէն), «Լը Փրոկրէ Էժիփսիէն»ը եւ «Պուռս Էժիփսիէն»ը (ֆրանսերէն) :

2. Խոկոտ Կալլատ, Ֆրանսերէն «Փուռնալ տ'Էժիփթ»ի եւ արաբերէն «Ալ Զաման»ի հրատարակիչը :

3. Իհսան Ապտէլ Քաւուսս, «Ռոզ էլ Եուսէֆ» չաբաթաթերթին հրատարակիչը :

4. Ապուլ Խէյր Նէգիպ, խմբագիր «Կումհար էլ Մըսրի» չաբաթաթերթին :

Եւ դեռ ուրիշ ականաւոր դէմքեր : Ցանկին մէջ կը գտնուի նաեւ Ֆարուքի մամուլի վերատեսուչը, Քերիմ Թապէթ, որ ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ անցեալ տարի, իրրեւ կաշառակեր եւ դաւադիր :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

•

Կը թուի թէ Երեւանի մէջ բան մը փոխուեր է: Եւ փոխուեր է այս անգամ, բաբեթախտաբար, դէպի լաւը: Բելիայի հաշուեյարդարէն եւ անոր «փաթրոն»ին՝ Ստալինի մահէն ետքը չըջադարձ մը կատարուած է հայ բոլշեւիկներու վերաբերմունքին մէջ մեր մշակութային եւ պրական ժառանգութեան նկատմամբ: Ասիկա յայտարարուեր է այնպիսի հեղինակաւոր անձի մը կողմէ, ինչպիսին է Ա. Մ. Մինուեթեան Կոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի նախադահութեան անդամ Ա. Միկոյեանը:

Ինչպէս յայտնի է Ա. Միկոյեան Ա. Մինուեթեան Գերագոյն Խորհրդի պատգամաւորութեան համար միշտ կը քուէարկուի Երեւանի Ստալինեան քաղաքամասին մէջ: Եւ ամէն անգամ կուգայ Հայաստան՝ նախընտրական ճառով մը ներկայանալու իր ընտրողներուն առջեւ: Այս տարուան Մարտի 14ին տեղի ունեցած ընտրութիւններու կապակցութեամբ՝ Ա. Միկոյեան նոյնպէս Երեւան եկեր է եւ նախընտրական ընդարձակ ճառ մը խօսեր է, ինչպէս ըրած էր 1950ի ընտրութիւններու ժամանակ:

Երբ կը համեմատենք այդ երկու ճառերը, կը տեսնենք որ սար ու ձորի տարբերութիւն կայ անոնց միջեւ: Ա. Միկոյեան 1950ի ճառը հայկականութեան ոչ մէկ դրոշմ կը կրէր իր վրայ: Այդ ճառը կրնար ըսել ռուս որեւէ բոլշեւիկ մը եւ կրնար ըսել Խ. Միութեան մաս կազմող ուրիշ որեւէ մէկ հանրապետութեան մէջ:

Տարբեր է, սակայն, ինչպէս ըսինք, այս տարուան արտասանուած ճառը: Թէ ար-տաքին ձեւով եւ թէ բովանդակութեան ըրոշ մասերով ան հայ մարդու — անշուշտ բոլշեւիկ Հայու — կողմէ արտասանուած ճառի տպաւորութիւն կը ձգէ: Ա. Միկոյեանը չի քաշուիր ցոյց տալ թէ ինքը Հայ մըն է, որ ծանօթ է ու կապուած հայկ. մշակոյթի հետ եւ մասնաւորապէս գնահատող մըն է նախասովետական շրջանի ըրոշ հեղինակներու գրական վաստակի, կամ, ինչպէս ինքը կ'ըսէ, «գրական ժառանգութեան»:

Իր ճառը Ա. Միկոյեան կը համեմէ քաղուածքներով Ծովհ. Թումանեանէ, որու «Շունն ու կատուն»էն կ'արտասանէ բաւականին ընդարձակ կտոր մը, կ'ոգեկոչէ յիշատակը հայ «մեծ աշուղ» Սայեաթ Նովայի, հայ ժողովրդի առածներու մէջբերումով կը խնդացնէ իր լսարանը, կը յիշէ Մ. Նալբանդեանը եւայլն:

Բայց ասոնք բոլորը, որքան ալ յատկանշական, կը վերաբերին ճառի արտաքին ձեւին:

Աւելի հետաքրքրականը Ա. Միկոյեանի ճառիներովանդակութեան այն մասերն են, ուր կը խօսի հայ մշակութային ժառանգութեան հանդէպ Հայաստանի բոլշեւիկներու կողմէ ցոյց տուած «նիհիլիստական (ժխտողական) վերաբերումի» մասին եւ կը դատապարտէ անոնց այդ վերաբերումը:

Ա. Միկոյեանի այս եզրակացութիւնը, սակայն, մանաւանդ եւ պատահական երեւոյթ մը չէ: Ան ունի, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, իր պատմութիւնը, որ կը սկսի 1952ի, հոկտեմբերին Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած կուս. համագումարէն, որուն մասնակիցներ նաեւ Հայաստանի պատգամաւորները ղեկավարութեամբ Գ. Արութինովի:

Այդ համագումարէն անմիջապէս վերջ Հայաստանի մէջ սկսաւ աննախընթաց հալածանք մը հայ մշակութային գործիչներու, մասնաւորապէս հայ գրագէտներու ու պատմագէտներու դէմ, որոնք մեղադրուեցան իբրեւ կուսակից «միասնականներու հոսանքի»: Ամիսներ շարունակ տեղի ունեցած «դիսկուսիա»ներու (վիճաբանական ժողովներու) մէջ վերյիշեալ պատմագէտներն ու գրագէտները այպանուեցան հրապարակով, որովհետեւ անցեալի մշակութային ժառանգութիւնը գնահատելու աստեղ տարբերութիւն չէին դրեր «բուրժուական» եւ «դեմոկրատ» գրողներու ու ազգային հանրային գործիչներու միջեւ: Եւ իրրեւ եզրակացութիւն այդ դիսկուսիաներու, նախասովետական շրջանի բազմաթիւ հեղինակներ եւ հանրային գործիչներ հռչակուեցան յեղափոխականներ, «բուրժուական – լիբերալներ», որոնց ձգած ժառանգութիւնը դրուեցաւ արդելքի տակ: Այսպէս է որ Րաֆֆիի երկերու վերահրատարակութիւնը յայտարարուեցաւ պաշտօնապէս «կոպիտ սխալ», որ այլեւս չէր կրնար կրկնուիլ: Այսպէս էր որ յայտարարուեցաւ թէ «Րաֆֆիի, Ռափայէլ Պատկանեանի որոշ ստեղծագործութիւններ թափանցուած են բուրժուական նացիոնալիզմի, որոշ ժողովուրդների նկատմամբ անվստահութեան, Արեւմուտքի եւ Ամերիկայի առջեւ ստորաքարշութեան ոգով» ու Պատկանեանի արձանը, կանդնեցուած Էջմիածնի վանքին մէջ, հանուեցաւ իր տեղէն:

Այս խայտառակ «կամպանիա»ն չսահմանափակուեցաւ միայն Հայաստանով: Ան տարածուեցաւ ու հասաւ մինչեւ Մոսկուա, մինչեւ միութենական կեդր. կոմիտէի պաշտօնաթերթը՝ «Պրաւդա»ն: 1953 Յունուար 14ին թերթին մէջ կը տպուէր յօդուած մը, ուր աւելի խիստ արտայայտութիւններով կը խօսուէր Րաֆֆիի, Պատկանեանի, Սո. Նազարեանի եւ ուրիշներու «բուրժուա – նացիոնալիստական տենդենցիաներու» մասին եւ կը ձգտուէին սովետական շրջանի այն գրագէտները (որոնց կարգին ակադեմական Ա. Տէրտէրեանը), որոնք «ամենակոպիտ սխալներ» գործեր են, իրենց ուսումնասիրութիւններու մէջ ամբողջապէս չժխտելով վերյիշեալ գրագէտներու պատմական արժէքը:

Ժամանակին արտասահմանի մամուլի մէջ գրուեցաւ (քանի մը յօդուածներ նաեւ մեր կողմէ) այս «կամպանիայի» մասին, որով աւելորդ կը սեպենք աւելի ծանրանալ:

Սակայն անհրաժեշտ կը համարինք արձանագրել, որ Ստալինի մահէն եւ մանաւանդ Բելիայի ձերբակալութենէն վերջ, սովետահայ մամուլի էջերէն չքացաւ որեւէ յիշատակութիւն դիսկուսիաներու ու այս կարգի ուրիշ հալածանքներու չարունակութեան մասին: Իսկ ծանր դէպքերով հայ եւ իր ամբողջ էութեամբ վերջապէս Արութինովի հաշուեյարդարէն ետք (1953 Նոյեմբեր), Երեւանի թերթերուն մէջ սկսան լոյս տեսնել եղովպոսեան լեզուով չարադրուած յայտարարութիւններ նոր քարտուղար Ս. Թոմասեանի կողմէ, այն իմաստով թէ «խոշոր սխալներ ու աղաւաղումներ են թոյլ տրուել անցեալի կուլտուրական ժառանգութեան գնահատման հարցում» («Ս. Հ.» Փետր. 19): Հայաստանի Կոմ. կուսակցութեան վերջին համագումարի ժամանակ (14 Փետր. 1954) իր կարդացած զեկուցումի մէջ, Ս. Թոմասեանը, անդրադառնալով նոյն հարցին, կը յայտնէ, թէ «վերջին տարիներու ընթացքում իդէոլոգիական (գաղափարաբանական) աշխատանքի զեկավարումը յանձնարարուում էր (Արութինովի կողմէ՝ Ա. Խ.) ոչ ձեռնհաս մարդկանց, ինչպէս օրինակ Սահակ Կարապետեան, Զաւէն Երիզորեան, Ծովհ. Մամիկոնեան, Աբամայիս Բարութիւնեան եւ ուրիշներ», որոնք իրենց մենաշնորհը դարձուցեր էին այդ աշխատանքը եւ հեռու կը պահէին ստեղծագործական ուժերը: Անցնելով «վերջին տարիների ընթացքում» հայ մշակութային ժառանգութեան գնահատման հարցին, Ս. Թոմասեան կը մատնանշէ երկու կարգի սխալներ, որ գործուեր են այդ ուղղութեամբ: Ոմանք «վատաբանելով անցեալի կուլտուրական (մշակութային) արժէքները, կոչ էին անում հաստատել թէ լիովին հրաժարուել անցեալի կուլտուրայից, առաջարկում էին հայ դասականութեան պատմութիւնից «վտարել» 19րդ դարի երկրորդ կէսի եւ 20րդ դարի սկզբի մի շարք գրողներին»: Ասիկա Ս. Թոմասեանը կ'անուանէ «ազգային նիհիլիզմ» (ոչնչականութիւն): Երկրորդ կարգի մարդիկ, գրեթ կը կոչէ «ազգային անապարձներ», կը մերժէին քննադատական վերաբերմունք ունենալ դէպի անցեալի ժառանգութիւնը, «աչք էին փակում առանձին գրողների երկերի ռէակցիոն (յետադիմական) կողմերի առջեւ, կոչ անելով անվերապահօրէն ճանաչել եւ ընդունել նրանց ստեղծագործութիւնը»:

Ս. Թոմասեան իր զեկուցումին այս մասը գիտակցաբար անորոշ արտայայտութիւններով չարադրած է: Ան անուններ չի տար, որով դժուար է հասկնալ, թէ, օրինակ, վերյիշեալ պարոնները, որոնք Արութինովի օրով գաղափարաբանական աշխատանքի զեկավարումը մենաշնորհի վերածած էին, ազգային «նիհիլիստներ» թէ «անապարձներու» կարգին կը պատկանին: Չի յիշատակեր նաեւ թէ անցեալի հեղինակներէն որո՞նք եւ որո՞ւ կողմէ «վատաբանուեր են» եւ որո՞նց գործերու վերահրատարակութիւնը արգիլուեր է Արութինովի ու իր «զոլամ»ներու կողմէ: Չի ճշդեր նաեւ թէ ո՞ր դիտնական-ները «առանց որեւէ լուրջ հիմքի, չափորոշելով մեղադրուեցին «միասնական հոսանքի» թէորիայի ռեցիտիւներ (յանցանքի կրկնութիւն) գործ տալու մէջ»:

«Ինտերնացիոնալիստական պոզիցիայից» (միջազգայնական դիրքերէ) դատակոծել ու ոչնչացնել հայ մշակոյթն ու անոր ականաւոր գործիչները, չնորհակալ եւ ձեռնտու գործ մըն է հայ բոլշեւիկին համար եւ ատիկա բնելու ատեն ան լոյն դէմով հայ եւ իր ամբողջ էութեամբ վերջապէս Արութինովի հաշուեյարդարէն ետք (1953 Նոյեմբեր), Երեւանի թերթերուն մէջ սկսան լոյս տեսնել եղովպոսեան լեզուով չարադրուած յայտարարութիւններ նոր քարտուղար Ս. Թոմասեանի կողմէ, այն իմաստով թէ «խոշոր սխալներ ու աղաւաղումներ են թոյլ տրուել անցեալի կուլտուրական ժառանգութեան գնահատման հարցում» («Ս. Հ.» Փետր. 19): Հայաստանի Կոմ. կուսակցութեան վերջին համագումարի ժամանակ (14 Փետր. 1954) իր կարդացած զեկուցումի մէջ, Ս. Թոմասեանը, անդրադառնալով նոյն հարցին, կը յայտնէ, թէ «վերջին տարիների ընթացքում իդէոլոգիական (գաղափարաբանական) աշխատանքի զեկավարումը յանձնարարուում էր (Արութինովի կողմէ՝ Ա. Խ.) ոչ ձեռնհաս մարդկանց, ինչպէս օրինակ Սահակ Կարապետեան, Զաւէն Երիզորեան, Ծովհ. Մամիկոնեան, Աբամայիս Բարութիւնեան եւ ուրիշներ», որոնք իրենց մենաշնորհը դարձուցեր էին այդ աշխատանքը եւ հեռու կը պահէին ստեղծագործական ուժերը: Անցնելով «վերջին տարիների ընթացքում» հայ մշակութային ժառանգութեան գնահատման հարցին, Ս. Թոմասեան կը մատնանշէ երկու կարգի սխալներ, որ գործուեր են այդ ուղղութեամբ: Ոմանք «վատաբանելով անցեալի կուլտուրական (մշակութային) արժէքները, կոչ էին անում հաստատել թէ լիովին հրաժարուել անցեալի կուլտուրայից, առաջարկում էին հայ դասականութեան պատմութիւնից «վտարել» 19րդ դարի երկրորդ կէսի եւ 20րդ դարի սկզբի մի շարք գրողներին»: Ասիկա Ս. Թոմասեանը կ'անուանէ «ազգային նիհիլիզմ» (ոչնչականութիւն): Երկրորդ կարգի մարդիկ, դրեթ կը կոչէ «ազգային անապարձներ», կը մերժէին քննադատական վերաբերմունք ունենալ դէպի անցեալի ժառանգութիւնը, «աչք էին փակում առանձին գրողների երկերի ռէակցիոն (յետադիմական) կողմերի առջեւ, կոչ անելով անվերապահօրէն ճանաչել եւ ընդունել նրանց ստեղծագործութիւնը»:

Ս. Թոմասեան իր զեկուցումին այս մասը գիտակցաբար անորոշ արտայայտութիւններով չարադրած է: Ան անուններ չի տար, որով դժուար է հասկնալ, թէ, օրինակ, վերյիշեալ պարոնները, որոնք Արութինովի օրով գաղափարաբանական աշխատանքի զեկավարումը մենաշնորհի վերածած էին, ազգային «նիհիլիստներ» թէ «անապարձներու» կարգին կը պատկանին: Չի յիշատակեր նաեւ թէ անցեալի հեղինակներէն որո՞նք եւ որո՞ւ կողմէ «վատաբանուեր են» եւ որո՞նց գործերու վերահրատարակութիւնը արգիլուեր է Արութինովի ու իր «զոլամ»ներու կողմէ: Չի ճշդեր նաեւ թէ ո՞ր դիտնական-ները «առանց որեւէ լուրջ հիմքի, չափորոշելով մեղադրուեցին «միասնական հոսանքի» թէորիայի ռեցիտիւներ (յանցանքի կրկնութիւն) քարշ տալու մէջ»:

«Ինտերնացիոնալիստական պոզիցիայից» (միջազգայնական դիրքերէ) դատակոծել ու ոչնչացնել հայ մշակոյթն ու անոր ականաւոր գործիչները, չնորհակալ եւ ձեռնտու գործ մըն է հայ բոլշեւիկին համար եւ ատիկա բնելու ատեն ան լոյն

ԱՆՁՐԵՒ

•

Ոչ մէկ ատեն միտքս այնքան յամառօրէն եւ բոլորանուէր զգացումով կ'ներթայ մեռելներուն, որքան երբ որ կ'անձրեւէ: Կը յիշեմ որ Ծունիսի մէջ տաք օր մըն էր, գերեզմանոցէն վերադարձանք հայրս հոն թողելով, յաւիտենական առանձնութեան մէջ: Բացառիկ երեւոյթ մըն է, ամրան եւ գոնակին, անձրեւը եղիպտոսի մէջ: Սակայն գիշերը, երբ արեւնամած հորիզոնը կախարդաշղթ երանգներէ յետոյ մթագնեցաւ, մայր ամպեր ծածկեցին երկինքը եւ սկսաւ անդադար անձրեւել: Չեմ կրնար խորաչափել այժմ, տասնեակ տարիներ ետք, ինչ որ կը զգայի այն պահուն, բայց պատուհանին առջեւ նստած, դիտելով անձրեւը՝ որուն ամէն մէկ չիթը արցունքի պղտոր եւ ծանրահոս կաթիլ մըն էր կարծես, անտեսանելի ցաւատանջ կերպարանքի մը բիսղ: Ինծի այնպէս կը թուէր թէ բնութեան մէջ արթնցած էր իմ ցաւերուս կարեկից ոգի մը՝ եւ անձրեւը ներմօրէն կը թափանցէր հողին շերտերուն մէջ եւ կը հասնէր մինչեւ սիրական մեռելին դէմքին վրայ, անոր աչքերը ո-զոգելով, անոր յաւիտեան կնքուած շրթունքին տալով անսպառելի ծարաւի մը կրակը:

Անձրեւը այս մահարոյր հմայքէն զատ ունի նաեւ ուրիշ կախարդանքներ: Դի-տա՞ծ էք որ տուները կարծես կը մօտենան իրարու: Մէկը միւսին ձեռք կուտայ, պատսպարուելու համար անսահման ցրիչ հովանիին տակ: Պատուհանները իրարու կը նային կարօտաբաղձ աչքերու պէս: Տանիքները կը կռթնին իրարու, կարծես չսահելու համար անդունդի մը եղերքը: Եւ ինչ երազային քաղցրութիւն մը ունի ապակիին եւեւ դիտուած տղու մը դէմքը, անձրեւին կաթիլներէն պղտորած:

Այս ամէնէն յետոյ անձրեւին ձայնը կայ: Անոր անսահման օրօրը: Մառերուն մէջ նուագուած երգը: Հազարաւոր բամբիռներ կը հնչեն:

Անձրեւ: Անձրեւ: Տանիքին կզմինտրնեռուն վրայ հոլանի պարիկ մը կ'ոստոստէ արծաթահունչ ոտքերով:

Բայց անձրեւին կախարդանքը չի վերջանար այսքանով: Անոր թախիծը կայ: Հողին մինչեւ հեռաւոր խորութիւնները թափանցող տրտմութիւնը: Եւ յուշերը՝ որ կ'արթննան. սիրոյ եւ բերկրանքի թռամած ծաղիկներն անցեալի պարտէզին մէջ:

Անձրեւ: Կերպարանքներ կը յառնեն: Անոնք՝ որ ծեփուած են վաղուց մահուան կը բանայ իր բերանը: Բայց այդ ուղղութեամբ թոյլ տրուածծայրայեղութիւններն ու սխալները խոստովանիլը վտանգաւոր կրնայ ըլլալ ազգային իբրեւ «նացիոնալիզմի դրսեւորում» եւ այդ պատճառով ալ Ս. Թոմասեան կը ծամծմէ բառերը ու պարզ չի խօսիր: Թերեւս ինքդինքն այնքան ալ հեղինակաւոր չի զգար պարզ արտայայտուելու այդ կարգի հարցերու մասին: **Ա. ՀՈՒՆԴԿԱՐԵԱՆ**

(Յաջորդով՝ Միկոյեանի ճառը)

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԻՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ԾՈՒՇԵՐԸ)

★

Մնացեալ ընկերներու վիճակը աւելի կը ծանրանայ, բայց պատիւ իրենց, կ'ուրանան ամէն բան:

Տէր – Զօրէն վերադարձիս բանտարկեալ ընկերները եւ կարգ մը քաղաքացիներ աքսորուած էին Գոնիա եւ դաստապարտուած ցկեանս բերդարկելութեան:

Այդ խառնակ օրերուն երկու արկածախնդիրներ Իզմիրի պատերուն փակցուցած էին հակապատերազմական յայտարարութիւններ, դատապարտելով, ձաղկելով Օսմ. պետութիւնը եւ սպառնալիքով դըրամ պահանջած էին առանձնորդարանէն: Երկար բարակ պատասխանութենէ ետք յայտնած են, թէ այդ յայտարարու-թիւնոց հեղինակները իրենք են: Կառավարութիւնը խստօրէն կը փնտռէր յանցաւորները: Ինճէեան եպիսկոպոս երբ կը լսէ անոնց խոստովանութիւնը կը վազէ կառավարչատուն եւ կը մատնէ երկու Հայերը որոնք էին Սեւիան Նալպանտեան եւ Սրբին (մականունը չեմ յիշեր):

Այս դէպքին հետեւանքով էր որ Դաշնակցականները «մաքրագործելու» համար տուփերու դրութիւնը յղացած էին, ինչպէս պատմեցինք արդէն:

Վերյիշեալ երեք Դաշնակցականները կը հետապնդուէին: Իմ քաղաքվերադարձս ամէն մարդ գիտէր, մասամբ իմ անխոհեմութիւնս եղաւ: Կարօտցած էի ընկերներս, նախ հայ թաղերու մէջ ազատ հարմարձակ սկսայ պտտիլ, այս չափը չէր բաւեր, լճայ չուկայ բարեկամներու հետ տեսնուելու, առանց յիշելու Ծովհան վարդապետին խրատը ...

Այս օրերուն չունդալից մասնութիւն մը տեղի ունեցաւ: Հայոց դերեզմանոցի պահապան Թումաս իր տղուն հետ վէճի կը բռնուի: Տղան անձնապէս վիրաւորուելով կը մտածէ վրէժ լուծել: Ծանկարծ կը մտաբերէ դերեզմաններուն մէջ պահուած դինամիթերը, առանց ժամանակ կորսնցնելու կը դիմէ Թուրք ոստիկանութեան եւ կը մատնէ հայրը:

Թումաս որ քանի մը անգամ հարցաքննուած էր Իզմիրի Դաշնակցական մարմնի կողմէ, չեմ դիտեր չահադիտական հաչիւներէ մղուած թէ ինչ յետին մտքով, օձիքը ձեռք կուտայ եւ կ'ըսէ անոնք փըճացած ապրանքներ են: Ոստիկանութիւնը մաս մը փորձի կ'ենթարկէ: Հրանիթը չէր փճացած հակառակ երկար տարիներ-րով հողին տակ պահուելուն:

Կրակին վրայ իւղ լեցուած էր: Թուրք իշխանութիւնը աւելի բռնկելով զան-դուածային ձերբակալութեան հրաման տուաւ: Այդ օրերուն ձերբակալուեցան Սեդրակ Թօքաճեան դրամագատ, «Ազ-խատանք» թերթի խմբագիրը որ աքսոր-ուեցաւ Գոնիա եւ հոն ազատ ձգուեցաւ, իսկ 1922ին սպանուեցաւ քեմալականներ-ու կողմէ: Ձերբակալուեցան նաեւ եղ-բայրը Միքրիչ Թօքաճեան, 1918ին Հա-յաստան մեկնեցաւ իբրեւ կամաւոր եւ որ անցեալ տարի մեռաւ Ամերիկայի մէջ Սուրէն, Արտաշէս Տէր Սահեանեան, Վարդան Մըսըրեան՝ ուսուցիչ Թրքական Իստաի դպրոցի, Միքրիչ Թօփուզեան, Հայկ Սէֆէրեան, կարապետ Սիվրիհի-սարեան, Վահան Ալեքէօզեան (մատնիչ) Գրիգոր Աւետիսեան (մատնիչ):

Տակաւին ես չէի ձերբակալուած: Փախստական էի: Ծերունի հայրս երկու անգամ ոստիկանատուն կը կանչեն, կը սպառնան ձեծել, երրորդ անգամին երբ

կան դարձեալ հայրս տանելու՝ յանձնուեցայ:

Ոստիկանատան մէջ խիստ հարցաքննութեան ենթարկուեցայ: Հոն հասկցայ որ վատոզի Գրիգոր Աւետիսեանը մատնած է զիս, ու հիւսած է աներեւակայելի պատմութիւններով համեմատած զրպարտութիւններ: Ծեծի չարչարանքի տակ ուզեցին խոստովանեցնել, ոտքերս «Փալաքայի» մէջ առած մինչեւ որ արիւններու մէջ չթաթախէին թող չէին տար, ներքանններս տաք չիչերով տաղեցին, տասած ջուրին մէջ մտցուցին: Ետոյ ծեծը չարունակեցին, օրերով անքուն, անօթի ատանց դադար տալու հարցաքննութեան եւ ծեծի տակ կ'ուզէին հասկնալ ուրտեղ տակաւին դէնքեր պահուած են, ովքեր էին գործակիցներս: Ամէն բան կ'ուրանայի: Ձարահատ Գրիգոր Աւետիսեանը բերին եւ դէմ առ դէմ խօսիլ տուին: Գրիգոր կ'ըսէր.— Այս մարդն է որ ռումբերը պարկով տարաւ պահեց. ես չեմ դիտեր ուր տարաւ: Ես կ'ուրանայի:

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(Շար.)

ՊԱՄԲԱԿ ՎԱՀԱԳՆԻ

ՅՈՒՏՈՂ ՑՂԱՁՈՂՈՒԿ

Մի քանի շաբաթ էր, ինչ Ռուբենը ամեն առավոտ, երբ գնում էր գործի, տեսնում էր, որ մի փոքրիկ ծաղկավաճառ աղջիկ, որ մոտ տասներկու տարեկան կլիներ, իր ծաղիկները դասավորում էր խանութի դռան առջև, որպեսզի անցորդների ուշադրությունը գրավի։ Աղջիկը հագուստ չուներ, որ ամաչեր մարդկանց առաջ դուրս գալ։ Նա ուներ մի կարճ շրջազգեստ, որ ծնկներից վար էր հասնում, և մի հին վերարկու, որ ուսերից վար էր ընկնում։ Նրա ոտքերը բոբիկ էին, և գլխին ոչինչ չուներ։ Նրա մազերը, որ ոսկեգույն էին, ինչպես արևի ճառագայթները, ծածանվում էին նրա ուսերի վրա։ Նրա դեմքը, որ ծածկված էր փոշիով, ցույց էր տալիս, որ նա շատ է տառապել։ Նրա աչքերը, որ կապույտ էին, ինչպես երկինքը, ուրախ էին նայում, երբ մարդիկ կանգ էին առնում նրա ծաղիկները գնելու համար։

Ռուբենը մի քանի անգամ խոսել էր նրա հետ, և նա ասել էր, որ իր անունը Մարիամ է։ Ռուբենը հարցրել էր նրան, թե ինչու է նա ամեն առավոտ այդքան վաղ գալիս ծաղիկ վաճառելու, և նա պատասխանել էր, որ ինքը ստիպված է այդ անել, որովհետև իր մայրը հիվանդ է, և ինքը պետք է նրա համար դեղ գնի։

Ռուբենը հարցրել էր նրան, թե ինչու է նա ամեն առավոտ այդքան վաղ գալիս ծաղիկ վաճառելու, և նա պատասխանել էր, որ իր մայրը հիվանդ է, և ինքը պետք է նրա համար դեղ գնի։

— Ո՞ւր է քո հայրը, Մարիամ, հարցրել էր Ռուբենը։

— Հայրս մահացել է, պատասխանել էր աղջիկը։

— Ունե՞ս եղբայրներ կամ քույրեր, հարցրել էր Ռուբենը։

— Ոչ, ես միակ զավակն եմ։

— Ինչպե՞ս է կոչվում քո փողոցը, հարցրել էր Ռուբենը։

— Ես չգիտեմ, պատասխանել էր աղջիկը։

— Ինչպե՞ս չգիտես, զարմացել էր Ռուբենը։

— Ես չգիտեմ, որովհետև ես երբեք դուրս չեմ եկել այն տնից, որտեղ ապրում ենք։ Ես միայն գիտեմ, որ մեր տունը կանաչ դուռ ունի, և որ դռան վրա մեծ ոսկե թիվ կա։

— Ինչպե՞ս է, որ դու երբեք դուրս չես եկել այն տնից, որտեղ ապրում ես, հարցրել էր Ռուբենը։

— Որովհետև մայրս հիվանդ է, և ես պետք է նրա համար դեղ գնեմ, պատասխանել էր աղջիկը։

— Ինչպե՞ս է, որ դու երբեք դուրս չես եկել այն տնից, որտեղ ապրում ես, հարցրել էր Ռուբենը։

— Ես չգիտեմ, պատասխանել էր աղջիկը։

— Ինչպե՞ս չգիտես, զարմացել էր Ռուբենը։

— Ես չգիտեմ, որովհետև ես երբեք դուրս չեմ եկել այն տնից, որտեղ ապրում ենք։ Ես միայն գիտեմ, որ մեր տունը կանաչ դուռ ունի, և որ դռան վրա մեծ ոսկե թիվ կա։

Ռուբենը մի քանի անգամ խոսել էր նրա հետ, և նա ասել էր, որ իր անունը Մարիամ է։ Ռուբենը հարցրել էր նրան, թե ինչու է նա ամեն առավոտ այդքան վաղ գալիս ծաղիկ վաճառելու, և նա պատասխանել էր, որ ինքը պետք է այդ անի, որովհետև իր մայրը հիվանդ է, և ինքը պետք է նրա համար դեղ գնի։

— Ո՞ւր է քո հայրը, Մարիամ, հարցրել էր Ռուբենը։

— Հայրս մահացել է, պատասխանել էր աղջիկը։

— Ունե՞ս եղբայրներ կամ քույրեր, հարցրել էր Ռուբենը։

— Ես միակ զավակն եմ։

— Ինչպե՞ս է կոչվում քո փողոցը

Սեւ ցանկը անցած է նոյնպէս կառավարական օրկանին, «Ալկումհուրիյա»յի մէկ պաշտօնեան :

Քաղաքային իրաւազրկութեան դատապարտած նախկին նախարարներուն թիւը կը հասնի 39ի :

× Մամուլի ընկերակցութեան լուծման առթիւ Ցեղ. Խորհուրդը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ քաղաքական կուսակցութիւններու դէմ հետ անհրաժեշտ էր մաքրագործել նաեւ լրագրական շրջանակները, «վասն զի մամուլը մնաց դէնք մը մեր թշնամիներուն ձեռքին մէջ: Քաղաքական կուսակցութեանց ծախսած լրագրողներ օգտուելով դրաքննութեան ջնջումէն, համարձակեցան յարձակիլ յեղափոխական գործին վրայ եւ կասկածելի դարձնել իւրաքանչիւր բարենորոգում: Որոշած ենք վերջ տալ այս վիճակին, վերակազմելով մամուլի ընկերակցութիւնը իրապէս ժողովրդավար հիմքերու վրայ »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ պաշարուած բերդին, Տիէն Պիէնի հրամանատարը, գնդ. տը Քասթրի, զօրավարի աստիճան ստացաւ : Կռիւները կը շարունակուին նոյն ատենութեամբ: Կը կարծուի թէ ըմբոստները երբորդ մեծ զրոհը պիտի կատարեն ծը – նեւի խորհրդաժողովէն քանի մը օր ա – ռաջ, անմիջական տպաւորութիւն զործելու համար : Մ. Նահանգները որոշած են ամերիկեան զինուոր ղրկել,— եթէ Ֆը – րանսացիները քաշուին — որպէսզի Հնդկաչինի կարմիրներուն ձեռքը չանցնի: Ա – ռաջին անգամ է որ այսպիսի յայտարարութիւն մը կ'ըլլայ:

ՕԹԹՕ ԱՊԵՅ, զրաման չջնջուի զեր – ման դէսպանը, որ քանի տարի բանտարկութեան դատապարտուած էր իբրեւ պատերազմի ոճրագործ, ազատ արձակուեցաւ նախագահական ներումով: Հրամանագիրը ստորագրած են նաեւ վարչապետը, Լանիէլ եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Փլեւէն: Ապեց, որ բանտարկուած էր Լիւի չջնջին մէջ, արձակուեցաւ առջի օր եւԳերմանիա մեկնեցաւ : Տեղական թերթերը կը զրեն թէ առողջութիւնը խանգարուած է :

ՄԱՐՈՒՔի մէջ մահուան դատապար – տուեցան 18 ամբաստանեալներէ ինը, իբրեւ ահաբեկիչ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրէն թէ կեզր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուշչեւ, Լենինի ոսկի չքանչանը ստացաւ, իբրեւ «աշխատանքի հերոս» :

ԺԸՆԵՒԻ ժողովին առթիւ, Մ. Միութիւնը օդանաւային կամուրջ մը հաստատած է Մոսկուայի եւ այդ քաղաքին միջեւ: Առջի օր խորհրդային օդանաւ մը 1200 քիլօ վաւերագիր եւ գրենական պիտոյք փոխադրեց :

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ 14 պատերազմի զեր – ման ոճրագործներ ներում ստացան Ֆը – րանսական չջնջին մէջ, 25 հոգի ալ՝ պատիժի կրճատում :

ՌՈՒՄԵՐԸ Թունաւոր կազ մը հնարած են որ ոչ համ ունի, ոչ հոտ, ոչ ալ գոյն:

ԱԾԽՄԲ Հի բնակչութիւնը պիտի կրկնապատկուի 70 տարիէն: 1952ին կը հաշուէին 2469·000·000, այսինքն 70 միլիոն աւելի, 1951ի վրայ: Ամէնէն շատ մահերը կը պատճառեն խլիրդը (քանահէր) եւ սրտի հիւանդութիւնները :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Ստեփանեան

ՊԱՐԲԵՐԱԴԻՐՔ
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 4, ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ եւ գեղարուեստական նկարներով: Գին 500 ֆրանք:

Դիմել Տպարան ԱՐԱՔՍ՝
46, Rue Richer, Paris (9e).

Նկարներ՝ Օ. Աւետիսեանի, Լ. Թիւթիւնեանի, Ժանսեմի, Շարքի, Ա. Միսիրեանի, Բ. Պոտոսեանի եւն.:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթասիրաց ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, 25 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Տէսին, Պ. Նալբանդեան Ասպիտանի սրճարանին մէջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՊԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·թաղամասի Քաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)
Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը ճիշդ 21ին
Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՁՕՊԱՆԵԱՆԻ
Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻՆ, ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին, զինուորական նուագախումբ :

× Իսկէն մասնաւոր օթօբարներ պիտիտանին հանդիսասրահը: Կը խնդրուի այժմէն արձանագրուիլ Զատիկեանի սր ճարանը :

*

Մեր հայրենակիցները կը հրաւիրուին նոյն օրը, Սպահանդէսէն առաջ, ժամը 17·45ին, Մեթրօ Ժորժ Ե· Նախկին Ռազմիկներու հետ Անծանօթ Զինուորին բոյն արձարծելու Ցաղթական կամարին տակ:

Կը հրաւիրենք նոյնպէս, բոլոր Հայերը ուր որ ալ գտնուին, հինգ վայրկեան լռութիւն եւ դաղար պահել 24 Ապրիլ, չորթ ժամը ճիշդ 18·30ին, ի նշան Ազգային Սուգի: Կազմ· Յանձն·

ԵՐԵԿՈՅԹ
Հ. Յ. Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Ճրդ պատգ· ժողովին փակման առթիւ, այս երկուշաբթի ժամը 17էն մինչեւ ժամը 23, Ազգ· Տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ. Ը. Մ·Ի ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 18 Ապրիլ, Զատիկ, ժամը 21–էն մինչեւ լոյս Օթել տը լա Փլաժի (Սա–պաթիէ) սրահներուն մէջ:

Պատուական նախագահութեամբ Պ. Պ. ԺԱՆ ՄԱՍ՝ պատուոյ նախագահ Միութեան, անդամ նահանգային ժողովի եւ փոխ քաղաքապետ Մարսէյլի

Gaborit, Président de la Jeunesse Education et des Sports des B. du R. Pelletier, Président de la Ligue du Sud-Est.

Նուագախումբ
PAUL MAURIAT

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ԼԻՈՆ·— Եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնախումբը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները ·—

Օր· Արփինէ Փափազեան 5000 ֆրանք իր հօրաքրոջ մահուան առթիւ: Նէօվլիէն Պ. Ղազարեան 5000 ֆր· ապարանապետ Պ. Փոդարեան 900 ֆրանք իր անուան տօնին առթիւ: Տիկին Արաքսի Զաքարեան տասը հազար ֆրանք, Պ. Կարպիս Դաւիթեան 1000 ֆր·, Տիկին Մինասեան 500 ֆրանք, Տիկ· Պատմաճեան հազար ֆր·, Տիկին Ֆէրուճեան 500 ֆրանք :

Նոյնպէս եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնախումբը կը յայտարարէ յարգոյ Հայ հասարակութեան, թէ Մայիս 16ին ժամը 14էն մինչեւ ուշ պիւերը, ռիւ Փասիօնա եկեղեցւոյ շինուելիք հողին վրայ բարեգործական վաճառք մը տեղի պիտի ունենայ խիստ ճոխ յայտագրով մը :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմիտէին կողմէ խնամով պատրաստուած «Վարդանանց Նահատակը», 9 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Թէաթրը Օրլոժի մէջ, հովանաւորութեամբ Ազգ· Միութեան, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան :

Կը հրաւիրուին բոլոր Լիոնահայերը, խնամեցեալ ներկայ ըլլալ, թէ նպաստելու համար եկեղեցւոյ շինութեան եւ թէ ողեւորուելու Վարդաններու հայրենասիրական զգացումներով :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻՆԷ Ա. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փլէյէլի մէջ :

8 Rue Daru, Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իբենց բուն լեզուով Տիւփուոէ, Պռամսէ, Տվօռաքէ, Չէրէփնինէ, Ռախմանինովէ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ· Մելիքեանէ, Արամ Խաչատուրեանէ, Տ· Ղազարեանէ, Գ· Ալէմշահէ, Օ· Տուրեանէ եւ վ· Սարգսեանէ :

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ:

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) գրատուներէն նաեւ Սալ Փլէյէլ :

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Նիսի եւ չջնջին Հայ· առաքելական Ս· եկեղեցւոյ կրօն· ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ հասարակութիւնը կիրակի, 25 ապրիլ, ժամը 14ին, դպրոցի սրահը :

Օրակարգ·— Զեկուցում վարչութեան, հինգ ամսուան գործունէութեան եւ ծրագիրը կանոնադրի քննութիւն :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գառնիկ Խաչատուրեան կը փնտռէ մօրեղբայրը՝ Նահապետ Տօդանեան (կէմէրքիկ) որ 15 տարի առաջ կը թղթակցէր: Տեղեկացնել Գառնիկ Խաչատուրեանին, Պ. Փ· 657, Պէյրութ :

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը ճ· Վերտիի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին. Ազգային հայրենաշունչ եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն–պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշակերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին:

Կը ներկայացուին՝

Ա·— ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տոամը, երեք արար եւ հինգ պատկեր :

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Զաւեշտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար: երգախառն զաւեշտ մէկ արար:

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը 23 ապրիլ, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ· Գրիգոր Ձիզմէճեան, նիւթը՝ Սուգին ծագման պատճառները, ինչո՞ւ կը սգան մարդիկ:

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԼԻԼԻ ՄԱՍՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ սգատօն, Ս· պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8 — 11·40:

ՖՈՒՐՎԻԼԻԷՐԻ ԲԼՐԱՆԻՍՏ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ ՀԱՑԱՄԷՏ ՁԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԲԱԶՄԱՀԱՆԴԱՍ ՀԱՑ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի մէջ, ապրիլեան նահատակներու եւ վերջին պատերազմի առեն, պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար, ապրիլ 25ին, կիրակի առտուն, ժամը 10ին, հայերէն ճաշնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի: Կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջակայից հայութիւնը :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

25, Ապրիլ ժամը 18ին ՍԱՌՐԼ ՔԼՕՐ եկեղեցւոյ մէջ (Մոնմարթըը) հայկական ծէսով ճաշնաւոր պատարագ՝ հոգեհանգստեան պաշտօնով, 1915ի հայոց ազգային արհաւիրքին զոհերուն համար :—

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց վարժարանի եւ բիտպասրդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրփուիզ Փարքին տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ· Տան մէջ: Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը անխտիր: Վարչութիւն

CONSERVERIE
BARONIAN
Rue St. Clément
ORANGE (Vse.)
Ծախու պամիայի հունտ
Սուրիա – Թուրքիա
250 կրամ — 500 ֆրանք
500 կրամ — 950 ֆրանք
1 քիլօ — 1·800 ֆրանք
Envoi contre remboursement

ON DEMANDE

Maison sérieuse demande jeune fille pour tenir banc de sous-vêtements féminins le *Samedi* sur le marché de *Vienne* (Isère) et si possible le *Lundi* sur le marché de *Villefranche*. Ecrire à Mlle KALAMIAN, 2 Rue J. A. Vial, St. Chamond, (Loire).

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ (U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է Մի–ԱՑՆ ՆՈՐ ՉՈՒԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, խակ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՄՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՕՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն ծով
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՕՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլաորի):
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN. MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
21 AVRIL
1954

30ՐԴ ԹԱՐԻ — ԹԻՒ 7350 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2761

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱՂԵՐՍԱԳԻՆ ԱՂԱՂԱԿ»

●

Բացատրութիւնը փոխ կ'առնենք երուսաղէմի «Սիոն»էն, որ ահակոչ մը կը հնչեցնէ 1954 Մարտի խմբագրականով։

Երբորդ եւ վերջին խմբագրականն է այս, « Երուսաղէմի Աթոռը երէկ եւ այսօր»։ Եւ տեսակ մը վերլուծական ։

Պատրիարքական պաշտօնաթերթը պարզելով Աթոռին պատմական դերը, ազգային թէ միջազգային տեսակէտէն, կը ներկայացնէ անոր ներկայ տագնապը, իբրեւ հետեւանք Պաղեստինի պատերազմին եւ ուրիշ քաղաքական դէպքերու ։

— « Ծանր ու դժնդակ է մեր կացութիւնը, եւ վտանգի ենթակայ են մեր իրաւունքները։ մեր ժողովուրդին կը մնայ զանոնք փրկելու գործը»։

Տագնապը կը սիրէ վեց տարիէ ի վեր, եւ դեռ վախճանը չերեւար։

Ուստի, Միաբանութիւնը հարկ զատած է «աղերսագին կոչ» մը ուղղել ։

Եթէ «այս վերջին կոչը չդանէ իր կրելի արձագանգը», պիտի հարկադրուին կարգ մը ծանրակշիռ միջոցներ ձեռք առնել, ինչպէս կ'ազդարարեն խմբագրականով ։

1· «Պիտի պարտաւորուինք դադրեցնել պարեսնարման օժանդակութիւնը երուսաղէմի մեր ժողովուրդին, որուն(որուն) թիւը շուրջ հազարի կը հասնի»։ Հետեւանքը ։— «Մեր ժողովուրդի այդ չքաւոր սակաւ պատասխան տարրը պիտի ստիպուի իր կարդին ոտ առնել օտար դաւանքներ, գոհ դառնալով մարզորանքու»։

2· «Պիտի ստիպուինք գոցել Ս· Աթոռոյ ժառանգաւորաց վարժարանն ու Ընծայարանը»։ «Տրտում բայց ակամայ այս արարքը ոչ միայն լայն վերք մը պիտի բանայ Ս· Աթոռոյ սրտին, վրայ, այլն պատեան պիտի դառնայ որ նուաճամիաբանութեան անդամները ի վիճակի չըլլան այլեւս կատարելու Ս· Աթոռոյ պահպանման գործը, դնելով ազգային այս ժառանգութիւնը ստոյգ եւ վերահաս վտանգի մը առջեւ»։

3· Պիտի ստիպուինք տակաւին դադրեցնել մեր կրօնական եւ մշակութային հրատարակութիւնները։

Ուրեմն, Ս· Յակոբեանց դարաւոր Ա– թոռը վտանգուած է ամէն կերպով եւ կը կարօտի անմիջական օգնութեան։

Առաջին անգամ չէ որ ծանր տագնապի մը կը մատնուի այս 1500ամեայ հաստատութիւնը, եւ ժողովուրդը միշտ ալ օգնութեան հասած է, Շղթայակիր պատրիարքներու միջոցաւ, հանգանակութիւններով, մեծագումար նուէրներով եւ ուխտագնացութեամբ ։

Միջանկեալ, իր հաշուական խնդիրներն ալ զարձած են կատարեալ Փանամա, դրաղեցնելով Պոլսոյ աղգ· իշխանութիւնները։ Քանիցս քննիչներ դրկուած եւ տեղեկագիրներ կազմուած են ,բարեկարգութեան առաջարկներով։ Ամենավերջին քննիչը հանգուցեալ Ոսկան Մարտիկեանն էր, որուն եւմտական բարեկարգութեան ծրագիրը դեռ անցեալ տարի մէջտեղ հանուեցաւ ։

Գալով ներկայ եւեմուաքին, որեւէ ստոյգ տեղեկութիւն չունինք։

Մեր ամբողջ դիտացածը այն է որ վանքին հասութաբեր կալուածները կը զտնուին Երուսաղէմի նոր թաղամասին մէջ, ուրեմն Իսրայէլի ձեռքը։

Երուսաղէմի ճակատագիրը վերջնապէս վճռուած չըլլալով, այս կալուածական խնդիրն ալ կը մնայ առկախ։ Եւ, ահա վեց տարի է որ վանքին եւեմուաքը կ'ապահովեն պարբերական հանգանակութիւններով եւ զանազան նուէրներով ։

Հարցում մը, այս առթիւ.— Իսկապէս յոյս չկա՞յ որեւէ համաձայնութեան յանգելու Իսրայէլի հետ։ Սպառա՞ծ են բոլոր միջոցները, ազգային թէ միջազգային ։

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՎԱՐՉԱՊԵՏՈՒԹԵԱՄԲ ԳՆԴ· ՆԱՍԸՐԻ

●

ՋՕՐ· ՆԵԿԻՊ ԿԸ ՄՆԱՑ ՄԻԱՑՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Նորէն յեղաշրջում Եգիպտոսի մէջ ։ Կիրակի օր, 18 ապրիլ, զօր· Նեկիպ կը մնայ միակ հրամայողը վարչապետութենէ եւ Ցեղ· Խորհուրդը անմիջապէս վարչապետ նշանակեց զնդ· Կամալ Ապտէլ Նասըրը, որ հաւանելով, օրինական երդումը կատարեց, իր 21 նախարարներուն հետ ։

Նոր դահլիճին մէջ առնուած են երկու անդամներ եւս Ցեղ· Խորհուրդէն, իսկ հինգ ոչ – զինուորական նախարարներ դուրս ձգուած են։ Գնդ· Նասըր իր առաջին յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ ։—«Նոր դահլիճը պիտի չարունակէ այն քաղաքականութիւնը որուն վրայ հիմնուած է յեղափոխութիւնը մինչեւ այսօր։ Ոչ մէկ փոփոխութիւն ներքին կամ արտաքին քաղաքականութեան մէջ »։

Նոր դահլիճին առաջին նիստը հազիւ մէկ ժամ տեւեց։ Այս առթիւ հրատարակուած հաղորդագրութեան կարգ մը հրամանագիրներ որոնց մէկուն համաձայն զնդ· Նասըր պիտի դործէ նաեւ իբրեւ զինուորական կառավարիչ, չարունակելով պաշարման վիճակը։ Այդ հանգամանքով ան իրաւունք ունի բոլոր անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու, յանուն բարեկարգութեան, ամբողջ երկրին մէջ։ Ցեղ· Խորհուրդին միւս որոշումներն են ։— 1· Ընդունիլ նախագահ Նեկիպի հրաժարումը վարչապետութենէն ։— 2· Վաւերացնել նոր նախարարներուն պաշտօնը ։

Վերջին երկու ամիսներու ընթացքին երկրորդ անգամ է որ զնդ· Նասըր վարչապետութեան կը կոչուի։ Անցեալ փետր· 25ին զօր· Նեկիպ հրաժարեցաւ նախագահութենէ եւ վարչապետութենէ։ Ցեղ· Խորհուրդը , որ մենաշնորհական ձգտումները կը վերագրէր անոր, վարչապետ նշանակեց զնդ· Նասըրը, Գնդապետը զարձաւ նաեւ մնայուն նախագահ Ցեղ· Խորհուրդին, եւ առժամապէս պիտի վարէր հանրապետութեան նախագահութիւնը ։ Երեք օր ետք, զօր· Նեկիպ նորէն նշանակուեցաւ նախագահ ։ Մէկ շաբաթ ժամ զինուորական յոյցեր կատարուած էին ի նպաստ իրեն։ Կառավարական դէկոյցը կ'ըսէր թէ զնդ· Նասըր պիտի մնայ վարչապետ, ինչպէս եւ նախագահ Ցեղ· Խորհուրդին ։

Մարտ 8ին զօր· Նեկիպ վերստացաւ վարչապետութեան եւ Ցեղ· Խորհուրդի նախագահութեան պաշտօնները, չորս ժամուան ժողովէ մը ետք, եւ զնդ· Նասըր մնաց փոխ – վարչապետ ։ Զօր· Նեկիպ կ'ուղէր սահմանադիր ժողով մը կազմել Յուլիսին, ազատ ընտրութեամբ եւ իշխանութիւնները յանձնել ոչ – զինուորական կառավարութեան մը։ Բայց Ցեղ· Խորհուրդը նորէն մէջտեղ, եւ առնել տալով այս որոշումը ։

Կիրակի օր առաջին անգամ էր որ զօր· Նեկիպ կը վերսկսէր աշխատիլ, տասնօրեայ հանգիստէ մը վերջ։ Թերթերը կը դրեն թէ նախագահին առողջական վիճակը թոյլ չէր տար չարունակել վարչապետութիւնը ։

Նոր դահլիճէն դուրս ձգուած հինգ նախարարները ականաւոր դէմքեր էին, եւմտադէտ եւ վարչադէտ եւ կը վարէին հետեւեալ նախարարութիւնները· — առեւտուր եւ ճարտարդործութիւն, հանրօգուտ զինուածներ, առողջապահութիւն, հանրային կրթութիւն, անտեսական դործեր ։

× Անգլ· աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ զինուորական ինքնաշարժ մը յարձակում կրեց Փորթ Սայիտի մէկ փողոցին մէջ, խումբ մը Եգիպտացիներու կողմէ։ Զինուորներէն մէկը փորձէն վերաւորուելով կաքչէն վար իյնալու։ Հետեւանքով փոխադրեցին , բայց մեռաւ։ Յարձակողները փախան նոյն ինքնաշարժով, միւսին տանելով միւս զինուորը։ Իսկ Եգիպտական աղբիւրէ կը ծանուցանեն թէ անգլիացի պահակ մը սպաննեց Եգիպտացի մը, երբ կը փորձէր նաւակ մը դողնալ Փորթ Սայիտի մէջ։

.....

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ մեկնեցաւ Թուրքիան եւ Յունաստան պիտի երթայ մօտերս, փարատելու համար կարգ մը թիւրիմացութիւններ՝ պալքանեան դինակցութեան մասին։ Յոյները դժգոհ են որ իրենց կարծիքը չէ առնուած Անգարայի խորհրդակցութեանց առեն ։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

●

ԿՌԻԻՆԵՐԸ ԿՐ ՍԱՍՏԿԱՆԱՆ

Անցեալ օր հետապիրնները կը հաղորդէին թէ Մ· Նահանգները զինուոր պիտի զըրկեն Հնդկաչինի, եթէ Ֆրանսացիները քաշուին։ Հանրապետութեան փոխ – նախագահը, Նիքսըն, եւս յայտարարեց թէ Մ· Նահանգները պիտի միջամտեն, եթէ Ֆրանսացիները քաշուին, ինչ որ անհաւանական է։

Այս յայտարարութեան վրայ, Բ· օր արտաքին նախարարը, Պ· Ֆ· Տըլլըս Այզընհաուըրի հետ խորհրդակցելէ վերջ , բացատրեց թէ «անհատական է» որ ամերիկեան զինուոր ղրկուի Հնդկաչին , եթէ Ֆրանսացիները քաշուին։ Նախարարը մասնաւորապէս չհաստց թէ իր անձնական կարծիքն է որ կը յայտնէ եւ նախագահին անունով չի խօսիր ։

Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցի մը մէջ Պ· Տըլլըս կ'ըսէ ։— Նախագահին զեկուցում տուի վերջերս կատարած ճամբորդութեանս մասին եւ միասին քննեցինք Հնդկաչինի կացութիւնը ։ Հաստատեցի թէ Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ կ'ըմբռնեն համաչխարհային զինեալ վտանգը ապատ աշխարհի կենսական շահերուն համար։ Ամէնքն ալ կ'ընդունին թէ ուղղակի չհակառակ ապատ ազդերը պէտք է քննեն հետաքրքական պատասխանութեան մը խնդիրը ։ Հարաւ· արեւելեան Ասիոյ ազդերն ալ նոյն կարծիքն ունին։ Հնդկաչինի համայնավարները Ջինեւոտանէն քաջալերուելով դործեցին այն ենթադրութեամբ թէ Տիէն Պիէնի մէջ արագ եւ դիւրին յաղթանակ մը չհանելով պիտի կրնան տիրել ամբողջ հարաւ· արեւելեան Ասիոյ։ Բայց այս հաշիւը ի դերեւ ելաւ չնորհիւ Տիէն Պիէնի քաջարի պաշտպաններուն։ Համայնավար առաջնորդներ որ անդամ մը եւս լմտացան թէ ազատ աշխարհին կամքը չի կրնար խորտակուիլ բռնութեամբ կամ ահաբեկումով։ Չեխոսլովակիոյ վայրագ նուաճումը չհորատակեց արեւմտեան ազդերու դիմադրութեան կամքը, այլ յանդեցաւ Ատլանտեան դաշինքին։ Այն բոլոր կռիւները որ այժմ կը մղուին Հնդկաչինի մէջ, ինչպէս եւ Լաոսի եւ Քամպոճի դէմ գործուած զինեալ յարձակումը երբեք նահանջականութեան ոգի մը չեն սեղմեր։ Ընդհակառակն , կը մղեն ազատ ազդերը միջոցներ ձեռք առնել, պաշտպանելու համար այդ կարեւոր չրջանը համայնավար տիրապետութեան դէմ։ Այսպէս վարուելով մենք լաւագոյն պատեհութիւնները կ'ապահովենք, խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար Ժընեւի ժողովին մէջ, ազատութեամբ եւ արդարութեամբ »։

× Վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները կատաղօրէն կը չարունակուին Տիէն Պիէնի չուրջը։ Ըմբոստները յաջողած էին ճեղքեր բանալ դէպի բերդին օդակայանը, բայց ետ մղուեցան, ամրանալով նոր դիրքի մը վրայ։ Վեց չարաթէ ի վեր ֆրանսական հրամանատարութիւնը օդաձեռով կ'ապահովէ պաշարուած բերդին պարենաւորումը։

ՄԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

★

«Յուսաբեր»ի վերջին թիւերէն կ'իմանանք թէ Պ· Պ· Ժան Պալատ, բանաստեղծ Լիւք Անտռէ Մարսէլ եւ Պ· Կ· Փոլատեան Փորթ Սայիտ հասած են ապրիլ 10ին, փոթորկալի ճամբորդութենէ մը ետք, յոգնած եւ քնատ։ Յաջորդ օրն իսկ առաջնորդուած են Գահիրէ ուր իրենց պանդկին մէջ հանդստանալէ վերջ ներկայ եղած են Հ· Մ· Ը· Մ· Արաբատի քառասնամեակին հանդէսին։ Հայ մարզիկներու յաջողութիւնը խոր տպաւորութիւն ձգած է Ֆրանսացի հիւրերուն վրայ, որոնք ըսեր են,— «Ֆրանսայի Հայերը այսպիսի հրաշալի կազմակերպութիւն մը չունին »։

Առաջին դասախօսութիւնը տեղի ունեցած է չորեքշաբթի, 14 ապրիլ։ «Յուսաբեր»ի թատերասրահին մէջ։ Դասախօսն էր Պ· Փոլատեան , նախագահը՝ Պ· Ժան Պալատ, զոր ներկայացուցած է Շ· Նարդունի։ Պ· Լիւք Անտռէ հայկական կաղապներ նուագած է դաշնակի վրայ, Ուրիշ դասախօսութիւններ եւս տրուած են, հայերէն թէ ֆրանսերէն, Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ մէջ։

Հիւրերը Զատկի երկուշաբթի օրը մեկնած պիտի ըլլային Պէյրութ ։

× «Յուսաբեր» բնակարակութիւնը եւ Համազգայինի Գահիրէի վարչութիւնը Ապրիլ 11ին ընդունելութիւն մը սարքած են թատերասրահին մէջ, հրաւիրելով ա– բարական մամուլի եւ մտաւորականու– թեան ներկայացուցիչները։ Ներկայ եղած են բազմաթիւ արաբ եւ հայ հրաւիրեալ– ներ, ծանօթանալով Ֆրանսայի հիւրերուն հետ, սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ ։ Յաջորդ օրը սեղան մը սարքուած է ի պատիւ Ֆրանսայի հիւրերուն։ Մանրամասնութիւնները՝ վաղը։

Հ· Մ· Ը· Մ·Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հալէպի «Արեւելք»էն ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան մրցումները, որոնք անցեալ տարի տեղի չունեցան քաղաքական պատճառներով , այս տարի արտօնուած են նոր իշխանութեան կողմէ ։ Այս մրցումները տարիներէ ի վեր կը կատարուին Զատկի Ա· եւ Բ· օրերը, մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով ։

ՁԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ազգաժողովին դինաթափութեան յանձնախումբը նիստ դումարեց ապրիլ 19ին, քննելու համար պաղտնի բանակցութեանց խնդիրը։ Անգլիական պատուիրակութիւնը առաջարկեց այդ բանակցութիւնները կատարել մասնախումբի մը միջոցաւ, անդամակցութեամբ Միծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Ցրանսայի, եւ Մ· Նահանգներու եւ Խ· Միութեան ներկայացուցիչներուն։ Բանաձեւին համաձայն, այս մասնախումբը անմիջապէս դործի ձեռնարկելով, իր տեղեկագիրը պիտի ներկայացնէ մինչեւ Յուլիս 15։ Անգլ· պատուիրակը առաջարկեց նաեւ որ մասնախումբը իր առաջին ժողովը դումարէ Ազգաժողովի պաշտօնատան մէջ, յետոյ չարունակէ Լոնտոնի մէջ։ Պ· Վիշինսկի անմիջապէս հասկցուց թէ պիտի մերժէ անգլ· բանաձեւը, եթէ ծրագրուած բանակցութեանց չմասնակցին Հնդկաստան, Ջինաստան եւ Չեխոսլովակիան։

Հարկ եղաւ նիստը յետաձգել, որպէսզի պատուիրակները կարենան ելք մը գտնել այս նոր դժուարութեան առջեւ։ Երբ նիստը վերսկսաւ, անգլ· պատուիրակը յայտարարեց թէ չի կրնար ընդունիլ Հնդկաստանի, Ջինաստանի եւ Չեխոսլովակիոյ մասնակցութիւնը։ Ցրանսական պատուիրակն ալ ըսաւ թէ հակառակ է Ջինաստանի եւ Չեխոսլովակիոյ մասնակցութեան ։

Խնդիրը քուէարկութեան դրուելով , մէկի դէմ (Խ· Միութիւն) 9 ձայնով մերժուեցաւ ։

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Բ.— ԿԸ ՁԱՂԿԷ ՐԱՖՖԻ, ՊԱՏԿԱՆԵԱՆԻ ԵՒ Ե. ՉԱՐԵՆՑԻ ԳԻՄ ԴՈՐԾՈՒԱԾ ԱՐԱՐՔՆԵՐԸ

Նախորդ յօդուածի մէջ համառօտակի պարզեր էինք Էմիլեանը ազգ «սխալ վերաբերումի», զոր Բերիայի կողմէ պաշտօնի կոչուած Աւուրիոնովն ու իր համհարզները ցոյց տուած էին մեր մշակութային ժառանգութեան հանդէպ։ Լսած էինք թէ այդ հարցի մասին քանի մը առիթներով խօսած է կենտկոմի նոր քարտուղարը, Ս. Թոմասեանը, առանց, սակայն, բացորոշապէս դատապարտելու Աւուրիոնովի ու իր գործակիցներու հալածանքը հայկական մշակոյթի գործիչներու դէմ։

Տարբեր եղած է այս մասին Ա. Միկոյեանի խօսքը, զոր արտասաներ է Երեւանի մէջ մարտ 11ին Գեր. Մորհուրդի ընտրութիւններու առթիւ Օփերայի թատրոնի մէջ կազմակերպած մեծ ժողովի ժամանակ։

Միկոյեանի խօսքը եղած է խիստ կարճ։ Ան իր միտքերը չէ մթագնած աւորոշ արտայայտութիւններով, ինչպէս ըրած է Ս. Թոմասեան։

— « Բոլորը գիտեն, ըսեր է Ա. Միկոյեան, որ մեր պարտքի ընդունելով առաջատար ուժերն բանի նշանակութիւնը, խնամքով պահպանում է ժողովրդի կուլտուրական (մշակութային) ժառանգութիւնը, ինտեդրատութեամբ իրագործելով այդ ժառանգութիւնը եւ օգտագործելով սոցիալիստական շինարարութեան համար »։

Այս սկզբունքին կը հակասէ նիհիլիստական վերաբերումը դէպի մշակութային ժառանգութիւնը։ Այդ կարգի «վնասակար նիհիլիզմ» հանդէս բերեր են Հայաստանի բոլշեւիկները։ Եւ իրաւ օրի նակ Միկոյեան կը յիշատակէ Ռափայէլ Պատկանեանի, Րաֆֆիի եւ Ե. Չարենցի հանդէպ ցոյց տրուած դատապարտելի վերաբերումը։

— « Բանն այնտեղ էր հասել, կը յայտնէ վրդովմունքով Ա. Միկոյեան, որ մի ժամանակ, երբ նէ տաբօրինակ է՝ պարտտոմսաւոր (հնուսակց. տոմս ունեցող, այսինքն իսկական բոլշեւիկները՝ Ա. Խ.) մարդկանց ձեռքով հանուեց էջմիածնում եղած Պատկանեանի արձանը եւ դադարեցուեց հայ գրականութեան կլասիկ (դասական) Րաֆֆու երկերի հրատարակութիւնը։

Ի հարկէ Պատկանեանի եւ Րաֆֆու ոչ երկերի մէջ, կան նացիոնալիստական (ազգայնական) որոշ երեւոյթներ (ուրեմն, միայն երեւոյթներ՝ Ա. Խ.)։ Բայց կարելի՞ է արդեօք, կը բացատրէ Ա. Միկոյեան, դրա հիման վրայ հրաժարուել կուլտուրական այնպիսի ժառանգութիւնից (այ սինքն Պատկանեանի եւ Րաֆֆիի երկե րից), որն արտացոլել է պարսկական եւ թուրքական կեղեքիչների դէմ հայ ժողովրդի հերոսական պայքարի մի շարք էջեր »։

*Անշուշտ կարելի չէ։ Բայց կարելի չէ Հայոց հողի ունեցող եւ հայ մշակոյթի նախանձախնդիրը մէկու մը համար։ Իսկ Հեգէլեան — Աւուրիոնովներու ու անոնց կողմէ սովետահայ «իդէոլոգիական ֆրոնտի» (գաղափարաբանական ճակատի) գլխաւոր կարգուած Զ. Գրիգորեաններու, Ց. Մամիկոնեաններու, Գ. Հայրեաններու (Պրաւդայի թղթակից), Գ. Բորեաններու (Րաֆֆիի դէմ գրուած յօդուածի հեղինակ), Հ. Մկրտիչեաններու (նոյնը) եւ ասոնց նմաններու համար Պատկանեանի արձանի վանդալական խորտակումը եւ Րաֆֆիի երկերու հրատարակութեան խափանումը ոչ միայն կարելի, այլ եւ անհրաժեշտ արարք մըն է, որովհետեւ կ'ապահովէ անոնց համար կուսակցական դիրքի բարձրացում եւ հանգստաւէտ կեանք։

Րաֆֆիէն ու Պատկանեանէն վերջ Ա. Միկոյեան կ'անցնի Բերիա — Աւուրիոնովի միւս զոհին՝ եղիշէ Չարենցին։ Վաւերական ճեւով յայտնի չեն մեղի Չարենցի մահուան պարագաները։ Որոշ է սակայն, որ ան եթէ չէ սպաննուած էհկիստներու դնդակով, յամենայն դէպս մահացած է կամ բանտի մէջ եւ կամ բանտարկութեան հետեւանքով։ Չայն ֆիզիքապէս ոչնչացնելէ առաջ, հայ բոլշեւիկները արդելքի տակ առին անոր գրական վաստակը եւ նոյնիսկ անոր անունին բարձրաձայն եւ հրապարակային արտասանումը համարեցին յանցանք։

Եւ սխալած չենք ըլլար եթէ ըսենք, որ Ա. Միկոյեանի ճառին այն մասը, որ կը վերաբերի Չարենցին, ուսմբի մը պղտցուածքին ձգած ըլլալու է ունկնդիրներուն վրայ։

— « Ռեսպուբլիկայի (Հայաստանի) նախկին ղեկավարութիւնը, ըսեր է Ա. Միկոյեան, սխալ վերաբերմունք է ունեցել նաեւ դէպի սովետական ժամանակաշրջանի հայ տպաւորիչ բանաստեղծ Եղիշէ Չարենցի ժառանգութիւնը, մի բանաստեղծի, որն իր ստեղծագործութիւնը նուիրել էր մասսաների ռեւոլուցիոն (դանդուածներու յեղափոխական) գործունէութեան գովերգմանը եւ մեր պարտիայի ու Սովետական պետութեան հիմնադիր մեծ Լենինին։ (Ծափեր)։ Չարենցի երկերը, որոնք աչքի են ընկնում բարձր վարպետութեամբ, տոգորուած են ռեւոլուցիոն պաթոսով (յեղափոխական խանդով) ու սովետական հայրենասիրութեամբ, պէտք է դառնան սովետական ընթերցողի սեփականութիւնը» (*)։

Ա. Միկոյեան կը մատնանշէ միայն այն սխալ վերաբերումը, զոր ունեցած է Բերիա — Աւուրիոնովի ղեկավարութիւնը դէպի Չարենցի գրական ժառանգութիւնը։ Ան չի խօսիր Չարենցի անձի հանդէպ ունեցած «սխալ վերաբերմունքի» մասին, որովհետեւ այդ «սխալը» իրականին մէջ ռեժիմ մը եղած է, գործուած բոլշեւիկներու կողմէ, զոր խոստովանիլ չի կրնար նոյնիսկ Միկոյեանը։

Աւելորդ է ըսել, որ Միկոյեանի վերոյիշեալ ելոյթը անսահման զոհունակութիւն կը պատճառէ մեզի, ինչպէս որ պատճառած է, անտարակոյս, Հայաստանի բոլոր Հայերուն։ Խիստ յատկանշական է, որ Չարենցի մասին Միկոյեանի կողմէ եղած յայտարարութիւնները ունկնդիրները ները ընդուներ են ծափերով, ինչպէս կը վկայեն «Ա. Հ.»ը եւ «Կոմունիստ»ը (12 Մարտ, թ. 60)։ Այս, Հայաստանի մէջ, բացառութիւն կազմելով քանի մը նախանձոտ դրագէտներ եւ աղդադաւ չէ կիսաները, բոլորն ալ, առանց խորութեան, ուրախ են, որ չափով մը կ'ուղղուի հայ մշակոյթի հին եւ նոր գործիչներու հանդէպ ցոյց տրուած «նիհիլիստական վնասակար վերաբերմունքը »։ Բայց խնդիրը չի փակուիր Պատկանեանով, Րաֆֆիով ու Չարենցով։ Րաֆֆիի եւ Պատկանեանի հետ միասին պատուանդանէն վեր առեր ու ցեխի մէջ նետեր են Սա. Նազարեանը, Գր. Արծրունին եւ բազմաթիւ ուրիշ անուանի գործիչներ։ Իսկ Չարենցի հետ միասին անհետացուցած են «սովետական ժամանակաշրջանի տաղանդաւոր » արձակագիրը Բակունցը, ոչ-պակաս տաղանդաւոր բանաստեղծ եւ արձակագիր Գ. Մահարին, Վ. Նորենցը եւ ուրիշ բազմաթիւ դրագէտներ ու մտաւորականներ, բոլորն ալ զոհեր «հայ ժողովուրդի սխերիմ թշնամի» Բերիայի։

Կը սպասենք, որ Ա. Միկոյեան ուղղէ նաեւ ասոնց հանդէպ ցոյց տրուած «նիհիլիստական» վերաբերումը։

Ա. ՄՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

(*) ԽՄԲ.— Ա. Միկոյեանի ելոյթը արդէն իր հետեւանքները ունեցած է Հայաստանի մէջ։ Երեւանի ձայնասփիւռէն ըսկսեր են արտասանել Ե. Չարենցի ոտանաւորները եւ կը պատրաստուին, ինչպէս կը յայտնէ նոյն ձայնասփիւռը, մասնաւոր երեկոյթ մը նուիրել Չարենցի։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԻ ՋՈՀ ՄԸ ԵԻՍ

Ինչպէս գրեցինք, Մ. Նահանգներու հիւլէական ռումբին հնարիչը, Բալըրթ Օփընհայմըր, պաշտօնական եղած է, զանազան մեղադրանքներով։ Օփընհայմըր աշխարհահռչակ դիտուն մըն է որ 38 տարեկանին կը վարէր ինը հազար մասնագէտներ եւ դիտուններ։

Շատ յաճախ ան գտնուած է Բողվէլթի, Թրումընի, Այզընհաուըրի, դիտուններու, եւ զօրավարներու կողքին։ Տեղական Թերթ մը կը գրէ թէ աշխարհահռչակ այս ուղեղը կարելի է բաղդատել միայն Այնշթայնի հետ։ Անոր պէս կը գնահատուէր Մ. Նահանգներու Փրինսթըն ակադեմիային մէջ որ գիտական հետազօտութեանց կեդրոնն է։ Հրեայ է Այնշթայնի պէս, զոր կը գերմանացի գաղթականի մը որ Նիւ Եորք հաստատուեցաւ անցեալ դարու վերջերը։

Մայրը նկարչուհի էր։ Երիտասարդ դիտնականը՝ Բալըրթ 1914ին իր ասպա րէզը ընտրած տարին կը վարանէր բանասիրութեան, գիտութեան եւ ճարտարագիտութեան միջեւ։ Երբ ութ տարի ետք Հարվըրտ համալսարանը մտաւ, բա նասիրեց Մալարմէն իսր ազդեցութիւն գործեց իր վրայ։ Ինքն ալ ուզեց իմացական բանաստեղծութիւններ գրել Վալերիի նման։

Անօրինակ էր իր աշխատելու եղանակը։ Ժամերով կը փակուէր համալսարանին մատենադարանը եւր դիտելիքները աւելի յստակ կը տանէր քան դպրոցին ծրագիրը։ Լեզուագէտ է, եւ կը տիրապետէ Ֆրանսերէն, իտալերէն, հոլանտերէն, յունարէն, լատիներէն, չինարէն լեզուներուն։

1928ին Ամերիկա վերադարձաւ, Անդլիայէն, բայց տասնըչորս տարի ոչ ոք խօսեցաւ իր մասին։ Միայն իր աշակերտները կը ճանչնային զինք, ինչպէս եւ գիտնականներ, որոնք բոլորն ալ կը պաշտէին զինք։

1942 Յունիսին Բալըրթ Օփընհայմըր նշանակուեցաւ տնօրէն Լոս Ալամոսի գիտական աշխատանոցին եւ կը կատարէր պզտիկ աշխատանքներ որոնք պիտի յանդէին հիւլէական ռումբի գիւտին։ Հոս է որ ի մի հաւաքեց ինը հազար գիտնականներ որոնք այդ գործին վրայ կ'աշխատէին։ Շուրջ մէջ կը պահէր ինքզինք, մինչդեռ իր աշակերտներէն չատեր համարեա կը չահէին։

1945ի առաջին հիւլէական զէնքին պայթումէն ետք, Նոր Մեքսիկայի մէջ, ուզեց հրաժարիլ եւ քաշուիլ Քալիֆորնիա։ Հրաժարականը մերժուեցաւ, որովհետեւ կառավարութիւնը պէտք ունէր իրեն։

Քանի մը ամիս հիւլէական ուժի յանձնախումբին նախագահ եղաւ եւ մինչեւ այս տարուան սկիզբը խորհրդատուն էր Հանրապետութեան նախագահին Տան եւ ազգային ապահովութեան Մորհուրդին։

Ինչպէս իր բոլոր աշխատակիցներուն նմանպէս իրեն տարօրէն կ'ազդէր հիւլէական ռումբին գանդիէ ուժը։ Կը մտածէր թէ ազգային սահմանները խարխլած էին, թէ մարդկութիւնը պէտք է միանար դիտութեան յաղթանակին համար։

1949ին երբ Թրումըն յայտարարեց թէ Ռուսերն ալ հիւլէական ռումբ ունին, ամերիկացի ժողովուրդը իրար անցաւ։ Այս Թուականին էր որ ամերիկացի ծովակալ— դրամատէր մը՝ Սթրաուս հիւլէական ուժի յանձնախումբին նախագահը յայտարարեց թէ չորս տարիէ ի վեր յանձնախումբին

Ա՝ՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

★

Վերջին օրերուն պարկով ռումբեր տարած էի եւ պահած, Գ. Աւետիսեան ներկայ էր։ Վառոդին դիանալով հանդերձ, որ իր մասնութիւնը զինքը պիտի չվերկէ կը պնդէր։

Բանտին մէջ իրար կը բռնուէինք։ Մահը աչք առած, եթէ Թոյլ տային պիտի խաղդէի այդ խմբը, սակայն ընկերները, ինչպէս Արտաշէս Տէր Ստեփանեանը, Կ. Սիվրիհիսարեան, Սեդրակ Աւետիսեան հաւատն կ'արդիլէին։ Կը համոզէին զիս եւ կը պահարակէին Գրիգորը։ Ու այսպէս ամիսներ տեւեց մեր տառապանքը։

Հ. Յ. Դ. Իմմիրի կազմակերպութիւնը ինչպէս ամէն տեղ զաղանի էր եւ իր մարտական խումբերու կազմը ունէր։ Ամէն խումբ միայն իր ընկերները կը ճանչնար, իսկ խմբապետները կը պահէին ներքին յարաբերութիւնները։ Մարտական խումբերը պարտաւոր էին հետեւիլ մասնաւոր դասընթացքի մը։ Ամէն չաբաթ կը բարձրանայինք քաղաքին բարձունքները, հոն՝ կը կատարէինք մարզանք եւ նշանառութիւն։ Այդ դպրոցը մեզի սոր վեցուց փամփուշտ լեցնել, ձեռնառումբ պատրաստել ուժանակով եւ զանազան հրթռիռներ։ Մեր չաբաթական ժողովները մէկն էր ասանայինք կուսակցական եւ ազգային — քաղաքական կրթութիւն, կ'ուսումնասիրէինք Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը, բնակչութիւնը եւն.։ Մասնաւորաբար կը սերտէինք ֆետայի — ներու կեանքէն դրուագներ, անոնց կռուի եւ ոգեմաւորութեան ձեւերը, անոնց ապրելու եղանակը, անունդը եւ վերջապէս տառապալի կեանքը։

Այս բոլորին նպատակն էր պատրաստել ազգմիկներ, ի հարկին կռուելու համար։ Այդ աշխատանքները դուր չանցան։ Մի — այն ինձի ծանօթ նեղ շրջանակէն երեք հոգի դիմում կատարեցին երթալ միանալու մեր պաշտելի հայդուկներուն, սա — կայն անյարմար նկատուեցաւ ընդ առաջ երթալ անոնց փափաքին։ Երկու ընկերներ միայն յետագային հասան իրենց նպատակին, մեկնեցան Հայաստան, մասնակցեցան հայ — թրքական պատերազմին, տե — սան հայրենիքի ազատագրումը։ Դժբախտաբար բոլշեւիկեան դրաւումէն ետք, մեկը եկաւ Իմմիր, Գըճ Յակոբ Հայ — բասեան Յունաստան դնաց ուր եւ մեռաւ, իսկ Մկրտիչ Թօքաճեան՝ Հիւս. Ա — մերիկա։

Ամառուր էր մեր չարչարանքը Իմմիրի բանտին մէջ։ Երկար ամիսներ տառապեցանք։ Առաւօտ մը կանուխ սաստիկ ցուրտ էր, հակառակ ծովեզերք ըլլալուն։ Մեղ կանչեցին։ Բոլոր բանտարկեալ ընկերներս հաւաքեցին իրար կապեցին եւ դուրս հանեցին։ Մեր առաջին հանդրուանն էր Աֆիոն Գարահիսար։ Հոս մեղ կը բաժնեն պզտիկ թափանցիկներէն՝ իբրեւ վտանգաւոր յեղափոխականներ, կը բանտարկեն կենդանի — ներու ախոռէն աւելի գէշ սենեակի մը մէջ, իբրու վրայ նետուած քուրջի կտորներու նման, տարբական անունդէ դրկելով, բնական պէտք ընելու անգամ հնարաւորութիւն չեն տար։

Սուինաւոր պահակը ամէն վայրկեան մահ կը սպառնայ։ Կեանքը ամենադժնդակ պարագաներուն տակ անգամ քաղցր է։ Այս վայրագութեան առջեւ, կմախք դարձած, մահուան ուրուականը ամէն վայրկեան կը ցցուի աչքիդ առջեւ։

Դուրսը կ'առաջարկեն խլամանալ, ծեծ, տանջանք, հալածանք։ Չեմ դիտեր քանի օր մնացինք այս սպանդանոցին մէջ, քանի մը դիակ հոս ձգելով մեկնեցանք դէպի Դոնիա։ Հոս մասամբ ազատութիւն կար։ Տեսանք ընկեր Սեդրակ Թոքաճեանը, «Աշխատանք»ի խմբագիրը եւ դրամաճառ որ աքսորուած էր առաջին առթիւ ձեր — բակալուած ընկերներու հետ։ Քաղաքին մէջ ազատ կը շրջագայէր։ Մնաց հատա — տացնալ Դաշնակցական։ Շատ աշխատեցաւ մեղի օգտակար ըլլալու համար, սա — կայն մենք դատապարտուած էինք մահ — ուան, պատեհ առիթով պիտի սպանուէ — ինք։

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

ՉՇար.)

ՆՈՒՅՆ ՑԱՎԱԼՈՒ

★

ԲԻՒՐՈՒՂԱՏՈՒՄ

Մարդ չկայ, որ չհետաքրքրուի Տիրուհիի տարօրինակ ընթացքով։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ գիտնալ պատճառը։ Ոմանք կ՚ենթադրեն, թէ Տիրուհի հիւանդ է, ուրիշներ կ՚ըսեն, թէ ան ուզած է ամուսնանալ, բայց ոչ ոք կրցած է գտնել իր սրտին հաճելի անձը։ Ոմանք ալ կ՚ըսեն, թէ Տիրուհի ուզած է ինքնասպան ըլլալ, բայց չէ յաջողած։

— Ինչ տարօրինակ բաներ, ամուսինս, հանգիստ մնա՛, ինծի հետաքրքրական չեն այդ բոլոր խօսքերը։

Տիրուհի նախ։

— Ես գիտեմ պատճառը, ըսաւ Ս. Ղազարեան, որ Բիւրուղատի մէջ ամենէն աւելի ծանօթ անձերէն մէկն է։ Ան գիտէ ամէն բան, ինչ որ կը պատահի Բիւրուղատի մէջ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի կը տառապի։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի չ՚ուզեր ամուսնանալ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի կ՚ուզէ ինքնասպան ըլլալ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի չ՚ուզեր ապրիլ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի կ՚ուզէ մեռնիլ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի չ՚ուզեր մեռնիլ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի կ՚ուզէ ապրիլ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի չ՚ուզեր ամուսնանալ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի կ՚ուզէ ամուսնանալ։ Ան գիտէ նաեւ, թէ ինչո՛ւ Տիրուհի չ՚ուզեր ինքնասպան ըլլ

ժուեցաւ Զինաստանի, Հնդկաստանի եւ Ջեխոսլովաքիոյ մասնակցութիւնը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին Պ. Վի – չինսկի պնդեց թէ Թ. Մխուիթիւնը չրաժին ոուսք չինած է :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԻՔՐԻՇԻ անթելը կը ծանուցանէ թէ դաղանի դատավարութենէ մը եաք դըն – դակահարուած է փաթրասքանու, որ դա– տական նախարարութիւնը կը վարէր 1944էն 1947 եւ սերտօրէն գործակցած է Անա Փաուքըրի հետ: Փաթրասքանու բանտարկուած էր 1947էն ի վեր, իբրեւ « քաղքենի ազգայնական » , հակառակ ա– նոր որ չատ բարձր պաշտօններ վարած է, Ռումանիոյ զինադադարը ստորագրած՝ Թ. Մխուիթեան հետ, ինչպէս և Բ. աշխար– համարտի հաշտութեան դաշնագիրը՝ Փա– րիզի մէջ: Ուրիշ համբաստանեալ մը եւս դն– դակահարուած է իրեն հետ, իբրեւ ամե – րիկեան լրտես, իսկ ինը հոգի դատապար– տուած են բանտարկութեան :

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ խորհրդային դեսպանա – տան Գ. քարտուղարը, Պետրով, փախչե – լով պաշտպանութիւն խնդրած է : Իր կի– նը կր մնար դեսպանատան մէջ: Ապրիլ 19– ին խորհրդային պահակները օդանաւ մը կ'առաջնորդէին Տիկինը, Մոսկուա վե – րադարձնելու համար: Վերջին պահուն Տիկին Պետրով յաջողեցաւ հասկցնել պաշտօնեայի մը դէմ պաշտպանութիւն կը խնդրէ: Ասոր վրայ աւթորալիացի ոստի– կաններ անդր· օդանաւը մտնելով, կաշ – կանդեցին երկու խորհրդային ոստիկան – ները եւ առին տարին Տիկին Պետրովը : Աուստրալիոյ առեն խոշոր ատրճա – նակներ գտնուեցան երկու ռուս պահակ – ներուն վրայ :

ՔՈՄԵՏԻ ՖՐԱՆՍԷԶի թատերախումբը, որ երկու չաբաթէ ի վեր ներկայացում – ներ կը սարքէր Մոսկուայի մէջ, մեծ խանդավառութիւն պատճառելով, Փարիզ վերադարձաւ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ երեք ականաւոր բժիշկ– ներ եկած են Փարիզ, մասնակցելու հա – մար բժշկական համագումարի մը: Այս առթիւ գիտական դասախօսութիւններ պիտի տան :

ՊԵՐԼԻՆԻ ռուս հակաբոլշեւիկ ընկե – րակցութեան նախագահին՝ Ալեքսանդր Տրուխնովիչի առեւանդումը մեծ յուզում պատճառած է ռուսական շրջանակներու մէջ: Այս առթիւ կը յիշուին զօրավարներ Կուտեպովի եւ Միլլերի առեւանդումը, որ մեծ իրարանցում պատճառեց Փարիզի մէջ, տարիներ առաջ: Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, վերոյիշեալ կազմակերպութեան հիմնադիրները ոչխ– տակ Ռուսներ չեն, այլ խորհրդային քա – ղաքացիներ, որոնք արտասահման ա – պաստանած են, պայքարելու համար բո– նակալութեան դէմ: Առեւանդումը կազ – մակերպած է խորհրդային դաղանի ապա– սարկութիւնը :

ՊԱՊԸ Զատկի առթիւ կոչ մը ուղղեց Թ. Մխուիթեան եւ Մ. Նահանդներուն, որպէս զի արդիլեն ջրածին, հիւլէական եւ ման– րէական զէնքերը եւ հիւլէական ուժը գործածեն խաղաղասիրական նպատակ – ներով: Իտալիոյ կարմիրները վարպետօ– րէն կ'օգտագործեն այս կոչը: Արդէն անցեալ չաբթու Թոլլիաթթի կը հրաւի – րէր կոթելիկները որ միանան համաձայնա – վարներուն, մերացեալ ճակատ կազմելով:

ՁԱՏԻԿԸ ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ տօնուեցաւ պե– զեիկ օդով մը: Մէկ միլիոն 900·000 քաղաքացիներ արձակուրդի գացած էին, իսկ 240·000 օտարականներ Փարիզ եկած էին, տօնական արձակուրդի առթիւ, ա– մինքն 20 – 25 առ հարիւր աւելի, բազ – դատելով անցեալ տարուան հետ: Սակն երկիրներէ չբնիկներ եկած էին: Մեծա – մասնութիւն կը կազմէին Գերմանները: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Փարիզ – ցիներէն մէկ միլիոնը արձակուրդի գա – ցած էր կառախումբերով, 800·000ը ինք– նաչարժով, իսկ հարիւր հազար հոգի ալ օդանաւով, հեծելանիւով եւ ուրիշ մի – ջոցներով: Օդը ցուրտ է տակաւին, մի – ջին ջերմութիւնը վրայ: Տեղ – տեղ ձիւն տեղացած է :

ՁԱՏԻԿի (չեմատա?) խորհրդային վարպետները Փարիզ եկան հարաւ-Ամերի– կայէն եւ երկու օրէ ի վեր կը մրցին յա– ղողութիւններ չահելով: Վարպետներէն մէկը Հայ մըն է, Պետրոսեան, որու մա – նրին դրած էր Պուէնոս Այրէսի մեր թղթա– կիցը եւ որ յաղթական հանդիսացաւ կի – րակի օր: «Ֆիկարօ» կը դրէ թէ Ֆրանսա– ցիները «սոսկալի ձախողանքներ» կրեցին երկու օրուան մրցումներու ընթացքին:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·բաղամասի Թաղամասի Թաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)
Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը ճիշդ 21ին
Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ
Ցարգացքի խօսքեր՝ Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ, ՊԱՏՈՒԻԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱ– ՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին, զինուորական նուագախումբ :

*

Մեր հայրենակիցները կը հրաւիրուին նոյն օրը, Սպահանդէսէն առաջ, ժամը 17·45ին, Մենթրօ Ժորժ Ե· Նախկին Ռազ– միկներու հետ Անծանօթ Զինուորին բոցն արծարծելու Ցաղթական Կամարին տակ:

Ալֆորվիլէն օթոբարները կը մեկնին դրուիլ Բարթող Փափագեանի մօտ:

Կը հրաւիրենք նոյնպէս, բոլոր Հայերը ուր որ ալ գտնուին, հինդ վայրկեան լռու– թիւն եւ դադար պահել 24 Ապրիլ, չա – բաթ ժամը ճիշդ 18·30ին, ի նշան Ապ – դային Սուգի: Կազմ· Յանձն· Պուլվառ Քարնոյէն ժամը 8ին: Արձանա –

× *Իսկէն մասնաւոր օթոբարներ պիտիանին հանդիսասրահը: Կը խնդրուի այժմէն արձանագրուիլ Զատիկեանի սր ճարանը :*

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՅՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15էն 24 Cercle Militaire (Place St. Augustin)
Վերին հովանաւորութեամբ Տոքթ· BERNARD LAFAY
Տնտեսական նախարար Նախագահութեամբ Զօր· DUFIEUX
Զինուորական չեֆորախումբ (ֆանֆար)
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՅԱՑՏԱՊԻՐ Վարդեվաճեանի նուագախումբը
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը Հանդիսին օրը տոմս պիտի չգտնէք սրահին առջեւ :
Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայր· եւ երիտ· Միութեանց

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը 23 ապ – րիլ, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնա– յարկը: Դասախօս՝ Պ· Գրիգոր Ճիզմէ – ճեան, նիւթը՝ Սուգին ծագման պատ – ճառները, ինչո՞ւ կը սգան մարդիկ:

Մուտքը ազատ է :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փէյէլի մէջ :

8 Rue Daru, Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիւ – փառէ, Պռամսէ, Տվօռաճէ, Չէրէփնինէ, Ռախմանինօֆէ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ· Մելիճեանէ, Արամ Խա– չատուրեանէ, Տ· Ղազարեանէ, Գ· Ալէմ– շահէ, Օ· Տուրեանէ եւ վ· Սարգսեանէ :

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ:

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Քալուեան (43 ռիւ Ռիչէ)

դրատուներէն նաեւ Սալ Փլէյէլ :

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ· ԺՈՂՈՎԻ

Նիսի եւ շրջանի Հայ· առաքելական Ս· եկեղեցւոյ կրօն· ընկերակցութեան վար– չութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ հասարակութիւնը կիրակի, 25 ապրիլ, ժամը 14ին, դպրոցի սրահը :

Օրակարգ·— Ջեկուցում վարչութեան, հինգ ամսուան գործունէութեան եւ ծրա– գիր կանոնագրի քննութիւն :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Բ· Ը· Մ· Մասնաճիւղին: Մասնակցութեամբ Ս· Քէփէ – նէկեանի խումբին լաւագոյն ուժերուն : Այս Շաբաթ ժամը 21ին, Փաթրոնաժի ծանօթ սրահին մէջ:

Կը ներկայացուի Շերվանզադէի՝
ՆԱՄՈՒՍԻՆ
մէկ արար (Աէյրանի վրէժը) եւ վար – ձուած սենեակը (կատակերգութիւն) :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սե– բունդի խումբը բեմադրութեամբ՝ Ա· Զա– րիպեանի, կը ներկայացնէ Գ· Իփէկեանի՝
« ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ »
(Դիւցազներգութիւն 3 արար, 3 պատկ·)
Սէն Շամոն, Ապրիլ 24ին :
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ձ· Վեր– ատի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին: Ազգային հայրենասիրութիւն եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն – պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշա – կերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին:

Կը ներկայացուին՝

Ա·— ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անզուգական տուամբ, երեք արար եւ հինգ պատկեր :

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Զաւեչտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար:
երգախառն զաւեշտ մէկ արար:

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.
Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Եղիպատցի կամք– տէն ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրա– ւիրէն Քրիստափոր, Ապրիլը Սերոբ – Մկր· Եօթնեղբայրեան, Ռոստոմ, Բաֆ – ֆի, Փոթորիկ եւ Վահան – Ասրէնի խում– բերը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Սոսկէ– թէ Սաւանթ: Բոլոր ընկերներու ներկա – յութիւնը պարտաւորիչ է :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ· ժո – ղովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքա – տեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Կ· Կ·ի ներկայա– յուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՇԱՒԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Արշակեան խում– բի ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օ – րակարգ: Անդամատուրերը միասին բե – րել :

ՊԱՆԵՒՕ ՔՈՇԱՆ·— Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւի – րէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրի – կուն ժամը 8·30ին, Ծանօթ հաւաքատե – ղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ սրահօն, Ս· պատարագ եւ հոգեհանդիստ ժամը 8 — 11·40:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

25, Ապրիլ ժամը 18ին ՍԱՔՐԷ ՔԷՕՐ *եկեղեցւոյ մէջ (Մոնմարթը) հայկական ձէսով ճայնաւոր պատարագ՝ հոգեհան – դստեան պաշտօնով, 1915ի համազգային սրհաւիրքին զոհերուն համար :—*
Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՖՈՒՐՎԻԼԻՐԻ ԲԼՐԱՆԻՍՏ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ ՀԱՑՄԱՃԷՍ ԶԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԲԱԶՄԱՀԱՋԱՐ ՀԱՑ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի մէջ, ապրիլեան նահատակներու եւ վերջին պատերազմի առեն, պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար, ապրիլ 25ին, կիրակի առաւօտ , ժամը 10ին, հայերէն ձայնաւոր պատա – րագ պիտի մատուցուի: Կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջակայից հայութիւնը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Սիւժրթէօղներ : Դիմել՝
ETS. ARCO
6, Rue de Mulhouse. Té l. Gut. 96-36
Գ· Ցարկ :

OCÉANIA

ՁԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ կը կազմակերպենք հաւաքական ճամ– բորդութիւններ Լիբանանի եւ Թուր – քիոյ համար ամառուան արձակուրդի ընթացքին : ԿԱՐԵՒՈՐ ՋԵՂՁԵՐՈՎ Մանրամասն տեղեկութիւններ ստա – նալու եւ արձանագրուելու համար դիմել՝ OCEANIA
4, Rue de Castellane
PARIS, Tél. : ANJ. 16-33 et 34
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Պ· ՀԱՑԱԳՈՐԾԵԱՆԻ եւ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ Օսէանիայի միջոցով
38, Rue de la République, Marseille
tél. Colbert : 53-13

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ճերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :
Ձեր գիներ
Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ԱՊՐԻԼ JEUDI 22 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7351 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2762

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

PAPIER CALQUÉ

•

Երկու պատգամ. ժողովներ գումարուեցան Զատկի արձակուրդին: Երկուքն ալ երիտասարդական :

Առաջինը մեր Նոր Սերունդն էր: Միւսը՝ կեդրոնական կազմակերպութիւն մը, որ կը կոչուի «Ժաֆ», յօրինուած՝ երեք Ֆրանսերէն բառերու սկզբնատառերէն :

Երկու ժողովներն ալ տեւեցին երեք – երեք օր եւ վերջացան խնջոյքներով :

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին համագումարը բաց էր ամէնուն առջեւ: Պատգամաւորներէն զատ՝ ներկայ էին բազմաթիւ երիտասարդներ, իբրեւ ունկնդիր :

Վիճաբանութիւնները, առեղծուածութիւնները տեղի կ'ունենային հայերէն : Պատգամաւորները զեկուցումներ բերած էին հայերէն: Լրացուցիչ տեղեկութիւն – ներ կը հաղորդէին հայերէն:

Երկուշաբթի օրուան երեկոյին ալ, որ տեղի կ'ունենար միւնըն չէնքին մէջ, ամբողջովին հայկական էր: Ճառերով, երգերով, արտասանութիւններով եւ պարերով :

Կազմուած էր հարազատ մթնոլորտ մը, որ հաւատարապէս կ'ոգեւորէր երիտասարդութիւնը :

Սակայն տեղեկութիւններ չունինք միւս կազմակերպութեան ժողովին եւ երեկոյթի մասին :

Զենք պիտեր թէ դանէ ազգասէր տղայոց մը բաժինը տրուած էր մայրենի լեզուին, զեկուցումներու եւ վիճաբանութեանց ընթացքին :

Զենք ալ ուզեր դիտնալ օրակարգը :

Հաւասարի անվիճելի վաւերագիր մը, իմանալու համար թէ ինչպէս կը թրծուին այս տղաքն ու աղջիկները, մտքով թէ սրտով :

Միութիւնը ունի Ֆրանսերէն պարբերական մը, «Նոթը Վուա»: (Մեր Ձայները):

Անշուշտ Ֆրանսայի երիտասարդութեան համար չէ որ կը հնչէ այս խորթ ձայները, այլ ուղղուած է «Ժէօնէս առմինէն»ի:

Ի՞նչ կ'ըսէ: Ի՞նչ կ'ուսուցանէ, Ֆրանսահայ երիտասարդութեան :

Ի՞նչ է իր «միսիա»ն·

— Թուենաւոր չիճուկներ ներարկել մեր եւնդն սերունդին մէջ: Ճեղքը բանալ : Ոխ եւ առելութիւն սերմանել, թուեթա – կարար կրկնելով ինչ որ տարեցները կը խօսին ու կը գրեն տարիներէ ի վեր :

Եւ որովհետեւ լեզուն Ֆրանսերէն է, միեւնոյն ատեն տեղացիներուն միտքն ալ պղտորել՝ «Դաշնակ»ներուն հանդէպ :

Առէք որ եւ է թիւ այս պարբերաթերթէն, եւ նոյն առելավառ ոգին պիտի զանէք յօդուածներուն էն լուրերուն մէջ :

Նոյն ծուռերուն ամբոխավարներն են որ մտածէ կը թափեն երիտասարդութեան բերնով :

Ահաւասիկ ապրիլի թիւը, որ կը ծախուէր ժամուն դուռը:

Իբրեւ համադրամարին նուիրուած խմբագրականին մէջ, որ իբրեւ թէ միութեան կը ձգտի, կը կարդանք հետեւեալ տողերը ·

— « Ինչպէս երիտասարդութեան թշնամիներ չկոչեցինք անոնք որ այսօր կ'ուզեն մեզ համոզել թէ հայ երիտասարդութեան շահը կը պահանջէ պայքարիլ մեր ժողովուրդին, մեր մայր հայրենիքին դէմ որ կը բարգաւանի եւ կը զարգանայ ինչպէս երբեք չէ եղած»:

... Մեր երիտասարդութեան թշնամիները կ'ուզեն մեզ պայքարի մղել այս ամէնուն դէմ, յագեցնելու համար իրենց անճնական գձուձ եւ անխոստովանելի շահերը »:

Դեռ ուրիշ խոպոռ կանչեր, նոյնքան գեհենի եւ զրկոհիչ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

•

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԺԸՆեԻՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլլըս Փարիզ եկաւ երէկ, ներկայ ըլլալու համար Ատլանտեան Խորհուրդի ժողովին: Ճեռոյ պիտի երթայ Ժընեւ, ուր նոր խորհրդաժողովը պիտի գումարուի Ապրիլ 26ին, երկուշաբթի:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ամերիկացի նախարարը նորէն պիտի խորհրդակցի Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն հետ, որպէս եզրակացութեան մը յանգելու համար Հնդկաչինի մասին: Ուշադրութիւնն մեկնելէ առաջ Պ. Տըլլըս տեսակցութիւններ ունեցած է խորհրդակցաններուն եւ օտար ներկայացուցիչներու հետ: Ճեռոյ ճաշած է նախագահին հետ, իբրեւ տեղանակից ունենալով ազգ. պաշտպանութեան նախարարը եւ միացեալ ազգակոյտին պետը: Ամէն տեղ ալ խօսակցութեան գլխաւոր նիւթերն էին Հնդկաչինի խնդիրը եւ ժընեւի խորհրդաժողովը: Ամերիկացի դիւանագէտները մշուշապատ դանելով հրիզոնը, կ'ուզեն վաճել բոլոր փարոսներըը, ելք մը դանելու համար, ինչպէս դիտել կուտայ թղթակից մը :

Ուշադրութիւնն մեկնած առեն, Պ. Տըլլըս վստահութիւն յայտնեց թէ Ֆրանսա պատրաստ է չարունակելու Հնդկաչինի պատերազմը, եթէ ըմբոստներուն հրա – մանատարը՝ Հօ Շի Մին չհաւանի պատուաւոր եւ դոհացուցիչ հաշտութիւն մը կնքել: Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ Մ. Նահանգները արամադիր չեն զօրք ղրկելու Հնդկաչինի:

Նոյն օրը ղրկայ կը չրջէր թէ Ֆրանսա զաղտնի բանակցութիւնները կը կատարէ Սայկոնի մէջ, Հօ Շի Մինի ներկայացուցիչներուն հետ: Արտաքին նախարարութեան բաները անմիջապէս հերքեց այս լուրը: Այն հետապրական զործակալութիւնը որ հաղորդած էր այս տեղեկութիւնը, ալրիւրն ալ յիշած էր· բայց եւ այնպէս չհաստատուեցաւ :

Միւս կողմէ, խօսակցութիւնները կը չարունակուին Հնդկաչինի ազգայնական կառավարութեան հետ: Երէկ Ֆրանսայի հետապրական զործակալութիւնը կը հաղորդէր թէ բանակցութիւնները յաջող ճամբու մէջ են եւ թէ երկու դաշնագիր – ներ պիտի առորագրուին այսօր – վաղը: Դաշնագիրներէն մին անկախութիւն կը չնորհէ Հնդկաչինի, միւսը՝ կը ճշդէ եր – կու երկիրներուն յարաբերութիւնները :

× *Ուշինկթընէն կը հետապրեն թէ Պ. Տըլլըս Գչ· օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ 19 դինակից պետութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, օրուան հրատապ հարցերու մասին եւ խնդրոց բացատրա – կապէս զաղտնի պահել խօսակցութեանց մասին: Ներկայացուցիչները յանձն առին զաղտնի պահել ամէն բան: Իրազեկները կը հաւատան թէ խօսակցութեան առեն Պ. Տըլլըս բացորոշապէս, զրեթէ կոպիտ անկեղծութեամբ պարզած է ամերիկեան քաղաքականութիւնը Քորէայի եւ Հնդկաչինի մասին: Նոյն ալրիւրին համաձայն, Տըլլըս քանի մը ծրագիրներ մշակած է եւ պիտի ներկայացնէ Ժընեւի ժողովին : Բոլոր ծրագիրներն ալ կը ձգտին մէկ նր – պատակի :— Թոյլ չտալ որ Հնդկաչին կարմիններուն ձեռքն իյնայ :*

ԿՌԻԻՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կը չարունակուին յարաճուն սաստկութեամբ: Առջի օր հետապրները կը ծանուցանէին թէ Տիէն Պիէնի միջնաբերդը երկուքի բաժնուած է եւ թէ պահակազօրք դերա – դոյն ճիգեր կը փորձէ, պաշտպանութեան

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՓԵՏՈՒՐ ԱՌ ՓԵՏՈՒՐ

Դեռ նոր լրացաւ ամենազօր Սթալինի մահուան առաջին տարեդարձը :

Բայց, ո՛րքան փետուրներ թափեցան իր փառապսակէն, միեւնոյն ատեն ան չքա – ցնելով իր անունին կապուած գործեր :

Կուսակցական պատմութիւնն անգամ, որ իր ուզածին պէս շարադրուած էր, վերաքննութեան ենթարկուեցաւ :

«Սթալինեան» բառ մը կցուած էր 1936ի Սահմանադրութեան: Ածականը ջնջուե – ցաւ եւ այժմ կ'ըսեն պարզապէս խորհըր – դային սահմանադրութիւն :

Իր փառքին բաժնեկիցներն ալ դարձան «հողմացրիւ», սկսելով արիւնկզակ Բե – րիայեն:

Կը թուի թէ փետրաթափումը պիտի շա – րունակուի, հետզհետէ հեռաւոր յիշատա – կի մը վերածելով « Հանճարեղ »ը , որ «սուրբ» ալ կը կոչուէր երբեմն ···

Ահաւասիկ վերջին նորութիւնը ·—

Մոսկուայի «Կոմսոմոլսկայա Փրաւ – տա»ն, որ համայնավար երիտասարդու – թեան պաշտօնաթերթն է, կը գրէ թէ փոխուած է երդումի բանաձեւը :

Այսպէս, առաջ երիտասարդութիւնը կ'երդնուր «վեռապէս պաշտպանել Լենինի– Սթալինեան գաղափարները՝ համայնա – վարութեան յաղթանակին համար »:

Նոր բանաձեւն է,— «Լլլալ հաւատարիմ Լենինի ուսմունքին եւ վեռապէս պաշտ – պանել մեր կուսակցութիւնը, համայնա – վարութեան յաղթանակին համար »:

Ուրեմն, Մոսկուայի նոր իշխանաւոր – ները չեն հանդուրժեր որ Սթալինը դըր – ուի միեւնոյն գծին վրայ, Լենինի հետ, իբրեւ տեսաբան եւ հիմնադիր բոլշեւիկ – եան կուսակցութեան :

«Գեներալիսիմուս»ը ուզածը գրել կու տար իր իշխանապետութեան օրով, եւ բազմալեզու երգիչներ ածականն կը փընի– ռէին բառարաններու մէջ, իր փառքը հիւ – սելու համար :

Լեռնակատակ զանգուած մը կը կազմեն այդ գովերգութիւնները, որոնց մէջ հայ – կականն ալ պատկառելի տեղ մը կը գրա – ւէ, իր «արեւ – Սթալին»ներով եւ ուրիշ գիւտերով :

Զար լեզուներ կ'ըսեն թէ հիմա որ նո – րեկները սկսեր են փետել փառապսակին փետուրները, յառաջիկայ տարի խարոյկ մը պիտի կազմեն այդ հատորներով, լե – ցինի դամբարանը լուսաւորելու համար··

Վ.Մ.Հ.

ԳԵՐ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

*

Ապրիլ 20ին տեղի ունեցաւ նորընտիր Գերագոյն Խորհուրդին (Սովետ) բացումը Կրեմլի մեծ պալատին մէջ, նախագահու – թեամբ երիցագոյն անդամի մը՝ Ալեք – սանդր Կիզուրինի, որ յայտարարեց թէ Մ. Միութիւնը խաղաղութիւն կ'ուզէ եւ աւելի սերտ յարաբերութիւններ բոլոր ժողովուրդներուն հետ :

Ներկաներուն մէջ կը դանուէին վարչա – պետը՝ Մալենկով, որ ընդունուեցաւ 1300 պատգամաւորներու ծափերով, արտաքին նախարարը՝ Մոլոթով, Միկոյան, միւս նախարարները, Կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը՝ Խրուշչեւ, օտար դեսպան – ներ եւն.: Կիզուրինի ճառը կրկնուեցաւ Ազգութեանց ժողովին մէջ: Ռուս լուսա – նկարիչներ, թղթակիցներ եւ չարժանկա – րիչներ չարունակ պատկերներ կը քա – շէին :

Երկուժողովները—Միութեան խորհուրդ եւ ազգութեանց խորհուրդ — առանձին նիստեր գումարեցին, ընտրելու համար իրենց դիւանները եւ դանազան յանձնա – խումբեր: Երէկ ալ միացեալ նիստ մը գումարեցին, քննելու համար Մ. Միու – թեան երկաթգոյցը, որ անշուշտ պիտի վաւերացուի «միաձայնութեամբ»:

Համար: Կարելի եղաւ օդնական զօրք ղր – կել անկարգելներով, զիշերանց կամ առ – աուն արշալոյսին: Յայտնի չէ թէ քա – րոսանները երբ պիտի կատարեն իրենց նոր ղրոհը, խորտակելու համար միջնարեր – ղը: Անոնք կ'ուզեն վճռական յաղթանակ մը չահիլ, ժընեւի ժողովին վրայ ազդելու համար: Տիէն Պիէնի պահակազօրքը ջու – րէն զատ ամէն բան կը առանայ օդանաւե – րու միջոցաւ, նոյնիսկ վառելիք փայտը եւ առաղձը, որոնք անհրաժեշտ են խրամանե – րու եւ թաքստոցներու չինութեան հա – մար: Ուռելիքն ալ միայն օդանային ճամ – բայ կը ճարուի :

Պերլինէն առեւանգուած հակաբոլշե – ւիկը, Ալեքսանդր Տրախնովիչ, իբրեւ թէ իր ազատ կամքով հետացեր է, «նկատի առնելով որ ռուս տարագիրները զործիք դարձած են Արեւմուտքի մէջ, լրտեսու – թիւն կատարելու համար»: Իր անունով հրատարակուած յայտարարութիւնը դեռ ուրիշ բաներ ալ կը պատմէ, ինչպէս կը դրեն Պերլինի բոլշեւիկ թերթերը :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Եգիպտոսի նոր վարչապետը, Գեղ· Նա – սըր յայտարարեց թէ իր երկիրը եւ միւս արաբական պետութիւնները « կը պատ – բաստուին ուժգնօրէն պատասխանելու Իսրայէլեան որեւէ յարձակման: Աչխար – հի մէջ ոչ մէկ ուժ կրնայ ստիպել մեզ որ հաշտութիւն կնքենք Իսրայէլի հետ » :

Թղթակից մը հարցուց թէ Եգիպտոս չէ – ղոքութիւն պիտի պահէ Արեւելքի եւ Ա. – բեւմուտքի ընդհարման առթիւ: Վարչա – պետը պատասխանեց — «Անխմատ է չէ – ղոքութիւնը պատերազմի առեն : Սակայն կրնամ ըսել թէ մենք պիտի մերժենք դր – ծակիցի ոեւէ պետութեան հետ որ կը դրաւէ մեր երկիրը »:

Ցետոյ խօսելով Թուրքիոյ եւ Փաքիս – տանի մէջն կնքուած դաշինքին վրայ, պեղ· Նասըր ըսաւ թէ այդ դաշինքը արդիւնա – ւոր չի կրնար ըլլալ, ցորչափ արաբական պետութիւնները կը մերժեն մասնակցիլ : « Արաբական երկիրները պիտի չընդունին մասնակցիլ դաշինքին, ցորչափ Արեւ – մուտքը չի ճանչնար իրենց և առջին առ – թիւ եգիպտոսի դերիշխանութիւնը » :

× *Եգիպտոսի պետական խորհուրդին նախագահ ընտրուեցաւ փոխ – նախագա – հը, էլ Սայետ : Նախորդ նախագահը առանմամեայ իրաւազրկութեան դատա – պարտուած էր ուրիշ 38 երեւելիներու հետ :*

× *Ուշինկթընի եգիպտական դեսպա – նը, Ահմէտ Հիւսէյին յայտարարեց թէ ա – րաբական երկիրները կրնան կարգադրել իրենց վէճը Իսրայէլի հետ, եթէ այս վեր – ջինը բանակցութեանց հիմք ընդունի Ազ – գ. ժողովին 1948ի որոշումը, որ կը չօշա – փէ սահմանային խնդիրները, արաբ տա – րագիրներուն ըլլալիք հատուցումները, երուսաղէմի միջազգայնացման հարցը եւայլն :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ վարչապետը , Կէորկէ Տէժ, հրաժարեցաւ Կեդր· Կոմիտէի քար – տուղարութեան պաշտօնէն զոր այսու – հետեւ պիտի վարեն չորս անդամներ, հա – մաձայն հատաքական զեկավարութեան սկզբունքին: Ա. քարտուղար նշանակուե – ցաւ Կէորկէ Ափոռոլ, որ հրաժարած էր փոխ վարչապետութենէ: Միւս քարտու – ղարներէն մէկը Մոսկուայի դեսպանն է : Ուրիշ փոփոխութիւններ ալ կատարուե – ցան թէ կուսակցութեան եւ թէ կառավա – րութեան մէջ :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

•

(Գ. եւ վերջին մաս)

Իր ճառի այս մասը Ա. Միկոյեան ա – ւարտեր է, յիշելով յայտնի բոլշեւիկ Ա. Մեասնիկեանը: Դառապարտած է հայ կոմունիստները նաեւ անոր համար, որ «Մոռացութեան տուեր են» Մեասնիկեանի յիշատակը :

— « Տարօրինակ է թւում այն փաստը, ըսեր է Ա. Միկոյեան, որ այստեղ (*այ – սինքն Հայաստանի մէջ*) մոռացութեան է տրուում մեր պարտիայի այնպիսի ականա – ւոր գործիչը, ինչպիսին է Մեասնիկեանը՝ Ալէքսանտր Ֆէոտորովիչ Մեասնիկովը, որը եղել է հոկտեմբերեան ռեւոլուցիայի ակտիւ մասնակից, Մոսկուայի պաբտիա – կան կազմակերպութեան դեկավարներից Բէլոռուսիայում կոմունիստական պար – տիայի եւ Սովետական իշխանութեան կազմակերպիչներից մէկը: Այնուհետեւ Մեասնիկեանը ընկ. ընկ. Օրջոնիկիձէի եւ Կիրովի հետ ձեռ – ձեռքի տուած աշխա – տել է Անդրկովկասեան ֆետերացիայի ստեղծման գործում եւ եղել է Հայաստա – նի ժողովրդական կոմիսարների Սովետի (*կառավարութեան*) առաջին նախագահը: Ալէքսանդր Մեասնիկեանի լուսաւոր յի – շատակը Հայաստանի աշխատաւորները յատկապէս պէտք է սրբութեամբ պահեն իրենց սրտերում: (Ծափեր)» :

Իրաւունք ունի Ա. Միկոյեան: Ա. Մեասնիկեանը երբ Անդրկովկասի կու – սակցական կազմակերպութիւնը կը վա – րէր, իբրեւ երկրային կոմիտէի առաջին քարտուղար, Բեռլիան չարքային չէկիստ մըն էր միայն: Բայց Հայաստանի մէջ Բե – րիայի անունով կը կոչուեն քանի մը տասնեակէն աւելի կոլխոզներ ու հիմ – նարկներ, անոր անունը կը կրէր ամբողջ շրջան մը, որու կեդրոնը, որ աւան մըն է, նոյնպէս Բերիա կը կոչուէր, իսկ Մեասնիկեանի անունը տրուած է միայն եւ միմիայն Երեւանի հանրային ընթեր – ցարանին: Մեասնիկեանի գործակիցներէն Օրջոնիկիձէի անունով մեծ պողոտայ մը կայ Երեւան, իսկ Կիրովի անունը կը կրէ մեր մայրաքաղաքի թատրոններէն (ռա – յոն) մէկը: Այս երկուքին մահուան տա – րեդարձները կը տօնեն ամէնայն կանոնա – ւորութեամբ Հայաստանի մէջ եւ կենտ – կոմի պաշտօնաթերթերը ամէն տարի յօդ – ուածներ կը նուիրեն այս «բոցաշունչ» հեռատեսներու եւ «աննկուն» յեղափոխա – կաններուն, բայց Մեասնիկեանի եղերա – կան մահուան օրը որեւէ ձեւով չի նշուիր հայ բոլշեւիկներու կողմէ :

Ա. Միկոյեան «տարօրինակ» կը գտնէ ասիկա: Համաձայն ենք: Բայց մեր կար – ծին տարօրինակ կը գտնենք այն, որ Ա. Միկոյեան չի բացատրեր այս արտառոց երեւոյթին պատճառները: Ինչո՞ւ Հայաս – տանի մէջ չեն յարդեր Մեասնիկեանի յի – շատակը, պատշաճ ձեւով: Հայ բոլշեւիկ – ներո՞ւ վրայ կ'իյնայ տասը պատասխա – նատուութիւնը :

*Կարծեմ Ա. Միկոյեան ուշ մեկէ աւելի լաւ գիտէ, որ Արութինովի եւ իր գործա – կիցներու իրաւասութենէն վեր է «դիւրա – տորումը» այսպիսի հարցերու հանդէպ : Արութինովի 16 տարուան քաղաքականու – թեան-հեղինակը ոչ թէ ինքը՝ Արութինո – վը՛ն էր, այլ ան, որ գայն Հայաստանի առաջին իշխանաւոր կարգեր եւ 16 տարի այդ իշխանական աթոռին վրայ պահեր է: Վրացի Բերիան եւ ոչ թէ հայ բոլշեւիկ – ները մաքրելիք հաշիւներ ունէին Մեաս – նիկեանի հետ, որովհետեւ, ան Լենինի օգնութեամբ դլուխ հանեց Անդրկովկասի ֆեդերացիան, որուն դէմ էին վրացի կո – մունիստները եւ նոյն ինքն Ստալինը : Բերիան եւ վրացի կոմունիստները կ'ա – ւելին Մեասնիկեանը, որովհետեւ ան դը – րաւեց Անդրկովկասի երկրային կոմիտէի առաջին քարտուղարութիւնը , պաշտօն մը, որ անկէ վերջ միշտ վրացիի մը ձեռ – քը մնաց (*վերջին քարտուղարը եղաւ Բե – րիան*) : Ահա թէ ինչու Ստալինի եւ Բե – րիայի ողջութեան Հայաստանի մէջ «մո – ռացութեան է տրուեր» Ալ. Մեասնիկեանի « լուսաւոր յիշատակը » :*

Եւ արդեօք վերոյիշեալ բացատրութիւ – նը չի յարմարիր լուծելու համար նոյն – քան « տարօրինակ » առեղծուածը թէ ինչու Ա. Միկոյեան իր վերոյիշեալ ճա – ոը, այնքան զեղեցիկ բովանդակու – թեամբ , արտասաներ է 1954 թուակա – նին: Ա. Միկոյեան միեւնոյն առիթով (Գեր. Սով. ընտրութիւնները) Երեւան ե – կաւ եւ ճառ արտասանեց նաեւ 1950 փե – տրուարին: Այդատեն հանուած էր ար – դէն Ռափայէլ Պատկանեանի արձանը իր տեղէն, կը հալածուէին հայ դիտնական – ները եւ արդէքի տակ էր դրուած նախա – սովետական շրջանի մշակութային դոր – ծիչներէն շատերու ձգած ժառանգութիւ – նը, մեռած էր (մեղցուա՞ծ էր) Զարենցը եւ արդիլուած էին անոր երկերը, ինչպէս եւ «մոռացութեան էր տրուած» Մեաս – նիկեանի «լուսաւոր յիշատակը» :Այս ամէ – նուն, հարկաւ, Միկոյեան տեղեակ էր դեռ Մոսկուա եղած ատեն, իսկ եթէ տեղ – եակ չէր պիտի տեղեկանար Երեւանի մէջ, ճիշդ այդպէս, ինչպէս տեղեկացած է այս անդամ :

Արդ, ինչո՞ւ 1950ին ան բան մը չարտա – սանեց հայ բոլշեւիկներու «Նիհիլիզմՙի մասին, իսկ այսօր հնարաւոր եւ հարկ կը համարէ երկարօրէն կանդ առնել ատոր վրայ ու դատապարտել զայն: Ո՞րն է այն արդիլքը, որ դոյութիւն ունէր 1950ին եւ որ ջնջուած է այսօր: Ահաւասիկ պատաս – խանը, որ կարծեմ առարկութիւն չի կը – նար վերցնել ուշ մեկուս կողմէ .

— Այսօր չկան Ստալինն ու Բերիան եւ մանաւանդ այս վերջինը :

Գաղտնիք չէ, որ Ստալինը Բերիային էր յանձնած Անդրկովկասը իբրեւ աւտա մը, ոչ միայն Վրաստանը, այլ նաեւ Ադր – բէյճանն ու Հայաստանը: Զարկվիանի, Բաղիրով եւ Արութինով Բերիայի կար – գած աւտոտապետներն էին, որոնք կը կա – ռավարէին իրենց վիճակները անոր հրա – հանդներով : Հայապէտ Ա. Միկոյեանը ի – րաւունք չունէր խառնուելու ոչ իսկ Հա – յաստանի գործերուն: Այդ մասնաւոր ի – րաւունքը ստացած է միայն այժմ ,երբ այլ եւս չկայ, իր իսկ խօսքերով «միջազգա – յին իմպերիալիզմի աւարտ գործակալ Բե – րիան, որ կեղտոտ պրիմմներով (ձեւե – րով, միջոցներով) ձգտում էր ապականել ՍՍՌՄ ժողովրդների բարեկամութիւնը», ինչպէս եւ չկայ իր ուժի ու հեղինակու – թեան աղբիւրը՝ Ստալինը :

Ա. ՅՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

ԿԵՆՍՈՒՆԱԿ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

•

ՊԷՅՐՈՒԹ, 14 Ապրիլ (Ճառագ.).— « Համազգային »ի «Գասպար Իփէկեան » Թատերասէրներու Միութիւնը, անցամ մըն ալ գրաւած էր Պէյրութի ազգային – մշակութային հրապարակը այս վերջին շաբաթներու ընթացքին :

Իր տարեկան թատերական ձեռնարկնե – րու ամիսն է Մարտը: Ամէն տարի, աշ – նանասկիզբէն մինչեւ ձմեռնամերջ,Միու – թիւնը կը լծուի գործի , իր թատերական բեմադրութեանց համար: Աշխատանքը , որ գլխաւորաբար փորձերու եւ տէքորնե – րու պատրաստութեան շուրջը կը դառ – նայ, կը տեւէ ամիսներ, յաճառ ու դրե – թէ ամենօրեայ ճիգերով: Եւ այդ ճիգե – րուն ծաւալն ու տարողութիւնը երեւան կուգան, երբ բեմադրութիւնները կը դառնան իրականութիւն: Այն առեն մի – այն կ'ըմբռնենք, թէ ինչ չունչ սպառած ու քրտինք թափած են թատերասէրները, ապահովելու համար իրենց յաջողութիւ – նը: Ստացուած արդիւնքն ալ բնականօրէն կ'արժանանայ հանրային ընդհանուր գը – նահատանքին :

Նախանցեալ տարի բեմադրած էին «Հին Աստուածները», ուր յաջորդական ներ – կայացումներով : Ութին ալ՝ թատերա – սրահը լեցուն բերնէ բերան :

Անցեալ տարի բեմադրելին դարձեալ մէկ թատերախաղ՝ « Պղտոռնի գոհը » , Մարսէլ Փանոլէն թարգմանուած : Ցա – ջորդական ներկայացումներու թիւը փակ – ուեցաւ այն առեն չորսով :

Իսկ այս տարի Միութիւնը պատրաս – տուած էր երկու թատերախաղերով՝ Պէյ – րութի համար եւ մէկ ուելիով (Ց. Պա – րոնեանի «Քաղաքավարութեան Վնասնե – րէն» պատկերներ) Դահլիրէի համար :Թա – տերախաղերէն առաջինն էր Լ. Շանթի «Ինկած բերդի իշխանուհին», որ ներկա – յացուեցաւ չորս յաջորդաբար հինգ անգամ : Եւ երկրորդը՝ Կոկոլի «Քննիչը», երկու ներկայացումներով: Ուրիշ տարիներու պէս, այս տարի ալ անվաճառ տոմսակ չէր մնացած այս երթը ներկայացումնե – րէն: Ու պէտք է յիշել, որ վճարովի մուտքով բոլոր ձեռնարկներու մէջ, այս – տեղ , թատերասէրներու Միութեան ներ – կայացումներուն տոմսերը կը ծախուին միայն պրասենեակէն: Ոչ յանձնախումբ , ոչ դռնէ դուռ դիմումներ եւ ոչ ալ խնդ – րանք ու աղաչանք, որպէսզի մարդիկ բա – րեհաճին տոմս գնել: Ամէն մէկը անձամբ պէտք է դիմէ եւ գնէ իր տոմսը: Այն ալ օր առաջ , եթէ չուզէր տոմսերուն սպա – ռած ըլլալը իմանալ եւ կամ , լաւագոյն պարագային, նստիլ եաեւէ կարգերուն վրայ: Մնաց որ իւրաքանչիւր թատեր – խաղի առաջին երկու ներկայացումներուն տոմսերը սպառած կ'ըլլան միշտ չարաթ – ներ առաջ: Իսկ միւսներուն ալ կը սպա – ռի՝ «կիւչ»ին առջեւ կազմուած պչելով:

Այս երեւոյթը միայն կը բաւէ հաստա – տելու ժողովրդականութիւնը, զոր «Հա – մազգային »ի Թատերասէրներու Միու – թիւնը կը վայելէ հասարակութեան լայն խաւերուն մօտ: Կը բաւէ նաեւ հաստատա – լու ներկայացումներուն որակը, գեղար – ուեստական վայելքի առնակէտով: Որա – կով անյաջող ձեռնարկ մը, այլապէս, ոչ հետաքրքրութիւն կը ստեղծէ, ոչ ալ կը մղէ ժողովուրդը, ինքնաբերաբար եւ խռնուելով լեցնելու թատերասրահը, բո – լոր ներկայացումներուն: Մարդիկ ժամա – նակ կը տրամադրեն եւ դրամ կը վճարեն լաւ բաներու համար միայն: Եւ «խաթեր համար» առաջարկուած տոմս մը կը գնեն քէթ – բերան ծախելով :

Թատերասէրներու Միութեան այս տար – ուան բեմադրութիւններն ալ ցոյց տուին, որ թատերախումբը արժանի է այս գնա – հատանքին: Արժանի է հասարակութեան բարոյական եւ նիւթական լայն քաջալե – րանքին :

« Ինկած բերդի իշխանուհին» մանա – ւանդ ծանօթ է իր դժուար բեմադրու – թեամբ, — տասը տեսարաններ, ամէն մէ – կը համապատասխան յարդարանքով , այն ալ Պէյրութիին նման աղքատիկ թատե – րարեմի մը վրայ, — դիւրութեամբ զը – լուխ հանուելիք գործ մը չէ :

Նոյնքան դժուար է նաեւ դերակատար – ներու խաղարկութիւնը: Ու հաւատարա – պէս դժուար անոնց դէպատներուն հայ – թայթուիլը:

Միութիւնը յաջողած էր լաւագոյնս հարթել բոլոր այդ դժուարութիւնները : Ներկայանալի էր բեմը, իր յաջորդական տեսարաններով: Լաւ էին տարազները: Եւ, ինչ որ ամենակարեւորն է, ակնկալ – ուածէն ալ աւելի յաջող էին դերակա – տարները իրենց խաղարկութեամբ: Ող – ջամիտ աշխատանքը պէտք եղածին պէս յղկած էր գոնէ: Խաղը քնաւ չկաղաց : Բոլորը սորված էին իրենց դերերը «ջու – րի պէս»: Ճուչտարարէն օգնութիւն սպա – սող մը չկար: Տպաւորութիւնը այն էր, որ կարծէք յուշարար ալ չկար: Բոլորն ալ տէրն էին իրենց դերերուն: , Բայց, բոլո – ր ներկայացումներուն ամենէն աչքառու կողմը Մեծ Սրահի ներքին ձեւաւորումն էր: Ասիկա ամբողջովին գործ էր Ռուբէն Սեւակի : Ան ստեղծած էր ներքին տեսարաններ, որոնք ոչ միայն գեղեցիկ էին, այլ եւ ներդաշնակ : Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան ձեւաւորուած էր: Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան լուսաւորուած էր: Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան կահաւորուած էր: Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան զարդարուած էր: Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան հագուած էին դէմքերը: Ամէն տեսարան իր ոճին համապատասխան ներկայացուած էր

ԳԱՎԱՌ ՆԱՀԱՊԵՏ

★

ՆՈՒՅՆ ՁԱԳԱՑՈՂՈՎ

Ի՞նչ պատահեցավ, որ այդ մարդը մեզ ընդհանրապես ուշադրության չարժանացուց, ինչպես եթե մենք գոյություն չունենայինք։ Ինչո՞ւ նա մեզ չհարցրեց, թե ինչպես ենք մենք ապրում, ինչպես ենք մենք կատարում մեր պարտականությունները, ինչպես ենք մենք կատարում մեր պարտականությունները, ինչպես ենք մենք կատարում մեր պարտականությունները։ Ինչո՞ւ նա մեզ չհարցրեց, թե ինչպես ենք մենք ապրում

Պելժիոյ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Աշիլ Վան Աքերի, որ 56 տարեկան է եւ ընկերվարական: Կ'ըսուի թէ իր գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ միջադրամի խնայողութիւններ կատարել, զինուորութեան շրջանը 21 ամիսէն դէպ 18ի, հանրօգուտ շինութիւններ կարգադրել, աշխատանք ճարելու համար եւն:

Թուրքիոյ երեսփ. ընտրութեանց առթիւ, դեմոկրատ կուսակցութիւնը իրրեւ հայ թեկնածու նշանակած է Տօքթ. Զաքար Դարվեզը, (տնօրէն Ազգ. հիւանդանոցի), Հալէպ՝ եդ. պէզազը, Մալաթիա՝ երուանդ Էնկիզ: — Թուրքիայէն վտարուած է Արման Զիլէքեան անուն ռուսահպատակ Հայ մը, իրրեւ կասկածելի, ինչպէս կը գրեն պոլսոյ թերթերը:

Հնդկաձինէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ Տիէն Պիէնի բերդին մէջ: Պահակազօրքը ստիպուած է դիմադրել չորս քառ. քիլոմէթր տարածութեան մը վրայ: Անկարգներները դժուար կը գտնեն: Ցոյս չկայ վիրաւորները փոխադրելու կամ օգնութիւն հասցնելու:

Ամերիկայի կաթոլիկներուն համար եկեղեցի մը պիտի շինուի Փարիզի մէջ, ի յիշատակ պատերազմի մէջ սպանուած զինուորներու: Ծախքը՝ 600·000 տոլար:

Լիոնի 36րդ տօնավաճառը կը բացուի շաբաթ օր: Ինչպէս գրած ենք արդէն, այս տարի կը մասնակցի նաեւ Մ. Միութիւնը, այլազան արտադրութիւններով:

Զրաձին ռումբի չաղաթճակումէն վը նասուած 23 ճախընդի ձնկորները անդամ ժելի կը համարուին: Մէկն ալ մահամերձ է արդէն:

Թատերական ներկայացում
Ռոմանի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Բ. Ը. Մ. Մասնաճիւղին: Մասնակցութեամբ Ս. Քէչիէ - Նէկեանի խումբին լաւագոյն ուժերուն: Այս Շաբաթ ժամը 21ին, Փաթրոնաժի ծանօթ սրահին մէջ:

Կը ներկայացուի Շիրվանզադէի

ՆԱՄՈՒՍԻՆ

մէկ արար (Սէյրանի վրէժը) եւ վար - ձուած տեսարան (կատակերգութիւն):

Թատերական ներկայացում

Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը բեմադրութեամբ Ե. Ղազիկեանի, կը ներկայացնէ Գ. Իփէկեանի՝

« ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ »

(Դիւցազներգութիւն 3 արար, 3 պատկ.)

Սէն Շամոն, Ապրիլ 24ին:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ
2, Rue Bernard du Bois.

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ տրամադրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորներ, գին հազար ֆրանք, Թղթատարի ծախսով 1100 ֆր.:

Սակաւաթիւ հատորներ ստացանք լաթախտմ, գին 1200 ֆրանք, Թղթատարի ծախքով 1300:

×

Մարսէյլի համար դիմել՝ — Պ. Ե. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 rue de la République:

ՍՏԱՑԱՆՔ

Salah le Derviche de la Mosquée Verte,drame en cinq actes en Proche Orient. Par Léon G. Meloyan. Ed. Pierre de Ronsard. Paris.

Arménouche, drame en cinq actes. Troisième édition. Ed. Le Soleil.

Ա. Զօպանեանի հետեւեալ գիրքերը՝ — ՀՐԱՇԸՔ, թատերդութիւն հինգ արար, Պէյրութ, 1952:

ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԵՐԱԶ, արձակ բանաստեղծութիւններ, հէքեաթներ, քառածին էջեր, Փարիզ, 1954:

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ (երկերու ժողովածու), Փարիզ:

ԲԱՄԲԱՍԱՆՔ, թատերախաղ, հինգ արար, Փարիզ:

ԴԷՄՔԵՐ, Փարիզ, 1929:

Դիմել Մ. Պարսամեան գրատուն:

ԸՆԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթասէր - րաց ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, 25 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Տէսին, Պ. Նազարէթ Ոսկեհանի սրճարանին մէջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·թաղամասի Հաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)

Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը ևիշդ 21ին

Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆիի, ՊԱՏՈՒԻԼԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, զինուորական նուագախումբ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

Սէնթ Անթուանի մէջ (Մարսէյլ)

25 Ապրիլ Կիրակի

Առաւօտուն պատարագ եւ հոգեհան - դիստ: Ս. Թադէոս Եկեղեցւոյ մէջ: Կէս օրէն վերջ Սգահանդէս Պար Վիատուքի մէջ:

ՎԻՆԻի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ. կամ. եւ Մարտ. Միութեան, կը մասնակցին Հ·Ց·Դ. Նոր Սերունդը, Ֆ. Կ. Խաչը, Վասպուրականի Հայը. Միութիւնը:

Այս կիրակի, կէսօրէն վերջ, ժամը չորսին, Համօ Օհանջանեան ակումբին մէջ: Պիտի բանախօսէ Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ (Լիոնէն):

Գեղարուեստական բաժին, պիտի մասնակցի Հայի. երգչախումբ: Պիտի մեներգեն Տիկին Թադէոսեան: Արտասանութիւն եւ մեներգներ օրուան պատշաճ:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան, մասնակցութեամբ Ազեսարանական ակումբին, Հայ. Սթանոզլի Հայր. Միութեան, 25 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ Հոգեհանդիսական պաշտօն պիտի կատարուի Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին եւ կէսօրէ վերջ Օթել տը Ֆրանսի սրահին մէջ: Սգահանդէսին պիտի նախագահէ Պ. Մ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ: Կը խօսի ՎԱՐԴԱՆ քահանայ:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 23ին, Ուրբաթ ժամը 20·30ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ. Միութեան եւ Հովանաւորութեամբ երեք հոգեւոր պետերու:

Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

« ՅԱՌԱՋ »Ի
ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Միսաք Միրզէէ (Լիոն) հազար ֆրանք, իր խմբագրատուն այցելութեան առթիւ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ. — «Ցուսաբեր»ի վար - չութեան. — Ձեզ ուղղուած ապրիլ 4, 5, 6 եւ 7 թիւերը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը 23 ապրիլ, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ. Գրիգոր Զիզմէ - ճեան, նիւթը՝ Սուգին ծագման պատճառները, ինչո՞ւ կը սգան մարդիկ: Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Այրի Տիկին Մանիկ Ուրքաթեան, Տէր եւ Տիկին Կրօնիկ Ճա - կոբեան եւ զաւակը, Պ. Ճակոբ Ուրքաթ - եան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանդիսա պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պողոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց ա - մուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աներհօր, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՈՒՐՔԱՔԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ, նաեւ կը հրաւիրուին զպզականները եւ իր յիշատակը յարգողները:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փէյէլի մէջ:

8 Rue Daru,Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիփփաոէֆ, Պռահմ, Տվօռաֆ, Չերեփինինէ, Ռախմանինօֆֆ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ. Մելիքեանէ, Արամ Խաչատուրեանէ, Տ. Ղազարեանէ, Գ. Ալէմշահէ, Օ. Տուրեանէ եւ վ. Սարգսեանէ:

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂՒՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ:

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 rue Richer) եւ Խալուեան (43 rue Richer) դրասուններէն նաեւ Սալ Փլէյէլ:

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի եւ - րիտասարդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրփոիզ Փարքին տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ. Տան մէջ: Կը հրաւիրուի երիտասարդու - թիւնը անխտիր: Վարչութիւն

Տիկին Ընծայ Ֆրէնկեան եւ աղջիկը, Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Ֆրէնկեան եւ աղջիկը, Պ. Պօղոս Ֆրէնկեան, Պ. Վահան Ֆրէնկեան, Տէր եւ Տիկին Ճ. Նաճարեան, Պ. Թադեոս Գառնիկեան, Այրի Տիկին Սիրվարդ Օհանեան եւ ընտանիք, Պ. Արթին Ֆրէնկեան, Պ. Աչոտ Ֆրէնկեան եւ ընտանիք, Այրի Տիկին Վարդուհի Ֆրէնկեան եւ ընտանիք (Կ. Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Պ. Շամիկեան, Տէր եւ Տիկին Ա. Գառնիկեան, ինչպէս նաեւ Ֆրէնկեան, Մխաքեան, Պետրոսեան, Եալըզճեան, Նասիպեան, Ֆէրհատեան, Տէրունեան, Սամպօլեան, Գրդոյեան, Պօչնաքեան, Էլակէօզեան եւ Տէր-Մէնեճեան ընտանիքները, խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, հարսին եւ սիրելի ազգականին

ԿՐԻՍՏԻՆԻ ՖՐԷՆԿԵԱՆԻ

դառնագէտ մահը՝ յետ երկարատեւ եւ տաժանելի հիւանդութեան:

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jacob կուժօն, Ուրբաթ, 23 ապրիլ, ժամը 2·30ին, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Լաֆուէթի գերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ:

ԾԱՆ. — Ցաւակցութեան համար, դրել հետեւեալ հասցէին՝ Պ. Եդուարդ Ֆրէնկեան, 71 Avenue Victor Hugo, Paris (16):

Այրի Տիկին Ագաւնի Զաքրեան (իսկ լէ Մուլինօ), Այրի Տիկին Պայծառ Պաղտասարեան եւ զաւակները՝ Մաեփան, Տիգրան, Ալիս (Պաղտասար), խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն եւ քեռայրին՝

Պ. ԳՐԻԳՈՐ ԶԱՔՐԵԱՆի

(Մարմարաքըճցի)

որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 14ին, Իսիի հիւանդանոցին մէջ, յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Ապրիլ 17ին եւ մարմինը ամփոփուեցաւ Իսիի գերեզմանատան մէջ:

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄՍՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ճ. Վերտիի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին: Ազգային հայրենասիրական եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ: Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն - պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշակերտներու կողմէ ներկայացուած Թատերական հանդէսին:

Կը ներկայացուին՝

Ա. — ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տուամբ, երեք արար եւ հինգ պատկեր:

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Զաւեշտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար: երգախառն զաւեշտ մէկ արար:

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ. — Հ·Ց·Դ· եկեղեցւոյ կոմիտէն ամիսպզաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Սոսկեթ Սաւանթ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Հ·Ց·Դ·Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ամիսպզաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Կ·Կ·ի ներկայացուցիչը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԻՎՎԻԼ. — Հ·Ց·Դ· «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 8·30ին ընկ· Մանուկի բնակարանը: Օրակարգ. — Նախորդ ժողովի շարունակութիւն:

ՇԱՒԻԼ. — Հ·Ց·Դ· Արզուեթեան խումբի ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Անդամատեարները միասին բերել:

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ. — Հ·Ց·Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրենց ժամը 8·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հ·Ո·Մ·Ի վարչութիւնը ամիսպզաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս երկուշաբթի ժամը 8·30ին Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ապրիլեան եղեռնի, նահատակներու անթառամ յիշատակին:

Հայրապետական կարգադրութեամբ ամէն տարի Զատիկի յաջորդող Նոր Կիրակին նուիրուած է մեր բերաւոր նահատակներու յիշատակին:

Այս առթիւ այս կիրակի 25 Ապրիլ, Փարիզի եւ շրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանդիստ, պանծացնելով անոնց զոհաբերութեամբ քրիստոնէական հաւատքի եւ հայրենիքի համար:

Փարիզի Մայր եկեղեցին մէջ, քառաձայն պատարագ, պիտի պատարագէ Ա. Նուիրապետ Արեղայ, եւ պիտի քարոզէ Կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վ. Մաճուկեան:

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջանի հայ - մայն հայութիւնը՝ փութալ եկեղեցիները եւ մեծարանքի տուրքը ընծայաբերել անոնց խնկելի յիշատակին: (Դիւան)

ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԱՅՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ սրահն, Ս· պատարագ եւ հոգեհանդիստ ժամը 8 — 11·40:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

25, Ապրիլ ժամը 18ին ՍԱՌԲԷ ՔԷՕՐ եկեղեցւոյ մէջ (Մոնմարթրը) հայկական ծէսով ձայնաւոր պատարագ՝ հոգեհան - դստեան պաշտօնով, 1915ի համազգային արհաւիրքին զոհերուն համար:—

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՅՈՒՐՎԻՒՐԻ ԲԼՐԱՆԻՍՏ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ ՀԱՅԱՍՏԷՍ ՅԱՅՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԲԱԶՄԱՀԱՆԱՐ ՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի մէջ, ապրիլեան նահատակներու եւ վերջին պատերազմի առթին, պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար, ապրիլ 25ին, կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին, հայերէն ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի: Կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջակայքի հայութիւնը:

ԿՕՒՋՈՒԻՆ

Սիւռժըթէօզներ: Դիմել՝
ETS. ARCO
6, Rue de Mulhouse.Té 1.Gut. 96-36
Գ· Յարկ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Սենեակ մը խոհանոցով, այր եւ կնոջ մը համար: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
23
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
23 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7352 30e ANNEE ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2763

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԵՂՆԱԾ ՏԵՐԵՒՆԵՐ

Երեւութապէս երիտասարդական ձայն մը կը ներկայացնէ «Ժաֆ»ը, իր ֆրանսերէն թերթով :

Իրականին մէջ, աչնան տերեւներու խշրտուքն է որ կը լսուի : Ժամանակէն առաջ ծերացած սերունդի մը խոպոտ եւ օտարոտի կանչը :

Երէկ յիշեր էինք երկու ցնդաբանութիւններ, 1954 ապրիլի թիւէն : Ահաւասիկ ուրիշ զոհարներ ալ, որոնք միեւնոյն աւեն «աժան պրովոկատոր»ի հոգեբանութիւն մը կը մատնեն :

— « Եւ որո՞ւ հետ կ'ուզեն կապել մեզ այս թշնամիները :

«Անոնց հետ որ երէկ կը հրամայէին ջարդել մէկուկէս միլիոն ազգակիցներ, թուրք վարիչներուն հետ, արժանաւոր յաջորդները Թալէաթ եւ Ընվերութեան, թշնամիները Ֆրանսայի» :

Կը հասկնաք անշուշտ : «Դաշնակները » են ոչ այս քաղաքականութիւնը կը վարեն, ի վնաս հայ ժողովուրդին եւ... Ֆրանսայի :

« Ժաֆ »ին գլխուն թառած դիմակաւորները ուրիշ բաներ ալ սոսկեցուցեր են.

— « Անոնք (Դաշնակ թշնամիները) մեզ կը հրաւիրեն կապուիլ անոնց որ 75 տարուան մէջ երեք անգամ դժբախտութեան մատնեցին Ֆրանսան : Անոնց հետ որ պատճառ եղան հայկական ջարդերուն, 1915ին : Գերման վրէժխնդիր զօրականներուն հետ, արժանաւոր յաջորդները Հիթլերի եւ նացիականութեան, որոնց դէմ հայածին երիտասարդները պայքարեցան իրենց բոլոր ուժերով » :

Միայն այս հասուածը կ'ապացուցանէ թէ չատ հեռու չեն Շառանթոնէն :

Այս թզուկները յառաջապահ կամ յառաջդիմական կը կոչեն իրենք զիրենք : Իրականին մէջ պարզ հերթապահներ են, վառ պահելուհամար աեւելութեան կրակը :

Եւ վերջապէս, ծպտվարական բացատրութիւն մը.

— « Ո՛չ : Հայածին երիտասարդութիւնը թոյլ պիտի չտայ որ դաւանանք Դաշնակ շէֆերը զինքը զինուորագրեն մայր-հայրենիքին, Ֆրանսայի ժողովուրդին ամէնէական շահերուն դէմ» :

Այսպէս, ուրեմն, «Դաշնակները» կ'ուզե՞ն ըսել որ երիտասարդութիւնը կուռ ժողովուրդին դէմ, մայր – հայրենիքին դէմ, կապուի ջարդարար Թուրքիոյ եւ վրէժխնդիր Գերմանիոյ, ի վնաս Ֆրանսայի : Եւ այս բոլորը՝ «յաղեցնելու համար իրենց գճուճ եւ անխոտովանելի շահերը » :

Դուք չափեցէք թէ այս արտայայտութեանց մէջ ո՞րը աւելի ծանր կը կշռէ, անյատակ տգիտութի՞ւնը թէ անբարոյականութիւնը :

Գարշապատումը ուղղուած է ամբողջ Դաշնակցութեան դէմ : «Շէֆ»ը ձախակողմեան — ձախաւեր — բանաձեւ մըն է, երեւոյթները փրկելու համար :

Կարմիրները բոլոր երկիրներուն մէջ ալ նոյն բառերը կը գործածեն, «չէֆ» կամ «վարիչ», երբ պայքար կը մղեն մասնաւորապէս ընկերվարական կուսակցութեանց դէմ :

Կը տեսնէք որ սքանչելի՛ սերունդ հասցուցած են «քանց մեզ ազկնները», թուղթերով, մոլորեցնելով աննշան փոքրամասնութիւն մը :

Այս բոլորին մէջ ամէնէն զզուելին այն է որ, այս առթիւ ալ կը փորձեն մոլորեցնել տեզայինները, Ֆրանսայի բարեկամ ներկայացնելով իրենց փոքրաթիւ ազան – դը, իսկ Թշնամի՝ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, իր պատկառելի զանգուածով :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ իրենք դեռ կաթ կը ծծէին, երբ Դաշնակցութիւնը դաշնակիր կը սեորագրէր այս քաղաքին մէջ, իբրեւ ներկայացուցիչը անկախ պետութեան մը, դաշնակից Ֆրանսայի, հաւասարի հաւասար...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹԻԹՕ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

ՄԱՌԵՇԱԼԸ ԳՈՀ ԿԵՐԵՒԱԾ ԻՐ ԱՑՑԵԼՈՒԹԵՆԷՆ

Եուկոսլաւիոյ նախագահը, մառեչալ Թիթօ, որ անցեալ շաբթու Թուրքիա պատած էր, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է «Լը Մոնտ»ի թղթակցին .

— Ընդհանուր առումով կրնամ ըսել թէ մեր ճամբորդութիւնը դերազանցեց մեր ակնկալութիւնը : Շատ լաւ են Թուրքիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ յարաբերութիւնները եւ մեր ճամբորդութիւնը հաստատեց թէ լրացպէս ամուր հիմը ունին այդ յարաբերութիւնները : Մենք նոյն տեսակէտները ունինք չատ մը խնդիրներու եւ մասնաւորապէս հասարակաց խնդիրներու մասին : Մեր վրայ խոր տպաւորութիւն գործեց թէ վարիչներուն եւ թէ ժողովուրդին ընդունելութիւնը : Մեր խօսակցութիւնները ընդհանուր հանդամանք ունէին : Մեր տեսակէտները փոխանակեցինք միջազգային զանազան խնդիրներու մասին, որոնք չատ բարդ են : Խօսեցանք նաեւ մեր զործակցութեան մասին : Կարզադրուեցան կարգ մը առկախ հարցեր, ինչպէս թրքական առագուստները Եուկոսլաւիոյ մէջ, այնպէս որ այլեւս առկախ հարց չի մնար մեր երկու երկիրներուն միջեւ :

Գալով անտեսական փոխանակութեանց, հաստատեցինք թէ չատ ամուր են արդէն դրուած հիմերը եւ թէ կարելի է աւելի խորացնել մեր համաձայնութիւնը հաստատակաց պաշտպանութեան եւ երկը երկիրներու անկախութեան ապահովման համար : Կորզրդակցութեանց առեն այն եղրակացութեան յանդեցանք թէ պատճառ չկայ որ զործի չձեռնարկենք, համաձայնութիւնը զինակցութեան մը վերածելու համար : Խնդիրը բոլորովին հասունցած է : Կը մնայ ճշդել թէ ե՛րբ եւ ի՛նչ եղանակով երեք պետութիւնները պիտի որոշեն թէ անհրաժեշտ է դլուխ հանել այդ զործը : Եւ որովհետեւ խնդիրը կապ ունի երրորդ անդամակիցին հետ, աւելորդ է ըսել թէ պիտի չկատարուի առանց Եու – նատանի լրիւ մասնակցութեան : Զինակցութիւնը կրնայ կնքուիլ անմիջապէս , երբ Աթէնք այցելեմ եւ երեք պետութիւնները համաձայնին : Թրիէսթէի խնդիրը կապ չունի այս հարցին հետ :

Պատասխանելով կարզ մը հարցումներու, Թիթօ ըսած է թէ պատերազմի վրանդը հեռացած է : «Եւ սակայն, թէեւ կացութիւնը քիչ մը բարւոքած է, այդ չի նշանակեր թէ բոլոր անհրաժեշտ մի – ջոցները ձեռք պիտի չառնենք, եթէ կացութիւնը նորէն ծանրանայ Պալքաններուն մէջ » :

ՏԻԷՆ-ՊԻԷՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

ՓԱՐԻԶԻՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՂՐԿՈՒԵՑԱՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՎ

Տիէն Պիէնի պահակազօրքին կացութիւնը չափազանց ծանրացած ըլլալով, Օրլիի (Փարիզ) օդակայանէն զինուոր զրկուեցաւ ամերիկեան օդանաւերով : (Հեռաւորութիւնն է 8500 մղոն) : Գաղտնի կը պահուի թէ օդանաւերուն եւ թէ զինուորներուն թիւը : Իրարեկ աղրիւրէ կը հաղորդուի թէ օդնական ուժերուն մէկ կը դտնուի օդազօրքի Շրդ վաշտը : Մէկ ֆը – բանական վաշտը հազար զինուորէ կը բաղկանայ, ուրեմն կ'ենթադրուի թէ առնուազն տասը վիթխարի օդանաւեր արամադրուած են :

Պատերազմական նախարարը ազդերթ մաղթելով զինուորներուն, ըսաւ.— «Կը մեկնիք բացառիկ պարագաներու մէջ ո – րոնք կը սոսկին զոհողութեան հրաւիրել ձեզ : Տիէն Պիէնի մեր ընկերներուն օգնելու համար սոսկուած ենք տրամադրել մեր բոլոր ուժերը : Դուք ալ պիտի վայելէք Տիէն Պիէնի մէջ կռուելու փառքը » :

Ամերիկեան օդանաւերու մասնակցութեան առթիւ, Մ. Նահանգներու ազգ. պաշտպանութեան նախարարը յայտարարեց թէ նոր քայլ մը չէ որ կ'առնեն, այլ կը վարուին համաձայն զինուորական օ – ժանդակութեան ծրագրին : Հաւանական է որ նոր մասնագէտներ ալ զրկուին : Նախարարը մերժեց պատասխանել այն հարցումին թէ ի հարկին ամերիկեան զինուոր պիտի զրկուի Հնդկաչինի :

Վերջին լուրերու համաձայն, հեազհեազէ կը նեղնայ Տիէն Պիէնի պահակազօրքին արամադրելի տարածութիւնը : Թղթակիցներ նկարագրելով բերդին վիճակը, դժոխքի մը կը նմանցնեն զայն : Զինուորները աւելի չատ դեռնին տակը կ'ապրին, միշտ ենթակայ յարձակումներու : Ամբացեալ տարածութեան մեծագոյն մասը ծածկուած է ականներով եւ չղթայաշար փշաթելերով որոնց երկայնութիւնը քիլոմեթրներ կը բռնէ : Օդանաւերով կատարուած զինութիւններ կը հաստատեն թէ չկայ թիզ մը հող տակնուվրայ եղած չըլլայ թաքստոցներու եւ խրամներու չինութեան կամ հազար քիլօ ծանրութեամբ ռումբերու արձակման հետեւանքով : Բրինձի կանանչ դաշտերը դեղնած են : Փոշին կը ծածկէ ամէն բան երբ ճակատամարտ կը սաստկանայ, դժուարացնելով ջուրի հայթայթումը : Ըմբոստները մէկ չարաթէ ի վեր լրացուցած են իրենց պատրաստութիւնները, հակառակ իրենց կրած մեծ կորուստներուն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԸ

Պատահաբար կ'իմանամ թէ Պոլսոյ հայ կաթոդիկէ հասարակութեան նախկին պատրիարքը, Նազլեան արք., որ այժմ 80 տարեկան է, յաջողեր է վերջացնել տոճնաջան աշխատանք մը,— Հայաջինջ Սարսափներուն պատմութիւնը, փրանսերէն :

Ինչպէս կ'ըսէ հրատարակուած կոչը, հեղինակը 25 տարի աշխատած է այս գործին վրայ, որ կը բաղկանայ երկու հազար էջերէ, եւ կը ներկայացնէ հայկական ողբերգութիւնը 1915էն մինչեւ 1928 :

Բնագրին կցուած են բազմաթիւ թանկագին փաստաթուղթեր, ինչ որ աւելի կը բարձրացնէ յիշատակարանին արժէքը :

Ուրեմն, գործը պատրաստ է եւ կը մնայ ապահովել հրատարակութիւնը, երկու հատորներու բաժնելով :

Անշուշտ չէք սպասեր որ պետիսո հեղինակը իսի հոգայ տպագրութեան մեծագումար ծախքը :

Վերջերս կարգ մը կոչեր երեւցան, հանգանակութիւն կատարելու եւ անհրաժեշտ գումարը ճարելու համար :

Չեմ գիտեր թէ որեւէ արդիւնք տուա՞ծ են այդ կոչերը :

Ուրիշ միջոցնե՞ր կը պակսին, ստանձնելու համար այս պատկառելի յիշատակարանին հրատարակութեան հոգը :

Հանգուցեալ Պօղոս Նուպար անձնապէս կը ստանձներ այս կարգի գործերու ծախքը : Եւ պայման կը դներ որ հրատարակիչը ազատ գին մը նշանակէ, որպէսզի ա – մէնքն ալ կարենան գնել :

Այսպէս, կրկին հրատարակուած էրմանտեղշթամի գիրքը՝ Հայկական Հարցի մասին :

Պիտի չգտնուի՞ ունեւոր մը, որ ստանձնէ այս պարտականութիւնը, Հայաջինջ Սարսափներու տարեդարձին առթիւ : Գոնէ ի յիշատակ իր հարազատներուն :

Բարեգործականն ալ կրնար յանձն առնել այս թանկագին յիշատակարանին հրատարակութիւնը, Մելբոռնեան կտակով, ինչպէս հրատարակեց Ֆրիկի «Դիւանը» :

Ամէն պարագայի մէջ, անհրաժեշտ է գործի ձեռնարկել օր առաջ , եւ արժանավայել եղանակով մը :

Ցառաջիկայ տարի Հայաջինջ Սարսափներուն ֆառասնամեակն է :

Տարրական պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլանք, լոյս աշխարհ հանելով այդ յիշատակարանը : Վ.Ա.Հէ

Յ. Գ.— Ամէն օր հարցումներ կը ստանանք, բնականաբար թէ դրաւոր .— Ապրիլեան Սպահանդէսի ազդին մէջ ինչո՞ւ չեն բերուած «մեր» վարդապետին, Փարիզի առաջնորդին անունը, իրրեւ բանախօս :

Ես ալ չեմ դիտեր : Եկեղեցին հեռաձայն ունի, կրնաք հարցնել դիւանին կամ ուղղակի վարդապետին :

Խ. ՄԻՒԻԹԵԱՆ ՆՈՐ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Խ. Միւիթեան Գերագոյն Խորհուրդը Ապրիլ 21ին «միաձայնութեամբ» եւ բուռն ծափերով քուէարկեց նոր ելմտացոյցը , որ ՏՀՉ տրէ— ը—բէէ (142.050.000.000 տոլար) դումար մը կը ներկայացնէ : (Ֆրանքով 46.000 միլիառ, այսինքն 32 միլիառ բր. աւելի անցեալ տարեշրջանէն : Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ պինուորական ծախքերը կրճատուած են 9 առ հարիւր համեմատութեամբ :

Ազգ. պաշտպանութեան յատկացուած դումարն է 100.200.000.000 րուբլի (25.– 050.000.000 տոլար) , այսինքն ամբողջ եւ լեմուաքին 17.8 առ հարիւրը :

Նոյն նիստին մէջ Պ. վարչապետը, Պ. Մալենկով դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց : Ուկրայնայի պատգամաւորնեւրէն մին առաջարկեց միաձայնութեամբ վաւերացնել դահլիճին գործունէութիւնը,

---

թեան առթիւ, Մ. Նահանգներու ազգ. պաշտպանութեան նախարարը յայտարարեց թէ նոր քայլ մը չէ որ կ'առնեն, այլ կը վարուին համաձայն զինուորական օ – ժանդակութեան ծրագրին : Հաւանական է որ նոր մասնագէտներ ալ զրկուին : Նախարարը մերժեց պատասխանել այն հարցումին թէ ի հարկին ամերիկեան զինուոր պիտի զրկուի Հնդկաչինի :

Վերջին լուրերու համաձայն, հեազհեազէ կը նեղնայ Տիէն Պիէնի պահակազօրքին արամադրելի տարածութիւնը : Թղթակիցներ նկարագրելով բերդին վիճակը, դժոխքի մը կը նմանցնեն զայն : Զինուորները աւելի չատ դեռնին տակը կ'ապրին, միշտ ենթակայ յարձակումներու : Ամբացեալ տարածութեան մեծագոյն մասը ծածկուած է ականներով եւ չղթայաշար փշաթելերով որոնց երկայնութիւնը քիլոմեթրներ կը բռնէ : Օդանաւերով կատարուած զինութիւններ կը հաստատեն թէ չկայ թիզ մը հող տակնուվրայ եղած չըլլայ թաքստոցներու եւ խրամներու չինութեան կամ հազար քիլօ ծանրութեամբ ռումբերու արձակման հետեւանքով : Բրինձի կանանչ դաշտերը դեղնած են : Փոշին կը ծածկէ ամէն բան երբ ճակատամարտ կը սաստկանայ, դժուարացնելով ջուրի հայթայթումը : Ըմբոստները մէկ չարաթէ ի վեր լրացուցած են իրենց պատրաստութիւնները, հակառակ իրենց կրած մեծ կորուստներուն :

կատարեալ վստահութիւն յայտնել եւ պաշտօն յանձնել ընկեր Մալենկովի որ նոր կառավարութիւն մը կազմէ : Քանի մը ճառերէ վերջ, Գերագոյն Խորհուրդը քուէարկեց այս առաջարկը, միշտ միաձայնութեամբ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութեան յառաջկայ համագումարին առթիւ, «Իսմանիթ» կարգ մը զեկուցումներ հրատարակեց, որոնց համաձայն «լրջօրէն ակարացած է կուսակցութեան երիտասարդական կազմակերպութիւնը » : Զեկուցումը նոյն առեն «անբաւական » կը դտնէ երիտասարդներուն կազմակերպութեան յառաջդիմութիւնը :

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒՆ արտաքին նախարարը առջի օր Փարիզ հասնելով, սկսաւ խորհրդակցիլ կառավարութեան ներկայացուցիչներուն հետ, Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ : Այսօր Աթլանտեան Խորհուրդին 14 անդամները ժողով պիտի դումարեն Շայոյի պալատին մէջ : Շատ մը կարեւոր ընդհրներ կան օրակարգին վրայ : Այսօր արարողութիւն մըն ալ պիտի կատարուի, Աթլանտեան դաշինքին հիմնադրութեան առթիւ :

Խ. ՄԻՒԻԹԻՒՆԸ որոշեց անդամակիցել Ինէսքոյին : Որոշումը տրուած է Ապրիլ 6ին, պաշտօնական նամակը Փարիզ հասած՝ ապրիլ 14ին : Այսպէս Խ. Միւթիւնը կը դառնայ այդ մշակութային միութեան 70րդ անդամը : Երեք համայնավար երկիրներ, Հունգարիա, Լեհաստան եւ Չեխոսլովաքիա նախապէս անդամ էին, բայց յետոյ քաշուեցան : Հաւանական է որ վերադառնան, հետեւելով Խ. Միութեան :

ԱՀԱՐԵԿՈՒՄՆԵՐԸ կը սաստկանան Մոլդի մէջ : Կիւմ որոշեց արտակարգ միջոցներ ձեռք առնել, սկսելով Քազապլանքային :

ՓԱՐԻԶԻ լեհերէն թերթին հրատարակութիւնը եւ վաճառումը արգիլուեցաւ , յանուն ազահովութեան, ինչպէս կը գրեն տեղական թերթերը :

ԱՊՐԻԼ 28ի ընդհ. գործադուլին առթիւ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը սկսած է թուղթկներ բաժնել : Գործադուլը պիտի տեւէ 24 ժամ : Եթէ բոլոր պատուէրները գործադրուին, երկաթուղիներն ալ պիտի չդանին նոյն օրը, դիւերուան ժամը 12էն սկսեալ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՑ ՏՈՒՆ _ ՀԱՑ ԵՐԳ

•

Անդամ մը եւս կ'ուզենք արձագանգ հանդիսանալ չարժումի մը, որ ծաւալ կը գտնէ, տակաւ, հալէպահայ կեանքի մէջ: Երիտասարդ ու խանդավառ տղաք, որոնք չուկայ իջեր են իրենց կեանքը չահելու համար, մէջոց կը փնտռեն ու ժամանակ կը գտնեն հայկական երգերու սկաւառակները տեղաւորելու՝ հայ տուներէ ներս: Անշուշտ, առեւտրական ակնկալութիւն – ներ դեր ունին այս գործունէութեան մէջ. սակայն, արդար պէտք է ըլլանք եւ ուրախութեամբ պէտք է հաստատենք, որ, մանաւանդ տղոցմէն անիսառն մաս – հոգուբիւններով, անոնք կը փորձեն հա – կազդել խորթ ու օտար միջամտութիւն – ներու՝ մեր ընտանեկան ու քաղաքական կեանքէն ներս:

Քաղաքի թէ նոր Գիւղի մէջ, կարեւոր հրապարակներու կամ պողոտաներու վը – րայ, յաճախ լսելի է հայ երգը: Ու պէտք չէ անտեսել այդ երգի անմիջական անդ – րադարձը, հայ մարդոց ուշադրութեան եւ հետաքրքրութեան վրայ: Հինդ կամ տասը տարի առաջ, հայկական սկաւա – ռակներ հազուագիւտ էին հայ տուներու մէջ, անոնք նոյնիսկ, որոնք մանաւոր կարօտանքով մը կ'ուզէին հայ երգը լսելի դարձնել հայկական երգիքներէ ներս, չէին կրնար դիւրութեամբ հայթայթել այդ սկաւառակները: Այսօր, բոլորովին տարբեր է պատկերը: Առեւտրական լի – բենց զրաղանքով, հայկական սկաւառակ – ներու կեդրոններ, ուղիղ դծով կը նպաս – տեն հայ երգի տարածումին, ինչ որ հա – զեկան մեծ բաւարարութիւն կ'ընծայէ մեզի:

Ակներեւ է, վերջին քանի մը տարինե – րու ընթացքին մանաւանդ, թրքական եր – գերու հանդէպ խրտչում մը: Անշուշտ խորշանքը դոյութիւն ունեցած է միշտ ոմանց, հայկական երգի սկաւառակնե – րու չդոյութիւնը՝ պատրուակ էր, շատե – րու համար, անսանձ ու անհակակշիռ կերպով բանալու թրքական ճայնասփիւռի կեդրոնները, ու մեզի հանելու կամ ծուա – նալու....: Երգի հանդէպ ցեղային ատե – լութիւններ կամ համակրութիւններ չու – նինք. նախապայմաններով չենք ուզեր առաջնորդուիլ: Նկատի ունինք, մանա – ւանդ, որ երաժշտական եւ ընդհանուր դաստիարակութեան դերը մեծ է, նախ – ընտրութիւններու կամ վերապահութիւն – ներու մէջ: Նաեւ, խառնուածքի ու տրա – մադրութեան խնդիր է երգ մը սիրել կամ չսիրել: Սակայն, մենք նկատի ունինք այն իրողութիւնը, որ ամէն ինչ վարժու – թեամբ կը սկսի, ու, հայ կեանքի մէջ, երգը զեղարուեստ կամ ժամանց չէ մի – այն. դաստիարակիչ ու կրթիչ դեր ունի, ու կ'անդրադառնայ մանաւորապէս մատղաչ սղոց ու աղջիկներու նկարագրի կազմութեան, երաժշտական հասկաց – ղութեան, հայեցի խառնուածքին:

Եթէ ընտանեկան յարկերը նոր սերուն – դի անմիջական դաստիարակութեան մի – ջավայրը կը կազմեն, ապա ուրեմն՝ հայ երգը մթնոլորտն է այդ յարկերուն: Մեր տուներու տոհմիկ չունչն է, մեր հին ու նոր կեանքի անդրադարձն է, մեր երազ – ներուն ու ազգային տրամադրութեանց երկարաձգումն է: Հայ մանուկը կը սեր – տէ, զպրոցական զբաղեղաններու վրայ, իր պատմութիւնը, իր լեզուն, իր մշակոյ – թքն ու զրականութիւնը: Ոգի կը տա – նայ՝ իր դաստիարակներէն: Սակայն, միշտ բան մը պիտի պակսի անոր, եթէ Հայ երգը չփոխէ վարժարանի օժան – դակութեան: Մեր եղանակներուն մէջ, մեր հոգին կը թրթռայ: Մեր սկաւառակ – ները մեզի կը բերեն հայրենիքէն չերթ մը, հայրենի բնութենէն պատկեր մը, ճայն մը, խռովք մը: Ու մի կարծէք եր – բեք, որ կաթնուկ մեր տղաքն ու աղջիկ – ները չեն անդրադառնար այն «բովանդա – կութեան», որ մեր երգիչներուն ու նուա – զին միջոցաւ կը փոխանցուի իրենց: Բնազդաբար, անոնց հոգիներուն մէջ տեղ կ'ընեն հայ երգի տխուր թէ զուարթ բո – լոր խաղերը, բառերը, անոնց տակ բա – բախող ապրումը, ինչպէս նաեւ անհաս – կնալի բայց զգալի այն բոլոր ներքութիւն – ները, որոնք երգի մը մասնայատկութիւ – նը կը կազմեն:

Մեր ծնողներէն իւրաքանչիւրը թող փորձէ հայ երգը լսելի դարձնել տան մէջ, ու, պիտի հաստատէ, չուտով, որ կրթիչ ու զաստիարակիչ նոր ճայն մը կը հնչէ ընտանեկան յարկի տակ: Թող փորձէ մերժել ու վտարել թրքական երգը, ու պիտի հաստատէ՝ որ թուրք բառն ու լե – զուն ալ պիտի դադրին աւելր գործելէ: Թող փորձէ խեղանել երգին սէրը, ու պի – տի հաստատէ՝ որ ինքնագիտակցութեան աւելի արագ զարգացում մը պիտի արձա – նագրէ իր գաւակը: Ու այս փորձը պիտի չկարօտի մեծ զումարներու: Կեանքի բարմաթիւ դժուարութեանց ու նեղութ – կան բարմապիսի պահանջներու համար, միջոցներ կը գտնենք գոհացումի:

Հայ երգը լսելի դարձնելու համար եւս, միջոցներ տրուած են մեզի: Անպէտ ու անժամանակ պերճանք պէտք չէ նկատել հայկական սկաւառակներու ապահովու – մը, այլ անմիջական ու կենսական պա – հանջ: Այս հասկացողութեամբ է, որ պի – տի կարենանք մեր գաւակներու դաստիա – րակութեան, ինչպէս բարոյական եւ ոգե – կան դաստիարակութեան համար նոր ու կարեւոր նպաստ մը ապահոված ըլլալ: Դուք ալ եւ Հաստատէք մեզի հետ. մեր նախակրթարաններու կամ բարձրա – գոյն վարժարաններու խճողեալ ու ծան – րաբեռն ծրագիրները՝ հնարաւորութիւն չեն թողուր աւելի լայն ժամանակ տրա – մադրելու երգի դաստիանդութեանց: Արդ, ամէն միջոց տրուած է մեզի՝ այդ պակասը զարմանելու, հայկական սկա – ւառակներով: Նուազագոյն զոհողու – թեամբ մը, կրնանք մեր տուներուն մէջ երգը ընկերացնել մեր չոր հացին ու պը – նակ մը կերակուրին: Հոգեկան անհնդի պահանջը, ժողովուրդին մօտ անժխտելի իրողութիւն է, դարերէ ի վեր: Այսօր ալ տարբեր չի կրնար ըլլալ:

(Խմբագրական ԱՐՆԻՆԼՔԻ)

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. ՏԻՄԵՋԻԼԻ

•

«ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՏ ԱՆԱՐԴԱՐ ԵՂԱՒ ՉԵՋԻ ՀԱՆԴԻՊ»

ՄՄԲ.— Ֆրանսացի հիւրերուն այցելու – թեան ատեն, աշխարհահռչակ դասախօ – սը, Փրօֆ. Տիւմէզիլ եւս Գահիրէ կը գտ – նուէր: «Ցուսաբեր» ընկերակցութիւնը այս առթիւ ալ ընդունելութիւն մը սար – քած էր: Ահաւասիկ մանրամասնութիւն – ները.—

« Ցուսաբեր » Մշակութային Ընկերակ – ցութիւնը կրնայ յուսահատ տառերով ար – ձանագրել Ապրիլ 14ի օրը իր ոսկեմատ – եանին մէջ:

Արդարեւ, փրոֆ. Ժ. Տիւմէզիլ կը պատկանի համաշխարհային հռչակի տէր բացառիկ մարդոց հոյլին:

Փրոֆ. Տիւմէզիլ ոչ միայն եկաւ այցե – լելու մեր չէնքը, այլ եւ հոն ըրաւ այնպէ – սի խօսքեր, մեր ժողովուրդին եւ մշա – կոյթին մասին, որոնք բացառիկ նշանա – կութիւն կը տանան մեծ պետականի մը բերնին մէջ:

Ընդունելութիւնը սկսած էր ժամը 7ին: « Ցուսաբեր »ի հրաւէրին պատասխանած էին, բացի ընկերներէ եւ համակիրներէ, մամուլի ներկայացուցիչներ, եկեղեցա – կաններ, պաշտօնական անձնաւորութիւն – ներ, մասնաւորականներ: Ներկայ էին մեր Ֆրանսացի եւ Ֆրանսահայ հիւրերը, Տէր եւ Տիկին Ժան Պալար, Լիւք Անդրէ Մար – սէլ, Շ. Նարգունի, Կ. Փոլատեան:

Ցարգանքի երկու խօսք ըրաւ Կ. Փո – լատեան, յաւ յայտնելով որ մեծարանքի այս ցոյցը, հատկեցով կազմակերպուած, արժանավայել տուրք մը չէր այն մեծ պետականին հանդէպ, որուն ներկայու – թիւնը բախտ մըն է մեզի համար:

Բանասաւղծ Արսէն Երկաթ Ֆրանսերէն պէղեցիկ ուղերձ մը կարդաց, յայտնելով իր խոր երախտագիտութիւնը Ֆրանսա – կան մշակոյթը ներկայացնող մեծ հիւրերուն:

« Այս երեկոյ — բաւ Պ. Արսէն Եր – կաթ,— ձեր ներկայութիւնը մեզ համա – կած է ուրախութեամբ: Հոս ձեզ բոլոր շրջապատողները զաւակներն են ժողո – վուրդի մը, որ սահղծած է անմահական գեղեցկութիւններ: Բայց խոստովիլ հը – մայքի մը ենթարկուելու համար չէ, որ ուզած էք ճանչնալ Հայաստանը: Անոր մըրկաշունչ հոգին զբաւած է ձեզ եւ դուք պահած էք միշտ անկորնչելի պատկեր մը անոր ողբերգական ճակատագրէն: Բուռն է մեր հրճուանքը, վերադանելով ձեր մէջ մեր բանասահղծութեան ամէնէն վճիտ ցոլքերը, մասնակցելով անդամ մը եւս, չնորհիւ ձեր կանչին, այն ներքին փոխա – զդութեան, որ մեզ ամէնքս կը միացնէ Մաքի խորանին առջեւ: Պիտի հետեւինք միշտ, առաւել ջերմեռանդութեամբ եւ սիրով, որպէս այն գիծին, զոր հազար տարի առաջ գծած է Սուրբի մը ձեռքը եւ որ պիտի չխշրտուի երբեք »:

Գահիրէի հայ զաղութին կողմէ խօսե – ցաւ Պ. Հ. Նաստիկեան: Ցուզիչ հետաքրքրութեամբ մը իր երախտագիտութիւնը յայտնեց փրո – ֆեսէօրին եւ ցաւեցաւ, որ ժամանակը թոյլ չէր տուած արժանավայել պատիւ մը ընծայելու մեր մեծ հիւրին: Ցոյս յայտնեց, որ այդ հանդիպումը պիտի ունե – նար հայ զաղութը ուրիշ առիթով մը: Պ. Ժան Պալար ներկայացուցած էր արդէն Ֆրանսայի մեծ պետականը ներբողելիք ուղերձով մը: « Փրոֆ. Տիւմէզիլը, պատ – ուելով՝ կը պատուէ Ֆրանսան, սիրելի Հայեր, որովհետեւ ան պատիւն է մեր ազգին » :

Փրոֆէսորը յուզուած՝ իրեն ընծայ – ուած յարգանքի այս արտաբուխ արտա – յայտութիւններէն, ինք խնդրեց իր խօսքը ուղղել ներկաներուն:

« Երէկ, Լէ Ամիթիէ Ֆրանսէզի դասա – խօսութեանս սկիզբը, երկու հայկական ծանօթ ժպիտներ զիս դիմաւորեցին անա – կընկալօրէն: Ցանկալի պահ մը փոխա – դրուեցաւ Փարիզ, յիշեցի սիրելի բա – րեկամս՝ Հայկ Պէրպէրեանը, որուն տան մէջ ծանօթացած էի անոնց, Պ. Պալարի եւ Լիւք Անդրէ Մարսէլի հետ: Այո, հաճոյ – քով յիշեցի Հայկ Պէրպէրեանը, որ քանի տարիէ ի վեր իր ամբողջ համառութիւնը ի սպաս դրած է Հայոց պատմութեան եւ լեզուի իմ փնտռտուքներուս համար: Զեզմով չերջապատուած, կը մտածեմ պահ մը հայ ժողովուրդի անօրինակ ճակա – տագրի մասին: Աւելի ապառ պայմաննե – րու մէջ, Հայկ Պէրպէրեան կրնար Հա – յաստանի լեզուագիտութեան համալսա – րանի վարիչ դառնալ :

« Գալով իմ անձիս, կը պտնեմ որ ձեր այս իրապէս արտառուչ ընդունելութիւ – նը, այս յարգանքը չատ է: Որովհետեւ ես մեծ բան մը չեմ բրած հայկական մշա – կոյթի անդաստանին մէջ: Այն պզտիկ աշ – խատանքները, որոնց ձեռնարկած եմ, ըլ – լայ հայ լեզուի, ըլլայ Հայոց պատմու – թեան լուսաւոր արահետներուն մէջ, մի – այն հաճոյք եւ երջանկութիւն պարգեւած են ինծի, ես հոն բան ստրված եմ:

Այնտեղ իմ տեսածներս, իմ տրլածնե – րս զիս բերած են հետեւեալ եզրակացու – թեան .— Դուք, Հայեր, ձեր մշակոյթով բարձրօրէն քաղաքակիրթ ժողովուրդէ մը աւելի արժանի էք երջանիկ կեանքի մը: Տասն անդամ աւելի իրաւունք ունիք ա – ստր :

Ես արժանի չեմ ձեր կոչմէ ինծի ըն – ծայուած այս յարգանքին, որովհետեւ փոխանակ ես ձեզ փնտռելու, դուք փըն – տռեցիք զիս:

Մարդկութիւնը չատ անաչդար եղած է ձեզի հանդէպ :

Ինչ որ սակայն զիս կը զարմացնէ եւ ձեր ժողովուրդին համար իմ անուցած հիացումս կը հասցնէ իր ծայրագոյն աս – տիճանին, այն իրողութիւնն է , որ, հա – կառակ այդ անարդարութեան, հակառակ համայն աշխարհին, մշակոյթին պարգե – ւած այդ երջանկութիւնը դուք զիտէք ըս – տեղծել նոյնիսկ ձեր ներկայ վիճակին մէջ: Ցրուած աշխարհի չորս կողմերը , զիտէք ծաղկեցնել մշակոյթ ու զեղեցկու – թիւն փոքր տարածութեան մը վրայ խիկ, ուր կը հաստատէք ձեր կայքը » :

Ջերմ, իրապէս արտասղնդիչ մթնոլորտի մը մէջ, բոլոր ներկաները հաղորդուեցան հայ մշակոյթով :

« Ցուսաբեր »ի չէնքին մէջ երէկ իրա – պէս խնկարկուեցաւ հայ հանճարը: Կա՞յ աւելի խորունկ պահ Հայու մը համար :

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ)

★

Ազատութեան եւ փրկութեան արշալոյ – սը մօտ օրէն պիտի ծագէ, յուսալից ենք եւ մեր տառապակոծ հոգիները կը խայ – տան :

Թուրքերու վերաբերմունքը դէպի թա – փառական խլեակներու մնացորդը՝ զգա – լապէս փոխուած է, հալածանք եւ ջարդ դադրած են :

Հայ Թշուառ «մնացորդաց»ը ճիգ կը թափէ ուրոյն գործ մը ստեղծելու, ապ – րուստի ճամբայ մը բանալու: Շատեր ի – րենց վերջին ուժերը հաւաքած՝ իրենց արհեստները իւ գործ ածելու միջոցներ են գտեր, տան մը անկիւնը, փլատակի մը պատին տակ կամ տեղացիի մը բարի սը – րամադրութենէն օգտուելով, անոր խա – նութին մէջ սկսած էին աշխատիլ: Սպան – դանոց Տէր Զօրը սկսած էր կեանք առ – նել: Տակաւ առ տակաւ առեւտրական կեդրոնի մը կը վերածուէր, քաղաքը օրէ օր կը կենդանանար Հայուն չինարար չունչին տակ :

Վերապրողներէն շատեր կը հեռանային դէպի Սուրիա, Լիբանան եւ իրենց ծնունդ – դավայրը, յոյս ունենալով գտնել, սըր – տակիցներ, ազգականներ կամ բարեկամ – ներ: Անոնց մեծ մասը կ'ընկերանար փա – խստական թուրք եւ յոյն զինուորներու : Թրքական բանակը քայքայուած , կարգ կանոն անհետացած էր: Թուրք սպան հե – զինակութիւն չունէր, կը խուսափէր զին – ուորներու հետ խնդիր ունենալէ, իսկ զինուորը արհամարհական ընթացք մը ունէր իր երէկուան մեծաւորին հանդէպ:

Պատերազմական կացութիւնը կը վատ – թարանար օրէ օր, դէպքերը կը գահավէ – ժէին սրընթաց: Գերման ուժերն ալ կը պատրաստուէին հեռանալու: Եղրայրներս եւ կարգ մը Հայեր յոլորդ օրերուն մեկ – նեցան Գերմաններուն հետ դէպի Հալէպ : Ես մնացի Տէր Զօր, ուր ոչ թրքական, ոչ գերմանական եւ ոչ ալ արաբական իշխա – նութիւն կար, կատարեալ անիշխանու – թիւն: Արաբները լսած ըլլալով որ Էմիր Ֆէյսալը մօտ օրէն պիտի հասնի այս չրջանը սկսան հալածելթուրքերը ,սակայն տեղական աղդեցիկ մարդիկ կազմեցին ժամանակաւոր իշխանութիւն մը, ներքին կեանքը կազմակերպելու եւ ապահովու – թեան հսկելու նպատակով :

Այս խառնակ չրջանին ոչ մէկ հալա – ծանք կար հայ զաղթականներու դէմ: Մէկ չարաթ չանցած Էմիր Ֆէյսալ իր ձիաւոր գունդով հասաւ: Քաղաքը անմի – ջապէս ստանալ երեւոյթ ստացաւ : Ժո – ղովուրդը կ'ուրախանար որ արիւնահե – ղութիւնը վերջացած է : Զուչացան նաեւ Անգլիացիները: Երբ անգլիական բանակը հասաւ, անմիջապէս քաղաքական, զին – ուորական իշխանութիւնը ձեռք առաւ :

Իր առաջին գործը եղաւ հայ զաղթա – կանները հեռացնել այդ չրջանէն, համա – ձայն անոնց վախերին: Զինուորական բեռնատար կառքերով շատեր Հալէպ, ու – րիշներ Պաղտատ ուղղուեցան : Մտացան նաեւ անուն եւ ծածկոցներ :

Տէր Զօրի մէջ կազմուեցաւ Ազգ. Միու – թիւն մը եւ մեր առաջին մտահոգութիւնը եղաւ կազմակերպել Հայահաւաքման գործը: Մեր այս աշխատանքներուն ունէ – աշակցութիւն չընծայեցին Անգլիացինե – րը: Ինչ որ կրցանք ընել մեր յանդգնու – թեամբ եւ նախաձեռնութեամբ լուսադոյն արդիւնքը տուաւ: Առիթը պէտք էր օդ – տագործել, անոնք որ հայ կիներ, երա – խաներ ունէին իրենց քով, ի տես եւրո – պական ռազմական ուժերուն՝ ահուդողի մէջ էին, իսկ մեր արենակիցները ոգե – ւորուած, այնպէս որ մեր առաջին հունճ – քը լաւ եղաւ եւ գոհացուցիչ :

Երբ Տէր Զօրի մէջ զաղթականութիւնը զգալապէս թեթեւցաւ, ես ալ մեկնեցայ Պաղտատ: Հոն իմացայ անցեալ դէպքե – րու ընթացքը Պ. Մարտիրոս Աւետեսե – նէ, որ իր կարգին եղած էր նախ Գերմա – նացիներու, յետոյ Անգլիացիներու մօտ իբրեւ թարգման: Ան պատմեց .—

— « Տարտանէլի անգլիական զինուոր – ները (գրեթէ Հնդիկներ) հազիւ Պաղտա – տի ճակատն էին հասած մեծ գրոհով մը յառաջացան մինչեւ Սեյմանփակ, Պաղ – տատի քան քիլոմեթր մնացած :»

Այս օրերուն ռուսական ուժերն ալ կը յառաջանային դէպի Պաքուպա, Պաղտա – տէն 30 քիլոմեթր դէպի հիւսիս արեւելք: Մեղի անծանօթ պատճառներով Անգլիա – կան բանակները սկսան նահանջել դէպի Պասրա :

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(Շար.)

ՅՈՎՈՒՆ ՑՂԱՑԵՂԱԿ

★

ՊԱՄԱՆ ԵՎ ԺԱՄԱԿԸ

Անդրադառնալ մի քանի դէպքերու, որոնց մասնակից եղած եմ Տիկին Հղիի հետ, ինծի համար հաճելի պարտականութիւն մըն է, որովհետեւ ինծի կ՚ընձեռէ առիթ մը՝ Տիկնոջ հիշատակին հանդէպ իմ խոր յարգանքս յայտնելու։ Ինչպէս ամէն մարդ, ես ալ ունեցած եմ իմ տկարութիւնները, եւ հոս պիտի չխօսիմ անոնց մասին, որովհետեւ ինծի համար ալ, ինչպէս ամէն մարդու համար, մահը ամէն բան կը ջնջէ։ Ուրեմն, ինչո՞ւ խօսիլ մեռելներու վատ կողմերուն մասին։ Ինչո՞ւ չխօսիլ անոնց լաւ կողմերուն մասին։ Ինչո՞ւ չխօսիլ անոնց առաքինութիւններուն մասին։ Ինչո՞ւ չխօսիլ անոնց ազնիւ գործերուն մասին։

Ես ալ այդպէս կ՚ընեմ։ Ես ալ կը խօսիմ Տիկին Հղիի առաքինութիւններուն մասին, ազնիւ գործերուն մասին։ Ես ալ կը խօսիմ անոր ազնիւ սրտին մասին։

Տիկին Հղի ինծի համար միշտ եղած է մայրական գութ մը։ Ես ալ անոր համար միշտ եղած եմ որդիական սէր մը։ Ես ալ անոր համար միշտ եղած եմ որդիական երախտագիտութիւն մը։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ ես ալ անոր համար միշտ եղած եմ որդիական սէր մը եւ

ԱԻՏՐԱԼԻՈՑ խորհրդային դեսպանատան Գ. քարտուղարը, Պետրով, որ ապաստան խնդրած էր, եա կը պահանջուի Ա. Միւրեան կողմէ, այն ամբաստանութեամբ թէ մեծ դումար մը իւրացուցած է՝ ուրեմն, պէտք է դեսպանատան յանձնել իրեա քրէական յանցաւոր: Աւստրալիա որոշեց մանրամասնութիւններ պահանջել:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ապրիլեան եղեռնի, նահատակներու անթառամ յիշատակին:

Հայրապետական կարգադրութեամբ ամէն տարի Զատիկի յաջորդող Նոր Կիրակին նուիրուած է մեր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին:

Այս առթիւ այս կիրակի 25 Ապրիլ, Փարիզի եւ շրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանգիստ, պանծացնելով անոնց զոհաբերումը քրիստոնէական հաւատքի եւ հայրենիքի համար:

Փարիզի Մայր եկեղեցին մէջ, քառաձայն պատարագ, պիտի պատարագէ Ա. Գուշտաան Աբեղայ, եւ պիտի քարոզէ կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վ. Մատնուկեան:

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջանի համայն հայութիւնը՝ փութալ եկեղեցիները եւ մեծարանքի տուրքը ընծայաբերել անոնց իղձերուն յիշատակին: (Դիւան)

ՊԱՏԱՐԱԳ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ

25, Ապրիլ ժամը 18ին ՍԱՓՐԻ ՔԼՕՐ

եկեղեցւոյ մէջ (Մոնմարթրը) հայկական ծէսով ճայնաւոր պատարագ՝ հոգեհանգստեան պաշտօնով, 1915ի համազգային արհաւիրքին զոհերուն համար:—

Ժողովրդապետութիւն Ս. Խաչի

ՖՈՒՐՎԻԷՐԻ ԲԼՐԱՆԻՍՏ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՋԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԲԱԶՄԱՀԱՋԱՐ ՀԱՑ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի մէջ, ապրիլեան նահատակներու եւ վերջին պատերազմի առթի, պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար, ապրիլ 25ին, կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին, հայերէն ճայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի: Կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջակայից հայութիւնը:

ՀՐԱՒԻՐ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Հայ. եկեղեցւոյ Փարիզի կրօն. Ընկերութեան արտակարգ ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի ժամը 15ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ:

Ծրագիր կանոնագրի 16րդ յօդուածին համաձայն, այս անգամ ներկաներու թիւը ինչ որ ալ ըլլայ ժողովը պիտի նկատուի օրինաւոր, ունենալով միեւնոյն օրակարգը, 11 Ապրիլի արտակարգ ընդհ. ժողովին, որ տեղի չունեցաւ օրինական մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով:

Օրակարգ.— Ծրագիր կանոնագրի փոփոխութիւն:

Այս առթիւ պարտք կը սեպենք տեղեկացնել հասարակութեան թէ ժողովին ներկայ կ'ըլլան, իրենց ստացագիրովը մինչեւ 1953ի վերջը իրենց անդամավճարը հաստատած անդամները:

Անդամները կրնան իրենց վճարումները կատարել ՉԻՔ ՓՈՍԹԱԼով, ՄԱՆՏԱ ՔԱՐԴով կամ իրենց յարմար դատած ձեւով, եկեղեցւոյ չէք վոսթալի թիւն է.

Paris C. 6761 25 ASS. CULTUELLE DES ARMENIENS APOSTOLIQUES GREGORIENS PARIS, 15, Rue Jean-Goujon, Paris (8e).

(ԴԻՒԱՆ)

ՀՐԱՒԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

Նիսի եւ շրջանի Հայ. առաքելական Ս. եկեղեցւոյ կրօն. ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հասարակութիւնը կիրակի, 25 ապրիլ, ժամը 14ին, դպրոցի սրահը:

Օրակարգ.— Զեկուցում վարչութեան, հինգ ամսուան գործունէութեան եւ ծրագիրը կանոնագրի քննութիւն:

ՊՕՄՈՆի Թաղ. Խորհուրդը չուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ իր ժրաջան առաքեալին՝ Պ. Յովհաննէս Պանոիկեանի:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ս.-Թաղամասի Համալսարանի սրահը (Place Panthéon)

Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը 8իշդ 21ին

Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

Ճարտասանի խօսքեր՝ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ, ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻ ՍԻՍԼԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔԱՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱՉԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, զինուորական նուագախումբ.:

★

Ալֆորվիլէն օթոքարները կը մեկնին Պուլվար Քարնոյէն ժամը 8ին: Արձանագրուիլ Զատիկեանի սր ճարանը:

× *Իսիէն մասնաւոր օթոքարներ պիտի հանդիսասրահը: Կը խնդրուի այժմէն արձանագրուիլ Զատիկեանի սր ճարանը:*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԱՑՐ. ԵԿԵՂԵՑԻ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ սգատօն, Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ ժամը 8 — 11·40:

ՊՕՄՈՆի ՄԷՋ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի.—Կրկնապատիկ Յիշատակ մէկ միլիոն նահատակաց

Ընդհանուր սուգի օր Հայոց

Սկիզբ. առաւօտեան ժամերգութեան ժամը 8ին, պատարագ «Եկմալեան» ժամը 9·45ին, Հոգեհանգստեան տխուր արարողութիւն ժամը 11·30ին:

ԼԻՈՆի ՄԷՋ

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ, 25 Ապրիլ, Սկզբն. ժամերգութեանց առաւօտ ժամը 8·30ին, եւ Ապրիլ 11–24ի նահատակաց յիշատակին համար հոգեհանգստեան պատարագ ժամը 11ին:

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ. Կամ. եւ Մարտ. Միութեան, կը մասնակցին Հ.Ց.Դ. Նոր Սերունդը, Ֆ. Կ. Խաչը, Վաս-պուրականի Հայր. Միութիւնը:

Այս կիրակի, կէսօրէն վերջ, ժամը չորսին, Համօ Օհանջանեան ակումբին մէջ: Պիտի բանախօսէ Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ (Լիոնէն):

Գեղարուեստական բաժին, պիտի մասնակցի Հայկ. երգչախումբ: Պիտի մեկնի Տիկին Թադէոսեան: Արտասանութիւն եւ մնեղրզներ օրուան պատշաճ:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 23ին, Ուրբաթ ժամը 20·30ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հայ Ազգ. Միութեան եւ հովանաւորութեամբ երեք հոգեւոր պետերու:

Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շօփէն Փլէյելի մէջ:

8 Rue Daru, Métro Etoile ou Ternes.

Դաշնակով կ'ընկերանայ ԱՂՒՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍՔԻ:

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) դրատուներէն նաեւ Սալ Փլէյելի:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը 23 Ապրիլ, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ. Գրիգոր Ճիզմէճեան, նիւթը՝ Սուգին ծագման պատճառները, ինչո՞ւ կը սգան մարդիկ:

Մուտքը ազատ է:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթասիրաց Ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, 25 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Տէսին, Պ. Նազարէթ Ոսկիեանի սրճարանին մէջ:

Տիկին Ընծայ Ֆրէնկեան եւ աղջիկը, Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Ֆրէնկեան եւ աղջիկը, Պ. Պօղոս Ֆրէնկեան, Պ. Վահան Ֆրէնկեան, Տէր եւ Տիկին Ց. Նահապետեան, Պ. Թագուոր Գառնիկեան, Այրի Տիկին Սիրվարդ Օհանեան եւ ընտանիք, Պ. Արթին Ֆրէնկեան, Պ. Աչոտ Ֆրէնկեան եւ ընտանիք, Այրի Տիկին Վարդուհի Ֆրէնկեան եւ ընտանիք (Կ. Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Պ. Շամիկեան, Տէր եւ Տիկին Ա. Գառնիկեան, ինչպէս նաեւ Ֆրէնկեան, Միսաքեան, Պետրոսեան, Եալտըզճեան, Նասիպեան, Ֆէրհատեան, Տէրունեան, Սահմպօլեան, Գրդոյեան, Պօչնաքեան, Էլակէօզեան եւ Տէր-Իրմէնճեան ընտանիքները, խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, հարսին եւ սիրելի ազգականին

ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՖՐԷՆԿԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը՝ յետ երկարատեւ եւ տաժանելի հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն, Ուրբաթ՝ 23 ապրիլ, ժամը 2·30ին, եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Լաֆոէթի գերեզմանատունը, ընտանեկան դամբարանին մէջ:

ԾԱՆ.— Յատկապէս համար, դրել հետեւեալ հասցէին՝ Պ. Եդուարդ Ֆրէնկեան, 61 Աւընիւ Վիքթոր Հիւկօ, Փարիզ (16):

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Տիկին Գարզուհի Սերճանեան հաղարֆր. կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի վարչութեան, ծոմապահութեան չարթուան առթիւ: Ստանալ «Յառաջ»էն:

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ճ. Վերսալի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին: Ազգային հայրենաշունչ եւ տաք մթնոլորտ մը մէջ: Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշակերտներու կողմէ ներկայացուած Թատերական հանդէսին:

Կը ներկայացուին՝

Ա.— ԱՆԻՄԵԱԼԸ, ընտանեկան յուզիչ եւ անզուգական տռամը, երեք արար եւ հինգ պատկեր:

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Զաւեշտ անգուլ ծիծաղի — մէկ արար:
երգախառն զաւեշտ մէկ արար:

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Եղիպատոսի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բուլիւն Քրիստափոր, Ապրիլ Սերոբ-Մկր. Եօթնեղբայրեան, Ռոստոմ, Բաֆֆի, Փոթորիկ եւ Վահան-Խորէնի խումբերը այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Սոսիէթէ Սաւանթ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԻԼՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 8·30ին ընդհ. Մանուկի բնակարանը: Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի չարունակութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Զ. Ո. Մ.Ի վարչութիւնը ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս երկուշաբթի ժամը 8·30ին Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Ճ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները անխափ, այս երկուշաբթի, ժամը 15ին, ընկերուհի Տիկին Արաքսի Մինասեանի բնակարանը, 33 ռիւ Տիւնուար, Լիոն երկրորդ յարկ:

Կարեւոր օրակարգ.— Ընտրութիւն նոր վարչութեան: Ընթացիկ հարցեր: Ներկաներու թիւը՝ օրինաւոր պիտի համարուի:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Այրի Տիկին Մանիկ Ուրբաթեան, Տէր եւ Տիկին Կրօնիկ Ճաքորեան եւ զաւակը, Պ. Ճակոբ Ուրբաթեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց մուտնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աներհօր, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՈՒՐԲԱԹԵԱՆի մահուան տարելիցին առթիւ, նաեւ կը հրաւիրուին ազգականները եւ իր յիշատակը յարգողները:

ԴՊՐՈՑԱՍԻՐ Տիկնանց վարժարանի եւ-րիտասարդ Սանուց Միութեան անդրանիկ Սիւրփուիզ Փարքին տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 25ին, ժամը 3էն մինչեւ 11, Ազգ. Տան մէջ: Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը անխտիր: Վարչութիւն

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լուրջ հաստատութիւն մը կը փնտռէ օրիորդ մը, կնոջ ներքին ճերմակեղէններ վաճառելու համար ՇԱԲԱԹ օրերը Վիլնէի շուկային վրայ, եւ ԵՒԿ կարելի է ԵՐԿՈՒՇԱԲԹի օրերը Վիլֆրանշի:

Գրել՝ ՕՐ- ՔԱԼԱՄԵԱՆ

2, Rue J. A. Vial, St. Chamond (Loire)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Սիւժբթէօղներ: Դիմել՝

ETS. ARCO

6, Rue de Mulhouse. Té l. Gut. 96-36

Գ. Ճարկ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

Սենեակ մը խոհանոցով, այր եւ կնոջ մը համար: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն ծով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (վալորի):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN. MARSEILLE

ԲԱԳԱՎՈՐ ՅՈՒՇԵՐ ԱՂԳԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ցաւերէն ու թշուառութիւններէ ետք, որոնք ամբողջ աշխարհի վրայ տարածուեցան, ահա՛ կը գտնենք մեզ նոր ցաւերու եւ նոր թշուառութիւններու առջեւ, որոնք մեզ կը սպասեն ապագային մէջ։ Ցաւերէն ու թշուառութիւններէն ամենէն ահաւորը, ամենէն ցնցիչը, ամենէն սրտաճմլիչը, անշուշտ, մեր ազգին համար, մեր ժողովուրդին համար, մեր ցեղին համար, մեր ընտանիքներուն համար, մեր տուներուն համար, մեր հարազատներուն համար, մեր բարեկամներուն համար, մեր ծանօթներուն համար, մեր ամէն մէկ հայուն համար, ամէն տեղ, ուր որ ալ ըլլայ ան, ամէն ժամանակ, ուր որ ալ ըլլայ ան, ամէն պարագայի տակ, ուր որ ալ ըլլայ ան

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՆԱՑ ՔԱՂԱՔԻ

(ԵՐԿԱՐԱՑՈՒՄ ՎԱՆԱՑՈՑ)

•

Ծաղկաց է միթէ աշունն իւր,
Ու չեն ցրուած տեղն իրենց, զարդ
Ցաւերն իմ չեն էլ ջնջուած
Ի սրտիս, որ կայ ցաւագար։

Ես ինձ կ՚ապրիմ, ինձ կ՚ապրի
Իմ հոգիս ցաւագին, ինձ
Ինչպէս ծաղիկն իր ցօղին,
Ինչպէս ծառն իր տերեւին

ԱՂԱՂԱԿ

O Satan, ayez pitié de ma longue misère.
Ch. Baudelaire

Վերադարձայ ափսորանքի ճամբաներէն
ահաւոր.
Ու բայբայուած գըտայ դալար սեմն օճա–
խիս իմ անգին :
— Ամրապնդէ՛ իմ յոյսըս· Տէր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

Աբօտավայրըս՝ այրիացա՜ծ· եւ պարտէզ–
ներս ալ բարի,
Ու խեղդամահ՝ երգն է լըռած դրկից խո–
դուն աղբիւրին ,
— Ամրապնդէ՛ բազուկըս, Տէ՛ր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

Մորթած են խո՛ր ձորերու մէջ իմ բոռ –
նիկներըս մատաղ,
Ու բոյրերուս նայուածքներէն՝ վառած
կիրքերն իրենց հին,
— Ամրապնդէ՛ իմ հոգիս, Տէ՛ր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

Շատոնց մեռած է խեղճ կինըս մուրաց –
կանի մը նման ,
Սակայն աղջիկըս դեռ կ'ապրի՝ իր խեն –
թութեամբ ցաւագին,
— Ամրապնդէ՛ իմ սիրտըս, Տէ՛ր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

Կաղկանձումներ կը լեցնեն հու մեհեանըդ
սրբազան ,
Ու բագինըդ՝ թաւալգոր, դարձած է որ–
ջր մեղքին ,
— Ամրապնդէ՛ հաւատքըս, Տէ՛ր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

Ո՞վ· հիմա ո՞վ պիտի բերէ հոգւոյս պուտ
մը սփոփանք,
Ո՞ր արեւուն շողը պիտի տաճցնէ խոցն
իմ կուրծքին,
— Ամրապնդէ՛ իմ տեսիլքըս, Տէ՛ր, որ ես
կանգնիմ վերստին :

(1919) ՀՄԱՅԵԱԿ ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

ասիելի պիտի դառնայ, եթէ Փարիսի կամ Նիւ Եորքի լոյսերը կարենան բնել այն ինչ որ չկրցաւ բնել, Տէր Զօրի գժոխքը :

ԴԵՂԱՄ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՑԵՂԻՆ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մօտաւորապէս քառասուն տարիներ են անցած այն դառնադէտ թուականէն ի վեր, երբ, Թուրքիոյ հայութիւնը անօրի–նակ ողբերգութեան մը կ'ենթարկուէր , դէպի սպանդանոց քշուելով : Քառասուն դարեր իսկ պիտի չկրնան անհետացնել 1915 Ապրիլի խժդժութեանց սեւ խաւա –րը : Թշնամին , որուն ուղղակի նպատակն էր ամբողջական բնաջնջումը տեղեա –կած ու չինարար ժողովուրդի մը, հա –սած պիտի ըլլար ապահովաբար իր դի –ւային ծրագրին յաջողութեան, եթէ իր դէմ ինքզինքին հետ կարենար քան–դել, դժեռնել նաեւ հոգեկանը :

Ահա, հոդ էր որ ան, մատնուեցաւ բա–րոյական ջախջախիչ պարտութեան մը , Հայկազանց որդւոց, աղգային եւ քրիս –տոնէական ղեկցումներով չաղաղուած՝ աննկուն եւ անխորտակելի կամքին ու հաւատքին դէմ յանդիման : Այսօր , այս նուիրական տարեդարձին օրը, բացար –ձակուէս դերծ աղգայնամոլութեան մը մարմաջէն , այլ միայն իրրեւ անվիճելի ճշմարտութիւն, կը յայտնենք որ , Ազ –դերու Պատմութեան մէջ, դոյութեան եւ դիմադրութեան պայքարներու դաշինն , հայ ժողովուրդը պիտի խլէր անոտրա –կոյս, կանգուն մնալով՝ դժոխային ան –նախընթաց եղեռնէն վերջ : Քառասուն տարիներ առաջ, Գողղոթայի ճամբուն վրայ, հայ բազմութիւնները, միասնա –կանութեան դրօշը պարզելով , ցոյց տուին առաքինութեան ոգին : Այսօր , երբ աւելի քան երեսնամեայ պանդխտութեան մը տառապանքին մէջ, դովելի յարատեւու –թեամբ վերստին կը պանծացնենք աւելի քան մէկ միլիոն անմահներու յիշատակը, մեր սրբազան պատգամը պիտի ըլլայ դարձեալ, պաղատագին խնդրել մեր հո –գեհատոր նոր սերունդէն, որպէս դի մնան արժանաւոր յաջորդները, իրենց ցեղակից սքանչելի մարտիրոսներուն : Որպէս զի, եթէ դեռ պիտի ուշանայ , վաստակի հայ բեկորներու ի մի համախմբումը Արաքսի ափերուն վրայ ,Միխիթարի ափերէն մին–չեւ Սէնի , Միջերկրականի ջուրերը, հայ բազմութիւնները չարունակեն արժարծել մէկ միլիոն նահատակներու յիշատակի բոցը, միւս նուիրական տարեդարձներու հետ :

Հակառակ պարագային , ազէտը անխու–սափելի պիտի դառնայ , եթէ ներկայ սերունդը, ինչպէս ըրին իր նախորդները, ուրացութեան մեղսակից դառնայ :

Ուրացութեան մեղսակից դառնալ կը նշանակէ՝ ինքզինքը զրկել ամէն իրաւունքէ, ամէն արդարացումէ, ամէն ներողութենէ : Ուրացութեան մեղսակից դառնալ կը նշանակէ՝ ինքզինքը դատապարտել ամէն պատասխանատուութեան, ամէն պատիժի :

*

Պանտէոնեան (պանճապետը) եւ Հայրա – պետ Ալաճեան (քարտուղարը) դատ բա – ցած են 25 տարուան բանկալապետին , Պ· Լեւոն Արսլանեանի դէմ , զոյն ամբաս – տանելով իբրեւ «խարեբայ» , իսկ Ք·ի դէմ՝ երիցատան «բանաբարման» պատր – ուակով :

Թղթակից մը կը գրէ թէ դաղութը կատղած է այս արարքին առթիւ : Ման – րամասնութիւնները յաջորդով :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԷՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգնե – րու արուագիրները առջի օր եր – կու ժամ ժողով դումարեցին արուագիրը դործերու պաշտօնատան մէջ, ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ, որ կը բացուի Բ՚ օր : Երեքը միասին քննեցին զանազան հարցեր, որպէսզի կարենան միացեալ ճակատով ներկայանալ :

Հանդուցեալ Ազգերու Դաշնակցութենէն ի վեր այսքան մեծ պատրաստութիւն – ներ տեսնուած չէին ժընեւի մէջ, ուր պէս – մի համախմբումին մօտ հազար պատուի – րակներ եւ նոյնքան լրագրողներ, լուսա – նկարիչներ եւ չարժանկարիչներ :

Երէկ , դարձեալ Փարիզի մէջ դու – մարուեցաւ Ատլանտեան Խորհուրդը , մասնակցութեամբ 14 պետութեանց ներ – կայացուցիչներուն :

Վերջին լուրերու համաձայն, չատ եր – կար պիտի տեւէ ժընեւի խորհրդաժողո – ղը, որուն կը մասնակցին 17 երկիրներու պատուիրակները : Զուիցերիոյ կառավա – րութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք ա – ռած է ապահովութեան համար : Նոյնիսկ փշաթելեր հաստատուած էին այն վիլլա – ներուն չուրջ որոնք սահմանուած են խոր – հրդային պատուիրակութեանց : Բայց Մոսկուայի ապահովութեան պաշտօնեա – ները դիտել տուին թէ չեն ուզեր որ փշա – թելեր հաստատուին Մոլոթովի վիլլային չուրջը : Երբ Զինուցիները լմնցան այս պարագան, իրենք ալ որոշեցին թոյլ չտալ որ փշաթելեր հաստատուին իրենց արտաքին դործերու նախարարին բնակա – րանին չուրջը : Զուիցերիացիները սահել – ուցան վերցնել փշաթելերը :

Եչ· օր չորս օդանաւեր հասան ժընեւ, փոխադրելով հարիւր ուսս եւ Հիւս· Քո – րէացի պատուիրակներ : Երէկ ալ վեց օ – դանաւեր կը սպասուէին : Խորհրդային պատուիրակութեանց անդամներուն թիւը կը հաշուուի 500 (Մ· Միութիւն, Չինաս – տան եւ Հիւս· Քորէա) :

ՏԻԷՆ ՊԻԷՆԸ ՊԻՏԻ ՓՐԿՈՒԻ՞

Վերջին լուրերը չատ աւելի ծանր կը ցուցնեն Հնդկաչինի այս միջնաբերդին կացութիւնը : Կը վախցուի եղերական վախճանէ մը, Ըմբոստները կը փորձեն լայն ճեղք մը բանալ կեդրոնէն, խորտա – կելու համար պահակապօրթին դիմադրու – թիւնը : Ստուարաթիւ դինուորներ հետ – ղհետէ կը սատակցնեն ճնշումը : Փարի – զէն դրկուածօդանաւային ուժերը դժուա – րութեան հանդիպած են, օդին պատճա – ռով : Միւս կողմէ, Հնդկաստան չուզեր որ օդանաւերը իր երկինքէն անցնին : Եւ վերջապէս տեղատարափ անձրեւները տղ – մուտի վերածած են ֆրանսական դերդե – րը, դժուարացնելով օդաչուները :

Անգլիոյ ազգ· պաշտպանութեան նա – խարարը յայտարարեց թէ չեն ուզեր որ Հնդկաչինը երկրորդ Քորէա մը դառ – նայ, եթէ «բացարձակապէս անհրաժեշտ չհամարուի» : Անգլիա չուզեր որ օտար դինուոր գրկուի , աւելի բարդացնելով կացութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ Զեկայի պաշտօնեաներէն երեք հոգի արեւմտեան չրջանը ապաստանելով, անձնատուր եղան ամերիկեան իշխանութեանց : Կ՚ըսեն թէ սակայն փախչիլ, որովհետեւ Զեկան հրամայած էր սպաննել Ֆրանքֆորթի ռուս հակաբոլշեւիկեան կազմակերպու – թեան մէկ անդամը, Գէորկի Օկոլովիչ : Փախստականներուն դլուխն անցած էր Զեկայի գործօն անդամներէն հարիւրա – պետ մը, Նիքոլա Կոլոխով, 31 տարեկան :

ՊԵԼՃԻՈՑ նոր դահլիճը կազմուեցաւ նախագահութեամբ Վան Աքսըի (ընկեր - վարական) : Արտաքին նախարարն է նախ – կին վարչապետ մը, Փոլ Սփաք, նոյնպէս ընկերվարական :

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ դեղչուած է օդանաւով

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ե·թաղամասի Հաղաքապետարանի սրահը (Place Panthéon)

Շաբաթ 24 Ապրիլ, ժամը հինդ 21ին

Նախագահութեամբ՝ ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

Ցարգանքի խօսքեր՝ Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆԻ, ՊԱՏՈՒԻՃԻ ՍԻՍԼԵԱՆ , ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ, Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ՓԱ – ՓԱՋԵԱՆ, ԱՐՄԷՆ ՄԵԼՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին , զինուորական նուագախումբ :

★

Ալֆորվիլէն օթոբաներըը կը մեկնին Պուլվառ Քարնոյէն ժամը 8ին : Արձանա – դրուիլ Բարթող Փափազեանի մօտ :

× *Իսիէն մասնաւոր օթօբաներ պիտիանին հանդիսասրահը : Կը խնդրուի այժմէն արձանագրուիլ Զաւիկեանի սր ճարանը :*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՑՐ· ԵԿԵՂԵՑԻ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի, Ազգային մեծ պատօն, Մ· պատարագ եւ հոգեհանդիստ ժամը 8 — 11·40 :

ՊՕՄՈՆԻ ՄԷՋ

25 Ապրիլ, Նոր Կիրակի .—Կրկնապատիկ Ցիշատակ մէկ միլիոն նահատակաց

Ընդհանուր սուգի օր Հայոց

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ, 25 Ապրիլ, Սկզբն· ժա – մերգութեանց առաւօտ ժամը 8·30ին , եւ Ապրիլ 11–24ի նահատակաց յիշատա – կին համար հոգեհանդստեան պատարագ ժամը 11ին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ· կամ· եւ Մարտ· Միութեան, կը մասնակցին Հ·Ց· Դ· Նոր Սերունդը, Ֆ· Կ· Խաչը, Վաս – պուրականի Հայր· Միութիւնը :

Այս կիրակի , կէսօրէն վերջ , ժամը չորսին, Համօ Օհանջանեան ակումբին մէջ : Պիտի բանախօսէ Պ· ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄ – ՃԵԱՆ (Լիոնէն) :

ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ հանդիսաւոր Մ· պատա – րագ եւ հոգեհանդստեան պաշտօն, մէկ միլիոն նահատակներու յիշատակին, Շա – ւիլի մատրան մէջ, այս կիրակի ժամը8ին :

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հայրապետական կարգադրութեամբ ա – մէն տարի Զաւիկի յաջորդող Նոր Կիրա – կին նուիրուած է մեր բիւրաւոր նահա – տակներու յիշատակին :

Այս տարի այս կիրակի 25 Ապրիլ, Փարիզի եւ չրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Մ· պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանդիստ , պանծացնելով անոնց զոհաբերումը քրիս – տոնէական հաւատքի եւ հայրենիքի հա – մար :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին մէջ, քառա – ձայն պատարագ, պիտի պատարագէ Ա – ռուշաւան Աբեղայ , եւ պիտի քարոզէ կա – թող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վ· Մա – նուկեան :

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէր Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ :

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15–24, Պուա Քոլոմպի Հաղաքապետարանի սրահներուն մէջ, 2 Ռիւ տ'Էթիէն տ'Օրվ : Կայարանին հիշդ քով :

Կը խօսի ընկ· ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին .— Նոր Սերունդի Անիէրի եւ Իսիի միացեալ երգչախումբը, դեկավարու – թեամբ Կ· ԴԱՑԻՇԵԱՆԻ :

Պանեէօ Քաշանի պարախումբը, հայ – կական եւ կովկասեան պարեր :

Արտասանութիւն, երգ եւ հաճելի անա – կնկալներ :

Կը ներկայացուի «Վեցուկէս պորտի ժա – ռանգ մնացած սնտուկը», խիստ ծիծաղա – չարժ զաւեշտ, մէկ արար :

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի :

Մուտք 200 ֆրանք :

Կառ Սէն Լազարէն չորեկառք՝ իջնել Պուա Քոլոմպ :

★

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՊԻԼՎԻԼ .— Հ· Ց· Դ· «Ռոստոմ» խում – բի ժողովը այս կիրակի ժամը 8·30ին ընկ· Մանուկի բնակարանը : Օրակարգ .— Նախորդ ժողովի չարունակութիւն :

Զ· Ո· Մ·ի վարչութիւնը առիսպղաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս երկուչաբթի ժամը 8·30ին Քաֆէ Ռէ – ժանի վերնայարկը : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ .— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները անխտիր, այս եր – կուչաբթի, ժամը 15ին, ընկերուհի Տիկին Արաքսի Մինասեանի բնակարանը, 33 ռիւ Տիւնուար, Լիոն երկրորդ յարկ :

Կարեւոր օրակարգ .— Ընտրութիւն նոր վարչութեան : Ընթացիկ հարցեր : Ներկա – ներու թիւը՝ օրինաւոր պիտի համարուի :

ՏԻՍԻՆ .— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս կիրակի ժամը 8·30ին Հ· Ց· Դ· ակումբը : Օրակարգ՝ ընտրու – թիւն նոր վարչութեան : Ներկաներու թի – ւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆԻ

Կիրակի, 25 Ապրիլ, ժամը 21ին Սալ Շոփէն Փլէյէլի մէջ :

8 Rue Daru,Métro Etoile ou Ternes.

Պիտի երգէ իրենց բուն լեզուով Տիւ – փառէ, Պռամսէ, Տվոռաճէ, Չէրէփնինէ, Ռախմանինոֆէ, Մուսորսքիէ, Կոմիտաս վարդապետէ, Ռ· Մելիքեանէ, Աբամ Խա – չատուրեանէ, Տ· Ղազարեանէ, Գ· Ալէմ – շահէ, Օ· Տուրեանէ եւ Վ· Սարգսեանէ :

Դաշնակով կ՚ընկերանայ ԱՂԻՔՍԱՆԴՐ ԼԱՊԻՆՍԿԻ :

Տոմսերը կը ծախուին Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) եւ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) դրասուններէը նաեւ Սալ Փլէյէլ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Այրէ Տիկին Մաննիկ Ուզրաթեան, Տէր եւ Տիկին Կրօնիկ Ճա – կըճեան եւ զաւակը, Պ· Յակոբ Ուզրաթ – եան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հո – գեհանդիստ պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց ա – մուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ աներջօր, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՈՒՐՈՒԱԹԵԱՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ, նաեւ կը հրաւիրեն ազգականները եւ իր յիշատակը յարգող – ները :

OCÉANIA

ՁԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ կը կազմակերպենք հաւաքական ճամ – բորդութիւններ Լիբանանի եւ Թուր – քիոյ համար ամառուան արձակուրդի ընթացքին : ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՉԵՐՈՎ Մանրամասն տեղեկութիւններ ստա – նալու եւ արձանագրուելու համար դիմել՝ OCEANIA

4, Rue de Castellane

PARIS, Tél. : ANJ. 16-33 et 34

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Պ· ՀԱՑԱԳՈՐԾԵԱՆԻ եւ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ Օսէանիայի միջոցով

38, Rue de la République, Marseille

tél. Colbert : 53-13

CONSERVERIE

BARONIAN

Rue St. Clément

ORANGE (Vse.)

Ծախու պամիայի հունձ

Սուրիա – Թուրքիա

250 կրամ — 500 ֆրանք

500 կրամ — 950 ֆրանք

1 քիլօ — 1·800 ֆրանք

Envoi contre remboursement

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Ազգին հայ մանկութիւնն է որ բեմի վրայ պիտի ապրեցնէ ձեզ Թէատրը Ճ· Վեր – ափի մէջ 25 ապրիլին ժամը 15·30ին : Ազգային հայրենաչունչ եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ : Ինչպէս երկու տարի առաջ վայելեցիք նման օր մը, այս անգամ ալ նոյն – պէս եւ աւելին պիտի վայելէք ներկայ ըլլալով Մուրատեան Վարժարանի աշա – կերտներու կողմէ ներկայացուած թատերական հանդէսին :

Կը ներկայացուին՝

Ա·— ԱՆԻԾԵԱԼԸ, բնտանեկան յուզիչ եւ անգուգական տուամը, երեք արար եւ հինգ պատկեր :

1. LA FAUSSE MONNAIE
2. LES DIABLES ROUGES

Զաւեշտ անդուլ ծիծաղի — մէկ արար :

երգախառն զաւեշտ մէկ արար :

Փութացէք ապահովել ձեր տոմսերը դիմելով՝

Exerjean S., 40 La Canebière.

Chehikian Aram, Pharmacie Centrale, 1. Bld. d'Athènes.

դիրքերու փոխադրութիւնը Եւրոպայի մէջ, ապրիլ մէկէն սկսեալ, ինչպէս կը հաղորդէ Իւնէսքօն :

ՁԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ, որ 15 ամիսէ ի վեր հետացած էր Իւնէսքոյէն, նորէն վերա – դարձաւ, հետեւելով Ֆ·Միութեան, որ նոր անդամագրուեցաւ եւ որ մէկ միլիոն տոլար պիտի վճարէ իրրեւ անդամա – տուրք :

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ յայտարարեց թէ Եուկոսլաւիան ալ կրնայ մնանալ Եւրո – պայի հաւաքական պաշտպանութեան դաշինքին, եթէ այդ կազմակերպութիւնը զուտ ռինուորական հանգամանք չունե – նայ :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը, Այ – զընհաուերը ճաո մը խօսելով երկու հազար լրագրողներու առջեւ, յայտարարեց թէ հիւլէական ջրազարութենէն եւ նոր պա – տերազմի մը սարսափներէն ազատելու միակ միջոցն է միջազգային գործակցու – թիւնը· այլապէս ազգերը պիտի բռնա – դատուին ընդունիլ համայնավարներուն պարտադրած խաղաղութիւնը , համա – ձայն Հիթլէրի մեթոտներուն : Եւ թեյա – դրեց համբերութեամբ, քաջութեամբ եւ վստահութեամբ հետեւիլ Մ· Նահանգնե – րու քաղաքականութեան :

ՀԱԿԱՄԵՐԻԿԵԱՆ չանճնաժողովին նա – խագահը, Մրք Քարթի, ծանր ամբաստա – նութիւններ ուղղած էր Մ· Նահանգներու բանակի սպաներուն եւ չատ մը բարձրա – տիճան անձերու դէմ : Ծերակոյտին մաս – նաւոր չանճնախումբը սկսաւ քննել այս չնդալից գործին քննութիւնը : Միւս – նաւոր չանճնախումբը երէկ սկսաւ այս դրութեամբ կը հետեւին անցուդարձին , 26 հետապատկերներու (թելէվիզիօն) եւ 110 միլիոն ռատիօներու միջոցաւ :

ԻՐԱՆի վարչապետը, դօր· Զահեդի , ճաո մը խօսելով երեսփ· ժողովին մէջ , բացատրեց թէ էմամական տաղնապին պատասխանատուն է Տոքթ· Մոսատեղ , որ ապօրէն թղթադրամներ հրատարակ հանած էր : Ինք պիտի ջանայ աւելցնել երկրին եկամուտը, լուծելով քարիւղի խնդիրը :

ԻՐԱՔի վարչապետը հրաժարեցաւ, իրրեւ հետեւանք օրէնսդիր եւ գործադիր իշխա – նութեանց միջեւ ծագած վէճի մը :

ՆՈՐ ՄԱՔՐԱԴՈՐԾՈՒՄՆԵՐ կատար – ուեցան Խաղախիստանի մէջ : Պաշտօնակ եղաւ հողագործական նախարարը :

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ Խորհրդային դեսպան – տան Գ· քարտուղարին՝ Պետրովի ձա – խուտը միշտ կը զրաղեցնէ երկու երկիր – ները : Տէր եւ Տիկին Պետրով դաղանի տեղ մը փոխադրուած են : Նոր դէպք մը եւս ,— անհետացած է Մոսկուայի հետագրական գործակալութեան թղթակիցը, Անտոնով :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 25 ԱՊՐԻԼ DIMANCHE 25 AVRIL 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7354 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2765

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

25-ԱՄԵԱՅ ՎԱՍՏԱԿ ՄԸ

●

Այս տարի հանդիսաւոր ձեռնարկներ պիտի կատարուին, տօնելու համար Համազգային Ընկերութեան եւ իր ճեմարանին 25ամեակը :

Շատոնց մեռած են երկու հաստատութեանց ղեկավար հիմնադիրները, — Լ. Շանթ, Ն. Աղբալեան, Գ. Իփէկեան, Համօ Օհանջանեան եւ Ստ. Եսայեան :

Բայց, երկուքն ալ, արդէն հասակ նե-ռած, լոյս կը ցանեն Մխիթարեանի ա-փերուն վրայ, իբրեւ կենդանի ազդակներ մշակոյթի զարգացման :

Բազմազան են Համազգային Ընկերու-թեան ձեռնարկները, — կրթական, գրա-կան, հրատարակչական, թատերական :

Ծրագիրը — կանոնադրին հեղինակը, Լ. Շանթ, նախատեսած է ամէն ինչ որ կը-նայ ծառայել մշակոյթի զարգացման, օ-տար ափերու վրայ :

Պիտանի դիտելիքներու չեմարան մըն է այդ ծրագիրը, գործադրելի՝ ամէն տեղի համար :

Համազգային Ընկերութիւնը փորձած է իր կարելին, մասնաւորապէս Լիբանանի եւ Եգիպտոսի մէջ, գլուխ անցնելով զա-նազան ձեռնարկներու :

Գնահատելի չարք մը կը կազմեն իր հրատարակութիւնները, քննական պատ-մութենէն մինչեւ մանկական եւ պատա-հական մատենաշարը :

Ընկերութիւնը միեւնոյն ատեն մղէ ուժ մըն է թատերական գործունէու-թեան : Դեռ վերջերս իր թատերախումբը, «Գ. Իփէկեան», արտակարգ խանդավա-ռութիւն ստեղծեց Լիբանանի եւ Եգիպ-տոսի մէջ, շարք մը բացառիկ ներկայա-ցումներով :

Դարձեալ, նոյն Ընկերութիւնն է որ կազմակերպեց առաքելութիւն մը, գլխա-ւորութեամբ Պ. Պ. Ժան Պալարի եւ Լիւք Անուէ Մարսէլի, հայկական մշակոյթին փառքը տարածելով Մխիթարեան մէջ :

Դեռ նոր կը տատանք արձագանդները Գահիրէի եւ Ալեքսանդրիոյ մէջ կատար-ուած դասախօսութեանց, ուր լայն բաժին մը տատնձած են, նաեւ, մեր երկու աչ-խատակիցները, Շ. Նարդունի եւ Կ. Փո-լատեան : (Մումբը Պէյրութ կը հասնի վաղը, երկուշաբթի) :

Համազգային ընկերութիւնը եթէ ուրիշ գործունէութիւն չունենար, միայն Փա-լանճեան ճեմարանը բաւական էր, իբրեւ փառապսակ :

Հաստատութեան երկու հիմնադիրնե-րը, Լ. Շանթ եւ Ն. Աղբալեան, երբ գոր-ծի կը ձեռնարկէին, 1929ին, ուրիշ գրա-մագլուխ չունէին բայց միայն իրենց հա-ւատքը, տաղանդը եւ աշխատանքը :

Տեղատուութենէ՝ հնօրեայ չէնքի մը մէջ, որ մեայլ տպաւորութիւն մը կը գործէր, անոնք տատնձնեցին այս ծանր բեռը, այն վստահութեամբ թէ գործը ինք պիտի տպահովէ անհրաժեշտ աշակցու-թիւնը :

Եւ խակապէս, երկար չտեւեցին դառ-նութեան տարիները :

Պատուական երիտասարդ մը, Նչան Փալանճեան, մէկ ձեռքով քանի հազար տթերլին կը տրամադրէր վայելուչ չէնք մը գնելու համար :

Նուիրատուն մեռած էր, բայց իր երկու քոյրերը բարեխղճօրէն գործադրեցին կտակը, եւ ճեմարանը ունեցաւ իր սեփա-կան չէնքը, մաս մը պարտքով :

Ցետոյ Լիւն Շանթ պատյտ մը կատա-րեց Հիւս. Ամերիկայի մէջ, եւ վերադար-ձաւ միասին բերելով պատկառելի դու-մար մը, 127·000 տոլար :

Այս դումարին չնորհիւ, ոչ միայն պարտքը վճարուեցաւ, այլ եւ կարելի ե-ղաւ նոր յարկ մը եւս բարձրացնել ճեմա-րանին վրայ :

Դեռ կը խօսինք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ԿՈՒԻ ՏԻԷՆ ՊԻԷՆԻ ՄԷՋ

●

ԴԺՈՒԱՑԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Շատ ծանր են Հնդկաչինէն հասած վեր-ջին լուրերը : Հրամանատարութեան հե-ռագիրը կը հաստատէ թէ իրավիճակը նոպալի կատուիեան մը մտնուած է Տիէն Պիէնի պահակատեղին : Աւելի քան 24 ժամ կատաղօրէն կռուելէ ետք, ըմբոստները յաջողած են նոր դիրք մը գրաւել, յատուկ խազալով դէպի հեղրոն : Պատասխանելով Բղթակցի մը հարցումին, Ֆրանսացի սպայ մը ըսեր է, — « Եթէ ըմբոստները չարունակեն իրենց յարձակումները, բո-լորն ալ պիտի սպաննուին » :

Գրաւելով նոր դիրքը, որ կը գտնուի բերդին հիւսիսային — արեւմտեան կող-մը, ըմբոստները տիրապետած կ'ըլլան Ֆրանսական օդանաւային խարիսխին կի-ռան : Ֆրանսացիները օդնական զօրք եւ պաշար կը ստանան այդ խա-րիսխին միջոցաւ, որ մասամբ քանդուած է : Ըմբոստները կրնան կրակ թափել բարձունքէն, դժուարացնելով օդանաւա-յին գործողութիւնները : Երկու հազար ըմբոստներ կատաղօրէն կռուած էին, դրաւելու համար նոր դիրքը հրացանա-բով, ղնդացիրներով եւ ատրճանակնե-րով : Աընդհատ կը տրակոծուէին յատա-ջացնալ խրամները եւ ատորերկրեայ թա-քստոցները, որպէս զի կարելի չըլլայ օդ-նութիւն հասցնել : Կարեւոր կէտի մը վը-րայ օդնական ուժը յաջողեցաւ նետս մա-նել մինչեւ հարիւր մեթր, բայց եա մղ-ուեցաւ դիրկընդխառն կռիւներէ ետք ո-րոնք ժամեր տեւեցին, դիւցերանց : Չին-գիները կը կռուէին ձեռնառումբերով, սուիններով եւ դանակներով : Ֆրանսա-կան զօրախումբը հազիւ երկու հարիւր հոգիէ կը բաղկանար, միւսները տատնա-պատիկ աւելի էին : Հրամանատարութիւ-նը կ'ըսէ թէ երկու կողմերն ալ ծանր կո-րուստներ կրեցին յարձակումներու եւ հակայարձակումներու ընթացքին :

Միեւնոյն դիրքին մէջ ըմբոստները ու-րիշ ամրոց մը գրաւած էին ապրիլ 18ին : Նոր թափանցումով գրաւած կ'ըլլան դիր-քին աւելի քան կէսը : Մատնագէտներու կարծիքով, եթէ այդ դիրքը իյնայ, ըմ-բոստները կրնան խորտակել ամբողջ միջ-նարերդը : Իրենց նոր յաղթանակով ըմ-բոստները հազիւ վեց հարիւր մեթր հե-ռու են զօր. Ֆրնիաթիան ալ Քասթրիի բանակատեղիէն :

Ուրբաթ օր Ֆրանսական օդանաւերը ամբակոծեցին ըմբոստներուն դիրքերը զօ-բաւոր պայթուցիկներով, բայց տուիք-ուած էին զգուշութեամբ չարժիլ, որպէս զի իրենց զինակից ուժերն ալ չվնասուին :

Հանոյի հետ յարաբերութիւնները կը պահուին միայն օդանաւերով : Չինուորա-կան աղբիւրներէ կը հաղորդուի թէ ներ-կայիս միայն կամաւորներ կը ղրկուին Տիէն Պիէն, չարունակելու համար հերո-սամարտը : Զօր. ոը Քասթրի վերադարձ ճիզերը կը թափէ, վերակազմելու համար պահակատեղիքը : Միշտ նոր խրամներ կը չինուին : Մեծ մտահոգութիւն կը պատ-ճառէ աւելի քան հազար վիրաւորներու վիճակը : Հարիւրաւոր վիրաւորներ թա-մուած են տաք, օդազուրկ թաքստոցնե-րու եւ բուժարաններու մէջ եւ անտանելի վիճակի մը կը մատնուին օրէ օր : Մահե-րու թիւը կրկնապատկուած է : Շատ մը բժիշկներ ալ սպաննուած են կռիւներու ընթացքին : Բժիշկներու թիւը այնքան պակաս է որ միայն ծանր վիրաւորները կրնան անմիջական դարման ստանալ : Միայն մէկ հիւանդապահուհի մնացած է քերդին մէջ : Վիրաւորներու վիճակը ան-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՎԱՂԸ

●

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ՉԵՆ ՈՒԶԵՐ ՀԱՒԱՍԱՐ ՆԿԱՏԵԼ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ

Վաղը, երկուշաբթի, տեղի կ'ունենայ ժընեւի խորհրդաժողովին բացումը : Ա-մէնքն ալ անհամբեր կը սպասեն խորհր-դակցութեանց ելքին, որ կրնայ վճռա-կան հետեւանքներ ունենալ :

Վերջին պահուն դժուարութիւն մը եւս ծագեցաւ : Ա. Միւոլթիւնը տատաշարկած էր իրեն մեծ պետութիւն ընդունիլ կարմիր Չինաստանը, հատատար իրատունքներով : Արեւմտեան երեք դաշնակիցները անմի-ջապէս ծանուցագիր մը ուղղելով, յայ-տարարեցին թէ չեն կրնար տալ այդ ի-րատունքները : Այս ծանուցագիրը ուղ-ղուած էր Ատլանտեան Խորհուրդի նիստէն անմիջապէս վերջը, որ չատ կարճ տեւեց :

Պերլինի խորհրդաժողովէն ի վեր, Ա. Միւոլթիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, բար-ձրացնելու համար կարմիր Չինաստանի վարկը : Արեւմտեան պետութիւնները պարզապէս հրաւէր մը ուղղած են Չինաս-տանի : Կը թուի թէ ժընեւի ժողովին ա-ռաջին օրերը պիտի անցնին ձեւակերպու-թիւններով, ճշդելու համար թէ Չինաս-տանը հրաւիրո՞ղ պետութիւն է թէ հրա-ւիրեալ, պիտի կրնա՞յ նախատահել եւն. : Այս պարագան եւ դեռ ուրիշ խնդիրներ չեն կարգադրուած տակաւին :

Ատլանտեան Խորհուրդն ալ զբաղեցաւ ժընեւի օրակարգին խնդիրներով եւ ա-սկան պինակցութեան ծրագրով : Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյցը կ'ը-սէ թէ 14 նախարարները չգտան ապագոյց մը որ հատատէր թէ փոխուած է Ա. Միւոլեան վերջնական նպատակնե-րը : Ցետոյ մտտնաւորապէս կը յայտա-րարէ թէ Եւրոպայի միացեալ պաշտպա-նութեան դաշինքը էական մաս է Ատլան-տեան դինակցութեան. թէ դաշնակից պե-տութիւններէն ոչ մէկը պիտի ճանչնայ արեւելեան Գերմանիոյ տրուած դերիչ – խանութիւնը, եւայլն :

ՈՒԹ ՄԻԼԻՈՆ ԿԱՐՄԻՐ ՉԻՆՈՒՈՐ

Ատլանտեան խորհուրդին դումարման առթիւ պատրաստուած տեղեկագիրները կ'ըսեն թէ Ա. Միւոլթիւնը եւ իր արբան-եակները կրնան դէնքի տակ տանել 400 զո-րաբաժին, այսինքն իրր ութ միլիոն դին-ուոր, մէկ ամատան մէջ, զօրաշարժի յաչտարարութենէն վերջ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, խորհրդային ճակատը այժմ կազմ եւ պատրաստ ունի վեց միլիոն դին-ուոր, առանց հաչուելու Չինաստանը : Այս ուժերէն 4·500·000ը ցամաքային դին-ուորներ են :

Խորհրդային օդանաւերուն թիւը կը հաչուուն քսան հազար : Ա. Միւոլթիւնը մեծ յատաչխմութիւններ կատարած է, որ-դեցնելու համար իր եւ արբանեակնե-րուն օդանաւային ուժերը, որոնք ատ այժմ զերազանց են Ատլանտեան ճակա-տին ուժերէն :

Դարձեալ, նոյն տեղեկագիրներուն հա-մաձայն, Ա. Միւոլթիւնը ունի 300 սուզա-նաւ, որոնց կէսը յատուկ է բաց ծովե-րու : Դաշնակից ռազմագէտները կը խոս-տովանին թէ Ա. Միւոլեան կողմէ կա-տարուած սկզբնական յարձակում մը ահ-ռելի աւերներ պիտի գործէ Արեւմուտքի օդանաւային պաշտպանութեան մէջ. բայց ի վերջոյ դաշնակիցները պիտի կրնան ազդու պատասխան մը տալ : Չինուորա-կան մասնագէտ մը կ'ըսէ թէ Ա. Միու-թիւնը եթէ յարձակի, ահագին դին մը պիտի վճարէ, թէ դաշնակիցները կրնան ամբողջովին կործանել Ռուսիան եւն. :

Թեհրանի դինուորական ատաչները մեր-ժեց Տոքթ. Մոսատեղի այն առարկու-թիւնը թէ իրատատու չէ վարելու իր դա-տին վերաքննութիւնը : Նախկին վարչա-պետ 13 առարկութիւններ ձեւակերպած էր, դատը քաղաքային ատաչաններուն յանձնելու համար :

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ Է ՀՈԳԻՍ...

★

Անհանգիստ է հոգիս ու տրտում...
Ես տեսնում եմ ադէտ ու արիւն,
Խելագար ու խաւար խլրտում,
Աղաղակ, աղերսանք, գալարում :
Ես տեսնում եմ աւերն ամէնի,
Ահաւոր վհատում ու անկում,
Եւ խնջոյքն արիւնոտ լրբենի,
Եւ անզօր գայլոյթի բռնկում ...
Ես տեսնում եմ գիւղեր երկիզուած
Քաղաքներ,
Դիակներ, դիակներ գզգզուած ...
Անհանգիստ է հոգիս ու տրտում ...

ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԵԱՆ

×

ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐ

Երկուքը մէկ մխիթբս կ'իյնան.
Իրենց ամփոփ հասակն սպառար
Սեւերու մէջ, ոյժ մը սակայն
Կը բռնէ վեր սուգն անոնց խոր :
Շատ չեն խօսիր ու չեն խնդար,
Քալուածքն անոնց ծանր է ընդան
Մղձաւանջին, զոր բարէ բար
Ձանչցան մահուան ճամբուն վրան :
Նայուածքն անոնց վիհ է մըթին,
Ուր կը ցոլան դառն ու երեր
Արցունքներ նոր՝ ցաւերո՛ւ հին :
Ու հակառակ իրենց կըրած
Անլուր գրկման չեն անիծեր
Ո՛չ մարդկութիւն եւ ո՛չ Աստուած :

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Ի ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ 20 – 25·000 ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

Հալէպի մեր թղթակիցը կը հաղորդէ :— Յաւակի Ա. եւ Բ. օրերը համաժողովը-դային խանդավառութեան մէջ տեղի ու-նեցան Հ. Մ. Ը. Մ.-ի միջմասնաճիւղային 27րդ մրցումները, Հալէպի Նաւասարդ եւ քաղաքապետարանի դաշտերուն վրայ : Գլխաւորութեամբ Հալէպի կուսակալին, պետական եւ զինուորական աւագանին լրիւ կազմով ներկայ եղաւ այս փառահեղ հաղիսութեանց : Կը նախագահէին Հալէ-պի առաջնորդ Զարեհ եպիսկ. եւ Հալէպի յոյն օրթոտոքս եպիսկոպոսը :

Ինչպէս կը յիչուի, այս մրցահանդէսը, որ կը չարունակուէր 25 տարիէ ի վեր, Սուրիոյ յաչօրդական կառավարութեանց բարեհաճ տրտօնութեամբ, տրդիլուած էր զօր. Շիչէքլիի օրով : Նոր կառավարու-թիւնը վերահաստատեց տանդութիւնը, երախտապարտ ձգելով Սուրիոյ հայ ժո-ղովուրդը, որ միշտ հաւատարմութեամբ կը ծառայէ հիւրընկալ երկրին :

ՏԻՐՈՒՆԻ — ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ

Վերջին պահուն յուսով կ'իմանանք թէ մեր բարեկամներէն Պ. Ստեփան Ալեք-սանեան մեռած է հիւանդանոցին մէջ, ուր երկու անգամ գործողութեան են-թարկուած էր :

Հանգուցեալը, բնիկ Մուչի Նորչէն գիւղացի, երկար տարի եղած է անդամ Տարօն – Տուրուբերանի Հայր. Միութեան եւ միշտ գուրգուրանքով կը յիչէր հայ-րենի յիչատակները, ինչպէս եւ պան-դուխտ մեռելները :

Մեր յաւակցութիւնները այրի տիկին Ա-լեքսանեանի եւ պարագաներուն :

Ա. Միութիւնը խզեց իր դիւանագէ-տական յարաբերութիւնները Աւստրալիոյ հետ, եւ կանչելով դեսպանը : Այս առ-թիւ ծանուցագիր մը ուղղելով, կ'ըսէ թէ Աւստրալիա ապատտան տուած է «ոճրա-գործ» Պետրովի եւ «տուտանդած» է ա-նոր կինը : Ինչպէս կը յիչուի, Պետրով խորհրդային դեսպանատան Գ. քարտու-ղարն էր որ հեռացաւ եւ ապատտան խնդ-րեց, իսկ իր կինը երբ Ռուսիա տանիլ կ'ուզէին, օդանաւէն եւս տտնուեցաւ, Ա-ւստրալիոյ ոստիկանութեան կողմէ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԵՏ

•

Դժուարին, դժուարալոյծ խնդիր մըն է սերունդներու յաջորդութեան խնդիրը :

Դժուարին ոչ միայն մեզի, այլեւ բոլոր ժողովուրդներուն համար, մեծ թէ փոքր :

Ի՞նչպէս ընել, որ նորահաս սերունդը տէր կենան իրենց հայրենի ժառանգութեան, չարունակեն հաւատարիմ մնալ ազգային աւանդութիւններուն, ազգային նպատակներուն, ձգտումներուն. մէկ խօսքով՝ ունկնդիր ըլլան ազգային պատմութեան ձայնին :

Դժդոհ են, առհասարակ, հիները. տարբերութիւնը՝ նորերու կեանքին, մտածումի նկերին ու գործերէն :

Դժդոհ են նորերը, յաճախ յարձակողական ու նոյնիսկ արհամարհական՝ հիներն կամ հիներուն հանդէպ :

Երեւոյթը կը կրկնուի, սերունդէ սերունդ : Այսօրուան նոր սերունդը, որ դժդոհ է հիներէն, վաղը ինք պիտի ըլլայ դժդոհ իրմէ աւելի նորերէն, որոնք պիտի ժխտեն ու ջնջեն, ուրանալու աստիճան իր ըստեղծած արժէքները : Նորերը նոր պահանջներ պիտի դնեն. նոր երազներու ետեւէ պիտի վազեն. նոր ճաշակներով պիտի առաջնորդուին :

Կեանքի անիւը պիտի դառնայ այսպէս, սերունդէ սերունդ, մշուշոտ, յաճախ պղտոր հոգեբանութեան մը մէջ :

Գո՞հ են մեծ, այսպէս կոչուած «երջանիկ» ազգերը իրենց նոր սերունդներէն : Զինք կարծեր :

Թողունք եւրոպական ժողովուրդները, Ամերիկայի մէջ իսկ, դեռ վերջերս, խոր մտահոգութիւն յայտնուեցաւ ամէն կողմէ, ամերիկեան նոր սերունդին պարզած պատկերին հանդէպ :

Բայց, բոլորովին տարբեր է մեր պարագան :

Մեծերը կրնան լուծել իրենց խնդիրները. իրենց հայրենի հողին վրայ են. իրենց իշխանութիւնները հաստատ են ու ազատ : Նորերը կուգան եւ կը գտնեն ճամբայ մը, հիներուն հետ լեզու գտնելու, վիճելով, պայքարելով, դիմումներ ձեռք բերելով կամ դիմումներ ընդով :

Մե՞նք :

Մենք հեռու ենք մեր հայրենիքէն եւ հպատակ՝ բազմազան իշխանութիւններու եւ կարգերու. ենթակայ՝ հազար ու մէկ ազդեցութիւններու :

Բռնադրաւուած եւ բռնութեան տակ հայրենիք մը ունինք, երկու կէս եղած. ցիրուցան ժողովուրդ մը եւ բազմաթիւ « երկրորդ » հայրենիքներ ...

Ի՞նչ կրնանք ընել :

Տեղ մը նոր սերունդը զժդոհ է մեր գործակատարութենէն. տեղ մը՝ մեր հանրային կեանքէն. կազմակերպական, ազգային ընդհանուր կացութենէն. ուրիշ տեղ մը՝ մեր լեզուի, պատմութեան, արուեստի ըմբռնումներէն ու ներկայացուցած վէճակէն :

Զինք կրնար ըսել, թէ իրաւունք ունին միշտ, պարզապէս անոր համար որ «նոր» են դժդոհները, երիտասարդ եւ ապագայի տէրը :

Բայց չենք ալ կրնար ըսել՝ թէ անիրաւ են միշտ, իրենց դժդոհութիւններուն մէջ :

Ամէն պարագայի մէջ, այսօրուան մեր կեանքի դեկավարութիւնն ու, ինչու չէ, նաեւ բովանդակութիւնը հիներուն ձեռքն են դեռ, մեծ մասով : Ապագան կը պատկանի նոր սերունդին :

Ուրեմն, կը մնայ որ հին սերունդը կազմակերպէ մեր կեանքն ու գործերը, նոր սերունդը առաջնորդելու, անոր դժգոհութիւնները մեղմելու, պահանջները գոհացնելու գործը : Իր պարտքն է :

Անշուշտ, նոր սերունդն ալ ունի պատասխանատուութիւն մը. բայց քիչ ան զամ կը դիտակցի, քիչ անգամ կը դրայ անոր ծանրութիւնը : Հիներուն պարտքն է եւ կ'ուզէ՝ նորերը պատրաստելու, իր մտածումները, ճաշակները, երազները փոխանցելու աշխատանքը, հաղորդակից մնալով նոր ժամանակներու ոգիին ու հասկացողութիւններուն հետ :

Ահա մեր գրականութիւնը : Հիները կոչուած են նոր սերունդին հասցնել զայն, իր բուն արժէքին, իր ստեղծագործական թափին ու հաւատքին մէջ, իրականութեան ճշմարիտ զգացումով :

Քննական ոգիով սակայն, առանց կոյր ու բերանաբաց, անմիտ հիացումի, բայց նաեւ առանց ուրացումի ու բիրտ, անիրաւ ժխտումի :

Ահա մեր կրթական կեանքը : Գիտենք թէ յեղաշրջումներ եղած են մեզմէ դուրս եւ մեր չուրջը : Գիտցա՞ծ ենք կազմակերպել զայն, այնպէս մը որ նոր սերունդը ոգեւորուի անով. անոր արտաքին ու ներքին պատկերով. պատրաստուած ու ընդունած ուսուցիչներով, լաւագոյն դասագիրքերով, փայլուն դասընթացքներով :

Եւ յետոյ՝ մեր եկեղեցին, իրեն ծառայող պաշտօնէութեամբ :

Ունի՞նք անհրաժեշտ տարրերը՝ զոհացում տալու համար օրուան պահանջներուն, նորահաս սերունդներուն ակնկալութիւններուն :

Ամերիկան, ինչպէս Ֆրանսան, տարբեր պատկերով կը ներկայանան :

Այս երկիրներուն մէջ, ամէնէն աւելի, նոր սերունդը մեր կեանքին ու գործերուն կապելու համար, պէտք է նոր, հմայիչ, արդիական բան մը տալ դիմանք : Մեր հանրային կազմակերպութիւնները, մեր դպրոցները, եկեղեցիները, հանրային ձեռնարկներն ու հանդէսները իրենց բովանդակութեամբ հմայիչ, արժէքաւոր բան մը պիտի ունենան, թէ իսկ արտաքինով ըլլան անշուք :

Հին սերունդին պարտքն է հրապուրիչ դարձնել այս ամէնը, որպէսզի նոր սերունդը հետաքրքրուի, հմայուի, բան մը տրվի :

Մեր լեզուն դեղեցիկ պէտք է հնչէ բերանէն, ակնառութեամբ պիտի պաշտպանուի ու պաշտուի բոլորիս կողմէ, ամէն տեղ : Մեր երգն ու երաժշտութիւնը պիտի ընտրուին բծախնդրութեամբ եւ պիտի տրուին մեծ ճաշակով ու դիտակցութեամբ. մեր թատրոնն ու հանդէսները պիտի սարքուին արուեստով, բացառիկ վայելչութեամբ : Քիչ պիտի խօսինք, խօսքի չարչրութեան տակ չկորսնցնելու համար իրականութիւնը. աւելի շատ պիտի գործենք ու գործը պիտի տանք :

Կրցա՞նք այս ամէնը իրականացնել, — այն ատեն կրնանք վստահ ըլլալ, որ սերունդը կը կապուի մեր կեանքին ու մշակոյթին, կը մօտենայ մեր կեանքին ու գործերուն, թարմութիւն, նոր չունչ ու եռանդ բերելով մեզի :

Կարեւորը՝ նորոգուիլ գիտնալն է. ժամանակին հետ քալ փոխելը, գիտակցութեամբ ու զոհաբերութեամբ. յարատեւ աշխատանքով :

Վաղուան մասին լուրջ ու դուրգուրալի զգացումով, որպէսզի երբ նոր սերունդը հայ կեանքի հայելիին մէջ նայի, իր դէմքը չտեսնի դժդոհ եւ մռայլ, այլ տեսնի առոյգ ու դեղեցիկ, իր հայրերուն հետ, անոնցմով զոհ ու հպարտ :

Անոնց նման, բայց աւելի թարմ ու երիտասարդ, հայկացքը դէպի ապագան :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՄԻՋՈՐԴԸ.— Աղջկանդ համար՝ բան մը, պարկեշտ, հեզ, քաղաքավար պարոն մը գտայ :

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ.— Գիտեմ բանդ, եւ իմ աղջիկս այդպիսի անազանդ մէկուն չեմ տար ...

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ)

*

Անոնք բոլորը հայերէն գիտեն, ոչ մէկն խօսիլ այլ եւ կարդալ, երեք տարուան ընթացքին ամէն ժամանակ ունեն նալուա կը հետաքրքրուէլ անոնց դասախարակութեամբ, կը պատմէր մեր անցեալէն, պատմութենէն, աւանդութիւններէն եւ կեանքէն : Մերթ ընդ մէջ վրայ ածուխի կտորով կը գրէի մեր տուրբ տաները, երբեմն հողին, մաւալին վրայ կը գծէի անոնց լուսաւոր պատկերը, մեր հոգեզմայլ ազգերն ու չարականները կը սորվեցնէի, քրիստոնեայ ազնիւ, մաքուր զգացումներով կ'ուզէի համակել անոնց խոպան հոգիները, միշտ յոյս ունենալով մեր ազգային ճակատագրին բարեփոխութեան վրայ : Աւելի վերջ իմացանք թէ այս քաջ հայուհին անգնահատելի աշխատանքներ կատարած է չրջակայ գիւղերն ալ այցելելով :

Ամէն օր կը մեկնէինք Տէր Զօրէն չրջակայ գիւղերը երեք չորս կառքով մէկ կամ երկու օրէն, երբ կառքերը լեցուէին, կը փոխադրէինք քաղաք մեր նախապատրաստած չէնքին մէջ, ուր տարեց կիներ կը խնամէին փոքրիկները : Տղաքը եւ աղջիկները կը հետեւէին մասնաւոր դասերու եւ մարզանքի, այս չէնքին մէջ մեծ

Ձախէն աջ՝ Արշա Մալուան, Միշէլ Վիթոլո, Ժան տ'Իտ, եւն. եւն. :

ՈՒԻԼԵԼՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

•

Այն մարդը որ չանդրադառնար թէ Ամէն ինչ պարտութիւն մըն է, յիմար մըն է :

ՈՒ. ՍԱՐՈՅԵԱՆ

Մինչեւ 1908ին Ֆրէզնօ, Պիթլիսցի ծը – նողքէ, Ուիլեըմ Սարոյեան այն բացառիկ երեւակայական : Եւ ժամանակը կ'անցնի ...Րոպէ Վակրամ տիպարն է մեր բոլորին, ծնած օտար երկինքներու տակ ուր ոչ Ֆրանսացի ենք, ոչ Իտալացի, ոչ Ամերիկացի, եւ վաղն ալ եթէ հայրենիք ետ – թանք, չենք ալ կրնար լման Հայեր ըլլալ :

Սարոյեան իր ամէն մէկ տողին մէջ ուներ ժողովրդական բանաստեղծութիւն մը, ամէնօրեայ վերլուծողութիւն մը, տխուր եւ իրատես հոգեբանութիւն մը : Եթէ հերոսը չէ որ տարիներէ ի վեր կը պարտադրէ ինքզինքը իրրեւ Հայ, մէջազգային դէմքի վրայ : Տարօրինակ յամառութեամբ մը կրկնելով ամէն անգամ իր հայութիւնը, դպրոցական Հայուն հոգեբանական դժբախտ վիճակը, պարտադրելով նոյնիսկ օտար բեմերու հայ լեզուն զոր ինք անգամ հազիւ գիտէ :

Շատ աւելիներ ունեցած ենք խօսելու հոս ամերիկահայ դրագէտին մասին, անոր վիպական արժէքին, ինքնայատուկ լեզուին վրայ : Վերջերս ամփոփեցինք նաեւ «Լը Մոնտ»ի դրախօսականը « Րոպէ Վակրամ»ին մասին : Այդ դիրքին մէջ ան կը նկարագրէ հայ ամերիկացին, մարդ մը որ ոչ բոլորովին կրցած է «եւրոպականանալ», ոչ բոլորովին Հայ մնալ եւ կ'ապրի ի սիւնս աշխարհի կեանք մը որ իրենը չէ, ձգտելով երազի մը՝ անչօշափելի եւ ծառայութիւն մատոյց Գոհարիկ Գասապեանը՝ թէ ուսուցչուհի էր թէ մարդիչ եւ թէ կրօնական, ընտանեկան դաստիարակ, բոլորին սիրելի մայրիկն էր զարձած : Երկու ամսուան ընթացքին հաւաքեցինք մօտաւորապէս 550–600 հոդի եւ վտանգեցինք Հալէպ : Մեր աշխատանքին իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերաւ Պ. Հայկ Կօշկարեան :

Պ. Ռուբէն Հերեան լիազօրուած էր Հալէպի Ազգ. Միութեան կողմէ : Մենք երկուքս որեւէ վճարում չէինք սպասեր, կամաւոր եւ սիրով կը կատարէինք իրրեւ ազգային սրբազան պարտականութիւն, իսկ Պ. Հերեան վճարուած էր թէ ոչ, չուզեցի հետաքրքրուիլ : Մնասին աշխատեցանք մէկուկէս ամիս միշտ սիրով :

Աւելորդ չեմ համարիր պատմել փոքրիկ մը յուղիչ պատմութիւնը : Արար կին ու տուն կը տանի, կը խնամէ, երախան մը : Մայրը մահամերձ փոքրիկը մօրը ցամքած ծծին փակած կը դանէ, կը խցճայ անոր վրայ խանձարուրով կը վերցնէ ու տուն կը տանի, կը խնամէ, երախան մեծցած երբ մեզի յանձնեց Պ. Ռուբէն չորս թրքական մէկլիա նուէր տուաւ կնոջ : Կինը այնքան ուրախացաւ իր նուէրէն որ սկսաւ երախան համբուրել եւ լալ : Մեծ դժուարութեամբ Հալէպ հասցուցինք մանուկը՝ անունը Ռուբէն կնքած էինք :

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(Շար.)

նու է գրական խոր վերլուծումներէ, աւելի մօտ է ամէն անհատի ապրած տագնապին, եւ առոր համար աւելի մօտմարդուն :

Միակ թատերագիրն է որ չհաճած է « Փուլիցեր» մրցանակը, «Ձեր կեանքին ժամանակը » թատերախաղին համար : Այս խաղը ներկայացուց 1950ին «Ռիխոտ տը Պրեսէլ»ը թարգմանութեամբ Էլէն Պայանի : Իր վեպերէն եւ նորավէպերէն զատ «Մարդկային կատակերգութիւն»ն ալ թարգմանուած, նոյնիսկ վերածուած է շարժանկարի : Սարոյեան վերջերս երգ մըն ալ գրեց, վերջին տարիներու ամէնէն շատ ծախուած երգացանկին Ամերիկայի մէջ :

Հինգ տարի անընդհատ նորոգելէ վերջ հեղինակի իրաւունքները, Միշէլ Վիթոլո, ձայնասփիւռէն եւ հեռատեսակերէն վերջ էպէոթոյի բեմին վրայ կը ներկայացնէ ոչ – թատերական, բայց խիստ դեղարուեստական գործ մը՝ «Սիրտս հայկեան – ներու մէջ» (*) :

Այս գործը որ նախապէս եղած է նորավէպ մը, յետոյ թատերախաղի վերածուած հեղինակին կողմէ, ոչ հանդոյց ուներ, ոչ սրամիտ խօսակցութիւն, ոչ ալ թատերական «էֆէ» : Բանաստեղծութիւն է, ինչպէս հեղինակն ալ ըսած է, կրնայ խօսիլ միայն անոնց որոնք իրենց սրտին մէկ անկիւնը պահած են մանկութիւնը, երազը, որոնց հոգին անբիծ է, սիրտը մաքուր : Հաւանաբար Վիթոլո գրամ չէհսի այս խաղէն որ «առեւտրական» չէ եւ առոր համար իսկ աւելի գնահատելի է իր աշխատանքը :

Վիթոլո այն հազուագիւտ դէմքերէն է որ տակաւին կը հաւատան Արուեստին եւ հակառակ բազմաթիւ յաջողութիւններու, պահած են անչահախնդիր ոգի մը եւ իր դին նիւթական գոհողութիւններու կը կատարէն գործ մը որուն կը հաւատան :

Քալիֆորնիոյ մէկ անկիւնը, անակի մը մէջ կ'ապրին երեք հոգի, առաջինը՝ հայ մամիկ մը որ մէկ բառ անգլերէն չէ սորված (հաւանաբար հեղինակը նեբչնչուած

(*) *ՄՄԲ.*— Բառական թարգմանութեամբ ենիշդ է, մանաւանդ որ Սկովտացի մը կ'երեւայ խաղին մէջ : Բայց մենք պիտի նախընտրէինք թարգմանել «Սիրտ իմ ի Բարձունս» : Սկովտական բարձունքներու կարօտը տարբեր չէ հայկական լեռներու կարօտէն, փոխաբերաբար :

ՆՈՅՆ ՑՂԱՑՆԴԻԿ

ՊԱՄՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

★

Ես ամեն անգամ, երբ ես եմ առնետ, մի ինչ-որ զգացում եմ ունենում, որ ես ինչ-որ մի ուրիշ բան եմ, ոչ թե առնետ, այլ մի ուրիշ բան, որ ինչ-որ տեղ ներսում ինձ մեջ թաքնված է, ինչ-որ մի ուրիշ բան, որ ես ինքս չգիտեմ, թե ինչ է, բայց որ ինչ-որ կերպ զգում եմ, որ ես առնետ եմ, ես առնետ եմ, ես առնետ եմ...

— Ներսը, բարեկամ, ինչպե՞ս ես, ո՞նց ես առնետ, չես բերում...

— Ներսը. շատ լավ եմ, շնորհակալ եմ, ես առնետ եմ...

— Ու քաջ եմ, ուժեղ եմ, ինչպե՞ս որ ասես, ես առնետ եմ...

Ու ես ինձ զգում եմ առնետ, ես առնետ եմ, ես առնետ եմ...

տանելի է նաեւ անոր համար որ, խեղճե – րը սոխպատած են ժամերով նստիլ կամ պառկիլ բացարձակ մութին մէջ, լսելով ճակատամարտին ցնցումները երկնց դըլ– խուն վերեւ: Ամէն օր աւելի քան երկու Թոն գետ կը փոխադրուի անկարգելնե – լով :

Կոխները կը չարունակուին նոյն սաստ– կութեամբ, հակառակ տեղատարափ անձ– րեւին: Փարիզէն ամերիկեան օդանաւե – րով ղրկուած օգնական ուժերը Մայիսի հասան ուրբաթ օր: Առաջին օդանաւը, որ յատկապէս չինուած է եւ կրնայ 222 դինուոր փոխադրել, տարած էր 200 հոգի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԵԿՈՑԻ գործակալներէն Քոխլով, որ Ամերիկացիներուն պաշտպանութիւնը խնդրած էր, կ'ըսէ թէ չուզեց սպաննել մատնանշուած ռուս տարագիրը, որովհե– տեւ իր կինը կը սպառնար բաժնուիլ, մարդասպանի մը կողակիցը չդառնալու համար: Մ. Նահանգները ծանուցագիր մը ուղղեցին Խ. Միութեան, րողոքելով ու – րիչ Ռուսի մը առեւանգութեան եւ այս դէպքին դէմ: Կը պահանջէն նաեւ որ ա– ոծոնեն Քոխլովի կնոջ մեկնումը Խ. Մ.Է.Ն: Փախստական չեկիստն յայտնութեանց վրայ, ձերբակալութիւնները կը կատար – ուին արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ :

ԴԱՀԼԻՃԸ թեթեւ տաղնապ մը անցուց առջի օր, իբրեւ հետեւանք տը Կոլեան նախարարներու բռնած բացասական դիր – քին: Վերջին պահուն կարելի եղաւ միջին ճամբայ մը գտնել, որպէսզի դահլիճը կանգուն մնայ եւ կարենայ մասնակցիլ Ժընեւի ժողովին: Ամէնէն երկարաեւ կառավարութիւնն է Լանիէլի դահլիճը, որ կը պաշտօնավարէ երեք հարիւր օրէ ի վեր: (Փինէի դահլիճը տեւեց 299 օր):

ՓԱՐԻԶ վերադարձաւ նախկին վարչա– պետ մը, Պ. Քամիլ Շոթան, որ Հիւս. Ամերիկա կըզանուէր պատերազմէն իվեր: Եկած է վերաքննել տալու իր դատը: Պ. Շոթան, որ 68 տարեկան է եւ փաստա – բան, 11 անգամ նախարար եւ երեք ան – գամ վարչապետ ըլլալէ ետք, Վիչիի կա– ռավարութեան մասնակցեցաւ 1940 Յու – լիս 12ին եւ յետոյ մասնաւոր պաշտօն մը ստացաւ մտերչալ Փէթէնէն, հարաւ. Ա– մերիկայի մէջ: Այնուհետեւ Մ. Նահանգ– ները գնաց, իբրեւ պարզ քաղաքացի: Ա – զատագրութենէն ետք դատական առեանը 1947 Մարտ 25ին ի բացակայութեան դա– տապարտեց զինքը, այն մեղադրանու – թեամբ թէ «նպաստ ստացած է դաւաճան կառավարութենէ մը, համաձայն եղած է 1940 Յունիս 15ի զինադադարին եւն.: Տրուած պատիժն էր `հինգ տարի բան – տարկութիւն, ազգային իրաւազրկութիւն եւ գոյքերու բռնագրաւում :

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ բանակները միեւնոյն հրամանատարութեան տակ դր – ուած են, դիմագրաւելու համար Իսրայէ– լի վտանգը: Այս լուրը կը հաղորդէ ե – դիպտոսի ազգ. պաշտպանութեան նախա– րարը, աւելցնելով թէ որոշումը արուած էր Սուրիոյ եւ Լիբանանի ազգակցական – թեան մը միջոցին :

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հայրապետական կարգադրութեամբ ա– մէն տարի Զատիկի յաջորդող Նոր Կիրա– կին նուիրուած է մեր բիւրաւոր նահա – տակներու յիշատակին :

Այս առթիւ այս կիրակի 25 Ապրիլ, Փարիզի եւ շրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Մ. պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանդիսա, պանծացնելով անոնց զոհաբերումը քրիս– տոնէական հաւատքի եւ հայրենիքի հա – մար :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին մէջ, քառա – ձայն պատարագ, պիտի պատարագէ Ա – ռուշաւան Աբեղայ, եւ պիտի քարոզէ կա– թող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վ. Մա – նուկեան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը կը ներկայացնէ՝ Գ. Խիէկեանի « ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ » դիւցազներգութիւն, 3 արար , 3 պատկեր

Բեմադրութեամբ Խ. Ղարիպեանի :

Սէն Շամոնի մէջ այս Շա – բաթ, երեկոյեան ժամը 8·30ին, Ժան տ'Արքի սրահին մէջ:

Սէնթ Էթիէն, Մայիս 2, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Սէնթ Էլմոնի սը– րահին մէջ: Այնուհետեւ կրկնուի եւ Վա– լանս :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ Շրջաններու Ազգային Միու – թեան հովանաւորութեամբ :

Եկեղեցուհին Տիկնանց Միու – թեան սարքած առաջին բարեսիրական մեծ տօնավաճառ – պարահանդէսը ի նը– պաստ Հայոց եկեղեցւոյ չինութեան, տեղի կ'ունենայ 16 Մայիս, Կիրակի ժա– մը 15էն կէս դիշեր, Սալ Պօլրթէր, ռիւ Պօլրթէր, Վիլլէօրպան, (Գնայ Թօլպօյ, առէ Ալբօսկէն Փէրրէն, Հանրակառք 3):

Գեղարուեստական բաժին, պար եւ ա – նակնկալներ, ճոխ պիւֆէ: Կերպասեղէնի, հիւսուածեղէնի, նպարեղէնի, կօշիկի, խաղալիքի, վաճառման բաժիններ :

Վերապահեցէք ձեր դնումները նոյն օր– ուան : Գիները դիւրամատչելի, հաճելի ժամանց :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ :

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15–24, Պուա Քոլոմպի Բաղաբապետարանի սրահներուն մէջ, 2 Ռիւ տ'Էթիէն տ'Օրվ: Կայարանին ճիշդ քովը :

Կը խօսի ընկ. ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակ– ցին .— Նոր Սերունդի Անիէռի եւ Իսիի միացեալ երգչախումբը, ղեկավարու – թեամբ Կ. ԴԱՅԻՇԵԱՆԻ :

Պանեէօ Քաշանի պարախումբը, հայ – կական եւ կովկասեան պարեր :

Արտասանութիւն, երգ եւ հաճելի անա– կնկալներ :

Կը ներկայացուի «Վեցուկէս պորտի ժա– ռանգ մնացած սնտուկը», խիստ ծիծաղա– շարժ զաւեշտ, մէկ արար :

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի :

Մուտք 200 ֆրանք :

Կառ. Սէն Լազարէն չորեկառք՝ իջնել Պուա Քոլոմպ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնի եկեղեցաչէն յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստա– ցած է քանի տոլար Տիկին Նազելի Պէր – պէրեանի ձեռամբ իր քրոջ կողմէ, Տիկին Սիրանոյշ Տէր Պետրոսեանէ, Ամերիկայէն ղրկուած Լիոնի եկեղեցաչինութեան ֆոն– տին: Նոյնպէս եկեղեցաչէն Տիկնանց յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստա– ցաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցաչինութեան ֆոն – տին: Լիոնի Կապ. Մայէլ կողմէ Պ. Ա. Կիւլպէնկեանի ձեռամբ քսան հազար Ֆր., իրենց տարեկան երեկոյթի հասոյթէն դո– յացած: Պ. Հրանդ Թադէոսեանէ հազար Ֆր. իր զոքանչ մօր մահուան քառասուն – քին առթիւ: Թարարէն Պ. Յակոբ Կոչում– եանի ձեռամբ 5450 Ֆր. փոխան ծաղկե – պատկի, եկեղեցաչինութեան ֆոնտին նը– ւիրուած, իր զոքանչ մօր մահուան տա – րին: Շնորհակալութիւն Թարարի Հա – յութեան :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

Օր. ԶԱՊԷԼ ՕՎԻԿԵԱՆ
ՀՐԱՉ ՏԱՄՆԱՊԵՏԵԱՆ
Ամուսնացած
1954, Ապրիլ 23 Պէյրութ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ՊԷՎՐԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խում– բի ժողովը այս կիրակի ժամը 8·30ին ընկ. Մանուկի բնակարանը: Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի չարունակութիւն :

Զ. Ո. Մ.Ի վարչութիւնը սոխրողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս երկուշաբթի ժամը 8·30ին Քաֆէ Ռէ– ժանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները անխտիր, այս եր– կուշաբթի, ժամը 15ին, ընկերուհի Տիկին Ալաքոքի Մինասեանի բնակարանը, 33 ռիւ Տիւնուար, Լիոն երկրորդ յարկ :

Կարեւոր օրակարգ.— Ընտրութիւն նոր վարչութեան: Ընթացիկ հարցեր: Ներկա– ներու թիւը՝ օրինաւոր պիտի համարուի:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Շաբաթական հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քառէ սրճա– րանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ. ՀՐԱՆՏ ԲԱԼՈՒԵԱՆ, նիւթ ունենալով՝ Անի յի– շատակարանները եւ հայկ. ճարտարապե– տութիւնը, ըստ Թորամանեանի պրպը – տումներուն: (Ցոյց պիտի տրուին քազ – մաթիւ նկարներ) :

Մուտքը ազատ է :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, ռեւէ բնակերութեամբ եւ միեւնոյն գի – ներով տեղերը կ'ապահովենք ձրիաբար, դէպի Հարաւային եւ Հիւսիսային ԱՄԵ – ՐԻԿԱ, ՔԱՆԱՏԱ, ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ, ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ եւ ամէն կողմ :

Դիմել ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆի որ ունի 35 տարուան փորձառութիւն

American LLOYD

48, Rue de la Republique
Tél: Co. 47.22 et 74.51, Marseille
7, Rue Auber, Paris.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

MON. NATANSON
44, Rue Richer, Paris (9e).
Tél.: PRO 49-17

Կը փնտռէ քօնսաժի համար անթրփա– ձէօրներ, ներկայանալ նմոյշով (մօտէլ):

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ աշկերտ մը քուվերթիւռ փլոմպը – ռիի մէջ աշխատելու: Ներկայանալ ծը – նողքին հետ: Դիմել Պ. Թաթուլեանի՝
14 Rue Julien LaCroix, Paris (20e)

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ՋԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՅՕՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15էն 24 — Cercle Militaire (Place St. Augustin)
Վերին հովանաւորութեամբ Տոքթ. — BERNARD LAFAY Տնտեսական նախարար
Նախագահութեամբ Զօր. — DUFIEUX
Զինուորական չեփորախումբ (Ֆանֆար)
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ — Վարդեվանեանի նուագախումբը
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը — Հանդէսին օրը տոմս պիտի չդանէք սրահին առջեւ :
Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայր. եւ Երիտ. Միութեանց

Առաջին անգամ ըլլալով
Թէաթրը տը լա կեթէ Լիրիճի մէջ — 17 Մայիս, երկուշաբթի իրիկուն
Գաւուոյ նախագահութեամբ՝ — Պ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՎԱՉԵԱՆՑԻ
եւ մասնակցութեամբ փարիզահայ, լաւագոյն ուժերու
Square des Arts et Métiers — Métro: Réoumur et Arts et Metiers
Այս մեծածախս ներկայացման տոմսեր.ու գիները են 250, 350, 450, 550, 650 750 Ֆրանք
ՇԱՆՕԹ.— Ցիշեցէք Ղարաբաղի Մելիքներու զեղեցիկ ներկայացումը, եւ եկէք վերապրելու զարձեալ նոյնքան խնամուած ներկայացում մը :
Տոմսերը ապահովել գրատուներ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ), Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ), Գ. Սամուէլ (51 ռիւ Մէօսիէօլը Փրէնս):

ԱՒՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՄԵՂԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN. MARSEILLE

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱՒ

Ակնոցագործ

ՊԱՐԲԵՐԱԳԻՐՔ
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 4, ճոխ եւ այլազան բովանդակու– թեամբ եւ գեղարուեստական նկարներով: Գին 500 ֆրանք:
Դիմել Տպարան ԱՐԱՔՍ՝
46, Rue Richer, Paris (9e).

SALLE IENA, 10 Avenue d'Iéna
21 Մայիս, ուրբաթ ժամը 9ին
ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր
« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասի – րաց Միութիւնը հայրենակից ուրացեալ Դաբրիէլ Գարակէօզեանի մահուան եր – րորդ տարելարձին տոթիւ չնորհակալու– թեամբ ստացած է փոխան ծաղկեպսակի, Գ. Գ. Վահէ Յակոբեանէ 500 Ֆր., Վահան Երանոսեանէ 500, Ե. Երանոսեանէ 500 :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ԱՊՐԻԼ
MARDI
27 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7355 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2766

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՆՉՈ՞Վ ԲԱՑԱՏՐԵԼ

Շաբաթ դիշեր ամբողջովին լեցուն էր Փարիզի Ե. քաղաքապետարանին դահլիճը, վերնատունով եւ նրբանցքներով :

Ցիշատակի ոճն՝ պատմական Պանթէոնին դիմաց :

Ամէն դառակարգէ բազմութիւն մը եկած էր ոգեկոչելու 1915ի Աբհաւիրքին զոհերը,— աւելի քան մէկ միլիոն այր, կին եւ մանուկ :

Սպահանդէսին կազմակերպութիւնը առանձնած էին քառասուն երիտ. Մխու-թեանց ներկայացուցիչները, հրաւէր ուղղելով բոլորին անխտիր, հրապարակաւ եւ մասնաւոր նամակներով :

Կը մասնակցէին ամէն հոսանքէ ներկայացուցիչներ : Կը նախագահէր ծերունի վառաքաւորը, Պ. Ա. Զօպանեան :

Ներկայ էին հայ կաթողիկէ եւ հայ բողքական հասարակութեանց հոգեւոր հովիւները, իրենց յարդանքի խօսքը արտասանելու համար :

Ներկայ էին եկեղեցւոյ Հոդաբարձու-թեան անդամները, իրենց ատենապետով, որ նոյնպէս դրաւոր ուղերձ մը կարդաց :

Բացակայ էր միայն Հայ. առաքելական եկեղեցւոյ առաջնորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան :

Իրրեւ հայ կրօնաւոր, բաղդատարար նորընծայ քահանայ մը միայն եկած էր, ինքնաբերաբար :

Միւսները դժուար կը չարժին իրենց տեղերէն, այսպիսի պարագաներու մէջ :

Ինչո՞վ բացատրել այս երեւոյթը :

Մէկ չարաթէ ի վեր հարցումներ եւ բողքի նամակներ կը առանայինք :

Նախընտրեցինք ձայն չհանել, մինչեւ որ սպահանդէսը կատարուէր :

Հիմա որ ամէն բան վերջացած է, ա-ռանց վայելչութեամբ,— կը հարցնենք հրապարակաւ .

— Եղա՞ւ այս, դերապետ վարդապետ :

Ի՞նչ կ'ուզէիք ապացուցանել ձեր բացակայութեամբ :

Ի՞նչ պատասխանէիք անոնց որ կը հարցնէին.— Ինչո՞ւ չէր եկած մեր վարդապետը :

Որո՞ւ համոյք պատճառել կ'ուզէիք, ձեր ցուցական ձեռնպահութեամբ :

Որո՞ւ դէմ քէն պահած էիք :

Կը վախնայիք որ ուրիշ սպահանդէ՞ս մըն ալ կազմակերպուէր :

Ի վերջոյ ովքե՞ր են այդ «միւսները» որ կը համարձակին մոլորեցնել ձեզ :

Ձեր պարտականութիւնը չէ՞ր կարգի հրաւիրել դանոնք, իրրեւ առաջնորդ եւ կաթող. պատուիրակ :

Հանդիսաւոր պատարագը եւ քարոզը կրնա՞ն փրկել ձեզ եւ ամբողջ կղերական դասը :

Կրնա՞ն հարթել թիւրիմացութիւնները :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսն անգամ, եթէ տեղեակ ըլլար ամբողջ անցուդարձին, պիտի չանդիմանէր ձեզ :

Դուք, Աբհաւիրքէն փրկուած բեկոր, վախցա՞ք ալ մը ծանծաղամիաններու ծուռ նայուածքէն :

Դուք, երիտասարդ վարդապետ, ի՞նչ-պէս կ'անտեսէք տարագիր երիտասարդութեան կոչը :

Շաբաթ դիշերուան սպահանդէսը բան մը չկորնչցուց իր չուքէն եւ վեհութենէն, ձեր բացակայութեամբ :

Կորնչցնողը դուք եղաք, վարդապետ, եւ ձեղի հետ՝ հայ կղերը, դուռ բանալով աւելորդ ասչ – կօսչներու :

Ձեր ձեռնպահութեամբ, անդամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ մեր ասպիճանաւոր կղերը տակաւին չէ սորված զանազանել ծուռն ու շիտակը :

Հոգեւոր հովիւ մը ինչ արժանիքներ ալ ունենայ, ի վերջոյ չարաչար կը տուժէ, եթէ ուզէ իր բախտը փորձել «քաղաքական» լարծուն արահետներուն վրայ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԷԿ ԲԱՑՈՒԵՑԱԻ ԺԸՆԵԻՒ ԺՈՂՈՎԸ

ՄԵԾ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԻՆ

Երէկ, երկուշաբթի, տեղի ունեցաւ Ժընեւի խորհրդաժողովին բացումը : Ժողովին կը մասնակցին 19 երկիրներու արտաքին նախարարները : Դլխաւոր օրակարգն է ճշդել Քորէայի ապագան եւ վերահաստատել խաղաղութիւնը Հնդկաչինի մէջ : Զորս հրաւիրող պետութիւնները, — Ֆրանսա, Անգլիա, Ա. Մեւթիւնը եւ Մ. Նահանգները օրակարգին գլուխը դրած են Քորէայի խնդիրը, որուն քննութեան պիտի մասնակցին տասը պետութիւններ, մէջն ըլլալով Ա. Մեւթիւնը : Տակաւին ճշդուած չեն այն երկիրները որոնք պիտի մասնակցին Հնդկաչինի հարցին քննութեան, բայց կարեւոր դեր մը պիտի կատարեն Ա. Մեւթիւնը, Հնդկաչինի երեք պետութիւնները եւ Զորս Մեծերը : Մոտակայ նորէն պիտի փորձէ հաւասար իրաւունքներ ապահովել կարմիր Չինաստանի համար :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Ա. Մեւթիւնը եւ Չինաստան հետեւեալ առաջարկները պիտի ներկայացնեն :—

1. Հաւաքական ապահովութեան դաշինք մը Ծայր. Արեւելքի մէջ.— 2. Քորէայէն եւ քաշել օտար զինուորները, եւ ձգել որ Քորէացիները իրենք վճռեն իրենց ճակատագիրը, առժամեայ կառավարութիւն մը կազմելով եւ ընտրութիւններ կատարելով .— 3. Անմիջապէս դադրեցնել պատերազմը Հնդկաչինի մէջ, Բանակցութիւններ կատարելով Ֆրանսայի եւ Հո Շի Մինի միջեւ (ըմբոստներու հրամանատարը) : Հաւանական է որ Ա. Մեւթեան ներկայացուցիչը օգտուի առիթէն, եւրոպական խնդիրներու մասին ալ խորհրդակցելու համար : Կը կարծուի թէ Ա. Մեւթիւնը արամադիր է զիջում-ներ կատարելու Հնդկաչինի մասին :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Մ. Նահանգները վճռած են որեւէ զիջում չկատարել կարգ մը խնդիրներու մասին : Այսպէս, կը մերժեն հաւասար իրաւունքներ տալ կարմիր Չինաստանի : Ցեւոյ, չեն ուզեր Հնդկաչինի մասին կնքել որեւէ համաձայնութիւն որ կրնայ Ազգաժողովին դուռը բանալ Չինաստանի առջեւ : Չեն ուզեր, նաեւ, ճանչնալ այդ պետութիւնը կամ թոյլ տալ որ հարաւ. արեւելեան Ասիան իյնայ կարմիրներու տիրապետութեան տակ :

Անգլիական պատուիրակութեան դլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ Մեւթիւն ապահովել Քորէայի համար, խաղաղութիւն Հնդկաչինի մէջ : Կարմիր Չինաստանը տակաւին յայտնած չէ իր վերջնական տեսակէտը, բայց տարակոյս չկայ թէ ամէն միջոց պիտի փորձէ, իր միջազդային ճանաչումը ապահովելու համար : Մեւեռնոյն ատեն պիտի մերժէ Մ. Նահանգներուն միջամտութիւնը Հնդկաչինի մէջ :

Գալով Քորէայի, որ երկուքի բաժնուած է, իւրաքանչիւր չորեան պիտի փորձէ երկիրը միացնել ի վնաս հակառակորդին : Հարաւ. Քորէան պիտի պահանջէ պարպել չինացի զինուորները եւ պահել դաշնակից ուժերը, իսկ Հիւս. Քորէան կ'ուզէ որ բոլոր օտար զինուորները հեռանան :

Մեւս պետութիւններն ալ կրնան մեծ դժուարութիւններ յարուցանել : Մասնակցողներէն մէկը Թուրքիան է, որ հաւատք չունի խորհրդաժողովին վրայ, ինչպէս կը հաւաստեն իրազեկները :

× Նախարարական Խորհուրդը լիազօրութիւն տուաւ Պ. Ժորժ Պիտոյի, բանակցութիւններ վարելու համար Հնդկաչինի մասին :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍՊԱՀԱՆԴԷՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շաբաթ օր հանդիսաւորապէս տեղի ունեցաւ Համազգային սպահանդէսը, Ե. թաղամասի ընդարձակ սրահին մէջ, որ ամբողջովին լեցուած էր :

Հանդիսին բացումը կատարեց դիւանական նուագախումբը, Շոփէնի համար-դով : Բեմին վրայ պատուի կեցած էին հայ արուեստներու եւ արհեստներու երկու խումբերը, իրենց դրօշներով :

Կը նախագահէր Պ. Ա. Զօպանեան : Ըստ յայտարարի ուղերձներ խօսեցան Շահարշ Մխոյեան, Տիկին Հուրի Իփէկեան, Դր. Փափազեան (Նոր Սերունդ), Զ. Վարպետեան (Ռամկիկներու Միութիւն), Պատուելի Սիսլեան (հայ բողոքական համայնք), Հ. Յովսէփ վրդ. Գաֆթեանճեան (հայ կաթողիկէ համայնք), Պ. Պ. Պարըճեան (եկեղեցւոյ Հոդաբարձութիւն), Պ. Ա. Մելոյեան (Վասպ. Եւրիա. Միութիւն) :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԱՆԴԱՆՕԹ ՉԻՆՈՒՈՐԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Նոյն օրը, Ֆրանսական բանակի Նախկին Հայ Ռամկիկներու եւ Կամաւորներու ընկերակցութեան վերապահուած էր, Անդանօթ Չինուորի դամբարանին մշտավառ բոցը հրահրելու իրաւունքը, 1915ի Համազգային Սպասօնին առթիւ : Սուգարարութիւն մը հաւաքուած էր Ժորժ Ե. պողոտային անկիւնը, հեռաւորապէս կամաւորներու եռագոյն դրօշին եւ Ֆրանսական ու ամերիկեան դրօշներու ներքոյ առջեւէն կ'երթար զինուորական նուագախումբը, դէպի Անդանօթ Չինուորի դամբարանը : Հայ կամաւորներու անունով զեղեցիկ ծաղկեպսակ մը դրուեցաւ դամբարանին վրայ : Բոցը հրահրելու արարողութեան հայ կամաւորներու կողմէ մասնակցեցաւ իրենց պատուակալ նախապահը, Զ. Վարպետեան :

Արարողութեան ներկայ էին զաղթականներու նախարարը Պ. Ժաքինօ եւ նախկին Ռամկիկներու նախարար Պ. Միւթէր :

× Կիրակի օր, զարձեալ Ապրիլեան Սպահանդէսին առթիւ հայածէս պատահարագ մատուցուեցաւ Սաքրէ Քէօրի եկեղեցին, որ լեցուած էր մեծ բազմութեամբ : Ներկայ էին խումբ մը հայ կամաւորներ եռագոյն դրօշով, Կիլիկիոյ երեսմնի հրամանատարը՝ զօր. Տիւֆիէօ, Մարքի Փոլ Տիւվէյու են. Պատարագիչը հայ կաթողիկէ առաջնորդը, Ամատունի վարդապետ : Այս առթիւ Ֆրանսերէն ճառ մը խօսեցաւ զերապայծառ Ռուփ, ողեկոչելով հայ նահատակները :

Կ'իմանանք թէ Սաքրէ Քէօրի պատարագին առթիւ մասնաւոր աթոռ մը տրամադրուած էր նաեւ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի, որ այստեղ ալ իր բացակայութեամբ կը փայլէր :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱՏԻԿԸ

Պէյրութի մեր թղթակիցը կը գրէ .—

Զատիկի երրորդ օրը Մայր Տաճարին մէջ հանդիսաւոր պատարագին ներկայ եղաւ Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Բ. Շամուն, ընկերակցութեամբ խորհրդարանի նախագահին, ար-ատքին, ներքին եւ հանրօգուտ չինուածներու նախարարներուն, երեսփոխաններու եւ պետական ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու : Հայ եպիսկոպոսաններ Պ. Պ. Տ. Թոսլաք եւ Մովսէս Տէր Գալստեան եւս կ'ընկերանային բարձրաստիճան հիւրերուն :

Այս պաշտօնական այցելութիւնը ալելի պիտի դառնայ աւանդական եւ մեր յարգելի հիւրերը ամէն տարի Զատիկին Գ. օրը ներկայ պիտի ըլլան Հայ. Եկեղեցւոյ ա-րարողութեանց :

Պատարագին կը նախագահէր կաթող. տեղապահը, Խազ արք. : Անթելը կը հաղորդէր կրօնական արարողութիւնները եւ վեհարանին մէջ խօսուած ճառերը : Նահրի բոլոր խանութները ղրօչազդուած էին, ողջունելու համար յարգելի նախագահը, որ վանքի դուռնէն ընդունուեցաւ զինուորական պատիւներով :

Կրօնական արարողութիւններէ ետք, բարձրաստիճան հիւրերը առաջնորդուեցան վեհարան ուր կաթող. տեղապահը խօսեցաւ հայերէն ճառ մը, շնորհակալութիւն յայտնելով Լիբանանի նախագահին եւ ժողովուրդին : Ցիշելով երեսուն տարի առաջ իրրեւ տարագիր ու հալածական այս հիւրընկալ երկրին մէջ հայ ժողովուրդին վայելած մարդասիրականութիւնը, կաթող. տեղապահը չեշտեց թէ ամէն ջանք ըրած ենք եւ միշտ ալ պիտի ը-նենք մեր մշակոյթով, մեր ճարտարարուեստով եւ մեր տակուն աշխատանքով, զարկ տալու համար այս դեղեցիկ երկրի վերելքին : Եւ վերջացուց օրհնելով Լիբանանը եւ խնդրելով որ ընդունին հայ. ժողովուրդին երախտագիտական զգացումները :

Այս ճառը արաբերէնի թարգմանեց Շահրի վրդ. Ա.ճէմեան : Նախագահ Պ. Քամիլ Շամուն պատասխանեց նախ շնորհաւորելով հայ ժողովուրդին Զատիկը եւ ապա անդրադառնալով մեր համայնքին իրաւունքներուն, ըսաւ .

— « Հայերը հաւատար քաղաքացիներ են այս երկրին մէջ : Հաւատար պարտականութիւններով եւ իրաւունքներով : Եթէ կարգ մը առարկելիներ մէջ, յատկապէս պետական պաշտօնատուններէն ներս, հայ համայնքը հարկ եղածին չափ չէ տիրացած իր իրաւունքներուն, պատճառը այն է որ ծանօթ չեն արաբերէնի : Ցոյս ունինք որ նոր սերունդը տիրանալով արաբերէնի պիտի արժեցնէ նաեւ այդ իրաւունքը » :

Հիւրերը մեծարուեցան արժանի հիւրասիրութեամբ : Այս առթիւ նախագահին նուիրուեցաւ, իրրեւ յիշատակ, փղոսկրէ զեղեցիկ զարդ մը :

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութեան Բ. արտակարգ ընդհ. ժողովը, քննելու համար բարեփոխեալ ծրագիրը – կանոնադիրը : Կը նախագահէր Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան : Ատենապետ ընտրուեցաւ Պ. Վահէ Ֆրէնկեան : Խորհրդօրէն քուէարկուեցան նոր ծրագրին առաջին տասը կէտերը, մերժելով այն յօդուածը որ առաջնորդին իրաւունք կուտայ երեք քահանաներ նշանակել, իրրեւ անդամ ներկայացուցչական ժողովին, ինչպէս եւ երկու քահանաներ վարչութեան մէջ :

Ցետոյ միջադէպ մը ծագեցաւ, յանգելով անախորժ ընդհարումներու : Այլ եւս կարելի չեղաւով շարունակել, որոշուեցաւ նոր ժողով մը դումարել մէկ ամիս վերջը :

Ժողովին ներկայ էին 270 անդամներ :

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Վերջին պահուն յաւով կ'իմանանք թէ Մարսէյլի մեր դործօն ընկերը, Յակոբ Պապլկեան, բաւական ծանր արկած մը անցուցած է : Ընկերը երէկ հիւանդանոց փոխադրուած պիտի ըլլար, քննել տալու համար աչ թեւը, որ ուռած է : Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն հաղորդելով այս յաւալի լուրը, արագ ապաքինում կը մաղթէ :

Նոյն արտադին մաղթանքը՝ մեր կողմէ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

•

Հայկաբահրատի հրատարակած « Հայ – կական հին մանրանկարչութեան » դեղե – ցիկ albomի մասին, որ վերջերս Փարիզի մէջ ալ ծախու հանուած էր, Ա. Աւետիս – եան շահեկան ուսումնասիրութիւն մը հը – րատարակած է «Սովետական Գրականու – թիւն եւ արուեստ» ամսագրի յունուարի թիւին մէջ: Կ'ամփոփենք հիմնական մա – սերը. —

Հայ ժողովրդի մշակութային ժառան – գութեան եւ ոչ մէկ ճիւղը այնքան ամ – բողջական ու այնքան բազմակողմանի չէ պահպանուած ,որքան մանրանկարչութիւ – նը: Շատ մը մանրանկարներ հանդիսանա – լով իսկական գլուխ գործոցներ, կը խո – սին մէջնադարեան Հայաստանի գեղար – ուեստական բարձր մշակոյթի, անոր եւ զարաշրջանի առաջաւոր գաղափարներու մէջնէ եղած կապի մասին: Թէեւ հայկ. մանրանկարչութեան եւ գրքագարդման արուեստի մասին կան կարգ մը աշխա – տութիւններ, սակայն հայկ. արուեստի այդ ճիւղը քիչ ուսումնասիրուած է եւ ինչպէս անցեալ դարուն կ'ըսէր Վ. Ստա – նով, « Հայերու գրքագարդման արուեստը կը մնայ տակաւին իրերու «անյայտ գան – ձարան »:

Ցարդ չկան գիտական լուրջ աշխատու – թիւններ մանրանկարչութեան այս կամ այն գպրոցի, կամ գեղարուեստական ո – րոշ արժէք ներկայացնող ձեռագրի մա – սին: Ճիշդ է՝ արուեստագէտ Ա. Սվիրինն իր « Հին Հայաստանի մանրանկարչու – թիւնը » գրքին մէջ (Մ. Լ. 1939) փորձած է տալ հայկական գրքագարդման արուես – տի պատմութիւնը ք. — ժէ. դարը, սա – կայն անոր գրքի այ նկարագրական բնոյթը եւ համեմատական մեթոտը կը գերակշռեն նիւթի գիտական վերլուծութեան վրայ : Կարգ մը ուսումնասիրողներ ալ նկատի առնելով արտաքին առիւծները հայկա – կան մանրանկարչութեան մէջ ճիշդ չեն տեսներ Բիւզանդիոնի եւ Իրանի ազդեցու – թիւնը: Անշուշտ փոխադարձ ազդեցու – թիւններ կան, սակայն պէտք է ցոյց տալ հայ ժողովուրդի արուեստի ինքնատիպու – թիւնը, անոր բովանդակութեան ուրոյն կողմերը :

Այս տեսակէտէն ուշագրաւ է Հայկեա – հրատի «Հին հայկ. մանրանկարչութիւնը» որ լոյս տեսաւ 1952ին: Գունաւոր ալպո – մը, որ կը դիւրացնէ ուսումնասիրողներու աշխատանքը եւ կարելի կը դարձնէ ըն – թերցողներուն լայն շրջանակին մօտէն ծանօթանալ արուեստի այս ճիւղին : Ինչ – պէս կը գրեն ալպոմի յառաջաբանի հե – ղինակները, «ալբոմը, ինչպէս նիւթի ընտրութեամբ, այնպէս ալ մանրանկար – ներու վերարտադրութեան որակով ցարդ լոյս տեսած ժողովածուներու մէջ ամէնէն նշանակալիցն է »:

Բացի յառաջաբանէն, ալպոմը չունի մեծ ակնարկ մը հայկական հին գրքա – գարդման մասին եւ տպագրուած 60 նը – կարներու բացատրութիւնները: Ակնար – կին հեղինակը Լ. Դուրնովան սեղմ, բայց պարզ կերպով տուած է հայկական գրքի դեղանկարչութեան հանգամանքը ու մաս – նայատկութիւնները, քննարկուած նկա – րադարդ ձեռագրերու ուշագրաւ օրինակ – ները, որով կը պարզուի հայկական գե – ղանկարչութեան անցած աւելի քան հա – զարամեայ ուղին, կը ծանօթացուին անոր գլխագործները, գաղափար կը կազմուի անոր արհեստագիտութեան մէջ օգտագործուած նիւթերու եւ այլ հարցերու շուրջ:

Լ. Դուրնովան ճիշդ է նշած, հայկա – կան հին մանրանկարչութեան մէջ երկու տարբեր ուղղութեան դպրութիւնը: «Կարգ մը նկարիչներ իրենց գաղափարախօսու – թեամբ եւ ճաշակով ... կապուած էին տիրող վերնի խաւերու ևեկեղեցիին հետեւ դուրս չէին գար նիւթերու պաշտօնական կանոնի սահմաններէն»: «Բայց կային եւ այնպիսիներ որոնք կապուած էին ժողո – վուրդին եւ անոր գաղափարախօսու – թեան հետ» եւ չէին վարաներ խախտել պաշտօնական նիւթը :

Լ. Դուրնովան իր ակնարկին մէջ չօշա – փելով էջմիածնի աւետարանին կցուած գեղանկար «Քրակմենա»ներու հարցը, կը նկատէ որ առնըք հայկական չատ հին մանրանկարներ են (ե. — զ. դար): Ա. – տով իսկ կը հակադրուի բուրժուական պատմաբան Ի. Սարժիկովսկիի կարծի – քին, ըստ որուն այդ մանրանկարները սուրիական ծագում ունին:

Ալպոմը յատկապէս հարուստ է ժԳ. — ԺԴ. դարերու վարպետներու գործերով : Այդ հայկական գրքի գեղանկարչութեան ծագման ամէնէն բարձր շրջանն էր, որ առաջ քաշեց կարգ մը հիանալի նկարիչ – ներ ինչպէս համաշխարհային մանրանը – կարչութեան ամենակարկառուն դէմքե – րէն մէկը՝ Թորոս Ռոսլինին:

Հայկական մանրանկարչութեան պատ – մութեան մէջ մասնաւոր տեղ կը գրաւէ Կիլիկեան դպրոցը: Լ. Դուրնովանի հա – մաձայն Կիլիկիոյ մէջ գրքի գեղանկար – չութեան փարթամ ծաղկման համար հիմք ծառայած են բուն Հայաստանէն տեղա – փոխուած նկարազարդ ձեռագրերը: Ու – րիշներ կը պնդէին թէ բիւզանդական ազ – դեցութիւն կար անոնց վրայ: Լ. Դուր – նովա կ'աւելցնէ թէ Հայաստանէն ման – րանկարիչները կը հրաւիրուէին սորվեցնե – լու իրենց արուեստը, ինչպէս Սիւնիքցի Մոմիկը որ մեզի թողած է կեռան թաղու – հի աւետարանը :

Կիլիկիոյ մանրանկարիչներու ամէնէն փայլուն դէմքը Թորոս Ռոսլինն է (ԺԳ. դարու կէս) որ իր ստեղծագործութեան մէջ իր առաջին քայլերը առած է դէպի վերածնունդի զարաշրջանի արուեստը : Ան աշքի կը զարնէ իր ստեղծագործու – թեան այլազանութեամբ: Ըստ Դուրնովա – յի ան առաջինն է որ յառաջ կը քալէ եւ կը լուծէ այն հարցերը, զորս յետագային մշակած է Վերածնունդը:

Հայկական զարդանկարներուն մէջ զա – նազան երկիրներու ազդանքներու արտա – յոլոմը պէտք է բացատրել ոչ թէ այդ երկիրներու մանրանկարչութեան թողած ազդեցութեամբ, այլ պարզապէս հին Հա – յերու առեւտրական լայն կապերով :

Կան թերութիւններ նկարներու բացա – տութեան մասին մէջ: Լ. Դուրնովան , լուրջ ուշադրութիւն դարձնելով Կիլիկիոյ վարպետներու գործերուն, քիչ կը խօսի բուն Հայաստանի մէջ ստեղծուածմանրա – նկարներու եւ անոնց հեղինակներու մա – սին :Ալպոմի մէջաղքատ է ներկայացուած Վանի ինքնուրոյն դպրոցը որ միւս դըպ – րոցներէն կը տարբերի նիւթի մեկնու – թեան ինքնատպութեամբ և գոյներու աս – պիճաններու լակոնականութեամբ: Կան նաեւ անյաջող բացատրութիւններ նկար – ներու: 1211 թիւի ձեռագրին մէջ՝ երու – սաղէմ մտնելը » (նկար 17) չերեւար թէ երիտասարդը ծառի ճիւղը կուտայ, ինչպէս գրուած է այլ սխալներ կը խօսի աղջիկներուն հետ :

Ալպոմը չատ աւելի կը չահէր եթէ գրած ըլլային կարգ մը նկարիչներու գործերը ինչպէս մանրանկարիչ ու դեղագիր, քան – դակագործ ու փորագրիչ Մոմիկը, Ծե – րուն Ծաղկոցը, Մխիթար Անեցին, Աւագը եւ ուրիշներ: Կան կրկնութիւններ (26 , 27, 28 նկարները): Լաւ կ'ըլլար եթէ նը – կարները դասաւորած ըլլային ըստ դըպ – րոցներու եւ ոչ թէ ժամանակագրական կարգով :

Հակառակ ուրիչ կարգ մը թերու – թեանց, «Հին Հայկ. մանրանկարչութիւ – նը » ալպոմը չատ արժէքաւոր աշխատանք է հայ ժողովուրդի մշակութային հա – րուստ ժառանգութեան ուսումնասիրու – թեան համար :

Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

ՀԱՐՍ ՄԱՐՕՆ

•

(Գ. եւ վերջին մաս)

— Աղջի, ատ ի՞նչ ըս էզեր ...

— Իշ դիտեմ, հարսս: Նէ կ'ուտեմ... նէ կու խմեմ... նէ ալ կու քնանամ, չեմ դիտեր ...

Եւ առատ, բիւրեղեայ արցունքներ թր – ջեցին ոսկրացած, մեղրամոմի գոյն սատ – ցած այտերը :

Եկած էր դարձեալ, ճամբուն վրայ , համագիւղացիներուն հանդիպելու, աղա – չին ձիուն խոտ բերելու ժամուն :

Այդ օրը պիտի երթար Աւազ – Առուին դին: Այն տեղերը աւելի առատ էին խո – տերը: Ինքն ալ աւելի տկար՝ պիտի կրնար պարկը լեցնել նուազ յոգնութեամբ :

Վեր կեցաւ երերակալով, պարկը անու – թին տակ ուղղեցաւ Աւազ – Առուին կող – մը :

Բոլորովին ուժասպառ եղած էր: Ծուն – կերը կը ծալլուէին քալած առէն: Գլուխը կը զառնար: Ամէն դի մշուշապատ կ'երե – ւէր աչուըներուն: Ցայլերը չէր կրնար փոխել եւ կ'ուզէր նստիլ, պառկիլ ... :

Խոտդար հասաւ չատ ուշ ու բոլորովին ուժերն սպառած :

— Աստուածամայր, ձայնեց, նուազուն:

Հանեց մանդաղը պարկէն, ծնկըվար ե – կաւ առուի եղերին: Հաղիւ քանի մը բուռ կրցաւ քաղել մեծ ճիգով :

Զգաց, որ վրան թմրութիւն կուգար ... Ոտքերը սառելու պէս կ'ըլլային ֊. Աչ – ուըներուն մշուշը ալ աւելի կը թանձրա – նար... Օրերով քուն չէր եղած կարծէք ու կ'ուզէր պառկիլ, պառկիլ ու քնանալ անոյշ ու անդորը քունով մը ...:

— Ախ մարիկ... քար բերած՝ ծնած ըլ – լայիր իմ տեղս ... Այսպէս խօսեցաւ ինքն իրեն, կսկիծալոր ու կողքին՝ կանանչ մար – գին վրայ պառկեցաւ աչ բազուկը զլխուն տակը տեղաւորելով, ձախին՝ մանգաղին կոթը բռնած պահելով :

Աչքերը փակեց ու սկսաւ երազել, ե – րեւակայել անցեալի անոյշ յիշատակները ...: Ցետոյ , տարագրութեան դառնու – թիւնները ... լեռները ապաստանած ա – մուսինին ու տպդրոջը մասին ... Ա՜հ, ա – նուշիկ սրտին կտորը՝ Փիլոմէն ... չալ – կած զոյն փախուստի ճամբաներուն վը – րայ: Ծարժանկարի հանդոյն աչուըներուն առջեւէն անցան Մարոնցմէն հայրն ու մայրը, բոլորը, որոնք չկային...: Ցե – տոյ, իրենց տունը, կեսարն ու կեսուրը , ներսուին ու անոր ծծկեր, հազիւ վեցամ – սեայ մանկիկը : — Ա՜հա պլլուած էր Հայ – կին ճիտը ու կուրծ, կուրծ առատ ար – ցունքներով ու կ'ըսէր, որ երկար չմնայ դարիպութեան մէջ, չուտ վերադառնայ... Ա՜հա, ինքը տակաւին նոր հարս, ձեռքին հինայովը, պարոնատուին կէս օրուան ճա – շը առած, դեսին հանդիպակաց դին, վե – րի Զաղացքը դնաց: Երբ ներս մտաւ, Զաթայ ամուն՝ պարոնատուր — խորհը – դաւոր անցեալով այս ծերուկ հսկան — ալբաթաթախ մինչեւ յօնքերն ու կուռ պեխերը, քարը վար առած ու ալրատան չէմքին նստած քարը կը կոռնէր, իր ա – մէնէն չատ սիրած մէկ երգը չրթունքին.

Զրխմանամ Քիլիսատան,
Տօնմանամ պան խատան ...:

(Եկեղեցիէն չեմ ելլեր.— Ցիսուսէն չեմ դառնար) :

Ան, Զաղացպան պարոնտատը, երբ ան – սաւ դինքը երգը դադրեցուց, կռանը քա – րին վրայ դրաւ ու խօսեցաւ.

— Եկա՞ր, իմ բարի, բանուկ հարս: Տեսնեմ ինչ ազուր բաներ բերես ես ու – տելու ...

Հարս Մարօն անխօս էր... Նայեցաւ պարոնտատին ու սեւուլիկ աչուըները ծիծաղով ողողուեցան ծիրանագոյն , ծաղկազարդ վարշամակին տակ ...:

Ցետոյ, ահ, սա վերջին քաղցրիկ պատ – կերը ... եղներուն ու կովերուն առտուան կերը տալէ՝ ախոռը պղղել – պղղելէ ետք ներսի դուռնէն՝ տան չէմքին վրայ յայտ – նուեցաւ, տեսաւ որ կեսուրը՝ Սարմպոլ – ցի Նէնէն, իր աղջնակը անկողինէն հա – նած, լուացած ու օճախին դռդռ՝ ծունկին վրայ՝ անոր մազերը կը սանո – ղէր փղոսկրեայ սանտրով մը: Երբ մայրը տեսաւ, մեծ մայրիկին ծունկէն ցատկեց, առատ ու ածուխի պէս մազերը մինչեւ ու – սին վրայ ծածան՝ դէպի մայրը վազեց հրեշտականման թեւիկները բանալով ու մա՛... ձայնելով :

Հարս Մարօն տեսաւ. յստակ նշմարեց աղջնակին դէպի իր դին վազելը թեւերը բացած, սակայն, մինչեւ քովը չհասաւ... «Մամա» բառին առաջին վանկը լսեց մի – այն... : Մանկիկը հազիւ տանը մէջտեղը հասած էր, երբ յետակարծօրէն պտտիկը աղօսացաւ: Մշուշ մը պատեց աղջնակին վրայ ու տան ամէն կողմը: Տակաւ թան – ձրացաւ մշուշը, թանձրացաւ ու քաղցրիկ պատկերը ընդմիշտ անհետացաւ :

Այժմ ան՝ հարս Մարօն, յաւիտեան – կան քունին, հանդիստին մէջ էր: Անբիծ, նահատակ Հայուհին: Ալ վերջ դրած էին իր բոլոր վիշտերն ու տառապանքները, բոլոր վէրքերն ու ցաւերը, կսկիծանքները, բոլոր անոյշ ու դառնադառն յիշատակնե – րը, երազներն ու երեւակայութիւնները:

Շուտով խաղաղ դիշերն եկաւ ու պա – րուրեց զայն: Կողքին հոսող Աւազ – Ա – ռուին դլլլան ուրախ երգը վշտի մեղեդիի վերածուեցաւ: Ծղրիթները սկսան օրօր կանչել դաշտերուն մէջէն: Գիշերուան թեթեւ սիւքերը եկան, եկան ու մտան բարտիներուն ու ուռենիներուն մէջ ու սկսան անոնց դալար տերեւները մեղմօրէն երերցնել, սրսրացնել ու շշուացնել...:

Բամպոսի, բաց մանուշակի գոյնով պայծառ երկնակամարը բացուեցաւ ու կեռասենիի կամ երիցուկի հանդոյն ճեր – մակ ու փունջ – փունջ ծաղիկներ բաց – ուեցան րոպ աչուըներով ու կախուեցան դէպի վար: Դիտեցին, նայեցան իրենց անթարթ աչուկներով ծառերու ճիւղերուն բացուածքներէն: Շար – Աստղն ու Բուլքն ալ եկան ու դիտեցին նոյնպէս տիրօրէն եւ, համբուրեցին ու անցան սահելով դէպ ի Արեւելք...:

Լուսնկան, հազիւ եօթնօրեայ, նահա – տակ Մարոյի ճեռքի մանգաղին չեզրին հանդոյն, եկաւ ու կանգ առաւ այնտեղ՝ բարտինոցին վերեւ ու խոնարհեցաւ ,ցան – ցառ ու լուսազեղ համբոյր կապեց հարս Մարոյի վրայ :

Լոյսերու, ծաղիկներու մէջ պառկեր՝ անդորը կը քնանար նահատակ հայ հար – սը ...

ՆԵՐՍԷՍ ՇԻՆԱԿԱՆ

ԱՅՆ ԴԺԲԱԽՏ ՕՐԵՐԷՆ

(ԵՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ)

★

Հալէպի մէջ իր մօտիկ ազգականներէն 1ը ճանչցաւ մեր տուած բացատրութիւննե – րէն, իսկական անունը Փիլիպոս է եղեր: Դէպքեր կան որոնք մարդուն մտքին մէջէը քանդակուին խոր եւ տպաւորիչ :

1919ին Պ. Ռ. Հերեանին իմմիր հանդի – պեցայ, առաջարկեց որ եգիպտոսէն վե – րադարձին իրեն ընկերանամ հայտնուա – ման գործին, բայց աւաղ այս պատուա – կան Հայը մեռած էր Եգիպտոսի մէջ :

Նոյն թուականին Պոլիս տեսնուեցայ Հայկ Կօշկարեանի հետ, նաեւ անկէ տե – ղեկութիւն չունիմ: Իզմիրի մէջ պատա – հեցայ Գոհարիկ Գասապեանի յաւէտ նը – ւիրուած, համակ զուրզուրանք այս հայ մայրիկը: Հրաւիրեց մնալու իր վերատին գտած սրտակիցներուն հետ ,այս առնման քոյրիկէն ալ լուր չունեցայ :

1920էն մինչեւ 1922 Իզմիրի հայկական կեանքը վերակենդանացաւ: Կազմակեր – պական մեր բոլոր ուժերը համախմբած ու համադրած, այս օրերուն հայրենիքին ձայնը կը խանդավառէր բոլորս, անոր կենսատու յոյսերով կ'ապրէինք ու կ'աշ – խատէինք: Աւելորդ է նկարագրել հան – դուցեալ ընկեր Մատթեոսեանի Իզմիր այցին առթիւ ստեղծուած խանդավառութիւնը :

Աւաղ, 1922ին Իզմիրն ալ մոխրացաւ , իրրեւ հետեւանք յունական բանակին պարտութեան: Այդ աղէտին եւ նահանջի ընթացքին մեծ ծառայութիւն մատուցին զօր. Թորգոմ եւ խմբապետ Արամ Կայ – ծակ :

Երկու քաջերն ալ իրենց յանդգնու – թեամբ հազարաւոր հոգիներ փրկեցին : Իզմիրի Ս. Աստիսանոս եկեղեցիին մէջ համախմբուած էին քանի մը հազար զաղ – թականներ եւ քաղաքացիներ : Հոս ալ կարգ մը Հայեր զէրք բռնեցին ամրակուռ չէնքին մէջ:Մօտաւորապէս տասը օր չան – ացին Թուրքին կեղծ հաւատիքներուն , վերջ ի վերջոյ դարձեալ խաբուելով Ին – ճէհան Եպիսկոպոսի խօսքերէն, բացին և – կեղեցիին դուռները եւ ենթարկուեցան անլուր բարբարոսութեանց ...

Ա՜հաւոր էր Իզմիրի դրաւումը, երկու անդամ Տէր Զօրի ճամբան չափած եմ, սակայն Թուրքը ինքզինքը գերազանցեց Իզմիրի մէջ: Քաղաքը հրդեհի տրուած , քրիստոնեայ ժողովուրդը դէպի Քօրտօն (քարափ) կը խուժէ, անոնց եւ դուրսէն խճողուած բազմահազար գաղթականու – թիւնը իր ունեցած չունեցած հարստու – թիւնը ծրարներու վերածած, յոյսը դրած է ևրոպական նաւերուն վրա որ իրենց օգ – նութեան պիտի հասնին: Նաւահանգիստ – ին մէջ, քիչ մը հեռու Գարաթաշ ըս – ուած վայրը, քաղաքակիրթ Եւրոպայի ծովային եւ քաղաքական անճնաւորու – թեանց աչքին առջեւ աննկարագրելի խէ – նեչութիւններ, ջարդեր, հրկիզումներ տեղի կ'ունենային: Անոնք Լուսանկարե – ցին, չարժանկարի ժապաւէններ առին , իրենց զրահաւորներու լուսարձակներով լուսաւորեցին զահիճին ճամբան որ պա – կասը լրացնէ : Հազարաւորներ սուրէն հուրէն ազատուած ծով նետուեցան, քը – րիստոնեայ պետութեանց նաւերուն ա – պաւինելով, քանի, քանիներ հազիւ պա – րանի մը փարած դէպի վեր, անդթօրէն վար կը նետուէին ...

Իզմիրի դահիճէն, կրակի, հաթաղանի եւ ծովու անչափելի մագէ կամուրջով ինչպէս ազատուեցայ — ես ալ չեմ դի – տեր, չեմ կրնար նկարագրել: Եւ այժմ ամէնքս ալ, օտարութեան մէջ, կը սպա – սենք վերահաս արդարութեան :

Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

(17 եւ վերջ)

Հ Ր Ա Ց Ր

●

Ապրիլ 26ին լրացաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան անմահ հոգիչ եւ Տարօնի առաք – հալ զաւակ Հրայրի նահատակութեան 50–ամեակը: Այս առթիւ կը յուսամ թէ Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղը պիտի չմոռնայ հանդիսաւոր մը ոգեկոչել հերոսին յիշատակը :

Աղբիւրներ չեն պակսիր համառօտակի ներկայացնելու համար ողբացեալ յեղափոխական գործիչին կեանքն ու գործը :

Այսպէսով թէ տարեցներուն յիշողութիւնը կը թարմանայ, արթնցնելով յեղափոխական եւ պատենական աւանդութիւնները , իսկ երիտասարդներն ալ կարգ մը բաներ կը սորվին :

80 – 90 թուականներուն հայ ժողովուրդի տառապանքներն ու զրկանքները, ջարդերն ու կոտորածները, աւերներն ու կողոպուտները չատ դէշ ազդած էին Հրայրի վրայ: Իր ժողովուրդին օգտակար ըլլալու համար ձգեց ծնողքն ու պատենական տունը, եւ բոլորովին նուիրուեցաւ մեր ազատագրական պայքարին :

Տարիներով Հ. Յ. Դաշնակցութեան մեծ հնոցին մէջ թրծուելէ վերջ, 1900ին դարձաւ երկրի ընդհանուր գործիչ :

Իր ամբողջ կեանքին մէջ եղաւ բացառապէս գործօն, ժողովրդանուէր, քաջ եւ եռանդուն: Երբեք հանդիստ կեանք մը չունեցաւ: Շրջեցաւ քաղաքէ քաղաք, գիւղէ գիւղ, դաշտէ դաշտ եւ լեռնէ լեռ յանուն իր բազմաչարչար եւ տառապեալ ժողովուրդի ազատութեան:

Թրքական արիւնարբու կառավարութիւնը միշտ պատրուակներ կը փնտռէր խաղաղասէր եւ չինարար հայ ժողովուրդը բնաջնջելու համար :

Ահա վրայ հասաւ Սասունի երկրորդ ապստամբութեան չարաշուք թուականը (1904): Սեմալ գիւղին մօտ եւ անհաւասար կռուի մէջ, զէն ի ձեռին եւ հերոսաբար կ'ինկնայ նաեւ Հրայրը :

Պիտի խնդրէի իմ դաղափարի սիրելի ընկերներ եւ հայրենակիցներ, Մ. Բարխանէն, Լ. Աւետուրեանէն, Գ. Շեխիկ – հանէն, Լ. Տոնիկեանէն, Ս. Ալէքսանեան – նէն, Սորզորցիկէն եւ ուրիշներէ, որ ի – րենց ծանկեփունջը չմոռնային Հրայրի նահատակութեան 50ամեակին առթիւ :

Անուշա իմ սիրելի ուսուցիչս, «Յառաջ»ն ալ իր այդ օրուան խմբագրականը պիտի նուիրէ անձնուէրը յեղափոխականի յիշատակին :

Փառք անունիդ, պաշտելի Հրայր :

Վ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՀԱԲԵԿՈՒԹՆԵՐԸ հեզհեզիկ յաճախակ կը դառնան Մարոքի մէջ: Նախկին Սուլթանը, որ Մառաքեշը աքսորուած է, նամակ մը ուղղելով Ֆրանսական կառավարութեան, յանձն կ'առնէ որեւէ քաղաքական գործունէութիւն չհատարել: Իր բոլոր ստացուածքները փըրկուած են :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԴՐԱԳԻՏ ՈՒԻԼԵԼՄ Սարոյեան հայերէն ճառ մը խօսելով Պիթլիսցիներու Հայր. Միութեան մասնաճիւղին մէջ, ըսած է «Հպարտ եղէք որ Հայ էք, ինչպէս ես հպարտ եմ հայ ծնողքէ սերած ըլլալուս: Դուք չէք գիտեր ինչ արժէքներ ունի հայ հոգին: Ինչ որ ես ունիմ, կը պարտիմ ծնողքիս»: Գրագէտը ներկայ եղած է նաեւ Հայր. Միութեան ձեռնարկին, եւ հայերէն խօսած է իր մղումն ի վեր, չհետեւելով.— «Որքան կը փափաքէի որ թէ ես եւ թէ տղաս լաւ հայերէն կարենայինք խօսիլ: Ուր որ կը բնակինք ոչ Հայու դպրոց կայ եւ ոչ ալ եկեղեցի: Թող տղաս մեծնայ իբրեւ անգլիախօս Հայ, Պիթլիսցի Հայ: Երբ, տարիներ առաջ Հայաստան գայի, այցելեցի Էջմիածին: Զուարթնոցի մօտ ծերունիի մը հարցուցի թէ ո՞ւր է Պիթլիսը, եսՊիթլիսցի եմ»: Բարի ծերունին, տխուր նայեցաւ աչքերուս, եւ ձեռնափայտը վեր – յուց, լեռներէն անդին կէտ մը ցոյց տալով, «պնա, պնա, պնա ու կը հասնիս Պիթլիս»:

ՅՈՒՆԱՀԱՅՑԵՐՈՒ ինքնութեան թուղթերու վրայ այլեւս «Թրքահպատակ» պիտի չգրուի, այլ առաջուան պէս Նանսէնեան (Հպատակութիւնը անորոշ): Նմանապէս հրահանգուած է Օտարահպատակներու Գրասենեակին ցարդ «Թրքահպատակ» արձանագրուածները ջնջել եւ «Նանսէնեան» դրել :

ՊՈԼՍՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ անցեալ տարուընէ ի վեր յանձնարարած է բոլոր եկեղեցիներուն զանգ ըլնել Յաւարման դիշերը «Ո՞ւր ես մայր իմ» ողբերգը որ յետնադարեան յօրինուած մըն է եւ անհաշտ քրիստոնէական – փրկագործական դաղափարին: Կրօն. ժողովը որոշեց իրբեւ առաջնորդ ունենալ մխայն ոծնացոյցը , այսպէս Աւագ Ուրբաթ երեկոյեան թաղման արարողութեան միջոցին չկազմել թափօր, որ օտարամուտ սովորութիւն է, այլ կատարել մխայն նախատօնակ :

ԱՂԱՋԱՐիի (Իրան) հայ համայնքը նոր կը կազմակերպի: Վերջին 5 – 6 տարիներու ընթացքին հոն փոխադրուած են նաեւ Թայլին ուրիշ չրջաններէ մեծ թիւով Հայեր: Այսօր այս համայնքը կը հաշուէ 700 հոգի: Զուրկ տակաւին ոչ եկեղեցի, ոչ ալ աղգային ուրիշ հաստատութիւններ : Դպրոց չկայ, սակայն Ծխական խորհուրդի նախաձեռնութեամբ հաստատած են հայերէնի դասընթացք, որու կը հետեւին 70 մանուկներ : Այս դասընթացքին համար ունին մէկ ուսուցչուհի եւ չորս ուսուցիչներ: Աղաջարի մէջ կը գործեն Հայ Կանանց Եկեղեցասիրաց Միութիւնը եւ Զարմհոլ զաւառի Հայ Ուսումնասիրաց Միութեան մասնաճիւղը: Մշակութային Միութիւն մը հիմնուած է որ արդէն դասախօսութիւններ եւ դրական դասեր կը կազմակերպէ :

ԽՄՐԹՈՒՄի մէջ (Սուտան) երեք թաղամաս կայ, մեծահարուստներու, համեստ դասակարգի եւ աշխատաւորներու: Հայկ. դպրոցը եւ եկեղեցին կը գտնուին առաջին թաղամասին մէջ: Հողը նուիրուած է Սուտանի կառավարութեան կողմէ : Շէնքը արդէն աւարտած է, որուն առաջին յարկը դպրոց, եւ երկրորդ յարկը երիցատուն պիտի ըլլայ: Դպրոցը ունի 80 աշակերտ, երեք ուսուցչուհի եւ տնօրէնը , Պ. Բիւզանդ Տիւլկէրեան: Եկեղեցին, որ աւարտած է, բաւերարն է Յակոբ Սկեփէրեան: արթումի մէջ չորս հարիւր Հայեր կան: Բոլորն ալ բարեկեցիկ են, վաճառական: Երկու ակումբներ կան — մարզական եւ ընկերային : Երիտասարդութիւնը հաճոյք կը զգայ մշակութային ձեռնարկներէ :

Հ. Կ. ԽԱՉի թէյասեղանը Գահիրէի մէջ տեղի ունեցած է հովանաւորութեամբ առաջնորդ սրբազանին: Խօսած են Օր. Նշխիկեան, Օր. Սիսակեան, Պ. Պ. Տիգրան Պապիկեան, Բ. Վարժապետեան, Հրանդ Նասիպեան, Շ. Նարդունի, Տիկին Վ. Խաչանասեան: Առաջնորդը ղեղեցիկ ուղերձով մը չեչտած է Կ. Խաչի գործին կարեւորութիւնը եւ կոչ ըրած է ամէն օժանդակութիւն ցոյց տալ կազդուրման կայանի չինութեան:

ՆԿԱՐՁՈՒՀԻ ՎԱՎԱ ՍԱՐԳԻՍ ցուցահանդէս մը կազմակերպած է Նիւ Եորքի մէջ Մարտ 29ին: Միջին Արեւելքի մէջ իր ցուցահանդէսներէն եաք Փարիզի մէջ՝ Ֆրանսական կառավարութիւնը լրեն ըրած է «արուեստագէտ նկարիչի» վկայականը:

ԳԱՀԻՐէի Հ.Մ.Ը.Մ.ի «Աբարատ»ի քառանամեակին առթիւ կազմակերպուած մրցումները ապրիլ տասնին եւ 11ին տեղի ունեցան մեծ յաջողութեամբ:Ներկայ էին հանրապետութեան նախագահին պատուիրակը, Քաղաք. ժողովի տաճնպետ Պ. Հրանտ Նասիպեանի, Պ. Պ. Ժան Պալար, Լիւք Անտոէ Մարսէլ, Կ. Փոլատեան, Շ. Նարդունի եւ տեղի քան 2000 մարդագէրներ: Կը նախագահէր Պ.Ա. Զադրճեան: Հինգ հարիւր մարզիկ եւ մարզիկուհիներ, արիներ եւ արենոյշներ, արծուիկներ եւ հետազօտիչներ տողանցք կատարեցին առաջնորդութեամբ պինուտ – բական նուագախումբին: Անարատ Յղութեան Քոյրերու վարժարանին աշակերտուհիները ներկայացուցին մարզական պատկերներ: Աթլէթիք մրցումներուն կը մասնակցէին 150 մարզիկներ, սկաուտներ եւ արենոյշներ՝ Աղեքսանդրիայէն) Նիլբը խմբ եւ «Նուպար» խումբը: Մրցումներուն արդիւնքները դոհացուցիչ էին : Ա. Զարմայրեան (Կամբ) սկաուտակ նետելու մէջ կոտրեց իր սեփական մրցանիշը, իսկ Օր. Ա. Կարինեան (Հ.Մ.Ը.Մ. «Նուպար») բարձրութիւն ցատկելու մէջ կոտրեց իր սեփական մրցանիշը: Օրուան լաւագոյն մարզիկը հանդիսացաւ Երուանդ Փարմաքսըզեան: Աբարատի վարչութիւնը արժէքաւոր ժամացոյց մը նուիրեց Գ. Նեղիպեանի ,որուն չանքերուն կը պարտին այս յաջողութիւնը, մէկ մէկ բաժակ նուէր ստացան նաեւ բոլոր իրաւարարները, ինչպէս եւ մրցումներուն մասնակցող ակումբները :

104 ՏԱՐեկԱՆ Հայուհի մը,Մայր Մարիամ Մատթէոսեան մեռած է Ֆրէզնոյի մէջ: Ծնած էր Զանախի գիւղը (Երեւանի մօտ) : Ունեցած է 11 զաւակ եւ 17 թոռներ: 1943ին Օտեսայէն Գերմանիա աքսորելէ եաք ԱՆՋԱՑի միջոցով գացած էր Ամերիկա երեններով :

ՍԻՊԵՐԻՈՑ արգելարաններու մասին հրատարակուած տեղեկագրի մը համաձայն, ամէն տարի 70·000 գերիներ կը դտնուին Վորքութոյի մօտ, 35–40 կամ – յաններու մէջ: Ուրիշ 230·000 գերիներ արգելափակուած են Նորվէնք քաղաքին մօտ, իսկ հաղարաւորներ ալ՝ Թայչեսի չրջանին մէջ: Տեղեկագիրը կազմած է աբեւմտեան Գերմանիոյ բնակերմարական կուսակցութիւնը :

ՃԱՏՐԱԿԻ ՎԱՐՊԵՏ ՄԸ

★

Ինչպէս գրած էր «Յառաջ», Հարաւ. Ամերիկայէն փարիզ եկած էր, խորհրդային խումբի մը հետ, ճաարակի մեծ վարպետ մը, Պետրոսեան:

Այս առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցայ անոր հետ:

Պետրոսեան , 24 տարեկան, մաքուր հագուած, հայկական դիմագիծով, ազնուական երեւոյթով երիտասարդ մըն է: Հինգ տարիէ ի վեր տնտեսագիտութեան ուսանող է Մոսկուայի մէջ: Կը խօսի լաւ հայերէն, վրացերէն եւ ռուսերէն :

Ճաարակ կը խաղայ մեծ վարպետաւ – թեամբ եւ գիտական մեթոտներով: Վերջին անգամ մրցումի համար Պուէնոս Այրէս գացած էր, ուր իրեն ի պատիւ մեծ ընդունելութիւն մը տրքած էին: Խաղին վարպետներուն ներկայութեան, երեք ժամ տեւող խաղարկութիւն մը ունեցաւ , մինչ իր մրցակիցը կրկին ժամանակը կը դնէր :

Հարցուցի թէ չուզե՞ը եղիպտոս երթալ, ուր կը դանուի մեծ Սփինքսը, որ 24 մ. բարձրութեամբ քառանկիւն մըն է: Ունի մարդկային դէմք մը, գուլի կողեր, առիւծի ճանկեր եւ արծիւի թեւեր: Մարդկային դէմքը վառարան մաքի, կը նշանակէ թէ նախ քան պայքարի մրցարան մտնելը, պէտք է իւրացուցած ըլլալ ա – նոր գիտութիւնը, որ կը լուսաւորէ ճամբան: Ցուլին կողերը կը նչանակեն թէ պէտք է դինուած ըլլալ զօրաւոր կամքով մը, համբերութեամբ եւ յարատեւութեամբ: Առիւծի ճանկերը կը նչանակեն թէ զօրաւոր ըլլալու համար պէտք է համարձակ ըլլալ եւ աչ ձախ տեղ չինել, ետոյ բարձունքները թուչելու համար պէտք են արծիւի թեւերը: Ահաւասիկ ճաարակ խաղացողին մէկ պատկերը :

Այս նկարագրութիւնը խոր ազդեցութիւն ձգեց Պետրոսեանի վրայ :

ՍՏԵՓԱՆ ԱԶԱՐԵԱՆ

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Նշանուեր էր, բայց՝ յանկրած գոյթեր էր, ինքզինքը նետեր էր աշխարհիկ սիրոյ ճամբուն վրայ, փնտռեր էր իր սիրակա – նը, մօտեցեր էր անոր, ու դեռ՝ իր տե – սած հրեշտակը նմանցուցեր էր հրեշտակին ...:

— Մելայ Տէր, փրթաւ իր շրթներէն , հարցաքա էր Արեգնազի ղէմքը :

Պատարագը կը հասնէր իր խորհրդա – ւորութեան զագաթնակէտին: Արեգնազ՝ իր մելքը կուլար, անընդհատ ծնրադրե – լով ու խաչակնքելով :Յորանէն կը բարձ – րանար բուրվառին ծուխը եւ ծնծղանե – րուն ներդաշնակ հունչը , մինչ սարկա – ւագները «սուրբ, սուրբ» կերդէին :

— Մելայ, մելայ Տէր :

Անդադար կը կրկնէր Արեգնազ, ջանա – լով թեթեւցնել, սրտին վրայ ծանրացող մելքը, ժամը գացեր էր աղօթելու, Աս – տուծոյ ու Քրիստոսին հետ խօսելու, անոնց պաշտպանութիւնն եւ օրհնութիւնը խնդ – րելու, բայց ահա, հաւատքի անդաստա – նէն ցատկեր էր մելքինաւաղուաքը ,սիրեր էր իր Տիգրանը, տարուեր էր անոր սիրոյ քաղցրութենէն, մոռցեր էր կրօնքը ու Աստուած, ո՞րը ընտրէր, վերջինը, վերջինը ու Արեգնազը բռնեց Տիգրանի թեւէն եւ անոր հետ դուրս ելաւ վանքէն: Դուրսը՝ խաղաղութիւն ու ա – րեւ: Վանքին պատերուն տակ՝ հանդչած մեռելներ ու կարկամած չիրիմներ :

— Արեգնազ, ինչո՞ւ դուրս ելանք, պատարագի ամէնէն խորհրդաւոր տեղը հասած էինք, ինչո՞ւ չվայելէինք հոգիական պատարագի կախարդանքը, անոր ներշնչումին չերմութիւնը, ի՞նչ եղաւ քեզի, ինչո՞ւ նեղուեցար, սի՞րտդ խառնուեցաւ, թէ ոչ զլուխդ ցաւեցաւ :

— Տիգրան, ոչ մէկը եւ ոչ միւսը, պարքար կար մէջս, Տիգրանին սէրը եւ կրօնքին սէրը մրցումի ելած էին, Տիգրանին սէրը յաղթեց, ես՝ մօտեցայ քեզի, նոյնացայ քեզի, բայց կրօնքը արդիլեց ին – ձի, դիս քշեց ժամէն դուրս, ես՝ մեղաւոր եմ, մեղքս կը–խոստովանիմ, ներէ ինձի:

— Արեգնազ, տարօրինակ է ըսածդ , բայց՝ ձգենք, լաւ կը ճանչնամ քեզ , պիտի որ չատ կը սիրես դիս եւ սէրդ՝ այլանգակ մտածումներու կը տանի քեզ, եղածը եղած է, հաշտուինք իրականութեան, միայն թէ ընդունինք որ՝ մենք կրօնսցուցինք կրօնական մեծագոյն ա – րարդութեան մը հաճոյքը, ժամը կրկին մտնելը անվայել եւ ամօթ է մելի համար, բայց հոս ալ չկենանք, երթանք , Արեգնազ, երթանք մեր վրանը, թող այս անգամ սէրդ յաղթած ըլլայ, բայց ուրիշ անգամ չկրկնուի, լաւ է սիրել գիրար , ու չատ սիրել, բայց մեր սէրը մեզ պիտի չէ որ գրկէ, ընկերային, կրօնական եւ աղգային տարբերութիւնները վայելքներէն , նախանձին ընկերացած սէրը բարիք չի խոստանար ոչ մէկուն :

— Կ'ընդունիմ, Տիգրան, կը ջանամ նախանձոտ չըլլալ, դիտեմ որ նախանձը տուներ կը փլցնէ, բայց ի՞նչ ընեմ, պատահեցաւ, սէրիս մէջ նախանձ խառնուեցաւ, տանջուեցայ, սրտփացի, քիչ մնացեր էր որ մարէի :

— Բայց ինչո՞ւ կը նախանձիս, չէ՞ որ մենք նշանուած ենք, խօսք տուած ենք իրարու՝ միասին տուն – տեղ կազմել, նոր բոյն ու նոր կեանք ստեղծել մեզի համար :

— Իսկ քեզ սիրողնե՞րը :

— Ո՞ր սիրողները :

— Պայծառը, Ալիսը եւ միւսները :

— Մոռցիր ամէնքը, անոնք դիտեն որ ես նշանուած եմ քեզի հետ, եթէ չեն դիտեր՝ վաղը պիտի դիտնան, Պայծառն ու Ալիսը Աղթամար ուխտի եկած էին, պիտի վերադառնան դիւղը եւ պիտի պատմեն դիւղացիներուն, որ Կանաչենց Տիգրանը եւ Խաչալենց Արեգնազը նշանուեցան Աղթամարի մէջ, Եպիսկոպոսի եւ վարդապետներու, իրենց ծնողներու եւ դիւղացիներու ներկայութեան, դիս դաղանօրէն սիրողները յանկարծակիի պիտի գան , պահ մը սիրտերնին պիտի հլլէ , քիչ մը արցունք պիտի թափեն, յետոյ , պիտի հաշտուին իրականութեան հետ :

— Տիգրան, կը կարծե՞ս թէ Պայծառը դիւրութեամբ ձեռնթափ պիտի ըլլայ իր սէրէն..., Ալիսը քեզ պիտի չհետապնդէ՞, կամ մէկալները պիտի չաշխատի՞ն քեզ ձեռքէս խլելու համար :

— Հա, Արեգնազ, ես խնձոր եմ, ու պիտ՝ ձեռքէ ձեռք պիտի իյնեն, մանուկի պէս կը մտածես, ինձի համար, քիչ մը վերաւորական է քու այս կերպ մտածումը, ըսել է թէ՝ վրաս վստահութիւն չունիս, նայիր մատանիիդ վրայ եւ զօտեպընդուէ, մի վախնար, ես տեղէս չխախտող ժայռ եմ, դիտ՝ ոչ մէկը կրնայ խլել քեզմէ :

Արեգնազը կը սրտիար : Կը կարմրէր ու կը կապուտնար :

Սէրը՝ ապառաժէն փրթած մեծ դանդաւածի մը նման ինկեր էր Արեգնազի կուրծքին վրայ, կը տաղնապեցնէր զին – քը :

Եկեղեցին պատուհաններէն դուրս կը խուժէր Արեւը :

Դմբէթի ծայրէն, մեծագիր խաչը կը դիտէր ծովը եւ կրօնաբոյր ծուխը խունկին :

Տօնական օրերը կը վերջանային, ուխտաւորները կը փլցնէին իրենց վրաններըը, դոյքերը կը ժողվէին, հակեր կը կապէին : Նորէն իրարանցում ու ամուռի :

(Շար.)

ՍՕՍ–ՎԱՆԻ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ԿԱՌԱՋԱՐԿԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՎԵՐՋԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, ծրագիրը մը յօրինած է, Հնդկաչինի պատերազմը վերջացնելու համար: Ահաւասիկ բովանդակութիւնը :—

1· Խաղաղութեան մխիթարա մը ստեղծել, կոչ մը ուղղելով շահակից պետութիւն, որպէսզի գադրին սպառնալիքները եւ թուլնայ ռազմական գործողութեանց թափը :

2· Ժողովին օրակարգին մէջ բացարձակ նախապատուութիւն տալ կըրակը դադրեցնելու հարցին քննութեան :

3· Կատարեալ անկախութիւն չնորհել Հնդկաչինի :

4· Անմիջապէս ուղղակի բանակցութիւններ սկսիլ շահակից պետութեանց միջեւ :

5· Թոյլ չտալ որ ուրիշ ոեւէ պետութիւն միջամտէ Հնդկաչինի պատերազմին :

ԸՄԲՈՍՏՆԵՐԸ ԿԸ ՅՈՒՍԱՆ ՅԱՂԹԵԼ ՏԻԵՆ ՊԻԵՆԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն, ըմբոստները 40·000 զինուոր համախմբած են Տիէն Պիէնի առջեւ, աւելի քան հազար ծանր թնդանօթներով, խորտակելու համար բերդին 11·000 զինուորներուն դիմադրութիւնը: Իրենց հրամանատարը, զօր· Թիան, մարտակոչ մը ուղղեց որ կ'ըսէ :

— « Հնչած է յաղթանակի ժամը: Արդ հարուածով մը խորտակենք թշնամին, ցոյց տալով աշխարհի թէ պէտք է հաշուի առնէ Վիէթ Նամի հանրապետութիւնը »:

Քաջարի պահակազօրքը հերոսական յարձակում մը փորձեց առջի օր, եւ առնելու համար հիւսիսային – արեւմտեան կորսուած դիրքերը, բայց չկրցաւ: Հարաւէն զրկուած օդնական ուժեր կը ջանան մօտենալ պաշարուած բերդին: Պահակազօրքը իր կարելին կը փորձէ, դիմադրութիւնը երկարաձգելու համար: Ըմբոստները անդադար կը ռմբակոծեն բերդին խրամները եւ թաքստոցները, իրենց նախապատրաստութիւն վճռական գրոհին: Ֆրանսացի սպայ մը կը պատմէ թէ ըմբոստները անխնայ կը զոհեն իրենց քոլոր հրանօթները: Ծլացուցիչ որոտումները չատ ծանր կ'ազդեն ջիղերու վրայ : Հինգ օրէ ի վեր ըմբոստ բանակին հրամանատարը կը բանեցնէ ամենախոշոր հրանօթները, պայթուցիկներու մահագոյ տեղատարափ մը թափելով Ֆրանսացիներու պահակազօրքին վրայ: Կ'ըսուի թէ հազիւ երեք օրուան ուտելիք մնացած է բերդին մէջ, ուր կայ մէկայն մէկ կին, հիւանդապահուհի մը որ չի կրնար դուրս ելլել :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Խ· ՄԻՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդին առջեւ ճառ մը խօսեցաւ Ա· փոխ – վարչապետը, Քականովիչ: Ըսաւ թէ այժմ երկու տեսակ պետական դրութիւն կայ աշխարհի մէջ, ընկերվարականը եւ դրամատիրականը եւ թէ «առաւելութիւնը կը պատկանի համաչափ կարդուսարքին որ պիտի չահի յաղթանակը»: Ցետոյ բացատրեց թէ կառավարութիւնը ամէն չանք պիտի թափէ, ժողովուրդին բարօրութիւնը ապահովելու եւ համայնավարութիւնը իրականացնելու համար :

Լիոնի ոստիկանութիւնը բացուեցաւ չաբաթ օր: Կը մասնակցին վեց հազար գուցադրողներ: Միութեան պատուիրակութեան նախագահն է Հայ մը, Պ· Վիրապեան, որու մասին զարմանալի բաներ կը պատմէ «Փարի Փէս»: (Յաջորդով) :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ յեղափոխական տեսանը վաղը, չորեքշաբթի, պիտի սկսի դատել երկու մեծ լրագրապետներ, իրարմէ թշնամի երկրին ազահովութեան: Գլխաւորն է Մահմուտ Ազուլ Ցաթ, մրլիոնատէր եւ տէր եւ տնօրէնը՝ «Ալ Մըսրի» օրաթերթին, եւ ուրիշ հինգ աթաբէրէն, անդլերէն եւ ֆրանսերէն թերթերու: Ամբաստանեալները կ'ըսէ թէ թշնամական քարոզութիւններ կատարած է արտասահմանի մէջ, ներկայ կատաղութեան դէմ: Եղբայրը, Հիւսէյին, որ «Ալ Մըսրի»ի խմբագրապետն է եւ նախագահը՝ մամուլի յուծեալ ընկերութեան, կ'ամբաստանուի թէ ապօրէն չահեր ըրած է պետութեան հետ կնքուած պայմանագրով մը :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 39ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայր· եւ Երիտ· Միութեանց

կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15էն 24 — Cercle Militaire (Place St. Augustin)

Վերին հովանաւորութեամբ Տոէթ· — BERNARD LAFAY *Տնտեսական նախարար*

Նախագահութեամբ Զօր· DUFIEUX

Զինուորական չեփորախումբ (ֆանֆառ)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ — Վարդեվանեանի նուագախումբը

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը

Հանդէսին օրը տոմս պիտի չդանէք սրահին առջեւ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՍՕՆԸ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Կրօն· ընկերակցութեան Վարչութիւնը կը հրաւիրէ ժողովուրդը եկեղեցի՝ ազգային մեծ սգասօնին առթիւ: Պատարագ եւ հոգեհանգիստ 1915ի Նահատակներու յիշատակին :

Այրի Տիկին Փիլոմէն Ալեքսանեան, Պ· Մխսաք Մովսէսեան, Պ· Մովսէս Մելքոնեան, Տիկին Անժէլ Կիրակոսեան, Պ· Մսաք Կավաբեան, Լինչպէս Նաւէ Կուսին – եան, Ճնոտյեան, Ազապապեան եւ փեսք – րիկ ընտանիքները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր, հօրեղբօրորդւոյն, կնքահօր եւ ազգականին

ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆԻ

(Մուշի Նարշէն գիւղացի)

մահը որ տեղի ունեցաւ Ապրիլ 23ին Պսէթմի հիւանդանոցը :

Թաղումը կը կատարուի Պիսէթմի գերեզմանատունը: Հանգուցեալ Պիսէթմի հիւանդանոցին առջեւ, այսօր երեքշաբթի ժամը 10ին:

Մասնաւոր մահագդ հանուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

Մարտիրոս Ադամեան եւ զաւակները՝ Ժաղլին եւ Կարպիս, Փիլօր Գարապետեան, Տէր եւ Տիկ· Ա· Մկրտեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վարսենիկ Թօփուզեան եւ զաւակները (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Վռամ Փաչաեան եւ զաւակները (Նիւ Եորք), Այրի Տիկին Զապունեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վարդան Կաղկեան եւ զաւակները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ հօրաքրոջ

ՄԱՐԻԱՄ ԱԴԱՄԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ 74 տարեկան հասակին, Փլիթիէ հիւանդանոցին մէջ, չաբաթ առաւ ժամը վեցին:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ալֆորվիլի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի դիւղին գերեզմանատունը, ամփոփուելով ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ .— Տարօն – Տուրուբերանի Հայր· Միութիւնը (Փարիզ) կ'ողբայ իր ընկերոջ՝ Ստեփան Ալեքսանեանի մահը, եւ ցաւակցութիւն կը յայտնէ Այրի Տիկին Ալեքսանեանի :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԻԼԻ .— Սարգիս Մխճեան տասը հազար Ֆր· կը նուիրէ Ֆ· Կ· Խաչի Պոմպին մասնաճիւղին, ծանր դործողութենէ մը ազատուելուն համար: Մեր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնենք, կատարեալ առողջութիւն մաղթելով .— Վարչութիւն

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէր Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ :

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15–24, Պուա Քոլոմպի բաղաքապետարանի սրահներուն մէջ, 2 Ռիւ տ'Էքթիէն տ'Օրվ: Կայարանին ճիշդ քովը :

Կը խօսի ընկ· ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին .— Նոր Սերունդի Անիէռի եւ Իսպի միացեալ երգչախումբը, դեկավարութեամբ Կ· ԳԱՅԻՇԵԱՆԻ :

Պանէօ Քաշանի պարախումբը, Հայկական եւ կովկասեան պարեր :

Արտասանութիւն, երգ եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը ներկայացուի «Վեցուկէս պորտի ժառանգ մնացած սնտուկը», խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ, մէկ արար :

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի :

Մուտք 200 Ֆրանք :

Կառ Սէն Լազարէն չոգնկառք՝ իջնել Պուա Քոլոմպ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ· Ց· Դ· Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը կը ներկայացնէ՝ Գ· Իփէկեանի « ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ » դիւցազներգութիւն, 3 արար, 3 պատկեր

Բեմադրութեամբ Խ· Ղարիպեանի :

Սէն Շամոնի մէջ այս Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8·30ին, ժան տ'Արքի սրահին մէջ:

Սէնթ Էթիէն Մայիս 2, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Սէնթ Էմոնի սրահին մէջ: Այնուհետեւ կրկնուղ եւ վանս :

ՄԱՐՍԼԻԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԸ

Մեծարանքի օր մը կը կազմակերպէ, ի յիշատակ երկու մեծ մեռելներու

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ եւ ՄԻՔ· ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ :

23 Մայիս, կիրակի ամբողջ օրը : Առաւտուն ծաղկեպսակներ պիտի դրուին անոնց դամբաններուն վրայ :

Կէսօրէ վերջ բուն հանդէսը:

Ուրիշներու կարգին, ներկայ պիտի ըլլայ եւ բանախօսէ՝

Պ· ՎԱՀԱՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ· Փորթուգալեանի արժանաւոր զաւակը, դատաւոր Էմսի Վերաքննիչ Ատեանին :

SALLE IENA, 10 Avenue d'Iéna

21 Մայիս, ուրբաթ ժամը 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Առաջին անգամ ըլլալով

Թէաթրը տը լա Կէթէ Լիբրիէի մէջ — 17 Մայիս, երկուշաբթի իրիկուն

Square des Arts et Métiers — Métro: Réaumur et Arts et Metiers

Պատուոյ նախագահութեամբ՝ Պ· ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՎԱՉԵԱՆՑԻ

Եւ մասնակցութեամբ վարիպահայ, լա տպան ուժերու

Այս մեծածախս ներկայացման տոմսերու գիները են 250, 350, 450, 550, 650 750 Ֆրանք

ՄԱՆՕԹ .— Ցիշեցէք Ղարաթաղի Մելիքներու գեղեցիկ ներկայացումը, եւ եկէք վերապրելու դարձեալ նոյնքան խնամուած ներկայացում մը :

Տոմսերը ապահովել գրատուներ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ), Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ), Գ· Սամուէլ (51 ռիւ Մէօսիէօլը Փրէնս):

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Շաբաթական հաւաքոյթը այս չորեք – չաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քառէ սրճարանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ· ՀՐԱՆՏ ԲԱԼՈՒԵԱՆ, նիւթ ունենալով՝ Անիի յիշատակարանները եւ հայկ· ճարտարապետութիւնը, ըստ Թորամանեանի պրպտումներուն: (Ցոյց պիտի տրուին բազմաթիւ նկարներ) :

Մուտքը ազատ է :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ սրտմտելի աւնինք ԹՂԹԱԿԱԶՄ հատորները, դին հազար Ֆրանք, Թղթատարի ծախսով 1100 Ֆր· :

Սակաւաթիւ հատորներ ստացանք լա – Թակազմ, դին 1200 Ֆրանք, Թղթատարի ծախքով 1300 :

×

Մարտէյլի համար դիմել .— Պ· Ե· ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ, 48 ռիւ տը լա Ռէփիւպլիք եւ Ա· Բէօսէեանի ,

2, Rue Bernard du Bois.

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կարմիր Խաչի Օգնութեան Մարմնի, (Փարիզահայ Տիկնանց Մխիթարեան) , կիրակի, 16 Մայիս ժամը 14·30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ, ի նպաստ Ֆեսանվիլիէի օգափոխութեան կայանին :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ հայ եւ Ֆրանսացի հանրածանօթ արուեստագէտներու :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԼԻՈՆԻ Ա.ԶԳ· ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ

Վիէն .— Ապրիլ 11ին «Ատի» թատերախումբը դերասան Ղեւոնդ Հայթանճեանի դեկավարութեամբ ներկայացուց Վարձք թատերախաղը, քաղաքապետական թատրոնին մէջ: Այս առթիւ նուէրներ ըրին, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ, Սապուն – ճեան, Զաքարեան, Անտոնեան, Օննիկ Ազրըպեան, Սարգիս Սապունճեան 5000 – կան Ֆրանք:

Սարգիս Սանճեան, Քէչիչեան, Տիկին Նըվէզեան, Թաշճեան (Ռոմանէն) 2000 – կան Ֆրանք: Ճիկէրճեան, Եղիշէ Չէլէպեան, Այրի Տիկին Արսլանեան, Գալիկեան, Զաուիկեան, Տէր եւ Տիկին Տօնա – պետեան (Տէսին), Տիկին Քէօրօղլուեան, Աւետիս Թադէոսեան, Պաղտասարեան, Գարաօղլանեան, Տիկին Տօնիկեան հազարական Ֆրանք:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԾԱԽՈՒ Է

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմարութիւններով, առանձին փավիյեոնի մը մէջ հինգ ազատ սենեակներով: Կը յարմարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի, վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել Ցառաջի վարչութեան :

ՄԵԿՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ ԾԱԽՈՒ Է ՇԱՏ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՆՈՎ

Խանութ մը ամէն գործի յարմար Բակի մէջ :

Դիմել Կանաչեան,

30, Rue Vignon (Madeleine)

Tèl. OPE. 26 - 10

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ .— Թիրոլէն (Աւստրիա) Գր· Քոչարեան կը փնտռէ իր գերութեան ընկերները, Հայկ Թովմասեան եւ Բենիկ Խաչատրեան, երկուքն ալ Ղամարլուի շրջանէն: Հասցէն .— Քոչարեան Գրիգոր,

Kotscharian Grigor

Schwaz in Tirol

Fabrikgasse 27 (Austria)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ աշկերտ մը քուվերթիւռ փլոմպը – ռի մէջ աշխատելու: Ներկայանալ ծր – նողքին հետ: Դիմել Պ· Թաթուլեանի՝

14 Rue Julien La Croix, Paris (20e)

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ԱՊՐԻԼ
★
MERCREDI
28 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7356 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2767

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՐՊԷՍԶԻ ՃՈՒԱՆԱՅ

●

Քանքաւհինդ տարուան ընթացքին, Համազգային ընկերութեան ճեմարանը դարձաւ վառարան մը հայկական մշակոյթի : Թէ իբրեւ վարժարան եւ թէ իբրեւ ժամադրավայր :

Իր հիմնադիրները, Լեւոն Շանթ եւ Նիկոլ Աղբալեան, երբ դործի կը ձեռնարկէին, ունէին մէկ հիմնական առաջադրութիւն,— Սերունդ արտադրել : Սերունդ մը՝ տակուն պաշարով : Պատրաստ՝ հանրային ծառայութեան :

Դլխաւորած ժողովուրդի մը մնացորդը իր արմատէն ալ կտրուելով փոխադրուած էր տարբեր միջավայր մը :

Նոր կեանք մը կը վերակազմուէր օտարութեան մէջ : Դպրոցներու յանց մը կազմուած էր Լիբանանի ափերուն վրայ, եւ դէպի արեւելք, Սուրիոյ մէջ :

Համազգային ճեմարանը կոչուած էր լրացնելու անմիջական պահանջ մը :

Ինչ որ ապառաջած է 25 տարուան մէջ, կը կազմէ լաւագոյն երաշխիքը վաղուան համար :

Զմոռնանք որ այդ 25 տարիները քանեւէհինդ տեսակ ելեւէջներ արձանագրեցին, իբրեւ հետեւանք նիւթական մտահոգութեանց :

Հաստատութիւնը չունէր հոսուն ադբիւրներ՝ իր անմիջական պէտքերը հոգալու համար :

Մեծ գումար մը չէր գոյանար աչակերտներու ամսավճարներէն :

Ամէնէն ապահով եւ առատաձեռն հոգատարը կը հանդիսանար Ամերիկայի Հ. Օ. Միութիւնը (Կ. Մաչ), իր 3–5000 տոլարի տարեվճարով եւ դռնազան վարկերով :

Երբեմն գումար մը կը ճարէին Հայր. Միութիւնները : Իսկ անհատներ ալ տներ որդեգրելով :

Եւ վերջապէս չօչափելի գումար մը կը կազմէին նուէրները :

Ուրիշներ չատոնց կէս ճամբան մնացած պիտի ըլլային, այս յարափոփոխ կացութեան մէջ :

Պակասը կը լրացնէր ուսուցիչներու զոհողութեան ոգին, սկսելով երկու հիմնադիր – անօբէններէն :

Հիմա որ ճեմարանը օժտուած է սեփական չէնքով եւ ուրիշ առաւելութիւն – ներով, կը մնայ ապահովել տեւական եւ հաստատուն եկամուտ մը, որպէսզի Համազգայինը եւ հաստատութեան վարիչները միանգամ ընդ միշտ ազատին անհատական հոգերէն :

Ինչպէս անցեալին, պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ, այսօր ալ բազմաթիւ դէպքոցներ եւ ուրիշ հաստատութիւններ կը պահուին աղգային կալուածներու հասոյթներով :

Միշտ ալ գտնուած են բարեբարներ, այդպիսի կալուածներ նուիրելու համար : Եւ կամ ժողովուրդը ինք չինած է զանոնք, ժամուն եւ դպրոցին հետ :

« Համազգային»ը կը վայելէ ամէն իրաւունք, պետական օրէնքով : Կրնայ կալուածներ դնել, չինել կամ իրեւ նուէր առնուլ :

Բառնեւհնդամեայ յոբելեանը լաւագոյն պատեհութիւնն է, այդ ուղղութեամբ մտածելու եւ խօսքէն դործի անցնելու համար :

Հաստիաբեր կալուած կարելի է ունենալ անհատական առատաձեռնութեամբ կամ ժողովրդային հանդանակութեամբ :

Ամէն պարագայի մէջ, հարկ է դործի ձեռնարկել դիտակցօրէն, որպէսզի ձեմարանը կարենայ յառաջիկայ 25 տարիները բոլորել ոչ միայն տեսակաան ապահովութեամբ, այլեւ յարաճուն զարգացումով :

Ձեմարանը արդէն իսկ հասցուցած է 150 չրջանաւարտներ :

Պատճառ չկայ որ այս թիւը 1500ի չհարձրանայ, տարիներու ընթացքին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

●

ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ ԱՆՈՐՈՇ Է ՏԱԿԱՒԻՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ Ժընեւի խորհրդաժողովին բացումը : Առաջին օրը անցաւ առենական զործողութիւններով, նախագահութեամբ Սիամի արտաքին գործերու նախարարին՝ Լչխան Վանի : Նիստը, որ սկսած էր ժամը 3ին, շատ կարճ տեւեց : Նախապէս համաձայնութիւն զոյացած էր որ ժողովներուն կարգավ նախագահեն Սիամի, Անգլիոյ եւ Խ. Միութեան պատուիրակութեանց պետերը : Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Իըըն, որ բարեխօսեր էր Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ, այս անգամ ալ կ'աշխատի մէջին ճամբաներ գտնել, որեւէ դժուարութեան առթիւ : Բ. առաջ ժամը 10ին տեսակցութիւն մը ունեցած էր Պ. Մոլոթովի հետ : Ապա խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Քորէայի պատերազմին մասնակցող 16 պետութեանց ներկայացուցիչները, եւ համաձայնութիւն զոյացաւ որպէսզի նախագահութիւնը կարգավ վարեն Սիամի, Անգլիոյ եւ Խ. Միութեան պատուիրակութեանց պետերը : Ուրեմն դուրս ձգուած կ'ըլլային Մ. Նահանգները եւ կարմիր Չինաստանը : Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլըս, նախապէս յայտնած էր թէ կ'ուզէ ազատ մնալ, որպէսզի կարենայ լայնօրէն մասնակցիլ վիճաբանութեանց, փոխանակ կաշկանդուելու նախագահական պարտականութիւններով, իսկ Պ. Մոլոթով նախընտրեց չղկղել Չինաստանի թեկնածութեան վրայ :

Ուրեմն, բացումը կատարեց Սիամի արտաքին գործերու նախարարը, Լչխան մը որ կրթուած է Ամերիկայի մէջ եւ որ հինդ անուն ունի : Թղթակից մը սրամտօրէն դիտել կուտայ թէ նիստը աւելի կարճ տեւեց քան իր անունին մրցողական արտասանութիւնը :

Լչխանը բացատրեց թէ խորհրդաժողովին նպատակն է միացեալ եւ անկախ Քորէա մը ստեղծել խաղաղ միջոցներով, ինչ որ մեծապէս պիտի նպաստէ միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման : Խօսեցաւ նաեւ Հնդկաչինի մասին : Լեզուի խնդիրը կարզադրուեցաւ առանց մեծ դժուարութեան : Իրրեւ պաշտօնական լեզու ընդունուեցան Ֆրանսերէնը, անգլերէնը, ռուսերէնը, չինարէնը եւ քորէերէնը : Բոլոր ճառերը նախ պիտի թարգմանուին այս, յետոյ բոլոր լեզուներով, որպէս զի պատուիրակները կարենան դիտակցօրէն հետեւիլ անցուդարձին :

Նախագահին առաջարկով, ժողովը եղաւ իսկ սկսաւ քննել Քորէայի խնդիրը : Կը կարծուի թէ ընդհանուր վիճաբանութիւնը պիտի տեւէ երկու երեք օր :

Թղթակիցները զարմանազան բաներ կը պատմեն դլխաւոր պատուիրակներու յարաբերութեանց մասին : Առաջին օրը Պ. Մոլոթով Իըընի ներկայացուց կարմիր Չինաստանի արտաքին նախարարը, Չու Ան Լէ եւ երկու պատուիրակները իրարու ձեռք սեղմեցին : Պ. Տըլըս ալ թօթուեց Հիւս. Քորէայի արտաքին նախարարին ձեռքը, չտեսնելու զարնելով Պ. Մոլոթովը : Նոյն դիչերը դինեսեղան մը սարքուած էր, բայց Մոլոթով մերժեց մասնակցիլ, մինչեւ որ իր չինացի դինակիցները չհրաւիրուէին : Այնպէս որ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարները առանձին քննեցին Հնդկաչինի խնդիրը, Պ. Պիտոյի վիլլային մէջ : Երէկ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը առան ձին տեսակցեցաւ Մոլոթովի հետ : Պաշտօնական ժողովներէն դուրս, ամէն օր դանազան խորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան դլխաւոր պատուիրակներու միջեւ : Արեւմտեան ներկայացուցիչները կ'աշխատին Մոլոթովի ուշադրութիւնը հրաւիրել Հնդկաչինի կացութեան վրայ, բայց ան խոյս կուտայ վարպետօրէն :

ՕՐ ԸՍՕՐԻՆ

●

«ԱՐԱՔՍ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿԸ

Բանուկ ճարտարագէտ եւ առեւտրական, Պ. Նուպար Յովհաննէսեան միշտ նորութիւններ կը մտածէ :

Նորութիւն մըն էր իր մանկական–պատանեկան պարբերականը, *Արաքս*, յարեւմեան այն միջազգային հրատարակութեանց որոնք մանուկները եւ պատանիները կը դաստիարակեն ոչ միայն գրքոյներով, այլ եւ խօսուն պատկերներով :

Այսպէս, *Արաքս* յաջորդաբար ներկայացուց զանազան դրուագներ Հայոց պատմութենէն, — *Մեծն Տիգրան, Արայ եւ Շամիրամ, Վարդան Մամիկոնեան, Սասունցի Դաւիթ*, եւայլն : Միեւնոյն ատեն տալով հետաքրքրական նիւթեր միջազգային կեանքէ :

Այս անգամ ալ, Ապրիլ 24ի տօթիւ, տպած էր ականաւոր և համեստ գիտերու նկարները, նոյն մեծութեամբ, — աշխարհական թէ կղերական : Առանց որեւէ խտրութեան :

Պատկերները բռնած էին երկու ամբողջ էջ, 96 հատ : Տասներկու հատ ալ վերջին էջը, ուրեմն համագումար 108 նկար :

Խմբագրութիւնը այս տօթիւ հրատարակած է նաեւ ցանկը այն գիտերուն որոնց լուսանկարները չէ կրցած ճարել :

Շաբաթ գիշերուան սգահանդէսին մէջ, մանուկներ ձրի կը բաժնէին այս բացառիկ թիւը, խոր տպաւորութիւն ձգելով ներկաներուն վրայ :

Նորահասները հայկական կեանքին կապելու փորձ մըն ալ այս, արժանի՝ ջերմ շնորհաւորութեան :

Հաոաչանքը եւ շրեղ մեկուսացումը չեն որ պիտի փրկեն նոր սերունդը, այլ հաւատքը եւ աշխատանքը : Ամէն տեղ եւ ամէն ճակատի վրայ :

Եւ յետոյ, պարտաւոր ենք միշտ նորութիւններ մտածել : Մանաւանդ որ կը գտնուինք միջավայրի մը մէջ ուր մարդիկ օրն ի բուն հրապոյրներ կը ստեղծեն, ոչ միայն մանուկները, այլև չափահասները որսալու համար :

«*Արաքս* ը քաւական ճամբայ կտրած է արդէն, հայերէն եւ Հայոց պատմութիւն սորվեցնելով նոյն իսկ տարեցներու :

Ամէն հայկական տունի մէջ դէզերով օտարալեզու հրատարակութիւններ կան :

Շատերը այնպիսի բովանդակութիւն ունին որ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը գրաւեն, պարբերաբար :

Մենք ոչ կառավարութիւն ունինք, ոչ ալ գրաքննութիւն :

Բայց, ուրիշ մանկական եւ պատանեկան հրատարակութեանց հետ, որոնք լոյս կը տեսնեն ամէն գաղութի մէջ, ահաւասիկ «Արաքս»ը, իրրեւ շաբաթագիր :

Պիտի մաղթէի որ շաբաթաթերթի վերածուէր անյապաղ, աւելի ճոխացնելով բովանդակութիւնը :

ՎԱՀԷ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՀՈԳԸ ՀՆԴԿԱՉԻՆ

●

ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՈՒՇԻՆԿՕՔԼԻ ՄԷՋ

Հնդկաչինէն հասած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ Տիէն Պիէնի պահակազօրքը ժամէ ժամ կը սպառէ ըմբոստներու նոր դլուխին : Ֆրանսական եւ ամերիկեան օդանաւերը հարիւրաւոր թոն ծանրութեամբ ռումբեր թափեցին ըմբոստ զօրամասերուն վրայ : Ֆրանսական հրամանատարութեան վկայութիւն կ'ըսէ թէ ամէնէն մեծ օգարչաւն էր այս ոմբակոծութիւնը որուն հետեւանքով հրդեհներ ծագեցան : Միեւնոյն ատեն զիրկընդխառն կռիւներ տեղի կ'ունենային խրամներու մէջ : Ա. – մէնքն ալ կ'ընդունին թէ միայն օգարշաւները կրնան իրական օգնութիւն մը հասցնել պաշարեալ պահակազօրքին, պայմանեալ որ զանգուածային յարձակումներ կատարեն : Հաղորդակցութեանց խումն հետեւանքով չափազանց դժուարացած է ցամաքային զօրքի փոխադրութիւնը :

× Բ. օր չատ կարեւոր խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Լոնտոնի մէջ, ուր կը դտնուէր Մ. Նահանգներու միացեալ սպայակոյտին նախագահը, Ծովակալ Րէտֆորտ : Զըրչիլ և իր ռազմագէտները Ծովակալին հետ քննեցին սա խնդիրը թէ Անգլիա կրնա՞յ օդնական զօրք դրկել Հնդկաչինի, որպէսզի այդ երկիրը չինայ հակայնավարներու տիրապետութեան տակ :

Ամերիկացի Ծովակալը, որ Փարիզ պիտի դար մասնակցելու համար Ատլանտեան ճակատի սպայակոյտներու ժողովին, յանկարծ Ուշինկթըն կանչուեցաւ նախադահ Այզընհաուըրի կողմէ, որ չատ խոգահ էր այս ոմբակոծութիւնը : Ծովակալը Ուշինկթըն մեկնեցաւ օդանաւով, եւ մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին : Իր մեկնումէն առաջ անդլ. դահլիճը բացառիկ նիստ մը դումարեց, իրրեւ հետեւանք Պ. Իըընի հաղորդած տեղեկութեանց որոնք նոյնպէս ծանր կը

ՁԾԴՈՒՄ .— կը խնդրուի նշդել թէ Փարիզի եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան կիրակի օրուան ժողովին միջադէպը աննկարեւոր ադմուկ մըն էր, ինչպէս կը պատահի սովորաբար այդպիսի պարագաներու մէջ : Ժողովը չետաձգուած է ոչ թէ այդ միջադէպին հետեւանքով, այլ ժամանակը լրացած ըլլալով :

× Երէկուան խմբագրականին մէջ, «Ռոսսուն երիտասարդական Միութեանց » ճախադասութիւնը կարդալ,— «Ռուսական, երիտասարդական, հայրենակցական եւ ուրիշ Միութեանց » :

յուցնեն Հնդկաչինի վիճակը :

Ուշինկթընէն կը հետագրեն թէ Այզընհաուըր կարեւոր որոշում մը պիտի տայ մօտերս : Նախագահը ճառ մը խօսելով Մ. Նահանգներու առեւտրական ոնեհակին առջեւ, յայտարարեց թէ «կը պտտինք մեծ վճիռներու նախօրեակին եւ թէ Հնդկաչինի պատերազմը ամենամեծ նշանակութիւն ունի Մ. Նահանգներուն համար : Հնդկաչինը խիղ մըն է որ եթէ պայթի, պիտի ապրէ հարիւրաւոր միլիոն մարդոց ճակատագրին վրայ, դրացի ասիական շրջաններու մէջ» : Նախագահը յայտ յայտնեց թէ ժընեւի խորհրդաժողովը պիտի կրնայ խաղաղ ելք մը գտնել օրուան վրանդնեուն առջեւ : « Կը յուսանք թէ բոլորն ալ պիտի քմբռնեն կացութեան տրամաբանական եզրակացութիւնները, որքան ալ քուան զդացումներ ունենան : Կը սիրենք յուսալ թէ պիտի հասկնան որ անօդուտ է պատերազմի կամ սպառնալիքի դիմել, կարզադրելու համար իրենց դժուարութիւնները » :

ՄԱԼԵՆԿՈՎ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԷ

«ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԻ, ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ »

Խ. Միութեան վարչապետը, Մալենկով, Բշ. օր ճառ մը խօսելով Ապրուքեանց Խորհուրդին առջեւ, յայտարարեց :

— « Մրջադդային յարաբերութեան կանոնաւորումը հապէս կը թելադրէր փոխել արեւմուտքի խորհրդային քաղաքականութիւնը Չինաստանի հանդէպ : Ժամանակն է ու հասկնան թէ Արեւելքի մէջ կը հաստատի համերաշխութիւն մը՝ ոտզոր –

(Շար. բ դարդալ Դ. էջ)

Ի՞ՆՉ ԸՆԵՆՔ ՈՒՐԵՄՆ

•

ՀՄԲ.— Փահիրէի մեր պաշտօնակիցը, Շուառբեր, նորէն արծարծելով գրքի տագնապը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ.—

Եղիա Տէմիրճիպաշեան, չիզերով Թերեւս ամէնէն տկարը մեր գրագէտներուն մէջ, մեզմէ եօթանասուն տարի առաջ կը գրէր «Բանաստեղծութիւն եւ բանաստեղծ» խորագրին տակ.

«*Իմ դասընկերներէս մին,— որ չէ Ռեթէոս Պէրպէրեանն անշուշտ, եւ ոչ Մինաս Զերտալ, — օր մը կ'ըսէր ինձ լըրջօրէն. «Պիտի վաճառեմ բոլոր գրական ու քերթողական հատորներս, եւ միայն ուսումնական գիրքեր պիտի պահեմ գրադարանիս մէջ»: Հիսուսացայ դասընկերոջս՝ հետեւիլ իր օրինակին: Վաճառել Աստուածաշունչս, Հոմերոս, Վիրգիլիոս, վաճառել Ալիշանս, Պէշիկթաշլեանս, Պատկանեանս: Բայց այդ բանաստեղծք դիտնոց ի՞նչ վնաս կը հասցնէին մատենադարանիս մէջ, որպէս զի զայնս ի միմեանց անջատէի, որպէս զի զայնս ի վաճառ հանէի: Ինարաւեայ ընկերակցիս խօսքն իմ վրայ նոյն տպաւորութիւնն ը-բաւ, զոր պիտի ընէր խօսքն Յուդային, որ զար ըսէր ինձ. «Ես պիտի վաճառեմ Յիսուսն...» («Գրական եւ խմաստասէր-բական չարժում», 1883, տեսր երկրորդ, էջ 32):*

Եղիայի համար, ուրեմն, մեր մատե-նադարանին գիրքերը վաճառել, Թոմասբաղէս կը նշանակէր Յուդայի գեր կատարել, — Յիսուսը վաճառել:

Ներաղաղած Եղիան չէր հանդուրժեր այս արբաղծութեան:

Իսկ ի՞նչ կ'ընենք մենք հիմա:

Երեսը չենք նայիր ոչ միայն Հոմերին եւ Վիրգիլիոսին, այլ եւ Խորենացիին, Եղիշէին եւ Նարեկացիին, այն սրբազան ժառանգութեան, զոր մեր նախահայրերը կատակած են մեզի:

Տէրը պէտք է ըլլալ այս ժառանգու-թեան, որուն վրայ քառասուն դարերու կնիքը կայ:

Մեր տուներուն մէջ գեղօրներ ունենա-լու տեղ, գիրքեր ունենանք:

Անարժան ժառանգորդներ պիտի ըլ-լանք, եթէ թոյլ տանք, որ փոշին խաւ կապէ մեր սրբազան մատեաններուն վը-րայ, այն ողեղէն հարստութեան, որուն համար արիւն քրտինք թափած են «մի նշխարով, մի կում ջրով եւ ճգնու-թեամբ» գիշերն անքուն աշխատող մեր պատմիչները վշտահար եւ մեր դուսան-ները խանգալից:

Հէգ եղիան գրեթէ անօթի մեռաւ, օ-տար կնոջ մը կարեկից հոգին ունենալով իբրեն ապաւէն: Եւ սակայն վաճառքի չհանեց իր Աղիշանն ու Պէշիկթաշլեանը, իր Հոմերն ու Վիրգիլիոսը: «Զայնս ի միմիանց չանջատեց»: Յուդա չեղաւ եւ Յիսուսը չվաճառեց: Ընդհակառակն, իր դիրքերուն քով մեռաւ, «կատարեալ ներ-դաշնակութիւն»ը փնտռելով ու գտնելով անոնց մէջ, միայն անոնց մէջ:

Ի՞նչ սէր եւ ինչ պաշտամունք գիրքին հանդէպ ...

Այս սէրով, այս պաշտամունքով, ըսել կ'ուզենք՝ այս զէնքերով մենք վախ չու-նինք, որ կը պարտուինք: Առանց այս զէնքերուն՝ պարտուած ենք ընդմիշտ: Պարտուած ենք ոչ միայն մենք, որ ոչ քնդանօթ ունինք, ոչ ռազմանաւ, ոչ հիւ-լէական ռումբ, այլ եւ պարտուած են ա-նոնք, որ ունին այդ բոլորը եւ աւելին ալ:

Մեծն Բրիտանիա սիրով կը յօժարէր հրաժարիլ իր կայսրութենէն, բայց եր-բէք իր Շէյքսփիրէն:

Մենք եւս «յոլով անգամ» վրայ տուինք մեր հողն ու դաշտը, բայց ամբօրէն կատ-չեցանք մեր դպրութեան եւ «դպիր»նե-րուն:

Երկար առեն մեր գիրքերը պահեցին մեզ. հիմա եկած հասած ենք տեղ մը, ուր այլեւս մենք պիտի պահենք մեր գիր-քերը:

Այս ճշմարտութիւնը չըմբռնել, կը նշա-նակէ չըմբռնել վտանգը, որուն առջեւ կեցած ենք ազգովին:

Պէտք է ընդունիլ սակայն դժբախտ ի-րականութիւնը. — մեր օրերուն դրամա-ճառութիւնը այլեւս արհեստ մը չէ, սա-պարէզ մը չէ: Զկան հիմա «Քիթապճի Մարզար»ներ, որոնք տուներ եւ կալուած-ներու տէր կ'ըլլային «Աչլոր եղբայր» եւ «Ինօր օղլու» ծախելով:

Գիրքի վաճառումն ալ հետզհետէ անց-նելու վրայ է «գաղափարապաշտ» դար-ձերու կարգին: Գործ մը, ուր ցանել մի-այն կայ, բայց հնձել չկայ: Օր մը հաւա-նաբար գիրք հրատարակելն իսկ հերոսու-թեան պէս բան մը պիտի համարուի: Երբ մատուցումը աւելի է, քան խնդրանքը, ամէն հաշուենկշիռ բայ մը կ'ունենայ, եւ հետեւանքը կ'ըլլայ սնանկութիւն: Մեր հաշուենկշիռը, գիրքերու աշխարհին մէջ, կը փակենք միշտ բացով: Եւ ապահովա-բար պիտի սնանկանանք օր մը, երբ բացը դոցելու հնար չգտնենք: Կամ չստեղծենք մեկենասներու դաս մը, նման հին Ամի-բաներու դասին, որ կեղեցի կը չինէր, բայց չէր մոռնար գիրքն ալ:

Համայն Գաղթաշխարհի մէջ այսօր կ'ապրին աւելի քան մէկ միլիոն Հայեր, ուրեմն չուրջ երկու հարիւր հազար ըն-տանիք: Հաշուի չառնենք կէսը, իբրեւ «խորթ» զաւակ. կը մնայ հարիւր հա-զար: Հաշուէ դուրս ձգենք նաեւ ասոր կէ-սը, իբրեւ ձրի գիրք կարդացողներու դա-սակարգ: Մեզի կը մնայ միշտ յիսուն հա-զար: Եթէ ամէն ընտանիք տարին մէկ գիրք միայն գնէ, ապահոված կ'ըլլանք արդէն յիսուն հազար գիրքի սպառում, այսինքն յիսուն անուն գիրք, իւրաքան-չիւրի տպաքանակը հաշուելով հազար:

Արդ, կը սպառի՞ արդեօք յիսուն հազար գիրք բովանդակ Գաղթաշխարհի մէջ: Ոչ, չենք կարծեր: Զենք հաւատար:

Ահագին գրամ կը վատնենք բաժակ մը գարեջուր խմելու, կամ տուփ մը գլանիկ ծխելու համար: Այս ձեւով վատնուած դրամարին կէսը, կէսին կէսն իսկ պիտի բաւէր ծաղկուն պահելու համար մեր գը-րականութիւնը, կուշտ պահելու համար մեր գրագէտները:

Զենք ուզեր անշուշտ ճգնաւորի, ապաշ-խարողի վիճակին մէջ դնել մեր հայրենա-կիցները, բայց կը հարցնենք. — բաժակ մը գարեջուրի, տուփ մը գլանիկի չա՞փ ալ հաճոյք չի պատճառեր հայ գիրքը արդեօք:

Ի՞նչ ընենք ուրեմն հայ գիրքի տագնա-պը աւելի չսրացնելու, գայն աւելի սուր ու սրընթաց չդարձնելու համար:

Շարժանկարը, ձայնասփիւռը, մասամբ նաեւ օրաթերթը հետզհետէ կը դրաւեն գիրքին տեղը, բայց չեն կատարեր ան-շուշտ անոր գերը:

Աչխարհի մէջ չկայ գեղեցկութիւն մը, որ կարենայ փոխարինել գիրքի գեղեց-կութիւնը: Աչխարհի մէջ չկայ հաճոյք մը, որ կարենայ տեղը բռնել գիրքով մեզի տրուած հաճոյքին:

Ահա քանի մը թելադրութիւններ՝ փր-կելու համար հայ գիրքը իր գերութենէն.

Ա.) Հաստատել «Հայ գիրքի օր» մը տարուան մէջ:

–Բ) Յօսիլ միշտ հին եւ նոր հայ գիրքե-րու մասին, ծանօթացնել զանոնք եւ ա-նոնցմով հետաքրքրել «յարդոյ հասարա-կութիւնը»:

Գ) Քայլաերել հայ գիրքը ոչ թէ իբրեւ ողորմութիւն, այլ իբրեւ ազգային պար-տականութիւն:

Դ) Գտնել մեկենասներ արժէքաւոր գործերու հրատարակութեան համար:

Ե) Գիրք նուիրել զանազան առիթնե-րով:

Զ) Մեր վարժարաններուն մէջ տարա-ծել հայ գիրքը:

Է) Կազմակերպել հայ գիրքի ցուցահան-դէսներ:

Ի՞նչ կը մտածեն ուրիշներ այս մասին եւ գործնական ի՞նչ թելադրութիւն ու-նին:

Կ'ուզէինք գիտնալ:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ ԻԲՐԵԻ ՋԲՕՍԱՎԱՅՐ

•

Մարսիլիա Ֆրանսայի ամէնէն մեծ նա-ւահանգիստներէն մէկն է: Քաղաքը ոչ միայն արդէն դարմանած է պատերազմի իր վէրքերը, այլեւ անզադար կը վերա-շինէ նոր շէնքեր, մանաւանդ վիէօ Փոռի թաղամասին քանդուած մասերը, համաձայն որոշ յատակագծի մը:

Մարսիլիան չրջիկներու քաղաքի մը վե-րածելով, կ'ուզեն վերանորոգել հին ա-ւանդութիւն մը: Պատերազմէն առաջ ա-մէն չրջիկ որ Ափրիկէ երթալ կ'ուզէր վիէօ Փոռ կ'երթար «Պուլյաքէս» մը ու-նելու, կամ այցելելու նկարչական փո-ղոցները:

Այսօր, չնորհիւ օդանաւային փոխա-դրութեանց զարգացման, մարդիկ քանի մը վայրկեան միայն կանգ կ'առնեն քա-ղաքին մէջ:

Մարսիլիա չրջիկներու քաղաք մը դառ-նալու ամէն յարմարութիւն կը ներկայա-յընէ: Թէ արեւը եւ թէ ընդունելութիւնը չերմ են: Մեծ պանդոկներու վարիչները կը պահեն տակաւին իրենց հանրածանօթ հաճոյակատարութիւնը: Շրջիկը կրնայ ուտել գաւառական ճաշը. այցելել թան-գարանները: Կան պոյտի պատմական վայրեր, Իֆի դղեակը, անուշահոտու-թեանց վայրերը եւն.:

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ քաղա-քապետութեան որոշումն է չրջիկներու քաղաքներ դարձնել Մարսիլիան եւ էքս ան Փրովանսը:

1954ին Քորնիչ — Քասիս ճամբան պի-տի աւարտի եւ Մարսիլիան մեկնակէտը պիտի դառնայ Քորնիչ – Քօթ տ'Ազիւրի:

Առնցմէ զատ կարեւոր փոփոխութիւններ տեղի պիտի ունենան, Յուլիս 7ին Վիէն – նայի համանուագը, Յուլիս 8ին 16, ամէն իրիկուն ժան Վիլարը եւ Թ. Ն. Փ.ի խումբը Հալլին մէջ իսկ ուր հին փոդոյիկ-ներ կան, պիտի նուագէ «Ռուի Գլաղ»ը, «Տօն ժուան»ը եւն.:

Երեք օր Յուլիս 9ին, 10ին եւ 11ին Թօնի ռօնակատարութիւնը տեղի պիտի ունե-նայ Ռոմանիէն Ընկերակցութեան կողմէ, որ իր հետ պիտի բերէ Ռօնի եւ Լնճանի ժողովուրդը դէպի Միջերկրական: Երի-տասարդ աղջիկները Միսթրալիւզած աղ-բիւրէն ջուր պիտի մատուսկեն: Ջուխկե-րական խումբեր Ֆրանսայի հարաւ-ա-րեւելեան գաւառացի խումբերու ռօսե-նական բարեկամութեան ծառը պիտի տն-կեն:

Մարսիլիա հակառակ իր նոր եւ մեծ չի-նարարութեանց, եւ արդիացման ճիգե-րուն, կրցած է պահել իր ինքնատիպ գի-մագիծը: «Ֆրանսայի այս Զմիւռնիա», ինչպէս կ'ըսէր Լամարթին Մարսիլիոյ համար, կ'ապրի իր հազարամեկ պզտիկ մանրամասնութեանց մէջ, արուակցու-թեամբ եւ փխնիկեան նրբութեամբ:

Սակայն եթէ կայ լուրջ եւ ծանրակչիռ հարց մը որ կը զրաղեցնէ քաղաքապետու-թիւնը, այդ ալ մեծ բեռնակարգերու խն-դիրն է: Անոնք ոչ միայն իրենց գանգուա-ծեղ ծաւալով կը խճողեն ճամբաները եւ կը խանգարեն երթեւեկը, այլեւ վտանգ կը հանդիսանան փոքր կառքերուն: Այս բեռնակարգերուն տատանութիւնը կը կազմեն արագութիւնը եւ անակնկալ նպաստաւոր պայմանները:

Ֆրանսական երկաթուղիներու ընկերու-թեան ընդհ. անօրէնը՝ Լուի Արմանի կ'ու-զէ լուծել այս խնդիրը: Կը մտածէ օգ-տուիլ երկաթուղիներու էլեկտրական հո-սանքէն: Եթէ յաջողին այդ ծրագրին մէջ այլեւս պէտք պիտի չըլլան փոքր կայա-րանները:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ԱՌԹԻԻ

ԴԱՆԻԷԼ ՎՐԴ. ՋԱՏՈՅԵԱՆ

•

Աղթամարի այս ժողովրդնուէր ու լու-սամիտ միաբանը մեկն է այն սակաւաթիւ հոգեւորականներէն՝ որոնք իրենց հոգե-ւոր պարտականութեանց չափ նուիրական համարեցան իրենց տառապող ժողովուր-դի ազատագրութիւնը, եւ արիաբար պայ-քարեցան զայն ձեռք բերելու համար:

Կա՞յ վասպուրականցի մը՝ որ չճանչ-նայ զայն, կամ, քիչ չատ ծանօթ չըլլայ անոր հանրային, մանաւանդ յեղափոխա-կան փայլուն գործունէութեան՝ Հ. Յ. Դաչնակցութեան նուիրական դրօշին տակ:

Կա՞յ անոր հանդիպող հանրային – յե-ղափոխական գործիչ մը, հայդուկ մը, կամաւորական զունդի պետուր մը՝ որ անմոռաց յիչատակներ պահած չըլլայ:

Ինած էր Ռշտունեաց գաւառի Պօղոնիս գիւղի մէջ՝ 1867ին:

«*Բերդի սէկերու գազանութիւնները խռովեցին Դանիէլ վարդապետի հոգին՝ երբ դեռ 10–12 տարեկան պատանի էր*», *կ'ըսէր իր հոգեւոր եղբայրը, հանդուցեալ Հօրեղբայրս Եղնիկ վարդապետ:*

«*Բերդ*» *կոչուածը հինաւուրց, բարձ-բացարխոյս ամրոց մըն էր, կանգնած կա-տաչուէտ բլրակի մը վրայ, Դանիէլի ծննդավայր գիւղին քով, որ առեն-ազգած էր սեփականութիւնը Ռշտունեաց ա-ռաքնի իչխաններէն մէկուն, բայց գար-ձած այլեւս որչ մը քիւրտ բռնակալ-կերու:*

Օսմանեան ոճրապարտ կառավարու-թեան բռնութիւններէն արդէն արիւնա-քամ եղած չրջակայ 5–6 հայկական գիւ-ղերը՝ տարուկներն էին նաեւ այս բերդի արիւնռուչ պէկերուն, պարտաւոր մչա-կելու իրենց բռնազրաւուած ընդարձակ հողերը, կեր ճարելու իրենցմէ չափչփակ-ուած անհամար անասուններուն, կատա-րելու զանազան տարապարհակ աչխա-տանքներ: Վա՛յ այն գիւղին որ կը թե-րանար այս պարտաւորութեանց մէջ: Նե-րանոր չափչփակութիւններ, ծեծ, խոչ-տանգում եւն.՝ սովորական երեւոյթներ էին:

Խելահաս պատանի Դանիէլ՝ ականատես այս տարիական վիճակին ու գազանական արարքներուն՝ կ'ազդուի խորապէս, եւ այն օրէն, անոր ղդայուն հոգու մէջ բոյն կը դնէ ըմբոստութեան եւ վրէժի կայծը:

Կայծը կրծքին տակ անթեղած՝ ուսում-նառնչ Դանիէլը կը մտնէ Աղթամարի Ժառանգաւորաց վարժարանը, եւ 1890ին վարդապետ կը ձեռնադրուի Խաչատուր կաթողիկոսի ձեռքով: Ժամանակ մը վերջ, ընդունակ եւ խոստմնալից հոգե-ւորական, կը ղրկուի Արմաչի Դպրեվան-քը, ուր կը հետեւի հայագիտական եւ կրօնական ուսմունքներուն եւ 1897ին ճամբայ կ'ելլէ դէպի հայրենիք՝ դառնա-լով Աղթամարի այն օրերու ամէնէն պատրաստուած եկեղեցականը:

Նախորդ ամառը տեղի էին ունեցած ահռելի ջարդն ու կողոպուտը: Իր ճամ-բուն վրայ, ամենուրեք աւերակներ, հրկիզուած տաճարներ ու վանքեր: Ամէն ինչ աւարի տրուած: Տասնեակ հազարա-ւորներ խողխողուած վայրագօրէն: Ան-պատասպար, կիսամերկ, սովահար բազ-մութիւններ թափառական դաչտերու ու լեռներու մէջ, ի խնդիր բուռ մը բանջա-րի՝ իբրեւ միակ անուղղ: Սոսկալի աւեր-ներ գործող համաճարակներ: Ամէն կողմ ողբ ու կոծ:

Նոյն ահաւոր պատկերը հայրենի գա-ւառին մէջ՝ ստեղծուած Բերդի պէկերու առաջնորդութեամբ: Զարդարարները չըղ-փացած են Հայու աւարով: Անասուններու թիւը բազմապատկուած: Ընդարձակ ամ-բարները լեփ լեցուն Հայու արդար վաս-տակով:

Աղթամար կղզիի եւ Արմաչի պահպանո-ղական մթնոլորտը չէն կրցած աղարտել հայրենասէր վարդապետի հոգին: Կը խո-րհի ան ի տես այս ահռելի սպանդին ու աւերին: Մարած չէ կայծը: Կը բռնկի յանկարծ եւ կը հրդեհէ իր ամբողջ էու-թիւնը: Ու կ'ուխտէ, իր հոգեւոր պար-տականութեանց հետ զուգընթաց, նը-ւիրուիլ իր ժողովուրդի ազատագրութեան սրբազան գործին: «Հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց»:

Այդ դժոխային օրերուն, երբ սեւհոգի կղերն ու ջոջ աղաները յաջողած էին յու-սահատութեան մատնուած այս զանգուա-ծին մէջ դնել այն թիւր եւ զարչելի հա-մոզումը թէ իր այս եղերական վիճակին միակ պատասխանատուները յեղափոխա-կաններն են: Երբ հայանուն սուր մատ-նիչներ կը վխտային ամենուրեք, եւ յե-ղափոխական արտայայտութիւն մը հա-ւանար էր բանալ, աքսորի, նոյնիսկ մա-հու՝ դիւրին չէր հաւատարիմ մնալ այս-պիսի վտանգաւոր ուխտի մը:

Դիւրին չէր մանաւանդ հոգեւորականի մը համար՝ որ գործ ունէր գաւառացի խաւարամիտ ժողովուրդին հետ՝ վարժը-ւած տեսնելու կրօնաւորը միայն իր վան-քի կամ եկեղեցիի գործով:

Գլխաւոր խոչընդոտ մը նաեւ այն՝ որ յեղափոխական վարդապետը, իբրեւ մխի-թարեան Աղթամարի, պարտաւոր էր ենթա-կուիլ յեղաժոխութեան երդուեալ հակա-ռակորդ Արեւն վարդապետ Մարգարեանի (դէպքերու առեն Առաջն. փոխանորդ քաղաքի):

ՂԱԶԱՐ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

(1) (Շար.)

ՆՄՄԱՆ ԱՄԲԱՎՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԻՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

★

Նիս, 21 Ապրիլ.— Նիսի եւ շրջանի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ կրօնական ընկերակցութեան վարչութիւնս ցաւով կը հրապարակէ հետեւեալ իրողութիւնը.—

Նախորդ վարչութիւնը որ հինգ ամիսէ ի վեր կը խառնակէ դաղութը սպառնալիքներով եւ թուղթիկներով, այս անգամ ալ դառ բացած է պատուաւոր անձի մը՝ Պ. Լեւոն Արսլանեանի դէմ, զայն ամբաստանելով իբրեւ դող: Ամբաստանագիրը ստորագրած են Սալօ Սվաճեան (անկեալ առենապետ, Հրաչեայ Տէր Ներսէսեան (անցորդ), Սուրէն Գալաբանեան (ոչ մէկ պաշտօն ունէր, անկեալ վարչութեան մէջ), Օննիկ Պանտէզեան (անկեալ վարչութեան դանձապետը), Հայրապետ Ապաճեան (անկեալ վարչութեան քարտուղարը, որ պաշտօնապէս հրաժարականը տուած է իր վարչութեան օրով, 10 Յուլիս 1952ին):

Անշուշտ դատարանը իր արդար վճիռը պիտի տայ այս անլուր զրպարտութեան առթիւ:

Վարչութիւն

ՆՄՄ.— Այս առթիւ ստացած եմ նամակ մը եւս, ուր «Իրազեկ մը» խիստ բառերով կը ձաղկէ այս գրգռիչ արարքը: Որակումները ջնջելով, կ'արձանագրեմ միայն իրողութիւնները.—

Անկեալ առենապետը, Սալօ Սվաճեան, իր չուրջ հաւաքելով քանի մը արբանեակներ, (արդէն աղմկարարներուն թիւը տասնի հասնի) դատարան դիմած է::

Ո՞վ չի ճանչնար Նիսի Պ. Լեւոն Արսլանեանը, որ 1928էն ի վեր Ս. Աստուածածինի եկեղեցւոյ բանկալապետն է, զրծակիցը զայող հոգաբարձութեանց: Իբրեւ եկեղեցւոյ չահերուն հաւատարիմ պահակը, ան 26 տարի անդադար խղճմտօրէն ծառայած է դաղութին, պարկեշտ, պատուական հայր ընտանիքի եւ թոռան տէր:

1953 Նոյեմբեր 29ի ընդհ. ժողովին՝ որ պիտի ընտրէր նոր վարչութիւնը՝ ժողովուրդը կեդրոնացուց իր քուէները Պ. Լեւոն Արսլանեանին վրայ: 84 ներկաներու մէջ 72 քուէ ստացաւ: Օրէնքով ինքն էր նորըն-տիր վարչութեան առենապետը, բայց հակառակ մարդ, «Ձիս ձգեցէք բանկալապետ, մնամ նոյն պաշտօնով» ըսաւ եւ հրաժարեցաւ իր առենապետի պաշտօնէն:

Ահա այս անձնուէրմարդունդէմ է որ Սալօ Սվաճեան քանի մը արբանեակներու հետ դատ կը բանայ ամբաստանելով զայն իբրեւ դող:

Անկեալ վարչութեան դանձապետն էր Պ. Օննիկ Պանտէզեան՝ որուն քով եղած դումարէն այսօր դաղութը տեղեակ չէ ստացած: Եթէ Պ. Օննիկ Պանտէզեան իր պաշտօնէն եւ պարտականութենէն դիտակից մըն է, չորս տարիէ ի վեր, ինչո՞ւ հրապարակ չհլաւ եւ իր ստացած դումարները հաշիւը ժողովուրդին չներկայացուց: Ինչո՞ւ դրամ ուտելէ առաջ Սալոյի ձեռքը, որպէսզի ան իրեն յատուկ եղանակով ամէն ինչ իր թաթին տակ առնելով ի հաշիւ իր անձնականին զործածէր:

Սալօ Սվաճեան ծանօթ է ամբողջ պարդութիւն: Բազմատարի մեղքերով:

1953 Մայիս տասնին խորհրդակցական ժողովին, ուր ներկայ էր ինքն ալ՝ մինչեւ 1953 Նոյեմբեր 22, ուրեմն վեցուկէս ամիս անդադար ժողովուրդը սպասեց արդար կարդադրութեան մը, վերջ տալու համար իր մեքենայութեանց:

Այդ ժողովին ծնունդ առաւ «Հաշտարար մարմին» մը որ իրաւունք ունէր միջամտելու եւ Սալոյի պատակուած վարչական կազմը նորոգելու: Այդ հաշտարար մարմինը հինգ ամիս անդադար աշխատեցաւ, ապարդիւն ժողովներ դումարելով: Սալօ մնաց անդրդուելի «ոչ մէկը չեմ ճանչնար ուզածս կ'ընեմ», պոռալով: Հաշտարար մարմնի ժողովներուն ներկայացաւ Պ. Լեւոն Արսլանեան եւ առաջարկեց.—

« Իմ քով գտնուած պատրաստ դրամը սիրով կը յանձնեմ անկողմնակալ յանձնախումբի մը, պայմանաւ որ Սալօ իր քով կեդրոնացուցած դոյք, դրամ, տետրակ, կնիք, եկեղեցւոյ վերաբերեալ ամէն ինչ յանձնէ նոյնպէս՝ մինչեւ նոր ընտրութիւն »:

Սալօ ոչ մէկ հաշտարար առաջարկութիւն ունեցաւ:

Վերջապէս «Հաշտարար Մարմինը» տեսաւ թէ անհնար է լեզու գտնել Սալոյի հետ դաղութը հրաւիրեց ընդհ. ժողովի եւ ընտրութիւն կատարուելով ունեցանք նոր վարչութիւն մը:

Սալօ մինչեւ այսօր իր քով պահած է դրամ, դոյք, կնիք, հաշուետետր, պաշտօնական թուղթեր, եկեղեցւոյ եւ երիտասարդաց կալուածական թուղթեր եւ ապօրինաբար կը զործածէ թուղթ ու կնիք:

Պ. Լեւոն Արսլանեան նորընտիր վարչութեան յանձնեց իր քով գտնուած դումարը:

Այս դէպքին շնորհիւ 1953 Նոյեմբերէն ի վեր, ահա վեց ամիս, այլ դումարով նորընտիր վարչութիւնը պահեց եկեղեցի եւ քահանայ: Պ. Լեւոն Արսլանեան եւ-զած է երիցասան հիմնադիրներէն մէկը: Ինքը՝ որմնադիր, իր ձեռքերով զետեղած է հիմնաքարը:

Սալօ այդ օրերուն կ'առաջարկէ եկեղեցին իփօթէք դնել պատրուակով: Ո՞վ դիտէ ինչ յետին նպատակներով եկեղեցին ծախու կը հանէր:

Պ. Լեւոն Արսլանեան անմիջապէս կը ծառանայ Սալոյի մութ ծրագրին դէմ եւ թոյլ չի տար որ զործադրէ իր անպատուաբեր խաղը:

Սալօ ինքն իր դլխուն՝ երիցասան չի նուիրեան համար դրամ հաւաքելու կ'ելլէ արտասահմանէն: Նամակները կը դրէ զանազաններու: Ո՞ւր է դրած, որո՞ւ է դրած, քանի՞ նամակ է դրած եւ ի՞նչ պատասխան ստացած է: Ոչ մէկը բան մը դիտէ: Այս առթիւ կը խնդրուի հրապարակաւ յայտնել, թէ որեւէ դումար դրե-կո՞ած է Ամերիկայէն կամ ուրիշ վայրէ, որովհետեւ Պ. Սալոյէն անթիւ ստացուած չէ երիցասան չինու-թեան համար:

Ահա այս մարդն է որ կը փորձէ վարկաբեկել Նիսի դաղութը յաչս կառավարութեան: Դժբախտաբար բացուած դատին առնչութեամբ պիտի արձանագրուին շատ մը Հայերու անուններ:

Անշուշտ դատարանը իր արդար վճիռը պիտի տայ, երեւան հանելով իսկական դողը:

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԻ ՆՈՐ ՊԱՐԱԽԱՂԸ

★

Ապրիլ 22ին Լենինկրատի պարախաղի Օփերային մէջ տեղի ունեցած է Արամ Խաչատրեանի նոր պարախաղին երաժշտութեան առաջին ունկնդրութիւնը:

Պարախաղը, որ Վոլքովի մէկ դրքէն առնուած է եւ կը բաղկանայ հինգ արարքէ, իբրեւ նիւթ ունի «Սպարտակոս»ը եւ պիտի ներկայացուի 1955ի գարնան բազմահիւ փորձերէ ետք: Այս առթիւ էլէն Լադարեւ կը դրէ, (դժբախտաբար իբրեւ ռուս ներկայացնելով հայ արուեստագէտը) թէ Խաչատրեան, յիսունի մօտ, աղպղկող գանդուր մազերով, հասո եւ ժպտուն չրթներով, Մոսկուայէն զացած էր այս հաւաքոյթին:

Մէկ դարէ ի վեր պարողներու եւ պարուհիներու փորձերուն յատկացուած այս սրահը փոխուած էր դասախօսութեան սրահի մը: Հարիւրեակ մը «պարախաղի դերասաններ ամենօրեայ հագուստով կը չաղակրատէին, կը հիւսէին, կը կարէին նախքան ներկայացումը:

Անոնց դէմ կար մեծ դաշնակ մը եւ սեղան մը կարմիր ծածկոցով, նաեւ մեծ հայելի մը: Վերնատան մէջ դասական պարախաղի Փրանսացի հիմնադիր Մարիուս Փըթիփայի կիսանդրին: Պարադէտ Իդոր Բայեւ կարդաց եւ մեկնաբանեց պարախաղը, որ կը ներկայացնէ հռչակաւոր ապրած դերի Սպարտակոսի ըմբոստութիւնը: Կոլոսէոներ, սուսերամարտներու պայքարը, դերիներու չուկան, Սաբինացիներու առեւանգումը, պատերազմիկներու ճամբարը եւ հերոսին մահը, որոնց համար անհրաժեշտ է հսկայական բեմադրութիւն մը:

Երկու երաժշտադէտներ կը նուագէին քով քովի նստած, Խաչատրեան էջերը կը դարձնէր եւ մինչեւ իսկ երբեմն ձեռք մը կուտար:

«Սպարտակոս» կարեւոր դործ մըն է, պէսպիսուն եւ դունագեղ, որ ունի բազմաթիւ բանահիւսական տեսարաններ եւ մասնաւորաբար կ'ոգեկոչէ հապէշական, եգիպտական, հռովմէական, ափրիկեան պարեր որոնք երդահանին համարհճանալի միջոցներ են:

Խաչատրեան չորս տարիէն վերջացուցած է այս պարախաղը, իսկ 6 ամիսը տեւեցաւ, ինչպէս կ'ըսէ ինք:

«Քանի մը ամիս Իտալիա անցուցինք ճանչնալու Հռոմը, Կոլոսէոնը եւ ուրիշ պատմական վայրեր»: Իր զործին մեծամասը զրած է Ֆուզայի մէջ, որ Մոսկուայէն հարիւր քիլոմեթր անդին կը գտնուի:

Ֆուզան ընդարձակ բնակարան մըն է վերապահուած այն երաժշտագէտներուն որոնք խաղաղութիւն եւ ներշնչում կը փնտռեն: Քանի մօտ փոքր վիլլաներ տանդին անդին դարաստանին մէջ, իրարմէ այնքան հեռու, որպէսզի իրարու դաշնակի ձայն չխանդարեն:

Ճաշարան մը, կեդրոնական տան մէջ, կը հիւրասիրէ զանոնք, եթէ առանձին ճաշել կ'ուզեն:

Խաչատրեան եւ Շոսթաքովիչ չատ յաճախ կ'աշխատին վիլլաներուն մէջ: Շոսթաքովիչ, խորհրդային ամէնէն ակնառու երդահանը վերջացուց իր 10–րդ համանուագը, որուն առաջին ունկնդրութիւնը, Ե. Մրաւինսկի եղաւ, տեղի պիտի ունենայ յունիս 10ին Սթրադպուրկի մէջ:

Ունկնդրութենէն եաք Խաչատրեան ներկայացուցած է էլէն Կորսըն Լադարեւը իր կնոջ, որ նոյնպէս երաժշտագէտ է Մակարովա անունով: Տիկին Խաչատրեան որ կանոնաւոր դէմքով դեղեցիկ թուխկին մըն է, քաղցր կապոյտ աչքերով, բաւ է թէ Օփերայի կատր մը յօրինած է Զօէ՝ երիտասարդ խորհրդային հերոսուհի մը:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

«Փօլ Վալերի ակումբ»ին անձնական թատրոնը (Արթիլ) չահեկան ներկայացումներ կը կազմակերպէ իր կեդրոնին մէջ:

Անցեալ ուրբաթ ուրախութեամբ ողջունեցինք երկու կարճ թատերախաղեր երիտասարդ հեղինակէ մը (Ռոժէ Մառլաք), որոնց մէջ կարեւոր դեր ունէր Օր. Նթալի Քերեան (Հայկուհի Մըրըչեան): Ինչպէս ուրիշ առթիւ ալ յիշած ենք, Օր. Մրտրըչեան օժտուած է ճշմարիտ արուեստագէտի մը խառնուածքով: Նոյն իրիկունը երկու շատ տարբեր դերերու մէջ ան կրցաւ հարազատօրէն տալ տիպարները: Վստահ ենք թէ իր տաղանդը աստիճանարար զինքը պիտի առաջնորդէ դէպի աւելի լայն շրջանակներ:

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ եւ Ֆ. Մրուեան յարաբերութիւնները հետզհետէ կը լարուին: Աւստրալիա կը մերժէ յանձնել խորհրդային դեսպանատան Գ. քարտուղարը, որ փախած է: Մոսկուայի աւստրալեան դեսպանատան պաշտօնեաներուն երեք օր պայմանաժամ տրուեցաւ, հեռանալու համար:

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Նաւահանգստի մէջ բազմութիւն ու ժխոր:

Նաւակները չարժման մէջ են, կը լեցուին ու կը մեկնին: Դէպի Վան մեկնող առագաստանաւի մէջ մտան Ռէս Սանօն ու իր կինը, Տիգրանն ու Արեգնազը, Շուշիկն ու Արտաշէսը, նաեւ տիկին Գիւլնարը:

Բզնունեաց ծովուն վրայ՝ մեկնող նաւերը կը նմանէին ճերմակ թիթեռնիկներու:

Տիգրանն ու Արեգնազը նստած էին քով քովի, կը դիտէին երկինքն ու ծովը, փախուղ կղզին եւ նաւահանգիստի մատղաշ ծառերը, կը լսէին իրենց նաւակի կոզերուն քսուղ ջուրերուն համբոյրը, որուն մէջ՝ կարծես Աղթամարի սարկաւագներուն մեղեդիները կային եւ ծերուկ եպիսկոպոսին կարդացած Աւետարանին եղանակը ...:

1908 Յունուար 25 Ուրբաթ.—

Այս տարի չատ ձիւն տեղաց:

Վարագայ լեռը զրած է ճերմակ կնդուղ եւ հագած է ճերմակ չուրջառ, մինչ ամբողջ պատարագ մը կը պատրաստուի լերան ցուրտ ամայութեան մէջ ...:

Ուրբաթ Առուէն մինչեւ Նորատունկները հովը սահնակ կը խաղայ: Բարեխները կը մսին, չատ ցուրտ է:

Թոփրաք Գալէն՝ նստեր է առաւպլան-կան նժոյդը, կռիւէն եւս կը զառնայ յաղթական:

Վանի միջնաբերդին վրայ պինարբուք, կայ բարձր բուրդերն ու աշտանակները բաժակաճառ կ'արտասանեն ...:

Յունուար 27 Կիրակի.—

Այդեհատանի փողոցներու մէջ եւ տանիքներուն վրայ թանձր ձիւն կայ: Առանները՝ բարեխներու վրայ թառած, մշուշոտ ու թաց երկինքը կը դիտեն:

Անոնցմէ մէկը կ'ըսէ.

— Կըռ, կըռ, ալ կը բաւէ, ալ Տէր, ձիւնը այնքան բարձրացեր է որ՝ Զրաշխանէնց կատուն չի կրնար դիմացը անցնել ու մտնել էյնաթէանէնց տունը, ուր իրեն կը սպասէ սիրուհին:

Ձիւներու մէջ եւ ձիւներուն վրայ, մահուան սարսուռին նմանող պաղութիւն մը կայ:

Ձիւնէն՝ մահ կը հոտի:

Երկիրը բռնուեր է տագնապէն ցաւի:

Յունուար 28 Երկուշաբթի.—

Խաչ – փողոցի ուռիները ցուրտէն կը սրսխան:

Տխուր է երկիրը, հողը՝ լալկան, երբ – կինքը եղերամայր՝ արցունք կը թափէ ձիւներու վրան:

Համբա Աղալի զօրանոցէն՝ ձիաւոր մը ձիւնը կը ճեղքէ: Ճամբուն վրայ՝ մեռեալներ կը պարեն, բոլորն ալ վէրք ունին, կը հայհոյեն ու կը թքնեն, վրէժ ունին ու զայրոյթ ...:

Յունուար 29 Երեքշաբթի.—

Թոխմախենց փողոցին մէջ՝ հիւանդ չուն մը կծկտեր է, կը թնծկայ, իր զժբախտութիւնը կ'աւաղէ:

Ախ, ե՞րբ պիտի գայ գարունը, ե՞րբ արեւը պիտի տաքցնէ երկիրը, ու իր ջերմութիւնը պիտի փռէ իր հոդիին մէջ ու վերանորոգէ իր կեանքը:

Խնէթ մը, տեսէք խնէթ մը:

Փայտ մը քաշելէ է, կը ծեծէ ձիւնը, կը կոտրէ ցուրտին դէմ, կը հայհոյէ ու կ'անիծէ ամպերը:

— Ես՝ չսիրեցի ձիւնն ու ձմեռը, ես՝ չկանչեցի զանոնք, ինչո՞ւ ինկան, Թող երթան:

Զրյորդանի քիթին՝ ագռաւի դլխու մեծութեամբ ձիւնի կտոր մը կայ, կը փրթի, խնէթին ծոցը կ'իյնայ, խնէթը կը խնդայ բարձրաձայն ...:

×

Ձիւն՝ սիրտերու մէջ:

Եւ ձիւն՝ յոյսերու վրայ:

Դհերցի Դաւոյի դաւաճանութիւնը, սատանայի կերպարանք առած՝ մտեր է Այդեհատնն ու քաղաքը, թափանցեր է հայ տուներէն ներս ու սարսափ ցաներ ամէնուն մէջ:

Դաւօն՝ կ'ուրանայ հայրենիքն ու հայութիւնը, կ'ատնակոխէ ազգին նսը, որ՝ անցաւ պատմութեան մէջէն իբրեւ անմահ ազգ, ժողովուրդը կանչելով յարութեան հրաչքին:

Դաւօն կը մատնէ, կը բացուին դէնքի, փամփուշտի եւ ռումբերու թաքստոցները, կը ձերբակալուին հայ յեղափոխականները, կիներ ու աղջիկներ կը խոշտանդուին:

Գոց են դպրոցները:

Կեդրոնականի սրահին մէջ հաց կը բաշխուի աղքատներուն:

Ցուրտ է: Երկիւղ ու մեռելութիւն ...:

Չինուորներ կ'անցնին: Գայլ են ու բռնինի, կարօտ ունին մարդու միսին ու արեան:

Վագր են, ակարներու հանդէպ: Նապաստակ՝ ուժեղին դիմաց:

— Պամ, պամ, ի՞նչ կայ, հարցուց կին մը, իր դրան առջեւէն անցնող հայ երիտասարդին:

— Ոչինչ, քոյրիկ աստուածները կը կռուին ընդդէմ թուրք հրէչին:

— Ուրեմն՝ Հայե՞րն են:

— Այո, Հայերը, դէնքի ու ռումբի լեզուով, կը կռուին Թուրքին դէմ, եթէ աբիւն տունիք դեռերով՝ հիմա, անոր փոխան կը պահանջենք ծովերով:

(Շար.) ՍՕՍ – ՎԱՆԻ

ուած ժողովրդավար խաչալով: Եթէ յարձակական ուժերը խելագարու – թեան մը դիմեն, իրենց յոյսը դնելով հելլէական ուժին վրայ եւ ուզեն փորձել Ա. Միութեան ուժը, ոչ մէկ տարակոյս թէ նախայարձակը պիտի չախչախուի մինչ – նոյն ղէնքով եւ թէ այլեւս արկածա – խնդրութեան մը հետեւանքը պիտի ըլլայ անխուսափելի կործանումը դրամատիրական կարգուսարքին» (Ծափեր): Զարկ տալով հանդերձ խաղաղասիրական շինարարութեան, կառավարութիւնը եւ կուսակցութիւնը կ'աշխատին զօրացնել Ա. Միութեան պաշտպանութիւնը: Խորհրդային ուժերը ունին եւ պիտի չարունակեն ունենալ բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, կատարելու համար իրենց պարտաւորութիւնը, որ կը ձգտի ապահովել հայրենիքին պաշտպանութիւնը եւ միւս պատրաստ ըլլալ յաղթականօրէն պատասխանելու այն բոլոր նախայարձակնե – րուն որ կը խորհին դալ խանգարել մեր երկրի ժողովուրդներուն խաղաղ աշխատանքը »:

Շարունակելով իր յարձակումները ա – րեւմտեան պետութեանց եւ մասնաւորա – պէս Մ. Նահանգներուն դէմ, Պ. Մոլեն – կով ըսաւ թէ «Արեւմուտքի յարձակողական շրջանակները կ'ուզեն դաղթային հարստահարութեան եւ գերութեան շրջ – ջանի մը վերածել Ասիան: Անոնք կ'ուզեն քանդել արեւելեան ժողովուրդներու ա – զատագրութեան հզօր շարժումը· կը շա – րունակեն զինարշաւը, կը փորձեն ստրա – ծել Հնդկաչինի պատերազմը, ռազմական նոր խարխիններ եւ խմբակցութիւններ ստեղծելով: Արեւմտեան Գերմանիոյ ռազ – մատենչ հոսանքները վերսկսած են ճնշո – րել եւ հետզհետէ կը բարձրացնեն իրենց դլուխը, ոչ թէ իբրեւ յարձակողական ուժ, այլ իբրեւ ճչմարիտ սպառնալիք մը Եւրոպայի ապահովութեան համար: Մի – եւնոյն ատեն փութաջանօրէն կը պատ – րաստեն ճափոնը իբրեւ երկաթեայ թաթ – պան մը նոր նախայարձակին համար »:

Այս ճառը մեծ զարմանք պատճառեց օ – տար քաղաքական շրջանակներու մէջ:

ԸՆԴՀ· ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԱՑՍՕՐ (ԴՇ·)

Այսօրուան գործադուլին առթիւ, որ սարքուած է Աչխատանքի Դաշնակցու – թեան եւ քրիստոնեայ աշխատաւորներու կողմէ, ներքին գործերու նախարարու – թիւնը բացառիկ միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի երթեւեկը չխանգարուի: Երկա – թուղիները կրճատեալ պիտի բանին, մասնաւորապէս արուարձաններու մէջ: Թղթատարական սպասարկութիւնն ալ կը – նայ խանգարուիլ: Մեթրոն մեծ մասով պիտի բանի. հանրակառքերը՝ կրճատեալ: Էլեկտրականութիւնը եւ կազն ալ կրնան պակսիլ:

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ ծրագրուած չարժումը մեծ խանդավա – ռութիւն չի պատճառեր աշխատաւորնե – րուն:

Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, որուն անդամ են տպագրական բանուորները, ո – րոշած է որ մամուլի աշխատաւորները ալ դէս ժամ դադրեցնեն աշխատանքը, յա – նուն համերաշխութեան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՑԻՍ 1Ի ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ԹԱՓՕՐԸ ար – դիւնքն է կառավարութեան կողմէ կան – խելու համար հաւանական անկարգու – թիւններ: Բայց սենսիքաներու վարիչնե – րը կրնան ժողով մը սարքել Վենաէնի ան – ասին մէջ:

250 ՉՕՐԱՎԱՐՆԵՐ եւ ծովակալներ ժո – ղովի նասած են Եւրոպայի պաշտպանու – թեան կեդրոնին մէջ, քննելու համար Ա – տլանտեան կազմակերպութեան վիճակը:

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ Ապրիլ 27ին չարեցաւ Աչխատանքի միջազգային կազմակերպու – թեան, դառնալով գործօն անդամ: Անդ – նալ չարթու ալ անդամագրուած էր Ազ – ատ ժողովի միչակութային կազմակերպու – թեան (Իւնեսքօ):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Տէր եւ Տիկին Մինաս եւ Շուշան Սամուէեան, կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի հոգեհանդիստ պիտի կա – տարուի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց եղբօր՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ: (Ծուղարկաւորութիւնը կատարուած է Սէն Շամոնի մէջ): Կը հրաւիրեն ան ազգականները եւ իր յիչատակը յարգողները:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 39ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայր· եւ Երիտ· Միութեանց

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15էն 24 — Cercle Militaire (Place St. Augustin)

Վերին հովանաւորութեամբ Տոքթ· — BERNARD LAFAY Տնտեսական նախարար

Նախագահութեամբ Զօր· — DUFIEUX

Զինուորական չեփորախումբ (Ֆանֆառ)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՑԱՑՏԱԳԻՐ — Վարդեվանեանի նուագախումբը

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը

Հանդէսին օրը տոմս պիտի չդանէք սրահին առջեւ:

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Մ. Փափազեանէ (Տէքսի) հազար ֆրանք իր խմբագրատուն այցելութեան առթիւ:

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ՝ Լիոնի մէջ կառուցուելիք Հայոց եկեղեցւոյ շինութեան ֆոնտին:

Կազմակերպութեամբ Հ· Յ· Դ· Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Լիոնի Ազգ· Միութեան կեդր· վարչութեան:

9 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Թէաթըր Օլոժի սրահին մէջ, 141 Բուլ Լաֆայէթ, Լիոն:

Ղեկավարութեամբ դերասան Պ· Ա· Հա – ցագործեանի կը ներկայացուի Բիւրատ VԱՐԴԱՆԱՆՔ (5 արար եւ 4 պատկեր):

Աճողումի տեղի չտալու համար կան – խաւ ապահովել ձեր տոմսերը, որոնց գի – նըն է՝ Լօճի եւ Ա· կարգ 300, Բ· կարգ 200 եւ Գ· կարգ 150 ֆրանք, որոնք կը դտնուին Ազգային Միութեան, կեդրեցչէն Տիկնանց եւ Երիտ· Միութեան անդամներուն մօտ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կարմիր Խաչի Օգնութեան Մարմնի, (Փարիզահայ Տիկ – նանց Միութիւն), կիրակի, 16 Մայիս ժամը 14·30ին, Սորպոնի մեծ ամփիթատ – րոնին մէջ, ի նպաստ Ֆեոտնվիլիէի օդա – փոխութեան կայանին:

Սիրայօժար մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի հանրածանօթ արուեստագէտ – ներու:

Մանրամասնութիւնները յայնպրով:

ԼԻՈՆԻ ԱԶԳ· ՄԻՈՒԹԵՆԷՆ (Բ· ցանկ վիէնի)

Օգոստոսեան, Յովսէփ վրդ· Լեւո – եան, Գեորգ Սանճեան, Ամէնճեան, Մի – նասեան, Տիկին Թադէոսեան, Սուրէն Թիւլեան, Թէրզի Եաղուպեան, Մանկա – սարեան, Ֆաթիկեան, Մկրտիչ Տուտում – եան, Աւետիսեան, Այրի Տիկին Տուտում – եան, Տիկին Կարապետեան, Տիկին Այ – վազեան, Տիկին Օհաննեան, Տիկին Թորոս – եան, Տիկին Վարդանեան, Նալպիկեան, Մանաս Ահարոնեան, Բլթոեան 500ական ֆրանք:

Ոմն 600, ոմն 300, Տիկին Օհաննեան, Այրի Տիկին Անտոնեան, Ժան Փիէր Թո – փալեան հարիւրական ֆրանք: Նուիրա – տութիւնը կը չարունակուի: Սոյն ներ – կայացման հասոյթէն 70·000 ֆրանք յանձնուեցաւ եկեղեցչէնի: Խորին շնոր – հակալութիւն:

× *Լիոնի եկեղեցչէն Տիկնոջ յանձ – նախմբը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները: Պ·Նա – զար Ուզունեան հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Գարաօղլանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ: Տէրինէն Պ· Կարպիս Զարիֆեան հազար ֆրանք, իր զաւակներուն մկրտութեան առթիւ: Նէօ – վիլէն Տիկին Գրիգորեան հազար ֆրանք:*

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէր Պուա Բոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ:

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15–24, Պուա Բոլոմպի Բաղաբապետարանի սրահներուն մէջ, 2 Ռիւ տ'Էթիէն տ'Օրվ: Կայարանին ճիշդ քովը:

Կը խօսի ընկ· ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ – ցին .— Նոր Սերունդի Անիէռի եւ Իսպի միացեալ երգչախումբը, ղեկավարու – թեամբ կ· ԳԱՑԻՇԵԱՆի:

Պահեստ Բաշանի պարախումբը, հայ – կական եւ կովկասեան պարեր:

Արտասանութիւն, երգ եւ համեղի անա – կնկալներ:

Կը ներկայացուի «Վեցուկէս պորտի ժա – ռանգ մնացած սնտուկը», խիստ ծիծաղա – չարժ զաւեչտ, մէկ արար:

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի:

Մուտք 200 ֆրանք:

Կառ Սէն Լազարէն չոգեկառք՝ իջնել Պուա Բոլոմպ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ· Յ· Դ· Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը կը ներկայացնէ՝ Գ· Խիէկեանի « ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ » դիւցազներգութիւն, 3 արար, 3 պատկեր

Բեմադրութեամբ Խ· Ղարիպեանի:

Սէն Շամոնի մէջ այս Շա – բաթ, երեկոյեան ժամը 8·30ին, ժան տ'Արքի սրահին մէջ:

Սէնթ Էթիէն Մայիս 2, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Սէնթ Էլմոնի սը – բահին մէջ: Այնուհետեւ կրկնոյ եւ վա – լանս:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի Կրօն· ընկերակցութեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ ժողովուրդը եկեղեցի՝ ազդային մեծ սգաւօնին առ – թիւ: Պատարագ եւ հոգեհանդիստ 1915ի նահատակներու յիչատակին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Շաբաթական հաւաքոյթը այս չորեք – չաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Քառէ սրճա – րանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ· ՀՐԱՆՏ ԲԱԼՈՒԵԱՆ, նիւթ ունենալով՝ Անիի յի – շատակարանները եւ հայկ· ճարտարապե – տութիւնը, ըստ Թորամանեանի պրպը – տումներուն: (Յոյժ պիտի արուին բազ – մաթիւ նկարներ):

Մուտքը ազատ է:

SALLE IENA, 10 Avenue d'Iéna

21 Մայիս, ուրբաթ ժամը 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Պ· Տէրվիշեան,

Տիկին Բ· Դաւիթեան,

Օր· Իրմա Պէրպէրեան, Միհրան Մ· Եփ – բեմեան, ժագ Սրէֆանօ եւ Օր· Մարի – Թէրէզա Գասապեան:

Մուտքի ժողովրդական դիներ:

Տոմսերու կեդրոնատեղի՝

Librairie H. Paloüyan

43, Rue Richer — Tél.: PRO. 25-46.

Օր· ՄԱՐԻ ԿԱՌՎԱՐԵԱՆ

Պ· ՇԱՐՔ ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Ամուսնացած

Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Բիւ – զանդ Թօփալեանի:

Փարիզ, 26 *Ապրիլ*, 1954

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

Հ· Յ· Դ· Ուս· Միութեան ժողովք այս երեկոյ (չորեքչաբթի), սովորական հա – ւաքատեղին:

Լիոն.— Հ· Յ· Դ· Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը ճիշդ 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ պարտաւորիչ:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ արժանապատիւ ունինք ԹՂԹԱԿՈՒԶՄ *հետեւեալ ֆրանք, թղթատարի ծախսով 1100 ֆր·:*

Սակաւաթիւ հետեւորներ ստացանք լա – թախտմ, դին 1200 ֆրանք, թղթատարի ծախքով 1300:

×

Մարսէյլի համար դիմել.— Պ· Ե· ԱՐ – ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի, 48 ռիւ տը լա Ռէփիպլիք եւ Ա· Քէօսէեանի,

2, Rue Bernard du Bois.

OCÉANIA

ՃԱՄԲՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ կը կազմակերպենք հաւաքական ճամ – բորդութիւններ Լիբանանի եւ Թուրքիոյ համար ամառուան արձակուրդի ընթացքին: ԿԱՐԵՒՈՐ ՉԵՂՉԵՐՈՎ

Մանրամասն տեղեկութիւններ ստա – նալու եւ արձանագրուելու համար դիմել՝

OCEANIA

4, Rue de Castellane

PARIS, Tél. : ANJ. 16-33 et 34

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Պ· ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆի եւ ՊԱՐՈՆԵԱՆի

Օսէաննայի միջոցով

38, Rue de la République, Marseille

tél. Colbert : 53-13

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

ԾԱԽՕՒ Է

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմա – րութիւններով, առանձին փավիյեօնի մը մէջ հինգ ազատ սենեակներով: Կը յար – մարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի, վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել Ճառաջի վարչութեան:

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՄԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ ճպարտավաճառներուն մօվ

Ձանազան բոյրերով, նուչով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):

ԱՐՏԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՃՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
29
ԱՊՐԻԼ
★
JEUDI
29 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7357 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10Ր ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2768

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

●

Քանի կը մօտենան երեսփ. ընտրու – թեանց օրերը, այնքան կը սաստկանայ պայքարը Թուրքիոյ մէջ:

Կառաբեալ ճակատամարտի մը բըռ – նուած են երկու ղէմառոր ախոյեանները, Դեմոկրատ եւ Հալք :

Առաջինը 1950 Մայիսի յաղթականն է, որ կը յուսայ աւելի ջախջախիչ յաղթա – նակ մը շահիլ այս անգամ :

Երկրորդը՝ Մ. Քեմալի ձեռակերտը, կը ջանայ վարկաբեկել հակառակորդը, վերագրաւելու համար կորսուած դիրքե – րը: Առանց չատ հաւատք ունենալու :

Կայ երրորդ հոսանք մըն ալ, «Միլլ – լէթ», որ անցեալ տարի վարկաբեկուե – ցաւ, իբրեւ յեղափոխական :

Միւս մանր – խմբակցութիւններէն բանուորականը լուծուեցաւ, կասկածելի համաձուելով :

Պայքարին կը մասնակցին երկու կող – մերուն բոլոր երեւելիները, — սկսելով Հանրապետութեան նախագահներէն եւ վարչապետներէն :

Այսպէս, «Հալք»ի յառաջապահն է Իս – մէթ Ինէօնիւ, որ պատյտներ կը կատարէ քաղաքէ քաղաք, ամբոխավարական ճա – ռեր խօսելով :

Այս անգամ նոր նիւթ մը եւս գտած է, — կ'ըսէ թէ Դեմոկրատները ծախեցին երկիրը, օտար դրամագլուխին առջեւ բանալով երկիրը եւ քարիւղի օրէնքը քուէարկելով :

Ինչպէս կը յիշուի, Մ. Քեմալ խիստ կաշկանդումներ հաստատած էր ձաձր դրամագլուխին դէմ եւ չատ մը մենա – շնորհներ ալ ջնջած, ապահովելու համար երկրին անտեսական անկախութիւնը :

Տարիներու փորձառութիւնը հաստա – տեց թէ Թուրքիան չի կրնար բարգաւա – ճիլ, առանց արտաքին աջակցութեան : Եւ Դեմոկրատները հարկադրուեցան տեղի տալ օրուան պահանջներուն առջեւ :

« Հալք»ի մեղադրանքներուն պատաս – խանը օրը օրին կուտայ ներկայ վարչա – պետը, Առնան Մենտէրէս, իր կարգին պատյտներ կատարելով քաղաքէ քաղաք, մինչեւ «արեւելեան նահանգները » :

Իր կարգ մը յայտարարութիւնները ո – րոշ դաղափար մը կուտան յուղուած հար – ցերուն, ինչպէս եւ պայքարին սաստկու – թեան մասին :

Այսպէս, վարչապետը Ապրիլ 19ին ճառ մը խօսելով Էրզրումի մէջ, կ'ըսէր :

— « Երբ 1950ին Թուրքիոյ իշխանու – թիւնը ձեռք առինք, երկիրը գրեթէ ա – ռանձին մնացած էր: Այն ատեն Ամերի – կայի ընդհ. սպայակոյտի նախագահը կը յայտարարէր թէ կարելի չէ պաշտպանել Թուրքիոյ սահմանները: Երբ իշխանու – թիւնը մեզի յանձնեցին Ս. Ռուսիա խա – րիսխ եւ հող կը պահանջէր Թուրքիայէն: Մեր օրով էր որ Սովետները յայտարարե – ցին·— «Ձեզմէ ոչ հող, ոչ ալ խարիսխ կ'ուզենք: Մեր պահանջները ետ կ'առ – նենք » :

Անդարայի մէջ, Դեմոկրատներուն ներ – կայացուցիչը կը հեղնէր :

— « Իսմէթ Ինէօնիւ ինքզինքը Մեսիայի տեղ դրած է եւ հանոյք կը զգայ կացինա – հարելով մեր տնտեսական վերականգնու – մը: Կ'ուզէ միակ հայրենասէրը երեւալ 22 միլիոնի մէջ» :

Իսկ հանրօգուտ չինութեանց նախարա – րը դիտել կուտար :

— « Անոնք կ'ըսեն թէ փողոցը չենք գտած այս հայրենիքը: Սակայն կը վար – ուին այնպէս մը որ կարծես փողոցը գտած ըլլային: Շուարած են, ողորմելի վիճակ մը ունին: Թող գիտնան որ Հալք կուսակցութեան վախնանը եկած է » :

Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ Հալքը չի կրնար իշխանութիւնը պրաւել առանց արիւնահեղութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԻ

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը Ապրիլ 27ին վերակազմեց կառավարու – թիւնը, վարչապետութեան պաշտօնին մէջ պահելով Պ. Մալենկովը: Այս առթիւ, վարչապետը յայտնեց թէ կարգ մը կարե – ւոր փոփոխութիւններ կատարուած են : Իր յայտարարութեան համաձայն, ներքին նախարարութիւնը բաժնուած է երկու մասի, ինչպէս էր Սթալինի օրով : Այս – պէս, Պետական Ապահովութեան տեսչու – թիւն մը հաստատուած է նախագահու – թեամբ Պ. Ա. Սերովի, որ նախապէս ներ – քին գործերու նախարարին օգնականն էր :

Երկրորդ, երեք կարեւոր նախարարներ, Մխայիլ Պերվուխին, Իւան Թեւոսեան (Հայ) եւ Ալեքսի Կոսիկին իրենց պաշտօն – ներէն արձակուելով, նշանակուած են փոխ – վարչապետ :

Ապահովութեան տեսչութիւն մը հաս – տատելով, ներքին գործերու նախարա – րութիւնը նորէն կը բաժնուի երկու ան – ջատ վարչութեանց: Սթալինի օրով, այն – պէս կ'ենթադրուէր թէ ներքին նախարա – րութիւնը կը վարէր բոնի աշխատանքի կայանները եւ քաղաքապահ զօրքը, իսկ պետական ապահովութեան նախարարու – թիւնը՝ լրտեսական գործերը: Սթալինի մահէն հետք Բերիա ձուլած էր երկու նա – խարարութիւնները: Անցեալ տարի, երբ այս արիւնարբու բորենին ղնդակահար – ուեցաւ, իրեն յաջորդեց Սերգէյ Կրուգ – լով, իբրեւ նախարար ներքին գործերու եւ ապահովութեան տեսչութեան: Կրուգ – լով կը պահէ իր պաշտօնը նոր կառավա – րութեան մէջ, բայց չատ բան կորնցու – ցած է իր պաշտօնին իրաւասութիւններէն եւ կարեւորութենէն, իրրեւ հետեւանք երկու նախարարութեանց անջատման :

Իրագեկներու կարծիքով, այս նոր կարդադրութիւնը կ'ապացուցանէ թէ նո – րէն պիտի խստանայ վարչական կարգա – սարքը, եւ անհատ նախարարները պիտի չունենան լայն իրաւասութիւններ, ինչ – պէս կը նախատեսուէր: Ուրիշ խօսքով, կը վերահաստատուի պետական իշխանու – թեան կեդրոնացումը :

Միւս փոփոխութիւնները են.— ելեկ – տրական ուժի նախարար նշանակուած է Պաւլենկօ, իսկ ելեկտրական ճարտարա – գործութեան նախարար՝ ուրիշ անձնաւոր մը, Ֆե – տոնենկօ: Ցարդ այս երկու ճիւղերուն նա – խարարն էր Պերվուխին, որ այժմ փոխ – վարչապետ նշանակուած է :

Փոխադրութեանց մեքենաշինութեան նախարար նշանակուած է ուրիշ նոր դէմք մը, Սաւիանով, իսկ ծանր մեքենաշինու – թեան նախարար՝ Քագաքով: Ցարդ այս երկու ճիւղերուն նախարարն էր Նոգեկով, որ այսուհետեւ պիտի վարէ մետաղագոր – ծական եւ քիմիական չինութեանց նախա – րարութիւնը: Ճամբաներու չինութեան նախարարութիւն մը եւս հաստատուած է, դլխաւորութեամբ Մոլոտեդովի :

Միւս նախարարները կը պահեն իրենց պաշտօնները, — Մոլոթով՝ արտաքին, մաուչալ Բուլկանին՝ ազդ. պաշտպանու – թեան, Միկոյեան՝ ներքին առեւտուրի, որոնք միեւնոյն ատեն փոխ – վարչապետ – ներ են: Ա. փոխ – վարչապետ կը մնայ Քականովիչ, հանրապետութեան նախա – գահ՝ մաուչալ Վորոշիլով :

.....

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ պարախումբ մը ճամբայ ելած է դէպի Փարիզ, չարք մը ներկայա – ցումներ տալու համար :

ԹՈՒՐԲԻԱ «բարեկամաբար » թելադրած է Յունաստանի որ Ազգ. ժողովին չներկայացնէ Կիպրոսի խնդիրը :

Օ Ր Բ Օ Ր Ի Ն

●

ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ

Գրեթէ ամէն օր խմբագրատունն էր, 1932էն մինչեւ 1953, երբ Տէր Յակոբեան տպարանը կը գոնուէինք :

Շուրի պէս կ'երեւար: Բան մը կ'ըսէր եւ կ'երթար: Կէս օրէն վերջ, կը սպասէր տպագրական մեքենային գլուխը, առաջին թերթը առնելու համար:

Յանախ իմ անձամբ կը բերէր օրինակ մըն ալ խմբագրին համար : Միշտ հանո – յակատար, բիչ մը կը սպասէր, որեւէ ծա – ռայութիւն կատարելու համար: Յետոյ կը հեռանար անշշուկ:

Տարօնցիներու խօսնակն էր: Ոչ միայն ողջերուն, այլեւ մեռելներուն :

Եթէ սովորական ժամերէն դուրս երե – ւար, ձեռքն ալ թուղթ մը, կ'իմանայինք թէ Մշեցի մը մեռած է:

Գուրգուրանքով կը խօսէր ամէնուն մասին, ուր որ ալ մեռած ըլլային,— Փարիզ, Մարսէյլ կամ Պոլիս :

Կենսագրական տողերուն կը խառնէր հո – գեշունչ երգեր ալ , մանաւանդ եթէ մեռ – նողը որոշ մասնակցութիւն ունեցած էր յեղափոխական – ազատագրական պայքա – րին մէջ:

Մանուկ էր շատ մը անցքերու, սկսելով իր գիւղէն՝ Նորշէն :

Դաց գիտէր Տարօն աշխարհին բոլոր հե – րոսներուն, ինչպէս եւ գոյնզգոյն ծաղիկ – ներուն անուններէն :

Որո՞ւ միտքէն կ'անցներ թէ առտու մը իմն ալ պիտի չուէր, վիրաբուժական դանակի մը տակ ...

Հիւանդանոց իջնած օրը, երկտող մը գրած էր, խնդրելով որ ծանուցանեմ, որպէսզի հայրենակիցները գիտնան :

Եւ հառաչանք մը,— «Ստամոքս կը վառի» :

Կ'ըսէին թէ յաջող անցած է առաջին գործողութիւնը : Իսկ երկրորդէն **ետք**՝ բարեկամ մը կը գուժէր մահը :

Երբեմն կը հարցնէինք թէ ո՛վ պիտի շարունակէ Տարօնցիներու մահագրու – թիւնը, եթէ դժբախտութիւն մը պատահի իրեն:

Ահաւասիկ իմն ալ գնաց, եւ իմծի կ'իյնայ այս բանի մը տողերը նուիրել իր յիշատակին:

Հողը թեթեւ, սիրելի Ստեփան :

Ո՞ւր գտնեմ տարօնաբոյր ծաղիկներ , իբրեւ անթառամ ծաղկեփունջ ...

ՎԱՀԷ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԷ

●

Մալենկովէն վերջ, Ա. Միկոյեան եւս ազդարարութիւն մը ուղղեց Ապրիլ 27ին, ինչպէս կը հաղորդէր Մոսկուայի ան – թելը:

Հայազգի նախարարը ճառ մը խօսելով Գերագոյն Խորհուրդին առջեւ, յայտա – րարեց թէ որոշած են երկիրը պաշտպա – նել «իրենց բոլոր ուժերով եւ միջոցնե – րով»: Եւ աւելցուց .— «Հետեւաբար , վերջին զրուխեամբ պէնքերը, հիւլէական եւ ջրածին ռումբերը որոնք մնայուն զոր – ծիք մրն են նախայարձակներուն ձեռքե – րուն մէջ, պատերազմ մը պայթեցնելու համար, մեր ձեռքերուն մէջ զործիքներ են որոնց կրնանք ապաւինիլ պաշտպանե – լու համար խաղաղութիւնը: Մենք այդ դէնքերով պիտի պատասխանենք եթէ ու – դեն կռուիլ »:

Մոսկուայի անթելը կ'ըսէ թէ Գերագոյն Խորհուրդը երկարօրէն ծախսարերեց այս յայտարարութիւնը: Պ. Միկոյեան բա – ցատրեց թէ «Խ. Միութիւնը ոչ ոքի կը սպառնայ, ինչպէս դիտեն մեր թշնամի – ները: Ամերիկացի պոլիտիկոսները եւ մե – նաւէրները ուղղակի չահագրգռուած են դինարշաւով, համաչխարհային չուկան – րու վերաբաշխումով եւ ամէն տեսակ նոր նուաճումներով » :

Ներքին կացութեան մասին խօսած ա – տեն, Պ. Միկոյեան մատնանշեց «սոսկալի թերակատարումներ» առեւտրական կող – մակերպութեանց մէջ :

ԺՐՆԵԻԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

ԴԵՌ ԳՈՐԾԻ ՉԵՆ ՉԵՌՆԱՐԿԱԾ

Ժրնեւի խորհրդաժողովին երկրորդ օրն ալ անցաւ նախապատրաստական աշխա – տանքներով: Նոյն օրը Պ. Պիտօ մէկ ժամ – ուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մո – լոթովի հետ, ճշդելու համար Հնդկաչինի հարցին քննութեան թուականը : Երկմ ալ պիտի տեսակցէր, վերջնական համա – ձայնութեան մը յանդելու համար: Տակա – ւին ճշդուած չէ թէ ո՛ր երկիրները պիտի մասնակցին Հնդկաչինի հարցին քննու – թեան: Կը նախատեսուին ինը կամ տաս – նըմէկ պետութիւններ: Եթէ ինը ընդուն – ուի, մասնակցողները պիտի ըլլան Մ. Նահանգները, Անգլիա, Ֆրանսա, Խ. Մի – ութիւնը, կարմիր Չինաստանը, Հնդկա – չինի երեք ընկերակից պետութիւնները եւ համաչխարհային ճակատը (Հօ Շի Մին): Իսկ եթէ տասնըմէկ երկիրներ մասնակցին , այն ատեն պիտի հրաւիրուին նաեւ Պիր – մանիան եւ Սիամը, իբրեւ առհմանակից : Առաջարկողներ կան որ մասնակցին նաեւ Հնդկաստանը, Աւստրալիան եւ Ինդոնե – զիան: Ֆրանսա չուզեր Հնդկաստանի մասնակցութիւնը, իսկ Մ. Նահանգները դիտել կուտան թէ եթէ ամէնքն ալ պիտի մասնակցին, պէտք է հրաւիրել նաեւ Թորմոզան եւ Հարաւ. Կորէան :

Վերջին լուրերու համաձայն, Ֆրանսա հաւանած է որ Ժողովին մասնակցին նաեւ Հօ Շի Մինի ներկայացուցիչները, պայ – մանաւ որ Հնդկաստան չհրաւիրուի :

Պ. Մոլոթով Պիտոյի հետ տեսակցելէ ետք խօսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Տըլը – սի հետ, խորհրդակցելով կարգ մը հար – ցերու մասին: Այդ առթիւ յանձնեց իր կառավարութեան պատասխանը՝ Մարտ 19ի ամերիկեան յանձնագրին որ առա – ջարկները կը ներկայացնէր հիւլէական ու – ժի օդտագործման մասին: Կ'ըսուի թէ Մոլոթովի պատասխանը չինարար է :

Միջանկեալ կը քննուի նաեւ Կորէայի խնդիրը, որ օրակարգի դլխաւոր նիւթն է:

ԱՆԳԼԻԱ ԶՈՒԶԵՐ ՄԻԱՄՏԵԼ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Գչ. օրուան նիստին մէջ, Պ. Զըրչիլ բացորոշապէս հակադրուց թէ կառավարութիւնը մերժած է քաղաքական եւ զինուորական նոր յանձնառութիւններ ստանձնել, առանց դիտնալու Ժընեւի ժողովին արդիւնքը : Լոնտոն սերտ յարաբերութեան մէջ է բրիտանական հասարակապետութեան բո – լոր երկիրներուն հետ, եւ ուշադրու – թեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին : Ի պատասխան հարցումի մը, Զըրչիլ յայ – տարարեց թէ Իրն պիտի ջանայ կրակը դադրեցնելու ձեւ մը դտնել Հնդկաչինի համար: Ցետոյ ըսաւ թէ պիտի օդնէ Պ. Պիտոյի, որպէսզի կարելի ըլլայ այլուր փոխադրել Տիէն Պիէնի վիրաւորները :

ՕԳՆԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐ ՀԱՍԱՆ

Հնդկաչինի հրամանատարութիւնը կը հետադրէ թէ ըմբոստները կը չարունակեն ամրակոծել Տիէն Պիէնի բերդը: Միւս կողմէ տեղատարափ անձրեւները եւ փո – թորիկները աւելի կը ծանրացնեն պա – շարեալներուն կացութիւնը: Հակառակ այս բոլոր դժուարութեանց, կարելի եղաւ ռադմանիւթ եւ պաշար հասցնել անկար – դելներով: Պահակաղօրքը յաջողեցաւ յար – ձակում մը կատարել դէպի դուրս: Օդա – նաւերը կը չարունակեն ամրակոծել ըմ – բոստներուն դիրքերը: Բչ. օրէն ի վեր կը սպասուի ընդհ. յարձակողականի մը: Կը կարծուի թէ Ֆրանսական օդաչուները չատ ծանր վնասներ պատճառած են, սար – սեղով ըմբոստներուն թիկունքը :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

●

Ինչպէս հաղորդած էինք, այս տարի եւս Հայաջինջ Սարսափներուն ոգեհանդէսը տօնուեցաւ ճիշդ իր թուականին, 24 Ապրիլ, շաբաթ դիշեր ե. թաղամասի քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, որ ժամանակէն առաջ լեցուած էր Փարիզէն եւ արուարձաններէն եկած հայրենակիցնե-րով : Ալֆորվիլի եւ Իսիի Հայերը մաս-նաւոր օթօբարեր վարձած էին, մասնակցելու համար այս մեծ սգատօնին :

Սրահին նստարաններն ու վերնաոտնե-ները նեղ կուգային եւ ժողովուրդէն կա-րեւոր մաս մը ստիպուեցաւ ներքնյգքնե-րուն մէջ կենալ :

Բեմին վրայ, բանախօսներու յատկաց-ուած սեղանը ծածկուած էր սուզի խոր հրդանիչ սեւ չղարչով մը : Ոչ մէկ պատ-կեր, ոչ մէկ վերտառութիւն : Երկիւղ-ազդ լռութիւն մը կը տիրէր սրահին մէջ : Բեմին առջեւ տեղ գրաւած էր փինուորա-կան մեծ նուագախումբ մը :

Պաշտօնական մարմիններու յատկաց-ուած տեղերը հետզհետէ եկան գրաւել Փարիզի հայ եկեղեցւոյ հոգաբարձու-թեան գլխէն բոլոր անդամները, Պ. Պ. Պալըքճեան, Թօփաքեան, Նալպանտեան, Բամպուքճեան եւն., Հայ Հռոմէականներու ժողովրդապետը Ճոլոէի վրդ. Քափթանճեան եւ հոգա-բարձութեան անդամ Պ. Օ. Հէքիմեան, Հայ Աւետարանականներու հովիւը՝ պատուելի Սիսլեան : Հ. Բ. Ը. Միութեան վարիչ – քարտուղարը Պ. Օ. Թադէոս-եան, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդն ու Ուս. Միութիւնը իրենց ամբողջական կազմով, Կապոյտ Խաչի եւ ՉՈՄի անդամները, Ֆը-րանսական Բանակի Նախկին Կամաւորնե-րու եւ Սպայից Միութիւնը, Սէրաստոյ, Ուրֆայի եւ Վասպուրա-կանի Հայր. Միութիւնները եւն. :

Հայ Աւետարանականներու երկու խումբերը սեւ չղարչով ծածկուած իրենց դրօշակներով պատուի կեցած էին բեմին վրայ :

Որոշեալ ժամուն իրենց տեղերը գրաւե-ցին ոգեհանդէսին կազմակերպիչ Միու-թիւններու ներկայացուցիչ բանախօսները եւ հանդէսը սկսաւ ազգային նուա-զախումբի Շօփէնի մահերգով որ յոտն կայս լսուեցաւ յուզիչ խորհրդաւորու-թեամբ :

Բացումը կատարեց Օրուան նախագա-հը, Պ. Ա. Զապանեան :

« Սիրելի հայրենակիցներ, այս տօնը որ մեզի բոլորս հոս հաւաքած է, ամէնէն սրտառուչ է մեր տօներուն : Մէկ մէլիո-նէ աւելի մեր քոյրերն ու եղբայրները նա-հատակուեցան կատաւարութեան մը որո-շումով : Ժամանակ մը է վեր մեր մէջ վախը կ'արտայայտուին թէ հետզհետէ պիտի ճուլուի մեր ազգը, օտարանալով : Ես համոզուած չեմ անոր : Մեր Աբեւելքի զաղութներուն մէջ մանաւանդ անկարելի է այդ : Ես զայի մօտէն տեսայ զանոնք : Ընելիք բաներ կան եւ այդ բաները չեն կատարուիր : Պէտք է աշխատիլ որ ամէն-քը դիտնան կատարուած հրէշութիւննե-րը : Մեր աղդին բարեկամ մեծ Անգլիացի մը, Լորա Պրայս պատրաստեց եւ իր կա-ռավարութեան միջոցներով հրատարակել տուաւ կապոյտ գիրք մը որուն մէջ ան-վիճելի ապացոյցներով կը խօսէր մինչեւ նաեւ Հայերու հանդէպ կատարուած հը-րէշային խոշտանգումներու մասին : Հան-դուցեալ մեծ Հայը, Պ. Գօդոս Նուպար այս գրքին կարեւոր մէկ մասը Ֆրանսերէնի թարգմանել տալով բաժնեց ժողովուր-դին : Ես կը թելադրեմ որ հայերէնի թարգմանուի ան եւ տրուի երիտասար-դութեան ձեռքը եւ տարածուի ամէնուն մէջ : Այս գիրքը կարդացողները դժուար թէ ձուլուին : Հոն մեր երիտասարդու-թիւնը պիտի կարդայ ահաւոր մանրա-մասնութիւններ վայրագ ոճիրներու : Այս սգատօնին առթիւ իմ այս առաջարկս կը բերեմ իրրեւ իմ խօսքս » :

Բացման այս խօսքէն ետք սրահին լոյ-սերը մարեցան եւ նուագախումբին հետ ամբողջ ժողովուրդը ոտքի կանդնած լսեց մեռելներու ոգեկոչումը զինուորական փողով որուն յաջորդեց գերասան Գմբէթ-եանի կողմէ արտասանուած աւանդական ոգեկոչումը :

Ցետոյ խօսելու հրաւիրուեցաւ Շ. Մի-սաքեան (իւրաքանչիւր բանախօսի սահ-մանուած էր հինդ վայրկեան) :

— « Ցիշատակի այս տօնը սարքած են երիտասարդները, իրենց այլազան Միու-թիւններով : Ապրին : Պիտի ուզէի որ ա-նոնք չնմանին այն յուղարկաւորներուն ո-րոնք մինչեւ եկեղեցւոյ դուռը կ'երթան, ցաւակցութիւն կը յայտնեն եւ տուն կը վերադառնան : Այլ սերտեն պատմութիւ-նը :

Մինչեւ այսօր ալ հարցնողներ կան,— ին-չո՞ւ եղաւ, ի՞նչպէս եղաւ, կարելի չէ՞ր որ չըլլար : Ընդհարումը պիտի պատահէր ուշ – կանուխ, քանի որ ազատութեան պայքար էր : Դժբախտաբար փոթորիկը պայթեցաւ այնպիսի առեն մը երբ աշ-խարհ բռնկած էր : Միշտ կը յիշեցնէին մեղի Թաքուն սպառնալիքով մը,— Դուք յիսուն տարի առաջ անցած էք, սպասեցէք որ մենք ալ ձեղի հասնինք : Աբրնախանձ բռնակալութեան, ցեղային առելութեան միացած էր վախը, որ կը ծնէր մեր գե-րազանցութենէն : Այդ վախը այնքան խոր արմատներ ձգած էր որ, միայն մորթե-լով, կտտորելով չէին գոհանար, այլ եւ քարերով կը ճզմէին Վարուժաններու, Սեւակներու, Սիամանթօներու, Զօհրապ-ներու եւ ուրիշ հազարաւորներու զանկե-րը, որպէսզի միտքն ալ ոչնչացնեն : Եւ սակայն, մոռցան որ նոր ճառագայթներ պիտի ցայտէին այդ ջարդուիչուր զան-կերէն եւ արեան ճապաղիքներէն : Եւ ցայ-տեցին :

... Այսօր, ահաւոր սպանդէն եւ ան-դարմանելի փլուզումէն 39 տարի վերջ, մենք ունինք հայրենիք եւ չէն գաղութ-ներ, մինչ իրենց զրաւած «արեւելեան նահանգ»ներէն բուերն անգամ խոյս կու տան խուճապահար : Ունինք մտաւորա-կանութիւն եւ ստեղծագործութիւն բոլոր ճակատներուն վրայ :

Թուրք բանաստեղծ մը, Ապտուլլահ ձէվտէթ, որ բանտ եւ աքսոր տեսած է, կ'աղաղակէր առիթով մը, խօսքը ուղղե-լով իր իսկ ցեղին, բռնակալին .

— « Ինչ ոճրագործ հոգիդ եւ ինչ սիր-տդ սրիկայի պիտի բեզի դէմ կատղեցնեն ժամանակը ոխակալ» :

«Ժամանակը «ոխակալ» տուած է արդէն դասը : Եւ «յաղթականը» կ'ապրի նոյն վախին, մղձաւանջին տակ, հակառակ բոլոր արտաքին եւ արտակարգ պաշտպա-նութեանց : Ոգեկոչելով մեռելներու յի-շատակը, մենք պարտաւոր ենք անգամ մը եւս յիշել կարգ մը պարտականութիւններ, 1.— Ջընել որեւէ բան որ կրնայ խնդա-ցնել Թշնամին. 2.— Ջընել որեւէ բան որ կրնայ տկարացնել մեր դիմադրական կո-րովը եւ կազմալուծել մեր հաւաքական կամքը. 3.— Ընել ամէն բան, որպէսզի երիտասարդութիւնը չդառնայ զորշ զան-գուած մը, իրրեւ հում նիւթ միջազգա-յին շուկաներու վրայ, այլ երիտասար-դացում բերէ իր դիտութեամբ, հայրենա-սիրութեամբ եւ վճռականութեամբ, իբ-րեւ հարազատ ժառանգորդը անոնց որ դացին եւ չեկան » :

Երրորդ բանախօսն էր Տիկին Հուրի Իփէկեան – Պուտաքեան, որուն ճառը պի-տի հրատարակենք յաջորդով :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԸ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի կեդր. վար-չութեան կողմէ Պ. Դ. Փալեազեան բերաւ երիտասարդութեան բաժինը իր հետեւեալ խօսքերով .

« Մենք, Ֆրանսա ծնած ու մեծցած սե-րունդ՝ չենք կրնար 1915ի դէպքը տեսնել միմիայն զգացական ակնոցի մը միջէն : Տարիներու ընթացքին այլեւս դաղրած են լացն ու կոծը, եւ պաղարիւնով, քննական աչքով կ'ուզենք մօտենալ այն ահարկու փոթորիկին որ ցնցեց ամբողջ հայութիւ-նը : Այժմ կրնանք աւելի հանդարտու-թեամբ մօտենալ 1915ի ողբերգութեան, կշռել ազէտին խորութիւնը : Դեռ 1914ին, Ֆրանսայի տարածութիւնը ունեցող երկ-րամասի մը վրայ կ'ապրէին մեր հայրերը : Աչխատասէր էին անոնք, կը տեղծէին եւ կ'արդասաւորէին հողը պապենական : Կը չէնցնէին երկիրը : Անոր յառաջդիմու-թեան դործօն ազդակներն էին ու Թրքա-կան պետութիւնն ալ կը վայելէր բարիք-ները հայ բազուկներուն, որոնք հարս-տութեան եւ եկամուտի անսպառ աղբիւր-ներ էին : Ջերմեռանդ ու աստուածավախ, հանդարտ ու հեղաբարոյ էին անոնք :

Պետութիւնը, մեր ժողովուրդը ջարդեց ու տեղահանեց : Անոնց տուները, դըպ-րոցներն ու եկեղեցիները փճացուց, պատ-մական աւանդներն ու եկեղեցիները փչ-րեց, պայթեցուց եւ օդը հանեց, երկիրը քարուքանդ ըրաւ եւ ամայացուց : Ու այնպէս ամայացուց որ կործանիչը ինքն իսկ չկրցաւ հոն բնակիլ, երբ կը յուսար իշխել մեր հողերուն :

Վերաշինութի՞ւն... չի կրնար ըլլալ այդ, քանի որ իսկական շինարարները բա-ցակայ են : Այդ պետութեան վարիչները կտրած էին պղպտուն ծառերուն արմատ-ներն անդամ : Անհետացան անոնք, ու ան-հետացաւ բարիքն ալ արեւելեան նահանգ-ներէն, Հայաստանէն : Բայց արմատնե-րուն ձեռք գարնողները այսօր կը տեսնեն թէ կործանած են իրենց իսկ հարստու-թիւնը : Այո, կորսուեցան մեր հայրենի տունը, այդին, կորսուեցաւ եւ տարա-դրուեցաւ անոր վրայ բնակող աղնիւ ու աչխատասէր ժողովուրդը, բայց չմեռաւ ան : Կայ ամէն տեղ : Կայ նաեւ պատառ մը մեր հողէն՝ ուր կ'ապրի դանդուած մը հա-յութիւն : Այդ հողին վրայ ամուր կեցած է առեղծագործ մեր ժողովուրդը, ինչպէս մեր հայրերը, որոնք կառչեցան մեր լեռ-ներուն հազարաւոր տարիներէ ի վեր : Ու ինչ որ ալ ըլլայ ներկան, ապագան մեր Հայաստան մըն է :

Հայրենի հողէն դուրս կը բնակին մէկ ու կէս միլիոն՝ յարաճուն, ժրաջան եւ հաւատաւոր զաւակներ, յարգուած բոլո-րէն :

Հայրենակիցներ՝ մեր ապագային դի-տակցութեամբն է որ մենք պահ մը խո-նարհելէ ետք մեր մէկ միլիոն նահատակ-ներու յիշատակին առջեւ, կ'ուզենք ամ-րապնդել մեր հոգիներուն մէջ, հայրենի-քի եւ ազգութեան յաւիտենականութեան դաղափարը, առանց ոդբ ու կոծի : Անոնց նահատակութեան խոր ըմբռնումով՝ մենք կ'ուզենք որ ոչ ոք մեր սերունդէն, մոռ-նայ իր պարտքը հանդէպ թափուած ա-րիւնին » :

(Մնացեալը յաջորդով)

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ԱՌԹԻԻ

ԴԱՆԻԷԼ ՎՐԴ. ՋԱՏՈՅԵԱՆ

●

Եկեղեցիներու բեմերէն Նզովք կար-դացած էր յեղափոխականներուն եւ ա-նոնց տեղ առաղներուն, ու յորդորած ժո-ղովուրդը որ լսեսեն, դանոն եւ կառա-վարութեան կամ իրեն յայտնեն թաքս-տոցները այն անձնուէր յեղափոխական-ներուն՝ որոնք դեռ կը յամառէին մնալ Այդհատանի մէջ՝ ժողովուրդը նոր անա-կնկալներու դէմ պաշտպանելու մտահո-գութեամբ :

Դաշնակցական անմահ ռազմիկներ Վարդանն ու Տիգրան Տէրոյեանն (Վազ-դէն) էին մնացողները՝ իրենց բուռ մը քաջերով՝ դժնդակ պայմաններու մէջ : Վարդան, Յուլիս 30 թուականով (1896) կը դրէր Թաւրիզի կոմիտէին.— «Հա, լա-րոց կը դնեն, ուզում են մեզ էլ դուրս հա-նել : Ծակէ ծակ ենք մտել : Բայց մեռնիլ կայ՝ Այդհատանից դուրս դալ չկայ » :

(Դիւան Հ. Ց. Դաշնակցութեան) :

Վազդէնն ալ Օդոստոս 2 թուականով կը դրէր նոյն կոմիտէին, «Նոր կոտորածի ապառնալիքի տակ՝ ժողովուրդը այն տա-րիճան կարուած է եւ զղուանքով կը վե-բարերուի դէպի մեզ՝ որ եթէ հնար դտնէ մեզ կը բռնէ ու կառավարութեան կը յանձնէ : Նոյնիսկ յեղափոխականներ սկը-սած են յորդորել մեզ որ դուրս դանք քա-ղաքէն : Մեր դրութիւնը անտանելի է թէ-եւ, բայց յոյս ունինք որ կ'անցնի » :

(Դիւան Հ. Ց. Դաշնակցութեան) :

Մնացին եւ դիւցազնական դիմադրու-թեամբ մը ձախողութեան մատնեցինջար-դարար ու նենգամիտ կառավարութեան կազմակերպած երկրորդ կոտորածի մը փորձը՝ Սեպտեմբեր 11ին :

Այս փրկարար դիմադրութենէն վերջ Վազդէն կը դրէր վիրաւոր վիճակի մէջ.— «Սեպտեմբեր 11ի կռիւը մեզ համար ունե-ցաւ բարոյական այն բարձր նշանակու-թիւնը՝ ինչ որ Պոլսի կռիւը : Անոր ար-դիւնքն է որ ժողովուրդը եւ Դաշնակցու-թիւնը կը պահեն իրենց գոյութիւնը : Նա սարսափեցուց նաեւ Քիւրտերն ու Թուր-քերը» : (Դիւան Հ. Ց. Դաշնակցութեան) :

Ցեղափոխականներու դիմադրութեան այս ակնյայտնի արդիւնքն ալ չկրցաւ բա-նալ Աբդէն վարդապետի աչքերը եւ նը-պատաւոր դաղափար մը առեղծել անոր մէջ՝ յեղափոխականներու հանդէպ : Ոչ ալ իր ցածոդի արբանեակներէն կոմիտաս քահանայի եւ Հաճի Գրիդորի ահաբե-կումները կրցան դլաստացնել զայն :

Աղթամարի կաթող. տեղապահ Նչա-նակուած՝ ան նոյն յամառութեամբ, իր նոր արբանեակներով, ամէն ատոր միջոցի կը դիմէր որպէսզի յեղափոխականներն ու անոնց դաղափարները մուտք չդործեն իր թեմին ենթակայ դաւառներու մէջ : Այս նպատակով, ինչպէս նաեւ իր անձին պաշտպանութեան համար, Մեծի Տանն Աղթամարայ Կաթողիկոսարանին մէջ կը պահէր երկու հայախօս քիւրտ ոստիկան-ներ, որոնց յանձնած էր բանալիները կա-թողիկոսարանի շրջափակի միակ դրան՝ զոր կը կղպէին մութը կոխած առեն : Այս լուռեներէն հրահանգ ունէին հսկելու կաս-կածելիներու վրայ եւ վարպետօրէն դաղանիքներ կորդելու կաթողիկոսարան հանդիպող միամիտ դաւառացիներէն :

Ահա այսպիսի պետի մը ձեռքին տակ, եւ այդպիսի աննպաստ պայմաններու մէջ էր որ ստիպուած էր աչխատիլ Դանիէլ վարդապետը : Սակայն քաջարի վարդա-պետը, զրահուած բոլոր խոչընդոտներուն յաղթելու անյողդողդ կամքով, եւ արհա-մարհելով ամէն վտանդ, դիմակ, անչեղ ու անվարան, դէպի իր ընտրած վսեմ նպա-տակը, ի հարկին դերադաս համարելով դայն իր հոգեւոր դործերէն :

Արիմեան հայրիկի չունչն էր որ կը տի-րապետէր անոր հոգուն, թէեւ չէր աչա-կերտած անոր : Այդ մեծցած ու դաստիա-րակուած հոգիով, դաղափարով ու դոր-ծերով Արիմեանին բոլորովին ներհակ Աչխատասէր կաթողիկոսի պահպանողական մթնոլորտին մէջ : Այն կաթողիկոսին՝ որ արժանացած էր հայակեր Մեծ Մարդաս-պանին դնահատութեանը, եւ որ հպար-տութեամբ կը զարդարէր իր կուրծքը ան-կէ ստացած չքանչանով :

ՂԱԶԱՐ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

(2) (Շար.)

ԴԻՏԱՑԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ՋՐԱՓԻՍԸ

●

Ջրաքիսը կը պատկանի մատնապնոց մսակեր կենդանիներու սեռի մը, որոնց դլխաւոր յատկանիշներն են՝ չատ փոքր հասակ, կարճ ոտքեր՝ հատու ճանկերով, երկար ու ճկուն իրան, փոքր դլուխ ու մանաւանդ չատ թանկագին մուշտակ : Այդ սեռին դլխաւոր տիպարներն են կուզը (փուին, սամսար), կղաքիսը (մարթըր, դէրտէվա), ժանտակուզը (փիւթուա) ա-խտազը (փիւրէ, եապան կէլինճիյի), ա-քիսը (պըլէք, կէլինճիք), կնգուսը (էր-մին, դազում), ջրաղուէսը (լութրը, սու սչմմուրու) եւ սամոյրը (զիպըլին) :

Ջրաքիսը թէեւ ժանտակուզին փոքր տեսակը կը համարուի, սակայն իր կեն-ցաղով աւելի մօտ է ջրաղուէսին : Այդ պատճառով նաեւ լատիներէն իր դիտա-կան անունը : Այս յարդի կենդանիին խո-չոր տեսակներուն մարմինն երկայնու-թիւնն է վաթսուն սանթիմէթր, բայց առ-հասարակ 40 սանթիմէթր պէտք է հալ-ուել : Իսկ պոչը՝ 15 սանթիմէթր : Առ-ջեւի ոտքերը 3·5 սանթիմէթր բարձրու-թիւն ունին իսկ ետեւինները՝ 5–6 սան-թիմէթր : Երբ կը քալեն կարծէք թէ կը սողան : Այդ պատճառաւ ալ յաճախ որ-դակերպ անունը կը տրուի անոնց :

Ջրաքիսը ժանտակուզէն կը տարբերի իր փոքրութեամբ, մարմնին երկայնու-թեամբ, քիչ մը տափակ դլխով, փոքր աչ-քերով, կարճ ականջներով, ու իր ծառ-ներուն մաչկով, ինչ որ ցոյց կուտայ իր ջրային կենցաղը : Իր մարմնին մօտաւոր ծանրութիւնն է մէկ քիլօ :

Այս կենդանին տարածուած է դրեթէ ամէն կողմ : Սակայն իր թանկագին մուշ-տակին համար ենթակայ է անհետանալու Ֆրանսայի մէջ : Թէեւ հետզհետէ հազուա-դիւտ կը դառնայ, բայց դարձեալ կարելի է դայն դտնել Լուառի, Շեռի, Օպի, Իո-նի եւ Շառանթի նահանգներուն մէջ : Եւ-րոպայի մէջ, հիւսիսային ու կեդրոնա-կան երկիրները իր դլխաւոր բնակավայ-րերն են : Իր քիչ մը տարբեր տեսակները կը դտնենք Սիպերիոյ, Զինաստանի, Ճա-պոնի ու Թիպէթի չրջաններուն : Քանաան ու Միացեալ Նահանգները Ջրաքիսին հայրենիքը կը համարուին : Անկէ տեղ ալ այս յարդի կենդանին կը պահէ նոյն տո-ղորութիւնները : Բնութեամբ թէեւ մե-

ծակէն ծակ ենք մտել

րոյներն ու եկեղեցիները փճացուց, պատ-մական աւանդներն ու եկեղեցիները փչ-րեց, պայթեցուց եւ օդը հանեց, երկիրը քարուքանդ ըրաւ եւ ամայացուց : Ու այնպէս ամայացուց որ կործանիչը ինքն իսկ չկրցաւ հոն բնակիլ, երբ կը յուսար իշխել մեր հողերուն :

Վերաշինութի՞ւն... չի կրնար ըլլալ այդ, քանի որ իսկական շինարարները բա-ցակայ են : Այդ պետութեան վարիչները կտրած էին պղպտուն ծառերուն արմատ-ներն անդամ : Անհետացան անոնք, ու ան-հետացաւ բարիքն ալ արեւելեան նահանգ-ներէն, Հայաստանէն : Բայց արմատնե-րուն ձեռք գարնողները այսօր կը տեսնեն թէ կործանած են իրենց իսկ հարստու-թիւնը : Այո, կորսուեցան մեր հայրենի տունը, այդին, կորսուեցաւ եւ տարա-դրուեցաւ անոր վրայ բնակող աղնիւ ու աչխատասէր ժողովուրդը, բայց չմեռաւ ան : Կայ ամէն տեղ : Կայ նաեւ պատառ մը մեր հողէն՝ ուր կ'ապրի դանդուած մը հա-յութիւն : Այդ հողին վրայ ամուր կեցած է առեղծագործ մեր ժողովուրդը, ինչպէս մեր հայրերը, որոնք կառչեցան մեր լեռ-ներուն հազարաւոր տարիներէ ի վեր : Ու ինչ որ ալ ըլլայ ներկան, ապագան մեր Հայաստան մըն է :

Հայրենի հողէն դուրս կը բնակին մէկ ու կէս միլիոն՝ յարաճուն, ժրաջան եւ հաւատաւոր զաւակներ, յարգուած բոլո-րէն :

Հայրենակիցներ՝ մեր ապագային դի-տակցութեամբն է որ մենք պահ մը խո-նարհելէ ետք մեր մէկ միլիոն նահատակ-ներու յիշատակին առջեւ, կ'ուզենք ամ-րապնդել մեր հոգիներուն մէջ, հայրենի-քի եւ ազգութեան յաւիտենականութեան դաղափարը, առանց ոդբ ու կոծի : Անոնց նահատակութեան խոր ըմբռնումով՝ մենք կ'ուզենք որ ոչ ոք մեր սերունդէն, մոռ-նայ իր պարտքը հանդէպ թափուած ա-րիւնին » :

(Մնացեալը յաջորդով)

ԿՈՅՈՂ ՑՂՑԾՈՂՈՒՆ

ՊԱՒՆԵ ՎԱՄՎԱՀԱՑ

— Մեղաւոյ Տէր, եթէ Տէր ու Աստուած մտած ես, տես զիտութիւն տարօրինակ ընտրեցիր, սա հիմք ընդունելով, որ եթէ ես ... ըսես, որ եթէ մինչ ...

Ըսողս՝ Մելքոն էր, մեր գիւղի ամենէն խելացի մարդը, որ ամէն անգամ խորհրդաւոր կերպով կը խօսէր, ինչպէս որ ամէն անգամ ալ կը խորհրդաւորէր իր ամէն գործերուն մէջ։ Ան ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ տարբեր, ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ աւելի լաւ, ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ աւելի ուշ։ Ան ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ աւելի ուշ, որովհետեւ ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ աւելի լաւ։ Ան ամէն ինչ կ՚ընէր ուրիշներէ աւելի լաւ, որովհետեւ

Թղթակից մը կը հեռագրէ թէ անձրեւը եւ փոթորիկները կատաբեալ տժմուտի մը վերածեր են Տիէն Պիէնի փոչեթաթախ տարածութիւնը եւ թէ զինուորները ցե – խերու մէջ կը խրին, նոր ամրութիւններ չինած առնն : Տեղատարափ անձրեւները շատ աւելի նեղութիւն կը պատճառեն ֆը– րանսական զօրքին քան ըմբոստներուն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Չեկոսլովաքիոյ փախստական դործակալը , Խոխլով ,որ Գերմանիոյ ամերիկեան շրջա– նը ապաստանած էր որպէսզի չսասիպուի սպաննել հակաբոլշեւիկ Ռուսեր , նախա – դահ Այզընհաուերի եւ Պապին դիմաց , խնդրելով որ օգնեն , իր կինը եւ զաւակը Մոսկուայէն դուրս հանելու համար : Այս առթիւ գրած նամակին մէջ կ'ըսէ .— «Ե– թէ կինս եւ զաւակները փրկուին , միլիո – նաւոր մարդիկ պիտի գիտնան թէ աշխար– հի մէջ կայ բարոյական ուժ մը որ կրնայ պաշտպանել մարդկային էակը» : Ցետոյ կը նկարագրէ թէ «միլիոնաւոր անմեղ կի– ներ եւ մանուկներ ոչնչացած են համայ – նավար իշխանութեան օրով» :

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ խորհրդային դեսպանա – տան եւ հիւպատոսարանի 51 պաշտօնեա – ները արտօնութիւն ստացան հեռանալու : Մոսկուայի աւստրալեան դեսպանատան գործակատարը եւ միւս պաշտօնեաները տակաւին անցագիր ստացած չեն , մեկնե – լու համար :

ԻՐԱՔ զինամթերք պիտի ստանայ Մ . Նահանգներէն , ինչպէս հաղորդուեցաւ պաշտօնապէս : Ազգաժողովին խորհրդ – եան պատուիրակը , Աբա Երան , բողոքեց այս որոշման դէմ եւ խնդրեց վերաքննել :

ԹՈՒՆՈՒԶԻ մէջ ձերբակալուեցաւ ազ – դայնական օրաթերթի մը տնօրէնը , այն ամբաստանութեամբ թէ գրգռիչ հրատա– րակութիւններ կը կատարէ , վրդովելով հանրային բարեկարգութիւնը :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց բողոքել այն կարգադրութեան դէմ որով Փրակայէն Վիէննա պիտի փոխադրուի խաղաղութեան միջազգային համադումա– րը : Չեկոյցը կ'ըսէ .— «Ոչ ոք մեզի լուր տուած է այս տեղափոխութեան մասին , ոչ ալ արտօնութիւն խնդրած : Այս պա – րագան անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ ինչ անվայել դիրք բռնած են Աւստրիոյ հանդէպ , ազատագրութենէն ինը տարի ետք» :

ԵՐԻԿՈՒԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Տեղական թերթերը ճախողած կը հա – մարին Դշ . օրուան ընդհ . գործադուլը , որ սարքուած էր Աշխատանքի Դաշնակ – ցութեան եւ քրխատոնեայ աշխատաւորնե– րու սենտիքային կողմէ :

Արուարձաններու երկաթուղիները առ – տուն անկանոն էին , բայց յետոյ երթեւե– կը վերահաստատուեցաւ : Մեթրօն կը բանէր առանց մեծ ընդհատումներու : Շատ մը հանրակառքեր ալ կը բանէին : Հեռաձայնը չէր խանգարուած : Թղթա – տարական սպասարկութիւնը կը կաղար : Դպրոցները բաց էին : Աւելածուները կ'աշխատէին , բայց աղբահաւաքները չե– րեւցան : Մեհաղագործական հաստատու– թեանց մէջ չատ քիչեր հեռեւեցան գոր – ծադուլին : Հանքերուն մէջ կ'աշխատէին 63 առ հարիւր : Գաւառի մէջ ալ անդոդա– լի էր գործադուլը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԸ

Մեծարանքի օր մը կը կազմակերպէ , ի յիշատակ երկու մեծ մեհէններու

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆի եւ Մ Ի Ք . ՎԱՐԱՆԴԵԱՆի :

23 Մայիս , կիրակի ամբողջ օրը : Առ– տուն ծաղկեպսակներ պիտի դրուին ա – նոնց դամբաններուն վրայ :

Կէսօրէ վերջ բուն հանդէսը :

Ուրիշներու կարգին , ներկայ պիտի ըլ– լայ եւ բանախօսէ՝

Պ . ՎԱՀԱՆ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ . Փորթուգալեանի արժանաւոր գա – ւակը , դաստիարակ էջմիածնի վերաբնակ Ատ – եանին :

ԼՈՒԱՆԿԱՐՃՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել .—

PHOTO DJAMBAS 42, Ave. de Breteuil
Paris (7) Tél. SUF. 72 - 10

Հաւաքոյթներու , հանդէսներու , ճաշե– րու , հարսնիքներու համար ինչպէս եւ փոքրիկներ նկարելու համար կրնայ տուն երթալ :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 39ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ վասպուրականի Հայր . եւ երիտ . Միութեանց

կիրակի , 2 Մայիս , ժամը 15էն 24 — Cercle Militaire (Place St. Augustin)

Վերին հովանաւորութեամբ Տոքթ . BERNARD LAFAY *Տնտեսական նախարար*

Նախագահ Ջօր . DUFIEUX *եւ Պ . Ա . ՍԱՖՐԱՍՏԵԱՆ*

Պիտի խօսին՝ Պ . Պ . Շ . ՄԻՍԱՔԵԱՆ , Վ . ՄԵԼԻՔԵԱՆ , Տ . ԹՈՐԻԿԵԱՆ , Պ . ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ծրագիր մասնակցութեամբ ՏԻԿԻՆ Ա . ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի , Օր . Ա . ՔԷՕՍԷԵԱՆի , Պ . Պ . Ա . ԴՄԲԼԹԵԱՆի , Ց . ՊՕՂՈՍԵԱՆի եւ Ջ . ՄԵԼԻՔԵԱՆի :

Հայ պարիկները (Կասպոյտ Պաչի պարախումբը)

Նոր պարերով , դեկավարութեամբ Օր . ԱԼԻՍ ԳԱՎԼԻՉԵԱՆի

Ընդհանուր խնդրանքին ընդառաջ երթալով կրկին պիտի ցուցադրուին Վասպու – րականի դուռնաւոր չարժանկարը եւ բոլորովին նոր ապակենկարներ : Բացատրու– թիւնները պիտի տայ երկրախոյզներու հռչակաւոր նախագահ

FRANÇOIS BALSAN

Ձինուորական չեփորախումբ (Ֆանֆառ)

եւ Վարդեվանեանի նուագախումբը — *Ճոխ պիւֆէ շատ ժողովրդական գիներով*

Հիմակուընէ դնեցէք ձեր տոմսերը եւ վարձեցէք ձեր սեղանները , հեռախօսելով Ալէգիա 16 65ին :

Եղէմ ճշդապահ եւ մանաւանդ կարգապահ — *Յօսնակ Գ . Ամիրայեան*

Հանդէսին օրը տոմս պիտի չգտնէք սրահին առջեւ :

ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

Մայիս 23ին , կիրակի կէսօրէ վերջ ժա– մը 14·30ին Սալ տը լա Միւթիւալիթէ , 26 ռիւ Սէն Վիքթոր :

Պատուոյ նախագահութեամբ առողջա – պահական նախարարութեան եւ ի ներկա– յութեան Ֆրանսացի եւ հայ ականաւոր անձնաւորութիւններու :

Գեղարուեստական ճոխ եւ խնամուած յայտագիր , մասնակցութեամբ Ֆրանսա– ցի եւ հայ արուեստագէտներու :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ՝ Լիոնի մէջ կառուցուելիք Հայոց եկեղեցւոյ շինութեան Ֆոնտին :

Կազմակերպութեամբ Հ . Ց . Դ . Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէի , հովանաւորու – թեամբ Լիոնի Ազգ . Միութեան կեդր . վարչութեան :

9 Մայիս , կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , Թէաթըը Օալոժի սրահին մէջ , 141 Բուր Լաֆայէթ , Լիոն :

Ղեկավարութեամբ դերասան Պ . Ա . Հա– ցագործեանի կը ներկայացուի Բիւրատի ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ (5 արար եւ 4 պատկեր) :

Ճաշողսմի տեղի չտալու համար կան – խաւ ապահովել ձեր տոմսերը , որոնց դի– նըն է՝ Լօճ եւ Ա . կարգ 300 , Բ . կարգ 200 եւ Գ . կարգ 150 ֆրանք , որոնք կը դանուին Ազգային Միութեան , ե– կեղեցւոյ Տիկնանց եւ Երիտ . Միութեան անդամներուն մօտ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կարմիր Խաչի Օգնութեան Մարմնի , (Փարիզահայ Տիկ– նանց Միութիւն) , կիրակի , 16 Մայիս ժամը 14·30ին , Սորպոնի մեծ ամփիթատ– րոնին մէջ , ի նպաստ Ֆեսանվիլիէի օդա– փոխութեան կայանին :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի հանրածանօթ արուեստագէտ– ներու :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

Հ . Ց . Դ . ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէր Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ :

Կիրակի , 2 Մայիս , ժամը 15–24 , Պուա Քոլոմպի բաղաքապետարանի սրահներուն մէջ , 2 Ռիւ տ'Էքթիէն տ'Օրվ : Կայարանին ճիշդ քովը :

Կը խօսի ընկ . ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ– ցին .— Նոր Սերունդի Անիէռի եւ Իսիի միացեալ երգչախումբը , դեկավարու – թեամբ Կ . ԴԱՑԻՇԵԱՆի :

Պանէլօ Քաշանի պարախումբը , հայ – կական եւ կովկասեան պարեր :

Արտասանութիւն , երգ եւ հաճելի անա– կնկալներ :

Կը ներկայացուի «Վեցտկէս պորտի ժա– ռանգ մնացած սնտուկը» , խիստ ծիծաղա– շարժ զաւեշտ , մէկ արար :

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի :

Մուտք 200 ֆրանք :

Կառ Սէն Լազարէն չոգեկառք՝ իջնել Պուա Քոլոմպ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ . Ց . Դ . Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդի խումբը կը ներկայացնէ՝ Գ . Իփէկեանի « ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ » դիւցազներգութիւն , 3 արար , 3 պատկեր

Բեմադրութեամբ Խ . Ղարիպեանի :

Սէն Շամոնի մէջ այս Շա – բաթ , երեկոյեան ժամը 8·30ին , ժան տ'Արքի սրահին մէջ :

Սէնթ Էթիէն Մայիս 2 , կիրակի , կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին , Սէնթ Էլմոնի սը– րահին մէջ : Այնուհետեւ Կրընոպլ եւ Վա– լանս :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Տէր եւ Տիկին Մինաս եւ Շուշան Սամուէլեան , կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կա – տարուի Ալֆորվիլի Ս . Պօղոս Պետրոս ե– կեղեցին , իրենց եղբօր՝ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ : (Ցուզարկաւորութիւնը կատար– ուած է Սէն Շամոնի մէջ) : Կը հրաւիր – ուին ազգականները եւ իր յիշատակը յար– դողները :

Առաջին անգամ ըլլալով

Թէաթրը տը լա Կէթէ Լիբիճի մէջ — 17 Մայիս , երկուշաբթի իրիկուն

Square des Arts et Métiers — Métro: Réaumur et Arts et Metiers

Պատուոյ նախագահութեամբ՝ Պ . ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ ՎԱԶԵՆՑԻ

եւ մասնակցութեամբ փարիզահայ , լաւագոյն ուժերու

Այս մեծածախս ներկայացման տոմսերու գիները են 250 , 350 , 450 , 550 , 650 750 ֆրանք

ԾԱՆՕԹ .— Ցիշեցէք Ղարաթաղի Մելիքներու զեղեցիկ ներկայացումը , եւ եկէք վերապրելու զարձեալ նոյնքան խնամուած ներկայացում մը :

Տոմսերը ապահովել դրատուներ Բալուեան (43 ռիւ Ռիչէ) , Պարսամեան (46 ռիւ Ռիչէ) , Հ . Սամուէլ (51 ռիւ Մէօսիօ լը Փրէնս) :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ԼԻՈՆ .— Հ . Ց . Դ . Վարանդեան կամք– տէն ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը ճիշդ 20·30ին , սովորական հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ պարտաւորիչ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ստացանք եւ սրտամտրելի ունինք ԹՂԹԱԿԱՁՄ հատորներ , գին հազար ֆրանք , Թղթատարի ծախսով 1100 ֆր . :

Սակաւաթիւ հատորներ ստացանք լա – թակազմ , գին 1200 ֆրանք , Թղթատարի ծախքով 1300 :

×

Մարսէյլի համար դիմել .— Պ . Ե . ԱՐ– ԶՈՒՄԱՆԵԱՆի , 48 ռիւ տը լա Ռէփիպ– լիք եւ Ա . Քէօսէեանի ,

2, Rue Bernard du Bois.

SALLE IENA, 10 Avenue d'Iéna

21 Մայիս , ուրբաթ ժամը 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

« ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ »

Գ . Տէրվիշեան ,

Օր . Իրմա Պէրպէրեան , Միհրան Մ . Եփ– րեմեան , ժագ Սթէֆանօ եւ Օր . Մարի – Թէրէզա Գասապեան :

Մուտքի ժողովրդական գիներ :

Տոմսերու կեդրոնատեղի՝

Librairie H. Palouyan
43, Rue Richer — Tél.: PRO. 25-46.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց յանձնա – խումբը ստացած է հետեւեալ նուէրները , ի նպաստ եկեղեցւոյ շինութեան . —

Տիկին Գոհարիկ Յովհաննէսեան եւ զա– ւակները երեք հազար ֆրանք , փոխան ծաղկեփունջի Պ . Ժօզէֆ Մարիլուսեանի եւ Օր . Աննա Մարթաեանի նշանախօսու – թեան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Խաղէճեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն իրենց մօր եւ զոքանչ մօր՝ Աչրի Տիկ . Սարա Պօ– յաճեանի (ծնեալ Շիրինեանի) մահուան առթիւ :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ (ՍԵՒՐ)

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը Եւ– րոպայի հայ գաղութին , եւ մասնաւո – րապէս ֆրանսահայութեան լուսաւորու – թեան կեդրոն հաստատութիւնն է , օժ – տուած պետական վարժարաններու իրա– ւունքներով :

Վարժարանը կը շարունակէ իր դերը այսօր ալ , իր ազգ . մթնոլորտով՝ կուտայ հայ մանուկներուն տոհմային հարազատ դաստիարակութիւն , բարոյական առողջ կրթութիւն , կը պատրաստէ զանոնք Պրե– վէի եւ Պաքալորէայի պետական քննու– թիւններուն , երկու երրորդի յաջողու – թեամբ :

Կ'ընդունուին աշակերտներ տասը տա – րեկանէն մինչեւ 15 տարեկան , երէ տա– րիքին համաձայն ունին ուսումնական պատրաստութիւն եւ բարեկրթութիւն : Կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկներ շրջա– կաներէ :

Գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն ե – կողները պէտք է ունենան խնամակալ մը Փարիզի կամ շրջանին մէջ :

Արձանագրութիւնները բացուած են , դիմել ուղղակի Տեսչութեան :

Direction du Collège Arménien
Samuel - Moorat
26, Rue Troyon - Sèvres (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28.

ԾԱԽՈՒ Է

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմա– րութիւններով , առանձին փավիյեօնի մը մէջ հինգ ատաս սենեակներով : Կը յար – մարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի , վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը :

Դիմել Ցառաջի վարչութեան :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
30
ԱՊՐԻԼ
★
VENDREDI
30 AVRIL
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7358 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2769

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՃՆՇՈՒՄ

●

Ամէն անգամ որ միջազգային նոր ժողով մը գումարուի, երկու կողմերը լեզու կը թափեն, յանուն խաղաղութեան։

Միւնխէնի առեն, չարաշուք ազդարարութիւններ, կ'ուզղեն, փոխադարձաբար։ Կը խօսին իբրեւ տրամադրելի ուժերու, նոր եւ աւելի մահացու զէնքերու գործածութեան մասին։

Այսպէս, Ատլանտեան Պորհուրդի պատմական առթիւ, անցեալ չաբթու տեղի կապիրներ հրատարակութեան խորհրդային եւ դաշնակից ուժերու մասին։

Տեղեկագիրներէն մին կ'ըսէր թէ խորհրդային ճակատը կրնայ ութ միլիոն զինուոր զէնքի տակ առնել մէկ ամսուան ընթացքին, իր արբանեակներուն հետ։

Ցետոյ կ'աւելցնէր թէ անոնք այժմ կազմ եւ պատրաստ ունին վեց միլիոն զինուոր, առանց հաշուելու Չինաստանը։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պ. Միւնթիւնը այժմ ունի քսան հազար ռազմական օդանաւ եւ 300 սուզանաւ, որոնց կէսը՝ լայն ծովերու յատուկ։

Այս առթիւ, դաշնակիցները կը խոստովանէին թէ Պ. Միւնթիւնը կրնայ ահռելի աւերներ գործել, առաջին յարձակումով։

Բայց, միւնխէնի առեն կը կրկնէին հերթական ազդարարութիւնը.—

Եթէ յարձակի, ահագին գին մը պիտի վճարէ։ Ի վերջոյ Դաշնակիցները կրնան ամբողջովին կործանել Պ. Միւնթիւնը, քանի որ անոպառ միջոցներ եւ հիւլէական զէնքեր ունին։

Շարաթը չէրացած, նոյն լեզուն բանեցուցին Պ. Միւնթհան վարիչները, Գերագոյն Պորհուրդին առջեւ։

Առաջին ազդարարութիւնն ուղղեց նոյն ինքն վարչապետը, Մալենկով։ Ըսաւ թէ իրենք խաղաղութիւն կ'ուզեն. բայց եթէ յարձակում կրեն, պիտի պատասխանեն բոլոր տրամադրելի զէնքերով եւ միջոցներով։

Այս առթիւ, բացորոշապէս կը հասկցնէր թէ իրենք ալ նոր զէնքեր ունին։ Ոչ միայն հիւլէական, այլ եւ ջրածին։

Ապրիլ 27ին, միւնխէնի ազդարարութիւնը կ'ուղղէր ներքին առեւտուրի նախարարը, Պ. Անաստաս Միկոյեան։

Հայտնի նախարարը նոյնպէս ազդարարել թէ իրենք ալ ունին ամէնավերջին դրութեամբ զէնքեր, հիւլէական եւ ջրածին ռումբեր, իրրեւ խաղաղութեան զօրաւիղ։ Բայց, վճռած են գործածել իրենց երկրին պաշտպանութեան եւ ապահովութեան համար, եթէ արեւմտեան պետութիւնները պատերազմ սարքեն։

Ուրեմն, երկու կողմերն ալ վճռած են գործածել բոլոր տրամադրելի զէնքերը, հիւլէականէն մինչեւ մանրէականը, եթէ յարձակում կրեն։

Բարեբախտաբար կողմերէն ոչ մէկը կ'ուզէ սառնձնել յարձակումի մը նախաձեռնութիւնը։

Ամէնքն ալ պիտի թէ ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ այդպիսի արկածախնդրութիւն մը, որ տարերութիւն չունի խելագարութենէ։

Պարզապէս, ճնշում կը բանեցնեն, փոխադարձաբար, իրենց զիրքերը պահելու կամ զիջումներ կորզելու համար։

Տարբեր պարագաներու մէջ, պատերազմը չատոնց պայթած պիտի ըլլար, այս կարգի ազդարարութիւններով։

Այն առեն չկար հիւլէական, ջրածին եւ մանրէական զէնքերու մղձաւանջը։ Եւ աշխարհը երկու մասի բաժնուած չէր։

Ապահովաբար նոյն ազդարարութիւնները պիտի լսենք Ժընեւի ժողովին առթիւ, որ կրնայ նոր ճեղքեր բանալ, ցնցելով ամբողջ Ասիան։

Բարեբաղդաբար չեն առաջին արտայայտութիւնները։ Դեռ օրակարգին քննութիւնն անգամ չէ սկսած, եւ ընդհարումները յաճախադէպ են։ Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՃԱՌԵՐ ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

●

ԿԱՐՄԻՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ – ՉԸ ԿԸ ԲԱՑԱԿԱՆՉԷ.— « ԱՄԻԱՆ ԱՄԻԱՅԻՆԵՐՈՒՆ »

Զորեքշաբթի օր Ժընեւի խորհրդաժողովը դարձած էր լսարան մը մարտական ճառերու։

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս եւ կարմիր Չինաստանի պաշտօնակիցը, Չու Ան Լէյ ճարտասանական մենամարտ մը կատարեցին Քորէական հարցին քննութեան առթիւ, թանձրացնելով յոռետեսութիւնը։ Հեռագիրները կ'ըսեն թէ Տըլլըս բաղդատաբար չափաւոր էր, իսկ Չինացին Թոկիոյ հակամերիկեան լեզու մը գործածեց։ Ամերիկացի նախարարը յայտարարեց.

*— « Մենք այստեղ հաւաքուած ենք միացեալ եւ անկախ Քորէա մը հաստատելու համար։ Քորէայի ժողովուրդը դարերով ապրած է իբրեւ մէկ ազգ եւ ուզած է միացեալ մնալ ազատութեամբ եւ անկախութեամբ։ Ինչո՞ւ երկու մասի բաժնուեցաւ Քորէան։ Այդ երկրին ներկայ մարտիրոսութիւնը կը սկսի 1945 Օգոստոսէն։ Այն առեն Մ. Նահանդները որոնք չորս տարի կրած էին ճափոնական պատերազմին բեռը, հաւանեցան որ Պ. Միւնթիւնը Մանչուրիա եւ Քորէայի հիւսիսակողմը, մինչեւ 38րդ զուգահեռականը մտնէ, ընդունելու համար ճափոնցիներու անձնատուրութիւնը։ Բայց Սովետները հիւս. Քորէա մտան մէկ նպատակով եւ հոն մնացին տարբեր նպատակով մը։ Իրենց միտքն էր Հիւս. Քորէան վերածել արբանեակ պետութեան մը, ուղղակի կամ խամաճիկներու միջոցաւ եւ, եթէ կարելի է, իրենց իշխանութիւնը տարածելամբողջ Քորէայի վրայ։ Կարեւոր է որ չառնուի յիշենք թէ ինչ որ վատնդուած է, միայն Քորէան չէ, այլ Ազգաժողովին վարկը։ Երբ նախայարձակները կը սպառնային խորտակել Քորէայի հանրապետութիւնը, Ազգաժողովն էր որ հրաւիրեց իր անդամները պաշտպանել Քորէան։ Եթէ այս խորհրդաժողովը հաւատարիմ չըլլայ նուի Ազգաժողովին եւ անոր տուած որոշումներուն, այն առեն ամէն մէկս պատասխանատու պիտի ըլլանք, քանզի լսենք որ կը պաշտպանէ մեզ»։

Պ. Տըլլըս յետոյ մանրամասնօրէն պարզեց ամբողջ անցուդարձը, Հիւս. Քորէայի արշաւանքը եւ Ազգաժողովին վինեալ միջամտութիւնը։ Այս առթիւ քննադատեց Չինաստանի ծրագիրը, որ կը ձգտի հաստատել գնեալ վրայ դնել ապատօրէն ընտրուած կառավարութիւն մը — Քորէա — ի ժողովուրդին երեք քառորդին ներկայացուցիչը — հիւս. Քորէայի համայնավար փոքրամասնութեան հետ։ « Գալով օտար զինուորները ետ քաշելու առաջարկին, այդ ծրագիրը եթէ գործադրուի, չինական բանակները պիտի կրնան մնալ քսմահել իրենց ուզած առեն։ Մ. Նահանդները չեն կրնար հանդուրժել որ պատմութիւնը կրկնուի, իր գինուորնե-րուն հեռացումէն ետք. հետեւաբար կը մերժեն այդ ծրագիրը »։

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Չու Ան Լէյ պատասխանեց բուռն մեղադրանքներ ուղղելով Մ. Նահանդներուն դէմ, իրրեւ նախայարձակ պետութիւն եւ պահանջելով որ Ասիացիները ազատ ձգուին կարգադրելու ասիական խնդիրները։ Ցետոյ պարզեց իր կառավարութեան տեսակէտները.—

1. Չինաստան վերջացած չի նկատեր Քորէայի համայնավար զերիներուն հայրենադարձի խնդիրը։ Ժընեւի խորհրդաժողովին կ'ըլլայ քննել այս խնդիրը։

2. Չինաստան չի կրնար հանդուրժել որ Ամերիկան դրաւած պահէ Ֆորմոզան։

3. Չինաստան կը բաղձայ ճափոնի վերազինման դէմ։

4. Կը պահանջէ ջնջել բոլոր օտար բիսիններուն Ասիոյ մէջ եւ ետ կանչել Քորէայի մէջ եղած բոլոր զինուորները։

5. Ասիական երկիրներու կառավարութիւնները պէտք է խորհրդակցին ապահովութեան համար խաղաղութիւնը, մասնաւոր յանձնառութիւններ առանձնելով։

6. Եւ վերջապէս, վտանգաւոր դանելով արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը աշխարհի խաղաղութեան համար, Չինաստան անհրաժեշտ կը դանէ Եւրոպայի ապահովութեան դաշնագիր մը կնքել, համաձայն Պ. Միւնխէնի ծրագրին։

Չինացի նախարարը իր ճառին մէջ Քորէայի պատերազմը կոչեց «ամերիկեան միջամտութեան պատերազմ»։ Եւ ըսաւ թէ Մ. Նահանդները այժմ ալ տեղաւորուած են Քորէայի մէջ, Չինաստան արշաւելու համար։

Այս ճառը մեծ յուսախաբութիւն պատճառեց անոնց որ լաւատեսութեամբ կը հետեւէին ժողովին։

●●●●● ՕՐԸ ՕՐԻՆ ●●●●●

●

« ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ »

Նոր ձեռս անցաւ այս գիրքը, տըպուած՝ Երեւան։

Հեղինակը, Վախթանգ Անանեան, որմէ շաբմ մը պատկերներ արտատպած ենք արդէն, իսկապէս նոր էջ մը կը բանայ հայ գրականութեան մէջ։

Կարելի է անկոյս համարիլ իր մշակած անդաստանը։

Իր հորիզոնը կը կազմէ համատարած բնութիւնը։ Լեռներ ու դաշտեր։ Անդնդախոր ձորեր եւ ցից ժայռեր։ Անտառներ եւ ճախճախուտներ։ Գետակներ, լիճեր կամ ճարայրներ։

Ինքն ալ որսորդ մը, որ հրացանն ուսին եւ գրիչը ձեռքը, թէ կ'որսայ եւ թէ կ'ուսումնասիրէ վայրի կամ ընտանի կենդանիները։ Անոնց ինքնապաշտպանութեան պայքարը՝ բնութեան թէ մարդուն դէմ։

Եւ ձեր առջեւ կը բացուի նոր աշխարհ մը,— կենդանաբանական համայնապատկեր։

Պատկերներ, պատկերներ՝ ինքնուրոյն եւ կոկիկ շարադրութեամբ։

Կը տեսնէք անասուններու եւ թռչուններու բոլոր տեսակները, արջէն, գայլէն, վարազէն մինչեւ թունաւոր օձը որ կամ ճահիճներ կը խեղդէ լերան ծերպերուն մէջ, բազէն եւ արծիւը, ճնճղուկը եւ միւս հաւազգիները։

Տակաւին էշն ու ձին կամ կատուն, ռընոց բնաւորութեան գաղտնիքներէն շատ բիչ բան գիտենք։

Նոյնքան յաջող նկարագրութիւնը Հայաստանի բնական տեսարաններուն, եւ վերջապէս զարմանազան արկածներ, հոգեբանական վերլուծումներով։

Խմբագրութիւնը որոշած է պարբերաբար արտատպել նոր նմոյշներ, այս կիրակիէն սկսեալ։

Կենդանական աշխարհին գաղտնիքներուն հետ, դուք անոնց մէջ պիտի գտնէք թարգմազեղ նկարագրութիւնը Հայաստանի բնական գեղեցկութեանց։

Ամառը շոգ, ձմեռը խստաշունչ, գարունը ծաղկաւէտ, Արարատեան դաշտին աշունը՝ այնքան անոյշ։

Եւ վերջապէս բնասէրի սարսուռները՝ երբ որսի կ'երթայ։

— «Մի անգամ Գորխէյ գալիս գիշերը վրայ հասաւ Ջանդեղուբի լեռնանցքում։ Այդտեղ նպաստաւոր չատ է հանգիստի համար, մութին ընկնելուն պէս դուրս են գալիս իրենց թաքստոցներից ու խճուղում ոստոստում, զուցէ ճամբորդները բան գըտած լինեն»։

... Ճանկարծ խաւարի միջից երախայի լացի ձայն եմ լսում։ Կանգ առայ եւ ինձ թուաց թէ արիւնս սառչում է երակներիս մէջ՝ չլինի թէ երախայի վրայ եմ կրակել»։

Ճամբէն շեղելով, կ'երթայ «լացի ուղղութեամբ»։ Ու կը տեսնէ որ նապաստակ մը կը թպրտայ եւ կը նուաչ։ «Բայց ձայնը իրնչէան նման էր երախայի լացի»։

Փորձառու որսորդներ կը բացատրեն թէ «նապաստակը երբեմն վախից երախայի լացի ձայներ է հանում»։ Վ.Ա.Հէ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

Դշ. օր 350 լրագրողներ մէկ ժամ ըսպասեցին, լսելու համար խորհրդային պատուիրակութեան բանբերին վերադարձը Մոլոթովի եւ Պիտոյի տեսակցութեան մասին։ Ջերմուցումը տեւեց 12 վայրկեան, անդրադարձին եւ Ֆրանսերէնին թարգմանութեամբ։ Բանբերը հաստատեց թէ Պ. Մոլոթով երկրորդ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Պիտոյի հետ, Հնդկաչինի մասին։ «Առաջին տեսակցութեան առեն Պ. Պիտոյ ժողովին մասնակցողներուն մէջ յիշեց Պաո Տայ կայսեր, Լաոսի եւ Քամպոճի ներկայացուցիչները։ Պ. Մոլոթով առարկութիւն չըրաւ. բայց դիտել տուաւ թէ ժողովին պէտք է մասնակցի նաեւ Վիէթնամի հանրապետութիւնը (ըմբոստ կառավարութիւնը)։ Երկրորդ տեսակցութեան առեն, Պ. Պիտո առաջարկեց մասնակցողներու հարցէն առաջ համաձայնութեան մը յանգիլ Տիէն Պիէնի վերաբերեալ փոխադրութեան մասին։ Պ. Մոլոթով պատասխանեց թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը համաձայն է անմիջապէս կարգադրելու այս խնդիրը եւ առաջարկեց որ երկու չահակից կառավարութիւնները (Ֆրանսա եւ Հնդկաչին) խորհրդակցին այդ մասին։ Ցետոյ պնդեց որ Հնդկաչինի համայնավար կառավարութիւնն ալ մասնակցի Ժընեւի խորհրդաժողովին։

Բանբերը միջանկեալ յայտնեց թէ Պ. Միւնթիւնը չի կրնար ընդունիլ Ազգաժողովին բանաձեւը Քորէայի հարցին կարգադրութեան մասին։

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

12 ՍՊԱՆ, 40 ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Եգիպտոսի նոր վարչապետը, պնդ. Կամալ Նասըր Ապրիլ 28ին հրամայեց ան-միջապէս ձերբակալել 52 հոգի, 12ը սպաներ, այն սմբաստանութեամբ թէ դաւ մը կը սարքէին Մայիս 1ի տօնին առթիւ։

Հայտարարեցաւ Ամին Շաքիր, վարչապետին թիկնապահը, այս առթիւ բսաւ թէ 12 սպաները պիտի դատուին պինուորական տանանին առջեւ, «ամէնէն ծանր պատիժները կրելով»։ Սպաներուն մէջ կը դտնուին տեղակալներ եւ հազարապետներ։ Ձերբակալութիւնը տեղի ունեցաւ արեւածագէն առաջ, պինուորական ոստիկանութեան միջոցաւ։ Վարչապետին թիկնապահը յայտնեց թէ 12 սպաներուն մէջ կը դտնուին հեծելազօրքի ինը սպաներ որոնք արդէն խռովութիւններ յարուցած էին Փետր. 27ին, երբ անհամաձայ-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԳԱՒԱՌ ԿԵՐԹԱՑ

Եկեղեցւոյ դիւանէն կը տեղեկացնեն թէ Սեբաստիոյ Ծ. Վ. Մանուկեանմարսէյլ պիտի երթայ այս չաբթու, առանց որեւէ յանձնառութեան։ Կիրակի «ը Լիոն պիտի այցելէ, պատարագելու համար, համագային սպահանդէսին առթիւ, իսկ Մայիս 9ին գտնուիլ Մարսէյլ պիտի այցելէ։

× *Կ'իմանանք թէ Մարսէյլի մէջ համագային սպահանդէսը տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի։ Մանրամասնութիւնները չենք ստացած տակաւին։*

Մոլոթով պատասխանեց թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը համաձայն է անմիջապէս կարգադրելու այս խնդիրը եւ առաջարկեց որ երկու չահակից կառավարութիւնները (Ֆրանսա եւ Հնդկաչին) խորհրդակցին այդ մասին։ Ցետոյ պնդեց որ Հնդկաչինի համայնավար կառավարութիւնն ալ մասնակցի Ժընեւի խորհրդաժողովին։

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Երիտ. Միութեան ներկայացուցիչը, Պ. Արմէն Մելոյեան Ֆրանսերէն բովանդա – կալից ճառ մը կարդաց սահուն առոգա – նութեամբ, իր յարգանքի բաժինը բերե – լով բիւրաւոր նահատակներու յիշատա – կին :

Ֆրանսական Բանակի Նախկին Հայ կա – մաւորներու պատուակալ նախագահը, Պ. Զ. Վարպետեան յայտարարեց թէ ցարդ տարին մէկ անգամ հայ կամաւորներուն կը վիճակուէր արձարձել Անծանօթ Զին – ուորի դամբարանին անչէջ լոցը, այս տարուընէ սկսեալ, իրենց խնդրանքով, այդ պարտականութիւնը հանդիսաւորա – պէս պիտի կատարուի Ապրիլ 24ին, Հա – մազգային Սգատօնի օրը : Ճեասլ, յայտ – նելով նշանակուած բանախօսին բացակա – յութիւնը, կամքէ անկախ պատճառնե – րով, կարդաց հետեւեալ ֆրանսերէն ճա – ոը.

— « Սիրելի հայրենակիցներ, ճիշդ 39 տարի է, 24 Ապրիլ 1915, Թուրքիոյ ըն – դարձակ հոգեմասին վրայ կը սկսէր հայ ժողովուրդի բնաջնջումը, աշխարհի ամէ – նէն ահաւոր եւ ամէնէն վատ ոճիրը ... Պետութիւն մը, կանոնաւոր բանակ մը, անթիւ զէնքեր կը հարուածէին ամբողջ ժողովուրդ մը անզէն, իր ծերերով, կի – ներով, եւ զաւակներով... Եւ արիւնը կը հոսէր հեղեղանման : Եւ զարհուրելի դժ – բախտութիւն մը կը տարածուէր ամբողջ երկրին վրայ... Այսպէս, մերիններէն մէկուկէս միլիոն սպաննուեցան կամ նետուեցան անապատի դժոխային աւազ – ներուն մէջ, իսկ ողջ մնացողները գաղ – թեցին :

Անշուշտ բազմաթիւ դիմադրական եւ հերոսական խումբեր իրենց փայլակնա – յայտ բոցերով ընդդիմացան ոճրագործ – ներու սեւ ղէնքերուն : Հազարաւոր մար – դիկ մինչեւ մահ կռուեցան : Այսպէս կամ այնպէս, Հայաստանի բաժինը, հարկը 1918ի յաղթանակին, եղաւ՝ ապրիլն մէկ երրորդը : Եւ այս յաղթանակը ուրիմն կը պատկանի նաեւ Հայերուն ... Ամէնս ...

Դիւանագիտական եւ քաղաքագիտական հաշիւները, նոր եկողներու դաղանային ախորժակները թոյլ չտուին Հայերուն՝ առանալու իրենց զոհողութիւններու ար – գար հատուցումը, իրաւ է որ մեր հայ – րենի երկրին չատ փոքր մէկ մասը վերա – դառաւ իր անկախութիւնը, բայց այս ան – նշան մէկ մասնիկն էր նահատակ երկրի մը :

Ահկից ի վեր 39 տարիներ անցան եւ ո – րոնք ոչ մէկ բարւոքում բերին ցիրուցան ժողովուրդի վիճակին մէջ : Այս իրակա – նութեան մէջ մենք ալ ունինք մեր պա – տասխանատուութեան բաժինը :

« Ոգեկոչելով մեր նահատակներու յիշատակը, ամէնքս, առանց բացառու – թեան պէտք է կազմէինք ամենասեր Միութիւն մը : Պէտք է միացած ու միա – սին պայքարէինք արդարութիւնը խլելու համար, երկիւղածութեամբ խոնարհէինք մեկուկէս միլիոն զոհերու յիշատակին առջեւ : Սեղմենք չարքերը աւելի քան երբեք : Ցաղթանակը կը շահի ան որ կը դի – մադրէ վերջին քառորդ ժամուն, ուրեմն, մենք որ կը դիմադրենք դարերէ ի վեր՝ պիտի դիմադրենք նաեւ վերջին քառորդ ժամուն եւ մեր նահատակները պիտի յաղթեն » :

Փարիզի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան ատենապետը, Պ. Պ. Պալըքճեան կարդաց հետեւեալ ուղերձը .

« Սգակիր հայրեր, եղբայրներ եւ քոյ – րեր— « Մեծ է մեր սուգը անոր համար որ մինչեռնաւոր մեր նահատակները անհա – տաբար թէ հաւաքաբար բացարձակ ան – մեղներ էին : Անոնցմէ չատեր՝ կաթնկեր երախաներ, դեռատի մանուկներ, քնքոյշ օրիորդներ եւ ութիններ, կամ ալեհեր ծերունիներ՝ անատակ էին քաղաքական որ եւ է զործունէութեան, իսկ չատ – հասներն ալ՝ խաղաղակեաց եւ օրինապահ քաղաքացիներ, բոլորովին անպատրաստ էին եւ անկարող ըմբռոստական ոեւէ ա – րարքի եւ չարժումի : Անոնք անվիճելի զոհերը եղան ցեղասպանութեան ճիւաղա – յին ու լայնատարած ծրագրի մը որ զոր – ծադրուեցաւ քաղաքակիրթ համարուած ժողովուրդներէն ոմանց մեղսակցու – թեամբ :

« Ինչ որ սակայն դառնութեամբ կը հա – մակէ մեր հոգիները, մինչդեռ յին եղեռ – նագործութեան մեղապարտ դասալքու – թիւնն է արդարութիւն ընելու իր ամենա – տարրական պարտականութեան առջեւ :

« Մեր զժբախտութիւնը չափ ու սահ – ման չունի անոր համար որ մեր բազմա – բիւր նահատակներուն արիւնը դեռ չցամ – քած, եղեռնագործ դաւաւորներուն յի – շողութիւնը յանկարծ տկարացաւ, պայ – ծառաւորութիւնը խանդարուեցաւ, ոճ – րագործներուն մօտ ապագայ բարեկամ – ներ եւ դինակիցներ տեսնելու եւ դտնելու ատիճան :

... Թող համազգային յուղմունքի եւ սուգի այս հաւաքոյթները, ամէն տարի եւ ամէն տեղ վերանորոգուելով, վերաբ – ծարծեն մեր մէջ համերաշխութեան, եղբայրակցութեան եւ անվերապահ զոր – ծակցութեան ոգին : Անսահման սիրով սի – րենք մեր ազգը, մեր եկեղեցին, եւ մեր հայրենիքը, — այս երրեակ անձնազոհ – ցնող սրբութիւնները : Ատով միայն պիտի ցնծան մեր բարեյիշատակ սիրելիներուն հոգիները որոնց առջեւ անգամ մը եւս կը խոնարհիմ յանուն Փարիզի Հայ Առաքե – լական Ս. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձու – թեան » :

Հայ Աւետարանականներու հոգեւոր հո – վիւը յուղումով նկարագրեց հայկական դողդոջան 1914էն 1918 : Այս առթիւ յիշեց հռոմէական մեծ քաղաքին Պոմպէայի կործանումը Վեղուվ հրաբուղի լաւանե – րուն տակ : Ինչպէս կ'ըսէ պատմագիրը, «վաճառականները կը փակէին իրենց խա – նութներուն փեղկերը, երիտասարդ աղ – ջիկները աղբիւրներէն կը վերադառնա – յին, հացագործը կը պատրաստուէր հաց եփելու, երբ յանկարծ ...» :

«Այսպէս ալ զարհուրելի հրաբուխ մը պայթեցաւ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդի դլխուն, չատ աւելի վայրագ : Այս ան – գամ բնութիւնը չէր ազէտին պատճառը, այլ մարդակերպ հրէշներու դիւային ծը – րագիրը : Հայ մայրերը օրօր կ'երգէին, հայ մանուկները կը խաղային, հայ մը – չակները դաշտերը կը հերկէին, երբ դը – ծադրուեցաւ նախճիրը, գերեզմանի վե – րածելով դիւղ թէ քաղաք, ոչ թէ չրջան մը եւ 100 – 120·000 բնակիչ, այլ ամբողջ ժողովուրդ մը : Թշնամին յաջողեցա՞ւ իր ճիւաղային ծրագրին մէջ : Պատասխանը կու տան մեր այսօրուան հայրենիքը, արտա – սահմանի մեր զաղութները եւ մեր տա – նդնզաւոր զաւակները, պատասխանը կու տանք մենք որ հաւաքուած ենք այստեղ» :

Պատուելին վերջացուց եղբայրասիրու – թեան, համագործակցութեան կոչ մը ուղղելով : «Որ կուսակցութեան ալ պատ – կանիք, որ յարանուանութեան ալ մաս կազմէք, ընկերային որ դիրքին մէջ ալ դտնուիք, բոլորս միեւնոյն նաւուն մէջ ենք : Եւ մեր նաւը աստիճ ալեկոծութեան մը ընտուած է : Վտանգի պահուն մարդիկ չեն վիճաբանիր, իրարու բռունցք չեն ցուցներ, այլ կը միանան : Մենք ալ այդ իմաստութեան հետեւինք » :

Վերջին բանախօսն էր Փարիզի հայ կա – թողիկէ համայնքին ժողովրդապետը Յովսէփ վրդ. Գաֆֆանճեան որ յայտնեց թէ նշանակուած բանախօսը, Կ. վրդ. Ա – մատունի, պիտի չկրնայ դալ անհանդստութեան պատճառով, հակա – ռակ իր բուռն փափաքին : Ճեասլ դրաւոր ճառ մը կարդաց, բացատրելով թէ Վար – դանոյ պատերազմէն (451) մինչեւ այ – սօր մեր մելիոնաւոր նահատակները զոհ – ուեցան «վասն կրօնից եւ հայրենեաց», ինչպէս կը նկարագրէ անոման Եղիշէն :

Ինչո՞ւ նահատակուեցան 1915ի եղեռ – նին զոհերը, որովհետեւ Հայ էին եւ քր – իստոնեայ :

« Ձեմարիա Հայը ըլլալու է կրօնասէր եւ միանգամայն ազգասէր : Այս է որ կը պահանջէն մեզմէ մեր խնկելի նահատակ – ները : Կը վերջացնեմ խօսքս ժողովրդա – կան երգով մը.— «Հայ ապրինք, եղ – բարք, եւ Հայ մեռնինք » :

Դեղարուեստական բաժնին մէջ Օր. Ա. Քէօսէեան երգեց «Տէր Ողորմեա», դեր – ասան Գամբէթեան լրեն յատուկ առողանու – թիւնով արտասանեց Թումանեանի «Եթէ կաս Աստուած» բանաստեղծութիւնը, Պ. Եր. Գրիգորեան Դանիէլ Վարուժանի « Դերենիկ » բանաստեղծութիւնը նուիր – ուած վրէժխնդիր հայ մօր :

Ձինուորական նուագախումբը առաջ – նորդութեամբ հրամանատար Պ. ալ Պո – ֆոռի նուագեց «Բամ Փորտոան»ը եւ հան – դէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեամբ :

Լ.

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ԱՌԹԻԻ

ԴԱՆԻԷԼ ՎՐԴ. ՋԱՏՈՑԵԱՆ

Եւ որ դանց չէ ըլած իր տապանաքարի վրայ (Աղթամարի տաճարի արեւելեան պատին քով) փորագրել տալու այս «փառքը» յիշեցնող հետեւեալ արձանա – գրութիւնը . (տող 13· 14 եւ 15) :

Ի արդարեւ Բ. Համիտ վեհ Սուլթան ,
Ղօղաց զիս ի փառս յառաջինս նշան
Ի մեծ պարծանս գահիս Արծրունեան :

Կաթողիկոսական տեղապահը, տակա – ւին անտեղեակ Դանիէլ վարդապետի յե – ղափոխական խառնուածքին, 1897ին կը դրկէ զայն զաւառները, դէպքերէն հա – մեմատաբար քիչ վնասուած ազդայիններ – ըէն նուէրներ հաւաքելու կողոպտուած աթոռի համար : Մանաւանդպէս Շատախ թաղ, որ, չնորհիւ իր ցոյց տուած դի – մադրութեան, նուազադոյն կորուստով փրկուած էր ահռելի աղէտէն, եւ Մոկս, որ փրկուած էր չնորհիւ հայասէր քիւրտ Մուրթուլլահ պէյի : Վարդապետը կը չր – ջի նաեւ միւս դաւառները, (Գաւաչ , Կարկառ, Կարճկան, Սպարկերտ եւն.) :

Շատախի հին յեղափոխական դործիչ – ներէն նահատակ Յովսէփ Գարունեան, որ տարաբախտ Վարդիսի հետ աքսորուած էր, եւ որուն հետ 1908ին Տիգրանակերտ – ի յիշատակը, ամէնքս, առանց բացառու – թեան պէտք է կազմէինք ամենասեր Միութիւն մը : Պէտք է միացած ու միա – սին պայքարէինք արդարութիւնը խլելու համար, երկիւղածութեամբ խոնարհէինք մեկուկէս միլիոն զոհերու յիշատակին առջեւ : Սեղմենք չարքերը աւելի քան եր – բեք : Ցաղթանակը կը շահի ան որ կը դի – մադրէ վերջին քառորդ ժամուն, ուրեմն, մենք որ կը դիմադրենք դարերէ ի վեր՝ պիտի դիմադրենք նաեւ վերջին քառորդ ժամուն եւ մեր նահատակները պիտի յաղթեն » :

Փարիզի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան ատենապետը, Պ. Պ. Պալըքճեան կարդաց հետեւեալ ուղերձը .

« Սգակիր հայրեր, եղբայրներ եւ քոյ – րեր— « Մեծ է մեր սուգը անոր համար որ մինչեռնաւոր մեր նահատակները անհա – տաբար թէ հաւաքաբար բացարձակ ան – մեղներ էին : Անոնցմէ չատեր՝ կաթնկեր երախաներ, դեռատի մանուկներ, քնքոյշ օրիորդներ եւ ութիններ, կամ ալեհեր ծերունիներ՝ անատակ էին քաղաքական որ եւ է զործունէութեան, իսկ չատ – հասներն ալ՝ խաղաղակեաց եւ օրինապահ քաղաքացիներ, բոլորովին անպատրաստ էին եւ անկարող ըմբռոստական ոեւէ ա – րարքի եւ չարժումի : Անոնք անվիճելի զոհերը եղան ցեղասպանութեան ճիւաղա – յին ու լայնատարած ծրագրի մը որ զոր – ծադրուեցաւ քաղաքակիրթ համարուած ժողովուրդներէն ոմանց մեղսակցու – թեամբ :

« Ինչ որ սակայն դառնութեամբ կը հա – մակէ մեր հոգիները, մինչդեռ յին եղեռ – նագործութեան մեղապարտ դասալքու – թիւնն է արդարութիւն ընելու իր ամենա – տարրական պարտականութեան առջեւ :

« Մեր զժբախտութիւնը չափ ու սահ – ման չունի անոր համար որ մեր բազմա – բիւր նահատակներուն արիւնը դեռ չցամ – քած, եղեռնագործ դաւաւորներուն յի – շողութիւնը յանկարծ տկարացաւ, պայ – ծառաւորութիւնը խանդարուեցաւ, ոճ – րագործներուն մօտ ապագայ բարեկամ – ներ եւ դինակիցներ տեսնելու եւ դտնելու ատիճան :

... Թող համազգային յուղմունքի եւ սուգի այս հաւաքոյթները, ամէն տարի եւ ամէն տեղ վերանորոգուելով, վերաբ – ծարծեն մեր մէջ համերաշխութեան, եղբայրակցութեան եւ անվերապահ զոր – ծակցութեան ոգին : Անսահման սիրով սի – րենք մեր ազգը, մեր եկեղեցին, եւ մեր հայրենիքը, — այս երրեակ անձնազոհ – ցնող սրբութիւնները : Ատով միայն պիտի ցնծան մեր բարեյիշատակ սիրելիներուն հոգիները որոնց առջեւ անգամ մը եւս կը խոնարհիմ յանուն Փարիզի Հայ Առաքե – լական Ս. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձու – թեան » :

Հայ Աւետարանականներու հոգեւոր հո – վիւը յուղումով նկարագրեց հայկական դողդոջան 1914էն 1918 : Այս առթիւ յիշեց հռոմէական մեծ քաղաքին Պոմպէայի կործանումը Վեղուվ հրաբուղի լաւանե – րուն տակ : Ինչպէս կ'ըսէ պատմագիրը, «վաճառականները կը փակէին իրենց խա – նութներուն փեղկերը, երիտասարդ աղ – ջիկները աղբիւրներէն կը վերադառնա – յին, հացագործը կը պատրաստուէր հաց եփելու, երբ յանկարծ ...» :

«Այսպէս ալ զարհուրելի հրաբուխ մը պայթեցաւ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդի դլխուն, չատ աւելի վայրագ : Այս ան – գամ բնութիւնը չէր ազէտին պատճառը, այլ մարդակերպ հրէշներու դիւային ծը – րագիրը : Հայ մայրերը օրօր կ'երգէին, հայ մանուկները կը խաղային, հայ մը – չակները դաշտերը կը հերկէին, երբ դը – ծադրուեցաւ նախճիրը, գերեզմանի վե – րածելով դիւղ թէ քաղաք, ոչ թէ չրջան մը եւ 100 – 120·000 բնակիչ, այլ ամբողջ ժողովուրդ մը : Թշնամին յաջողեցա՞ւ իր ճիւաղային ծրագրին մէջ : Պատասխանը կու տան մեր այսօրուան հայրենիքը, արտա – սահմանի մեր զաղութները եւ մեր տա – նդնզաւոր զաւակները, պատասխանը կու տանք մենք որ հաւաքուած ենք այստեղ» :

Պատուելին վերջացուց եղբայրասիրու – թեան, համագործակցութեան կոչ մը ուղղելով : «Որ կուսակցութեան ալ պատ – կանիք, որ յարանուանութեան ալ մաս կազմէք, ընկերային որ դիրքին մէջ ալ դտնուիք, բոլորս միեւնոյն նաւուն մէջ ենք : Եւ մեր նաւը աստիճ ալեկոծութեան մը ընտուած է : Վտանգի պահուն մարդիկ չեն վիճաբանիր, իրարու բռունցք չեն ցուցներ, այլ կը միանան : Մենք ալ այդ իմաստութեան հետեւինք » :

Վերջին բանախօսն էր Փարիզի հայ կա – թողիկէ համայնքին ժողովրդապետը Յովսէփ վրդ. Գաֆֆանճեան որ յայտնեց թէ նշանակուած բանախօսը, Կ. վրդ. Ա – մատունի, պիտի չկրնայ դալ անհանդստութեան պատճառով, հակա – ռակ իր բուռն փափաքին : Ճեասլ դրաւոր ճառ մը կարդաց, բացատրելով թէ Վար – դանոյ պատերազմէն (451) մինչեւ այ – սօր մեր մելիոնաւոր նահատակները զոհ – ուեցան «վասն կրօնից եւ հայրենեաց», ինչպէս կը նկարագրէ անոման Եղիշէն :

Ինչո՞ւ նահատակուեցան 1915ի եղեռ – նին զոհերը, որովհետեւ Հայ էին եւ քր – իստոնեայ :

« Ձեմարիա Հայը ըլլալու է կրօնասէր եւ միանգամայն ազգասէր : Այս է որ կը պահանջէն մեզմէ մեր խնկելի նահատակ – ները : Կը վերջացնեմ խօսքս ժողովրդա – կան երգով մը.— «Հայ ապրինք, եղ – բարք, եւ Հայ մեռնինք » :

Դեղարուեստական բաժնին մէջ Օր. Ա. Քէօսէեան երգեց «Տէր Ողորմեա», դեր – ասան Գամբէթեան լրեն յատուկ առողանու – թիւնով արտասանեց Թումանեանի «Եթէ կաս Աստուած» բանաստեղծութիւնը, Պ. Եր. Գրիգորեան Դանիէլ Վարուժանի « Դերենիկ » բանաստեղծութիւնը նուիր – ուած վրէժխնդիր հայ մօր :

Ձինուորական նուագախումբը առաջ – նորդութեամբ հրամանատար Պ. ալ Պո – ֆոռի նուագեց «Բամ Փորտոան»ը եւ հան – դէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեամբ :

Լ.

ԼԻՈՆԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ

ԵՒ

Ի. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՑ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ

Ինչպէս զրած էինք, այս տարի Լիոնի տօնավաճառին կը մասնակցի նաեւ Ի. Միութիւնը, որուն պատուիրակութեան նախագահն է Հայ մը, Պ. Վիրապեան :

« Փառի Փռէս» այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, քաղելով հայ պատուիրակէն. —

Պատերազմէն առաջ Ի. Միութիւնը կը մասնակցէր Լիոնի տօնավաճառին :

Ցուցադրութեան ծանր բաժնին մէջ ու – նինք մեքենայ – զործիքներ եւ երկրագոր – ծական մեքենաներ արտադրողական մեծ կարողութեամբ, հանքերու սարքաւո – րում, քարիւղի հետազօտութեան զործիք – ներ, կառքեր : Ակնոցի բաժինն ալ չհե – կան է, նաեւ լուսանկարչական զործիք – ները : Կան անուներ, կերպասի, չոխա – պակիի, մուշտակի, ձայնասփիւռի եւ բժշկական զործիքներ : « Գործազուրկներու տիեզերական տեղան» մը որ վիրաբուժա – կան բաժնին ամէնէն ղլխաւորն է :

Երբ Պ. Վիրապեանի հարցուցին թէ ինչ էր իր երկրին տեսակէտը Ֆրանսայի հետ եղած առեւտրական յարաբերութեանց մասին, պատասխանեց ,

— Մեր առեւտրական կապրղները կը քննեն եւ ընտրութիւն կը կատարեն Ֆր – անսական արտադրութեանց միջեւ : Մեր սպասարկութիւնները պիտի առնեն ապա – պրանքները եւ յանձնումները բնական կերպով պիտի կատարուին : Մեր մեքե – նաները բաւականաչափ անջատ կտորներ ունին, սակայն միշտ ալ դիւրին պիտի ըլ – լայ նորէն ուղել :

Պ. Վիրապեան վերջացուց յայտնելով իր հիանալի տպաւորութիւնը, տօնավա – ճառին ընդունելութենէն : «Ամէն բան ը – րին դիւրացնելու համար մեր տեղաւորու – մը» : Սակայն 400 թոն ապրանքի տեղա – ւորումը այնքան դժուարին աշխատանք մըն էր 50 խորհրդային մասնագէտներու համար, որ անոնք կ'ուզեն կապ հաստատել Լիոնի հետ, Տօնավաճառէն եւս : «Անոնք տօնավաճառներու մարդիկ» են : Բոլոր մեծ եւ չատ մը միջին ձեռնարկներ ներ – կայիս ունին մասնագէտներու իրենց խումբը որ ամբողջ տարին կը չրջի Փա –

թիւնով արտասանեց Թումանեանի «Եթէ կաս Աստուած» բանաստեղծութիւնը, Պ. Եր. Գրիգորեան Դանիէլ Վարուժանի « Դերենիկ » բանաստեղծութիւնը նուիր – ուած վրէժխնդիր հայ մօր :

Ձինուորական նուագախումբը առաջ – նորդութեամբ հրամանատար Պ. ալ Պո – ֆոռի նուագեց «Բամ Փորտոան»ը եւ հան – դէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեամբ :

Լ.

(Շար.)

ՊՐԵՄՈՆԻ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

Հայկական հիմնարկութիւն մըն է «Պրեմոն մրցանակը», որ կը ձգտի վառ պահել, յիշատակը Զօրավար Պրեմոնին եւ իր տիկնոջ, անոնց նուիրումը հայկական դատին եւ վարձատրել, երկու տարին անգամ մը Հայաստանի մասին գրուած գործ մը, — պատմութիւն, դրականութիւն, աւանդութիւններ եւն.։

«Պրեմոնի մրցանակը» հիմնուեցաւ 1930ին, նախաձեռնութեամբ Տիրան Զադուրեանի եւ օժանդակութեամբ Տիկ – նանց յանձնախումբի մը։ Յարգ այս մրցանակը արուած է տասնըհինգ անձերու, որոնց մէջ կը գտնուին փրոֆ. Երուկա, նախկին նախարար Ռուբէն Տէր – պետրոսեան, Պ. Ֆը – րանց Վերֆէլ, հեղինակ «Մուսա Տաղի քառասուն օրերը» վէպին, Պ. Ֆեյտի, Պ. Ռընէ Կուսէ, Օր. Ս. Տէր Ներսէսեան, Մարքիզ տը Վէոս, նախկին նախարար Լուի Մառէն, Պ. Խերամեան եւ ուրիշներ։

Քննիչ մարմին մը կը գործէ նախապատրաստութեամբ Պ. Անռի Մասի, անօրէն Արեւելեան Լեզուներու վարժարանին։ Անդամներն են ականաւոր արեւելագէտներ, Պ. Կոտպար եւ Պ. Տիմէզիլ, (դասախօս Քոլէժ տը Ֆրանսի), Պ. Աբրայ Մառի, Պ. Ֆեյտի եւ Պ. Երմալով։

«Պրեմոն մրցանակի» յանձնախումբին հովանաւորութեան տակ, սարքած են դասախօսութիւնները ծանօթացնելու համար Հայաստանը, առաջինը տեղի պիտի ունենայ չորեքշաբթի, 3 Մայիս, ժամը 21ին, Տէպլիւսէ Փէյէլ սրահին մէջ (252, Պուլ. Սէն Ժըրմէ)։

Պիտի խօսի Տիկին Անռի Մասսէլ – Փան, (կինը Պ. Մասսէլ Փանի), անդամ Նափոլէոն կաճառի ակադեմիականներու կոմիտէին եւ Պատմութեան եւ Հնադիտութեան Ընկերութեան։ Նիւթն է, «Կիպրոսը իբրեւ հանդիպումի վայր»։ Տիկին դասախօսը այս առթիւ պիտի ներկայացնէ կարգ մը կապեր որ հաստատուեցան Հայերու եւ Ֆրանսացիներու միջեւ, պատմութեան ընթացքին։

Յարութիւնեան արժանացաւ Ճորճ Տ. Ուայնըր ոսկի չքանչանին ամերիկեան ժամանակակից նկարչութեան եւ արձանագործութեան 149րդ ցուցահանդէսին։ Առաջին հայ արուեստագէտն է որ արժանացած է այս պատիւին։ Յորէն Տէր Յարութիւնեան իր քանդակին համար նոր չընչուած է Կ. Սասունի «Սասունցի Դաւիթ» վիպերգէն ինչպէս եւ վերջերս հրատարակուած ընդարձակ ուսումնասիրութիւնէ մը, պատկերազարդ։

★

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Վարուժան Քոճեան պէյրութէն Պոլիս գացած է, եւ նուագահանդէս մը տուած։ Այս առթիւ Պոլսոյ թերթերը չերմապէս կը գովեն պատանի չութախահարի տաղանդը եւ խոր հասկացողութիւնը արուեստի մասին։ Նուագահանդէսին ներկայ եղած է նաեւ Գարեգին պատրիարքը։ Վարուժան մեկնած է Ա. – թէնք, նուագահանդէս մը տալու համար։

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

★

Ապրիլ 25ին Սալ Շոփէնի մէջ տեղի ունեցաւ Արփինէ Արղութեանի երգահան – դէսը։ Ուրախութեամբ հաստատեցինք որ երկար տարիներ լուռ մնալէ վերջ հմակընթի երգչուհին չէ կորսնցուցած ա – ռաջին իսկ վայրկեանին ունկնդիրները հմայելու իր կարողութիւնը։ Երգչուհին իր ծաւալուն ու երանգաւոր ձայնով եւ խոր ապրումով եւ արուեստով երաժշտական վայելքի երկու ժամեր պարզեւեց ունկնդիրներուն։

Ցայտագիրը ճոխ էր եւ այլազան։ Կը բաղկանար 11 հայերէն եւ 7 օտար կտորներէ (ռուսերէն, ֆրանսերէն եւ գերմաներէն)։ Իր երգեցողութեան ձայնական եւ բեմական արուեստը այնքան արտայայտուած էր եւ պատկերաւոր, որ անծանօթ կտորներու նիւթն ու ապրումն իսկ լման – բանելի կը դառնար բոլորին։ Այդ էր եւ ներկայ օտարներու կարծիքը հայերէն երգերու մասին։

Տեղի տալով ընդհանուր ոգեւորութեան եւ «պիս»երուն Արփիկ Արղութեան կրկնեց յայտագրին երգերէն Մուսորսկիի «Հոպաք» ը, Ալեմշահի «Իմ երգը», Ա. Ալաջաջեանի «Երեւանը»։ Ցայտագրի վերջին երգը՝ Վ. Սարգիսեանի «Հոյ նարը» այնպիսի խանդավառութիւն առեղծնց, որ ծափերը կը թնդացնէին սրահը։

Երգչուհին յայտագրէն դուրս երգեց ժողովրդական երգ մը եւս, «Բախչէն վերաբերեալ արտադրութիւններէ։

«Փառի Փռէս» նորէն անդրադառնալով Պ. Վիրապեանի, կ'ըսէ թէ փոքրաքանակ Հայ մըն է, «սեւ եւ կլակոտ աչքերով եւ դորդովաճառի մը չարժուձեւերով։ Իրեն հաճելի թուած խօսքերը լաւ կը հասկնայ եւ հիանալի կը խօսի ֆրանսերէն լեզուն։ Սակայն երբ հարցը կը կենճռոտի, թարգման մը կը կանչէ եւ խնդիրը կը խեղդուի լեզուական անհասկնալի հնդկի մը մէջ։ Լիոնցիները կը խուսափին իրմէ, եւ կը նախընտրեն բանակցիլ իր ստորադասնե – րուն հետ։ Անոնք կ'ըսեն թէ Պ. Վիրապեան ամէն բանի կը սակարկէ, մինչեւ իսկ մէկ տուփ լուցկիին եւ կրնայ Օվեռնիացիի մը քիթէն բռնել։ Վիրապեան առանձին կը բնակի Լիոնի մէջ «Ռուսիոյ» պանդոկը։ Իրեն ընկերակցող 48 այրերը եւ 25 կիներըը, որ կը կազմեն Տօնավաճառին ռուսական պատուիրակութիւնը, կը բնակին «Սելթիկ» պանդոկին մէջ։ Բացի Ռուսե – րէ, ուրիշ ոչ մէկ յաճախորդ կ'ընդունի, համաձայն պայմանագրին։ Քանի մը հոգի միասին կը բնակին մէկ սենեակի մէջ»։

Պ. Մուրեանի ապրանքը Լիոնի տօնավաճառին մէջ 30 միլիոն արժած է։ Ճակատը ոսկեզօծ նշանակ մը կայ որ մէկ թոն կը կշռէ։ Պիտի քանդուի այս տաղաւարը եւ գալ տարի նորը պիտի չինուի, որուն տեղը հիմակուընէ բռնուած է, կըրկնակ մեծութեամբ։

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՑ ՄԷՋ

Պ. Ժան Պալաճ ապրիլ 22ին Գահիրէի մէջ դասախօսութիւն մը տուած է «Լիսէ Ֆրանսէ»ի մէջ, նախաձեռնութեամբ «Ճառասարեր» մշակութային միութեան։ «Քաղէ տու Սիւա»ի անօրէնը ներկայացուցած է կապրիէլ Պուինուր (դասախօս ֆրանսական համալսարանի եւ դրագէտ), իսկ Հայերու կողմէ Կ. Փոլատեան։ Ժան Պալաճ խօսած է «Ֆրանսական արդի բանաստեղծութիւնը» նիւթին շուրջ։ Ան վերլուծած է նաեւ Մէկերկրականեան ժողովուրդներու քերթողները, մասնաւորաբար Արսէն Երկաթ եւ Խմման Թուպէյը, եգիպտոսէն։ Եր – կարօրէն ծանրացած է Լիւք Անռէ Մար – սէլի վրայ ոչ միայն իբրեւ թարգմանիչ Նարեկի, այլեւ իբրեւ ֆրանսացի տաղանդաւոր բանաստեղծ։ Իսկ Ապրիլ 20ին Տէր եւ Տիկին Ժան Պալաճ, Լիւք Անռէ Մարսէլ, ուղեկցութեամբ Շ. Նարդունիի, Կ. Փոլատեանի եւ ընկ. Գ. Լափեանի Ալեք – սանդրիոյ «Ճառասղխմասէր» սրահին մէջ ունած են բանախօսութիւն։ «Համազգա – յին»ի կողմէ հիւրերը ողջունած է Ն. Հէ – քիմեան։ Խօսած է Կ. Փոլատեան, զոր ներկայացուցած է Շ. Նարդունի։ Փո – լատեան բանախօսութեամբ խօսած է մեր վերջին 30ամեակի գրական չարժումի մասին, ծանրանալով այն առաքելութեան վրայ որ դրսէն կ'ուզուած է կատարել։ Ապրիլ 24ին «Ցուսաբեր»ի թատերասրահին մէջ խօսած է Լիւք Անռէ Մարսէլ, նիւթ ունենալով Նարեկացին։

Կիրակի օր, 25 ապրիլ, Համազգային ընկերութիւնը եւ «Ցուսաբեր» Մշակ. Մի – ութիւնը հրաժեշտի ճաշ մը սարքած են իւ պատիւ Ֆրանսայի հիւրերուն, որոնք պէյրութ մեկնած են Բշ. օր, ընկերակցութեամբ Շ. Նարդունիի եւ Կ. Փոլատեանի։

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

Հաչակաւոր արձանագործ մը, Յորէն Տէր Յարութիւնեան, այս դրուագը քանդակած է Նիւ Եորքի մէջ։

Սասունցի Դաւիթի մայրը ընկոզմանած կը սնուցանէ մանուկը, ապագայ դիւցազնը, հերոսներու հերոսը, քաջերու քաջը, մամնացումբ առողջութեան, արիու – թեան կենսունակութեան։ Շուտով այս գործը պիտի ցուցադրուի։ Յորէն Տէր Յարութիւնեան արժանացաւ Ճորճ Տ. Ուայնըր ոսկի չքանչանին ամերիկեան ժամանակակից նկարչութեան եւ արձանագործութեան 149րդ ցուցահանդէսին։ Առաջին հայ արուեստագէտն է որ արժանացած է այս պատիւին։ Յորէն Տէր Յարութիւնեան իր քանդակին համար նոր չընչուած է Կ. Սասունի «Սասունցի Դաւիթ» վիպերգէն ինչպէս եւ վերջերս հրատարակուած ընդարձակ ուսումնասիրութիւնէ մը, պատկերազարդ։

★

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Վարուժան Քոճեան պէյրութէն Պոլիս գացած է, եւ նուագահանդէս մը տուած։ Այս առթիւ Պոլսոյ թերթերը չերմապէս կը գովեն պատանի չութախահարի տաղանդը եւ խոր հասկացողութիւնը արուեստի մասին։ Նուագահանդէսին ներկայ եղած է նաեւ Գարեգին պատրիարքը։ Վարուժան մեկնած է Ա. – թէնք, նուագահանդէս մը տալու համար։

ԿԱՆԱՉԵՆՑ ՀԱՐՍԸ

★

ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԼՈՒԽ

Ցայտարարուեր էր Օսմանեան սահմանադրութիւնը, ամէն տեղ ծափ ու ծիծաղ, նոր կեանքի մը քաղցր հրճուանք եւ արեւուտ յոյսեր։ Վտանգը անցած էր։ Զէ՞ որ եպիսկոպոսը համբուրուեցաւ հոճային հետ, հայ յեղափոխականները վար իջան լեռներէն, բոլոր հայ յեղափոխական բանտարկեալները ազատ արձակուեցան։

Ռէս Սանօն՝ ուրախութենէն երկտա – տարդացած էր։ Աչեւ մաերը էր անոր ներսը, դիշեր ու ցերեկ կ'աշխատէր, կորզերը արտ կը վերածէր, այդին կը մեծցնէր, եւ անոր մէջ, նորատունկ խաղողի մատներ կը տնկէր, ջուրի առու կը բանար, յետոյ՝ գոյդ մը գոմէշ գնեց, վանը տա – նող ճամբուն վրայ՝ ջրաղաց մը չինել տըւաւ։

Վերջերս, Ռէս Սանօն, մաքրել տուաւ լքուած հող մը, պատով մը գոտեւորեց զայն, վարդաստանի վերածեց։ Ռէսը շաբունակ կ'աշխատէր, կը յոգնէր, քրտինք կը թափէր։ Օր մը, դիւղի քահանան, էշը նստած՝ իր արտը կ'երթար, ճամբան՝ միտքը բնկաւ հանդիպիլ Ռէս Սանոյին, սիկար մը ծխել անոր հետ, պահ մը զբաղեցնել։ Գտնուեցաւ միջինքին էր, ճամբան փոխեց տէր Հայրը, մտաւ Ռէսի վարդաստանը, տեսաւ որ ան՝ աշխատանքէն յոգնած, նստեր էր պատին տակ, հոգոց մտանելով սիկար մը կը փաթթէր,

— Օրհնեա, տէր։

— Հրամմեցէք, տէր պապա, ներս մտէք, ինչ լաւ ըրիք որ եկաք կանաչենց վարդաստանը, էշն ալ ներս մտցուր ... կատակեց Ռէս Սանօն։

— Հէր օրհնած, ինչ եւ իցէ, ես մարդ եմ, մանաւանդ տէրտէր, ըսենք թէ՝ ես իրաւունք ունիմ կանաչենց վարդաստանը մտնելու, քանի մը վայրկեան խօսելու, սիկար մը ծխելու, իսկ սա մտերմութեան լը՝ էշ մըն է եւ իշու պաւակ, էշը ինչ իրաւունք ունի վարդաստանը մտնելու, իմ եւ Ռէս Սանոյի խօսքերը մտիկ ընելու, չէ, էշը թող դուրս մնայ, իր տիրոջը սպասէ։

Տէրտէրը ներս մտաւ։

Էշը մնաց կանաչենց վարդաստանին պատին տակ։

— Գիտե՞ս, Ռէս Սանօ, քեզ չտեսած օրս՝ կը սրտնեղիմ, կարծես կորուստ մը ունիմ, քանի մը օրերէ ի վեր՝ գլխով ու ուրքով կորսուած ես, այս առտու՝ ձեր տունը գացի, քեզ հարցուցի, ըսին որ վարդաստանը գացած է, ես ալ մեր արտը պիտի երթայի, բայց ինքնիրենս, ուրեմն վարդաստանի մօտերէն կ'անցնիմ, Ռէսը կը տեսնեմ, ու ահա եկայ։

— Բարի եկար, Տէր Յորէն, գլխուս ու աչքիս վրայ եկար, ըսէ տեսնեմ ի՞նչ ունենս։

— Բան մը չունիմ, նպատակով մը համբայ չեղայ, այնպէս քեզ տեսնելու, խօսելու եկայ։

= Բարի եկար, նստէ կուչոս, Աստուծոյ փառք դորդին վրայ։ Ինչ որ ուզեցի՝ Տէրը տուաւ, խնդրանք մըն ալ ունիմ, թէ որ ան ալ կատարուի՝ կռնակս դեռնիը պիտի չշայ, մէկ մը, տէր հայր, սա տըղուս պատկը տեսնէի, անկէ վերջ մեռնէի։

— Հա, լաւ միտքս բերիր, է՞րբ պիտի կատարենք Տիգրանի ու Արեգնազի պսակը։

— Շատ գնաց, քիչը մնաց։

— Ուրեմն, է՞րբ։

— Աչնան։

Այս պահուն՝ կովու մը բառաչը լսուեցաւ բլուրի տակի արտէն, որ վարդաստանէն հազիւ հարիւր մեթր էր, կրկնուեցաւ բառաչը քանի մը անդամ։ Տէրտէրը ժպտեցաւ իր քղանցքը, նստաւ էշուն վրայ մեկնեցաւ իր արտը։

Նորէն լսուեցաւ կովուն բառաչը, որ կ'անցնէր ցորենիներու վրայէն, կ'անցնէր հեղեղատէն ու կը մտնէր Ռէս Սանոյի պարտէզը։ Ռէս Սանօն կարծեց թէ՝ իրենց թուխ հորթն է որ կը բառաչէր, բայց այդ հորթը ի՞նչ գործ ունէր, հոս, չէ՞ որ առտուն, ինքն իր ձեռքովը ախոռի մութէն քակած ու նախիրին խառնած էր, չըլլայ թէ հորթը փախած ու այս մտերը եկած էր։

— Տօ, Միքօ, մէյ մը պատին վրայ ելլէ, խաչքարին կողմը նայէ, տես, մեր հորթին բառաչին ձայնը կը լսուի, հորթը նախիրէն փախած, այդ տեղուանքը եկած չըլլա՞յ։

Միքօն բարձրացաւ պատին վրայ, աչքովը հորթը փնտռեց, խաչքարին մօտերը, հեղեղատին բերանը, վազդէնենց արտին ճամբը, չդտաւ, ըսաւ.

— Աղա, հորթ – մորթ չկայ։

— Տղայ, անգամ մըն ալ նայէ, ես՝ հորթին ձայնը առի։

— Չկայ, աղա, չկայ, խաչ որ չկայ։

Ռէսը այս անգամ ստիպեց միւս աչքատուտիրը, Գիւլամիրը, որ քիչ մը առաջ երթայ, մինչեւ Մխիկենց արտը եւ փնտռէ հորթը։ Գնաց, փնտռեց, ոչինչ դտաւ, ու հետեւէն պոռաց.

— Աղա, հորթ – մորթ չկայ։

Բայց այս պահուն նորէն լսուեցաւ հորթին բառաչը, աւելի ձիգ ու աւելի թըթրուն։

(Շար.) ՍՕՍ – Վ.ԱՆԻ

նութեան մը ծագած էր զօր. Նեկիպլի եւ Յեղափոխական Խորհուրդին միջեւ: Այն ատեն զօր. Նեկիպ սախպուճեցաւ հրաժա– րիլ իր բոլոր պաշտօններէն: «Քաջորդ 24 ժամերու ընթացքին, հեծելազօրքի սպա– ները ժողով մը գումարեցին իրենց զօրա– նոցին մէջ, բողոքելու համար Յեղ. Խոր– հուրդի որոշումին դէմ որ պաշտօնի կ'ար– ձակէր զօր. Նեկիպը եւ քիչ վերջ ինը ըս– պանները ձերբակալուեցան, այն ամբաս– տանութեամբ թէ համայնավարական գործեր կը կատարէին: Յետոյ արձակ – ուեցան եւ իրենց զօրանոցները ղրկուե – ցան: Գնդ. Նասըը թելադրած էր որ հան– դարտ կենան: Բայց սպանները վոխանակ հետեւելու այդ խորհուրդին, չարունա – կեցին գործակից կարմիր խառնվարար տարրերու եւ մասնաւորապէս Միացեալ Ճակատին հետ: Այս վերջինը կազմուած է «Վաֆիո»ի կուսակիցներէն եւ ընկերվա – րականներէ, բայց իրապէս կը գտնուի համայնավարներու ղեկավարութեան տակ: Կառավարութիւնը, որ կը հետեւէր սպաններուն, չատ չանցած լուր առաւ թէ անոնք վնասակար արարքներ եւ անկար – գութիւններ կը ծրագրեն Մայիս 1ի առ – թիւ, ընկերակցութեամբ համայնավար ուսանողներու եւ բանուորներու »:

Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուի ձա – խակողմեան չաբաթաթերթի մը սեփա – կանատէրը, Իշան Ապտէլ Քուաուս: Քա– ղաքացի կալանաւորները մեծ մասով բան– ատրկուած են Գահիրէի զինուորական բանտին մէջ:

Ձերբակալութեան որոշումը տրուած է յուզումնալից ժողովէ մը վերջ, ի բա – ցակայութեան զօր. Նեկիպի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ընտրական պայքարը կը սաստկանայ օրէ օր: Իսմէթ Ինէօնիւ երբ ճառ մը կը խօսէր Մերսինի մէջ, Դեմոկ – բատները խանգարեցին: Ազմուկը այնքան սաստկացաւ որ Ինէօնիւ պոռաց.— « Եթէ չարունակէք ամբողջ երկրին եւ աշխարհի պիտի ծանուցանեմ թէ երկրին մէջ ապա– հովութիւն չկայ»: Դէպի Ատանա մեկնած առն երեք ինքնաշարժել եւ իր ճիփը ջարդուփշուր, դրօշներն ալ պատառ պա– տառ եղան: Ինէօնիւ բողոքի հեռագիր մը քաշեց վարչապետին: «Հալբ»ի անդամնե– րէն մէկը սպանուեցաւ Կիւմիւշխանէի մէջ, բանավէճի մը հետեւանքով:

ՊՈԼՍՈՑ արուարձաններէն Թարապիոյ Թոքաբոլեան պանդոկը մոխիր դարձաւ հրդեհի մը հետեւանքով որ առաջ եկած էր առաջին յարկի սրահի ելեկտրական թելերու խանգարումէն: Շէնքը որ վեց – յարկանի էր, ամբողջովին այրեցաւ կա – բասներով մկասին: Պանդոկը ապահո – վագրուած էր մէկ միլիոն 300 հազար ռա– կիի: Շէնքին արժէքն էր հինգ միլիոն թր– քական ոսկի:

ԼԷՄՆ ԺՈՒՀՕ, Բանուորական Ուժին վարիչը, որ Նոպէլի խաղաղութեան մր – ցանակը սաստցած էր 1951ին, մեռաւ առջի օր, սրտի տաղնապի մը հետեւանքով: 74 տարեկան էր եւ մահէն երկու ժամ առաջ նախագահ ընտրուած էր Տնտեսական Խորհուրդին: Նուիրապետական կարգով, չորրորդ կարեւոր դէմքն էր Հանրապե – տութեան, Ազգ. ժողովի եւ Ձերակոյտի նախագահներէն վերջ: Բանուորական չարժումին գլուխն անցած էր 1908էն: Եղած է նաեւ անդամ պինթափուխեան յանձնաժողովին: Գերմանական գրաւման առն վարիչն էր արհեստակցական միու– թեանց ստորերկրեայ գործունէութեան: Քանիցս ձերբակալուեցաւ եւ իր վերջոյ Գերմանիա աքսորուեցաւ 1943ին, Աչխա– տանքի Դաշնակցութեան 15·000 անդամ– ներու հետ: Այդ կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղար ընտրուեցաւ 1909ին, երբ 30 տարեկան էր եւ 39 տարի վարեց նոյն պաշտօնը: Ցետոյ բաժնուեցաւ (1948), հիմնելով Բանուորական Ուժը:

ԱՆԳԼԻԱՑի ԵՐԿՈՒ դիւանագէտները Պըրճըս եւ Մքլին, որոնք անհետացան քանի մը տարի առաջ, խորհրդաւոր պա – րագաներու մէջ, Մոսկուա կը գտնուին ե– ղեր եւ կը ծառայեն արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ, ինչպէս կը վկայէ Աւստրալիոյ խորհրդային դեսպանատան փախստական քարտուղարը, Պետրով:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը որո – շեց նոր թղթադրամներ չրջաբերութեան հանել Մայիս մէկին, ինչելով արտասին վերջին երեք զերօները: Այսուհետեւ հա – զար տրախմին պիտի արժէ մէկ տրախմի: Որոշուած է նաեւ փոխել ծանրութիւնը եւ չափերը: Թրք. կանդունի (արչըն) տեղ պիտի ընդունուի մէթրը, օրական տեղ՝ քիլոկրամը:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՏՕՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

1915 Ապրիլ 24ի ահաւոր եղեռնի 39րդ տարեդարձին առթիւ:

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ Շրջ. Ազգ. Մխիթեան Կեդր. վարչութեան:

Հովանաւորութեամբ երեք յարանուա – նութեանց պետերուն եւ միսհամուռ մաս– նակցութեամբ Լիոնահայ գաղութին:

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պուրս տիւ Թրավայլի մեծ եւ շքեղ սրա– հին մէջ, Փլաս Կիշար:

Կը նախագահէ Պ. Ա. ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն Մխիթեան եւ երեք յա – րանուանութեանց ներկայացուցիչները:

Պիտի խօսի կաթող. պատուիրակ՝ ՍԵ– ՐՈՎԲԷ Ծ. ՎՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Յատկապէս այս Ազահանդէսին համար Յովսէփ վրդ. Լեւոնեանի Վիէնի երգ – չախումբը պիտի երդէ օրուան պատշաճ քանի մը կտորներ:

Խորհրդաւոր կենդանի պատկեր մը պի– տի ներկայացուի «Հայկազեան» վարժա – րանի աշակերտներու կողմէ, առաջնոր – դութեամբ՝ ուսուցչուհի Օր. Ընձայ Ստե– փանեանի:

35 հոգինոց զինուորական նուագա – խումբը պիտի հնչեցնէ Շօփէնի եւ այլ մահերզներ, ինչպէս նաեւ «Ծաղկիը ա – պատ իմ հայրենիք» հայրենական երգը:

Մուտքը ազատ է:

Կը խնդրուի հայ սրճարանապետներէն փակել իրենց սրճարանները նոյն օրը ժա– մը 3–6, ի չարդանս նահատակաց:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՅԻՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայր. եւ երիտ. Միութեանց

կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15էն 24 — Cercle Militaire (Place St. Augustin)

Վերին հովանաւորութեամբ Տոքթ. BERNARD LAFAY *Տնտեսական նախարար*

Նախագահ Ձօր. DUFIEUX *եւ Պ. Ա. ՍԱՖՐԱՍՏԵԱՆ*

Պիտի խօսին՝ Պ. Պ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Վ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ, Տ. ԹՈՐԻԿԵԱՆ, Պ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ծրագիրը մասնակցութեամբ ՏԻԿԻՆ Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ, Օր. Ա. ՔԻՕՍԷԵԱՆԻ, Պ. Պ. Ա. ԴՄԲԻԹԵԱՆԻ, Ց. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ եւ Զ. ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ:

Հայ պարիկները (Կապոյտ Խաչի պարախումբը)

Նոր պարերով, դեկավարութեամբ Օր. ԱԼԻՍ ԳԱՎԻԶԵԱՆԻ

Ընդհանուր խնդրանքին ընդառաջ երթալով կրկին պիտի ցուցադրուին Վասպու – րականի զուսնաւոր չարժանկարը եւ բոլորովին նոր ապակենկարներ: Բացատրու– թիւնները պիտի տայ երկրախոյզներու հռչակաւոր նախագահ

FRANÇOIS BALSAN

Զինուորական չեփորախումբ (Ֆանֆար)

եւ Վարդեվանեանի նուագախումբը Ձոլս պիւֆէ շատ ժողովրդական գիներով

Հիմակուընէ գնեցէք ձեր տոմսերը եւ վարձեցէք ձեր սեղանները, հեռախօսելով Ալէգիա 16 65ին:

Եղէմ ճշդապահ եւ մանաւանդ կարգապահ *Խօսնակ Գ. Ամիրայեան*

Հանդէսին օրը տոմս պիտի չգտնէք սրահին առջեւ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. Սէն Շամոնի եւ Սէնթ Էթիէնի Նոր Սերունդ խումբը կը ներկայացնէ՝ Գ. Խիէկեանի « ԱՐԱՑ ԵՒ ՇԱՄԻՐԱՄ » դիւցազներգութիւն, 3 արար, 3 պատկեր

Բեմադրութեամբ Խ. Ղարիպեանի:

Սէն Շամոնի մէջ այս Շա – բաթ, երեկոյեան ժամը 8·30ին, ժան տ'Արքի սրահին մէջ:

Սէնթ Էթիէն Մայիս 2, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Սէնթ Էթմանի սը– րահին մէջ: Ամուսհատեւ կրընոպլ եւ Վա– լանս:

LE COMITE DU PRIX BREMOND

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի, Մայիս 5, ժամը 21ին՝

SALLE DEBUSSY
252, Fg. Saint-Honoré

Կը խօսի Տիկին ԱՆԻ – ՄԱՐՍԻԼ ՓԱՆ

Նիւթը՝ «Կիպրոս, հանդիպումներու վայր» (Ֆրանքհւհայ յարաբերութիւն – ներ):

ՀՈԴԵՀԱՆԴԻՍՏ

Այրի Տիկին Ռօզ Էրզեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կա – տարուի այս կիրակի Մայիս 2ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, իր ամուսնոյն ողբացեալ ՍՏԵՓԱՆ ԻՐԶԵԱՆի յիշատակին, մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, ինչպէս նաեւ իր եղբօրը՝ ողբացեալ ՖԼ– ՐԱՆԿԻՒ ՇԷՐԻՏՃԵԱՆի մահուան տարե– լիցին առթիւ, կը հրաւիրուին անոնց յի– շատակը յարգող ազգականները եւ բարե– կամները:

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Անիէռ Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղը կը տօնէ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ:

Կիրակի, 2 Մայիս, ժամը 15–24, Պուա Քոլոմպի Քաղաքապետարանի սրահներուն մէջ, 2 Ռիւ տ'Էթիէն տ'Օրվ: *Կայարանին* ճիշդ քովը:

Կը խօսի ընդ. ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ– ցին.— Նոր Սերունդի Անիէռի եւ Իսիի միացեալ երգչախումբը, *դեկավարու – թեամբ Կ. ԳԱՑԻՇԵԱՆի:*

Պանէօ Քաշանի պարախումբը, հայ – կական եւ կովկասեան պարեր:

Արտասանութիւն, երգ եւ համեմի անա– կնկալներ:

Կը ներկայացուի «Վեցուկէս պորտի ժա– ռանգ մնացած սնուկը», խնամ ծիծաղա– շարժ դուէտ, մէկ արար:

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ՝ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ նուագախումբի:

Մուտք 200 *ֆրանք:*

Կառ Սէն Լազարէն չորեկառք՝ իջնել Պուա Քոլոմպ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— *Այրի Տիկին Ֆելո – մէն Ալեքսանեան եւ ազգականները չնոր – հակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց ո– րոնք հաճեցան ցաւակցութիւն յայտնել անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով իր ամուսնոյն եւ ազգականին, տարաբախտ ՍՏԵՓԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆի մահուան առ – թիւ:*

× *Մարտիրոս Ադամեան եւ զաւակնե – րը՝ Ժաքլին եւ Կարլոս, ինչպէս եւ բո – լոր պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք հաճեցան ցաւակցութիւն յայտնել անձամբ, գրա – ւոր, ծաղկեպսակով իրենց մօր, մեծ մօր եւ ազգականին՝ ՄԱՐԻԱՄ ԱԴԱՄԵԱՆի մահուան առթիւ:*

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի– տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը ճիշդ 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը խիստ պարտաւորիչ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

– ՏԷՍԻՆ, Գ. Պ.— Ազդը չենք ստացած: Ցիշուած էր միայն Թղթակցութեան մէջ:

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ՝ Լիոնի մէջ կառուցուելիք Հայոց եկեղեցւոյ շինութեան Ֆոնտին:

Կազմակերպութեամբ Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէի, հովանաւորու – թեամբ Լիոնի Ազգ. Մխիթեան կեդր. վարչութեան:

9 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Թէաթըր Օալոժի սրահին մէջ, 141 Քուր Լաֆայէթ, Լիոն:

Ղեկավարութեամբ դերասան Պ. Ա. Հա– ցագործեանի կը ներկայացուի Բիւրատի ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ (5 արար եւ 4 պատկեր):

Խճողումի տեղի չտալու համար կան – խաւ ապահովել ձեր տոմսերը, որոնց գի– նըն է՝ Լօճ եւ Ա. կարգ 300, Բ. կարգ 200 եւ Գ. կարգ 150 ֆրանք, որոնք կը գտնուին Ազգային Մխիթեան, ե– կեղեցւոյ Տիկնանց եւ երիտ. Մխիթեան անդամներուն մօտ:

«ԺԵՐԱՆ» ՄԸ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Մածունի գործի մը համար:

Դիմել ամէն օր բացի չորեքշաբթիէ
57, Rue Hoche, Colombes (S.)
Tél.: CHR. 07-03.

եւ կամ թերթիս վարչութեան:

ԾԱԽՈՒ Է

ՓԱՐԻԶԻ 18ՐԴ ԹԱՂԱՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Լուսանկարչատուն մը ամէն յարմա – րութիւններով, առանձին փափկեցնի մը մէջ հինգ ազատ սենեակներով: Կը յար – մարի նաեւ ամէն կարգի առեւտուրի, վարձակալութեան նոր պայմանագրով մը:

Դիմել *Ցառաջի* վարչութեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Բարեկեցիկ ընտանիք մը կը փափաքի որդեգրել երկու հայ որբեր մանչ մը եւ աղջիկ մը, 3–6 տարեկան: Տեղեկութիւն տուողները կը վարձատրուին:

Դիմել Տիկին ԱՒԵՏԻՍԵԱՆի:
21, Rue des Dominicaines, Marseille.

×

Դերձակի քով աշխատելու աշկերտուհի մը: Ներկայանալ ծնողքին հետ: Դիմել Մանուկեանի,
40, Rue Condorcet, Paris (9e).

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեդէեններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՄԱԻՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:

նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն *մօտ*

Զանազան բոյրերով, նուչով եւ կազինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (*խլորի*):

ԱՐՏԱՏՈՒՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՆՈՒԱԻՈՐ ՊԱՏՃԱՌԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN. MARSEILLE